

Przepisy konsumenckie

ISBN 978-83-60632-19-2

URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

00-950 Warszawa, Plac Powstańców Warszawy 1

tel. 022 55 60 800

www.uokik.gov.pl

opracowanie: Sybilla Graczyk

redakcja: Grażyna Rokicka, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	6
Część 1 Wyciąg z przepisów	7
1. Podstawowe umowy konsumenckie	7
1.1. Sprzedaż konsumencka – USTAWA z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176, ze zm.)	7
1.2. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość – USTAWA z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271, ze zm.)	12
1.3. Kodeks cywilny – USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.) (wyciąg)	25
2. Usługi finansowe	
2.1. Kredyt konsumencki – USTAWA z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081, ze zm.)	52
2.2. Prawo bankowe – USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 140 poz. 939; tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 72 poz. 665, ze zm.) (wyciąg)	59
3. Handel elektroniczny	99
3.1. Usługi świadczone drogą elektroniczną – USTAWA z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2002 roku, Nr 144, poz. 1204, ze zm.)	99
3.2. Elektroniczne instrumenty płatnicze – USTAWA z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 roku, Nr 169, poz. 1385, ze zm.)	108
4. Usługi turystyczne	127
4.1. Usługi turystyczne – USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.) (wyciąg)	127
4.2. Ochrona nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego – USTAWA z dnia 13 lipca 2000 r. o ochronie nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku oraz o zmianie ustaw Kodeks cywilny, Kodeks wykroczeń i ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2000 roku, Nr 74, poz. 855, ze zm.)	134
5. Prawa konsumentów na rynkach regulowanych	140
5.1. Telekomunikacja – USTAWA z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, ze zm.) (wyciąg)	140

5.2.	Energetyka – USTAWA z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 54 poz. 348; tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 153 poz. 1504; tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 89 poz. 625, ze zm.)	182
5.3.	Poczta – USTAWA z dnia 12 czerwca 2003 r. Prawo pocztowe (Dz. U. z 2003 roku, Nr 130, poz. 1188, ze zm.)	236
6.	Praktyki rynkowe	268
6.1.	Zwalczanie nieuczciwej konkurencji – USTAWA z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst pierwotny: Dz. U. 1993 r. Nr 47 poz. 211; tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 153 poz. 1503, ze zm.)	268
6.2.	Przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym – USTAWA z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007 r., Nr 171, poz. 1206)	278
6.3.	Ochrona konkurencji i konsumentów – USTAWA z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331, ze zm.) (wyciąg)	287
7.	Postępowanie sądowe	294
7.1.	Kodeks postępowania cywilnego – USTAWA z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) (wyciąg)	294
8.	Nadzór rynku i bezpieczeństwo produktów	302
8.1.	Nadzór ubezpieczeniowy i emerytalny – USTAWA z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1153, ze zm.)	302
8.2.	Ogólne bezpieczeństwo produktów – USTAWA z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. z 2003 roku, Nr 229, poz. 2275, ze zm.)	310
8.3.	Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych – USTAWA z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (tekst pierwotny: Dz. U. 2001 r. Nr 5 poz. 44; tekst jednolity: Dz. U. 2005 r. Nr 187 poz. 1577, ze zm.)	326
8.4.	Monitorowanie i kontrolowanie jakości paliw – USTAWA z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2006 roku, Nr 169, poz. 1200)	347
8.5.	Ceny – USTAWA z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. z 2001 roku, Nr 97, poz. 1050, ze zm.)	362
8.6.	Inspekcja Handlowa – USTAWA z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2001 roku, Nr 4, poz. 25, ze zm.)	372
8.7.	Państwowa Inspekcja Sanitarna – USTAWA z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst pierwotny: Dz. U. 1985 r. Nr 12 poz. 49; tekst jednolity: Dz. U. 1998 r., Nr 90 poz. 575; tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 122 poz. 851, ze zm.)	384

9.	Pozostałe akty prawne	398
9.1.	Swoboda działalności gospodarczej – USTAWA z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst pierwotny: Dz. U. 2004 r. Nr 173 poz. 1807; tekst jednolity: Dz. U. 2007 r. Nr 155 poz. 1095, ze zm.)	398
9.2.	Udostępnianie informacji gospodarczych – USTAWA z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. z 2003 roku, Nr 50, poz. 424, ze zm.)	425
9.3.	Ochrona danych osobowych – USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 133 poz. 883; tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 101 poz. 926, ze zm.)	441
Część 2 Wzory dokumentów		458
1.	Reklamacja	458
1.1.	Wzór A	458
1.2.	Wzór B	459
1.3.	Wzór C	459
1.4.	Wzór D	460
2.	Pozew w postępowaniu uproszczonym	461
3.	Wniosek o zabezpieczenie dowodu	467
4.	Wstąpienie rzecznika konsumentów do procesu	468
5.	Pozew o uznanie postanowienia wzorca umownego za niedozwolone	469
6.	Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem	470
7.	Wniosek o zawiązanie do próby ugodowej	471
8.	Pozew w kontroli incydentalnej niedozwolonych postanowień umownych / Pozew o zapłatę	472

WPROWADZENIE

Niniejsza publikacja zawiera wyciąg polskich przepisów dotyczących ochrony konsumentów (część pierwsza), a także podstawowe wzory dokumentów w tej dziedzinie (część druga).

Część pierwsza została podzielona na dziewięć rozdziałów, grupują one akty prawne z dziedziny prawa konsumenckiego w zakresie: podstawowych umów zawieranych z udziałem konsumentów, usług finansowych, handlu elektronicznego, usług turystycznych, rynków regulowanych, praktyk rynkowych, postępowania cywilnego, nadzoru rynku i bezpieczeństwa produktów. W ostatnim rozdziale umieszczono pozostałe akty prawne, które mogą mieć znaczenie przy analizowaniu problemów konsumenckich.

Przy wyborze aktów kierowano się założeniem, aby opublikować w całości te, które są rzadziej stosowane w praktyce, a stąd mniej znane, a w przypadku takich ustaw, jak kodeks cywilny, opublikowano jedynie wyciąg z przepisów.

Część 1

Wyciąg z przepisów

Rozdział 1. Podstawowe umowy konsumenckie

1.1. Sprzedaż konsumencka

USTAWA

z dnia 27 lipca 2002 r.

o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego

(Dz. U. Nr 141, poz. 1176, ze zm.)

Rozdział 1

Sprzedaż konsumencka

Art. 1. 1. Ustawę stosuje się do dokonywanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedaży rzeczy ruchomej osobie fizycznej, która nabywa tę rzecz w celu niezwiązanym z działalnością zawodową lub gospodarczą (towar konsumpcyjny).

2. Ustawy nie stosuje się do sprzedaży energii elektrycznej, jak również do gazu i wody, chyba że są sprzedawane w ograniczonej ilości lub w określonej objętości.

3. Ustawy nie stosuje się do sprzedaży egzekucyjnej oraz sprzedaży dokonywanej w postępowaniu upadłościowym albo innym postępowaniu sądowym.

4. Do sprzedaży konsumenckiej nie stosuje się przepisów art. 556-581 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984).

Art. 2. 1. Sprzedawca jest obowiązany podać do wiadomości kupującego cenę oferowanego towaru konsumpcyjnego oraz jego cenę jednostkową (cenę za jednostkę miary), chyba że wyrażają się one tą samą kwotą. Przy sprzedaży towaru konsumpcyjnego oferowanego luzem jest wymagane podanie jedynie ceny jednostkowej. Taki sam sposób podawania cen powinien być stosowany w reklamie.

2. Przy sprzedaży na raty, na przedpłaty, na zamówienie, według wzoru lub na próbę oraz sprzedaży za cenę powyżej dwóch tysięcy złotych sprzedawca jest obowiązany potwierdzić na piśmie wszystkie istotne postanowienia zawartej umowy.

3. W pozostałych przypadkach, na żądanie kupującego, sprzedawca wydaje pisemne potwierdzenie zawarcia umowy, zawierające oznaczenie sprzedawcy z jego adresem, datę sprzedaży oraz określenie towaru konsumpcyjnego, jego ilość i cenę.

Art. 3. 1. Sprzedawca dokonujący sprzedaży w Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany udzielić kupującemu jasnych, zrozumiałych i niewprowadzających w błąd informacji, wystarczających do prawidłowego i pełnego korzystania ze sprzedanego towaru konsumpcyjnego. W szczególności należy podać: nazwę towaru, określenie producenta lub importera, znak zgodności wymagany przez odrębne przepisy, informacje o dopuszczeniu do obrotu w Rzeczypospolitej Polskiej oraz, stosownie do rodzaju towaru, określenie jego energochłonności, a także inne dane wskazane w odrębnych przepisach.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, powinny znajdować się na towarze konsumpcyjnym lub być z nim trwale połączone, w przypadku gdy towar jest sprzedawany w opakowaniu jednostkowym lub w zestawie. W pozostałych przypadkach sprzedawca jest obowiązany umieścić w miejscu sprzedaży towaru informację, która może zostać ograniczona do nazwy towaru i jego głównej cechy użytkowej oraz wskazania producenta lub importera.

3. Sprzedawca jest obowiązany zapewnić w miejscu sprzedaży odpowiednie warunki techniczno-organizacyjne umożliwiające dokonanie wyboru towaru konsumpcyjnego i sprawdzenie jego jakości, kompletności oraz funkcjonowania głównych mechanizmów i podstawowych podzespołów.

4. Na żądanie kupującego sprzedawca jest obowiązany wyjaśnić znaczenie poszczególnych postanowień umowy.

5. Sprzedawca jest obowiązany wydać kupującemu wraz z towarem konsumpcyjnym wszystkie elementy jego wyposażenia oraz instrukcje obsługi, konserwacji i inne dokumenty wymagane przez odrębne przepisy.

6. Informacje lub dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 5, powinny być sporządzone w języku polskim lub, o ile rodzaj informacji na to pozwala, w powszechnie zrozumiałej formie graficznej. Wymogu używania języka polskiego nie stosuje się do nazw własnych, znaków towarowych, nazw handlowych, oznaczeń pochodzenia towarów oraz zwyczajowo stosowanej terminologii naukowej i technicznej.

Art. 4. 1. Sprzedawca odpowiada wobec kupującego, jeżeli towar konsumpcyjny w chwili jego wydania jest niezgodny z umową; w przypadku stwierdzenia niezgodności przed upływem sześciu miesięcy od wydania towaru domniemywa się, że istniała ona w chwili wydania.

2. W przypadku indywidualnego uzgadniania właściwości towaru konsumpcyjnego domniemywa się, że jest on zgodny z umową, jeżeli odpowiada podanemu przez sprzedawcę opisowi lub ma cechy okazanej kupującemu próbki albo wzoru, a także gdy nadaje się do celu określonego przez kupującego przy zawarciu umowy, chyba że sprzedawca zgłosił zastrzeżenia co do takiego przeznaczenia towaru.

3. W przypadkach nieobjętych ust. 2 domniemywa się, że towar konsumpcyjny jest zgodny z umową, jeżeli nadaje się do celu, do jakiego tego rodzaju towar jest

zwykle używany, oraz gdy jego właściwości odpowiadają właściwościom cechującym towar tego rodzaju. Takie samo domniemanie przyjmuje się, gdy towar odpowiada oczekiwaniom dotyczącym towaru tego rodzaju, opartym na składanych publicznie zapewnieniach sprzedawcy, producenta lub jego przedstawiciela; w szczególności uwzględnia się zapewnienia, wyrażone w oznakowaniu towaru lub reklamie, odnoszące się do właściwości towaru, w tym także terminu, w jakim towar ma je zachować.

4. Na równi z zapewnieniem producenta traktuje się zapewnienie osoby, która wprowadza towar konsumpcyjny do obrotu krajowego w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, oraz osoby, która podaje się za producenta przez umieszczenie na towarze swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego.

Art. 5. Sprzedawca nie jest związany zapewnieniem, o którym mowa w art. 4, jeżeli wykazał, że zapewnienia tego nie znał ani, oceniając rozsądnie, znać nie mógł albo że nie mogło ono mieć wpływu na decyzję kupującego o zawarciu umowy, albo też że jego treść sprostowano przed zawarciem umowy.

Art. 6. Za niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową uważa się również nieprawidłowość w jego zamontowaniu i uruchomieniu, jeżeli czynności te zostały wykonane w ramach umowy sprzedaży przez sprzedawcę lub przez osobę, za którą ponosi on odpowiedzialność, albo przez kupującego według instrukcji otrzymanej przy sprzedaży.

Art. 7. Sprzedawca nie odpowiada za niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową, gdy kupujący o tej niezgodności wiedział lub, oceniając rozsądnie, powinien był wiedzieć. To samo odnosi się do niezgodności, która wynika z przyczyny tkwiącej w materiale dostarczonym przez kupującego.

Art. 8. 1. Jeżeli towar konsumpcyjny jest niezgodny z umową, kupujący może żądać doprowadzenia go do stanu zgodnego z umową przez nieodpłatną naprawę albo wymianę na nowy, chyba że naprawa albo wymiana są niemożliwe lub wymagają nadmiernych kosztów. Przy ocenie nadmierności kosztów uwzględnia się wartość towaru zgodnego z umową oraz rodzaj i stopień stwierdzonej niezgodności, a także bierze się pod uwagę niedogodności, na jakie naraziłby kupującego inny sposób zaspokojenia.

2. Nieodpłatność naprawy i wymiany w rozumieniu ust. 1 oznacza, że sprzedawca ma również obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez kupującego, w szczególności kosztów demontażu, dostarczenia, robocizny, materiałów oraz ponownego zamontowania i uruchomienia.

3. Jeżeli sprzedawca, który otrzymał od kupującego żądanie określone w ust. 1, nie ustosunkował się do tego żądania w terminie 14 dni, uważa się, że uznał je za uzasadnione.

4. Jeżeli kupujący, z przyczyn określonych w ust. 1, nie może żądać naprawy ani wymiany albo jeżeli sprzedawca nie zdoła uczynić zadość takiemu żądaniu w odpowiednim czasie lub gdy naprawa albo wymiana narażałaby kupującego na znaczne niedogodności, ma on prawo domagać się stosownego obniżenia ceny albo odstąpić od umowy; od umowy nie może odstąpić, gdy niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową jest nieistotna. Przy określaniu odpowiedniego czasu naprawy lub wymiany uwzględnia się rodzaj towaru i cel jego nabycia.

Art. 9. 1. Kupujący traci uprawnienia przewidziane w art. 8, jeżeli przed upływem dwóch miesięcy od stwierdzenia niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową nie

zawiadomi o tym sprzedawcy. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie zawiadomienia przed jego upływem.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów określi, w drodze rozporządzenia, dla towarów żywnościowych krótsze terminy zawiadomienia, mając na względzie trwałość tych towarów.

Art. 10. 1. Sprzedawca odpowiada za niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową jedynie w przypadku jej stwierdzenia przed upływem dwóch lat od wydania tego towaru kupującemu; termin ten biegnie na nowo w razie wymiany towaru. Jeżeli przedmiotem sprzedaży jest rzecz używana, strony mogą ten termin skrócić, jednakże nie poniżej jednego roku.

2. Roszczenia kupującego określone w art. 8 przedawniają się z upływem roku od stwierdzenia przez kupującego niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową; przedawnienie nie może się skończyć przed upływem terminu określonego w ust. 1. W takim samym terminie wygasa uprawnienie do odstąpienia od umowy.

3. Zawiadomienie sprzedawcy o niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową przerywa bieg przedawnienia. Przedawnienie nie biegnie w czasie wykonywania naprawy lub wymiany oraz prowadzenia przez strony, nie dłużej jednak niż przez trzy miesiące, rokowań w celu ugodowego załatwienia sprawy.

4. Upływ powyższych terminów nie wyłącza wykonania uprawnień wynikających z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową, jeżeli sprzedawca w chwili zawarcia umowy wiedział o niezgodności i nie zwrócił na to uwagi kupującego.

Art. 11. Uprawnień unormowanych w niniejszej ustawie nie można wyłączyć ani ograniczyć w drodze umowy zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową. W szczególności nie można tego dokonać przez oświadczenie kupującego, że wie o wszelkich niezgodnościach towaru z umową, lub przez wybór prawa obcego.

Art. 12. 1. W przypadku zaspokojenia roszczeń wynikających z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedawca może dochodzić odszkodowania od któregośkolwiek z poprzednich sprzedawców, jeżeli wskutek jego działania lub zaniechania towar był niezgodny z umową sprzedaży konsumenckiej. Do odpowiedzialności odszkodowawczej stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o skutkach niewykonania zobowiązań.

2. Roszczenie zwrotne przewidziane w ust. 1 przedawnia się z upływem sześciu miesięcy; staje się wymagalne z chwilą zaspokojenia kupującego, nie później jednak niż w dniu, w którym sprzedawca obowiązany był to uczynić.

Art. 13. 1. Udzielenie kupującemu gwarancji następuje bez odrębnej opłaty przez oświadczenie gwaranta, zamieszczone w dokumencie gwarancyjnym lub reklamie, odnoszących się do towaru konsumpcyjnego; określa ono obowiązki gwaranta i uprawnienia kupującego w przypadku, gdy właściwość sprzedanego towaru nie odpowiada właściwości wskazanej w tym oświadczeniu. Nie uważa się za gwarancję oświadczenia, które nie kształtuje obowiązków gwaranta.

2. Sprzedawca udzielający gwarancji wydaje kupującemu wraz z towarem dokument gwarancyjny; powinien także sprawdzić zgodność znajdujących się na towarze oznaczeń z danymi zawartymi w dokumencie gwarancyjnym oraz stan plomb i innych umieszczonych na towarze zabezpieczeń.

3. Oświadczenie gwarancyjne powinno być sformułowane zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 3 ust. 1 zdanie pierwsze. Jednakże uchybienie tym wymaganiom pozostaje bez wpływu na ważność gwarancji i nie pozbawia kupującego wynikających z niej uprawnień.

4. W dokumencie gwarancyjnym należy zamieścić podstawowe dane potrzebne do dochodzenia roszczeń z gwarancji, w tym w szczególności nazwę i adres gwaranta lub jego przedstawiciela w Rzeczypospolitej Polskiej, czas trwania i terytorialny zasięg ochrony gwarancyjnej. Ponadto powinno być w nim zawarte stwierdzenie, że gwarancja na sprzedany towar konsumpcyjny nie wyłącza, nie ogranicza ani nie zawiesza uprawnień kupującego wynikających z niezgodności towaru z umową.

Rozdział 2

Zmiany w przepisach obowiązujących i przepis końcowy

Art. 14. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 535 dodaje się art. 535¹ w brzmieniu:

"Art. 535¹. Przepisy niniejszego działu stosuje się do sprzedaży konsumenciej w takim zakresie, w jakim sprzedaż ta nie jest uregulowana odrębnymi przepisami.";

2) skreśla się art. 555¹;

3) po art. 605 dodaje się art. 605¹ w brzmieniu:

"Art. 605¹. Jeżeli umowa dostawy jest zawierana w zakresie działalności przedsiębiorstwa dostawcy, a odbiorcą jest osoba fizyczna, która nabywa rzeczy w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, do umowy tej stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.";

4) po art. 627 dodaje się art. 627¹ w brzmieniu:

"Art. 627¹. Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, będące rzeczą ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.";

5) po art. 770 dodaje się art. 770¹ w brzmieniu:

"Art. 770¹. Do umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, zawartej przez komisanta

z osobą fizyczną, która nabywa rzecz w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej."

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

1.2. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość

USTAWA

z dnia 2 marca 2000 r.

o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny

(Dz. U. Nr 22, poz. 271, ze zm.)

Rozdział 1

Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa

Art. 1. 1. Przedsiębiorca, który proponuje konsumentowi zawarcie umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, okazuje przed zawarciem umowy dokument potwierdzający prowadzenie działalności gospodarczej oraz dokument tożsamości. W razie zawierania umów w imieniu przedsiębiorcy zawierający umowę okazuje ponadto dokument potwierdzający swoje umocowanie.

2. Przez lokal przedsiębiorstwa rozumie się miejsce przeznaczone do obsługiwanego publiczności i oznaczone zgodnie z przepisami o działalności gospodarczej.

3. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się także do umowy zawartej w wyniku zorganizowanego poza lokalem przedsiębiorstwa zbierania ofert konsumentów w czasie odwiedzin przedsiębiorcy lub osoby działającej w jego imieniu w miejscu pracy konsumenta, w jego mieszkaniu albo w innym miejscu jego prywatnego pobytu.

Art. 2. 1. Konsument, który zawarł umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie w terminie dziesięciu dni od zawarcia umowy. Do zachowania tego terminu wystarczy wysłanie oświadczenia przed jego upływem.

2. Nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne).

3. W razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.

Art. 3. 1. Kto zawiera z konsumentem umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, powinien przed jej zawarciem poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy w terminie, o którym mowa w art. 2 ust. 1, i wręczyć wzór oświadczenia o

odstąpieniu, z oznaczeniem swojego imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresem zamieszkania (siedziby); obowiązany jest także wręczyć konsumentowi pisemne potwierdzenie zawarcia umowy, stwierdzające jej datę i rodzaj oraz przedmiot świadczenia i cenę.

2. Konsument, na żądanie przedsiębiorcy, poświadczają na piśmie, że został poinformowany o prawie odstąpienia i że otrzymał wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Art. 4. Jeżeli konsument nie został poinformowany na piśmie o prawie odstąpienia od umowy, bieg terminu, o którym mowa w art. 2 ust. 1, nie rozpoczyna się. W takim wypadku konsument może odstąpić od umowy w terminie dziesięciu dni od uzyskania informacji o prawie odstąpienia. Konsument nie może jednak z tego powodu odstąpić od umowy po upływie trzech miesięcy od jej wykonania.

Art. 5. Przepisów o umowach zawieranych z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa nie stosuje się do umów:

- 1) o charakterze ciągłym lub okresowym, zawieranych na podstawie oferty sprzedaży lub przez odwołanie się do ogłoszeń, reklam, cenników i innych informacji skierowanych do ogółu albo do poszczególnych osób, jeżeli konsument mógł uprzednio zapoznać się z treścią otrzymanej oferty lub informacji pod nieobecność drugiej strony umowy, a zarazem w tej ofercie lub informacji, jak i w umowie zastrzeżono prawo konsumenta do odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni od dnia jej zawarcia,
- 2) sprzedaży artykułów spożywczych dostarczanych okresowo przez sprzedawcę do miejsca zamieszkania konsumenta,
- 3) powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, o wartości przedmiotu umowy do równowartości 10 EURO,
- 4) o prace budowlane,
- 5) dotyczących nieruchomości, z wyłączeniem usług remontowych,
- 6) ubezpieczenia, w tym o członkostwo w otwartych funduszach emerytalnych, oraz reasekuracji,
- 7) dotyczących papierów wartościowych oraz jednostek uczestnictwa w funduszach powierniczych i inwestycyjnych (usługi inwestycyjne).

Rozdział 2

Umowy zawierane na odległość

Art. 6. 1. Umowy zawierane z konsumentem bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, w szczególności drukowanego lub elektronicznego formularza zamówienia niezaadresowanego lub zaadresowanego, listu seryjnego w postaci drukowanej lub elektronicznej, reklamy prasowej z wydrukowanym formularzem zamówienia, reklamy w postaci elektronicznej, katalogu, telefonu, telefaksu, radia, telewizji, automatycznego urządzenia wywołującego, wizjofonu, wideotekstu, poczty elektronicznej lub innych środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. 144, poz. 1204), są umowami na odległość, jeżeli kontrahentem konsumenta jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność.

2. Propozycja zawarcia umowy w postaci oferty, zaproszenia do składania ofert lub zamówień albo do podjęcia rokowań powinna jednoznacznie i w sposób zrozumiały informować o zamiarze zawarcia umowy przez tego, kto ją składa.

3. Posłużenie się telefonem, wizjofonem, telefaksem, pocztą elektroniczną, automatycznym urządzeniem wywołującym lub innym środkiem komunikacji elektronicznej w celu złożenia propozycji zawarcia umowy może nastąpić wyłącznie za uprzednią zgodą konsumenta.

4. Posłużenie się środkami porozumiewania się na odległość w celu złożenia propozycji zawarcia umowy nie może odbywać się na koszt konsumenta.

Art. 7. 1. Konsument, który zawarł umowę na odległość, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie w terminie dziesięciu dni, ustalonym w sposób określony w art. 10 ust. 1. Do zachowania tego terminu wystarczy wysłanie oświadczenia przed jego upływem.

2. Nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne).

3. W razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat, należą się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.

Art. 8. 1. Umowa o świadczenie ciągłe lub okresowe może być zawarta na czas oznaczony albo nieoznaczony.

2. Umowę zawartą na czas dłuższy niż rok poczytuje się po upływie tego terminu za zawartą na czas nieoznaczony.

3. Jeżeli czas trwania umowy nie jest oznaczony, każda ze stron może ją wypowiedzieć bez wskazania przyczyn, z zachowaniem terminu miesięcznego, chyba że strony zastrzegły krótszy termin wypowiedzenia.

Art. 9. 1. Konsument powinien być poinformowany, przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, o:

- 1) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany,
- 2) istotnych właściwościach świadczenia i jego przedmiotu,
- 3) cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, a w szczególności cła i podatki,
- 4) zasadach zapłaty ceny lub wynagrodzenia,
- 5) kosztach oraz terminie i sposobie dostawy,
- 6) prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3,
- 7) kosztach wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli są one skalkulowane inaczej niż wedle normalnej taryfy,

- 8) terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący,
- 9) minimalnym okresie, na jaki ma być zawarta umowa o świadczenia ciągłe lub okresowe,
- 10) miejscu i sposobie składania reklamacji,
- 11) prawie wypowiedzenia umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zrozumiały i łatwy do odczytania.

3. Przedsiębiorca jest obowiązany do potwierdzenia konsumentowi na piśmie informacji, o których mowa w ust. 1, najpóźniej w momencie rozpoczęcia spełniania świadczenia.

4. Obowiązek określony w ust. 3 nie dotyczy jednorazowych świadczeń, które same są spełniane przy użyciu środków porozumiewania się na odległość i za które rachunek wystawia osoba fizyczna lub prawna, która w ramach swojego przedsiębiorstwa udostępnia co najmniej jeden środek porozumiewania się na odległość, dostępny dla konsumenta i przedsiębiorcy (operator środków porozumiewania się), z wyjątkiem jednak informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Art. 10. 1. Termin dziesięciodniowy, w którym konsument może odstąpić od umowy, liczy się od dnia wydania rzeczy, a gdy umowa dotyczy świadczenia usługi - od dnia jej zawarcia.

2. W razie braku potwierdzenia informacji, o których mowa w art. 9 ust. 1, termin, w którym konsument może odstąpić od umowy, wynosi trzy miesiące i liczy się od dnia wydania rzeczy, a gdy umowa dotyczy świadczenia usługi - od dnia jej zawarcia. Jeżeli jednak konsument po rozpoczęciu biegu tego terminu otrzyma potwierdzenie, termin ulega skróceniu do dziesięciu dni od tej daty.

3. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, prawo odstąpienia od umowy zawartej na odległość nie przysługuje konsumentowi w wypadkach:

- 1) świadczenia usług rozpoczętego, za zgodą konsumenta, przed upływem terminu, o którym mowa w art. 7 ust. 1,
- 2) dotyczących nagrań audialnych i wizualnych oraz zapisanych na nośnikach programów komputerowych po usunięciu przez konsumenta ich oryginalnego opakowania,
- 3) umów dotyczących świadczeń, za które cena lub wynagrodzenie zależy wyłącznie od ruchu cen na rynku finansowym,
- 4) świadczeń o właściwościach określonych przez konsumenta w złożonym przez niego zamówieniu lub ściśle związanych z jego osobą,
- 5) świadczeń, które z uwagi na ich charakter nie mogą zostać zwrócone lub których przedmiot ulega szybkiemu zepsuciu,
- 6) dostarczania prasy,
- 7) usług w zakresie gier i zakładów wzajemnych.

Art. 11. 1. Umowa nie może nakładać na konsumenta obowiązku zapłaty ceny lub wynagrodzenia przed otrzymaniem świadczenia.

2. Umowa powinna określać miejsce i sposób składania reklamacji, nie powodujące nadmiernych trudności lub kosztów po stronie konsumenta.

Art. 12. 1. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, przedsiębiorca powinien wykonać umowę zawartą na odległość najpóźniej w terminie trzydziestu dni po złożeniu przez konsumenta oświadczenia woli o zawarciu umowy.

2. Jeżeli przedsiębiorca nie może spełnić świadczenia z tego powodu, że przedmiot świadczenia nie jest dostępny, powinien niezwłocznie, najpóźniej jednak w terminie trzydziestu dni od zawarcia umowy, zawiadomić o tym konsumenta i zwrócić całą otrzymaną od niego sumę pieniężną.

3. W wypadku gdy przedsiębiorca nie może wykonać zobowiązania z powodu choćby przejściowej niemożności spełnienia świadczenia o właściwościach zamówionych przez konsumenta, przedsiębiorca może, jeżeli zawarto takie zastrzeżenie w umowie, zwolnić się z zobowiązania przez spełnienie świadczenia zastępczego, odpowiadającego tej samej jakości i przeznaczeniu oraz za tę samą cenę lub wynagrodzenie, informując zarazem konsumenta na piśmie o jego prawie nieprzyjęcia tego świadczenia i odstąpienia od umowy, ze zwrotem rzeczy na koszt przedsiębiorcy.

4. W wypadku, o którym mowa w ust. 3, konsument ma prawo odstąpić od umowy w sposób i na zasadach określonych w art. 7. Zwrot rzeczy następuje w takim wypadku na koszt przedsiębiorcy.

Art. 13. 1. W wypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta przedsiębiorca ma obowiązek poświadczyć na piśmie zwrot świadczenia.

2. Jeżeli świadczenie konsumenta ma być spełnione z wykorzystaniem kredytu lub pożyczki udzielonych przez przedsiębiorcę albo gdy umowa przewidywała wykorzystanie kredytu udzielonego na podstawie porozumienia kredytodawcy z przedsiębiorcą, odstąpienie od umowy zawartej na odległość jest skuteczne także wobec umowy kredytu lub pożyczki zawartej przez konsumenta.

Art. 14. Konsument może żądać unieważnienia, na koszt przedsiębiorcy, zapłaty dokonanej kartą płatniczą w razie niewłaściwego wykorzystania tej karty w wykonaniu umowy zawartej na odległość. Nie uchyla to obowiązku naprawienia konsumentowi poniesionej przez niego szkody.

Art. 15. Spełnienie świadczenia niezamówionego przez konsumenta następuje na ryzyko przedsiębiorcy i nie nakłada na konsumenta żadnych zobowiązań.

Art. 16. 1. Przepisów o umowach zawieranych na odległość nie stosuje się do umów:

- 1) z wykorzystaniem automatów sprzedających,
  - 2) z wykorzystaniem innych automatów umieszczonych w miejscach prowadzenia handlu,
- 3-5) (uchylone),
- 6) rent,
  - 7) (uchylony),
  - 8) zawartych z operatorami telekomunikacji przy wykorzystaniu publicznych automatów telefonicznych,
  - 9) dotyczących nieruchomości, z wyjątkiem najmu,

10) sprzedaży z licytacji.

2. Przepisów art. 7, 9 i art. 12 ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) sprzedaży artykułów spożywczych dostarczanych okresowo przez sprzedawcę do mieszkania lub miejsca pracy konsumenta,
- 2) świadczenia, w ściśle oznaczonym okresie, usług w zakresie zakwaterowania, transportu, rozrywek, gastronomii; w wypadku rozrywek na świeżym powietrzu przedsiębiorca może zastrzec także wyłączenie obowiązku zawiadomienia o niemożności spełnienia świadczenia, o którym mowa w art. 12 ust. 2, jednak tylko we wskazanych w umowie okolicznościach.

Rozdział 2a

Szczególne przepisy o umowach zawieranych na odległość dotyczących usług finansowych

Art. 16a. 1. Usługami finansowymi w rozumieniu ustawy są w szczególności:

- 1) czynności bankowe,
- 2) umowy kredytu konsumenckiego,
- 3) czynności ubezpieczeniowe,
- 4) umowy uczestnictwa w: funduszu inwestycyjnym otwartym, specjalistycznym funduszu inwestycyjnym otwartym, funduszu inwestycyjnym zamkniętym, specjalistycznym funduszu inwestycyjnym zamkniętym i funduszu inwestycyjnym mieszanym.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do usług polegających na gromadzeniu środków pieniężnych i ich lokowaniu, z przeznaczeniem na wypłatę członkom otwartego funduszu emerytalnego lub uczestnikom pracowniczego funduszu emerytalnego po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 139, poz. 934, z późn. zm.) i ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 623 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 141, poz. 1178).

Art. 16b. 1. Konsument powinien być poinformowany, przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, o:

- 1) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy, organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany, a w przypadku gdy działalność przedsiębiorcy wymaga uzyskania zezwolenia, danych dotyczących instytucji udzielającej zezwolenia,
- 2) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiciela przedsiębiorcy, o ile taki występuje,
- 3) imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) podmiotu innego niż przedsiębiorca świadczący usługi finansowe na odległość, w tym operatora środków porozumiewania się na odległość, oraz charakterze, w jakim podmiot ten występuje wobec konsumenta,
- 4) istotnych właściwościach świadczenia i jego przedmiotu,
- 5) cenie lub wynagrodzeniu obejmujących wszystkie ich składniki, w tym opłaty i podatki, a w przypadku niemożności określenia dokładnej ceny, podstawie obliczenia ceny umożliwiającej konsumentowi dokonanie jej weryfikacji,

- 6) ryzyku związanym z usługą finansową, jeżeli wynika ono z jej szczególnych cech lub charakteru czynności, które mają być wykonane, lub jeżeli cena bądź wynagrodzenie zależą wyłącznie od ruchu cen na rynku finansowym,
- 7) zasadach zapłaty ceny lub wynagrodzenia,
- 8) kosztach oraz terminie i sposobie świadczenia usługi,
- 9) prawie oraz sposobie odstąpienia od umowy, o którym mowa w art. 16c ust. 1 i ust. 2, albo wskazaniu, że prawo takie nie przysługuje, oraz wysokości ceny, którą konsument jest obowiązany zapłacić w przypadku, o którym mowa w art. 16c ust. 5,
- 10) dodatkowych kosztach ponoszonych przez konsumenta wynikających z korzystania ze środków porozumiewania się na odległość, jeżeli mogą one wystąpić,
- 11) terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący,
- 12) minimalnym okresie, na jaki ma być zawarta umowa o świadczenia ciągłe lub okresowe,
- 13) miejscu i sposobie składania reklamacji,
- 14) możliwości pozasądowego rozstrzygnięcia sporów wynikających z umowy,
- 15) prawie wypowiedzenia umowy, o którym mowa w art. 8 ust. 3, oraz skutkach tego wypowiedzenia, w tym o karach umownych,
- 16) istnieniu funduszu gwarancyjnego lub innych systemów gwarancyjnych, jeżeli takie istnieją,
- 17) języku stosowanym w relacjach przedsiębiorcy z konsumentem,
- 18) prawie właściwym państwa, które stanowi podstawę stosunków przedsiębiorcy z konsumentem przed zawarciem umowy na odległość, oraz prawie właściwym do zawarcia i wykonania umowy,
- 19) sądzie właściwym dla rozstrzygnięcia sporów związanych z wykonywaniem umowy,
- 20) pobieraniu od konsumenta oświadczenia o poddaniu się egzekucji, stanowiącego podstawę do wystawienia przez bank bankowego tytułu egzekucyjnego stosownie do przepisów Prawa bankowego.

2. W wypadku przekazywania konsumentowi informacji w formie głosowych komunikatów telefonicznych nie stosuje się przepisów ust. 1 pkt 6-8 oraz pkt 10-20. Przedsiębiorca jest obowiązany zamieścić w komunikacie informację o prawie konsumenta do żądania przedstawienia pozostałych informacji, o których mowa w ust. 1, oraz o sposobie uzyskania tych informacji.

3. Przed zawarciem umowy lub gdy umowa jest na życzenie konsumenta zawierana z zastosowaniem środka porozumiewania się na odległość, który nie pozwala na doręczenie warunków umowy, niezwłocznie po jej zawarciu, przedsiębiorca jest obowiązany do potwierdzenia konsumentowi na piśmie lub za pomocą innego statycznego nośnika informacji dostępnego dla konsumenta, w szczególności dyskietki, CD-ROM-u, DVD, informacji, o których mowa w ust. 1.

4. W czasie trwania umowy konsument ma prawo żądać doręczenia jej warunków na piśmie. Konsument ma także prawo żądać zmiany środka porozumiewania się na odległość, chyba że stosowanie takiego środka nie jest przewidziane umową lub nie odpowiada on charakterowi świadczonej usługi.

5. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy jednorazowych świadczeń, które same są spełniane przy użyciu środków porozumiewania się na odległość i za które rachunek wystawia osoba fizyczna lub prawna, która w ramach swojego przedsiębiorstwa udostępnia co najmniej jeden środek porozumiewania się na odległość, dostępny dla konsumenta i przedsiębiorcy (operator środków porozumiewania się), z wyjątkiem jednak informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

6. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy poszczególnych czynności (umów szczegółowych) wynikających z umowy (umowy ramowej).

7. W wypadku wykonywania poszczególnych czynności o tym samym charakterze pomiędzy tymi samymi stronami, jeżeli czynności te nie wynikają z wcześniej zawartej umowy (umowy ramowej), obowiązek określony w ust. 1 dotyczy tylko pierwszej z tych czynności. Jeżeli w ciągu roku od dnia wykonania pierwszej czynności nie wykonano żadnej czynności o tym samym charakterze pomiędzy tymi samymi stronami, to do pierwszej czynności wykonanej po tym czasie stosuje się ust. 1.

Art. 16c. 1. Konsument, który zawarł na odległość umowę o usługi finansowe, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie, w terminie czternastu dni od dnia zawarcia umowy lub od dnia potwierdzenia informacji, o którym mowa w art. 16b ust. 3, jeżeli jest to termin późniejszy.

2. W wypadku umów, o których mowa w art. 16a ust. 1 pkt 3, termin, w którym konsument może odstąpić od umowy, wynosi trzydzieści dni od dnia poinformowania go o zawarciu umowy lub od dnia potwierdzenia informacji, o którym mowa w art. 16b ust. 3, jeżeli jest to termin późniejszy.

3. Nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne).

4. W wypadku odstąpienia od umowy, umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu, w terminie trzydziestu dni:

- 1) od dnia odstąpienia od umowy - w przypadku świadczeń konsumenta albo
- 2) od dnia otrzymania oświadczenia o odstąpieniu od umowy - w przypadku świadczeń przedsiębiorcy.

5. W wypadku rozpoczętego za zgodą konsumenta świadczenia usług przed upływem terminów, o których mowa w ust. 1 lub ust. 2, przedsiębiorca może żądać zapłaty ceny za usługę rzeczywiście wykonaną.

6. Przedsiębiorca nie może żądać zapłaty, o której mowa w ust. 5, jeżeli rozpoczął świadczenie usług bez zgody konsumenta, a także jeżeli nie wskazał, zgodnie z art. 16b ust. 1 pkt 9, wysokości ceny, którą konsument jest obowiązany zapłacić w wypadku, o którym mowa w ust. 5.

7. Prawo do odstąpienia od umowy nie przysługuje konsumentowi w wypadkach:

- 1) umów całkowicie wykonanych na żądanie konsumenta, przed upływem terminów, o których mowa w ust. 1 i ust. 2,
- 2) umów dotyczących instrumentów rynku pieniężnego, zbywalnych papierów wartościowych, tytułów uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania, sprzedaży papierów wartościowych z zobowiązaniem do ich odkupu oraz ter-

minowych operacji finansowych; przez terminowe operacje finansowe rozumie się operacje, w których ustalono cenę, kurs, stopę procentową lub indeks - a w szczególności nabywanie walut, papierów wartościowych, złota lub innych metali szlachetnych, towarów lub praw, w tym umowy obliczone tylko na różnicę cen, opcje i prawa pochodne - zawarte na umówioną datę lub umówiony termin, w obrocie rynkowym,

- 3) umów ubezpieczenia dotyczących podróży i bagażu lub innych podobnych, jeżeli zawarte zostały na okres krótszy niż trzydzieści dni.

8. Jeżeli do umowy jest dołączona kolejna umowa zawarta na odległość dotycząca usług świadczonych przez przedsiębiorcę lub podmiot inny niż przedsiębiorca na podstawie porozumienia pomiędzy tym podmiotem a przedsiębiorcą, odstąpienie od umowy zawartej na odległość dotyczącej usług finansowych jest skuteczne także wobec tej kolejnej umowy.

Art. 16d. Jeżeli przedsiębiorca nie dopełni obowiązków określonych w art. 16b ust. 1-3, konsument ma prawo odstąpić od umowy w każdym czasie bez konieczności ponoszenia kosztów należnych przedsiębiorcy.

Art. 16e. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale do umów zawieranych na odległość dotyczących usług finansowych stosuje się przepisy rozdziału 2.

Art. 17. Nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć praw konsumenta określonych w art. 1-16e, także w razie dokonania wyboru prawa obcego.

Rozdział 3

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 18. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758 oraz z 1999 r. Nr 52, poz. 532) wprowadza się następujące zmiany:

- 6) po tytule VI księgi trzeciej dodaje się tytuł VI¹ w brzmieniu:

"Tytuł VI¹. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Art. 449¹. § 1. Kto wytwarza w zakresie swojej działalności gospodarczej (producent) produkt niebezpieczny, odpowiada za szkodę wyrządzoną komukolwiek przez ten produkt.

§ 2. Przez produkt rozumie się rzecz ruchomą, choćby została ona połączona z inną rzeczą. Za produkt uważa się także zwierzęta i energię elektryczną.

§ 3. Niebezpieczny jest produkt nie zapewniający bezpieczeństwa, jakiego można oczekiwać, uwzględniając normalne użycie pro-

duktu. O tym, czy produkt jest bezpieczny, decydują okoliczności z chwili wprowadzenia go do obrotu, a zwłaszcza sposób zaprezentowania go na rynku oraz podane konsumentowi informacje o właściwościach produktu. Produkt nie może być uznany za nie zapewniający bezpieczeństwa tylko dlatego, że później wprowadzono do obrotu podobny produkt ulepszony.

Art. 449². Producent odpowiada za szkodę na mieniu tylko wówczas, gdy rzecz zniszczona lub uszkodzona należy do rzeczy zwykle przeznaczonych do osobistego użytku i w taki przede wszystkim sposób korzystał z niej poszkodowany.

Art. 449³. § 1. Producent nie odpowiada za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, jeżeli produktu nie wprowadził do obrotu albo gdy wprowadzenie produktu do obrotu nastąpiło poza zakresem jego działalności gospodarczej.

§ 2. Producent nie odpowiada również wtedy, gdy właściwości niebezpieczne produktu ujawniły się po wprowadzeniu go do obrotu, chyba że wynikały one z przyczyny tkwiącej poprzednio w produkcji. Nie odpowiada on także wtedy, gdy nie można było przewidzieć niebezpiecznych właściwości produktu, uwzględniając stan nauki i techniki w chwili wprowadzenia produktu do obrotu, albo gdy właściwości te wynikały z zastosowania przepisów prawa.

Art. 449⁴. Domniemywa się, że produkt niebezpieczny, który spowodował szkodę, został wytworzony i wprowadzony do obrotu w zakresie działalności gospodarczej producenta.

Art. 449⁵. § 1. Wytwórca materiału, surowca albo części składowej produktu odpowiada tak jak producent, chyba że wyłączną przyczyną szkody była wadliwa konstrukcja produktu lub wskazówki producenta.

§ 2. Kto przez umieszczenie na produkcie swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego podaje się za producenta, odpowiada jak producent. Tak samo odpowiada ten, kto produkt pochodzenia zagranicznego wprowadza do obrotu krajowego w zakresie swojej działalności gospodarczej (importer).

§ 3. Producent oraz osoby wymienione w paragrafach poprzedzających odpowiadają solidarnie.

§ 4. Jeżeli nie wiadomo, kto jest producentem lub osobą określoną w § 2, odpowiada ten, kto w zakresie swojej działalności gospodarczej zbył produkt niebezpieczny, chyba że w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia o szkodzie wskaże poszkodowanemu osobę i adres producenta lub osoby określonej w § 2 zdanie pierwsze, a w wypadku towaru importowanego - osobę i adres importera.

- § 5. Jeżeli zbywca produktu nie może wskazać producenta ani osób określonych w § 4, zwalnia go od odpowiedzialności wskazanie osoby, od której sam nabył produkt.
- Art. 449⁶. Jeżeli za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny odpowiada także osoba trzecia, odpowiedzialność tej osoby i osób wymienionych w artykułach poprzedzających jest solidarna. Przepisy art. 441 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.
- Art. 449⁷. § 1. Odszkodowanie za szkodę na mieniu nie obejmuje uszkodzenia samego produktu ani korzyści, jakie poszkodowany mógłby osiągnąć w związku z jego użytkowaniem.
- § 2. Odszkodowanie na podstawie art. 449¹ nie przysługuje, gdy szkoda na mieniu nie przekracza kwoty będącej równoważnością 500 EURO.
- Art. 449⁸. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej przez produkt niebezpieczny ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednak w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od wprowadzenia produktu do obrotu.
- Art. 449⁹. Odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie można wyłączyć ani ograniczyć.
- Art. 449¹⁰. Przepisy o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie wyłączają odpowiedzialności za szkody na zasadach ogólnych, za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania oraz odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady i gwarancji jakości.
- Art. 449¹¹. Nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć odpowiedzialności określonej w przepisach niniejszego tytułu, także w razie dokonania wyboru prawa obcego.";

7) po art. 555 dodaje się art. 555¹ w brzmieniu:

"Art. 555¹. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe warunki zawierania i wykonywania umów sprzedaży między przedsiębiorcami a konsumentami, mając na uwadze ochronę interesów konsumentów przed działaniami przedsiębiorców sprzecznymi z dobrymi obyczajami."

Art. 19. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140,

poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 269) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 111 w § 1 w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:
"7) strona wnosząca o uznanie postanowień umownych za niedozwolone.";
- 2) w art. 479¹ w § 2 w pkt 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
"4) przeciwko przedsiębiorcom o uznanie postanowień umownych za niedozwolone.";
- 3) po rozdziale 2 działu IVa tytułu VII księgi pierwszej części pierwszej dodaje się rozdział 3 w brzmieniu:

Rozdział 3

Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

- Art. 479³⁶. Sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu antymonopolowego.
- Art. 479³⁷. W sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego rozdziału art. 479¹² i art. 479¹³ nie stosuje się.
- Art. 479³⁸. Powództwo w sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego rozdziału może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda się pozwem. Powództwo może wytoczyć także organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów oraz Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
- Art. 479³⁹. Z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone można wystąpić również wtedy, gdy pozwany zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło sześć miesięcy.
- Art. 479⁴⁰. Zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania.
- Art. 479⁴¹. W sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone sąd nie może wydać wyroku tylko na podstawie uznania powództwa. Niedopuszczalne jest też zawarcie ugody.
- Art. 479⁴². § 1. W razie uwzględnienia powództwa sąd w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazuje ich wykorzystywania.
§ 2. Od wyroku sądu drugiej instancji przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego.
- Art. 479⁴³. Wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.

- Art. 479⁴⁴. § 1. Sąd zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.
- § 2. Koszty opublikowania wyroku, o którym mowa w § 1, są zaliczane do kosztów procesu.
- Art. 479⁴⁵. § 1. Odpis prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo sąd przesyła Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
- § 2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadzi, na podstawie wyroków, o których mowa w § 1, rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.
- § 3. Rejestr, o którym mowa w § 2, jest jawny.
- § 4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone."

Art. 20. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 667, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942, z 1998 r. Nr 113, poz. 717 oraz z 1999 r. Nr 83, poz. 931 i Nr 101, poz. 1178) po art. 138 dodaje się art. 138a i art. 138b w brzmieniu:

- "Art. 138a. § 1. Kto, zawierając umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, nie okazuje konsumentowi dokumentu potwierdzającego prowadzenie działalności gospodarczej oraz dokumentu tożsamości, podlega karze grzywny.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto zawierając umowę w cudzym imieniu poza lokalem przedsiębiorstwa, nie okazuje ponadto dokumentu potwierdzającego swoje umocowanie.
- Art. 138b. § 1. Kto, będąc zobowiązany na mocy orzeczenia sądu do zaniechania wykorzystywania lub do odwołania zalecenia stosowania ogólnych warunków umów albo wzoru umowy, nie stosuje się do tego obowiązku, zawierając w umowie niedozwolone postanowienia umowne, podlega karze grzywny.
- § 2. Jeżeli orzeczenie sądu, o którym mowa w § 1, dotyczy przedsiębiorcy nie będącego osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w § 1 ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami."

Art. 21. Przepisy art. 1-17 oraz art. 18 pkt 1-5 stosuje się do umów zawartych i nie wykonanych w dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 22. Przepisów Kodeksu cywilnego o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie stosuje się, jeżeli produkt został wprowadzony do obrotu krajowego przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 23. Do czasu wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 18 pkt 7, zachowuje moc rozporządzenie wydane na podstawie art. 384 Kodeksu cywilnego, nie dłużej jednak niż przez 2 lata.

Art. 24. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

1.3. Kodeks cywilny

USTAWA
z dnia 23 kwietnia 1964 r.
KODEKS CYWILNY
(Dz. U. Nr 16, poz. 93, ze zm.)
(wyciąg)

TYTUŁ III. OGÓLNE PRZEPISY O ZOBOWIĄZANIACH UMOWNYCH

Art. 384. § 1. Ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy.

§ 2. W razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

§ 3. (uchylony).

§ 4. Jeżeli jedna ze stron posługuje się wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności.

§ 5. (uchylony).

Art. 384¹. Wzorec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia.

Art. 385. § 1. W razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są związane umową.

§ 2. Wzorec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta.

Art. 385¹. § 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Art. 385². Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Art. 385³. W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności:

- 1) wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie,
- 2) wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania,
- 3) wyłączają lub istotnie ograniczają potrącenie wierzytelności konsumenta z wierzytelnością drugiej strony,
- 4) przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy,
- 5) zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta,
- 6) uzależniają zawarcie umowy od przyrzeczenia przez konsumenta zawierania w przyszłości dalszych umów podobnego rodzaju,
- 7) uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, nie mającej bezpośredniego związku z umową zawierającą oceniane postanowienie,
- 8) uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta,
- 9) przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy,
- 10) uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie,
- 11) przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodności świadczenia z umową,
- 12) wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania,
- 13) przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują lub odstępują od umowy,
- 14) pozbawiają wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia,

- 15) zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia,
- 16) nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy,
- 17) nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego,
- 18) stanowią, że umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłużeniu, o ile konsument, dla którego zastrzeżono rażąco krótki termin, nie złoży przeciwnego oświadczenia,
- 19) przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia,
- 20) przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy,
- 21) uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązań przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy których pomocy wykonuje swoje zobowiązanie, albo uzależniają tę odpowiedzialność od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności,
- 22) przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta,
- 23) wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

[...]

DZIAŁ II. SKUTKI NIWYKONANIA ZOBOWIĄZAŃ

Art. 471. Dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Art. 472. Jeżeli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynności prawnej nie wynika nic innego, dłużnik odpowiedzialny jest za niezachowanie należytej staranności.

Art. 473. § 1. Dłużnik może przez umowę przyjąć odpowiedzialność za niewykonanie lub za nienależyte wykonanie zobowiązania z powodu oznaczonych okoliczności, za które na mocy ustawy odpowiedzialności nie ponosi.

§ 2. Nieważne jest zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę, którą może wyrządzić wierzycielowi umyślnie.

Art. 474. Dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Przepis powyższy stosuje się także w wypadku, gdy zobowiązanie wykonywa przedstawiciel ustawowy dłużnika.

Art. 475. § 1. Jeżeli świadczenie stało się niemożliwe skutkiem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, zobowiązanie wygasa.

§ 2. Jeżeli rzecz będąca przedmiotem świadczenia została zbyta, utracona lub uszkodzona, dłużnik obowiązany jest wydać wszystko, co uzyskał w zamian za tę rzecz albo jako naprawienie szkody.

Art. 476. Dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Art. 477. § 1. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać, niezależnie od wykonania zobowiązania, naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jednakże gdy wskutek zwłoki dłużnika świadczenie utraciło dla wierzyciela całkowicie lub w przeważającym stopniu znaczenie, wierzyciel może świadczenia nie przyjąć i żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

Art. 478. Jeżeli przedmiotem świadczenia jest rzecz oznaczona co do tożsamości, dłużnik będący w zwłoce odpowiedzialny jest za utratę lub uszkodzenie przedmiotu świadczenia, chyba że utrata lub uszkodzenie nastąpiłoby także wtedy, gdyby świadczenie zostało spełnione w czasie właściwym.

Art. 479. Jeżeli przedmiotem świadczenia jest określona ilość rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, wierzyciel może w razie zwłoki dłużnika nabyć na jego koszt taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku albo żądać od dłużnika zapłaty ich wartości, zachowując w obu wypadkach roszczenie o naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki.

Art. 480. § 1. W razie zwłoki dłużnika w wykonaniu zobowiązania czynienia, wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, żądać upoważnienia przez sąd do wykonania czynności na koszt dłużnika.

§ 2. Jeżeli świadczenie polega na zaniechaniu, wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, żądać upoważnienia przez sąd do usunięcia na koszt dłużnika wszystkiego, co dłużnik wbrew zobowiązaniu uczynił.

§ 3. W wypadkach nagłych wierzyciel może, zachowując roszczenie o naprawienie szkody, wykonać bez upoważnienia sądu czynność na koszt dłużnika lub usunąć na jego koszt to, co dłużnik wbrew zobowiązaniu uczynił.

Art. 481. § 1. Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

§ 2. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

§ 3. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może nadto żądać naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Art. 482. § 1. Od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Art. 483. § 1. Można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

§ 2. Dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kary umownej.

Art. 484. § 1. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Żądanie odszkodowania przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Art. 485. Jeżeli przepis szczególny stanowi, że w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego dłużnik, nawet bez umownego zastrzeżenia, obowiązany jest zapłacić wierzycielowi określoną sumę, stosuje się odpowiednio przepisy o karze umownej.

Art. 486. § 1. W razie zwłoki wierzyciela dłużnik może żądać naprawienia wynikłej stąd szkody; może również złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego.

§ 2. Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu bądź uchyla się od przyjęcia zaofiarowanego świadczenia, bądź odmawia dokonania czynności, bez której świadczenie nie może być spełnione, bądź oświadcza dłużnikowi, że świadczenia nie przyjmie.

DZIAŁ III. WYKONANIE I SKUTKI NIETYKONANIA ZOBOWIĄZAŃ Z UMÓW WZAJEMNYCH

Art. 487. § 1. Wykonanie i skutki nietykconania zobowiązań z umów wzajemnych podlegają przepisom działów poprzedzających niniejszego tytułu, o ile przepisy działu niniejszego nie stanowią inaczej.

§ 2. Umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że świadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem świadczenia drugiej.

Art. 488. § 1. Świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych (świadczenia wzajemne) powinny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż jedna ze stron obowiązana jest do wcześniejszego świadczenia.

§ 2. Jeżeli świadczenia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, dopóki druga strona nie zaofiaruje świadczenia wzajemnego.

Art. 489. (skreślony).

Art. 490. § 1. Jeżeli jedna ze stron obowiązana jest spełnić świadczenie wzajemne wcześniej, a spełnienie świadczenia przez drugą stronę jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy, strona zobowiązana do wcześniejszego świadczenia może powstrzymać się z jego spełnieniem, dopóki druga strona nie zaofiaruje świadczenia wzajemnego lub nie da zabezpieczenia.

§ 2. Uprawnienia powyższe nie przysługują stronie, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o złym stanie majątkowym drugiej strony.

§ 3. (skreślony).

Art. 491. § 1. Jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Może również bądź bez wyznaczenia terminu dodatkowego, bądź też po jego bezskutecznym upływie żądać wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jeżeli świadczenia obu stron są podzielne, a jedna ze stron dopuszcza się zwłoki tylko co do części świadczenia, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługujące drugiej stronie ogranicza się, według jej wyboru, albo do tej części, albo do całej reszty nie spełnionego świadczenia. Strona ta może odstąpić od umowy w całości, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce.

Art. 492. Jeżeli uprawnienie do odstąpienia od umowy wzajemnej zostało zastrzeżone na wypadek niewykonania zobowiązania w terminie ściśle określonym, strona uprawniona może w razie zwłoki drugiej strony odstąpić od umowy bez wyznaczenia terminu dodatkowego. To samo dotyczy wypadku, gdy wykonanie zobowiązania przez jedną ze stron po terminie nie miałoby dla drugiej strony znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce.

Art. 493. § 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność strona zobowiązana, druga strona może, według swego wyboru, albo żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania, albo od umowy odstąpić.

§ 2. W razie częściowej niemożliwości świadczenia jednej ze stron druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się częściowo niemożliwe.

Art. 494. Strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy; może żądać nie tylko zwrotu tego, co świadczyła, lecz również naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

Art. 495. § 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które żadna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, strona, która miała to świadczenie spełnić, nie może żądać świadczenia wzajemnego, a w wypadku, gdy je już otrzymała, obowiązana jest do zwrotu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

§ 2. Jeżeli świadczenie jednej ze stron stało się niemożliwe tylko częściowo, strona ta traci prawo do odpowiedniej części świadczenia wzajemnego. Jednakże druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwości zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się częściowo niemożliwe.

Art. 496. Jeżeli skutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Art. 497. Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

[...]

Tytuł XI. SPRZEDAŻ DZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE

Art. 535. Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Art. 535¹. Przepisy niniejszego działu stosuje się do sprzedaży konsumenckiej w takim zakresie, w jakim sprzedaż ta nie jest uregulowana odrębnymi przepisami.

Art. 536. § 1. Cenę można określić przez wskazanie podstaw do jej ustalenia.

§ 2. Jeżeli z okoliczności wynika, że strony miały na względzie cenę przyjętą w stosunkach danego rodzaju,yczytuje się w razie wątpliwości, że chodziło o cenę w miejscu i czasie, w którym rzecz ma być kupującemu wydana.

Art. 537. § 1. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku może być zapłacona jedynie cena ściśle określona (cena sztywna), cena ta wiąże strony bez względu na to, jaką cenę w umowie ustaliły.

§ 2. Sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą od ceny sztywnej, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

§ 3. Kupujący, który według umowy miał zapłacić cenę niższą od ceny sztywnej, a rzecz zużył lub odprzedał po cenie obliczonej na podstawie ceny umówionej, obowiązany jest zapłacić cenę sztywną tylko wtedy, gdy przed zużyciem lub odprzedażem rzeczy znał cenę sztywną lub mógł ją znać przy zachowaniu należytej staranności. Kupujący, który rzeczy nie zużył ani nie odprzedał, może od umowy odstąpić.

Art. 538. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena wyższa od ceny określonej (cena maksymalna), kupujący nie jest obowiązany do zapłaty ceny wyższej, a sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

Art. 539. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena niższa od ceny określonej (cena minimalna), sprzedawcy, który otrzymał cenę niższą, przysługuje roszczenie o dopłatę różnicy.

Art. 540. § 1. Jeżeli właściwy organ państwowy ustalił, w jaki sposób sprzedawca ma obliczyć cenę za rzeczy danego rodzaju lub gatunku (cena wynikowa), stosuje się, zależnie od właściwości takiej ceny, bądź przepisy o cenie sztywnej, bądź przepisy o cenie maksymalnej.

§ 2. W razie sporu co do prawidłowości obliczenia ceny wynikowej cenę tę ustali sąd.

Art. 541. Wynikające z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej lub wynikowej roszczenie sprzedawcy o dopłatę różnicy ceny, jak również roszczenie kupującego o zwrot tej różnicy przedawnia się z upływem roku od dnia zapłaty.

Art. 542. (skreślony).

Art. 543. Wystawienie rzeczy w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny uważa się za ofertę sprzedaży.

Art. 544. § 1. Jeżeli rzecz sprzedana ma być przesłana przez sprzedawcę do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia świadczenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że wydanie zostało dokonane z chwilą, gdy w celu dostarczenia rzeczy na miejsce przeznaczenia sprzedawca powierzył ją przewoźnikowi trudniącemu się przewozem rzeczy tego rodzaju.

§ 2. Jednakże kupujący obowiązany jest zapłacić cenę dopiero po nadejściu rzeczy na miejsce przeznaczenia i po umożliwieniu mu zbadania rzeczy.

Art. 545. § 1. Sposób wydania i odebrania rzeczy sprzedanej powinien zapewnić jej całość i nienaruszalność; w szczególności sposób opakowania i przewozu powinien odpowiadać właściwościom rzeczy.

§ 2. W razie przesłania rzeczy sprzedanej na miejsce przeznaczenia za pośrednictwem przewoźnika, kupujący obowiązany jest zbadać przesyłkę w czasie i w sposób przyjęty przy przesyłkach tego rodzaju; jeżeli stwierdził, że w czasie przewozu nastąpił ubytek lub uszkodzenie rzeczy, obowiązany jest dokonać wszelkich czynności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności przewoźnika.

Art. 546. § 1. Sprzedawca obowiązany jest udzielić kupującemu potrzebnych wyjaśnień o stosunkach prawnych i faktycznych dotyczących rzeczy sprzedanej oraz wydać posiadane przez siebie dokumenty, które jej dotyczą. Jeżeli treść takiego dokumentu dotyczy także innych rzeczy, sprzedawca obowiązany jest wydać uwierzytelniony wyciąg z dokumentu.

§ 2. Jeżeli jest to potrzebne do należytego korzystania z rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem, sprzedawca powinien załączyć instrukcję dotyczącą sposobu korzystania z rzeczy.

Art. 547. § 1. Jeżeli ani z umowy, ani z zarządzeń określających cenę nie wynika, kogo obciążają koszty wydania i odebrania rzeczy, sprzedawca ponosi koszty wydania, w szczególności koszty zmierzenia lub zważenia, opakowania, ubezpieczenia za czas przewozu i koszty przesłania rzeczy, a koszty odebrania ponosi kupujący.

§ 2. Jeżeli rzecz ma być przesłana do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia świadczenia, koszty ubezpieczenia i przesłania ponosi kupujący.

§ 3. Koszty nie wymienione w paragrafach poprzedzających ponoszą obie strony po połowie.

Art. 548. § 1. Z chwilą wydania rzeczy sprzedanej przechodzą na kupującego korzyści i ciężary związane z rzeczą oraz niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy.

§ 2. Jeżeli strony zastrzegły inną chwilę przejścia korzyści i ciężarów, poczytuje się w razie wątpliwości, że niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy przechodzi na kupującego z tą samą chwilą.

Art. 549. Jeżeli kupujący zastrzegł sobie oznaczenie kształtu, wymiaru lub innych właściwości rzeczy albo terminu i miejsca wydania, a dopuszcza się zwłoki z dokonaniem oznaczenia, sprzedawca może:

- 1) wykonać uprawnienia, które przysługują wierzycielowi w razie zwłoki dłużnika ze spełnieniem świadczenia wzajemnego, albo
- 2) dokonać sam oznaczenia i podać je do wiadomości kupującego wyznaczając mu odpowiedni termin do odmiennego oznaczenia; po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu oznaczenie dokonane przez sprzedawcę staje się dla kupującego wiążące.

Art. 550. Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżona została na rzecz kupującego wyłączność bądź w ten sposób, że sprzedawca nie będzie dostarczał rzeczy określonego rodzaju innym osobom, bądź też w ten sposób, że kupujący będzie jedynym odprzedawcą zakupionych rzeczy na oznaczonym obszarze, sprzedawca nie może w zakresie, w którym wyłączność została zastrzeżona, ani bezpośrednio, ani pośrednio zawierać umów sprzedaży, które mogłyby naruszyć wyłączność przysługującą kupującemu.

Art. 551. § 1. Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy sprzedanej, sprzedawca może oddać rzecz na przechowanie na koszt i niebezpieczeństwo kupującego.

§ 2. Sprzedawca może również sprzedać rzecz na rachunek kupującego, powinien jednak uprzednio wyznaczyć kupującemu dodatkowy termin do odebrania, chyba że wyznaczenie terminu nie jest możliwe albo że rzecz jest narażona na zepsucie, albo że z innych względów groziłaby szkoda. O dokonaniu sprzedaży sprzedawca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić kupującego.

Art. 552. Jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z zapłatą ceny za dostarczoną część rzeczy sprzedanych albo jeżeli ze względu na jego stan majątkowy jest wątpliwe, czy zapłata ceny za część rzeczy, które mają być dostarczone później, nastąpi w terminie, sprzedawca może powstrzymać się z dostarczeniem dalszych części rzeczy sprzedanych wyznaczając kupującemu odpowiedni termin do zabezpieczenia zapłaty, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może od umowy odstąpić.

Art. 553. (skreślony).

Art. 554. Roszczenia z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy, roszczenia rzemieślników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadzących gospodarstwa rolne z tytułu sprzedaży płodów rolnych i leśnych przedawniają się z upływem lat dwóch.

Art. 555. Przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży energii oraz do sprzedaży praw.

Art. 555¹. (skreślony).

DZIAŁ II. RĘKOJMIA ZA WADY

Art. 556. § 1. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana ma wadę zmniejszającą jej wartość lub użyteczność ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub z przeznaczenia rzeczy, jeżeli rzecz nie ma właściwości, o których istnieniu zapewnił kupującego, albo jeżeli rzecz została kupującemu wydana w stanie niezupełnym (rękojmia za wady fizyczne).

§ 2. Sprzedawca jest odpowiedzialny względem kupującego, jeżeli rzecz sprzedana stanowi własność osoby trzeciej albo jeżeli jest obciążona prawem osoby trzeciej; w razie sprzedaży praw sprzedawca jest odpowiedzialny także za istnienie praw (rękojnia za wady prawne).

Art. 557. § 1. Sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy.

§ 2. Gdy przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku albo rzeczy mające powstać w przyszłości, sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili wydania rzeczy.

Art. 558. § 1. Strony mogą odpowiedzialność z tytułu rękojmi rozszerzyć, ograniczyć lub wyłączyć. Jednakże w umowach z udziałem konsumentów ograniczenie lub wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest dopuszczalne tylko w wypadkach określonych w przepisach szczególnych.

§ 2. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym.

Art. 559. Sprzedawca nie jest odpowiedzialny z tytułu rękojmi za wady fizyczne, które powstały po przejściu niebezpieczeństwa na kupującego, chyba że wady wynikły z przyczyny tkwiącej już poprzednio w rzeczy sprzedanej.

Art. 560. § 1. Jeżeli rzecz sprzedana ma wady, kupujący może od umowy odstąpić albo żądać obniżenia ceny. Jednakże kupujący nie może od umowy odstąpić, jeżeli sprzedawca niezwłocznie wymieni rzecz wadliwą na rzecz wolną od wad albo niezwłocznie wady usunie. Ograniczenie to nie ma zastosowania, jeżeli rzecz była już wymieniona przez sprzedawcę lub naprawiana, chyba że wady są nieistotne.

§ 2. Jeżeli kupujący odstępuje od umowy z powodu wady rzeczy sprzedanej, strony powinny sobie nawzajem zwrócić otrzymane świadczenia według przepisów o odstąpieniu od umowy wzajemnej.

§ 3. Jeżeli kupujący żąda obniżenia ceny z powodu wady rzeczy sprzedanej, obniżenie powinno nastąpić w takim stosunku, w jakim wartość rzeczy wolnej od wad pozostaje do jej wartości obliczonej z uwzględnieniem istniejących wad.

§ 4. Jeżeli sprzedawca dokonał wymiany, powinien pokryć także związane z tym koszty, jakie poniósł kupujący.

Art. 561. § 1. Jeżeli przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, kupujący może żądać dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opóźnienia.

§ 2. Jeżeli przedmiotem sprzedaży jest rzecz określona co do tożsamości, a sprzedawcą jest wytwórca tej rzeczy, kupujący może żądać usunięcia wady, wyznaczając w tym celu sprzedawcy odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu od umowy odstąpi. Sprzedawca może odmówić usunięcia wady, gdyby wymagało ono nadmiernych kosztów.

§ 3. Przepisy powyższe nie wyłączają uprawnienia do odstąpienia od umowy lub do żądania obniżenia ceny.

Art. 562. Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżono, że dostarczenie rzeczy sprzedanych ma nastąpić częściami, a sprzedawca mimo żądania kupującego nie dostarczył

zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad, kupujący może od umowy odstąpić także co do części rzeczy, które mają być dostarczone później.

Art. 563. § 1. Kupujący traci uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca od jej wykrycia, a w wypadku gdy zbadanie rzeczy jest w danych stosunkach przyjęte, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca po upływie czasu, w którym przy zachowaniu należytej staranności mógł ją wykryć. Minister Handlu Wewnętrznego może w drodze rozporządzenia ustalić krótsze terminy do zawiadomienia o wadach artykułów żywnościowych.

§ 2. Jednakże przy sprzedaży między osobami prowadzącymi działalność gospodarczą utrata uprawnień z tytułu rękojmi następuje, jeżeli kupujący nie zbadał rzeczy w czasie i w sposób przyjęty przy rzeczach tego rodzaju i nie zawiadomił niezwłocznie sprzedawcy o dostrzeżonej wadzie, a w wypadku gdy wada wyszła na jaw dopiero później - jeżeli nie zawiadomił sprzedawcy niezwłocznie po jej wykryciu.

§ 3. Do zachowania terminów zawiadomienia o wadach rzeczy sprzedanej wystarczy wysłanie przed upływem tych terminów listu poleconego.

Art. 564. W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym utrata uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy nie następuje mimo niezachowania terminów do zbadania rzeczy przez kupującego i do zawiadomienia sprzedawcy o wadach, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił albo zapewnił kupującego, że wady nie istnieją.

Art. 565. Jeżeli spośród rzeczy sprzedanych tylko niektóre są wadliwe i dają się odłączyć od rzeczy wolnych od wad, bez szkody dla stron obu, uprawnienie kupującego do odstąpienia od umowy ogranicza się do rzeczy wadliwych.

Art. 566. § 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy sprzedanej kupujący odstępuje od umowy albo żąda obniżenia ceny, może on żądać naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności. W ostatnim wypadku kupujący może żądać tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę, nie wiedząc o istnieniu wady; w szczególności może żądać zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł korzyści z tych nakładów.

§ 2. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio, gdy kupujący żąda dostarczenia rzeczy wolnych od wad zamiast rzeczy wadliwych albo usunięcia wady przez sprzedawcę.

Art. 567. § 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy nadesłanej z innej miejscowości kupujący odstępuje od umowy albo żąda dostarczenia rzeczy wolnej od wad zamiast rzeczy wadliwej, nie może on odesłać rzeczy bez uprzedniego porozumienia się ze sprzedawcą i obowiązany jest postarać się o jej przechowanie na koszt sprzedawcy dopóty, dopóki w normalnym toku czynności sprzedawca nie będzie mógł postąpić z rzeczą według swego uznania.

§ 2. Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo pogorszenia rzeczy, kupujący jest uprawniony, a gdy interes sprzedawcy tego wymaga - obowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. Powyższe uprawnienie przysługuje kupującemu także wtedy, gdy sprzedawca zwleka z wydaniem dyspozycji albo gdy przechowanie rzeczy wymaga znacznych kosztów lub jest nadmiernie utrudnione; w tych wypadkach kupujący może również odesłać rzecz sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo.

§ 3. O zamiarze sprzedaży kupujący powinien w miarę możliwości zawiadomić sprzedawcę, w każdym zaś razie powinien wystąpić mu zawiadomienie niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży.

Art. 568. § 1. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne wygasają po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku - po upływie lat trzech, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

§ 2. Upływ powyższych terminów nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu rękojmi może być podniesiony także po upływie powyższych terminów, jeżeli przed ich upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie.

Art. 569. (skreślony).

Art. 570. Do sprzedaży zwierząt, które wymienia rozporządzenie Ministra Rolnictwa wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości oraz Przemysłu Spożywczego i Skupu, stosuje się przepisy o rękojmi za wady fizyczne ze zmianami wskazanymi w dwóch artykułach poniższych.

Art. 571. § 1. Sprzedawca zwierzęcia jest odpowiedzialny tylko za wady główne i jedynie wtedy, gdy wyjdą one na jaw przed upływem oznaczonego terminu. Wady główne i terminy ich ujawnienia, jak również terminy do zawiadomienia sprzedawcy o wadzie głównej określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 2. Za wady, które nie zostały uznane za główne, sprzedawca ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy to było w umowie zastrzeżone.

§ 3. Jeżeli w ciągu terminu oznaczonego w rozporządzeniu wyjdzie na jaw wada główna, domniemywa się, że istniała ona już w chwili wydania zwierzęcia.

Art. 572. § 1. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami może postanawiać, że uprawnienia z tytułu rękojmi wygasają, jeżeli kupujący w określonym przez rozporządzenie terminie nie zgłosi choroby zwierzęcia właściwemu organowi państwowemu lub nie podda chorego zwierzęcia zbadaniu we właściwej placówce lekarsko-weterynaryjnej.

§ 2. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady główne wygasają z upływem trzech miesięcy, licząc od końca terminu rękojmi, przewidzianego w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa wydanym w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 572¹. Kupujący może dochodzić uprawnień z tytułu rękojmi za wady prawne, chociażby osoba trzecia nie wystąpiła przeciw niemu z roszczeniem dotyczącym rzeczy sprzedanej.

Art. 573. Kupujący, przeciwko któremu osoba trzecia dochodzi roszczeń dotyczących rzeczy sprzedanej, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym sprzedawcę i wezwać go do wzięcia udziału w sprawie. Jeżeli tego zaniechał, a osoba trzecia uzyskała orzeczenie dla siebie korzystne, sprzedawca zostaje zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wadę prawną o tyle, o ile jego udział w postępowaniu był potrzebny do wykazania, że roszczenia osoby trzeciej były całkowicie lub częściowo bezzasadne.

Art. 574. Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący odstępuje od umowy albo żąda obniżenia ceny, może on żądać naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za którą sprze-

dawca odpowiedzialności nie ponosi. W ostatnim wypadku kupujący może żądać tylko naprawienia szkody, którą poniósł przez to, że zawarł umowę nie wiedząc o istnieniu wady; w szczególności może on żądać zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł z nich korzyści, a nie otrzymał ich zwrotu od osoby trzeciej. Może również żądać zwrotu kosztów procesu.

Art. 575. Jeżeli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupujący jest zmuszony wydać rzecz osobie trzeciej, umowne wyłączenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi nie zwalnia sprzedawcy od obowiązku zwrotu otrzymanej ceny, chyba że kupujący wiedział, iż prawa sprzedawcy były sporne, albo że nabył rzecz na własne niebezpieczeństwo.

Art. 575¹. Jeżeli kupujący uniknął utraty w całości lub w części nabytej rzeczy, albo skutków jej obciążenia na korzyść osoby trzeciej przez zapłatę sumy pieniężnej lub spełnienie innego świadczenia, sprzedawca może zwolnić się od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, zwracając kupującemu zapłaconą sumę lub wartość spełnionego świadczenia wraz z odsetkami i kosztami.

Art. 576. § 1. Uprawnienia z tytułu rękojmi za wady prawne rzeczy sprzedanej wygasają z upływem roku od chwili, kiedy kupujący dowiedział się o istnieniu wady. Jeżeli kupujący dowiedział się o istnieniu wady prawnej dopiero na skutek powództwa osoby trzeciej, termin ten biegnie od dnia, w którym orzeczenie wydane w sporze z osobą trzecią stało się prawomocne.

§ 2. Upływ powyższego terminu nie wyłącza wykonania uprawnień z tytułu rękojmi, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu rękojmi może być podniesiony także po upływie powyższego terminu, jeżeli przed jego upływem kupujący zawiadomił sprzedawcę o wadzie.

DZIAŁ III. GWARANCJA JAKOŚCI

Art. 577. § 1. W wypadku gdy kupujący otrzymał od sprzedawcy dokument gwarancyjny co do jakości rzeczy sprzedanej, poczytuje się w razie wątpliwości, że wystawca dokumentu (gwarant) jest obowiązany do usunięcia wady fizycznej rzeczy lub do dostarczenia rzeczy wolnej od wad, jeżeli wady te ujawnią się w ciągu terminu określonego w gwarancji.

§ 2. Jeżeli w gwarancji nie zastrzeżono innego terminu, termin wynosi jeden rok licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Art. 578. Jeżeli w gwarancji inaczej nie zastrzeżono, odpowiedzialność z tytułu gwarancji obejmuje tylko wady powstałe z przyczyn tkwiących w sprzedanej rzeczy.

Art. 579. Kupujący może wykonywać uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy, niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji.

Art. 580. § 1. Kto wykonuje uprawnienia wynikające z gwarancji, powinien dostarczyć rzecz na koszt gwaranta do miejsca wskazanego w gwarancji lub do miejsca, w którym rzecz została wydana przy udzieleniu gwarancji, chyba że z okoliczności wynika, iż wada powinna być usunięta w miejscu, w którym rzecz znajdowała się w chwili ujawnienia wady.

§ 2. Gwarant jest obowiązany wykonać obowiązki wynikające z gwarancji w odpowiednim terminie i dostarczyć uprawnionemu z gwarancji rzecz na swój koszt do miejsca wskazanego w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy w czasie od wydania jej gwarantowi do jej odebrania przez uprawnionego z gwarancji ponosi gwarant.

Art. 581. § 1. Jeżeli w wykonaniu swoich obowiązków gwarant dostarczył uprawnionemu z gwarancji zamiast rzeczy wadliwej rzecz wolną od wad albo dokonał istotnych napraw rzeczy objętej gwarancją, termin gwarancji biegnie na nowo od chwili dostarczenia rzeczy wolnej od wad lub zwrócenia rzeczy naprawionej. Jeżeli gwarant wymienił część rzeczy, przepis powyższy stosuje się odpowiednio do części wymienionej.

§ 2. W innych wypadkach termin gwarancji ulega przedłużeniu o czas, w ciągu którego wskutek wady rzeczy objętej gwarancją uprawniony z gwarancji nie mógł z niej korzystać.

[...]

TYTUŁ XV. UMOWA O DZIEŁO

Art. 627. Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Art. 627¹. Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, będące rzeczą ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 628. § 1. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie.

§ 2. Przepisy dotyczące sprzedaży według cen sztywnych, maksymalnych, minimalnych i wynikowych stosuje się odpowiednio.

Art. 629. Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonej za materiały lub robociznę przed zmianą cen lub stawek.

Art. 630. § 1. Jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia. Jeżeli zestawienie planowanych prac sporządził przyjmujący zamówienie, może on żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności prac dodatkowych.

§ 2. Przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiającego.

Art. 631. Gdyby w wypadkach przewidzianych w dwóch artykułach poprzedzających zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiający może od umowy odstąpić, powinien jednak uczynić to niezwłocznie i zapłacić przyjmującemu zamówienie odpowiednią część umówionego wynagrodzenia.

Art. 632. § 1. Jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów prac.

§ 2. Jeżeli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie można było przewidzieć, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażącą stratą, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiązać umowę.

Art. 633. Jeżeli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiający, przyjmujący zamówienie powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić nie zużytych część.

Art. 634. Jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajądą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Art. 635. Jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

Art. 636. § 1. Jeżeli przyjmujący zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu zamawiający może od umowy odstąpić albo powierzyć poprawienie lub dalsze wykonanie dzieła innej osobie na koszt i niebezpieczeństwo przyjmującego zamówienie.

§ 2. Jeżeli zamawiający sam dostarczył materiału, może on w razie odstąpienia od umowy lub powierzenia wykonania dzieła innej osobie żądać zwrotu materiału i wydania rozpoczętego dzieła.

Art. 637. § 1. Jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów.

§ 2. Gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może od umowy odstąpić, jeżeli wady są istotne; jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunął wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego.

Art. 638. Jeżeli z artykułów poprzedzających nie wynika nic innego, do rękojmi za wady dzieła stosuje się odpowiednio przepisy o rękojmi przy sprzedaży.

Art. 639. Zamawiający nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania dzieła, jeżeli przyjmujący zamówienie był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody

z przyczyn dotyczących zamawiającego. Jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 640. Jeżeli do wykonania dzieła potrzebne jest współdziałanie zamawiającego, a tego współdziałania brak, przyjmujący zamówienie może wyznaczyć zamawiającemu odpowiedni termin z zagrożeniem, iż po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

Art. 641. § 1. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia materiału na wykonanie dzieła obciąża tego, kto materiału dostarczył.

§ 2. Gdy dzieło uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości materiału dostarczonego przez zamawiającego albo wskutek wykonania dzieła według jego wskazówek, przyjmujący zamówienie może żądać za wykonaną pracę umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził zamawiającego o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia dzieła.

Art. 642. § 1. W braku odmiennej umowy przyjmującemu zamówienie należy się wynagrodzenie w chwili oddania dzieła.

§ 2. Jeżeli dzieło ma być oddawane częściami, a wynagrodzenie zostało obliczone za każdą część z osobna, wynagrodzenie należy się z chwilą spełnienia każdego ze świadczeń częściowych.

Art. 643. Zamawiający obowiązany jest odebrać dzieło, które przyjmujący zamówienie wydaje mu zgodnie ze swym zobowiązaniem.

Art. 644. Dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić płacąc umówione wynagrodzenie. Jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 645. § 1. Umowa o dzieło, którego wykonanie zależy od osobistych przymiotów przyjmującego zamówienie, rozwiązuje się wskutek jego śmierci lub niezdolności do pracy.

§ 2. Jeżeli materiał był własnością przyjmującego zamówienie, a dzieło częściowo wykonane przedstawia ze względu na zamierzony cel umowy wartość dla zamawiającego, przyjmujący zamówienie lub jego spadkobierca może żądać, ażeby zamawiający odebrał materiał w stanie, w jakim się znajduje, za zapłatą jego wartości oraz odpowiedniej części wynagrodzenia.

Art. 646. Roszczenia wynikające z umowy o dzieło przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane - od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane.

[...]

TYTUŁ XXI. ZLECENIE

Art. 734. § 1. Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

§ 2. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa.

Art. 735. § 1. Jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

§ 2. Jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy.

Art. 736. Kto zawodowo trudni się załatwianiem czynności dla drugih, powinien, jeżeli nie chce zlecenia przyjąć, zawiadomić o tym niezwłocznie dającego zlecenie. Taki sam obowiązek ciąży na osobie, która dającemu zlecenie oświadczyła gotowość załatwiania czynności danego rodzaju.

Art. 737. Przyjmujący zlecenie może bez uprzedniej zgody dającego zlecenie odstąpić od wskazanego przez niego sposobu wykonania zlecenia, jeżeli nie ma możliwości uzyskania jego zgody, a zachodzi uzasadniony powód do przypuszczenia, że dający zlecenie zgodziłby się na zmianę, gdyby wiedział o istniejącym stanie rzeczy.

Art. 738. § 1. Przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie dającego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zastępcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy.

§ 2. Zastępca odpowiedzialny jest za wykonanie zlecenia także względem dającego zlecenie. Jeżeli przyjmujący zlecenie ponosi odpowiedzialność za czynności swego zastępcy jak za swoje własne czynności, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 739. W wypadku gdy przyjmujący zlecenie powierzył wykonanie zlecenia innej osobie nie będąc do tego uprawniony, a rzecz należąca do dającego zlecenie uległa przy wykonywaniu zlecenia utracie lub uszkodzeniu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny także za utratę lub uszkodzenie przypadkowe, chyba że jedno lub drugie nastąpiłoby również wtedy, gdyby sam zlecenie wykonywał.

Art. 740. Przyjmujący zlecenie powinien udzielać dającemu zlecenie potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy złożyć mu sprawozdanie. Powinien mu wydać wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym.

Art. 741. Przyjmującemu zlecenie nie wolno używać we własnym interesie rzeczy i pieniędzy dającego zlecenie. Od sum pieniężnych zatrzymanych ponad potrzebę wynikającą z wykonywania zlecenia powinien płacić dającemu zlecenie odsetki ustawowe.

Art. 742. Dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi; powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym.

Art. 743. Jeżeli wykonanie zlecenia wymaga wydatków, dający zlecenie powinien na żądanie przyjmującego udzielić mu odpowiedniej zaliczki.

Art. 744. W razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Art. 745. Jeżeli kilka osób dało lub przyjęło zlecenie wspólnie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Art. 746. § 1. Dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę.

§ 2. Przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny za szkodę.

§ 3. Nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów.

Art. 747. W braku odmiennej umowy zlecenie nie wygasa ani wskutek śmierci dającego zlecenie, ani wskutek utraty przez niego zdolności do czynności prawnych. Jeżeli jednak, zgodnie z umową, zlecenie wygasło, przyjmujący zlecenie powinien, gdyby z przerwania powierzonych mu czynności mogła wyniknąć szkoda, prowadzić te czynności nadal, dopóki spadkobierca albo przedstawiciel ustawowy dającego zlecenie nie będzie mógł zarządzić inaczej.

Art. 748. W braku odmiennej umowy zlecenie wygasa wskutek śmierci przyjmującego zlecenie albo wskutek utraty przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych.

Art. 749. Jeżeli zlecenie wygasło, uważa się je mimo to za istniejące na korzyść przyjmującego zlecenie aż do chwili, kiedy dowiedział się o wygaśnięciu zlecenia.

Art. 750. Do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Art. 751. Z upływem lat dwóch przedawniają się:

- 1) roszczenia o wynagrodzenie za spełnione czynności i o zwrot poniesionych wydatków przysługujące osobom, które stale lub w zakresie działalności przedsiębiorstwa trudnią się czynnościami danego rodzaju; to samo dotyczy roszczeń z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom;
- 2) roszczenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone.

[...]

TYTUŁ XXIV. UMOWA KOMISU

Art. 765. Przez umowę komisju przyjmujący zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizją) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek dającego zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym.

Art. 766. Komisant powinien wydać komitentowi wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, w szczególności powinien przelać na niego wierzytelności, które nabył na jego rachunek. Powyższe uprawnienia komitenta są skuteczne także względem wierzycieli komisanta.

Art. 767. Jeżeli komisant zawarł umowę na warunkach korzystniejszych od warunków oznaczonych przez komitenta, uzyskana korzyść należy się komitentowi.

Art. 768. § 1. Jeżeli komisant sprzedał oddaną mu do sprzedaży rzecz za cenę niższą od ceny oznaczonej przez komitenta, obowiązany jest zapłacić komitentowi różnicę.

§ 2. Jeżeli komisant nabył rzecz za cenę wyższą od ceny oznaczonej przez komitenta, komitent może niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wykonaniu zlecenia oświadczyć, że nie uznaje czynności za dokonaną na jego rachunek; brak takiego oświadczenia jest jednoznaczny z wyrażeniem zgody na wyższą cenę.

§ 3. Komitent nie może żądać zapłacenia różnicy ceny ani odmówić zgody na wyższą cenę, jeżeli zlecenie nie mogło być wykonane po cenie oznaczonej, a zawarcie umowy uchroniło komitenta od szkody.

Art. 769. § 1. Jeżeli rzecz jest narażona na zepsucie, a nie można czekać na zarządzenie komitenta, komisant jest uprawniony, a gdy tego interes komitenta wymaga - zobowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. O dokonaniu sprzedaży obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie komitenta.

§ 2. Jeżeli komitent dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy, stosuje się odpowiednio przepisy o skutkach zwłoki kupującego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

Art. 770. Komisant nie ponosi odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne rzeczy, jak również za jej wady prawne, jeżeli przed zawarciem umowy podał to do wiadomości kupującego. Jednakże wyłączenie odpowiedzialności nie dotyczy wad rzeczy, o których komisant wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 770¹. Do umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, zawartej przez komisanta z osobą fizyczną, która nabywa rzecz w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 771. Komisant, który bez upoważnienia komitenta udzielił osobie trzeciej kredytu lub zaliczki, działa na własne niebezpieczeństwo.

Art. 772. § 1. Komisant nabywa roszczenie o zapłatę prowizji z chwilą, gdy komitent otrzymał rzecz albo cenę. Jeżeli umowa ma być wykonywana częściami, komisant nabywa roszczenie o prowizję w miarę wykonywania umowy.

§ 2. Komisant może żądać prowizji także wtedy, gdy umowa nie została wykonana z przyczyn dotyczących komitenta.

Art. 773. § 1. Dla zabezpieczenia roszczeń o prowizję oraz roszczeń o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych komitentowi, jak również dla zabezpieczenia wszelkich innych należności wynikłych ze zleceń komisowych przysługuje komisantowi ustawowe prawo zastawu na rzeczach stanowiących przedmiot komisu, dopóki rzeczy te znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać za pomocą dokumentów.

§ 2. Wymienione należności mogą być zaspokojone z wierzytelności nabytych przez komisanta na rachunek komitenta, z pierwszeństwem przed wierzycielami komitenta.

§ 3. (skreślony).

[...]

TYTUŁ XIX. POŻYCZKA

Art. 720. § 1. Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

§ 2. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Art. 721. Dający pożyczkę może odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki, jeżeli zwrot pożyczki jest wątpliwy z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony. Uprawnienie to nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 722. Roszczenie biorącego pożyczkę o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany.

Art. 723. Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Art. 724. Jeżeli rzeczy otrzymane przez biorącego pożyczkę mają wady, dający pożyczkę obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził biorącemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powyższego nie stosuje się w wypadku, gdy biorący mógł z łatwością wadę zauważyć.

[...]

TYTUŁ XXVII. UMOWA UBEZPIECZENIA

DZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE

Art. 805. § 1. Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

§ 2. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie:

1) przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku;

2) przy ubezpieczeniu osobowym - umówionej sumy pieniężnej, renty lub innego świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku w życiu osoby ubezpieczonej.

§ 3. Do renty z umowy ubezpieczenia nie stosuje się przepisów kodeksu niniejszego o rencie.

§ 4. Przepisy art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio, jeżeli ubezpieczającym jest osoba fizyczna zawierająca umowę związaną bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 806. § 1. Umowa ubezpieczenia jest nieważna, jeżeli zajście przewidzianego w umowie wypadku nie jest możliwe.

§ 2. Objęcie ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie umowy jest bezskuteczne, jeżeli w chwili zawarcia umowy którakolwiek ze stron wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że wypadek zaszedł lub że odpadła możliwość jego zajścia w tym okresie.

Art. 807. § 1. Postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami niniejszego tytułu są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki.

§ 2. skreślony

Art. 808. § 1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek. Ubezpieczony może nie być imiennie wskazany w umowie, chyba że jest to konieczne do określenia przedmiotu ubezpieczenia.

§ 2. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje ubezpieczycielowi wyłącznie przeciwko ubezpieczającemu. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność ubezpieczyciela może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.

§ 3. Ubezpieczony jest uprawniony do żądania należnego świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela, chyba że strony uzgodniły inaczej; jednakże uzgodnienie takie nie może zostać dokonane, jeżeli wypadek już zaszedł.

§ 4. Ubezpieczony może żądać by ubezpieczyciel udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz ogólnych warunków ubezpieczenia w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 5. Jeżeli umowa ubezpieczenia nie wiąże się bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową ubezpieczonej osoby fizycznej, art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio w zakresie, w jakim umowa dotyczy praw i obowiązków ubezpieczonego.

Art. 809. § 1. Ubezpieczyciel zobowiązany jest potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia.

§ 2. Z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w art. 811, w razie wątpliwości umowę uważa się za zawartą z chwilą doręczenia ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia.

Art. 810. skreślony

Art. 811. § 1. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę ubezpieczyciel doręcza ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść ubezpieczającego od treści złożonej przez niego oferty, ubezpieczyciel obowiązany jest zwrócić ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść ubezpieczającego nie są skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty.

§ 2. W braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu.

Art. 812. § 1. skreślony

§ 2. skreślony

§ 3. skreślony

§ 4. Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż sześć miesięcy ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia, w terminie 30

dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 5. Jeżeli umowa zawarta jest na czas określony, ubezpieczyciel może ją wypowiedzieć jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, a także z ważnych powodów określonych w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia.

§ 6. skreślony

§ 7. skreślony

§ 8. Różnicę między treścią umowy a ogólnymi warunkami ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku ubezpieczyciel nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

§ 9. Przepisy § 5 i 8 stosuje się odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹.

Art. 813. § 1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności ubezpieczyciela. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

§ 2. Jeżeli nie umówiono się inaczej, składka powinna być zapłacona jednocześnie z zawarciem umowy ubezpieczenia, a jeżeli umowa doszła do skutku przed doręczeniem dokumentu ubezpieczenia - w ciągu czternastu dni od jego doręczenia.

Art. 814. § 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność ubezpieczyciela rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty.

§ 2. Jeżeli ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, ubezpieczyciel może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z końcem okresu, za który przypadała niezapłacona składka.

§ 3. W razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki może powodować ustanie odpowiedzialności ubezpieczyciela, tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia, a ubezpieczyciel po upływie terminu wezwał ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

Art. 815. § 1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczności, o które ubezpieczyciel zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez ubezpieczyciela umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.

§ 2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zastrzeżono, że w czasie jej trwania należy zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w paragrafie poprzedzającym, ubezpieczający obowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach ubezpieczyciela niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości. Przepisu tego nie stosuje się do ubezpieczeń na życie.

§ 2¹. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w paragrafach poprzedzających spoczywają zarówno na ubezpieczającym, jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem paragrafów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia paragrafów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Art. 816. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym. Przepisu tego nie stosuje się do ubezpieczeń na życie.

Art. 817. § 1. Ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

§ 2. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1.

§ 3. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla uprawnionego niż określone w paragrafach poprzedzających.

Art. 818. § 1. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że ubezpieczający ma obowiązek w określonym terminie powiadomić ubezpieczyciela o wypadku.

§ 2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązkiem określonym w paragrafie poprzedzającym można obciążyć zarówno ubezpieczającego, jak i ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w paragrafach poprzedzających ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku.

§ 4. Skutki braku zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku nie następują, jeżeli ubezpieczyciel w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Art. 819. § 1. Roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech.

§ 2. skreślony

§ 3. W wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania.

§ 4. Bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do ubezpieczyciela przerywa się także przez zgłoszenie ubezpieczycielowi tego roszczenia lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym zgłaszający roszczenie lub zdarzenie otrzymał na piśmie oświadczenie ubezpieczyciela o przyznaniu lub odmowie świadczenia.

Art. 820. Przepisów tytułu niniejszego nie stosuje się do ubezpieczeń morskich oraz do ubezpieczeń pośrednich (reasekuracji).

DZIAŁ II. UBEZPIECZENIA MAJĄTKOWE

Art. 821. Przedmiotem ubezpieczenia majątkowego może być każdy interes majątkowy, który nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu.

Art. 822. § 1. Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

§ 2. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

§ 3. Strony mogą postanowić, że umowa będzie obejmować szkody powstałe, ujawnione lub zgłoszone w okresie ubezpieczenia.

§ 4. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

§ 5. Ubezpieczyciel nie może przeciwko uprawnionemu do odszkodowania podnieść zarzutu naruszenia obowiązków wynikających z umowy lub ogólnych warunków ubezpieczenia przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nastąpiło ono po zajściu wypadku.

Art. 823. § 1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie tych praw wymaga zgody ubezpieczyciela, chyba że umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej.

§ 2. W razie przeniesienia praw, o których mowa w § 1, na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą ubezpieczyciela umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 3. Jeżeli prawa, o których mowa w § 1, nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 4. Przepisów § 1-3 nie stosuje się przy przenoszeniu wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

Art. 824. § 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela.

§ 2. Jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie ubezpieczyciel, zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego.

§ 3. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym ubezpieczający zażądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym ubezpieczyciel zawiadomił ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Art. 824¹. § 1. O ile nie umówiono się inaczej, suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody.

§ 2. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, ubezpieczający nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.

§ 3. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w § 2, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w części przenoszącej wysokość szkody ubezpieczający może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym paragrafie, suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Art. 825. (skreślony)

Art. 826. § 1. W razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.

§ 2. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że w razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

§ 3. Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w § 1, ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 4. Ubezpieczyciel obowiązany jest, w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla ubezpieczającego.

§ 5. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się również do ubezpieczonego.

Art. 827. § 1. Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

§ 2. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej można ustalić inne zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela niż określone w § 1.

§ 3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek zasady określone w paragrafach poprzedzających stosuje się odpowiednio do ubezpieczonego.

Art. 828. § 1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli zakład pokrył tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem ubezpieczyciela.

§ 2. Nie przechodzą na ubezpieczyciela roszczenia ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.

§ 3. Zasady wynikające z paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio w razie zawarcia umowy na cudzy rachunek.

DZIAŁ III. UBEZPIECZENIA OSOBOWE

Art. 829. § 1. Ubezpieczenie osobowe może w szczególności dotyczyć:

- 1) przy ubezpieczeniu na życie - śmierci osoby ubezpieczonej lub dożycia przez nią oznaczonego wieku;
- 2) przy ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków - uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku.

§ 2. Do zawarcia na cudzy rachunek umowy ubezpieczenia na życie, a także do jej zmiany, konieczna jest uprzednia zgoda ubezpieczonego, która powinna obejmować także wysokość sumy ubezpieczenia. Zmiana umowy dokonana bez zgody ubezpieczonego nie może naruszać jego praw ani praw osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci ubezpieczonego.

Art. 830. § 1. Przy ubezpieczeniu osobowym ubezpieczający może wypowiedzieć umowę w każdym czasie z zachowaniem terminu określonego w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia, a w razie jego braku - ze skutkiem natychmiastowym.

§ 2. W braku odmiennego zastrzeżenia umowę uważa się za wypowiedzianą przez ubezpieczającego, jeżeli składka lub jej rata nie została zapłacona w terminie określonym w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia mimo uprzedniego wezwania do zapłaty w dodatkowym terminie określonym w ogólnych warunkach

ubezpieczenia; w wezwaniu powinny być podane do wiadomości ubezpieczającego skutki niezapłacenia składek.

§ 3. Ubezpieczyciel może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia na życie jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

§ 4. Przepisy § 3 oraz art. 812 § 8 stosuje się odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia na życie w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹.

Art. 831. § 1. Ubezpieczający może wskazać jedną lub więcej osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci osoby ubezpieczonej; może również zawrzeć umowę ubezpieczenia na okaziciela. Ubezpieczający może każde z tych zastrzeżeń zmienić lub odwołać w każdym czasie.

§ 1¹. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek do wykonywania uprawnień, o których mowa w paragrafie poprzedzającym, konieczna jest uprzednia zgoda ubezpieczonego; umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że uprawnienia te ubezpieczony może wykonywać samodzielnie.

§ 2. Jeżeli wskazano kilka osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia, a nie oznaczono udziału każdej z nich w tej sumie, ich udziały są równe.

§ 3. Suma ubezpieczenia przypadająca uprawnionemu nie należy do spadku po ubezpieczonym.

Art. 832. § 1. Wskazanie uprawnionego do otrzymania sumy ubezpieczenia staje się bezskuteczne, jeżeli uprawniony zmarł przed śmiercią ubezpieczonego albo jeżeli umyślnie przyczynił się do jego śmierci.

§ 2. Jeżeli w chwili śmierci ubezpieczonego nie ma osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia, suma ta przypada najbliższej rodzinie ubezpieczonego w kolejności ustalonej w ogólnych warunkach ubezpieczenia, chyba że umówiono się inaczej.

Art. 833. Przy ubezpieczeniu na życie samobójstwo ubezpieczonego nie zwalnia ubezpieczyciela od obowiązku świadczenia, jeżeli samobójstwo nastąpiło po upływie lat dwóch od zawarcia umowy ubezpieczenia. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą skrócić ten termin, nie bardziej jednak niż do 6 miesięcy.

Art. 834. Jeżeli do wypadku doszło po upływie lat trzech od zawarcia umowy ubezpieczenia na życie, ubezpieczyciel nie może podnieść zarzutu, że przy zawieraniu umowy podano wiadomości nieprawdziwe, w szczególności że zatajona została choroba osoby ubezpieczonej. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą skrócić powyższy termin.

Rodział 2

Usługi finansowe

2.1. Kredyt konsumencki

USTAWA
z dnia 20 lipca 2001 r.
o kredycie konsumenckim
(Dz. U. Nr 100, poz. 1081, ze zm.)

Art. 1. Ustawa reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił kredytu konsumenckiego.

Art. 2. 1. Przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej "kredytodawcą", udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci.

2. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności:

- 1) umowę pożyczki,
- 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego,
- 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego,
- 4) umowę, na mocy której świadczenie pieniężne konsumenta ma zostać spełnione później niż świadczenie kredytodawcy,
- 5) umowę, na mocy której kredytodawca zobowiązany jest do zaciągnięcia zobowiązania wobec osoby trzeciej, a konsument - do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia.
- 6) uchylony

3. Ustawę stosuje się także do umów, na mocy których spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia swojemu członkowi kredytu w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

4. Konsumentem jest osoba fizyczna, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.

Art. 3. 1. Ustawy nie stosuje się do umów o kredyt konsumencki:

- 1) o wysokości większej niż 80.000 zł albo równowartości tej kwoty w innej walucie niż waluta polska; wartość waluty obcej oblicza się według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski dla danej waluty, obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień zawarcia umowy,
- 2) uchylony
- 3) na mocy których konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania ani innych kosztów związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu konsumenckiego.

2. Ustawy nie stosuje się także do umów o kredyt konsumencki:

- 1) w postaci nieprzewidzianego w umowie, utrzymującego się za zgodą kredytodawcy przez okres co najmniej trzech miesięcy, ujemnego salda; do umów tych stosuje się art. 6, 9 i 10,
- 2) dotyczących odpłatnego korzystania z rzeczy lub praw, jeżeli umowa nie przewiduje przejścia własności rzeczy lub praw na konsumenta,
- 3) uchylony
- 3a) uchylony
- 4) w postaci odroczenia terminu płatności za świadczenie niepieniężne, którego przedmiotem jest stałe lub sukcesywne dostarczanie energii elektrycznej, ciepła, paliw gazowych, wody, odprowadzenia nieczystości, wywóz śmieci lub świadczenie innych usług, jeżeli konsument zobowiązany jest do zapłaty za spełnione świadczenie w ustalonych odstępach czasu w trakcie trwania umowy,
- 5) przewidujących limit zadłużenia pożyczek i kredytów odnawialnych w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym lub w innych rachunkach oszczędnościowych innych niż rachunki kredytowe, z zastrzeżeniem art. 5a; do umów tych stosuje się art. 11.

Art. 4. 1. Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie doręczyć konsumentowi egzemplarz umowy.

2. Umowa powinna zawierać następujące dane:

- 1) imię, nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna - także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany,
- 2) wysokość kredytu,
- 3) zasady i terminy spłaty kredytu,
- 4) roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany,
- 5) opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej "opłatą przygotowawczą", będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany,
- 6) informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2,
- 7) sposób zabezpieczenia, jeżeli umowa je przewiduje, oraz opłaty należne kredytodawcy z tego tytułu,
- 8) informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową,
- 9) informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- 10) informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,

- 11) informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11,
- 12) informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu,
- 13) informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.

3. Jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

3a. Do obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, jeżeli nie jest możliwe określenie wysokości kredytu konsumenckiego, czasu trwania umowy oraz terminów spłat kredytu, należy przyjąć, że kwota kredytu wynosi 8.000 zł, a spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach w ciągu 12 miesięcy kalendarzowych.

4. uchylony

5. W przypadkach gdy kredytodawca nie doręcza konsumentowi egzemplarza umowy w chwili jej zawarcia jest obowiązany wręczyć konsumentowi niepodpisany informacyjny egzemplarz umowy odpowiadający jej treści. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od daty zawarcia umowy, doręczyć konsumentowi podpisany przez strony egzemplarz umowy.

Art. 5. 1. Jeżeli kredyt konsumencki przeznaczony jest na nabycie określonej rzeczy lub usługi, umowa o kredyt konsumencki, niezależnie od danych zawartych w art. 4, powinna zawierać:

- 1) opis rzeczy lub usługi,
- 2) cenę nabycia rzeczy lub usługi, jeżeli zapłata nastąpiłaby za gotówkę, oraz cenę nabycia przy wykorzystaniu kredytu,
- 3) część ceny, którą konsument jest zobowiązany zapłacić w gotówce,
- 4) warunki, od których spełnienia uzależnione jest przejście własności rzeczy sprzedanej na konsumenta, jeżeli umowa sprzedaży została zawarta z zastrzeżeniem własności,
- 5) informację, że kredyt jest dostępny wyłącznie od wskazanego przez sprzedawcę kredytodawcy, jeżeli pomiędzy podmiotem, z którym konsument zawarł umowę o nabycie rzeczy lub usługi, a kredytodawcą istnieje umowa, na mocy której kredyt na nabycie rzeczy lub usługi jest dostępny wyłącznie od tego kredytodawcy.

2. Przepisy dotyczące umowy o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie określonej rzeczy lub usługi stosuje się odpowiednio do umowy o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie określonego prawa.

Art. 5a. 1. W przypadkach umów o kredyt konsumencki, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 5, umowa powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie doręczyć konsumentowi egzemplarz umowy.

2. Umowa, oprócz danych określonych w art. 4 ust. 2 pkt 1, 4 i 7, powinna zawierać:

- 1) limit kredytu, jeżeli jest określony,
- 2) informacje o opłatach i prowizjach oraz inne koszty, do zapłaty których zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową,
- 3) warunki spłaty kredytu,
- 4) informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11.

Art. 6. Jeżeli zadłużenie konsumenta w związku z nieprzewidzianym w umowie przekroczeniem salda na rachunku bankowym utrzymuje się za zgodą kredytodawcy przez okres co najmniej 3 miesięcy, kredytodawca obowiązany jest poinformować konsumenta pisemnie o rocznej stopie oprocentowania i innych kosztach kredytu oraz o każdej ich zmianie.

Art. 7. 1. Całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt, z wyjątkiem kosztów:

- 1) które ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki,
- 2) które w związku z nabyciem rzeczy lub usługi ponosi konsument, niezależnie od tego, czy nabycie następuje z wykorzystaniem kredytu,
- 3) prowadzenia rachunku, z którego realizowane są spłaty, oraz kosztów przelewów i wpłat na ten rachunek, chyba że konsument nie ma prawa wyboru podmiotu prowadzącego rachunek, a koszty te przekraczają koszty dla rachunków oszczędnościowych stosowane przez podmiot prowadzący rachunek,
- 4) ustanowienia, zmiany oraz związanych z wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu - wraz z oprocentowaniem i pozostałymi kosztami - na wypadek śmierci, inwalidztwa, choroby lub bezrobocia konsumenta,
- 5) wynikających ze zmiany kursów walut.

2. Wzory obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania określa załącznik do ustawy.

3-5. uchylone

Art. 7a. Łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.

Art. 8. 1. Konsument jest uprawniony do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. Termin dokonania spłaty powinien odpowiadać terminom wnoszenia rat określonym w umowie.

1a. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, konsument jest obowiązany poinformować kredytodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem.

2. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku:

- 1) kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu,
- 2) kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu.

3. Za wcześniejszą spłatę kredytu kredytodawca nie może zastrzec prowizji.

4. Kredytodawca obowiązany jest rozliczyć się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu.

Art. 9. 1. Weksel lub czek konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę "nie na zlecenie" lub inną równoznaczną.

2. W razie przyjęcia przez kredytodawcę weksla lub czeku niezawierającego klauzuli "nie na zlecenie" i przeniesienia takiego weksla lub czeku na inną osobę, kredytodawca obowiązany jest do naprawienia poniesionej przez konsumenta szkody w związku z zapłatą na rzecz posiadacza weksla lub czeku.

3. Przepis ust. 2 stosuje się również, gdy weksel lub czek znalazł się w posiadaniu innej osoby wbrew woli kredytodawcy.

4. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie po spełnieniu przez konsumenta świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki zwrócić weksel konsumentowi.

Art. 10. 1. Wyłączenie lub ograniczenie zarzutów przysługujących konsumentowi w razie przelewu przez kredytodawcę wierzytelności z umowy o kredyt konsumencki jest bezskuteczne.

2. W razie przejęcia albo przystąpienia przez konsumenta do długu wynikającego z umowy, na podstawie której został udzielony kredyt konsumencki innej osobie, kredytodawca obowiązany jest do poinformowania konsumenta na piśmie o warunkach kredytu. Art. 4 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 11. 1. Konsument, z zastrzeżeniem ust. 6 i art. 12 ust. 1, może, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

2. Kredytodawca obowiązany jest przy zawarciu umowy wręczyć konsumentowi wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy, z oznaczeniem swojego imienia, nazwiska (nazwy) i adresu zamieszkania (siedziby).

3. Termin do odstąpienia od umowy jest zachowany, jeżeli konsument przed jego upływem złoży pod wskazanym przez kredytodawcę adresem oświadczenie o odstąpieniu od umowy. W razie spełnienia świadczenia przez kredytodawcę przed upływem terminu do odstąpienia od umowy odstąpienie staje się skuteczne, jeżeli świadczenie zostanie zwrócone kredytodawcy łącznie z oświadczeniem o odstąpieniu od umowy, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Jeżeli spełnienie świadczenia przez kredytodawcę nastąpiło na rzecz podmiotu, od którego konsument nabył rzecz lub usługę, i między tym podmiotem a kredytodawcą istnieje umowa regulująca zasady udzielania kredytu konsumenckiego na nabycie rzeczy lub usługi, konsument może odstąpić od umowy o kredyt konsumencki poprzez złożenie oświadczenia, o którym mowa w ust. 3. Warunki zwrotu świadczenia kredytodawcy określa umowa zawarta między podmiotem, od którego konsument nabył rzecz lub usługę, a kredytodawcą.

5. Przed upływem terminu do odstąpienia od umowy konsument nie jest zobowiązany do spłaty kredytu ani zapłaty oprocentowania. W razie odstąpienia od umowy kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia.

6. Prawo do odstąpienia od umowy nie przysługuje konsumentowi w razie zawarcia umowy o kredyt konsumencki przeznaczony na nabycie rzeczy lub prawa, których cena zależy wyłącznie od ruchu cen na rynku finansowym lub giełdowym.

7 - 8. uchylony

Art. 12. 1. Jeżeli kredyt konsumencki przeznaczony był na nabycie określonej rzeczy lub usługi na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość, to odstąpienie przez konsumenta od tej umowy jest skuteczne także wobec umowy o kredyt konsumencki.

2. W przypadku odstąpienia od umowy, o którym mowa w ust. 1, kredytodawca obowiązany jest zwrócić poniesione przez konsumenta koszty zgodnie z trybem określonym w art. 11 ust. 5.

Art. 13. 1. W razie odstąpienia przez konsumenta od umowy, na podstawie której nabył on rzecz lub usługę, z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, odstąpienie od tej umowy jest skuteczne także wobec umowy o kredyt konsumencki, jeżeli pomiędzy podmiotem, z którym konsument zawarł umowę o nabycie rzeczy lub usługi, a kredytodawcą istnieje umowa, na mocy której kredyt na nabycie rzeczy lub usługi jest dostępny wyłącznie od tego kredytodawcy.

2. Jeżeli podmiot, z którym konsument zawarł umowę o nabycie rzeczy lub usługi, udzielił kredytu we własnym imieniu, wówczas odstąpienie od umowy sprzedaży jest skuteczne również wobec umowy o kredyt konsumencki; ust. 3 stosuje się odpowiednio.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, kredytodawca obowiązany jest zwrócić poniesione przez konsumenta koszty zgodnie z trybem określonym w art. 11 ust. 5.

4. Jeżeli pomiędzy podmiotem, z którym konsument zawarł umowę o nabycie rzeczy lub usługi, a kredytodawcą istnieje umowa, o której mowa w ust. 1, kredytodawca jest obowiązany względem konsumenta wykonać obowiązki wynikające z przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176), gdyby spełniający świadczenie ich nie wykonał.

5. Jeżeli z powodu nienależytego wykonania zobowiązania nastąpiło obniżenie ceny rzeczy lub usługi nabytej z wykorzystaniem kredytu konsumenckiego, konsument jest zwolniony z obowiązku spłaty kredytu w części odpowiadającej kwocie, o którą nastąpiło obniżenie ceny, jeżeli między podmiotem, z którym konsument zawarł umowę

o nabycie rzeczy lub usługi, a kredytodawcą istnieje umowa, na mocy której kredyt na nabycie rzeczy lub usługi jest dostępny wyłącznie od tego kredytodawcy.

Art. 14. Jeżeli konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

Art. 15. 1. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę postanowień art. 4-7 treść zawartej umowy o kredyt konsumencki ulega zmianie w ten sposób, że konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, obowiązany jest do zwrotu kredytu bez oprocentowania i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, z zastrzeżeniem ust. 3, w terminie i w sposób ustalony w umowie. Jeżeli umowa nie określa sposobu spłaty kredytu, konsument obowiązany jest do jego zwrotu w równych ratach, płatnych co miesiąc od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument obowiązany jest do jego zwrotu w terminie pięciu lat.

2. W przypadku naruszenia postanowienia art. 10 ust. 2 przepis ust. 1 stosuje się także do stosunku prawnego powstałego na skutek przystąpienia do długu albo przejęcia długu.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, konsument jest zobowiązany do poniesienia przewidzianych w umowie kosztów ustanowienia zabezpieczenia i ubezpieczenia kredytu.

Art. 16. W ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są obowiązani podawać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu.

Art. 17. Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać uprawnień konsumenta przewidzianych w ustawie, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takich przypadkach stosuje się przepisy ustawy.

Art. 18. Do umów objętych przepisami ustawy nie stosuje się przepisów rozdziału I działu IV tytułu XI księgi trzeciej Kodeksu cywilnego.

Art. 18a. Kto, zawierając z konsumentem umowę o kredyt konsumencki, pobiera korzyści majątkowe przewyższające wysokość odsetek maksymalnych określonych przez ustawę lub zastrzega sobie pobieranie tych korzyści, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 19. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942, z 1998 r. Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 i Nr 101, poz. 1178 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 73, poz. 852, Nr 74, poz. 855 i Nr 117, poz. 1228) po art. 138b dodaje się art. 138c w brzmieniu:

- "Art. 138c. § 1. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa zawiera z konsumentem umowę o kredyt konsumencki z rażącym naruszeniem wymagań dotyczących treści umowy albo z pominięciem obowiązku doręczenia jej dokumentu, podlega karze grzywny.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto w ogłoszeniach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego, określając warunki udzielenia kredytu, nie podaje rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.
- § 3. Kto przyjmuje od konsumenta weksel lub czek niezawierający klauzuli «nie na zlecenie» w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki, podlega karze grzywny.
- § 4. Jeżeli przedsiębiorcą jest podmiot niebędący osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w przepisach § 1-3 ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami."

Art. 20. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2, z 1999 r. Nr 101, poz. 1178 i z 2001 r. Nr 8, poz. 64) w art. 29 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

- "3. Do umów o kredyt konsumencki zawieranych przez kasy stosuje się przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081)."

Art. 21. Do umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2.2. Prawo bankowe

USTAWA

z dnia 29 sierpnia 1997 r.

Prawo bankowe

(tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 140 poz. 939;

tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 72 poz. 665, ze zm.)

(wyciąg)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady prowadzenia działalności bankowej, tworzenia i organizacji banków, oddziałów i przedstawicielstw banków zagranicznych, a także oddziałów instytucji kredytowych oraz zasady sprawowania nadzoru bankowego, postępowania naprawczego, likwidacji i upadłości banków.

Art. 2. Bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym.

Art. 3. Wyrazy „bank” lub „kasa” mogą być używane w nazwie oraz dla określenia działalności lub reklamy wyłącznie banku w rozumieniu art. 2, z tym że:

1) nie dotyczy to jednostek organizacyjnych używających wyrazów „bank” lub „kasa”, z których działalności jednoznacznie wynika, że jednostki te nie wykonują czynności bankowych,

2) wyraz „kasa” może być także używany w nazwie oraz do określenia działalności lub reklamy jednostki organizacyjnej, która na podstawie odrębnej ustawy gromadzi oszczędności oraz udziela pożyczek pieniężnych osobom fizycznym zrzeszonym w tej jednostce.

Art. 4. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) bank krajowy - bank mający siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,

2) bank zagraniczny - bank mający siedzibę za granicą Rzeczypospolitej Polskiej, na terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej,

3) międzynarodowa instytucja finansowa - instytucję finansową, której większość kapitału własnego należy do państw będących członkami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju lub banków centralnych takich państw,

4) karta płatnicza - kartę identyfikującą wydawcę i upoważnionego posiadacza, uprawniającą do wypłaty gotówki lub dokonywania zapłaty, a w przypadku karty wydanej przez bank lub instytucję ustawowo upoważnioną do udzielania kredytu - także do dokonywania wypłaty gotówki lub zapłaty z wykorzystaniem kredytu.

5) pieniądz elektroniczny - wartość pieniężną stanowiącą elektroniczny odpowiednik znaków pieniężnych, która spełnia łącznie następujące warunki:

a) jest przechowywana na elektronicznych nośnikach informacji,

b) jest wydawana do dyspozycji na podstawie umowy w zamian za środki pieniężne o nominalnej wartości nie mniejszej niż ta wartość,

c) jest przyjmowana jako środek płatniczy przez przedsiębiorców innych niż wydający ją do dyspozycji,

d) na żądanie jest wymieniana przez wydawcę na środki pieniężne,

e) jest wyrażona w jednostkach pieniężnych,

6) skreślony

7) instytucja finansowa - podmiot niebędący bankiem ani instytucją kredytową, którego podstawowa działalność będąca źródłem większości przychodów polega na wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie:

a) nabywania i zbywania udziałów lub akcji,

b) udzielania pożyczek ze środków własnych,

c) udostępniania składników majątkowych na podstawie umowy leasingu,

d) świadczenia usług w zakresie nabywania i zbywania wierzytelności,

e) świadczenia usług związanych z transferem środków pieniężnych,

f) emitowania instrumentów płatniczych i administrowania nimi,

g) udzielania gwarancji, poręczeń lub zaciągania innych zobowiązań nieujmowanych w bilansie,

h) obrotu na rachunek własny lub rachunek innej osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną:

- terminowymi operacjami finansowymi,
- instrumentami rynku pieniężnego,
- papierami wartościowymi,

i) uczestniczenia w emisji papierów wartościowych lub świadczenia usług związanych z taką emisją,

j) świadczenia usług w zakresie zarządzania aktywami,

k) świadczenia usług w zakresie doradztwa finansowego, w tym inwestycyjnego,

l) świadczenia usług brokerskich na rynku pieniężnym,

8) podmiot dominujący:

a) podmiot dominujący w rozumieniu art. 4 pkt 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539) lub

b) podmiot, który w ocenie Komisji Nadzoru Bankowego może w inny sposób wywierać znaczący wpływ na inny podmiot,

9) podmiot zależny - podmiot, w stosunku do którego inny podmiot jest podmiotem dominującym, przy czym wszystkie podmioty zależne od tego podmiotu zależnego uważa się również za podmioty zależne od pierwotnego podmiotu dominującego,

10) holding finansowy - grupę podmiotów, w której pierwotnym podmiotem dominującym jest instytucja finansowa, która nie jest dominującym podmiotem nieregulowanym w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego (Dz. U. Nr 83, poz. 719), zwanej dalej „ustawą o nadzorze uzupełniającym”, a w skład grupy wchodzi wyłącznie lub w większości banki, instytucje kredytowe lub instytucje finansowe, przy czym przynajmniej jednym podmiotem zależnym jest bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucja kredytowa,

11) holding mieszany - grupę podmiotów, w której pierwotnym podmiotem dominującym jest podmiot niebędący bankiem, instytucją kredytową, instytucją finansową ani dominującym podmiotem nieregulowanym w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy o nadzorze uzupełniającym, a przynajmniej jednym podmiotem zależnym jest bank krajowy, bank zagraniczny lub instytucja kredytowa,

11a) holding bankowy zagraniczny - grupę podmiotów, w której pierwotnym podmiotem dominującym jest bank zagraniczny albo instytucja kredytowa, zaś przynajmniej jednym podmiotem zależnym jest bank krajowy, bank zagraniczny, instytucja kredytowa lub instytucja finansowa,

11b) holding bankowy krajowy - grupę podmiotów:

a) w której pierwotnym podmiotem dominującym jest bank krajowy, lub

b) w skład której wchodzi: bank krajowy i podmioty blisko z nim powiązane,

11c) holding hybrydowy - grupę podmiotów, w której pierwotnym podmiotem dominującym jest instytucja finansowa niebędąca dominującym podmiotem nieregulowanym w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy o nadzorze uzupełniającym, a w skład grupy wchodzi w większości podmioty niebędące bankami krajowymi, bankami zagranicznymi, instytucjami kredytowymi ani instytucjami finansowymi, zaś przynajmniej jednym podmiotem zależnym jest bank krajowy,

12) przedsiębiorstwo pomocniczych usług bankowych - podmiot, którego podstawowa działalność ma charakter pomocniczy w stosunku do podstawowej działalności jednego lub więcej banków, a w szczególności polega na zarządzaniu własnym lub powierzonym majątkiem lub świadczeniu usług w zakresie przetwarzania danych,

13) właściwe władze nadzorcze - władze uprawnione na mocy obowiązujących przepisów do sprawowania nadzoru nad podmiotami działającymi na rynku finansowym,

14) znaczący wpływ - zdolność do udziału w podejmowaniu decyzji w zakresie wyznaczania kierunków polityki finansowej i operacyjnej, w tym również dotyczącej podziału zysku lub pokrycia straty bilansowej innego podmiotu,

15) bliskie powiązania:

a) posiadanie przez podmiot bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20 % kapitału innego podmiotu lub prawa do wykonywania co najmniej 20 % głosów w organach innego podmiotu lub

b) pozostawanie z innym podmiotem w związku gospodarczym, opartym na stałej współpracy, w szczególności wynikającej z zawartej umowy lub umów, który w ocenie Komisji Nadzoru Bankowego może mieć istotny wpływ na pogorszenie się sytuacji finansowej jednego z podmiotów,

16) podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie - co najmniej dwa podmioty, z których przynajmniej jeden bezpośrednio lub pośrednio wywiera znaczący wpływ na pozostałe lub które stanowią dla banku jedno ryzyko gospodarcze ze względu na to, że kondycja finansowa jednego z nich może mieć wpływ na spłatę zobowiązań przez pozostałe,

16a) przedsiębiorca - przedsiębiorcę, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807),

16b) przedsiębiorca zagraniczny - przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu art. 5 pkt 3 ustawy wymienionej w pkt 16a,

17) instytucja kredytowa - podmiot mający swoją siedzibę za granicą Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, zwanych dalej państwami członkowskimi, prowadzący we własnym imieniu i na własny rachunek, na podstawie zezwolenia właściwych władz nadzorczych, działalność polegającą na przyjmowaniu depozytów lub innych środków powierzonych pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym i udzielaniu kredytów lub na wydawaniu pieniądza elektronicznego,

18) oddział instytucji kredytowej - jednostkę organizacyjną instytucji kredytowej wykonującą w jej imieniu i na jej rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego tej instytucji kredytowej, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danej instytucji kredytowej odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział,

19) oddział banku krajowego za granicą - jednostkę organizacyjną banku krajowego wykonującą w jego imieniu i na jego rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego bankowi krajowemu, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danego banku krajowego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa, uważa się za jeden oddział,

20) oddział banku zagranicznego - jednostkę organizacyjną banku zagranicznego wykonującą w jego imieniu i na jego rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego temu bankowi, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danego banku zagranicznego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział,

21) działalność transgraniczna - wykonywanie przez instytucję kredytową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przez bank krajowy na terytorium państwa goszczącego wszystkich lub niektórych czynności w zakresie wynikającym z udzielonego zezwolenia, bez uczestnictwa oddziału tej instytucji lub banku,

22) państwo macierzyste - państwo członkowskie, w którym dana instytucja kredytowa uzyskała zezwolenie na wykonywanie działalności i na terenie którego ma swoją siedzibę,

23) państwo goszczące - państwo członkowskie, na terytorium którego bank krajowy wykonuje lub zamierza wykonywać działalność,

24) instytucja pośrednicząca - bank lub inną instytucję uczestniczącą w wykonywaniu przelewów transgranicznych, niebędącą bankiem zlecaniodawcy ani bankiem beneficjanta.

25) towarzystwo funduszy inwestycyjnych - towarzystwo funduszy inwestycyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546),

26) fundusz sekurytyzacyjny - fundusz sekurytyzacyjny w rozumieniu ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych,

27) umowa o subpartycypację - umowę, o której mowa w art. 183 ust. 4 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych.

28) instytucja dominująca w państwie członkowskim - instytucję kredytową lub bank krajowy, w stosunku do których podmiotem zależnym lub blisko powiązany w rozumieniu pkt 15 lit. a jest instytucja kredytowa, instytucja finansowa lub bank krajowy, oraz które nie są podmiotami zależnymi w stosunku do instytucji kredytowej działającej na podstawie zezwolenia udzielonego w tym samym państwie lub instytucji finansowej z siedzibą na terytorium tego samego państwa, lub banku krajowego,

29) podmiot dominujący w holdingu finansowym w państwie członkowskim - podmiot dominujący w holdingu finansowym lub hybrydowym, który nie jest podmiotem zależnym w stosunku do instytucji kredytowej działającej na podstawie zezwolenia udzielonego w tym samym państwie lub w stosunku do instytucji finansowej z siedzibą na terytorium tego samego państwa, lub nie jest podmiotem zależnym w stosunku do banku krajowego, jeżeli podmiot ten ma siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

30) unijna instytucja dominująca - instytucję dominującą w państwie członkowskim, która nie jest podmiotem zależnym w stosunku do instytucji kredytowej lub banku krajowego, lub instytucji finansowej z siedzibą na terytorium państwa członkowskiego,

31) unijny podmiot dominujący w holdingu finansowym - podmiot dominujący w holdingu finansowym w państwie członkowskim, który nie jest podmiotem zależnym w stosunku do instytucji kredytowej lub banku krajowego, lub instytucji finansowej z siedzibą na terytorium państwa członkowskiego

2. Za wchodzące w skład holdingów, o których mowa w ust. 1 pkt 10-11a, 11b lit. a) oraz w pkt 11c, uważa się także podmioty posiadające bliskie powiązania z bankiem krajowym, wchodzącym w skład holdingu.

3. Przepisy ustawy dotyczące państw członkowskich stosuje się również do państw niebędących państwami członkowskimi, ale należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Art. 4a. 1. Komisja Nadzoru Bankowego wyraża ocenę, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 8 lit. b) i pkt 15 lit. b), w formie decyzji. Podmiot uznany za podmiot dominujący lub za podmiot posiadający bliskie powiązania z bankiem może zwrócić się do Komisji Nadzoru Bankowego o ponowne rozpatrzenie sprawy.

2. Od decyzji Komisji Nadzoru Bankowego rozstrzygającej wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy podmiot uznany za podmiot dominujący lub za podmiot posiadający bliskie powiązania z bankiem może wnieść skargę do sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania decyzji.

3. Od decyzji Komisji Nadzoru Bankowego w sprawie oceny, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 15 lit. b), uprawniony do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wniesienia skargi do sądu administracyjnego jest również bank.

Art. 5. 1. Czynnościami bankowymi są:

1) przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,

2) prowadzenie innych rachunków bankowych,

3) udzielanie kredytów,

4) udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,

5) emitowanie bankowych papierów wartościowych,

6) przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,

6a) wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego,

7) wykonywanie innych czynności przewidzianych wyłącznie dla banku w odrębnych ustawach.

2. Czynnościami bankowymi są również następujące czynności, o ile są one wykonywane przez banki:

1) udzielanie pożyczek pieniężnych,

2) operacje czekowe i wekslowe oraz operacje, których przedmiotem są warranty,

3) wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,

4) terminowe operacje finansowe,

5) nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,

6) przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,

- 7) prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- 8) udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
- 9) wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych,
- 10) pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym.

3. Wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego oraz dokonywanie płatności z jego użyciem określają odrębne przepisy.

4. Działalność gospodarcza, której przedmiotem są czynności, o których mowa w ust. 1, może być wykonywana wyłącznie przez banki, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Jednostki organizacyjne inne niż banki mogą wykonywać czynności, o których mowa w ust. 1, jeżeli przepisy odrębnych ustaw uprawniają je do tego.

Art. 6. 1. Poza wykonywaniem czynności bankowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, banki mogą:

- 1) obejmować lub nabywać akcje i prawa z akcji, udziały innej osoby prawnej i jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- 2) zaciągać zobowiązania związane z emisją papierów wartościowych,
- 3) dokonywać obrotu papierami wartościowymi,
- 4) dokonywać, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- 5) nabywać i zbywać nieruchomości,
- 6) świadczyć usługi konsultacyjno-doradcze w sprawach finansowych,
- 6a) świadczyć usługi certyfikacyjne w rozumieniu przepisów o podpisie elektronicznym, z wyłączeniem wydawania certyfikatów kwalifikowanych wykorzystywanych przez banki w czynnościach, których są stronami,
- 7) świadczyć inne usługi finansowe,
- 8) wykonywać inne czynności, jeżeli przepisy odrębnych ustaw uprawniają je do tego.

2. Bank jest obowiązany do sprzedaży składników majątku, o których mowa w ust. 1 pkt 4, w odniesieniu do:

- 1) nieruchomości - w okresie nie dłuższym niż 5 lat od daty nabycia,
- 2) pozostałych składników majątku - w okresie nie dłuższym niż 3 lata od daty nabycia.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 2, nie spoczywa na banku, jeżeli przejęte składniki majątku wykorzystano do prowadzenia własnej działalności bankowej.

Art. 6a. 1. Bank może, w drodze umowy zawartej na piśmie, powierzyć przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu, z zastrzeżeniem art. 6d, wykonywanie wyłącznie:

1) w imieniu i na rzecz banku pośrednictwa w zakresie czynności bankowych na podstawie umowy agencyjnej, polegającego na:

a) zawieraniu i zmianie umów rachunków bankowych, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 3, według wzoru zatwierdzonego przez bank,

b) zawieraniu i zmianie umów kredytu na sfinansowanie inwestycji mającej na celu zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych kredytobiorcy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych,

c) zawieraniu i zmianie umów kredytu konsumenckiego w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081 oraz z 2003 r. Nr 109, poz. 1030),

d) zawieraniu i zmianie umów ugody w sprawie spłaty kredytów, o których mowa w lit. b) i c),

e) zawieraniu i zmianie umów dotyczących ustanowienia prawnego zabezpieczenia kredytów, o których mowa w lit. b) i c),

f) zawieraniu i zmianie umów o kartę płatniczą, których stroną jest konsument w rozumieniu ustawy, o której mowa w lit. c),

g) przyjmowaniu wpłat, dokonywaniu wypłat oraz obsłudze czeków związanych z prowadzeniem rachunków bankowych przez ten bank,

h) dokonywaniu wypłat i przyjmowaniu spłat udzielonych przez ten bank kredytów i pożyczek pieniężnych,

i) przyjmowaniu wpłat na rachunki bankowe prowadzone przez inne banki,

j) przyjmowaniu dyspozycji przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych związanych z prowadzeniem rachunków bankowych przez ten bank,

k) wykonywaniu innych czynności, po uzyskaniu zezwolenia Komisji Nadzoru Bankowego,

2) czynności faktycznych związanych z działalnością bankową.

2. Powierzenie wykonywania czynności, o którym mowa w ust. 1, nie może obejmować:

1) zarządzania bankiem w rozumieniu art. 368 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037, z 2001 r. Nr 102, poz. 1117 oraz z 2003 r. Nr 49, poz. 408 i Nr 229, poz. 2276), zwanej dalej „*Kodeksem spółek handlowych*”, oraz w rozumieniu art. 48 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848), zwanej dalej „*ustawą - Prawo spółdzielcze*”, a w szczególności zarządzania ryzykiem związanym z prowadzeniem działalności bankowej, w tym zarządzania aktywami i pasywami, dokonywania oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego,

2) przeprowadzania audytu wewnętrznego banku.

3. Komisja Nadzoru Bankowego może udzielić bankowi zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. k), jeżeli powierzenie przez bank wykonywania innych czynności jest niezbędne do prowadzenia działalności bankowej w sposób ostrożny i stabilny lub istotnego obniżenia kosztów tej działalności.

Art. 6b. 1. Odpowiedzialności przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego wobec banku za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1, nie można wyłączyć ani ograniczyć.

2. Odpowiedzialności banku za szkody wyrządzone klientom wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1, nie można wyłączyć ani ograniczyć.

Art. 6c. 1. Powierzenie przez bank wykonywania stale lub okresowo czynności, o których mowa w art. 6a ust. 1, może nastąpić po spełnieniu następujących warunków:

1) bank zawiadamia Komisję Nadzoru Bankowego co najmniej z 14-dniowym wyprzedzeniem o zamiarze zawarcia umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1,

2) zostanie zapewnione wykonywanie przez Komisję Nadzoru Bankowego efektywnego nadzoru nad wykonywaniem powierzonych czynności,

3) bank i przedsiębiorca lub przedsiębiorca zagraniczny będą posiadać plany działania zapewniające ciągłe i niezakłócone prowadzenie działalności w zakresie objętym umową,

4) powierzenie wykonywania czynności nie wpłynie niekorzystnie na prowadzenie przez bank działalności zgodnie z przepisami prawa, ostrożne i stabilne zarządzanie bankiem, skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w banku, możliwość wykonywania obowiązków przez biegłego rewidenta upoważnionego do badania sprawozdań finansowych banku na podstawie zawartej z bankiem umowy oraz ochronę tajemnicy prawnie chronionej.

2. Bank zawiadamia Komisję Nadzoru Bankowego, w terminie 14 dni, o każdej zmianie, rozwiązaniu lub wygaśnięciu umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1.

3. Komisja Nadzoru Bankowego może żądać od banku w szczególności:

1) przedstawienia kopii zawartej umowy,

2) złożenia wyjaśnień dotyczących realizacji umowy,

3) przedstawienia planu działania, o którym mowa w ust. 1 pkt 3,

4) przedstawienia dokumentów określających status przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego, z którym bank zawarł umowę,

5) dostarczenia opisu rozwiązań technicznych i organizacyjnych, zapewniających bezpieczne i prawidłowe wykonywanie powierzonych czynności, w szczególności ochronę tajemnicy prawnie chronionej.

4. Komisja Nadzoru Bankowego nakazuje bankowi, w drodze decyzji, podjęcie działań zmierzających do zmiany lub rozwiązania umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1, jeżeli:

1) wykonanie umowy zagraża ostrożnemu i stabilnemu zarządzaniu bankiem,

2) przedsiębiorca lub przedsiębiorca zagraniczny będący stroną umowy utracił wymagane uprawnienia niezbędne do wykonywania tej umowy.

5. Od decyzji Komisji Nadzoru Bankowego, o której mowa w ust. 4, bank może wnieść skargę do sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania decyzji. Przepisu art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.⁽⁶⁴⁾), zwanej dalej „*Kodeksem postępowania administracyjnego*”, nie stosuje się.

6. Komisja Nadzoru Bankowego może, bez konieczności uprzedniego upomnienia na piśmie, zastosować środki określone w art. 138 ust. 3, w przypadku gdy w wyznaczonym terminie bank nie doprowadzi do zmiany lub rozwiązania umowy, o której mowa w art. 6a ust. 1.

7. Przedsiębiorcę lub przedsiębiorcę zagranicznego, który stale lub okresowo wykonuje czynności, o których mowa w art. 6a ust. 1, uznaje się za posiadającego bli-

skie powiązania z bankiem. Przepisy art. 136 ust. 3, art. 138 ust. 7, art. 141g i art. 141h 3nikach informacji, jeżeli dokumenty te będą w sposób należyty utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone. Usługi związane z zabezpieczeniem tych dokumentów mogą być wykonywane przez banki, spółki tworzone przez banki z innymi podmiotami, a także przedsiębiorstwa pomocniczych usług bankowych.

3. Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, uznaje się, że czynność dokonana w formie, o której mowa w ust. 1, spełnia wymagania formy pisemnej także wtedy, gdy forma została zastrzeżona pod rygorem nieważności.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, sposób tworzenia, utrwalania, przekazywania, przechowywania i zabezpieczania, w tym przy zastosowaniu podpisu elektronicznego, dokumentów, o których mowa w ust. 2, tak aby zapewnić bezpieczeństwo obrotu oraz ochronę interesów banków i ich klientów.

Art. 7a. Do terminowych operacji finansowych, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. h) oraz w art. 5 ust. 2 pkt 4, będących przedmiotem umów zawartych przez bank lub instytucję finansową, nie stosuje się przepisów o grach losowych i zakładach wzajemnych oraz art. 413 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.), zwanej dalej „*Kodeksem cywilnym*”.

Art. 8. Bank jest obowiązany do utrzymywania płynności płatniczej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności.

Art. 9. 1. W banku funkcjonuje system zarządzania.

2. System zarządzania stanowi zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów decyzyjnych, zachodzących w banku oraz do oceny prowadzonej działalności bankowej.

3. W ramach systemu zarządzania w banku funkcjonuje co najmniej:

- 1)** system zarządzania ryzykiem,
- 2)** system kontroli wewnętrznej.

Art. 9a. 1. Zarząd banku projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania.

2. Rada nadzorcza banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu.

Art. 9b. 1. Zadaniem systemu zarządzania ryzykiem jest identyfikacja, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku służące zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów prowadzonej przez bank działalności.

2. W ramach systemu zarządzania ryzykiem bank:

1) stosuje sformalizowane zasady służące określaniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem,

2) stosuje sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności banku, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości,

3) stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów,

4) stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,

5) posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez bank ryzyka.

3. Bank sprawuje nadzór nad ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych.

Art. 9c. 1. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

1) skuteczności i efektywności działania banku,

2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,

3) zgodności działania banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

2. System kontroli wewnętrznej obejmuje:

1) mechanizmy kontroli ryzyka,

2) badanie zgodności działania banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,

3) audyt wewnętrzny.

Art. 9d.1. W bankach działających w formie spółki akcyjnej, w bankach państwowych i w bankach spółdzielczych, w których kontrola wewnętrzna nie jest realizowana na podstawie art. 10, funkcjonuje komórka organizacyjna przeprowadzająca audyt wewnętrzny, zwana dalej „komórką audytu wewnętrznego”.

2. Zadaniem komórki audytu wewnętrznego jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz opiniowanie systemu zarządzania bankiem, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością banku.

Art. 9e.1. Informacje na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków wynikających z przeprowadzonego audytu wewnętrznego oraz działań podejmowanych w celu ich usunięcia są przekazywane okresowo, co najmniej raz w roku, radzie nadzorczej banku.

2. Rada nadzorcza banku może powołać spośród jej członków komitet do spraw audytu wewnętrznego, który sprawuje nadzór nad działalnością komórki audytu wewnętrznego.

Art. 9f. Komisja Nadzoru Bankowego określi, w drodze uchwały, szczegółowe zasady funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

Art. 10. Kontrola wewnętrzna w bankach spółdzielczych zrzeszonych w bankach zrzeszających może być wykonywana przez bank zrzeszający na zasadach określonych w umowie zrzeszenia.

Art. 11. 1. Do określonych w ustawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego w przedmiocie udzielenia zgody oraz decyzji Komisji Nadzoru Bankowego w przedmiocie:

1) wyrażenia oceny,

2) zezwolenia,

- 3) zgody,
  - 4) nakazania bankowi zmiany lub rozwiązania umowy,
  - 5) nakazania sprzedaży akcji w oznaczonym terminie,
  - 6) odmowy przesłania właściwym władzom nadzorczym państwa goszczącego zawiadomienia,
  - 7) odmowy powiadomienia właściwych władz nadzorczych państwa goszczącego,
  - 8) zakazania instytucji finansowej prowadzenia działalności na terenie państwa goszczącego,
  - 9) nakazania bankowi wstrzymania wypłat z zysku,
  - 10) nakazania wstrzymania tworzenia nowych jednostek organizacyjnych banku, oddziału banku zagranicznego lub oddziału instytucji kredytowej,
  - 11) zawieszenia w czynnościach członków zarządu banku lub instytucji finansowej,
  - 12) ograniczenia zakresu działalności banku, oddziału banku zagranicznego lub oddziału instytucji kredytowej,
  - 13) nałożenia kary finansowej na bank, oddział banku zagranicznego, oddział instytucji kredytowej lub instytucję finansową,
  - 14) likwidacji banku lub oddziału banku zagranicznego,
  - 15) określenia zakresu uprawnień likwidatora lub innej osoby wyznaczonej przez właściwe władze nadzorcze państwa członkowskiego do przeprowadzenia likwidacji instytucji kredytowej,
  - 16) odwołania członka zarządu banku,
  - 17) nałożenia na członków zarządu banku lub instytucji finansowej oraz na władze oddziału instytucji kredytowej kary pieniężnej,
  - 18) zakazania udzielania lub ograniczenia udzielania kredytów i pożyczek pieniężnych akcjonariuszom (członkom) oraz członkom zarządu, rady nadzorczej i pracownikom banku,
  - 19) żądania zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia,
  - 19a) zobowiązania banku do zwiększenia funduszy własnych, o którym mowa w art. 138a ust. 1 pkt 1,
  - 19b) nałożenia na bank dodatkowego wymogu kapitałowego,
  - 20) ustanowienia i odwołania kuratora,
  - 21) ustanowienia zarządu komisarycznego,
  - 22) przejęcia banku przez inny bank za zgodą banku przejmującego,
  - 23) wystąpienia do Rady Ministrów o likwidację banku państwowego,
  - 24) odwołania likwidatora banku wyznaczonego przez bank,
  - 25) zawieszenia działalności banku
- stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. Decyzje określone w ust. 1 mają moc ostatecznych decyzji administracyjnych i podlegają natychmiastowemu wykonaniu. Do decyzji tych, z zastrzeżeniem wyjątków

określonych w ustawie, przepis art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

3. O ile ustawa nie stanowi inaczej, termin wydania określonych w niej opinii wynosi 30 dni.

[...]

Rozdział 3

Rachunki bankowe

Art. 49. 1. Banki mogą prowadzić w szczególności następujące rodzaje rachunków bankowych:

- 1) rachunki rozliczeniowe, w tym bieżące i pomocnicze,
- 2) rachunki lokat terminowych,
- 3) rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych,
- 4) rachunki powiernicze.

2. Rachunki rozliczeniowe oraz rachunki lokat terminowych mogą być prowadzone wyłącznie dla:

- 1) osób prawnych,
- 2) jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną,
- 3) osób fizycznych prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek, w tym dla osób będących przedsiębiorcami.

3. Rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych mogą być prowadzone wyłącznie dla:

- 1) osób fizycznych,
- 2) szkolnych kas oszczędnościowych,
- 3) pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych.

Art. 50. 1. Posiadacz rachunku bankowego dysponuje swobodnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku. W umowie z bankiem mogą być zawarte postanowienia ograniczające swobodę dysponowania tymi środkami.

2. Bank dokłada szczególnej staranności w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych.

Art. 51. Rachunek bankowy może być prowadzony dla kilku osób fizycznych albo kilku jednostek samorządu terytorialnego (rachunek wspólny).

Art. 51a. W przypadku rachunku wspólnego prowadzonego dla osób fizycznych, o ile umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej:

- 1) każdy ze współposiadaczy rachunku może dysponować samodzielnie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku,
- 2) każdy ze współposiadaczy rachunku może w każdym czasie wypowiedzieć umowę ze skutkiem dla pozostałych współposiadaczy.

Art. 51b. 1. Rachunek wspólny dla jednostek samorządu terytorialnego może być prowadzony wyłącznie w związku ze wspólnym wykonywaniem zadań publicznych, w tym dla realizacji przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

2. Umowa rachunku wspólnego prowadzonego dla jednostek samorządu terytorialnego powinna określać cel, dla którego rachunek jest prowadzony.

3. Zasady dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku wspólnym prowadzonym dla jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady wypowiedzenia umowy tego rachunku określa umowa rachunku bankowego.

Art. 52. 1. Umowa rachunku bankowego jest zawierana na piśmie.

2. Umowa rachunku bankowego powinna określać w szczególności:

1) strony umowy,

2) rodzaj otwieranego rachunku,

3) walutę rachunku,

4) czas trwania umowy,

5) o ile strony zastrzegają oprocentowanie środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku - wysokość tego oprocentowania i przesłanki dopuszczalności jego zmiany przez bank, a także terminy wypłaty, postawienia do dyspozycji lub kapitalizacji należnych odsetek,

6) wysokość prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy oraz przesłanki i tryb ich zmiany przez bank,

7) formy i zakres rozliczeń pieniężnych dokonywanych na polecenie posiadacza rachunku oraz terminy ich realizacji,

8) przesłanki i tryb dokonywania zmian umowy,

9) przesłanki i tryb rozwiązania umowy rachunku bankowego,

10) zakres odpowiedzialności banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzenie rozliczeń pieniężnych oraz wysokość odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza rachunku.

3. Do obliczania należnych odsetek od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku przyjmuje się, że rok liczy 365 dni, chyba że umowa stanowi inaczej.

Art. 53. 1. Bank może wydać posiadaczowi rachunku oszczędnościowego oraz posiadaczowi rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej imienną książeczkę oszczędnościową lub inny imienny dokument potwierdzający zawarcie umowy. W nazwie dokumentu należy użyć w odpowiednim przypadku wyrazu „oszczędnościowy”.

2. Wydanie dokumentu, o którym mowa w ust. 1, zwalnia bank od obowiązku przesyłania posiadaczowi rachunku bankowego wyciągów z tego rachunku.

3. W przypadku utraty dokumentu, o którym mowa w ust. 1, podlega on umorzeniu.

4. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Bankowego, określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb umarzania dokumentów, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze charakter tych dokumentów oraz słusze interesy posiadaczy rachunków.

Art. 54. 1. Środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat

oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego do wysokości trzykrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres bezpośrednio poprzedzający dzień wystawienia tytułu wykonawczego.

2. Środki pieniężne zgromadzone na rachunku oszczędnościowym, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym oraz na rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej prowadzonym dla kilku osób fizycznych są wolne od zajęcia do wysokości określonej w ust. 1, niezależnie od liczby współposiadaczy takiego rachunku.

Art. 55. 1. W przypadku śmierci posiadacza rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej bank jest obowiązany wypłacić z tych rachunków:

1) kwotę wydatkowaną na koszty pogrzebu posiadacza rachunku osobie, która przedstawiła rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią kosztów - w wysokości nieprzekraczającej kosztów urządzenia pogrzebu zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w danym środowisku,

2) kwotę równą wpłatom na rachunki dokonanych przez organ wypłacający świadczenie z ubezpieczenia lub zabezpieczenia społecznego albo uposażenie w stanie spoczynku, które nie przysługiwały za okres po śmierci posiadacza rachunku, wskazaną we wniosku organu wypłacającego to świadczenie lub uposażenie, skierowanym do banku wraz z podaniem numerów rachunków, na które dokonano wpłat.

2. Kwota wypłacona zgodnie z ust. 1 pkt 1 nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku.

3. Bank jest zwolniony od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu wypłacającego świadczenie lub uposażenie dokonał z tych rachunków wypłat innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w terminie 30 dni od otrzymania wniosku poinformuje o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

4. Bank nie odpowiada za szkody wynikające z wykonania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 3. Odpowiedzialność w tym zakresie ponosi organ wypłacający świadczenie lub uposażenie, który wystąpił z wnioskiem.

Art. 56. 1. Posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci).

2. Kwota wypłaty, o której mowa w ust. 1, bez względu na liczbę wydanych dyspozycji, nie może być wyższa niż dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku.

3. Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci może być w każdym czasie przez posiadacza rachunku zmieniona lub odwołana na piśmie.

4. Jeżeli posiadacz rachunku wydał więcej niż jedną dyspozycję wkładem na wypadek śmierci, a łączna suma dyspozycji przekracza limit, o którym mowa w ust. 2, dyspozycja wydana później ma pierwszeństwo przed dyspozycją wydaną wcześniej.

5. Kwota wypłacona zgodnie z ust. 1 nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku.

6. Osoby, którym na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci wypłacono kwoty z naruszeniem ust. 4, są zobowiązane do ich zwrotu spadkobiercom posiadacza.

Art. 57. Przepisy art. 55 ust. 1 i art. 56 ust. 1 nie dotyczą rachunku, o którym mowa w art. 51.

Art. 58. Małoletni posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może po ukończeniu trzynastu lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy.

Art. 59. 1. Na rachunku powierniczym mogą być gromadzone wyłącznie środki pieniężne powierzone posiadaczowi rachunku - na podstawie odrębnej umowy - przez osobę trzecią.

2. Stronami umowy rachunku powierniczego są bank i posiadacz rachunku (powiernik).

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, określa warunki, jakie powinny być spełnione, aby środki pieniężne osób trzecich wpłacone na rachunek mogły być wypłacone posiadaczowi rachunku lub aby jego dyspozycje w zakresie wykorzystania tych środków mogły być zrealizowane.

4. W razie wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko posiadaczowi rachunku powierniczego - środki znajdujące się na rachunku nie podlegają zajęciu.

5. W razie ogłoszenia upadłości posiadacza rachunku powierniczego - środki pieniężne znajdujące się na tym rachunku podlegają wyłączeniu z masy upadłości.

6. W przypadku śmierci posiadacza rachunku powierniczego zgromadzone na tym rachunku kwoty nie wchodzi do spadku po posiadaczu rachunku.

7. Przepisy ust. 3-6 stosuje się w przypadku, gdy powierzenie środków pieniężnych nastąpiło w wykonaniu umowy, o której mowa w ust. 1, z datą pewną.

Art. 60. Jeżeli umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej, ulega ona rozwiązaniu, gdy w ciągu dwóch lat nie dokonano na rachunku żadnych obrotów, poza dopisywaniem odsetek, a stan środków pieniężnych na tym rachunku nie przekracza kwoty minimalnej określonej w tej umowie.

Art. 61.1. W razie zgłoszenia bankowi utraty dowodu zawarcia umowy rachunku oszczędnościowego, czeku lub blankietu czeku, posiadacza rachunku nie obciążają wypłaty gotówkowe, a także przelewy dokonane na podstawie tych dokumentów w banku prowadzącym rachunek oszczędnościowy, od chwili otrzymania przez ten bank zgłoszenia.

2. W przypadkach innych niż określone w ust. 1 zasady obciążania posiadacza rachunku za dokonane przez bank wypłaty gotówkowe po utracie przez posiadacza rachunku dokumentów, o których mowa w ust. 1, określa umowa rachunku bankowego.

Art. 62. Umarzanie utraconych dokumentów zawarcia umowy rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej w toku prowadzonej egzekucji sądowej lub administracyjnej z rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej określają przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) i przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozdział 4

Rozliczenia pieniężne przeprowadzane za pośrednictwem banków

Art. 63. 1. Rozliczenia pieniężne mogą być przeprowadzane za pośrednictwem banków, jeżeli przynajmniej jedna ze stron rozliczenia (dłużnik lub wierzyciel) posiada rachunek bankowy. Rozliczenia pieniężne przeprowadza się gotówkowo lub bezgotówkowe za pomocą papierowych lub elektronicznych nośników informacji.

2. Rozliczenia gotówkowe przeprowadza się czekiem gotówkowym lub przez wpłatę gotówki na rachunek wierzyciela.

3. Rozliczenia bezgotówkowe przeprowadza się w szczególności:

- 1) poleceniem przelewu,
- 2) poleceniem zapłaty,
- 3) czekiem rozrachunkowym,
- 4) kartą płatniczą.

Art. 63a. Banki zobowiązane są do niezwłocznej realizacji poleceń przelewu na rachunki Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz innych składek i wpłat, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 63b. 1. Czek gotówkowy stanowi dyspozycję wystawcy czeku udzieloną trasatowi obciążenia jego rachunku kwotą, na którą czek został wystawiony, oraz wypłaty tej kwoty okazicielowi czeku lub osobie wskazanej na czeku.

2. Czek gotówkowy może być przedstawiony do zapłaty bezpośrednio u trasa-ta albo w innym banku. Zapłata czeku gotówkowego przedstawionego do zapłaty w innym banku następuje, z zastrzeżeniem ust. 3, po uzyskaniu przez ten bank od trasa-ta środków wystarczających do zapłaty czeku. Szczegółowe warunki przedstawienia czeku gotówkowego do zapłaty w innym banku określa umowa między tym bankiem i posiadaczem czeku.

3. Banki mogą zawierać porozumienia, w których - na zasadach wzajemności - określą inny niż w ust. 2 tryb przedstawienia czeków gotówkowych do zapłaty z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Art. 63c. Polecenie przelewu stanowi udzieloną bankowi, z zastrzeżeniem art. 63g, dyspozycję dłużnika obciążenia jego rachunku określoną kwotą i uznania tą kwotą rachunku wierzyciela. Bank wykonuje dyspozycję dłużnika w sposób przewidziany w umowie rachunku bankowego.

Art. 63d.1. Polecenie zapłaty stanowi udzieloną bankowi dyspozycję wierzyciela obciążenia określoną kwotą rachunku bankowego dłużnika i uznania tą kwotą rachunku

wierzyciela. Dyspozycja wierzyciela oznacza równocześnie jego zgodę na cofnięcie przez bank dłużnika obciążenia rachunku dłużnika i cofnięcie uznania rachunku wierzyciela w przypadku dokonanego przez dłużnika odwołania polecenia zapłaty, o którym mowa w ust. 6.

2. Przeprowadzenie rozliczeń poleceniem zapłaty jest dopuszczalne pod warunkiem:

1) posiadania przez wierzyciela i dłużnika rachunków w bankach, które zawarły porozumienie w sprawie stosowania polecenia zapłaty, określające w szczególności: zakres odpowiedzialności banków wykonujących polecenie zapłaty, przyczyny odmowy wykonania polecenia zapłaty przez bank dłużnika, procedury dochodzenia wzajemnych roszczeń banków, wynikających ze skutków odwołania polecenia zapłaty przez dłużnika, wzory jednolitych formularzy oraz zasady wykonywania przez banki poleceń zapłaty za pomocą elektronicznych nośników informacji,

2) udzielenia przez dłużnika wierzycielowi zgody do obciążania rachunku dłużnika w drodze polecenia zapłaty w umownych terminach zapłaty z tytułu określonych zobowiązań,

3) zawarcia pomiędzy wierzycielem a bankiem prowadzącym jego rachunek umowy w sprawie stosowania polecenia zapłaty przez wierzyciela, zawierającej w szczególności: zgodę banku na stosowanie polecenia zapłaty przez wierzyciela, zasady składania i realizowania poleceń zapłaty, zgodę wierzyciela na obciążenie jego rachunku kwotami odwoływanych poleceń zapłaty wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 7, zwróconymi dłużnikowi w związku z odwołaniem polecenia zapłaty oraz zakres odpowiedzialności wierzyciela i banku,

4) że maksymalna kwota pojedynczego polecenia zapłaty nie przekracza równowartości, przeliczonej na złote według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu kwartału poprzedzającego kwartał, w którym dokonywane jest rozliczenie pieniężne:

a) 1 000 euro - w przypadku gdy dłużnikiem jest osoba fizyczna niewykonyująca działalności gospodarczej,

b) 50 000 euro - w przypadku pozostałych dłużników.

3. Bank, który udzielił wierzycielowi zgody na stosowanie poleceń zapłaty, jest wobec banków-stron porozumienia, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, odpowiedzialny za działania wierzyciela związane ze stosowaniem poleceń zapłaty, w szczególności jest obowiązany do natychmiastowego uznania kwotą odwołanego polecenia zapłaty rachunku banku dłużnika wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 7, również w przypadku braku środków na rachunku wierzyciela lub wystąpienia innej przyczyny uniemożliwiającej obciążenie rachunku bankowego wierzyciela.

4. Uznanie rachunku bankowego wierzyciela następuje po uzyskaniu przez jego bank od banku dłużnika środków wystarczających na pokrycie polecenia zapłaty.

5. Dłużnikowi przysługuje prawo do cofnięcia w każdym czasie zgody, o której mowa w ust. 2 pkt 2.

6. Dłużnik może odwołać pojedyncze polecenie zapłaty, w banku prowadzącym jego rachunek, w terminie:

1) 30 dni kalendarzowych od dnia dokonania obciążenia rachunku bankowego - w przypadku gdy dłużnikiem jest osoba fizyczna niewykonyująca działalności gospodarczej,

2) 5 dni roboczych od dnia dokonania obciążenia rachunku bankowego - w przypadku pozostałych dłużników.

7. Odwołanie polecenia zapłaty przez dłużnika zobowiązuje bank dłużnika do natychmiastowego uznania rachunku bankowego dłużnika kwotą odwołanego polecenia zapłaty. Uznanie rachunku dłużnika następuje z datą złożenia odwołania polecenia zapłaty, z obowiązkiem naliczenia - od dnia obciążenia rachunku dłużnika kwotą odwołanego polecenia zapłaty - odsetek należnych dłużnikowi z tytułu oprocentowania rachunku bankowego.

8. Bank będący wierzycielem może przeprowadzić rozliczenia poleceniem zapłaty na warunkach określonych w ustawie, z tym że:

1) do rozliczeń tych nie stosuje się przepisów ust. 2 pkt 3 i ust. 3,

2) bank ten jest obowiązany do natychmiastowego uznania kwotą odwołanego polecenia zapłaty rachunku banku dłużnika.

Art. 63e. 1. Czek rozrachunkowy stanowi dyspozycję wystawcy czeku udzieloną trasatowi do obciążenia jego rachunku kwotą, na którą czek został wystawiony, oraz uznania tą kwotą rachunku posiadacza czeku.

2. Na wniosek wystawcy czeku bank może potwierdzić czek rozrachunkowy, rezerwując jednocześnie na rachunku wystawcy odpowiedni fundusz na pokrycie czeku. Bank może potwierdzić również czek niezupełny.

3. Czek rozrachunkowy może być przedstawiony do rozrachunku ze skutkami zapłaty bezpośrednio u trasata lub w banku, w którym posiadacz czeku ma rachunek. Uznanie rachunku posiadacza czeku sumą czekową, z zastrzeżeniem ust. 4, następuje po uzyskaniu przez bank posiadacza czeku od trasata środków wystarczających do zapłaty czeku. Szczegółowe warunki przedstawienia czeku do rozrachunku ze skutkami zapłaty w banku innym niż trasata określa umowa między tym bankiem i posiadaczem czeku.

4. Banki mogą zawierać porozumienia, w których - na zasadach wzajemności - określą inny niż w ust. 3 tryb przedstawienia czeków rozrachunkowych do zapłaty z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Art. 63f. 1. Na warunkach określonych w umowach strony mogą stosować w rozliczeniach bezgotówkowych także karty płatnicze.

2. Prawa i obowiązki wydawcy i posiadacza karty płatniczej określa odrębna ustawa.

Art. 63g. 1. Przy wykonywaniu zleczanych przez klientów banków poleceń przelewu i wpłat gotówkowych w obrocie z państwami członkowskimi w kwocie nieprzekraczającej równowartości w złotych 50 000 euro przeliczonej według kursów średnich ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski w dniu przyjęcia zlecenia, zwanych dalej „przelewami transgranicznymi”, banki są obowiązane do:

1) złożenia przed przyjęciem dyspozycji od klienta - na jego żądanie - oświadczenia, dotyczącego przelewu transgranicznego, którego elementy zostały wskazane przez klienta, zawierającego w szczególności termin wykonania przelewu, wysokość opłat i prowizji, z wyłączeniem kosztów związanych z zastosowaniem kursów walut obcych w złotych,

2) wykonania przelewu transgranicznego w pełnej kwocie objętej zleceniem, chyba że zleceniodawca określił, że koszty pokrywa w całości lub części beneficjent;

nie wyklucza to uprawnień banku beneficjenta do pobierania opłat związanych z prowadzeniem jego rachunku zgodnie z obowiązującymi przepisami,

3) wykonania przelewu transgranicznego poprzez uznanie rachunku banku beneficjenta, w terminie do końca piątego dnia roboczego następującego po dniu przyjęcia zlecenia przez bank zleceniodawcy, chyba że inny termin został ustalony w umowie pomiędzy zleceniodawcą a bankiem zleceniodawcy,

4) uznania rachunku bankowego beneficjenta przez bank beneficjenta do końca dnia roboczego następującego po dniu uznania rachunku banku beneficjenta, chyba że inny termin został ustalony pomiędzy bankiem beneficjenta a beneficjentem.

2. W przypadku opóźnienia w wykonaniu przelewu transgranicznego:

1) bank zleceniodawcy wypłaca zleceniodawcy odsetki ustawowe od kwoty objętej zleceniem za okres liczony od końca terminu umownego, lub w przypadku braku takiego terminu - od końca piątego dnia roboczego, następującego po dniu przyjęcia zlecenia - do dnia uznania rachunku banku beneficjenta,

2) bank beneficjenta, jeżeli nie uzna rachunku beneficjenta w terminach określonych w ust. 1 pkt 4, wypłaca beneficjentowi odsetki ustawowe od kwoty objętej zleceniem za okres od końca umownego terminu, lub w przypadku braku takiego terminu - od końca dnia roboczego, następującego po dniu uznania rachunku banku beneficjenta - do dnia, w którym został uznany rachunek beneficjenta.

3. Odsetek, o których mowa w ust. 2, nie wypłaca się, jeżeli bank zleceniodawcy lub bank beneficjenta ustali, że opóźnienie powstało z przyczyn leżących po stronie zleceniodawcy lub beneficjenta.

4. W przypadku niewykonania przyjętych zleceń przelewu transgranicznego, bank zleceniodawcy obowiązany jest uznać rachunek zleceniodawcy lub postawić do jego dyspozycji, na jego wniosek, w terminie 14 dni roboczych następujących po dniu złożenia wniosku, kwotę objętą zleceniem, nie więcej jednak niż do równowartości w złotych kwoty 12 500 EURO przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w momencie przyjęcia zlecenia przez bank zleceniodawcy, powiększoną o odsetki ustawowe za okres od dnia zlecenia do dnia uznania jego rachunku kwotą odszkodowania lub postawienia do jego dyspozycji tej kwoty, oraz powiększoną o opłacone przez zleceniodawcę koszty związane z wykonaniem zlecenia, jeżeli po przyjęciu zlecenia przez bank zleceniodawcy odpowiednia kwota nie wpłynęła na rachunek banku beneficjenta. Bank zleceniodawcy zwolniony jest z powyższego obowiązku, jeżeli kwotą objętą zleceniem został wcześniej uznany rachunek banku beneficjenta.

5. Wniosek zleceniodawcy, o którym mowa w ust. 4, nie może być złożony przed upływem terminu wykonania przelewu transgranicznego, ustalonego zgodnie z przepisami ust. 1 pkt 3.

6. Instytucja pośrednicząca, która przyjęła i nie wykonała zlecenia przelewu transgranicznego, jest obowiązana zwrócić na rzecz banku zleceniodawcy, na własny koszt, kwotę objętą zleceniem wraz ze wszystkimi odpowiednimi kosztami i odsetkami, jeżeli kwota objęta zleceniem nie wpłynęła na rachunek beneficjenta.

7. Przepisów ust. 4-6 nie stosuje się w przypadku, gdy zlecenie przelewu transgranicznego nie zostało zrealizowane z przyczyn leżących po stronie instytucji pośredniczącej wskazanej przez bank beneficjenta. W takim przypadku bank beneficjenta

obowiązany jest postawić do dyspozycji beneficjenta kwotę objętą zleceniem, nie większą niż równowartość w złotych 12 500 EURO przeliczoną według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w momencie przyjęcia zlecenia przez bank zleceniodawcy.

8. Przepisów ust. 4-6 nie stosuje się w przypadku, gdy zlecenie przelewu transgranicznego nie zostało zrealizowane z powodu błędów lub przeoczeń w instrukcji udzielonej przez zleceniodawcę lub z przyczyn leżących po stronie instytucji pośredniczącej wskazanej przez zleceniodawcę. W takim przypadku bank zleceniodawcy i instytucje pośredniczące w wykonaniu zlecenia powinny podjąć niezwłocznie starania w celu odzyskania kwoty objętej zleceniem. Gdy kwota objęta zleceniem zostanie odzyskana przez bank zleceniodawcy, jest on obowiązany do przekazania jej na rachunek zleceniodawcy lub postawienia do dyspozycji zleceniodawcy. W takim przypadku bank zleceniodawcy i instytucje pośredniczące w wykonaniu zlecenia nie są obowiązane do zwrotu zleceniodawcy opłat i naliczonych odsetek oraz mogą potrącić własne koszty poniesione przy odzyskiwaniu kwoty objętej zleceniem.

9. Odpowiedzialność banków oraz instytucji pośredniczących w wykonaniu przelewów transgranicznych za nienależyte wykonanie lub niewykonanie zlecenia, określona w ust. 2-8, jest wyłączona w przypadku wystąpienia siły wyższej oraz w przypadku zastosowania przez bank przepisów o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł.

10. Banki i instytucje pośredniczące obowiązane są do zwrotu na rzecz zleceniodawcy lub odpowiednio banku zleceniodawcy lub beneficjenta potrąceń z tytułu kosztów wykonania przelewu transgranicznego, dokonanych z naruszeniem ust. 1 pkt 2.

11. Bankowi zleceniodawcy przysługuje w stosunku do instytucji pośredniczącej roszczenie o zwrot wypłaconych na podstawie ust. 2 pkt 1 odsetek, jeżeli opóźnienie wykonania przelewu transgranicznego powstało z przyczyn leżących po stronie instytucji pośredniczącej.

12. Przepisy ust. 2 i 6 nie wyłączają ani nie ograniczają uprawnień klientów, banków i instytucji pośredniczących, uczestniczących w wykonaniu zlecenia przelewu transgranicznego, wynikających z odrębnych przepisów.

13. Do wykonywania zleceń przelewu transgranicznego art. 64 nie stosuje się.

14. Jeżeli strony nie sporządziły zapisu na sąd polubowny, na żądanie osoby uprawnionej sprawy przeciwko bankom lub instytucjom pośredniczącym z zakresu przelewów transgranicznych rozpoznawane są przez sądy polubowne wyznaczone przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, chyba że strona pozwana sprzeciwi się temu nie później niż w odpowiedzi na pozew.

15. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, określi, w drodze rozporządzenia:

1) rodzaje przelewów transgranicznych, wykonywanych na zasadach określonych w ust. 1-13,

2) szczegółowy zakres informacji, o których mowa w art. 111 ust. 1 pkt 7,

3) szczegółowe obowiązki banków oraz instytucji pośredniczących, związane z wykonywaniem przelewów transgranicznych, oraz

4) wyznaczy sądy polubowne właściwe do rozpoznawania spraw związanych z wykonaniem przelewu transgranicznego - kierując się zasadami zawartymi w dyrektywie 97/5 WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 1997 r. o przelewach transgranicznych (Dz. Urz. WE nr L 43, s. 25).

Art. 63h. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych może określić, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, wzór formularza polecenia przelewu/wpłaty gotówkowej stosowanego w rozliczeniach pieniężnych przeprowadzanych za pośrednictwem banku.

Art. 64. Jeżeli polecenie przeprowadzenia rozliczenia pieniężnego złożone przez posiadacza rachunku bankowego jest wykonywane przez kilka banków, każdy z tych banków ponosi wraz z pozostałymi solidarną odpowiedzialność wobec posiadacza rachunku za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem polecenia.

Art. 65. Bank dokonujący wypłaty z rachunku bankowego jest obowiązany sprawdzić autentyczność i prawidłowość formalną dokumentu stanowiącego podstawę do wypłaty oraz tożsamość osoby dającej zlecenie.

Art. 66. Banki są obowiązane przyjmować wpłaty gotówkowe na rachunki bankowe oraz przeliczać i sortować banknoty i monety pochodzące z tych wpłat.

Art. 67. Banki wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi mogą tworzyć izby rozliczeniowe w formie spółek handlowych w celu wymiany zleceń płatniczych oraz ustalania wzajemnych wierzytelności wynikających z tych zleceń. Dla zabezpieczenia przeprowadzania rozrachunku izba może tworzyć ze środków banków fundusz gwarancyjny; środki tego funduszu nie podlegają egzekucji z majątku banku.

Art. 67a. Środki pieniężne zgromadzone na rachunku rozliczeniowym banku w rozumieniu ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. Nr 123, poz. 1351, z 2003 r. Nr 60, poz. 535 i Nr 223, poz. 2216 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 594) są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego do wysokości niezbędnej do wykonania obowiązków, wynikających z uczestnictwa banku w systemie płatności lub systemie rozrachunku papierów wartościowych, powstałych przed momentem dokonania zajęcia.

Art. 68. Prezes Narodowego Banku Polskiego określa, w drodze zarządzenia:

- 1) sposób przeprowadzania rozrachunków międzybankowych, w tym za pomocą elektronicznych nośników informacji,
- 2) sposób i tryb przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki,
- 3) sposób numeracji banknotów i ich jednostek organizacyjnych,
- 4) sposób numeracji rachunków bankowych prowadzonych w bankach.

Rozdział 5

Kredyty i pożyczki pieniężne oraz zasady koncentracji zaangażowań

Art. 69. 1. Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach

określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

2. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Art. 70. 1. Bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności.

2. Osobie fizycznej, prawnej lub jednostce organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną, które nie mają zdolności kredytowej, bank może udzielić kredytu pod warunkiem:

- 1) ustanowienia szczególnego sposobu zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 2) przedstawienia niezależnie od zabezpieczenia spłaty kredytu programu naprawy gospodarki podmiotu, którego realizacja zapewni - według oceny banku - uzyskanie zdolności kredytowej w określonym czasie.

3. Kredytobiorca jest obowiązany umożliwić podejmowanie przez bank czynności związanych z oceną sytuacji finansowej i gospodarczej oraz kontrolę wykorzystania i spłaty kredytu.

4. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio przy udzielaniu kredytu nowo utworzonemu przedsiębiorcy, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, o ile posiada zdolność prawną.

5. Na wniosek ubiegającego się o kredyt przedsiębiorcy, bank przekazuje, w formie pisemnej, wyjaśnienie dotyczące dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej. Opłata za sporządzenie takiego wyjaśnienia powinna być odpowiednia do wysokości kredytu.

6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do przedsiębiorcy ubiegającego się o pożyczkę pieniężną.

Art. 71. 1. Suma wierzytelności banku, udzielonych przez bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych - w zależności od tego, która z tych kwot jest większa - w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej (zaangażowanie),

obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi:

1) 20% funduszy własnych banku - dla zaangażowania banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do banku podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku,

2) 25% funduszy własnych banku - dla zaangażowania banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy żaden z nich nie jest podmiotem powiązany z bankiem w sposób określony w pkt 1.

2. Suma zaangażowań banku równych lub przekraczających 10% funduszy własnych banku (duże zaangażowanie) w stosunku do podmiotów, o których mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż limit dużych zaangażowań, który wynosi 800 % tych funduszy.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się wobec, określonych przez Komisję Nadzoru Bankowego, zaangażowań niezagrażających bezpiecznemu prowadzeniu działalności bankowej i prawidłowemu zarządzaniu ryzykiem w banku.

4. Komisja Nadzoru Bankowego określi, w drodze uchwały, szczegółowe zasady i warunki uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitów, o których mowa w ust. 1 i 2.

5. Komisja Nadzoru Bankowego określi, w drodze uchwały, zaangażowania, o których mowa w ust. 3, warunki, jakie muszą one spełniać oraz zaangażowania, wobec których wymagane jest uzyskanie zgody Komisji Nadzoru Bankowego na niestosowanie przepisów ust. 1 i 2, kierując się potrzebą odzwierciedlenia faktycznego obciążenia funduszy własnych banku ryzykiem prowadzonej działalności, wynikającym z koncentracji zaangażowań oraz dużych zaangażowań.

6. Zarząd banku jest obowiązany niezwłocznie zgłosić Komisji Nadzoru Bankowego każdorazowe osiągnięcie lub przekroczenie przez zaangażowanie poziomu 10 % funduszy własnych banku oraz limitu określonego w ust. 1, a także każdorazowe osiągnięcie lub przekroczenie przez sumę dużych zaangażowań limitu określonego w ust. 2.

7. Banki, z zachowaniem limitów określonych w ustawie, ustalają i weryfikują wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności.

8. Komisja Nadzoru Bankowego określi, w drodze uchwały, wymagania dotyczące identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań.

Art. 72. skreślony

Art. 73. 1. Banki w celu wspólnego udzielenia kredytu mogą zawrzeć umowę o utworzeniu konsorcjum bankowego.

2. W umowie, o której mowa w ust. 1, banki ustalają warunki udzielenia kredytu i jego zabezpieczenia oraz wyznaczają bank umocowany do zawarcia umowy kredytu.

3. Banki, o których mowa w ust. 1, ponoszą ryzyko związane z udzielonym kredytem proporcjonalnie do wysokości wniesionych środków finansowych do wspólnie udzielonego kredytu.

Art. 74. W czasie obowiązywania umowy kredytu kredytobiorca jest obowiązany przedstawić - na żądanie banku - informacje i dokumenty niezbędne do oceny jego sytuacji finansowej i gospodarczej oraz umożliwiające kontrolę wykorzystania i spłaty kredytu.

Art. 75.1. W przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu.

2. Termin wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 1, o ile strony nie określą w umowie dłuższego terminu, wynosi 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością kredytobiorcy - 7 dni.

3. Wypowiedzenie umowy kredytu z powodu utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej lub zagrożenia jego upadłością nie może nastąpić, jeżeli bank zgodził się na realizację przez kredytobiorcę programu naprawczego.

4. Przepis ust. 3 stosuje się przez cały okres realizacji programu naprawczego, chyba że bank stwierdzi, iż program naprawczy nie jest w sposób należyty realizowany.

Art. 75a. 1. O ile umowa kredytu nie stanowi inaczej, termin spłaty kredytu jest terminem zastrzeżonym na rzecz obu stron.

2. W przypadku gdy strony ustaliły termin spłaty kredytu dłuższy niż rok, kredytobiorca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem terminu trzymiesięcznego.

Art. 76. Zasady oprocentowania kredytu określa umowa kredytu, z tym że w razie stosowania stopy zmiennej należy:

- 1) określić w umowie kredytowej warunki zmiany stopy procentowej kredytu,
- 2) powiadomić w sposób określony w umowie kredytobiorcę, poręczyciela oraz, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, inne osoby będące dłużnikami banku z tytułu zabezpieczenia kredytu o każdej zmianie stopy jego oprocentowania.

Art. 76a. Bank jest obowiązany niezwłocznie powiadomić, w sposób określony w umowie, osoby będące dłużnikami banku z tytułu zabezpieczenia kredytu, jeżeli kredytobiorca opóźnia się z jego spłatą.

Art. 77. Umowa kredytu może określać, że od kredytu postawionego do dyspozycji kredytobiorcy i przez niego nie wykorzystanego przysługuje bankowi odrębna prowizja.

Art. 77a. Bank może przyjąć zlecenie udzielenia kredytu osobie trzeciej. Zlecenie powinno być złożone w formie pisemnej pod rygorem nieważności. W takim przypadku, jeśli umowa nie stanowi inaczej, dający zlecenie staje się poręczycielem za dług przyszły.

Art. 78. Do umów pożyczek pieniężnych zawieranych przez bank stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zabezpieczenia spłaty i oprocentowania kredytu.

Art. 78a. Przepisy ustawy stosuje się do umów kredytu i pożyczki pieniężnej, zawieranych przez bank zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie.

Art. 79. 1. Bank nie może stosować korzystniejszych warunków, a w szczególności korzystniejszych stóp oprocentowania niż stosowane przez bank dla danego rodzaju umowy przy prowadzeniu rachunków bankowych oraz przy udzielaniu kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych, poręczeń:

- 1) podmiotom dominującym lub zależnym od banku,
- 2) podmiotom działającym w tym samym co bank holdingu,

3) jednostkom zależnym i stowarzyszonym z bankiem w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152 i Nr 139, poz. 1324),

4) swoim akcjonariuszom albo członkom,

5) osobom zatrudnionym w banku, członkom zarządu i członkom rady nadzorczej,

6) osobom zatrudnionym w podmiocie dominującym, członkom zarządu i członkom rady nadzorczej podmiotu dominującego,

7) podmiotom powiązanim kapitałowo lub organizacyjnie z:

a) akcjonariuszem i członkiem,

b) członkiem zarządu, rady nadzorczej lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w banku.

2. Bank ustala w formie regulaminu warunki udzielenia kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń, o których mowa w ust. 1, oraz prowadzi ich osobną ewidencję.

Art. 79a. 1. Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi zarządu albo rady nadzorczej banku lub osobie zajmującej stanowisko kierownicze w banku następuje zgodnie z regulaminem uchwalonym przez radę nadzorczą.

2. Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi zarządu albo członkowi rady nadzorczej banku w kwocie łącznego zobowiązania przekraczającej 10 000 euro, obliczonej w złotych według kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień udzielenia kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia, wymaga zgody wyrażonej w uchwale zarządu oraz uchwale rady nadzorczej banku. Uchwały te zapadają bez udziału zainteresowanej osoby, w głosowaniu tajnym, większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy składu organu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do udzielenia kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia podmiotowi powiązanemu kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem zarządu albo rady nadzorczej lub osobą zajmującą stanowisko kierownicze w banku.

4. Suma kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń, o których mowa w ust. 1 i 3, nie może przekroczyć:

1) w banku w formie spółki akcyjnej i w banku państwowym - 10 % sumy funduszy podstawowych,

2) w banku spółdzielczym - 25 % sumy funduszy podstawowych

- przy czym ich wartość jest ustalana zgodnie z zasadami określonymi na podstawie art. 71 ust. 4.

5. Przez osobę zajmującą stanowisko kierownicze w banku rozumie się osobę zatrudnioną podległą bezpośrednio członkowi zarządu, dyrektora oddziału i jego zastępcę oraz głównego księgowego.

Art. 79b. 1. Bank powiadamia Komisję Nadzoru Bankowego o fakcie udzielenia kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi zarządu albo rady nadzorczej, osobie zajmującej stanowisko kierownicze w banku, akcjonariuszowi banku i członkowi banku spółdzielczego oraz podmiotowi powiązanemu z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, jeżeli w pojedynczym przypadku wartość zobowiązania

przekracza równowartość 30 000 euro, obliczoną w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na dzień udzielenia kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do akcjonariusza posiadającego wyłącznie akcje dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym w ilości uprawniającej do wykonywania nie więcej niż 5 % głosów na walnym zgromadzeniu.

Art. 79c. Przepisy art. 79a i 79b stosuje się także do innych niż gwarancje bankowe i poręczenia zobowiązań pozabilansowych udzielanych osobom, o których mowa w art. 79 ust. 1, lub na ich zlecenie.

Rozdział 6

Gwarancje bankowe, poręczenia i akredytywy

Art. 80. Banki mogą na zlecenie udzielać i potwierdzać gwarancje bankowe, poręczenia, a także otwierać i potwierdzać akredytywy.

Art. 81. 1. Gwarancją bankową jest jednostronne zobowiązanie banku-gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączy do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji - bezpośrednio albo za pośrednictwem innego banku.

2. Udzielenie i potwierdzenie gwarancji bankowej następuje na piśmie pod rygorem nieważności.

Art. 82. Przelewu wierzytelności z gwarancji bankowej można dokonać wraz z przeniesieniem wierzytelności zabezpieczonej gwarancją.

Art. 83. 1. Bank może potwierdzić zobowiązanie innego banku wynikające z gwarancji bankowej; w przypadku tym roszczenia z gwarancji można kierować do banku, który jej udzielił, lub do banku, który ją potwierdził, albo do obu tych banków łącznie, aż do zupełnego zaspokojenia roszczeń wierzyciela.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio przy potwierdzaniu przez bank zobowiązań wynikających z poręczenia udzielonego przez inny bank.

Art. 84. Do gwarancji bankowych i poręczeń udzielanych przez bank stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z tym że zobowiązanie banku jest zawsze zobowiązaniem pieniężnym.

Art. 85. 1. Bank, działając na zlecenie klienta, ale we własnym imieniu (bank otwierający akredytywę), może zobowiązać się pisemnie wobec osoby trzeciej (beneficjenta), że dokona zapłaty beneficjentowi akredytywy ustalonej kwoty pieniężnej, po spełnieniu przez beneficjenta wszystkich warunków określonych w akredytywie (akredytywa dokumentowa).

2. Akredytywa dokumentowa musi w szczególności zawierać: nazwę i adres zleceniodawcy i beneficjenta, kwotę i walutę akredytywy, termin ważności akredytywy oraz opis dokumentów, po których przedstawieniu beneficjent jest uprawniony do żądania wypłaty w ramach akredytywy.

3. Zobowiązanie banku otwierającego staje się wymagalne z chwilą przedstawienia przez beneficjenta dokumentów zgodnie z warunkami akredytywy.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do akredytyw zabezpieczających.

Art. 86. 1. Bank, działając na zlecenie klienta, ale we własnym imieniu (bank otwierający), może zobowiązać się pisemnie wobec innego banku, że dokona zwrotu kwot wypłaconych beneficjentowi lub skupi weksle trasowane ciągnięte przez beneficjenta na wskazany bank (akredytywa pieniężna).

2. Akredytywa pieniężna musi w szczególności zawierać: nazwę i adres osoby upoważnionej do dokonywania wypłat, kwotę i walutę akredytywy oraz termin jej ważności.

3. Zobowiązania banku otwierającego stają się wymagalne z chwilą wypłaty dokonanej beneficjentowi na zasadach określonych w akredytywie, pod warunkiem przedstawienia przez beneficjenta dokumentu tożsamości.

4. Jeżeli w akredytywie pieniężnej uzależniono wypłatę od spełnienia przez beneficjenta innych warunków niż określone w ust. 3, wypłata może nastąpić wyłącznie po łącznym spełnieniu tych warunków.

Art. 86a. Przepisy art. 82-86 mają zastosowanie, jeżeli strony umowy nie postanowią inaczej.

Art. 87. 1. Roszczenia z tytułu gwarancji bankowych, poręczeń udzielanych przez banki oraz akredytyw, które stały się wymagalne, przedawniają się z upływem 6 lat.

2. Bieg przedawnienia roszczeń z tytułu gwarancji i akredytyw rozpoczyna się od daty przedłożenia skutecznego żądania zapłaty i w tym okresie roszczenie jest wymagalne, choćby zobowiązanie, z którym gwarancja bądź akredytywa była związana, już wygasło.

Art. 88. skreślony

[...]

Rozdział 8

Szczególne obowiązki i uprawnienia banków

Art. 92a. 1. Bank może zawrzeć z towarzystwem funduszy inwestycyjnych tworzącym fundusz sekurytyzacyjny albo z funduszem sekurytyzacyjnym:

- 1) umowę przelewu wierzytelności,
- 2) umowę o subpartycypację.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie może zwiększać ryzyka niewypłacalności lub pogarszać płynności banku.

3. Bank może także przenieść w drodze umowy wierzytelności na, niebędącą towarzystwem funduszy inwestycyjnych tworzącym fundusz sekurytyzacyjny albo funduszem sekurytyzacyjnym, spółkę kapitałową (podmiot emisyjny) w celu emisji przez ten podmiot papierów wartościowych, których zabezpieczenie stanowią sekurytyzowane wierzytelności.

4. Podmiot emisyjny, na rzecz którego nastąpiło przeniesienie wierzytelności, nie może być powiązany kapitałowo lub organizacyjnie z bankiem przenoszącym wierzytelności, a przedmiotem jego działalności może być wyłącznie nabywanie wierzytelności i emisja papierów wartościowych, o której mowa w ust. 3, a także wykonywanie czynności z tym związanych.

5. – 6. skreślony

Art. 92b. 1. Bank prowadzi rejestr wierzytelności, wymienionych w umowie, o

której mowa w art. 92a ust. 1 pkt 2.

2. Wierzytelności, o których mowa w ust. 1, podlegają wpisowi do rejestru z chwilą, w której zobowiązanie wynikające z umowy, o której mowa w art. 92a ust. 1 pkt 2, stało się skuteczne.

3. Komisja Nadzoru Bankowego ustala, w drodze uchwały, warunki prowadzenia rejestru, o którym mowa w ust. 1.

Art. 92c. 1. Przelew wierzytelności banku na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny albo na fundusz sekurytyzacyjny wymaga uzyskania przez bank zgody dłużnika banku, będącego stroną czynności dokonanej z bankiem, jak również zgody dłużnika z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z dokonanej czynności oraz złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego, który nabędzie wierzytelność. Zgoda i oświadczenie powinny być wyrażone w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

2. Bank w terminie 14 dni od daty zawarcia umowy, o której mowa w art. 92a ust. 1 pkt 1, jest obowiązany powiadomić pisemnie dłużnika o przelewie wierzytelności banku na towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzące fundusz sekurytyzacyjny albo na fundusz sekurytyzacyjny.

Art. 92d. Bank może zawrzeć umowę o kredytowy instrument pochodny lub inną umowę niż wymieniona w art. 92a ust. 1 i 3, na podstawie których następuje przeniesienie całości lub części ryzyka związanego z wierzytelnościami tego banku.

Art. 93. 1. W celu zabezpieczenia wierzytelności, które wynikają z czynności bankowych, bank może żądać zabezpieczenia przewidzianego w Kodeksie cywilnym i prawie wekslowym oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym.

2. Bank może potrącić ze swego długu wierzytelność, której termin wymagalności jeszcze nie nadszedł, jeżeli podmiot będący dłużnikiem został postawiony w stan likwidacji, oraz we wszystkich tych przypadkach, gdy służy bankowi prawo ściągnięcia swych wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. Potrącenie nie może być dokonane w zakresie, w jakim wierzytelność z rachunku bankowego została zajęta jako przedmiot egzekucji należności z tytułu zobowiązań podatkowych.

Art. 93a. 1. W umowie zawartej ze spółkami tworzącymi podatkową grupę kapitałową w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych, reprezentowanymi przez spółkę dominującą w tej grupie, bank może określić wysokość skonsolidowanego oprocentowania dla środków zgromadzonych na rachunkach bankowych tych spółek oraz udzielonych im kredytów i pożyczek pieniężnych.

2. Skonsolidowane oprocentowanie, o którym mowa w ust. 1, obliczane jest od kwoty, którą stanowi różnica pomiędzy sumą stanów na rachunkach bankowych spółek tworzących podatkową grupę kapitałową a sumą wierzytelności z tytułu udzielonych tym spółkom kredytów i pożyczek pieniężnych.

3. O ile umowa, o której mowa w ust. 1, nie stanowi inaczej, środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych oraz kredyty i pożyczki pieniężne, dla których określone zostało skonsolidowane oprocentowanie, nie są oprocentowane.

Art. 94. skreślony

Art. 95. 1. Księgi rachunkowe banków, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych

banku i opatrzone pieczęcią banku oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności oraz stwierdzające udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, ich wysokość, zasady oprocentowania, warunki spłaty, przeniesienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką lub zastawem rejestrowym, mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych.

2. Czynność bankowa lub czynność zabezpieczająca wierzytelność banku stwierdzona dokumentem, o którym mowa w ust. 1, ma datę pewną od daty tego dokumentu.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, są podstawą wpisu hipoteki do księgi wieczystej nieruchomości stanowiącej własność dłużnika banku lub innej osoby ustanawiającej hipotekę na rzecz banku w celu zabezpieczenia wierzytelności dłużnika banku. Jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej, zabezpieczenie może być dokonane przez złożenie tych dokumentów do zbioru dokumentów.

4. Do ustanowienia hipoteki, o której mowa w ust. 3, jest wymagane złożenie przez właściciela nieruchomości oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na rzecz banku z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do ujawnienia w księdze wieczystej zmiany treści hipoteki i przeniesienia hipoteki w związku ze zbyciem wierzytelności bankowej oraz do dokonania wpisu hipoteki obciążającej użytkowanie wieczyste, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego i prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej.

Art. 96. 1. Na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych banki mogą wystawiać bankowe tytuły egzekucyjne.

2. W bankowym tytule egzekucyjnym należy oznaczyć bank, który go wystawił i na rzecz którego egzekucja ma być prowadzona, dłużnika zobowiązanego do zapłaty, wysokość zobowiązań dłużnika wraz z odsetkami i terminami ich płatności, datę wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego, jak również oznaczenie czynności bankowej, z której wynikają dochodzone roszczenia, oraz wzmiankę o wymagalności dochodzonego roszczenia. Bankowy tytuł egzekucyjny należy opatrzyć pieczęcią banku wystawiającego tytuł oraz podpisami osób uprawnionych do działania w imieniu banku.

3. W przypadku egzekucji przeciwko kilku osobom lub z kilku części składowych majątku dłużnika można wystawić dalsze tytuły egzekucyjne.

Art. 97. 1. Bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno określać kwotę zadłużenia, do której bank może wystawić bankowy tytuł egzekucyjny, oraz termin, do którego bank może wystąpić o nadanie temu tytułowi klauzuli wykonalności. Dłużnik może się również poddać egzekucji wydania rzeczy, w przypadku gdy ustanowiono zastaw rejestrowy lub dokonano przeniesienia własności w celu zabezpieczenia roszczenia.

3. Wniosek banku o nadanie klauzuli wykonalności, o której mowa w ust. 1, sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia.

Art. 98. 1. Bankowy tytuł egzekucyjny może być także podstawą egzekucji przeciwko osobie trzeciej, gdy osoba ta przejmie dług wynikający z czynności bankowej, o której mowa w art. 97 ust. 1.

2. Jeżeli po dokonaniu czynności bankowej, o której mowa w art. 97 ust. 1, obowiązek spełnienia świadczenia przeszedł na inne osoby w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba egzekucji z majątku wspólnego małżonków, podstawą egzekucji może być tytuł wykonawczy oparty na bankowym tytule egzekucyjnym zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności nadaną przez sąd przeciwko tym osobom.

Art. 99. – 100. skreślony

Art. 101. 1. Zabezpieczenie wierzytelności banku może być dokonane w drodze przeniesienia na bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją, prawa własności rzeczy ruchomej lub papierów wartościowych.

2. W przypadku gdy przeniesiona została własność rzeczy określonej co do gatunku lub zbioru rzeczy, dłużnik lub osoba trzecia obowiązani są wyodrębnić i oznaczyć rzecz lub zbiór rzeczy oraz - jeżeli umowa nie stanowi inaczej - prowadzić ewidencję zmian w zakresie przedmiotu przewłaszczenia.

Art. 102. 1. W celu zabezpieczenia wierzytelności banku dłużnik lub osoba trzecia może przenieść określoną kwotę w złotych lub w innej walucie wymiennej na własność banku. Bank jest zobowiązany do zwrotu tej kwoty po uzyskaniu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją.

2. Bank nie ma obowiązku zwrotu części kwoty przyjętej na własność, równej niespłaconej sumie zadłużenia wobec banku, odsetek i prowizji oraz innych kosztów poniesionych przez bank w związku z odzyskaniem wierzytelności.

3. Bank może wypłacić dłużnikowi lub osobie trzeciej, o których mowa w ust. 1, wynagrodzenie za okres korzystania z przejętej kwoty.

Art. 103. skreślony

Art. 104. 1. Bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy przypadków, w których:

1) bez ujawnienia informacji objętej tajemnicą bankową - ze względu na istotę i charakter czynności bankowej lub obowiązujące przepisy - nie jest możliwe należyte wykonanie umowy, na podstawie której jest wykonywana ta czynność bankowa, lub należyte wykonanie czynności pozostających w związku z zawarciem i wykonaniem tej umowy,

2) następuje ujawnienie informacji objętych tajemnicą bankową przedsiębiorcom lub przedsiębiorcom zagranicznym, którym bank, zgodnie z art. 6a-6d, powierzył wy-

konywanie, stale lub okresowo, czynności związanych z wykonywaniem działalności bankowej, w zakresie niezbędnym do należytego wykonywania tych czynności,

3) następuje udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową adwokatom lub radcom prawnym w związku ze świadczeniem przez nich pomocy prawnej na rzecz banku,

4) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonywania umów sprzedaży wierzytelności zaklasyfikowanych zgodnie z odrębnymi przepisami do kategorii straconych,

5) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonania umów, o których mowa w art. 92a ust. 1, oraz związanych z nimi umów:

a) o nadanie oceny inwestycyjnej (rating) sekurytyzowanym wierzytelnościom,

b) ubezpieczenia od ryzyka niewypłacalności dłużników sekurytyzowanych wierzytelności.

6) udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową jest niezbędne do zawarcia i wykonania umów, o których mowa w art. 92a ust. 3 i art. 92d, oraz związanych z nimi umów o:

a) nadanie oceny inwestycyjnej (rating) sekurytyzowanym wierzytelnościom,

b) obsługę sekurytyzowanych wierzytelności,

c) organizację i przeprowadzenie emisji papierów wartościowych,

d) ubezpieczenie od ryzyka niewypłacalności dłużników sekurytyzowanych wierzytelności.

3. Banku nie obowiązuje, z zastrzeżeniem ust. 4, zachowanie tajemnicy bankowej wobec osoby, której dotyczą informacje objęte tajemnicą. Osobom trzecim informacje te mogą być ujawnione, z zastrzeżeniem art. 105, 106a i 106b, wyłącznie gdy osoba, której informacje te dotyczą, na piśmie upoważni bank do przekazania określonych informacji wskazanej przez siebie osobie lub jednostce organizacyjnej.

4. Bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować w tajemnicy informacje dotyczące udzielania Policji informacji na zasadach określonych w art. 20 ust. 4-10 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, z późn. zm.) oraz dotyczące zawiadomienia, o którym mowa w art. 20 ust. 13 tej ustawy. Zachowanie tajemnicy obowiązuje wobec stron umowy, innych osób, których dotyczą informacje, oraz osób trzecich.

5. Podmioty oraz osoby w nich zatrudnione, którym, zgodnie z przepisem ust. 2 pkt 1, 2 oraz pkt 4-6, udzielono lub ujawniono informacje objęte tajemnicą bankową, mogą wykorzystać te informacje wyłącznie w celu zawarcia i wykonania umów, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 oraz 4-6.

6. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio do adwokatów i radców prawnych, którym udzielono informacji objętych tajemnicą bankową w związku ze świadczeniem przez nich pomocy prawnej na rzecz banku.

Art. 105. 1. Bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową wyłącznie:

1) innym bankom i instytucjom kredytowym w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku z wykonywaniem czynności bankowych oraz nabywaniem i zbywaniem wierzytelności,

1a) na zasadzie wzajemności - innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów - o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń,

1b) innym bankom, instytucjom kredytowym lub instytucjom finansowym, w zakresie niezbędnym dla:

a) wykonywania obowiązujących je przepisów dotyczących nadzoru skonsolidowanego, w tym w szczególności dla sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych, obejmujących także bank,

b) zarządzania ryzykiem dużych zaangażowań,

c) stosowania metod statystycznych, o którym mowa w art. 128d ust. 1 i 6,

1c) instytucjom, o których mowa w ust. 4, w zakresie niezbędnym dla stosowania metod statystycznych, o którym mowa w art. 128d ust. 1 i 6,

2) na żądanie:

a) *Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie nadzoru sprawowanego na podstawie niniejszej ustawy i ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. Nr 157, poz. 1119), pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie, o którym mowa w art. 139 ust. 1 pkt 2, oraz osób upoważnionych uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego w zakresie określonym w tym upoważnieniu,*

b) sądu lub prokuratora w związku z toczącym się postępowaniem o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe:

- przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy zawartej z bankiem, w zakresie informacji dotyczących tej osoby fizycznej,

- popełnione w związku z działaniem osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, w zakresie informacji dotyczących tej osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej;

c) sądu lub prokuratora w związku z wykonaniem wniosku o udzielenie pomocy prawnej, pochodzącego z państwa obcego, które na mocy ratyfikowanej umowy międzynarodowej wiążącej Rzeczpospolitą Polską ma prawo występować o udzielenie informacji objętych tajemnicą bankową,

d) sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym,

e) Szefa Służby Celnej i Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej w związku z toczącą się:

- sprawą karną lub karną skarbową przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy zawartej z bankiem,

- sprawą karną lub karną skarbową o przestępstwo popełnione w zakresie działalności osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, która jest posiadaczem rachunku,

f) Prezesa Najwyższej Izby Kontroli w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania kontrolnego określonego w ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyż-

szej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271),

g) skreślony

h) Prezesa Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w zakresie określonym ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2000 r. Nr 9, poz. 131, z późn. zm.),

i) biegłego rewidenta upoważnionego do badania sprawozdań finansowych banku na podstawie zawartej z bankiem umowy,

j) skreślony

k) służb ochrony państwa, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Służby Więziennej i ich posiadających pisemne upoważnienie funkcjonariuszy lub żołnierzy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych,

l) Policji, jeżeli jest to konieczne dla skutecznego zapobieżenia przestępstwom, ich wykrycia albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów, na zasadach i w trybie określonych w art. 20 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,

ł) komornika sądowego w związku z toczącym się postępowaniem egzekucyjnym,

m) wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych niebędących bankami w zakresie określonym ustawą z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385),

n) Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań określonych w art. 12 i 14 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2004 r. Nr 25, poz. 219 i Nr 33, poz. 285).

o) koordynatora w związku z wykonywaniem przez niego nadzoru uzupełniającego nad konglomeratem finansowym w rozumieniu ustawy o nadzorze uzupełniającym,

p) Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, w trybie i na zasadach określonych w art. 23 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708),

q) właściwej władzy nadzorczej, z którą Komisja Nadzoru Bankowego zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 131 ust. 2 lub w art. 141f ust. 3, w związku z wykonywaniem przez tę władzę nadzoru skonsolidowanego,

r.) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zakresie określonym ustawą z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291 oraz z 2006 r. Nr 191, poz. 1411 i Nr 245, poz. 1775),

3) Narodowemu Bankowi Polskiemu, w związku z wykonywaniem kontroli oraz zbieraniem danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, a także innym bankom uprawnionym do pośredniczenia w dokonywaniu przez rezydentów przekazów pieniężnych za granicę oraz rozliczeń w kraju z nierezydentami, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. - Prawo dewizowe (Dz. U. Nr 141, poz. 1178).

2. Zakres oraz zasady udzielania informacji przez banki organom podatkowym, Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej, organom kontroli skarbowej oraz powiernikowi i jego zastępcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. Nr 140, poz. 940, z 1998 r. Nr 107, poz. 669, z 2000 r. Nr 6, poz. 70 i Nr 60, poz. 702, z 2001 r. Nr 15, poz. 148 i Nr 39, poz. 459 oraz z 2002 r. Nr 126, poz. 1070), regulują odrębne ustawy.

2a. Banki, na pisemne żądanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, są obowiązane do sporządzania i przekazywania informacji dotyczących numerów rachunków bankowych płatników składek oraz przekazywania danych umożliwiających identyfikację posiadaczy tych rachunków.

3. Banki, inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów, organy państwowe i osoby, którym ujawniono wiadomości stanowiące tajemnicę bankową, są obowiązane wykorzystać te wiadomości wyłącznie w granicach upoważnienia określonego w ust. 1.

4. Banki mogą, wspólnie z bankowymi izbami gospodarczymi, utworzyć instytucje upoważnione do gromadzenia, przetwarzania i udostępniania:

1) bankom - informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z wykonywaniem czynności bankowych oraz w związku ze stosowaniem metod statystycznych, o których mowa w art. 128 ust. 3 oraz w art. 128d ust. 1,

2) innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów - informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie, w jakim informacje te są niezbędne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń.

4a. Instytucje utworzone na podstawie ust. 4 mogą udostępniać biurom informacji gospodarczej działającym na podstawie ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424), dane w zakresie i na warunkach określonych w tej ustawie.

4b. Banki mogą udostępniać biurom, o których mowa w ust. 4a, dane o zobowiązaniach powstałych z tytułu umów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, jeżeli umowy te zawierają klauzule informujące o możliwości przekazania danych do tych biur.

4c. Klauzule, o których mowa w ust. 4b, zawierają informacje o warunkach, na jakich banki przekazują dane, o których mowa w art. 7 ust. 2 i art. 8 ust. 1 ustawy, o której mowa w ust. 4a, do biura.

4d. Instytucje, utworzone zgodnie z ust. 4, mogą udostępniać instytucjom finansowym, będącym podmiotami zależnymi od banków, informacje o zobowiązaniach powstałych z tytułu umów związanych z wykonywaniem czynności bankowych, jeżeli umowy te zawierają klauzule informujące o możliwości przekazania danych do tych instytucji finansowych.

5. Bank ponosi odpowiedzialność za szkody wynikające z ujawnienia tajemnicy bankowej i wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem.

6. Bank nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wynikającą z ujawnienia tajemnicy bankowej przez osoby i instytucje upoważnione przez ustawę do żądania od banków udzielania informacji stanowiących tajemnicę bankową.

Art. 105a. 1. Przetwarzanie przez banki, inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów oraz instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust. 4, informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie dotyczącym osób fizycznych może być wykonywane, z zastrzeżeniem art. 104, art. 105 i art. 106-106c, w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego.

2. Instytucje, o których mowa w ust. 1, mogą, z zastrzeżeniem ust. 3, przetwarzać informacje stanowiące tajemnicę bankową w zakresie dotyczącym osób fizycznych po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów, pod warunkiem uzyskania pisemnej zgody osoby, której informacje te dotyczą. Zgoda ta może być w każdym czasie odwołana.

3. Instytucje, o których mowa w ust. 1, mogą przetwarzać informacje stanowiące tajemnicę bankową dotyczące osób fizycznych po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów, bez zgody osoby, której informacje dotyczą, gdy osoba ta nie wykonała zobowiązania lub dopuściła się zwłoki powyżej 60 dni w spełnieniu świadczenia wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów, a po zaistnieniu tych okoliczności upłynęło co najmniej 30 dni od poinformowania tej osoby przez bank lub inną instytucję ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów o zamiarze przetwarzania dotyczących jej informacji stanowiących tajemnicę bankową, bez jej zgody.

4. Banki oraz instytucje, o których mowa w art. 105 ust. 4, mogą przetwarzać informacje stanowiące tajemnicę bankową dotyczące osób fizycznych po wygaśnięciu zobowiązania wynikającego z umowy zawartej z bankiem lub inną instytucją ustawowo upoważnioną do udzielania kredytów, bez zgody osoby, której informacje dotyczą, dla celów stosowania metod statystycznych, o których mowa w art. 128 ust. 3.

5. Przetwarzanie informacji stanowiących tajemnicę bankową w przypadkach, o których mowa w ust. 3, może być wykonywane przez okres nie dłuższy niż 5 lat od dnia wygaśnięcia zobowiązania, a w przypadku, o którym mowa w ust. 4, przez okres 12 lat od dnia wygaśnięcia zobowiązania.

6. Zakres przetwarzanych informacji, o których mowa w ust. 3 i 4, może obejmować dane dotyczące osoby fizycznej lub dane dotyczące zobowiązania.

7. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii właściwych nadzorów, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres przetwarzanych informacji, o których mowa w ust. 6, oraz tryb ich usuwania, uwzględniając właściwą ochronę praw osób, których informacje dotyczą, oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa środków zgromadzonych w bankach i innych instytucjach ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów.

Art. 106. 1. Bank jest obowiązany przeciwdziałać wykorzystywaniu swojej działalności dla celów mających związek z przestępstwem, o którym mowa w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), zwanej dalej „*Kodeksem karnym*”, lub aktów terrorystycznych.

2. Tryb postępowania banku w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, określa odrębna ustawa.

3. – 5. skreślony

Art. 106a. 1. W razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia, że działalność banku jest wykorzystywana w celu ukrycia działań przestępczych lub dla celów mających związek z przestępstwem innym niż przestępstwo, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego, lub akt terrorystyczny - bank zawiadamia o tym prokuratora.

2. Prokurator, który otrzymał zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, może żądać uzupełnienia informacji, także w toku czynności podejmowanych na podstawie art. 307 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

Art. 106b. 1. Poza przypadkami określonymi w art. 105 i art. 106a, prokurator prowadzący postępowanie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe może żądać od banku, osób zatrudnionych w banku oraz osób, za pośrednictwem których bank wykonuje czynności bankowe, udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową jedynie na podstawie postanowienia wydanego na jego wniosek przez właściwy miejscowo sąd okręgowy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) numer lub sygnaturę sprawy,
- 2) opis przestępstwa wraz z kwalifikacją prawną, którego dotyczy postępowanie przygotowawcze,
- 3) okoliczności uzasadniające potrzebę udostępnienia informacji,
- 4) wskazanie osoby lub jednostki organizacyjnej, której dotyczą informacje,
- 5) podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji i danych,
- 6) rodzaj i zakres informacji.

3. Po rozpatrzeniu wniosku sąd, w drodze postanowienia, wyraża zgodę na udostępnienie informacji, określając ich rodzaj i zakres, osobę lub jednostkę organizacyjną, których dotyczą, oraz podmiot zobowiązany do ich udostępnienia, albo odmawia udzielenia zgody na udostępnienie informacji.

4. Na postanowienie sądu, o którym mowa w ust. 3, przysługuje zażalenie prokuratorowi wnioskującemu o wydanie postanowienia.

5. Uprawniony przez sąd prokurator pisemnie informuje podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji o treści postanowienia sądu, osobie lub jednostce, której mają dotyczyć informacje, rodzaju i zakresie tych informacji.

Art. 106c. Prokurator prowadzący postępowanie, w przypadkach określonych w art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. b) i c), może - na podstawie postanowienia wydanego na jego wniosek przez właściwy miejscowo sąd okręgowy - żądać udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową od podmiotów, którym bank ujawnił informacje stanowiące tajemnicę bankową. Przepisy art. 106b ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

Art. 107. Pracownik banku, który wbrew swoim obowiązkom nie zawiadamia o okolicznościach wymienionych w art. 106 ust. 1, ponosi odpowiedzialność porządkową, co nie wyłącza odpowiedzialności karnej, jeżeli czyn wypełnia znamiona przestępstwa.

Art. 108. Bank nie ponosi odpowiedzialności za szkodę, która może wynikać z wykonania w dobrej wierze obowiązków określonych w art. 106 ust. 1. W takim przypadku, jeżeli okoliczności, o których mowa we w art. 106 ust. 1, nie miały związku z przestępstwem lub ukrywaniem działań przestępczych, odpowiedzialność za szkodę wynikłą ze wstrzymania czynności bankowych ponosi Skarb Państwa.

Art. 109. 1. Bank w zakresie swojej działalności może wydawać ogólne warunki umów lub regulaminy określające:

- 1) warunki otwierania i prowadzenia rachunków bankowych,
- 2) rodzaje udzielanych kredytów oraz warunki umów kredytu i umów pożyczki,
- 3) warunki udostępniania skrytek sejfowych,
- 4) warunki wykonywania innych czynności usługowych banku.

2. Postanowienia ogólnych warunków umów oraz regulaminów, o których mowa w ust. 1, są dla stron wiążące, o ile strony w umowie nie ustalą odmiennie swych praw i obowiązków.

Art. 110. Bank może pobierać przewidziane w umowie prowizje i opłaty z tytułu wykonywanych czynności bankowych oraz opłaty za wykonywanie innych czynności, w tym także opłaty za przygotowanie, sporządzenie i przekazanie informacji stanowiących tajemnicę bankową uprawnionym przez ustawę osobom, organom i instytucjom, z wyłączeniem przypadków, gdy udzielenie informacji następuje na żądanie:

- 1) sądu lub prokuratora w toku postępowania karnego lub postępowania w sprawie o przestępstwo skarbowe,
- 2) prokuratora w sprawach dotyczących wykorzystywania działalności banków do celów mających związek z przestępstwem, o którym mowa w art. 299 Kodeksu karnego,
- 3) osób upoważnionych uchwałą Komisji Nadzoru Bankowego oraz inspektora nadzoru bankowego,
- 4) Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej, dyrektora urzędu kontroli skarbowej oraz naczelnika urzędu skarbowego w zakresie uregulowanym w odrębnych ustawach,
- 5) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawach dotyczących numerów rachunków bankowych płatników składek oraz danych umożliwiających identyfikację posiadaczy tych rachunków.
- 6) służb ochrony państwa, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej i Służby Więziennej w związku z postępowaniami sprawdzającymi prowadzonymi na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 111. 1. Bank obowiązany jest ogłaszać w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny:

- 1) stosowane stawki oprocentowania środków na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek,
- 2) stosowane stawki prowizji i wysokość pobieranych opłat,
- 3) terminy kapitalizacji odsetek,
- 4) stosowane kursy walutowe,
- 5) bilans z opinią biegłego rewidenta za ostatni okres podlegający badaniu,
- 6) skład zarządu i rady nadzorczej banku,
- 7) informacje o warunkach wykonywania przelewów transgranicznych,
- 8) nazwiska osób upoważnionych do zaciągania zobowiązań w imieniu banku albo jednostki organizacyjnej banku.

9) informacje o przedsiębiorcach lub przedsiębiorcach zagranicznych, o których mowa w art. 6a ust. 1, o ile przy wykonywaniu na rzecz jednostki organizacyjnej banku czynności, o których mowa w tym przepisie, uzyskują dostęp do informacji chronionych tajemnicą bankową.

2. Banki spółdzielcze są obowiązane oprócz informacji, o których mowa w ust. 1, podać także obszar swojego działania oraz bank zraszający.

Art. 111a. 1. Bank obowiązany jest, z zastrzeżeniem ust. 2, ogłaszać w sposób ogólnie dostępny informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

1) informacji, których pominięcie lub zniekształcenie nie może zmienić oceny lub decyzji osoby wykorzystującej takie informacje przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych, albo wpływając na taką ocenę lub decyzję (informacje nieistotne),

2) informacji, których ujawnienie może mieć niekorzystny wpływ na pozycję banku na rynku właściwym w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów,

3) informacji objętych tajemnicą prawnie chronioną.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, bank podaje przyczyny odstąpienia od ogłoszenia informacji oraz ujawnia ogólne dane z tego zakresu, o ile nie są to informacje, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3.

4. Komisja Nadzoru Bankowego określi, w drodze uchwały, szczegółowe zasady i sposób ogłaszania informacji, o których mowa w ust. 1 i 3, oraz zakres informacji podlegających ogłaszaniu.

Art. 112. Sprawy sporne wynikające ze stosunków między Narodowym Bankiem Polskim a innymi bankami na tle:

1) rezerwy obowiązkowej,

2) rozrachunków międzybankowych,

3) obrotu papierami wartościowymi

- rozpoznaje Sąd *Wojewódzki* w Warszawie - Sąd Gospodarczy.

Art. 112a. 1. Banki są obowiązane realizować wpłaty dokonywane gotówką oraz polecenia przelewu dotyczące należności, do których stosuje się przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celnny (Dz. Urz. WE L 302 z 19.10.1992), ostatnio zmienionego aktem dotyczącym warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 236 z 23.9.2003), w terminie 5 dni roboczych od dnia przyjęcia gotówki lub obciążenia rachunku bankowego posiadacza tego rachunku.

2. W razie niedotrzymania terminu, o którym mowa w ust. 1, banki obowiązane są do zapłacenia na rzecz Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego odsetek w wysokości przewidzianej dla odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych.

3. Do odpowiedzialności banku z tytułu niedopełnienia obowiązku określonego w ust. 1 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa dotyczące odpowiedzialności podatkowej inkasenta.

Art. 112b. Banki mogą przetwarzać dla celów prowadzonej działalności bankowej informacje zawarte w dokumentach tożsamości osób fizycznych.

[...]

Rozdział 13

Odpowiedzialność cywilna i karna

Art. 170. 1. Wykonywanie czynności bankowych bez zezwolenia nie stanowi podstawy do pobierania oprocentowania, prowizji, opłat ani innego wynagrodzenia.

2. Kto otrzymał oprocentowanie, prowizję, opłatę lub inne wynagrodzenie za czynności, o których mowa w ust. 1, jest zobowiązany do ich zwrotu.

Art. 171. 1. Kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, prawnych lub jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega, kto, prowadząc działalność zarobkową wbrew warunkom określonym w ustawie, używa w nazwie jednostki organizacyjnej nie będącej bankiem lub do określenia jej działalności lub reklamy wyrazów „bank” lub „kasa”.

3. Tej samej karze podlega także ten, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 lub 2 działając w imieniu lub w interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej.

4. Kto, będąc obowiązany do podania uprawnionym organom informacji dotyczących banku i klientów banku w zakresie ustalonym w ustawie, podaje nieprawdziwe lub zataja prawdziwe dane, podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności do lat 3.

5. Kto, będąc obowiązany do zachowania tajemnicy bankowej, ujawnia lub wykorzystuje informacje stanowiące tajemnicę bankową, niezgodnie z upoważnieniem określonym w ustawie, podlega grzywnie do 1 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3.

6. Kto, będąc odpowiedzialnym za zapewnienie właściwego funkcjonowania wewnętrznej kontroli danych i informacji wymaganych w związku ze sprawowaniem nadzoru skonsolidowanego lub za udzielanie informacji i wyjaśnień na żądanie Komisji Nadzoru Bankowego, nie wykonuje ciężącego na nim obowiązku albo wykonuje go nierzetelnie lub nieterminowo, podlega grzywnie do 1 000 000 zł lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

7. Kto, będąc odpowiedzialnym za sporządzenie lub przedstawienie Komisji Nadzoru Bankowego skonsolidowanego sprawozdania finansowego lub innych sprawozdań związanych z nadzorem skonsolidowanym, nie wykonuje ciężącego na nim obowiązku albo wykonuje go nierzetelnie lub nieterminowo, podlega grzywnie do 500 000 zł lub karze pozbawienia wolności do lat 2.

Rozdział 3.

Handel elektroniczny

3.1. Usługi świadczone drogą elektroniczną

USTAWA

z dnia 18 lipca 2002 r.

o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

(Dz. U. z 2002 roku, Nr 144, poz. 1204, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) obowiązki usługodawcy związane ze świadczeniem usług drogą elektroniczną,
- 2) zasady wyłączania odpowiedzialności usługodawcy z tytułu świadczenia usług drogą elektroniczną,
- 3) zasady ochrony danych osobowych osób fizycznych korzystających z usług świadczonych drogą elektroniczną.

Art. 2. Określenia użyte w ustawie oznaczają:

1) adres elektroniczny - oznaczenie systemu teleinformatycznego umożliwiające porozumiewanie się za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej,

2) informacja handlowa - każdą informację przeznaczoną bezpośrednio lub pośrednio do promowania towarów, usług lub wizerunku przedsiębiorcy lub osoby wykonującej zawód, której prawo do wykonywania zawodu jest uzależnione od spełnienia wymagań określonych w odrębnych ustawach, z wyłączeniem informacji umożliwiającej porozumiewanie się za pomocą środków komunikacji elektronicznej z określoną osobą oraz informacji o towarach i usługach niesłużącej osiągnięciu efektu handlowego pożądanego przez podmiot, który zleca jej rozpowszechnianie, w szczególności bez wynagrodzenia lub innych korzyści od producentów, sprzedawców i świadczących usługi,

3) system teleinformatyczny - zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych poprzez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy⁽²⁾ z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852, z 2001 r. Nr 122, poz. 1321 i Nr 154, poz. 1800 i 1802 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 74, poz. 676),

4) świadczenie usługi drogą elektroniczną - wykonanie usługi, które następuje przez wysyłanie i odbieranie danych za pomocą systemów teleinformatycznych, na

indywidualne żądanie usługobiorcy, bez jednoczesnej obecności stron, przy czym dane te są transmitowane za pośrednictwem sieci publicznych w rozumieniu ustawy, o której mowa w pkt 3,

5) środki komunikacji elektronicznej - rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności pocztę elektroniczną,

6) usługodawca - osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową świadczy usługi drogą elektroniczną,

7) usługobiorca - osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która korzysta z usługi świadczonej drogą elektroniczną.

Art. 3. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

1) rozpowszechniania lub rozprowadzania programów radiowych lub programów telewizyjnych i związanych z nimi przekazów tekstowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2001 r. Nr 101, poz. 1114 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 56, poz. 517),

2) używania poczty elektronicznej lub innego równorzędnego środka komunikacji elektronicznej między osobami fizycznymi, w celach osobistych niezwiązanych z prowadzoną przez te osoby, chociażby ubocznie, działalnością zarobkową lub wykonywanym przez nie zawodem,

3) świadczenia przez operatora usług telekomunikacyjnych polegających na przekazywaniu danych lub sygnałów między zakończeniami sieci telekomunikacyjnej, jeżeli przekaz ten dokonywany jest w oparciu o zasady określone w art. 12,

4) przeprowadzania rozliczeń i rozrachunków międzybankowych za pomocą elektronicznych nośników informacji,

5) wydawania i wykorzystywania kart płatniczych oraz pieniądza elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070 i Nr 141, poz. 1178),

6) świadczenia usług drogą elektroniczną, jeżeli odbywa się ono w ramach struktury organizacyjnej usługodawcy, przy czym usługa świadczona drogą elektroniczną służy wyłącznie do kierowania pracą lub procesami gospodarczymi tego podmiotu.

Art. 4. 1. Jeżeli ustawa wymaga uzyskania zgody usługobiorcy, to zgoda ta:

- 1)** nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści,
- 2)** może być odwołana w każdym czasie.

2. Usługodawca wykazuje uzyskanie zgody, o której mowa w ust. 1, dla celów dowodowych.

Rozdział 2

Obowiązki usługodawcy świadczącego usługi drogą elektroniczną

Art. 5. 1. Usługodawca podaje, w sposób wyraźny, jednoznaczny i bezpośrednio dostępny poprzez system teleinformatyczny, którym posługuje się usługobiorca, informacje podstawowe określone w ust. 2-5.

2. Usługodawca podaje:

- 1) adresy elektroniczne,
- 2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę lub firmę oraz siedzibę i adres.

3. Jeżeli usługodawcą jest przedsiębiorca, podaje on również informacje dotyczące właściwego zezwolenia i organu zezwalającego, w razie gdy świadczenie usługi wymaga, na podstawie odrębnych przepisów, takiego zezwolenia.

4. Przepis ust. 3 nie narusza obowiązku określonego w art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807).

5. Jeżeli usługodawcą jest osoba fizyczna, której prawo do wykonywania zawodu jest uzależnione od spełnienia określonych w odrębnych ustawach wymagań, podaje również:

- 1) w przypadku ustanowienia pełnomocnika, jego imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo jego nazwę lub firmę oraz siedzibę i adres,
- 2) samorząd zawodowy, do którego należy,
- 3) tytuł zawodowy, którego używa, oraz państwo, w którym został on przyznany,
- 4) numer w rejestrze publicznym, do którego jest wpisany wraz ze wskazaniem nazwy rejestru i organu prowadzącego rejestr,
- 5) informację o istnieniu właściwych dla danego zawodu zasad etyki zawodowej oraz o sposobie dostępu do tych zasad.

Art. 6. Usługodawca jest obowiązany zapewnić usługobiorcy dostęp do aktualnej informacji o:

- 1) szczególnych zagrożeniach związanych z korzystaniem z usługi świadczonej drogą elektroniczną,
- 2) funkcji i celu oprogramowania lub danych niebędących składnikiem treści usługi, wprowadzanych przez usługodawcę do systemu teleinformatycznego, którym posługuje się usługobiorca.

Art. 7. Usługodawca zapewnia działanie systemu teleinformatycznego, którym się posługuje, umożliwiając nieodpłatnie usługobiorcy:

- 1) w razie, gdy wymaga tego właściwość usługi:
  - a) korzystanie przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną, w sposób uniemożliwiający dostęp osób nieuprawnionych do treści przekazu składającego się na tę usługę, w szczególności przy wykorzystaniu technik kryptograficznych odpowiednich dla właściwości świadczonej usługi,
  - b) jednoznaczną identyfikację stron usługi świadczonej drogą elektroniczną oraz potwierdzenie faktu złożenia oświadczeń woli i ich treści, niezbędnych do zawarcia drogą elektroniczną umowy o świadczenie tej usługi, w szczególności przy wykorzystaniu bezpiecznego podpisu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450),

2) zakończenie, w każdej chwili, korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną.

Art. 8. 1. Usługodawca:

1) określa regulamin świadczenia usług drogą elektroniczną, zwany dalej „*regulaminem*”,

2) nieodpłatnie udostępnia usługobiorcy regulamin przed zawarciem umowy o świadczenie takich usług, a także - na jego żądanie - w taki sposób, który umożliwia pozyskanie, odtwarzanie i utrwalanie treści regulaminu za pomocą systemu teleinformatycznego, którym posługuje się usługobiorca.

2. Usługobiorca nie jest związany tymi postanowieniami regulaminu, które nie zostały mu udostępnione w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

3. Regulamin określa w szczególności:

1) rodzaje i zakres usług świadczonych drogą elektroniczną,

2) warunki świadczenia usług drogą elektroniczną, w tym:

a) wymagania techniczne niezbędne do współpracy z systemem teleinformatycznym, którym posługuje się usługodawca,

b) zakaz dostarczania przez usługobiorcę treści o charakterze bezprawnym,

3) warunki zawierania i rozwiązywania umów o świadczenie usług drogą elektroniczną,

4) tryb postępowania reklamacyjnego.

4. Usługodawca świadczy usługi drogą elektroniczną zgodnie z regulaminem.

Art. 9. 1. Informacja handlowa jest wyraźnie wyodrębniana i oznaczana w sposób niebudzący wątpliwości, że jest to informacja handlowa.

2. Informacja handlowa zawiera:

1) oznaczenie podmiotu, na którego zlecenie jest ona rozpowszechniana, oraz jego adresy elektroniczne,

2) wyraźny opis form działalności promocyjnej, w szczególności obniżek cen, nieodpłatnych świadczeń pieniężnych lub rzeczowych i innych korzyści związanych z promowanym towarem, usługą lub wizerunkiem, a także jednoznaczne określenie warunków niezbędnych do skorzystania z tych korzyści, o ile są one składnikiem oferty,

3) wszelkie informacje, które mogą mieć wpływ na określenie zakresu odpowiedzialności stron, w szczególności ostrzeżenia i zastrzeżenia.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie naruszają przepisów ustawy:

1) z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 29, poz. 356 i Nr 93, poz. 1027 oraz z 2002 r. Nr 126, poz. 1068 i 1071 i Nr 129, poz. 1102) oraz

2) z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach (Dz. U. z 1998 r. Nr 102, poz. 650, Nr 145, poz. 946, Nr 155, poz. 1014 i Nr 160, poz. 1061, z 2000 r. Nr 9, poz. 117, Nr 70, poz. 816 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 84, poz. 908 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253).

Art. 10. 1. Zakazane jest przesyłanie niezamówionej informacji handlowej skierowanej do oznaczonego odbiorcy za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej.

2. Informację handlową uważa się za zamówioną, jeżeli odbiorca wyraził zgodę na otrzymywanie takiej informacji, w szczególności udostępnił w tym celu identyfikujący go adres elektroniczny.

3. Działanie, o którym mowa w ust. 1, stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu przepisów ustawy, o której mowa w art. 9 ust. 3 pkt 1.

Art. 11. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do świadczenia usług drogą elektroniczną, w szczególności do składania oświadczeń woli w postaci elektronicznej, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego oraz innych ustaw.

Rozdział 3

Wyłączenie odpowiedzialności usługodawcy z tytułu świadczenia usług drogą elektroniczną

Art. 12. 1. Nie ponosi odpowiedzialności za przekazywane dane ten, kto transmitując dane:

- 1) nie jest inicjatorem transmisji,
- 2) nie wybiera odbiorcy danych oraz
- 3) nie usuwa albo nie modyfikuje danych będących przedmiotem transmisji.

2. Wyłączenie odpowiedzialności, o którym mowa w ust. 1, obejmuje także automatyczne i krótkotrwałe pośrednie przechowywanie transmitowanych danych, jeżeli działanie to ma wyłącznie na celu przeprowadzenie transmisji, a dane nie są przechowywane dłużej, niż jest to w zwykłych warunkach konieczne dla zrealizowania transmisji.

Art. 13. 1. Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto transmitując dane oraz zapewniając automatyczne i krótkotrwałe pośrednie przechowywanie tych danych w celu przyspieszenia ponownego dostępu do nich na żądanie innego podmiotu:

- 1) nie usuwa albo nie modyfikuje danych,
- 2) posługuje się uznanymi i stosowanymi zwykle w tego rodzaju działalności technikami informatycznymi określającymi parametry techniczne dostępu do danych i ich aktualizowania oraz
- 3) nie zakłóca posługiwania się technikami informatycznymi uznanymi i stosowanymi zwykle w tego rodzaju działalności w zakresie zbierania informacji o korzystaniu ze zgromadzonych danych.

2. Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto przy zachowaniu warunków, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie usunie dane albo uniemożliwi dostęp do przechowywanych danych, gdy uzyska wiadomość, że dane zostały usunięte z początkowego źródła transmisji lub dostęp do nich został uniemożliwiony, albo gdy sąd lub inny właściwy organ nakazał usunięcie danych lub uniemożliwienie do nich dostępu.

Art. 14. 1. Nie ponosi odpowiedzialności za przechowywane dane ten, kto udostępniając zasoby systemu teleinformatycznego w celu przechowywania danych przez usługobiorcę nie wie o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności, a w razie otrzymania urzędowego zawiadomienia lub uzyskania wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych lub związanej z nimi działalności niezwłocznie uniemożliwi dostęp do tych danych.

2. Usługodawca, który otrzymał urzędowe zawiadomienie o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie ponosi odpowiedzialności względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych.

3. Usługodawca, który uzyskał wiarygodną wiadomość o bezprawnym charakterze przechowywanych danych dostarczonych przez usługobiorcę i uniemożliwił dostęp do tych danych, nie odpowiada względem tego usługobiorcy za szkodę powstałą w wyniku uniemożliwienia dostępu do tych danych, jeżeli niezwłocznie zawiadomił usługobiorcę o zamiarze uniemożliwienia do nich dostępu.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się, jeżeli usługodawca przejął kontrolę nad usługobiorcą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 15. Podmiot, który świadczy usługi określone w art. 12-14, nie jest obowiązany do sprawdzania przekazywanych, przechowywanych lub udostępnianych przez niego danych, o których mowa w art. 12-14.

Rozdział 4

Zasady ochrony danych osobowych w związku ze świadczeniem usług drogą elektroniczną

Art. 16. 1. Do przetwarzania danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926), w związku ze świadczeniem usług drogą elektroniczną, stosuje się przepisy tej ustawy, o ile przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej.

2. Dane osobowe podlegają ochronie przewidzianej w niniejszym rozdziale w zakresie ich przetwarzania niezależnie od tego, czy jest ono dokonywane w zbiorach danych.

Art. 17. Dane osobowe usługobiorcy mogą być przetwarzane przez usługodawcę w celu i zakresie określonym w niniejszej ustawie.

Art. 18. 1. Usługodawca może przetwarzać następujące dane osobowe usługobiorcy niezbędne do nawiązania, ukształtowania treści, zmiany lub rozwiązania stosunku prawnego między nimi:

- 1) nazwisko i imiona usługobiorcy,
- 2) numer ewidencyjny PESEL lub - gdy ten numer nie został nadany - numer paszportu, dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- 3) adres zameldowania na pobyt stały,
- 4) adres do korespondencji, jeżeli jest inny niż adres, o którym mowa w pkt 3,
- 5) dane służące do weryfikacji podpisu elektronicznego usługobiorcy,
- 6) adresy elektroniczne usługobiorcy.

2. W celu realizacji umów lub dokonania innej czynności prawnej z usługobiorcą, usługodawca może przetwarzać inne dane niezbędne ze względu na właściwość świadczonej usługi lub sposób jej rozliczenia.

3. Usługodawca wyróżnia i oznacza te spośród danych, o których mowa w ust. 2, jako dane, których podanie jest niezbędne do świadczenia usługi drogą elektroniczną zgodnie z art. 22 ust. 1.

4. Usługodawca może przetwarzać, za zgodą usługobiorcy i dla celów określonych w art. 19 ust. 2 pkt 2, inne dane dotyczące usługobiorcy, które nie są niezbędne do świadczenia usługi drogą elektroniczną.

5. Usługodawca może przetwarzać następujące dane charakteryzujące sposób korzystania przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną (dane eksploatacyjne):

1) oznaczenia identyfikujące usługobiorcę nadawane na podstawie danych, o których mowa w ust. 1,

2) oznaczenia identyfikujące zakończenie sieci telekomunikacyjnej lub system teleinformatyczny, z którego korzystał usługobiorca,

3) informacje o rozpoczęciu, zakończeniu oraz zakresie każdorazowego korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną,

4) informacje o skorzystaniu przez usługobiorcę z usług świadczonych drogą elektroniczną.

6. Usługodawca udziela informacji o danych, o których mowa w ust. 1-5, organom państwa na potrzeby prowadzonych przez nie postępowań.

Art. 19. 1. Usługodawca nie może przetwarzać danych osobowych usługobiorcy po zakończeniu korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Po zakończeniu korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną usługodawca, na zasadach określonych w ust. 3-5, może przetwarzać tylko te spośród danych określonych w art. 18, które są:

1) niezbędne do rozliczenia usługi oraz dochodzenia roszczeń z tytułu płatności za korzystanie z usługi,

2) niezbędne do celów reklamy, badania rynku oraz zachowań i preferencji usługobiorców z przeznaczeniem wyników tych badań na potrzeby polepszenia jakości usług świadczonych przez usługodawcę, za zgodą usługobiorcy,

3) niezbędne do wyjaśnienia okoliczności niedozwolonego korzystania z usługi, o którym mowa w art. 21 ust. 1,

4) dopuszczone do przetwarzania na podstawie odrębnych ustaw lub umowy.

3. Rozliczenie usługi świadczonej drogą elektroniczną przedstawione usługobiorcy nie może ujawniać rodzaju, czasu trwania, częstotliwości i innych parametrów technicznych poszczególnych usług, z których korzystał usługobiorca, chyba że zażądał on szczegółowych informacji w tym zakresie.

4. Dla celów, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dopuszcza się jedynie zestawianie danych wymienionych w art. 18 ust. 4 i 5 dotyczących korzystania przez usługobiorcę z różnych usług świadczonych drogą elektroniczną, pod warunkiem usunięcia wszelkich oznaczeń identyfikujących usługobiorcę lub zakończenie sieci telekomunikacyjnej albo system teleinformatyczny, z którego korzystał (anonimizacja danych), chyba że usługobiorca wyraził uprzednio zgodę na nieusuwanie tych oznaczeń.

5. Usługodawca nie może zestawiać danych osobowych usługobiorcy z przybranym przez niego pseudonimem.

Art. 20. 1. Usługodawca, który przetwarza dane osobowe usługobiorcy, jest obowiązany zapewnić usługobiorcy dostęp do aktualnej informacji o:

1) możliwości korzystania z usługi świadczonej drogą elektroniczną anonimowo lub z wykorzystaniem pseudonimu, o ile są spełnione warunki określone w art. 22 ust. 2,

2) udostępnianych przez usługodawcę środków technicznych zapobiegających pozyskiwaniu i modyfikowaniu przez osoby nieuprawnione, danych osobowych przesyłanych drogą elektroniczną,

3) podmiocie, któremu powierza przetwarzanie danych, ich zakresie i zamierzonym terminie przekazania, jeżeli usługodawca zawarł z tym podmiotem umowę o powierzenie do przetwarzania danych, o których mowa w art. 18 ust. 1, 2, 4 i 5.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, powinny być dla usługobiorcy stale i łatwo dostępne za pomocą systemu teleinformatycznego, którym się posługuje.

Art. 21. 1. W przypadku uzyskania przez usługodawcę wiadomości o korzystaniu przez usługobiorcę z usługi świadczonej drogą elektroniczną niezgodnie z regulaminem lub z obowiązującymi przepisami (nieдозwolone korzystanie), usługodawca może przetwarzać dane osobowe usługobiorcy w zakresie niezbędnym do ustalenia odpowiedzialności usługobiorcy, pod warunkiem że utrwali dla celów dowodowych fakt uzyskania oraz treść tych wiadomości.

2. Usługodawca może powiadomić usługobiorcę o jego nieuprawnionych działaniach z żądaniem ich niezwłocznego zaprzestania, a także o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 22. 1. Odmowa świadczenia usługi drogą elektroniczną z powodu nieudostępnienia przez usługobiorcę danych, o których mowa w art. 18 ust. 1 i 2, jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy przetwarzanie tych danych jest niezbędne ze względu na sposób funkcjonowania systemu teleinformatycznego zapewniającego świadczenie usługi drogą elektroniczną lub właściwość usługi albo wynika z odrębnych ustaw.

2. Usługodawca umożliwia usługobiorcy korzystanie z usługi lub uiszczanie opłat za nią, jeżeli usługa świadczona drogą elektroniczną jest odpłatna, w sposób anonimowy albo przy użyciu pseudonimu, o ile jest to technicznie możliwe oraz zwyczajowo przyjęte.

Rozdział 5

Przepisy karne

Art. 23. Kto wbrew obowiązkom określonym w art. 5 nie podaje danych, o których mowa w art. 5 ust. 2, 3 lub 5, albo podaje dane nieprawdziwe lub niepełne, podlega karze grzywny.

Art. 24. 1. Kto przesyła za pomocą środków komunikacji elektronicznej niezamówione informacje handlowe, podlega karze grzywny.

2. Ściganie wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, następuje na wniosek prokrywdzonego.

Art. 25. Orzekanie w sprawach o czyny określone w art. 23 i 24 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 26. W ustawie z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. Nr 90, poz. 999 i z 2000 r. Nr 29, poz. 358) w art. 8 w ust. 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje wyrazy „*chyba że jest to umowa o świadczenie usług drogą elektroniczną, określonych w ustawie z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204), zawarta z usługodawcą niebędącym podmiotem polskim.*”

Art. 27. W ustawie z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271) w art. 6:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Umowy zawierane z konsumentem bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, w szczególności drukowanego lub elektronicznego formularza zamówienia niezaadresowanego lub zaadresowanego, listu seryjnego w postaci drukowanej lub elektronicznej, reklamy prasowej z wydrukowanym formularzem zamówienia, reklamy w postaci elektronicznej, katalogu, telefonu, telefaksu, radia, telewizji, automatycznego urządzenia wywołującego, wizjofonu, wideotekstu, poczty elektronicznej lub innych środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204), są umowami na odległość, jeżeli kontrahentem konsumenta jest przedsiębiorca, który w taki sposób zorganizował swoją działalność.”;

2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Posłużenie się telefonem, wizjofonem, telefaksem, pocztą elektroniczną, automatycznym urządzeniem wywołującym lub innym środkiem komunikacji elektronicznej w celu złożenia propozycji zawarcia umowy może nastąpić wyłącznie za uprzednią zgodą konsumenta.”

Art. 28. W ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (Dz. U. Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 63, poz. 641 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 32, poz. 299, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 141, poz. 1178) w art. 9 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu wykonania obowiązku rejestracji instytucje obowiązane dokonują identyfikacji swoich klientów w każdym przypadku złożenia pisemnej, ustnej lub elektronicznej dyspozycji (zlecenia).”

Art. 29. W ustawie z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. Nr 97, poz. 1050) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, przy uzgadnianiu ceny umownej oraz przy stosowaniu ceny urzędowej przedsiębiorca ma obowiązek określić, w formie pisemnej, a także, o ile to możliwe, w postaci elektronicznej, w sposób dostępny dla kupującego, szczegółową charakterystykę jakościową towaru (usługi), a także wskazać kraj pochodzenia towaru, jeżeli został on wprowadzony na polski obszar celny.”

Art. 30. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 5 ust. 5, który stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

3.2. Elektroniczne instrumenty płatnicze

USTAWA

z dnia 12 września 2002 r.

o elektronicznych instrumentach płatniczych.

(Dz. U. z 2002 roku, Nr 169, poz. 1385, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady wydawania i używania elektronicznych instrumentów płatniczych, w tym instrumentów pieniądza elektronicznego, prawa i obowiązki stron umów o elektroniczne instrumenty płatnicze oraz zasady tworzenia, organizacji, działalności oraz nadzoru, a także likwidacji instytucji pieniądza elektronicznego.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do elektronicznych instrumentów płatniczych używanych przez banki w celu realizowania wzajemnych płatności w międzybankowych systemach rozliczeniowych.

3. Jeśli wydawca kart płatniczych jest jednocześnie ich akceptantem i umowa nie przewiduje możliwości akceptacji tych kart poza własną siecią wydawcy, przepisy ustawy stosuje się tylko w zakresie ochrony posiadacza i wykonywania obowiązków informacyjnych wobec Narodowego Banku Polskiego, zwanego dalej „NBP”.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) agent rozliczeniowy - bank bądź inną osobę prawną zawierające z akceptantami umowy o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych;

2) akceptant - przedsiębiorcę, który zawarł z agentem rozliczeniowym umowę o przyjmowanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych;

3) bankomat - urządzenie umożliwiające posiadaczowi lub użytkownikowi karty płatniczej podejmowanie gotówki lub dodatkowo dokonywanie innych operacji;

4) elektroniczny instrument płatniczy - każdy instrument płatniczy, w tym z dostępem do środków pieniężnych na odległość, umożliwiający posiadaczowi dokonywanie operacji przy użyciu elektronicznych nośników informacji lub elektroniczną identyfikację posiadacza niezbędną do dokonania operacji, w szczególności kartę płatniczą lub instrument pieniądza elektronicznego;

5) instytucja pieniądza elektronicznego - inną niż bank osobę prawną działającą w formie spółki akcyjnej, utworzoną i działającą na podstawie zezwolenia właściwych władz lub przepisów prawa, której przedmiotem działania jest prowadzenie we własnym imieniu i na własny rachunek działalności polegającej na wydawaniu do dyspozycji i wykupie pieniądza elektronicznego oraz rozliczanie transakcji dokonywanych przy użyciu instrumentów pieniądza elektronicznego;

6) instrument pieniądza elektronicznego - urządzenie elektroniczne, na którym jest przechowywany pieniądz elektroniczny, w szczególności kartę elektroniczną zasilaną do określonej wartości;

7) karta płatnicza - kartę w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276 oraz z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623 i Nr 91, poz. 870), zwanej dalej „*Prawem bankowym*”;

8) kod identyfikacyjny - poufny numer, hasło lub inne oznaczenie posiadacza, które łącznie z danymi zawartymi na elektronicznym instrumencie płatniczym służą do elektronicznej identyfikacji posiadacza;

9) operacja - wypłatę gotówki, wydanie polecenia przelewu lub polecenia zapłaty albo dokonanie zapłaty przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego;

10) pieniądź elektroniczny - pieniądź elektroniczny w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 5 Prawa bankowego;

11) posiadacz - osobę fizyczną, osobę prawną lub inny podmiot, które na podstawie umowy o elektroniczny instrument płatniczy dokonują w swoim imieniu i na swoją rzecz operacji określonych w umowie;

12) użytkownik karty płatniczej - osobę fizyczną upoważnioną przez posiadacza do dokonywania w imieniu i na rzecz posiadacza operacji określonych w umowie, której dane identyfikacyjne są umieszczone na karcie płatniczej;

13) zestawienie operacji - wykaz operacji dokonanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego w okresie rozliczeniowym, przyjętym przez wydawcę do rozliczenia z posiadaczem z tytułu dokonanych operacji oraz należnych wydawcy opłat i prowizji, udostępniany posiadaczowi po zakończeniu okresu rozliczeniowego;

14) krajowa instytucja pieniądza elektronicznego - instytucję pieniądza elektronicznego mającą siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

15) zagraniczna instytucja pieniądza elektronicznego - instytucję pieniądza elektronicznego mającą siedzibę za granicą;

16) oddział zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego - jednostkę organizacyjną zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego wykonującą w jej imieniu i na jej rzecz wszystkie lub niektóre rodzaje działalności wynikające z zezwolenia udzielonego tej instytucji, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danej zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział;

17) system autoryzacji i rozliczeń - podlegające prawu polskiemu powiązania pomiędzy agentem rozliczeniowym, akceptantami i wydawcami elektronicznych instrumentów płatniczych, w ramach których określa się wspólne zasady przyjmowania zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych i rozliczeń z tego tytułu.

Art. 3. 1. Umowę o elektroniczny instrument płatniczy pomiędzy wydawcą a posiadaczem zawiera się w formie pisemnej. Wymóg formy pisemnej nie dotyczy umowy o instrument pieniądza elektronicznego na okaziciela.

2. Umowa o elektroniczny instrument płatniczy powinna określać w szczególności:

1) strony umowy;

- 2) rodzaj udostępnianego elektronicznego instrumentu płatniczego i urzędzeń, z których może korzystać posiadacz, dokonując operacji przy użyciu tego instrumentu;
- 3) rodzaje operacji, których można dokonywać przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego;
- 4) terminy wykonywania przez wydawcę zleceń posiadacza;
- 5) określenie ograniczeń w dokonywaniu operacji, jeżeli umowa je przewiduje;
- 6) terminy wykonywania przez posiadacza zobowiązań z tytułu operacji dokonanych przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego oraz z tytułu należnych wydawcy opłat i prowizji lub spłaty należności;
- 7) rodzaj i wysokość opłat i prowizji oraz warunki ich zmian;
- 8) zasady rozliczeń z tytułu operacji w walutach obcych oraz wskazanie stosowanych kursów walut;
- 9) zasady obliczania odsetek;
- 10) zasady, tryb i terminy składania oraz rozpatrywania reklamacji;
- 11) okres, na jaki została zawarta umowa, i warunki jej przedłużania;
- 12) sposób, termin i ważne powody wypowiedzenia warunków umowy przez wydawcę;
- 13) sposób postępowania w przypadku utraty elektronicznego instrumentu płatniczego.

3. Termin wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 12, nie może być krótszy niż miesiąc.

4. Do umowy o elektroniczny instrument płatniczy dołącza się wzór podpisu posiadacza lub użytkownika karty płatniczej, w przypadku gdy posługiwanie się takim instrumentem wymaga użycia podpisu posiadacza lub użytkownika karty płatniczej.

Art. 4. Rozwiązanie umowy o elektroniczny instrument płatniczy może nastąpić za wypowiedzeniem przez którąkolwiek ze stron, z tym że wydawca może umowę wypowiedzieć tylko z ważnych powodów określonych w umowie.

Art. 5. Posiadacza nie obciążają operacje dokonane przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego, których zlecenia nie potwierdził, z zastrzeżeniem art. 28 ust. 1 i 6 oraz art. 32 ust. 2.

Art. 6. Roszczenia z tytułu umowy o elektroniczny instrument płatniczy przedawniają się z upływem 2 lat.

Art. 7. Wydawca elektronicznego instrumentu płatniczego obowiązany jest ogłaszać w miejscu prowadzenia działalności lub przy użyciu innych środków publicznego komunikowania, w sposób ogólnie dostępny:

- 1) stosowane stawki oprocentowania;
- 2) wysokość pobieranych opłat i prowizji.

Rozdział 2

Agent rozliczeniowy i akceptant

Art. 8. 1. Umowa pomiędzy agentem rozliczeniowym a akceptantem o przyjęmo-

wanie zapłaty przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych powinna określać w szczególności:

- 1) rodzaje elektronicznych instrumentów płatniczych, przy użyciu których można dokonywać operacji u akceptanta;
- 2) stosowane procedury, w tym procedury bezpieczeństwa, oraz obowiązki akceptanta w związku z dokonywaniem operacji;
- 3) termin i sposób zapłaty przez agenta rozliczeniowego akceptantowi;
- 4) przyczyny odmowy przez akceptanta przyjęcia zapłaty przy użyciu elektronicznego instrumentu płatniczego.

2. Agent rozliczeniowy odpowiada wobec akceptanta za uznanie jego rachunku kwotą wynikającą z operacji na zasadach i w terminach określonych w umowie, o której mowa w ust. 1.

Art. 9. Odmowa przyjęcia zapłaty przez akceptanta, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 4, może nastąpić w szczególności w przypadku:

- 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego;
- 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego;
- 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym;
- 4) odmowy okazania dokumentu stwierdzającego tożsamość przez posiadacza lub użytkownika w przypadku określonym w art. 10 ust. 1, albo stwierdzenia posługiwania się elektronicznym instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną;
- 5) niemożności uzyskania akceptacji dokonania operacji.

Art. 10. 1. Akceptant może żądać, aby posiadacz elektronicznego instrumentu płatniczego lub użytkownik karty płatniczej okazał dokument stwierdzający tożsamość w razie uzasadnionych wątpliwości co do jego tożsamości.

2. Akceptant może zatrzymać elektroniczny instrument płatniczy, o ile przewiduje to umowa, o której mowa w art. 8 ust. 1, w przypadku:

- 1) nieważności elektronicznego instrumentu płatniczego;
- 2) zastrzeżenia elektronicznego instrumentu płatniczego;
- 3) niezgodności podpisu na elektronicznym instrumencie płatniczym z podpisem na dokumencie obciążeniowym;
- 4) posługiwania się elektronicznym instrumentem płatniczym przez osobę nieuprawnioną;
- 5) otrzymania polecenia zatrzymania elektronicznego instrumentu płatniczego od agenta rozliczeniowego.

3. Akceptant jest obowiązany do zachowania procedur bezpieczeństwa określonych w umowie, o której mowa w art. 8 ust. 1, a w szczególności do nieudostępniania danych o posiadaczu lub użytkowniku osobom nieuprawnionym oraz do niedopuszczenia do nieprawidłowego użycia lub do skopiowania elektronicznego instrumentu płatniczego.

Art. 11. Akceptant oznacza miejsce, w którym prowadzi działalność, w sposób umożliwiający jednoznaczne określenie, przy użyciu jakich elektronicznych instrumentów płatniczych można dokonywać u niego operacji.

Art. 12. Agent rozliczeniowy rozpatruje reklamacje dotyczące operacji kwestionowanych przez wydawcę w sposób i terminach określonych w umowie, o której mowa w art. 8 ust. 1, z tym że w przypadku operacji dokonanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozpatrywanie reklamacji przez agenta rozliczeniowego nie może trwać dłużej niż 90 dni.

Art. 13. 1. Agenci rozliczeniowi obowiązani są przekazywać do NBP następujące informacje o:

- 1) liczbie akceptantów;
- 2) liczbie urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze;
- 3) liczbie i wartości przeprowadzonych transakcji;
- 4) zarejestrowanych próbach przeprowadzenia i przeprowadzonych transakcjach mających na celu naruszenie lub obejście przepisów prawa albo reguł uczciwego obrotu.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi, w drodze rozporządzenia, sposób, szczegółowy zakres i terminy realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.

Rozdział 3

Karty płatnicze

Art. 14. 1. Przez umowę o kartę płatniczą wydawca karty płatniczej zobowiązuje się wobec posiadacza karty płatniczej do rozliczania operacji dokonanych przy użyciu karty płatniczej, a posiadacz zobowiązuje się do zapłaty kwot operacji wraz z należnymi wydawcy kwotami opłat i prowizji lub do spłaty swoich zobowiązań na rachunek wskazany przez wydawcę.

2. Umowę, o której mowa w ust. 1, zawiera się na czas oznaczony.

3. Umowę, o której mowa w ust. 1, w której strony nie określą czasu jej obowiązywania, uważa się za zawartą na okres 2 lat.

Art. 15. 1. Podmioty niebędące bankami obowiązane są zgłosić do NBP zamiar rozpoczęcia działalności polegającej na wydawaniu kart płatniczych, w terminie co najmniej miesiąca przed jej rozpoczęciem.

2. Dokonując zgłoszenia, podmioty, o których mowa w ust. 1, obowiązane są przedłożyć następujące informacje:

1) nazwę (firmę), siedzibę i zakres prowadzonej działalności, ze szczególnym uwzględnieniem rodzajów kart płatniczych, które zamierza wydawać;

2) w przypadku spółki kapitałowej lub komandytowo-akcyjnej, także wskazanie wspólników lub akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 1, obowiązane są także do informowania o każdej zmianie w zakresie informacji wymaganych do dokonania zgłoszenia.

4. Wydawcy kart płatniczych obowiązani są przekazywać do NBP następujące informacje o wydawanych przez siebie kartach płatniczych:

- 1) rodzaje i liczbę wydawanych kart płatniczych;
  - 2) liczbę operacji dokonanych przy ich użyciu oraz ich wartość;
  - 3) liczbę udostępnianych bankomatów, liczbę przeprowadzonych za ich pośrednictwem operacji i ich wartość;
  - 4) zarejestrowane próby przeprowadzenia i przeprowadzone transakcje zmierzające do naruszenia lub obejścia przepisów prawa albo reguł uczciwego obrotu.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi, w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i terminy realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 4, kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.

Art. 16. 1. Posiadacz jest obowiązany do:

- 1) przechowywania karty płatniczej i ochrony kodu identyfikacyjnego, z zachowaniem należytej staranności;
  - 2) nieprzechowywania karty płatniczej razem z kodem identyfikacyjnym;
  - 3) niezwłocznego zgłoszenia wydawcy utraty lub zniszczenia karty płatniczej;
  - 4) nieudostępniania karty płatniczej i kodu identyfikacyjnego osobom nieuprawnionym.
2. Postanowienia ust. 1 stosuje się także do użytkownika karty płatniczej.

Art. 17. Wydawca jest właścicielem wydanej przez siebie karty płatniczej.

Art. 18. Posiadacz może odstąpić od umowy o kartę płatniczą w terminie 14 dni od dnia otrzymania pierwszej karty płatniczej, o ile nie dokonał żadnej operacji przy użyciu tej karty. W takim przypadku wydawca zwraca posiadaczowi kwotę poniesionych opłat. Wydawca może obciążyć posiadacza kosztami związanymi z wydaniem karty płatniczej, w zakresie przewidzianym w umowie.

Art. 19. 1. W umowie o kartę płatniczą wydawca może zastrzec prawo do zmiany, bez zgody posiadacza, limitów i ograniczeń dotyczących kwot dokonywanych operacji, określonych w umowie, w przypadku nieterminowej spłaty należności przez posiadacza lub stwierdzenia zagrożenia ich terminowej spłaty.

2. W przypadku dokonania zmian, o których mowa w ust. 1, wydawca jest obowiązany niezwłocznie poinformować o tym posiadacza.

Art. 20. 1. Karta płatnicza może być używana wyłącznie przez osobę, której dane identyfikacyjne zostały umieszczone na karcie płatniczej.

2. Umowa o kartę płatniczą może przewidywać, że karta płatnicza będzie używana przez użytkownika karty płatniczej, określając jednocześnie sposób korzystania z niej.

Art. 21. 1. Wydanie karty następuje po zawarciu umowy o kartę płatniczą. Do chwili jej wydania wydawca ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikającą z użycia karty przez osobę nieuprawnioną.

2. Przy zawarciu umowy wydawca powiadamia posiadacza o warunkach, terminie i miejscu wydania karty płatniczej.

Art. 22. 1. Wydawca jest obowiązany przyjmować przez całą dobę zgłoszenia posiadaczy lub użytkowników kart płatniczych o utracie lub zniszczeniu karty płatniczej,

dokonywane przy wykorzystaniu dostępnych środków komunikowania. Wydawca jest obowiązany do prowadzenia rejestru zgłoszeń utraty lub zniszczenia karty, zawierającego dane o numerze karty, osobie zgłaszającej, okolicznościach, wraz ze wskazaniem daty, godziny i minuty przyjęcia zgłoszenia.

2. Wydawca potwierdza przyjęcie zgłoszenia w sposób określony w umowie o kartę płatniczą.

Art. 23. Wydawca informuje posiadacza o sposobie oznaczenia akceptantów oraz bankomatów i innych miejsc, w których może dokonywać operacji przy użyciu karty płatniczej.

Art. 24. 1. Wydawca udostępni posiadaczowi zestawienia operacji w sposób i w terminach określonych w umowie o kartę płatniczą.

2. Zestawienie, o którym mowa w ust. 1, udostępni się nie rzadziej niż raz w miesiącu.

Art. 25. Wydawca jest obowiązany do wprowadzenia procedur tworzenia i udostępniania kodu identyfikacyjnego uniemożliwiających poznanie kodu przez osoby nieuprawnione.

Art. 26. Posiadacz i użytkownik karty płatniczej, dokonując zapłaty przy użyciu karty płatniczej, obowiązani są okazać, na żądanie akceptanta, dokument stwierdzający tożsamość.

Art. 27. 1. Posiadacz jest obowiązany zgłosić wydawcy niezgodności w zestawieniu operacji, o którym mowa w art. 24, dotyczące w szczególności:

1) kwestionowanych operacji ujętych w zestawieniu;

2) błędów lub innych nieprawidłowości w przeprowadzeniu rozliczenia

- w terminie określonym w umowie o kartę płatniczą, który nie może być krótszy niż 14 dni od dnia otrzymania zestawienia.

2. Posiadacz jest obowiązany niezwłocznie zgłosić wydawcy nieotrzymanie zestawienia operacji w ustalonym w umowie terminie.

3. Zgłoszenia posiadacza, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny być rozpatrzone niezwłocznie.

Art. 28. 1. Posiadacza obciążają operacje dokonane przez osoby, którym udostępnił kartę płatniczą lub ujawnił kod identyfikacyjny.

2. O ile umowa nie przewiduje inaczej, posiadacza obciążają operacje dokonane z użyciem utraconej karty płatniczej do czasu zgłoszenia wydawcy jej utraty, do kwoty stanowiącej równowartość w złotych 150 euro. Ograniczenie to nie dotyczy operacji, do których doszło z winy posiadacza lub użytkownika, a w szczególności gdy nie dopełnił on obowiązków określonych w art. 16 ust. 1 lub w art. 27 ust. 1. Posiadacza nie obciążają operacje dokonane z użyciem utraconej karty płatniczej, jeżeli ich dokonanie nastąpiło wskutek nienależytego wykonania zobowiązania przez wydawcę lub akceptanta. Postanowienia umowne mniej korzystne dla posiadacza są nieważne.

3. Równowartość, o której mowa w ust. 2, oblicza się według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu dokonania zgłoszenia.

4. Posiadacza obciążają operacje dokonane po zgłoszeniu, o którym mowa w art. 22, jeżeli doszło do nich z winy umyślnej jego lub użytkownika. Postanowienia umowy o kartę płatniczą mniej korzystne dla posiadacza są nieważne.

5. Posiadacza nie obciążają operacje, z zastrzeżeniem ust. 6, jeżeli karta płatnicza została wykorzystana bez fizycznego przedstawienia i elektronicznej identyfikacji posiadacza lub bez złożenia przez niego własnoręcznego podpisu na dokumencie obciążeniowym. Użycie kodu identyfikacyjnego nie wystarcza do obciążenia posiadacza zakwestionowaną przez niego operacją, chyba że został złożony bezpieczny podpis elektroniczny zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1450 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271).

6. O ile umowa o kartę płatniczą przewiduje taką możliwość, posiadacza obciążają operacje dokonane na odległość, mimo iż karta płatnicza została wykorzystana bez fizycznego przedstawienia.

Rozdział 4

Usługi bankowości elektronicznej

Art. 29. Przez umowę o usługi bankowości elektronicznej:

1) bank zobowiązuje się do zapewnienia dostępu do środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku za pośrednictwem urządzeń łączności przewodowej lub bezprzewodowej wykorzystywanych przez posiadacza, a także do wykonywania operacji lub innych czynności zleconych przez posiadacza;

2) posiadacz upoważnia bank do obciążania jego rachunku kwotą dokonanych operacji oraz należnymi bankowi opłatami i prowizjami albo zobowiązuje się do zapłaty należności na rachunek wskazany przez bank, w określonych terminach.

Art. 30. Umowa o usługi bankowości elektronicznej powinna zawierać postanowienia, o których mowa w art. 3 ust. 2, oraz określać:

1) zasady elektronicznej identyfikacji posiadacza;

2) zasady postępowania posiadacza w związku ze zleceniem dokonywania operacji oraz korzystania z innych usług określonych w umowie.

Art. 31. Bank, świadcząc usługi na podstawie umowy o usługi bankowości elektronicznej, obowiązany jest do:

1) zapewnienia posiadaczowi bezpieczeństwa dokonywania operacji, z zachowaniem należytej staranności oraz przy wykorzystaniu właściwych rozwiązań technicznych;

2) udostępniania posiadaczowi informacji o dokonanych operacjach i zrealizowanych z tego tytułu rozliczeniach oraz pobranych opłatach i prowizjach, w terminach i w sposób określony w umowie;

3) niezwłocznego poinformowania o odmowie lub braku możliwości wykonania zleconej operacji z przyczyn niezależnych od banku.

Art. 32. 1. Posiadacz jest obowiązany do nieujawniania informacji o działaniu elektronicznego instrumentu płatniczego udostępnionego w ramach umowy o usługi bankowości elektronicznej, których ujawnienie może spowodować brak skuteczności mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo zleczanych operacji.

2. Posiadacza obciążają operacje dokonane przez osoby, którym udostępnił informacje, o których mowa w ust. 1. Przepisy art. 28 stosuje się odpowiednio.

Art. 33. Zlecenia posiadacza dotyczące dokonania operacji przez bank mogą zostać odwołane tylko przed ich wykonaniem.

Art. 34. Posiadacz zgłasza bankowi zastrzeżenia do udostępnianych informacji, o których mowa w art. 31 pkt 2, w sposób i w terminach określonych w umowie. Przepisy art. 27 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie, w jakim odrębne przepisy upoważniają je do tego rodzaju działalności.

Rozdział 5

Wydawcy pieniądza elektronicznego

Art. 36. 1. Instytucja pieniądza elektronicznego może być utworzona i prowadzić działalność w formie spółki akcyjnej na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Bankowego, zwanej dalej „KNB”.

2. Do spółki akcyjnej, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu spółek handlowych, chyba że ustawa stanowi inaczej.

3. Nadzór nad instytucjami pieniądza elektronicznego jest sprawowany przez KNB na zasadach określonych w niniejszym rozdziale.

4. Zezwolenie na utworzenie i prowadzenie działalności przez instytucję pieniądza elektronicznego może ustalać warunki, na jakich ono obowiązuje.

5. Wydając zezwolenie, o którym mowa w ust. 4, KNB kieruje się względami ochrony interesu klientów zainteresowanej instytucji pieniądza elektronicznego lub oddziały zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego, a w szczególności potrzebą zapewnienia bezpiecznego i stabilnego zarządzania instytucją.

Art. 37. 1. Założycielami instytucji pieniądza elektronicznego w formie spółki akcyjnej mogą być osoby prawne lub fizyczne, z tym że założycieli nie może być mniej niż 3.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do instytucji pieniądza elektronicznego, której założycielem jest krajowa instytucja pieniądza elektronicznego lub zagraniczna instytucja pieniądza elektronicznego.

Art. 38. 1. Akcje instytucji pieniądza elektronicznego mogą być obejmowane jedynie za wkłady pieniężne.

2. Obejmowane akcje muszą być w całości pokryte przed zarejestrowaniem spółki lub podwyższeniem kapitału spółki.

3. Przedstawiony przez założycieli plan działalności instytucji pieniądza elektronicznego na okres co najmniej 3 lat powinien wskazywać, że instytucja ta będzie w stanie wywiązywać się ze swoich zobowiązań wobec klientów.

Art. 39. Do postępowania przy wydawaniu zezwolenia na utworzenie i prowadzenie działalności oraz do funkcjonowania instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 21-22c, 25-27, 30-31 i art. 33-42 Prawa bankowego, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 40. Wnoszony przez założycieli instytucji pieniądza elektronicznego kapitał zakładowy nie może być niższy od równowartości w złotych 1 000 000 euro, obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu wydania zezwolenia.

Art. 41. Do podejmowania i prowadzenia działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez instytucje pieniądza elektronicznego mające siedzibę na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Poro-

zumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, wykonywania nad tymi instytucjami nadzoru oraz podejmowania i prowadzenia działalności przez krajowe instytucje pieniądza elektronicznego w krajach będących członkami Unii Europejskiej lub Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym stosuje się odpowiednio przepisy Prawa bankowego odnoszące się do instytucji kredytowych..

Art. 42. Celem nadzoru nad instytucjami pieniądza elektronicznego jest zapewnienie:

1) wywiązywania się przez instytucje pieniądza elektronicznego z zobowiązań podjętych w wyniku wydawania pieniądza elektronicznego;

2) zgodności działalności instytucji pieniądza elektronicznego z przepisami ustawy, statutem, decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie i prowadzenie działalności oraz innymi decyzjami i przepisami wydanymi na podstawie ustawy.

Art. 43. 1. W ramach nadzoru KNB może zalecić w szczególności:

1) podjęcie środków koniecznych do zapewnienia właściwego poziomu ochrony interesów klientów instytucji pieniądza elektronicznego;

2) podjęcie środków koniecznych do osiągnięcia i przestrzegania norm, o których mowa w ustawie oraz w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 48;

3) zwiększenie funduszy własnych.

2. Czynności podejmowane w ramach nadzoru polegają w szczególności na:

1) badaniu wypłacalności, płynności płatniczej i wyników ekonomicznych osiągniętych przez instytucje pieniądza elektronicznego;

2) dokonywaniu oceny finansowej instytucji pieniądza elektronicznego.

3. Czynności kontrolne podejmowane są przez inspektorów nadzoru bankowego po okazaniu upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego.

4. Czynności, o których mowa w ust. 3, mogą być wykonywane ponadto przez upoważnionych biegłych rewidentów po okazaniu upoważnienia wydanego przez Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego.

5. Instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana:

1) zawiadomić KNB o podjęciu i zaprzestaniu działalności;

2) umożliwić upoważnionym osobom podejmowanie czynności, o których mowa w ust. 2;

3) niezwłocznie zawiadamiać KNB o środkach, jakie zostaną podjęte w celu usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w ramach nadzoru, oraz stosować się do wydanych decyzji lub zaleceń.

Art. 44. 1. W razie niewykonywania zaleceń dotyczących prowadzenia działalności z naruszeniem prawa lub statutu KNB może:

1) nakładać na członków zarządu instytucji pieniądza elektronicznego każdorazowo kary pieniężne do wysokości trzykrotnego miesięcznego wynagrodzenia brutto członka zarządu odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości, wyliczonego na podstawie wynagrodzenia przysługującego za ostatnie 3 miesiące przed nałożeniem kary;

2) nałożyć na instytucję pieniądza elektronicznego karę finansową w wysokości do 1 000 000 złotych.

2. Kara, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie może być nałożona, jeżeli od uzyskania przez KNB wiadomości o prowadzeniu działalności z naruszeniem prawa lub statutu upłynęło więcej niż 6 miesięcy albo jeżeli od popełnienia tego czynu upłynęło więcej niż 2 lata.

3. Kwoty wyegzekwowane przez KNB z tytułu kar, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa i podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 45. 1. Instytucja pieniądza elektronicznego, w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej innej niż wydawanie pieniądza elektronicznego, może wyłącznie:

1) świadczyć ściśle powiązane z wydawaniem pieniądza elektronicznego usługi finansowe i niefinansowe, takie jak wykonywanie funkcji operacyjnych i innych funkcji pomocniczych, a także wydawać oraz administrować innymi środkami płatniczymi, z wyłączeniem prowadzenia działalności kredytowej w jakiegokolwiek formie, oraz

2) przechowywać dane na nośnikach elektronicznych w imieniu innych podmiotów lub instytucji publicznych.

2. Instytucja pieniądza elektronicznego nie może posiadać udziałów lub akcji w innych podmiotach, z wyjątkiem przypadku, gdy podmioty takie wykonują funkcje operacyjne lub inne funkcje pomocnicze związane z pieniądzem elektronicznym wydawanym lub dystrybuowanym przez tę instytucję pieniądza elektronicznego, oraz w przypadku, o którym mowa w art. 37 ust. 2.

Art. 46. Instytucja pieniądza elektronicznego nie może przyjmować w celu zarobkowym pod tytułem zwrotnym środków pieniężnych oraz gromadzić tych środków, w szczególności przyjmować środków pieniężnych podlegających zwrotowi oraz prowadzić rachunków tych środków.

Art. 47. 1. Fundusze własne instytucji pieniądza elektronicznego obejmują:

1) w instytucji pieniądza elektronicznego w formie spółki akcyjnej - wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy oraz kapitał zapasowy i kapitały rezerwowe;

2) w oddziale zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego - wpłacony i zarejestrowany kapitał przeznaczony na działalność oddziału zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3) niepodzielony zysk z lat ubiegłych;

4) pozycje pomniejszające, które stanowią:

a) akcje własne posiadane przez instytucję pieniądza elektronicznego, wycenione według cen nabycia, pomniejszone o odpisy spowodowane trwałą utratą ich wartości,

b) wartości niematerialne i prawne,

c) niepokryta strata z lat ubiegłych, w tym również strata w trakcie zatwierdzania,

d) strata na koniec okresu sprawozdawczego, obliczona narastająco od początku roku obrotowego.

2. Instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana utrzymywać:

1) fundusze własne na poziomie nie niższym niż równowartość w złotych kwoty określonej w art. 40, obliczonej w złotych według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu sprawozdawczym;

2) fundusze własne na poziomie nie niższym niż 2% wartości wydanego przez tę instytucję pieniądza elektronicznego w obiegu;

3) współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 2%.

3. Wartość pieniądza elektronicznego w obiegu oblicza się jako większą z wartości:

1) zobowiązań finansowych ogółem z tytułu pieniądza elektronicznego pozostającego w obiegu na koniec okresu sprawozdawczego;

2) średniej wartości zobowiązań z tytułu pieniądza elektronicznego na koniec ostatnich 6 miesięcy lub w przypadku instytucji pieniądza elektronicznego prowadzącej działalność krócej niż 6 miesięcy - średniej wartości przewidywanych zobowiązań z tego tytułu na koniec pierwszych 6 miesięcy działalności, ujętych w planie działalności, który winien zostać skorygowany na żądanie KNB.

4. Współczynnik wypłacalności instytucji pieniądza elektronicznego oblicza się jako wyrażony w procentach stosunek funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego do wartości pieniądza elektronicznego w obiegu.

5. W przypadku niespełnienia wymogów, o których mowa w ust. 2, instytucja pieniądza elektronicznego obowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym KNB.

Art. 48. Kierując się potrzebą zapewnienia stabilnej i ostrożnej działalności instytucji pieniądza elektronicznego oraz zabezpieczenia ich przed ryzykiem rynkowym wynikającym z wydawania pieniądza elektronicznego, minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii KNB, określi, w drodze rozporządzenia:

1) zasady ostrożnościowe, określające dopuszczalne ryzyko w działalności instytucji pieniądza elektronicznego, oraz zakres ich stosowania;

2) rodzaje instrumentów finansowych i zasady inwestowania w nie środków z tytułu zobowiązań podjętych w wyniku wydawania pieniądza elektronicznego oraz inne zasady ograniczania ryzyka.

Art. 49. 1. Instytucja pieniądza elektronicznego jest obowiązana przekazywać do KNB zbadane roczne sprawozdanie finansowe wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta w ciągu 15 dni od dnia ich zatwierdzenia oraz z odpisem uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego.

2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w przeprowadzonym na zlecenie instytucji pieniądza elektronicznego badaniu sprawozdania finansowego, KNB może zobowiązać instytucję pieniądza elektronicznego do zlecenia biegłym rewidentom zbadania prawidłowości i rzetelności sprawozdań finansowych oraz kontroli ksiąg rachunkowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości koszty tego badania ponosi instytucja pieniądza elektronicznego.

3. Zlecenie badania określonego w ust. 1 może zostać udzielone także bezpośrednio przez KNB. Koszty badania ponosi wówczas NBP. KNB ma prawo wniesienia zastrzeżeń do wyników badań, o których mowa w ust. 1 i 2. Jeżeli w wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono nieprawidłowości, koszty tego badania ponosi instytucja pieniądza elektronicznego.

4. Biegły rewident przeprowadzający badanie sprawozdań finansowych instytucji pieniądza elektronicznego jest obowiązany niezwłocznie powiadomić KNB o ujawnionych faktach wskazujących na:

- 1) podejrzenie popełnienia przestępstwa;
- 2) naruszenie przepisów regulujących działalność instytucji pieniądza elektronicznego;
- 3) istnienie przesłanek dla wyrażenia opinii negatywnej na temat sprawozdania finansowego instytucji pieniądza elektronicznego lub odmowy wyrażenia tej opinii.

Art. 50. Przepisów niniejszego rozdziału, w zakresie sprawowania nadzoru, nie stosuje się do instytucji pieniądza elektronicznego, jeżeli maksymalna kwota umieszczona na instrumencie pieniądza elektronicznego nie przekracza równowartości w złotych 75 euro, obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu jego wydania, całkowite zobowiązania finansowe instytucji pieniądza elektronicznego z uwzględnieniem wydanego, a niewykupionego przez nią pieniądza elektronicznego, w każdym czasie, nie przekraczają równowartości w złotych 150 000 euro oraz spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- 1) pieniądź elektroniczny służy jako środek płatniczy używany przez podmioty powiązane ze sobą organizacyjnie;
- 2) pieniądź elektroniczny służy jako środek płatniczy używany wyłącznie na obszarze gminy, w której siedzibę ma instytucja pieniądza elektronicznego.

Art. 51. 1. Suma wierzytelności instytucji pieniądza elektronicznego oraz udzielonych przez tę instytucję zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji wierzytelności, który wynosi:

1) 20% funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego - w przypadku gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do tej instytucji podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec tej instytucji;

2) 25% funduszy własnych instytucji pieniądza elektronicznego - w przypadku gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z tą instytucją w sposób określony w pkt 1.

2. Suma wierzytelności instytucji pieniądza elektronicznego oraz udzielonych przez tę instytucję zobowiązań pozabilansowych, przekraczających 10% funduszy własnych tej instytucji w stosunku do podmiotów, o których mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż 800% tych funduszy.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli:

1) stroną zobowiązaną wobec instytucji pieniądza elektronicznego jest: Skarb Państwa, NBP, Europejski Bank Centralny, rządy lub banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat;

2) stroną zobowiązaną wobec instytucji pieniądza elektronicznego jest bank lub instytucja pieniądza elektronicznego mająca siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat;

3) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone gwarancją lub poręczeniem udzielonym przez podmioty wymienione w pkt 1, do wysokości zabezpieczenia;

4) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone zastawem na prawach wynikających z papierów wartościowych, których emitentami są podmioty wymienione w pkt 1, do wysokości zabezpieczenia;

5) wierzytelność lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe są zabezpieczone kwotą pieniężną, która została przeniesiona na własność i na rachunek instytucji pieniądza elektronicznego do wysokości tej kwoty.

4. Zarząd instytucji pieniądza elektronicznego jest obowiązany niezwłocznie zgłosić do KNB każdorazowe przekroczenie granicy 10% funduszy własnych tej instytucji w odniesieniu do wierzytelności tej instytucji lub udzielonych przez nią zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.

5. Instytucja pieniądza elektronicznego we własnym zakresie ustala i okresowo weryfikuje wewnętrzne limity koncentracji wierzytelności według kryteriów uwzględniających specyfikę ich działalności, a w szczególności sektor gospodarki i region geograficzny, z zachowaniem obowiązujących limitów.

6. W przypadku niespełnienia wymogów, o których mowa w ust. 1, instytucja pieniądza elektronicznego obowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym KNB.

Art. 52. Instytucja pieniądza elektronicznego opracuje wewnętrzne procedury zarządzania ryzykiem działalności określające limity podejmowanego ryzyka rynkowego, w tym w szczególności ryzyka walutowego, ryzyka cen dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych i stopy procentowej oraz ryzyka płynności.

Art. 53. 1. Instytucja pieniądza elektronicznego i oddział zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego mogą przetwarzać dane informatyczne za granicą na podstawie zezwolenia KNB wydanego po uzyskaniu zgody odpowiedniego urzędu nadzoru kraju, w którym ma nastąpić przetwarzanie danych informatycznych.

2. Zezwolenie może ustalać warunki, na jakich obowiązuje, uzasadnione względami ochrony interesu klientów zainteresowanej instytucji pieniądza elektronicznego lub oddziału zagranicznej instytucji pieniądza elektronicznego.

Art. 54. 1. Do postępowania naprawczego i likwidacji instytucji pieniądza elektronicznego i oddziałów zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 142 oraz art. 145-157e Prawa bankowego.

2. Uprawnienie do żądania upadłości instytucji pieniądza elektronicznego przysługuje wyłącznie KNB.

Rozdział 6

Instrument pieniądza elektronicznego

Art. 55. Przez umowę o instrument pieniądza elektronicznego bank albo instytucja pieniądza elektronicznego zobowiązują się do udostępnienia posiadaczowi pieniądza elektronicznego w zamian za środki pieniężne o nominalnej wartości wydanego pieniądza elektronicznego.

Art. 56. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego powinna także określać:

- 1) informacje dotyczące urzędzeń, za pośrednictwem których możliwe jest udostępnienie posiadaczowi instrumentu pieniądza elektronicznego;
- 2) zasady i warunki nabycia przez posiadacza pieniądza elektronicznego;
- 3) minimalną wartość wykupu pieniądza elektronicznego, z zastrzeżeniem art. 60 ust. 2;
- 4) warunki i termin wykupu pieniądza elektronicznego przez bank albo instytucję pieniądza elektronicznego na żądanie posiadacza;
- 5) zasady dokonywania zapłaty przy użyciu instrumentu pieniądza elektronicznego.

Art. 57. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego nie może ograniczyć odpowiedzialności banku lub instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza za utratę pieniądza elektronicznego lub szkodę wynikłą wskutek nieprawidłowego wykonania operacji zleconych przez posiadacza, jeżeli przyczyną utraty pieniądza elektronicznego lub nieprawidłowego wykonania operacji będzie wadliwe funkcjonowanie urządzenia, na którego używanie bank lub instytucja pieniądza elektronicznego wyraziły zgodę.

Art. 58. 1. Instrument pieniądza elektronicznego udostępniony posiadaczowi powinien posiadać mechanizm uniemożliwiający przechowywanie pieniądza elektronicznego o wartości większej niż równowartość w złotych 150 euro obliczana według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu wydania.

2. Pieniądz elektroniczny jest wydawany posiadaczowi tylko do wysokości kwoty uprzednio wpłaconej gotówki lub środków na jego rachunku.

Art. 59. 1. Środki pieniężne przyjęte przez bank od posiadacza nie są wkładem pieniężnym płatnym na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 Prawa bankowego, jeżeli środki te są niezwłocznie wymienione na pieniądz elektroniczny.

2. Od środków pieniężnych, o których mowa w ust. 1, banki nie odprowadzają rezerwy obowiązkowej, o której mowa w art. 38 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 1997 r. Nr 140, poz. 938, z 1998 r. Nr 160, poz. 1063, z 2000 r. Nr 53, poz. 648, Nr 62, poz. 718 i Nr 119, poz. 1252, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1784 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 126, poz. 1070 i Nr 141, poz. 1178).

Art. 60. 1. W okresie obowiązywania umowy o instrument pieniądza elektronicznego posiadacz może żądać od banku albo instytucji pieniądza elektronicznego wykupienia przechowywanego na nim pieniądza elektronicznego w wartości nominalnej, w formie gotówkowej lub bezgotówkowej.

2. Bank lub instytucja pieniądza elektronicznego są obowiązane wykupić pieniądz elektroniczny przechowywany na instrumencie pieniądza elektronicznego o wartości nie mniejszej niż równowartość w złotych 5 euro obliczana według średniego kursu ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu wykupu.

Art. 61. Posiadacz zawiadamia niezwłocznie bank lub instytucję pieniądza elektronicznego o utracie instrumentu pieniądza elektronicznego w trybie określonym w umowie.

Art. 62. 1. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego zapewniają bezpieczeństwo w zakresie przesyłania pieniądza elektronicznego, wprowadzając rozwiązania

uniemożliwiający zniekształcenie lub pozyskiwanie przez osoby nieuprawnione informacji o czynnościach i rozliczeniach prowadzonych z posiadaczem.

2. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego umożliwiają posiadaczowi, za pomocą udostępnionego instrumentu pieniądza elektronicznego, identyfikację co najmniej 5 ostatnich operacji zrealizowanych przy użyciu tego instrumentu oraz stanu środków pozostających i przechowywanych na instrumencie pieniądza elektronicznego.

3. Bank oraz instytucja pieniądza elektronicznego informują posiadacza o sposobie oznaczenia miejsc, w których można dokonać ponownego zasilenia instrumentu pieniądza elektronicznego.

Art. 63. 1. Odpowiedzialność banku lub instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza, wynikająca z umowy o instrument pieniądza elektronicznego, ograniczona jest do wartości pieniądza elektronicznego nabytego przez posiadacza.

2. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego może rozszerzyć odpowiedzialność banku oraz instytucji pieniądza elektronicznego wobec posiadacza ponad ograniczenie wynikające z ust. 1.

Art. 64. 1. Banki i instytucje pieniądza elektronicznego przekazują do NBP dane dotyczące:

- 1)** wartości wydanego pieniądza elektronicznego;
- 2)** rodzajów i liczby wydanych instrumentów pieniądza elektronicznego;
- 3)** liczby i wartości operacji przeprowadzonych przy użyciu instrumentów pieniądza elektronicznego;
- 4)** liczby i wartości operacji zasilenia instrumentów pieniądza elektronicznego;
- 5)** zarejestrowanych prób przeprowadzenia i przeprowadzonych operacji zmierzających do naruszenia lub obejścia przepisów prawa.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, określi, w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i terminy wykonywania obowiązku określonego w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia NBP danych niezbędnych do dokonywania okresowych ocen rozliczeń pieniężnych.

3. Instytucje pieniądza elektronicznego przekazują do NBP dane niezbędne do oceny ich sytuacji finansowej i ponoszonego przez nie ryzyka - w sposób, w zakresie i w terminach ustalonych dla banków.

Rozdział 7

Przepisy szczególne

Art. 65. Reklamę i promocję działalności polegającej na wydawaniu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz na rozliczaniu operacji dokonywanych z ich użyciem może prowadzić wyłącznie podmiot uprawniony do wykonywania takiej działalności na podstawie ustawy lub podmiot działający w imieniu i na rzecz podmiotu uprawnionego.

Art. 66. Agent rozliczeniowy oraz instytucja pieniądza elektronicznego obowiązani są przeciwdziałać wykorzystywaniu swojej działalności do celów mających związek z przestępstwem, o którym mowa w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 i Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i

Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r. Nr 98, poz. 1071), lub w celu ukrycia działań przestępczych. Przepisy art. 107 i 108 Prawa bankowego stosuje się odpowiednio.

Art. 67. 1. System autoryzacji i rozliczeń może prowadzić wyłącznie agent rozliczeniowy.

2. Przepisy rozdziału 3, z wyjątkiem art. 17 ust. 3 i 4, oraz przepisy art. 20, art. 21 i art. 27 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2001 r. Nr 123, poz. 1351) w zakresie nadzoru sprawowanego przez Prezesa NBP nad systemami płatności stosuje się odpowiednio do systemów autoryzacji i rozliczeń prowadzonych przez agentów rozliczeniowych niebędących bankami.

3. Agent rozliczeniowy prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej.

4. Do wniosku, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy wymienionej w ust. 2, dołącza się program działalności agenta rozliczeniowego na okres co najmniej 3 lat, wskazujący, że spółka będzie w stanie wywiązywać się ze swoich zobowiązań wobec akceptantów.

5. Kapitał zakładowy agenta rozliczeniowego nie może być niższy od równowartości w złotych 1 000 000 euro, obliczanej według średniego kursu ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu wydania zgody, o której mowa w art. 16 ustawy wymienionej w ust. 2.

6. Akcje agenta rozliczeniowego mogą być obejmowane wyłącznie za wkłady pieniężne.

7. Obejmowane akcje muszą być pokryte w całości przed zarejestrowaniem spółki lub podwyższeniem kapitału zakładowego spółki.

Art. 68. 1. Wydawcy elektronicznych instrumentów płatniczych mogą wymieniać pomiędzy sobą informacje o posiadaczach nienależycie wykonujących umowy o elektroniczny instrument płatniczy.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, w przypadku posiadaczy będących osobami fizycznymi zawierają następujące dane:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) adres zamieszkania;
- 4) opis sposobu nienależytego wykonywania umowy.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1, w przypadku posiadaczy niebędących osobami fizycznymi zawierają:

- 1) nazwę (firmę), siedzibę i adres;
- 2) Numer Identyfikacji Podatkowej;
- 3) opis sposobu nienależytego wykonania umowy.

4. Informacje, o których mowa w ust. 1-3, może zbierać i udostępniać wydawcom instytucja, o której mowa w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego.

5. Agenci rozliczeniowi są obowiązani wymieniać pomiędzy sobą informacje o akceptantach nienależycie wykonujących umowy lub z którymi rozwiązali z tego powodu umowę.

6. Agenci rozliczeniowi obowiązani są udostępniać informacje, o których mowa w ust. 5, na żądanie wydawców.

7. Informacje, o których mowa w ust. 5, zawierają:

1) w przypadku akceptantów będących osobami fizycznymi - dane, o których mowa w ust. 2;

2) w przypadku akceptantów niebędących osobami fizycznymi - dane, o których mowa w ust. 3

- a także opis przyczyn rozwiązania umowy lub uznania jej wykonania za nienależyte.

8. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, wydawcy i agenci rozliczeniowi zawiadamiają prokuratora lub inny organ powołany do ścigania tych przestępstw. Do zawiadomienia dołącza się niezbędne informacje lub dokumenty, w szczególności określone w ust. 1-3.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, wydawcy i agenci rozliczeniowi powinni podjąć współpracę z organami powołanymi do ścigania przestępstw lub przestępstw skarbowych.

Art. 69. 1. Jeżeli strony nie sporządziły zapisu na sąd polubowny, na żądanie posiadacza, sprawy związane z wydawaniem i używaniem elektronicznych instrumentów płatniczych rozpoznawane są przez sądy polubowne wskazane przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych, chyba że pozwany sprzeciwi się temu nie później niż w odpowiedzi na pozew.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Prezesa NBP, w drodze rozporządzenia, wskaże sądy polubowne właściwe do rozpoznawania spraw związanych z wydawaniem i używaniem elektronicznych instrumentów płatniczych, uwzględniając charakter spraw, które będą rozpatrywane przez te sądy i kierując się potrzebą zapewnienia sprawnego przebiegu postępowania.

Art. 70. 1. Posiadacz albo akceptant może upoważnić odpowiednio wydawcę lub agenta rozliczeniowego do reprezentowania jego interesów jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym.

2. W przypadku określonym w ust. 1 upoważniony podmiot powinien działać z zachowaniem najwyższej staranności.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w razie upoważnienia tego samego podmiotu do reprezentowania dwóch lub więcej pokrzywdzonych w postępowaniu karnym, których interesy są sprzeczne.

Rozdział 8

Przepisy karne

Art. 71. 1. Kto wydaje elektroniczny instrument płatniczy wbrew warunkom określonym w ustawie, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do lat 3 albo obu tym karom łącznie.

2. Jeżeli przedmiotem czynu określonego w ust. 1 jest instrument pieniądza elektronicznego, sprawca podlega grzywnie do 5 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Karom przewidzianym w ust. 1 albo 2 podlega odpowiednio także ten, kto wydaje elektroniczny instrument płatniczy wbrew warunkom określonym w ustawie, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej.

Art. 72. 1. Kto wbrew obowiązkom określonym w ustawie nie udziela NBP wymaganych informacji albo udziela ich w sposób niezgodny z przepisami prawa, podlega grzywnie do 1 000 000 złotych.

2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1, działając w imieniu lub w interesie osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej.

Art. 73. Kto wbrew przepisom ustawy reklamuje lub promuje działalność polegającą na wydawaniu elektronicznych instrumentów płatniczych oraz rozliczaniu operacji dokonywanych z ich użyciem, podlega grzywnie do 1 000 000 złotych lub karze pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 74. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208 i Nr 153, poz. 1271) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) w pkt 4 dwukrotnie użyte wyrazy „gotówki i” zastępuje się wyrazami „gotówki lub”,

b) w pkt 5 dodaje się lit. e) w brzmieniu:

„e) jest wyrażona w jednostkach pieniężnych,”;

2) w art. 5 w ust. 1 w pkt 6a i w ust. 3 wyrazy „, rozliczanie i umarzenie pieniądza elektronicznego” zastępuje się wyrazami „instrumentu pieniądza elektronicznego”;

3) w art. 105 w ust. 1 w pkt 2 dodaje się lit. m) w brzmieniu:

„m) wydawców elektronicznych instrumentów płatniczych niebędących bankami w zakresie określonym ustawą z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385).”.

Art. 75. W ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł (Dz. U. z 2000 r. Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 63, poz. 641 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 32, poz. 299, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 141, poz. 1178 i Nr 144, poz. 1204) w art. 2 w pkt 1 po wyrazach „oddziały banków zagranicznych” stawia się przecinek i dodaje wyrazy „instytucje pieniądza elektronicznego, oddziały zagranicznych instytucji pieniądza elektronicznego oraz agentów rozliczeniowych, prowadzących działalność na podstawie ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385)”.

Art. 76. Podmioty niebędące bankami, prowadzące działalność polegającą na wydawaniu kart płatniczych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, obowiązane są do dokonania zgłoszenia do NBP, o którym mowa w art. 15 ust. 1, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 77. Agenci rozliczeniowi niebędący bankami i nieprowadzący systemu w rozumieniu ustawy, o której mowa w art. 67 ust. 2, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przekażą NBP dokumenty, o których mowa w art. 17 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 67 ust. 2.

Art. 78. Do elektronicznych instrumentów płatniczych wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Art. 79. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Przepisy ustawy dotyczące instytucji pieniądza elektronicznego stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Rozdział 4.

Usługi turystyczne

4.1. Usługi turystyczne

USTAWA

z dnia 29 sierpnia 1997 r.

o usługach turystycznych

(tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.)

(wyciąg)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa warunki świadczenia przez przedsiębiorców usług turystycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także za granicą, jeżeli umowy z klientami o świadczenie tych usług są zawierane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1a. skreślony

Art. 2. *Zawieranie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego umów z klientami o świadczenie usług turystycznych jest dopuszczalne, jeżeli przedsiębiorca ten prowadzi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą na warunkach określonych w ustawie, o której mowa w art. 1.*

Art. 2a. Zadania marszałka województwa, o których mowa w ustawie, są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

Art. 2b. Minister właściwy do spraw turystyki jest organem wyższego stopnia w stosunku do marszałka województwa w sprawach, o których mowa w art. 9 ust. 3, w art. 24 ust. 1, w art. 28 ust. 1, w art. 39a ust. 3, w art. 42 ust. 1, oraz od decyzji marszałka województwa o odmowie wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 4 ust. 1.

Art. 3. Przez użyte w ustawie określenia należy rozumieć:

1) usługi turystyczne - usługi przewodnickie, usługi hotelarskie oraz wszystkie inne usługi świadczone turystom lub odwiedzającym;

2) impreza turystyczna - co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu;

3) wycieczka - rodzaj imprezy turystycznej, której program obejmuje zmianę miejsca pobytu jej uczestników;

4) organizowanie imprez turystycznych - przygotowywanie lub oferowanie, a także realizacja imprez turystycznych;

5) organizator turystyki - przedsiębiorca organizujący imprezę turystyczną;

6) pośrednik turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na wykonywaniu, na zlecenie klienta, czynności faktycznych i prawnych związanych z zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych;

7) agent turystyczny - przedsiębiorca, którego działalność polega na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających zezwolenia w kraju lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju;

7a) przewodnik turystyczny - osobę zawodowo oprowadzającą turystów lub odwiedzających po wybranych obszarach, miejscowościach i obiektach oraz udzielającą o nich informacji;

7b) pilot wycieczek - osobę towarzyszącą, w imieniu organizatora turystyki, uczestnikom imprezy turystycznej, sprawującą opiekę nad nimi i czuwającą nad sposobem wykonania na ich rzecz usług;

8) usługi hotelarskie - krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych;

9) turysta - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu na okres nieprzekraczający 12 miesięcy, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości i która korzysta z noclegu przynajmniej przez jedną noc;

10) odwiedzający - osobę, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości oraz niekorzystającą z noclegu;

11) klient - osobę, która zamierza zawrzeć lub zawarła umowę o świadczenie usług turystycznych na swoją rzecz lub na rzecz innej osoby, a zawarcie tej umowy nie stanowi przedmiotu jej działalności gospodarczej, jak i osobę, na rzecz której umowa została zawarta, a także osobę, której przekazano prawo do korzystania z usług turystycznych objętych uprzednio zawartą umową;

12) skreślony

13) skreślony

14) przedsiębiorca - przedsiębiorcę i przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807).

Rozdział 2

Organizatorzy turystyki, pośrednicy i agenci turystyczni

Art. 4. 1. Działalność gospodarcza w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga uzyskania wpisu w rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, zwanego dalej „*rejestr*”.

2. Działalnością regulowaną, o której mowa w ust. 1, nie jest działalność gospodarcza agentów turystycznych, polegająca na stałym pośredniczeniu w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych na rzecz organizatorów turystyki posiadających wpis do rejestru, lub na rzecz innych usługodawców posiadających siedzibę w kraju.

Art. 5. 1. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych jest obowiązany spełniać następujące warunki:

1) zapewniać kierowanie działalnością przedsiębiorstwa oraz działalnością jego jednostek organizacyjnych samodzielnie dokonujących czynności prawnych przez osoby:

a) posiadające odpowiednie wykształcenie i praktykę, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2,

b) niekarane za przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, wiarygodności dokumentów, mieniu oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu;

2) zawrzeć:

a) umowę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej albo

b) umowę ubezpieczenia na rzecz klientów

- w zakresie pokrycia kosztów powrotu klienta do kraju, w wypadku gdy organizator turystyki lub pośrednik turystyczny wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu, a także na pokrycie zwrotu wpłat wniesionych przez klientów w razie niewykonania zobowiązań umownych;

3) składać marszałkowi województwa oryginały dokumentów potwierdzających zawarcie kolejnych umów gwarancji lub ubezpieczenia, o których mowa w pkt 2, przed upływem terminu obowiązywania umowy poprzedniej.

2. Przedsiębiorca będący organizatorem turystyki lub pośrednikiem turystycznym, który w ramach wykonywanej działalności jednocześnie działa jako agent turystyczny, jest obowiązany:

1) wykonywać działalność tylko na rzecz organizatorów turystyki wpisanych do rejestru;

2) w umowie zawieranej z klientem wskazywać jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentuje;

3) działać na podstawie ważnej umowy agencyjnej.

3. Obowiązek posiadania gwarancji lub umowy ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy całego okresu wykonywania działalności.

4. Treść gwarancji lub umowy ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, obejmuje upoważnienie dla marszałka województwa lub wskazanej przez niego jednostki do wydawania dyspozycji wypłaty zaliczki na pokrycie kosztów powrotu klienta do kraju.

5. Marszałek województwa jest uprawniony do występowania na rzecz klientów w sprawach wypłaty środków z tytułu umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia, na zasadach określonych w treści tych umów.

6. Z sumy określonej w umowie gwarancji bankowej, umowie gwarancji ubezpieczeniowej lub umowie ubezpieczenia pokrywa się w pierwszej kolejności koszty sprowadzenia do kraju klientów, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Jeżeli pozostała suma gwarancji jest niewystarczająca na zwrot wszystkich wpłat wniesionych przez klientów, wypłaty obniża się proporcjonalnie do wysokości pozostałej sumy.

Art. 6. 1. Działalnością w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz działalnością w zakresie pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, o której mowa w art. 4 ust. 1, mogą kierować osoby posiadające:

1) rok praktyki w obsłudze turystów i ukończone studia wyższe z zakresu turystyki i rekreacji, prawa, ekonomii lub zarządzania i marketingu;

2) 2 lata praktyki w obsłudze turystów i ukończoną szkołę średnią z zakresu obsługi turystów lub ukończone studia wyższe inne niż wymienione w pkt 1;

3) 4 lata praktyki w obsłudze turystów i ukończoną szkołę średnią inną niż wymieniona w pkt 2;

4) 6 lat praktyki w obsłudze turystów, w pozostałych przypadkach.

2. Za praktykę w obsłudze turystów, o której mowa w ust. 1, uważa się samodzielne wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, kierowanie jednostkami organizującymi imprezy turystyczne, pracę na stanowiskach związanych z przygotowaniem i zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych, samodzielne przygotowywanie programów imprez turystycznych, a także wykonywanie zadań przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

3. Potwierdzeniem praktyki, o której mowa w ust. 2, jest zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej albo zaświadczenie wydane przez jednostkę organizacyjną powierzającą zainteresowanemu czynności przy obsłudze turystów.

Art. 7. 1. Organem właściwym do prowadzenia rejestru jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy, a w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego - wybrany przez niego marszałek województwa, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku przedsiębiorcy zagranicznego, który utworzył oddział na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, organem właściwym do prowadzenia rejestru jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę oddziału.

3. Wpisu do rejestru dokonuje się na wniosek przedsiębiorcy, zawierający następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres, a w przypadku gdy przedsiębiorca jest osobą fizyczną - adres zamieszkania;

2) numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;

- 3) określenie przedmiotu działalności;
- 4) określenie zasięgu terytorialnego wykonywanej działalności (obszar kraju, kraje europejskie lub kraje pozaeuropejskie);
- 5) wskazanie głównego miejsca wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru oraz oddziałów;
- 6) imiona i nazwiska osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorcy oraz działalnością jego oddziałów.

4. Do wniosku przedsiębiorca dołącza oryginał umowy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, oraz oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, określone w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.”.

5. Oświadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres;
- 2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;
- 3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

6. Wpis do rejestru obejmuje dane, określone w ust. 3, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

7. Rejestr jest jawny.

8. Rejestr może być prowadzony w systemie informatycznym.

Art. 8. 1. Marszałek województwa przesyła kopię zaświadczenia o wpisie do rejestru oraz kopie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, ministrowi właściwemu do spraw turystyki.

2. Minister właściwy do spraw turystyki, na podstawie kopii dokumentów, o których mowa w ust. 1, prowadzi Centralną Ewidencję Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych, zwaną dalej „Ewidencją”.

3. Wpisu do Ewidencji, o której mowa w ust. 2, dokonuje się z urzędu, na podstawie kopii dokumentów, o których mowa w ust. 1.

4. W ramach Ewidencji prowadzi się także wykazy:

- 1) przedsiębiorców, których wykreślono z rejestru;
- 2) przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność bez wymaganego wpisu do rejestru.

5. Podstawą umieszczenia w wykazach, o których mowa w ust. 4, jest ostateczna decyzja marszałka województwa o zakazie wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 71 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, lub o stwierdzeniu wykonywania działalności bez wymaganego wpisu do rejestru.

6. W wykazach, o których mowa w ust. 4, wskazuje się termin, w którym upływają 3 lata od dnia wykreślenia wpisu do rejestru lub od dnia uprawomocnienia się decyzji

właściwego marszałka województwa o stwierdzeniu wykonywania działalności bez wpisu do rejestru.

7. Z wykazów, o których mowa w ust. 4, wykreśla się przedsiębiorcę po upływie 3 lat od dnia wydania ostatecznej decyzji o zakazie wykonywania lub o stwierdzeniu wykonywania działalności bez wymaganego wpisu do rejestru.

8. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa organizację, szczegółowy sposób prowadzenia Ewidencji oraz tryb udzielania informacji o danych objętych wpisem, uwzględniając w szczególności dokumenty i dane, na podstawie których dokonuje się wpisu do Ewidencji.

9. Marszałek województwa udziela informacji o danych zawartych w rejestrze na zasadach ustalonych dla Ewidencji.

Art. 9. 1. Minister właściwy do spraw turystyki oraz marszałek województwa są upoważnieni do kontroli prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, w zakresie:

1) zgodności ze stanem faktycznym danych zawartych w oświadczeniu, o którym mowa w art. 7 ust. 4;

2) zgodności wykonywanej działalności z uzyskanym wpisem do rejestru;

3) przestrzegania warunków wykonywania działalności gospodarczej określonych ustawą;

4) zgodności wykonywanej działalności gospodarczej z zawartymi umowami agencyjnymi;

5) przestrzegania przez przedsiębiorców, dających zlecenie agentom, warunków wykonywania działalności gospodarczej określonych ustawą.

2. W razie stwierdzenia przez ministra właściwego do spraw turystyki w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 1, uchybień w sposobie wykonywania działalności gospodarczej, występuje on do właściwego marszałka województwa o podjęcie stosownych działań.

3. Marszałek województwa wydaje decyzję administracyjną o stwierdzeniu wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 4 ust. 1, bez wymaganego wpisu do rejestru oraz o zakazie wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem do rejestru przez okres 3 lat.

4. Decyzja, o której mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:

1) firmę przedsiębiorcy;

2) imię i nazwisko oraz datę urodzenia osoby lub osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorcy;

3) datę stwierdzenia wykonywania działalności bez wymaganego wpisu do rejestru.

Art. 10. 1. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, minimalną wysokość sumy gwarancji, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a, uwzględniając zakres i rodzaj działalności wykonywanej przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw turystyki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego,

o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanej działalności oraz jej zakres.

Art. 10a. Rażąco naruszeniem warunków wykonywania działalności jest:

1) zawieranie umów z klientami bez uprzedniego zawarcia umowy, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2;

2) nieprzedłożenie marszałkowi województwa oryginału dokumentu, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2;

3) niedopełnienie obowiązków przedsiębiorcy określonych w rozdziale 3 ustawy;

4) powierzenie przez organizatora turystyki wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobie nieuprawnionej lub nieposiadającej znajomości języka, o którym mowa w art. 31, albo nieposiadającej aktualnego zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, wydanego zgodnie z przepisami wymienionymi w art. 23 ust. 1;

5) używanie oraz powoływanie się na posiadany wpis do rejestru, w celu wprowadzenia w błąd klientów co do rzeczywistego charakteru wykonywanej przez siebie działalności, przy prowadzeniu sprzedaży prawa do korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku;

6) wykonywanie działalności poza zakresem terytorialnym określonym we wniosku.

Art. 10b. Przedsiębiorcę występującego wobec klientów jako agent turystyczny, który:

1) w umowach zawieranych z klientami nie wskazuje jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentuje, lub

2) działa jako agent organizatora turystyki, który nie jest uprawniony do zawierania umów z klientami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub

3) działa bez ważnej umowy agencyjnej lub przekracza jej zakres

- uznaje się za organizatora turystyki wykonującego działalność bez wymaganego wpisu do rejestru działalności organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Rozdział 3

Ochrona klienta

Art. 11. W zakresie nieuregulowanym ustawą do umów z klientami zawieranych przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne przepisy dotyczące ochrony konsumenta.

tezy z piśmiennictwa

Art. 11a. 1. Organizator turystyki odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest spowodowane wyłącznie:

1) działaniem lub zaniechaniem klienta;

2) działaniem lub zaniechaniem osób trzecich, nieuczestniczących w wykonywaniu usług przewidzianych w umowie, jeżeli tych działań lub zaniechań nie można było przewidzieć ani uniknąć, albo

3) siłą wyższą.

2. Wyłączenie odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, w przypadkach wymienionych w ust. 1, nie zwalnia organizatora turystyki od obowiązku udzielenia w czasie trwania imprezy turystycznej pomocy poszkodowanemu klientowi.

tezy z piśmiennictwa

Art. 11b. 1. Nie można w drodze umowy wyłączyć lub ograniczyć odpowiedzialności określonej w art. 11a, także w razie wyboru prawa obcego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną klientowi wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o świadczenie usług turystycznych może być ograniczona tylko wówczas, gdy określa to umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska.

3. Organizatorzy turystyki w umowach z klientami mogą ograniczyć odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług w czasie imprezy turystycznej do dwukrotności ceny imprezy turystycznej względem każdego klienta.

4. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 3, nie może dotyczyć szkód na osobie.

[...]

4.2. Ochrona nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego

USTAWA

z dnia 13 lipca 2000 r.

o ochronie nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku oraz o zmianie ustaw Kodeks cywilny, Kodeks wykroczeń i ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

(Dz. U. z 2000 roku, Nr 74, poz. 855, ze zm.)

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady ochrony nabywcy, który na podstawie umowy, zawartej na co najmniej trzy lata, uzyskuje od przedsiębiorcy prawo korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku oraz zobowiązuje się do zapłaty przedsiębiorcy ryczałtowego wynagrodzenia.

2. Przez nabywcę rozumie się osobę fizyczną, zawierającą umowę poza zakresem prowadzonej działalności gospodarczej.

3. Przepisy ustawy stosuje się do wszelkich umów, o których mowa w ust. 1, bez względu na naturę stosunków prawnych, których stanowią podstawę. Prawo nabywcy może mieć postać prawa osobistego, w tym wierzytelności albo prawa rzeczowego, w szczególności użytkownika.

Art. 2. 1. Przedsiębiorca jest obowiązany doręczyć osobie zainteresowanej zawarciem umowy, o której mowa w art. 1 ust. 1, pisemny prospekt.

2. Prospekt powinien być sporządzony zgodnie z wolą osoby zainteresowanej w języku urzędowym państwa, w którym osoba ta ma miejsce zamieszkania lub którego

jest obywatelem. Jeżeli w państwie tym obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy, prospekt powinien być sporządzony w jednym z tych języków, wybranym przez osobę zainteresowaną. Jeżeli jednak nabywca ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, prospekt powinien być sporządzony co najmniej w języku polskim.

3. Ogłoszenia, reklamy, cenniki i inne informacje dotyczące umowy, o której mowa w art. 1 ust. 1, powinny zawierać dane o sposobie uzyskania prospektu.

Art. 3. 1. Prospekt powinien zawierać przynajmniej:

1) imię, nazwisko oraz adres przedsiębiorcy, a gdy przedsiębiorca jest osobą prawną, także jego nazwę (firmę), siedzibę i adres, oznaczenie formy prawnej prowadzonej działalności oraz nazwiska osób uprawnionych do jej reprezentowania; jeżeli przedsiębiorca jest wpisany we właściwym rejestrze, obowiązany jest podać także numer, pod którym został wpisany,

2) jeżeli przedsiębiorca nie jest właścicielem budynku lub pomieszczenia mieszkalnego - imię, nazwisko i adres właściciela, a gdy właściciel jest osobą prawną, jego nazwę (firmę), siedzibę i adres oraz podstawę prawną dysponowania przez przedsiębiorcę tym budynkiem lub pomieszczeniem mieszkalnym,

3) określenie treści prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, wraz ze wskazaniem, czy nabywca może je zamienić lub przenieść uprawnienie do jego wykonywania, oraz zasady zbywania tego prawa i związane z tym koszty,

4) określenie przesłanek wykonywania prawa, o którym mowa w pkt 3, wymagane przepisami państwa, w którym położony jest budynek lub pomieszczenie mieszkalne, z zaznaczeniem czy zostały one spełnione oraz które z nich należy jeszcze spełnić,

5) określenie budynku lub pomieszczenia mieszkalnego albo wskazanie sposobu ich oznaczenia spośród nieruchomości, będących w dyspozycji przedsiębiorcy; jeżeli prospekt lub umowa określa budynek lub pomieszczenie mieszkalne - dokładny ich opis i położenie, a w razie określenia sposobu ich oznaczenia - listę budynków lub pomieszczeń mieszkalnych, którymi przedsiębiorca dysponuje,

6) jeżeli prawo nabywcy odnosi się do budynku lub pomieszczenia mieszkalnego, które są projektowane lub w budowie - dane dotyczące:

a) stanu zaawansowania robót budowlanych oraz stanu infrastruktury,

b) terminu zakończenia budowy,

c) pozwolenia na budowę (numer pozwolenia na budowę oraz oznaczenie organu, który je wydał, wraz z adresem),

d) urzędzeń pozwalających na właściwe korzystanie z nieruchomości,

e) prawnego zabezpieczenia zakończenia prac budowlanych oraz zwrotu należności nabywcy, gdy prace budowlane nie zostaną zakończone, ze wskazaniem warunków dotyczących wykonania zabezpieczenia,

7) dane dotyczące usług związanych z korzystaniem z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego, w szczególności jego utrzymanie, wywóz śmieci, dostarczanie wody, elektryczności i gazu, oraz warunków korzystania z tych usług,

8) dane dotyczące urzędzeń przeznaczonych do wspólnego używania, w szczególności basenu, sauny, oraz warunków korzystania z tych urzędzeń,

9) dane dotyczące zasad zarządzania budynkiem lub pomieszczeniem mieszkalnym oraz ponoszenia kosztów jego utrzymania, napraw i remontów,

10) dane dotyczące wysokości ryczałtowego wynagrodzenia za nabycie prawa oraz podstawy obliczania innych należności, w tym obciążeń związanych z korzystaniem z nieruchomości, w szczególności kosztów zarządu, podatków i opłat lokalnych, kosztów napraw i remontów,

11) informację o prawie nabywcy do odstąpienia od umowy, z pouczeniem o wymaganej pisemnej formie oświadczenia woli o odstąpieniu, wskazaniem adresata oświadczenia woli o odstąpieniu, terminu, w którym z prawa tego można skorzystać, wraz z powiadomieniem, że termin do odstąpienia od umowy, o którym mowa w art. 6 ust. 1-3, jest zachowany, jeżeli nabywca przed jego upływem wyśle na wskazany adres oświadczenie woli o odstąpieniu od umowy,

12) informację o kosztach, które, w przypadku ich poniesienia przez przedsiębiorcę w związku z zawarciem i odstąpieniem od umowy, będą podlegać zwrotowi przez nabywcę, w razie skorzystania przez niego z prawa odstąpienia od umowy,

13) informację o sposobie uzyskiwania dodatkowych danych, dotyczących proponowanej umowy.

2. Przed zawarciem umowy, o której mowa w art. 1 ust. 1, przedsiębiorca może zmienić zawarte w prospekcie informacje i dane, jeżeli zmiany są następstwem okoliczności, na które nie miał wpływu. O zmianach tych przedsiębiorca powinien poinformować drugą stronę na piśmie, przed zawarciem umowy.

Art. 4. 1. Umowa, o której mowa w art. 1 ust. 1, zawiera dane i informacje, przewidziane dla prospektu w art. 3 ust. 1 pkt 1-12, z zaznaczeniem, jakie z nich zostały zmienione w zakresie przewidzianym w art. 3 ust. 2.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, zawiera także:

- 1)** imię, nazwisko i miejsce zamieszkania nabywcy,
- 2)** oznaczenie czasu w każdym roku, w którym nabywca może korzystać z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego, albo określenie sposobu jego oznaczania,
- 3)** oznaczenie budynku lub pomieszczenia mieszkalnego, z którego nabywca może korzystać, albo określenie sposobu jego oznaczania,
- 4)** określenie czasu, na jaki umowa została zawarta,
- 5)** stwierdzenie, że wykonywanie nabytego prawa nie jest związane z kosztami, ciężarami ani zobowiązaniami innymi niż określone w umowie,
- 6)** określenie miejsca i daty podpisania umowy przez każdą ze stron.

3. Prospekt stanowi część umowy. W razie sprzeczności treści umowy z prospektem, strony są związane prospektem, chyba że w umowie zostały dokonane zmiany w zakresie, o którym mowa w art. 3 ust. 2, lub zostały uzgodnione indywidualnie. Jeżeli jednak prospekt nie został doręczony nabywcy przed zawarciem umowy albo nie został sporządzony w języku właściwym zgodnie z art. 2 ust. 2, strony są związane wyłącznie umową.

Art. 5. 1. Umowa powinna być zawarta na piśmie pod rygorem nieważności, chyba że dla ustanowienia lub przeniesienia prawa, z którego wynika uprawnienie do korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego, zastrzeżona jest inna forma szczególna.

2. Umowa powinna być sporządzona, zgodnie z wolą nabywcy, w języku urzędowym państwa, w którym osoba ta ma miejsce zamieszkania lub którego jest obywatelem. Jeżeli w państwie tym obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy, umowa powinna być sporządzona w jednym z tych języków, wybranym przez nabywcę. Jeżeli jednak nabywca ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, umowa powinna być sporządzona co najmniej w języku polskim.

3. Przedsiębiorca obowiązany jest doręczyć nabywcy dokument umowy bezpośrednio po jej zawarciu. Jeżeli język, w którym sporządzono umowę, nie jest językiem urzędowym państwa, w którym położony jest budynek lub pomieszczenie mieszkalne, przedsiębiorca powinien ponadto doręczyć nabywcy, sporządzone lub potwierdzone przez tłumacza przysięgłego, tłumaczenie umowy na język urzędowy tego państwa.

Art. 6. 1. Nabywca może odstąpić od umowy bez podania przyczyny w terminie dziesięciu dni od doręczenia mu dokumentu umowy, przez złożenie przedsiębiorcy pisemnego oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy.

2. Jeżeli umowa nie zawiera którejkolwiek z danych i informacji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-5, pkt 6 lit. a) i b), pkt 10-12 oraz w art. 4 ust. 2, termin, o którym mowa w ust. 1, ulega przedłużeniu o okres od doręczenia nabywcy dokumentu umowy do doręczenia nabywcy na piśmie uzupełnienia, zawierającego brakujące dane i informacje. W razie niedoręczenia takiego uzupełnienia, termin, o którym mowa w ust. 1, ulega przedłużeniu o trzy miesiące.

3. Jeżeli prospekt nie został nabywcy doręczony przed doręczeniem mu dokumentu umowy lub prospekt lub umowa nie zostały sporządzone w języku właściwym zgodnie z art. 2 ust. 2, nabywca ma prawo odstąpienia od umowy, o którym mowa w ust. 1, w terminie trzech miesięcy od doręczenia dokumentu umowy.

4. Termin do odstąpienia od umowy, o którym mowa w ust. 1-3, jest zachowany, jeżeli nabywca przed jego upływem wyśle na wskazany adres oświadczenie woli o odstąpieniu od umowy.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się także do umowy przedwstępnej.

Art. 7. 1. W razie skorzystania z prawa odstąpienia od umowy, o którym mowa w art. 6, umowa uważana jest za niezawartą, a nabywca nie ponosi odpowiedzialności wobec przedsiębiorcy.

2. Umowa może jednak zobowiązywać nabywcę do zwrotu przedsiębiorcy kosztów niezbędnych do zawarcia umowy, w razie skorzystania z prawa odstąpienia w terminie, o którym mowa w art. 6 ust. 1.

Art. 8. 1. Przed upływem terminu do odstąpienia od umowy przedsiębiorca nie może przyjmować od nabywcy żadnych świadczeń określonych w umowie.

2. Jeżeli ryczałtowe wynagrodzenie ma być w całości albo w części spełnione z wykorzystaniem kredytu lub pożyczki udzielonych przez przedsiębiorcę albo gdy umowa przewidywała wykorzystanie kredytu udzielonego na podstawie porozumienia kredytodawcy z przedsiębiorcą, odstąpienie od umowy, o którym mowa w art. 6, jest skuteczne także wobec umowy kredytu lub pożyczki zawartej przez nabywcę.

Art. 9. Przepisy ustawy stosuje się, jeżeli umowa, o której mowa w art. 1 ust. 1, lub stosunek prawny, z którego wynika prawo korzystania z budynku lub pomieszczenia

mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, podlega prawu polskiemu zgodnie z przepisami prawa prywatnego międzynarodowego.

Art. 10. Jeżeli umowa lub stosunek prawny, o których mowa w art. 9, podlega prawu obcemu, a prawo to nie zapewnia nabywcy poziomu ochrony przewidzianego niniejszą ustawą, przepisy ustawy stosuje się także wtedy, gdy:

1) budynek lub pomieszczenie mieszkalne położone są w Rzeczypospolitej Polskiej lub

2) nabywca ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, lub

3) do zawarcia umowy doszło w następstwie wręczenia prospektu lub złożenia oferty przez przedsiębiorcę w Rzeczypospolitej Polskiej, lub

4) do zawarcia umowy doszło w następstwie oferty nabywcy złożonej przedsiębiorcy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11. Nie można w drodze umowy ograniczyć ani wyłączyć praw określonych w art. 2-10 ustawy.

Art. 12. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751, Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 271) w księdze drugiej, tytule III, dziale II, rozdziale II po art. 270 dodaje się art. 270¹ w brzmieniu:

„Art. 270¹. § 1. Do użytkowania polegającego na korzystaniu z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego na zasadach określonych w ustawie o ochronie nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku oraz o zmianie ustaw Kodeks cywilny, Kodeks wykroczeń i ustawy o księgach wieczystych i hipotece stosuje się przepisy rozdziału I i II niniejszego działu, z wyjątkiem art. 254-255 i art. 266.

§ 2. Użytkowanie, o którym mowa w § 1, wygasa najpóźniej z upływem pięćdziesięciu lat od jego ustanowienia.”

Art. 13. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19, poz. 147, z 1991 r. Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1994 r. Nr 85, poz. 388, z 1996 r. Nr 107, poz. 499, z 1997 r. Nr 117, poz. 752, Nr 137, poz. 926 i Nr 140, poz. 940 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) w art. 16 w ust. 2 po pkt 5 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) prawo korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, o którym mowa w ustawie z dnia 13 lipca 2000 r. o ochronie nabywców prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku oraz o zmianie ustaw Kodeks cywilny, Kodeks wykroczeń i ustawy o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 74, poz. 855).”

Art. 14. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44,

poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942, z 1998 r. Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 i Nr 101, poz. 1178 oraz z 2000 r. Nr 22, poz. 271 i Nr 73, poz. 852) w art. 60¹ po § 4 dodaje się § 5 i 6 w brzmieniu:

„§ 5. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa:

1) zawiera z nabywcą, będącym osobą fizyczną, umowę, na podstawie której uzyskuje on prawo korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku bez zachowania właściwych wymogów, dotyczących jej treści lub formy,

2) żąda od nabywcy prawa korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, świadczenia przed upływem określonego w ustawie terminu do odstąpienia

- podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 6. Kto zawierając umowę, na podstawie której nabywca uzyskuje prawo korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku w nieuczciwy sposób i sprzecznie z treścią nabywanego prawa oświadcza, że przedmiotem umowy jest własność

- podlega karze grzywny.”

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Rozdział 5.

Prawa konsumentów na rynkach regulowanych

5.1. Telekomunikacja

USTAWA

z dnia 16 lipca 2004 r.

Prawo telekomunikacyjne

(Dz. U. Nr 171, poz. 1800, ze zm.)

(wyciąg)

DZIAŁ I

Postanowienia ogólne

Rozdział 1

Zakres ustawy

Art. 1. 1. Ustawa określa:

1) zasady wykonywania i kontroli działalności polegającej na świadczeniu usług telekomunikacyjnych, dostarczaniu sieci telekomunikacyjnych lub udogodnień towarzyszących, zwanej dalej „działalnością telekomunikacyjną”;

2) prawa i obowiązki przedsiębiorców telekomunikacyjnych;

3) prawa i obowiązki użytkowników oraz użytkowników urządzeń radiowych;

4) warunki podejmowania i wykonywania działalności polegającej na dostarczaniu sieci i udogodnień towarzyszących oraz świadczeniu usług telekomunikacyjnych, w tym sieci i usług służących rozpowszechnianiu lub rozprowadzaniu programów radiofonicznych i telewizyjnych;

5) warunki regulowania rynków telekomunikacyjnych;

6) warunki świadczenia usługi powszechnej;

7) warunki ochrony użytkowników usług;

8) warunki gospodarowania częstotliwościami, zasobami orbitalnymi oraz numeracją;

9) warunki przetwarzania danych w telekomunikacji i ochrony tajemnicy telekomunikacyjnej;

10) zadania i obowiązki na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w zakresie telekomunikacji;

11) wymagania, jakim powinny odpowiadać urządzenia radiowe i telekomunikacyjne urządzenia końcowe;

12) funkcjonowanie administracji łączności, jej współdziałanie z innymi organami krajowymi oraz instytucjami Unii Europejskiej w zakresie regulacji telekomunikacji.

2. Celem ustawy jest stworzenie warunków dla:

1) wspierania równoprawnej i skutecznej konkurencji w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych;

2) rozwoju i wykorzystania nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej;

3) zapewnienia ładu w gospodarce numeracją, częstotliwościami oraz zasobami orbitalnymi;

4) zapewnienia użytkownikom maksymalnych korzyści w zakresie różnorodności, ceny i jakości usług telekomunikacyjnych;

5) zapewnienia neutralności technologicznej.

3. Przepisy ustawy nie naruszają przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531, z późn. zm.).

Art. 2. Określenia użyte w ustawie oznaczają:

1) abonent - podmiot, który jest stroną umowy zawartej w formie pisemnej o świadczenie usług z dostawcą publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych;

2) aparat publiczny - publicznie dostępny telefon, w którym połączenie opłacane jest automatycznie, w szczególności za pomocą monety, żetonu, karty telefonicznej lub karty płatniczej;

3) aparatura - aparaturę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej (Dz. U. Nr 82, poz. 556);

4) dostarczanie sieci telekomunikacyjnej - przygotowanie sieci telekomunikacyjnej w sposób umożliwiający świadczenie w niej usług, jej eksploatację, nadzór nad nią lub umożliwianie dostępu telekomunikacyjnego;

5) dostęp do lokalnej pętli abonenckiej - korzystanie z lokalnej pętli abonenckiej lub lokalnej podpętli abonenckiej pozwalające na korzystanie z pełnego pasma częstotliwości pętli abonenckiej (pełny dostęp do lokalnej pętli abonenckiej) lub niegłosowego pasma częstotliwości pętli abonenckiej przy zachowaniu możliwości korzystania z lokalnej pętli abonenckiej przez jej operatora do świadczenia usług telefonicznych (współdzielony dostęp do lokalnej pętli abonenckiej);

6) dostęp telekomunikacyjny - korzystanie z urządzeń telekomunikacyjnych, udogodnień towarzyszących lub usług świadczonych przez innego przedsiębiorcę telekomunikacyjnego, na określonych warunkach, celem świadczenia usług telekomunikacyjnych, polegające w szczególności na:

a) łączeniu urządzeń telekomunikacyjnych, w tym na dostępie do lokalnej pętli abonenckiej oraz urządzeń i usług niezbędnych do świadczenia usług w lokalnej pętli abonenckiej,

b) dostępie do budynków i infrastruktury telekomunikacyjnej,

c) dostępie do odpowiednich systemów oprogramowania, w tym do systemów wspomagających eksploatację,

d) dostępie do translacji numerów lub systemów zapewniających analogiczne funkcje,

e) dostępie do sieci telekomunikacyjnych, w tym na potrzeby roamingu,

f) dostępie do systemów dostępu warunkowego,

g) dostęp do usług sieci wirtualnych;

7) elektroniczny przewodnik po programach - środki lub rozwiązania techniczne umożliwiające wybór programów, stosowane w systemach telewizji cyfrowej, zawierające dodatkowe dane opisujące programy występujące w cyfrowym sygnale telewizyjnym;

8) infrastruktura telekomunikacyjna - urządzenia telekomunikacyjne, oprócz telekomunikacyjnych urządzeń końcowych, oraz w szczególności linie, kanalizacje kablowe, słupy, wieże, maszty, kable, przewody oraz osprzęt, wykorzystywane do zapewnienia telekomunikacji;

9) instrukcja - opracowaną przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego szczegółową instrukcję w zakresie prowadzonej przez niego rachunkowości regulacyjnej, zawierającą opis przyjętych w jego przedsiębiorstwie sposobów wyodrębnienia aktywów i pasywów, przychodów i kosztów na działalności w zakresie dostępu telekomunikacyjnego lub usług na rynku detalicznym;

10) interfejs - układ elektryczny, elektroniczny lub optyczny, z oprogramowaniem lub bez oprogramowania, umożliwiający łączenie, współpracę i wymianę sygnałów o określonej postaci pomiędzy urządzeniami połączonymi za jego pośrednictwem zgodnie z odpowiednią specyfikacją techniczną;

11) interfejs programu aplikacyjnego - oprogramowanie umożliwiające łączenie, współpracę, wymianę informacji pomiędzy aplikacjami dostarczonymi przez nadawców lub dostawców usług a urządzeniami telewizji cyfrowej służącymi do przekazywania cyfrowych sygnałów umożliwiającymi świadczenie usług telewizyjnych lub radiowych;

12) interfejs radiowy - interfejs umożliwiający połączenie drogą radiową, współpracę i wymianę informacji pomiędzy urządzeniami radiowymi;

13) interoperacyjność usług - zdolność sieci telekomunikacyjnych do efektywnej współpracy w celu zapewnienia wzajemnego dostępu użytkowników do usług świadczonych w tych sieciach; **14)** kalkulacja kosztów - wyliczanie przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego kosztów związanych ze świadczeniem usług, odrębnie dla każdej z usług, dla której przedsiębiorca jest obowiązany prowadzić kalkulację kosztów, zgodnie z zatwierdzonym na dany rok obrotowy przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, zwanego dalej „Prezesem UKE”, opisem kalkulacji kosztów;

15) kolokacja - udostępnianie fizycznej przestrzeni lub urządzeń technicznych w celu umieszczenia i podłączenia niezbędnego sprzętu operatora podłączającego swoją sieć do sieci innego operatora lub korzystającego z dostępu do lokalnej pętli abonenckiej;

16) skreślony

17) komunikat - każdą informację wymienianą lub przekazywaną między określonymi użytkownikami za pośrednictwem publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych; nie obejmuje on informacji przekazanej jako część transmisji radiowych lub telewizyjnych transmitowanych poprzez sieć telekomunikacyjną, z wyjątkiem informacji odnoszącej się do możliwego do zidentyfikowania abonenta lub użytkownika otrzymującego informację;

18) konsument - osobę fizyczną wnoszącą o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych lub korzystającą z takich usług dla celów niezwiązanych bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub wykonywaniem zawodu;

19) lokalna pętla abonencka - obwód łączący zakończenie sieci bezpośrednio z punktem dostępu do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej, w szczególności z przełącznicą główną lub równoważnym urządzeniem;

20) lokalna podpętla abonencka - obwód łączący zakończenie sieci z pośrednim punktem dostępu do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej, w szczególności z koncentratorom lub innym urządzeniem dostępu pośredniego do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej;

21) numer alarmowy - numer ustalony w ustawie lub w planie numeracji krajowej dla publicznych sieci telefonicznych udostępniany służbom ustawowo powołanym do niesienia pomocy;

22) numer geograficzny - numer ustalony w planie numeracji krajowej, w którym część ciągu cyfr zawiera wskaźnik obszaru geograficznego, wykorzystywany do kierowania połączeń do stałej lokalizacji zakończenia sieci;

23) numer niegeograficzny - numer ustalony w planie numeracji krajowej, który nie zawiera ciągu cyfr określającego wskaźnik obszaru geograficznego, w szczególności numer zakończenia ruchomej publicznej sieci telefonicznej, numer do którego połączenia są bezpłatne albo o podwyższonej opłacie;

24) skreślony

25) połączenie sieci - fizyczne i logiczne połączenie publicznych sieci telekomunikacyjnych użytkowanych przez tego samego lub różnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych, celem umożliwienia użytkownikom korzystającym z usług lub sieci jednego przedsiębiorcy telekomunikacyjnego komunikowania się z użytkownikami korzystającymi z usług lub sieci tego samego lub innego przedsiębiorcy telekomunikacyjnego albo dostępu do usług dostarczanych przez innego przedsiębiorcę telekomunikacyjnego; połączenie sieci stanowi szczególny rodzaj dostępu telekomunikacyjnego realizowanego pomiędzy operatorami;

26) połączenie telefoniczne - połączenie ustanowione za pomocą publicznie dostępnej usługi telefonicznej, pozwalające na dwukierunkową łączność w czasie rzeczywistym;

27) przedsiębiorca telekomunikacyjny - przedsiębiorcę lub inny podmiot uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów, który wykonuje działalność gospodarczą polegającą na dostarczaniu sieci telekomunikacyjnych, udogodnień towarzyszących lub świadczeniu usług telekomunikacyjnych, przy czym przedsiębiorca telekomunikacyjny, uprawniony do:

a) świadczenia usług telekomunikacyjnych, zwany jest „*dostawcą usług*”,

b) dostarczania publicznych sieci telekomunikacyjnych lub udogodnień towarzyszących, zwany jest „*operatorem*”;

28) publiczna sieć telefoniczna - publiczną sieć telekomunikacyjną wykorzystywaną do świadczenia publicznie dostępnych usług telefonicznych, zapewniającą łączność głosową między zakończeniami sieci, a także inne formy łączności, w szczególności przesyłanie faksów i danych;

29) publiczna sieć telekomunikacyjna - sieć telekomunikacyjną wykorzystywaną głównie do świadczenia publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych;

30) publicznie dostępna usługa telefoniczna - usługę telekomunikacyjną dostępną dla ogółu użytkowników, w celu inicjowania i odbierania połączeń krajowych i międzokrajowych;

dzynarodowych oraz uzyskania dostępu do służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy, za pomocą numeru lub numerów ustalonych w krajowym lub międzynarodowym planie numeracji telefonicznej, która ponadto może obejmować:

a) zapewnienie pomocy konsultanta dostawcy usług przy korzystaniu z usług telekomunikacyjnych,

b) uzyskanie informacji o numerach telefonicznych,

c) dostęp do spisów abonentów,

d) dostęp do aparatów publicznych,

e) korzystanie z usług na szczególnych warunkach,

f) korzystanie ze specjalnych udogodnień przez osoby niepełnosprawne,

g) korzystanie z połączeń z numerami niegeograficznymi;

31) publicznie dostępna usługa telekomunikacyjna - usługę telekomunikacyjną dostępną dla ogółu użytkowników;

32) rachunkowość regulacyjna - szczególny, w stosunku do rachunkowości prowadzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.), rodzaj rachunkowości prowadzonej przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego w odniesieniu do jego działalności w zakresie świadczenia dostępu telekomunikacyjnego lub usług na rynku detalicznym, zgodnie z zatwierdzoną na dany rok obrotowy przez Prezesa UKE instrukcją;

33) ruchoma publiczna sieć telefoniczna - publiczną sieć telefoniczną, w której zakończenia nie mają stałej lokalizacji;

34) rynek detaliczny - rynek wyrobów i usług w zakresie usług telekomunikacyjnych dla użytkowników końcowych;

35) sieć telekomunikacyjna - systemy transmisyjne oraz urządzenia komutacyjne lub przekierowujące, a także inne zasoby, które umożliwiają nadawanie, odbiór lub transmisję sygnałów za pomocą przewodów, fal radiowych, optycznych lub innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną, niezależnie od ich rodzaju;

36) służba radiokomunikacyjna - nadawanie, przesyłanie lub odbiór fal radiowych dla wypełnienia zadań określonych dla danej służby w międzynarodowych przepisach radiokomunikacyjnych;

37) służba radiokomunikacyjna amatorska - służbę radiokomunikacyjną mającą na celu nawiązywanie wzajemnych łączności, badania techniczne oraz indywidualne szkolenie wykonywane w celach niezarobkowych przez uprawnione osoby wyłącznie dla potrzeb własnych;

38) stacjonarna publiczna sieć telefoniczna - publiczną sieć telefoniczną, w której zakończenia sieci mają stałą lokalizację;

39) system dostępu warunkowego - środki lub rozwiązania techniczne, które powodują, że dostęp do zrozumiałej formy zabezpieczonych transmisji radiowych lub telewizyjnych jest uwarunkowany posiadaniem abonamentu lub uprzednio uzyskanego indywidualnego zezwolenia;

40) szkodliwe zaburzenie elektromagnetyczne - zaburzenie elektromagnetyczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej, które:

a) zagraża funkcjonowaniu służby radionawigacyjnej lub służby radiokomunikacyjnej używanej stale lub czasowo w celu zapewnienia ochrony życia ludzkiego lub mienia lub

b) w sposób poważny pogarsza, utrudnia lub w sposób powtarzający się przerywa wykonywanie służby radiokomunikacyjnej działającej zgodnie z przepisami prawa;

41) świadczenie usług telekomunikacyjnych - wykonywanie usług za pomocą własnej sieci, z wykorzystaniem sieci innego operatora lub sprzedaż we własnym imieniu i na własny rachunek usługi telekomunikacyjnej wykonywanej przez innego dostawcę usług;

42) telekomunikacja - nadawanie, odbiór lub transmisję informacji, niezależnie od ich rodzaju, za pomocą przewodów, fal radiowych bądź optycznych lub innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną;

43) telekomunikacyjne urządzenie końcowe - urządzenie telekomunikacyjne przeznaczone do podłączenia bezpośrednio lub pośrednio do zakończeń sieci;

44) udogodnienia towarzyszące - dodatkowe możliwości funkcjonalne lub usługowe związane z siecią telekomunikacyjną, umożliwiające lub wspierające świadczenie w nich usług telekomunikacyjnych lub związane z usługą telekomunikacyjną, umożliwiające lub wspierające świadczenie tej usługi, w szczególności systemy dostępu warunkowego i elektroniczne przewodniki po programach;

45) urządzenie radiowe - urządzenie telekomunikacyjne umożliwiające komunikowanie się przy pomocy emisji lub odbioru fal radiowych;

46) urządzenie telekomunikacyjne - urządzenie elektryczne lub elektroniczne przeznaczone do zapewniania telekomunikacji;

47) usługa o wartości wzbogaconej - każdą usługę telekomunikacyjną wymagającą przetworzenia danych o lokalizacji;

48) usługa telekomunikacyjna - usługę polegającą głównie na przekazywaniu sygnałów w sieci telekomunikacyjnej; nie stanowi tej usługi usługa poczty elektronicznej;

49) użytkownik - podmiot korzystający z publicznie dostępnej usługi telekomunikacyjnej lub żądający świadczenia takiej usługi;

50) użytkownik końcowy - podmiot korzystający z publicznie dostępnej usługi telekomunikacyjnej lub żądający świadczenia takiej usługi, dla zaspokojenia własnych potrzeb;

51) skreślony

52) zakończenie sieci - fizyczny punkt, w którym abonent otrzymuje dostęp do publicznej sieci telekomunikacyjnej; w przypadku sieci stosujących komutację lub przekierowywanie, zakończenie sieci identyfikuje się za pomocą konkretnego adresu sieciowego, który może być przypisany do numeru lub nazwy abonenta;

53) zasoby orbitalne - pozycje na orbicie geostacjonarnej lub orbity satelitarne, które są lub mogą być wykorzystywane do umieszczania sztucznych satelitów Ziemi przeznaczonych do zapewniania telekomunikacji.

Art. 3. 1. Do stosunków prawnych z zakresu telekomunikacji stosuje się przepisy Prawa telekomunikacyjnego, o ile wiążące Rzeczpospolitą Polską ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

2. Jeżeli wiążące Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowe, w tym wiążące uchwały organizacji międzynarodowych ustanowionych tymi umowami, przewidują jednakowe traktowanie podmiotu polskiego i podmiotu obcego, minister właściwy do spraw łączności zapewni również w aktach wykonawczych do niniejszej ustawy jednakowe traktowanie tych podmiotów.

3. Dla zwiększenia efektywności telekomunikacji minister właściwy do spraw łączności może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić do stosowania wymagania i zalecenia międzynarodowe o charakterze specjalistycznym, w tym dotyczące bezpieczeństwa i prawidłowości telekomunikacji, gospodarowania numeracją, częstotliwościami oraz zasobami orbitalnymi, ustanawiane w szczególności przez:

- 1) Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU);
- 2) Europejską Konferencję Administracji Pocztowych i Telekomunikacyjnych (CEPT);
- 3) Europejski Komitet do spraw Normalizacji Elektrotechniki (CENELEC);
- 4) Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną (IEC);
- 5) Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI).

4. Wymagania i zalecenia, o których mowa w ust. 3, zwane są dalej „*przepisami międzynarodowymi*”.

Art. 4. Przepisów art. 143 nie stosuje się do wykonywania działalności telekomunikacyjnej oraz używania urządzeń radiowych przez:

1) komórki organizacyjne i jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane oraz organy i jednostki organizacyjne nadzorowane lub podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych - dla własnych potrzeb;

2) organy i jednostki organizacyjne podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych - w odniesieniu do sieci telekomunikacyjnej eksploatowanej przez te organy i jednostki dla potrzeb Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i administracji rządowej;

3) jednostki sił zbrojnych obcych państw oraz jednostki organizacyjne innych zagranicznych organów państwowych, przebywające czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umów, których Rzeczpospolita Polska jest stroną - na czas pobytu;

4) jednostki organizacyjne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego - dla własnych potrzeb;

5) jednostki organizacyjne podległe ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych - dla własnych potrzeb;

6) przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne, zagraniczne misje specjalne oraz przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych, korzystające z przywilejów i immunitetów na podstawie ustaw, umów i zwyczajów międzynarodowych, mające swe siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - wyłącznie w zakresie związanym z działalnością dyplomatyczną tych podmiotów;

7) jednostki organizacyjne Służby Więziennej - dla własnych potrzeb;

8) komórki organizacyjne przeprowadzające czynności wywiadu skarbowego, które wchodzi w skład jednostek organizacyjnych kontroli skarbowej nadzorowa-

nych lub podległych ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych - dla własnych potrzeb.

Art. 5. 1. Minister Obrony Narodowej oraz minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, mogą w zakresie swojej właściwości określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wykonywania działalności telekomunikacyjnej, o której mowa w art. 4 pkt 1 i 3, a także używania urządzeń radiowych przez podległe, nadzorowane i podporządkowane organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki wymienione w art. 4 pkt 3, uwzględniając zakres zadań wykonywanych przez te organy i jednostki.

2. Prezes Rady Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wykonywania działalności telekomunikacyjnej, a także używania urządzeń radiowych przez jednostki organizacyjne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, uwzględniając zakres zadań wykonywanych przez te jednostki.

2a. Prezes Rady Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wykonywania działalności telekomunikacyjnej, a także używania urządzeń radiowych przez jednostki organizacyjne Centralnego Biura Antykorupcyjnego, uwzględniając zakres zadań wykonywanych przez te jednostki.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki wykonywania działalności telekomunikacyjnej, a także używania urządzeń radiowych przez komórki organizacyjne przeprowadzające czynności wywiadu skarbowego, które wchodzi w skład jednostek organizacyjnych kontroli skarbowej, uwzględniając zakres zadań wykonywanych przez te komórki.

4. Prezes Rady Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wykonywania działalności telekomunikacyjnej przez organy i jednostki organizacyjne podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych - w odniesieniu do sieci telekomunikacyjnej eksploatowanej przez te organy i jednostki dla potrzeb Kancelarii Prezydenta, Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i administracji rządowej, uwzględniając zakres zadań wykonywanych przez te organy i jednostki.

Art. 6. 1. Przedsiębiorca telekomunikacyjny lub podmiot, który uzyskał rezerwację częstotliwości, zasobów orbitalnych lub przydział numeracji, z wyłączeniem podmiotów, o których mowa w art. 4, jest obowiązany na wezwanie Prezesa UKE do przekazania informacji o realizowaniu przez niego obowiązków nałożonych ustawą lub decyzją Prezesa UKE.

2. Prezes UKE może wezwać do udzielenia informacji, o których mowa w ust. 1, jeżeli są one niezbędne w celu:

- 1)** kontroli przestrzegania obowiązków odnoszących się do:
  - a)** współfinansowania usługi powszechnej,
  - b)** uiszczania opłat, o których mowa w dziale IX ustawy,
  - c)** zapewnienia dostępu telekomunikacyjnego,
  - d)** świadczenia systemów dostępu warunkowego,
  - e)** świadczenia usług na rynku detalicznym,
  - f)** zapewnienia minimalnego zestawu łączny dzierżawionych,

g) wyboru dostawcy usług;

2) kontroli realizowania obowiązków wynikających z ustawy w sytuacji, gdy uprzednio dokonana kontrola wykazała, że obowiązki te są realizowane, a Prezes UKE uzyskał informacje, że sytuacja ta uległa zmianie, albo w sytuacji, gdy prowadzone jest postępowanie kontrolne wszczęte z urzędu;

3) zapewnienia prawidłowego przebiegu procedur związanych z uzyskaniem rezerwacji częstotliwości, zasobów orbitalnych lub przydziału numeracji;

4) publikowania zestawień porównawczych odnoszących się do jakości i cen świadczonych usług telekomunikacyjnych;

5) prowadzenia statystyk i analiz rynku związanych z zapewnieniem dostępu i obowiązkiem świadczenia usługi powszechnej.

3. W wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, Prezes UKE obowiązany jest wskazać cel, w którym żądane informacje zostaną wykorzystane, oraz termin dostarczenia tych informacji.

Art. 7. 1. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, którego roczne przychody z tytułu wykonywania działalności telekomunikacyjnej w poprzednim roku obrotowym przekroczyły kwotę 4 milionów złotych, jest obowiązany do przedkładania Prezesowi UKE:

1) rocznego sprawozdania finansowego w terminie do dnia 30 czerwca;

2) danych dotyczących rodzaju i zakresu wykonywanej działalności telekomunikacyjnej oraz wielkości sprzedaży usług telekomunikacyjnych w terminie do dnia 31 marca.

2. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, którego roczne przychody z tytułu wykonywania działalności telekomunikacyjnej w poprzednim roku obrotowym były równe lub mniejsze od kwoty 4 milionów złotych, jest obowiązany do przedkładania Prezesowi UKE, w terminie do dnia 31 marca, danych dotyczących rodzaju i zakresu wykonywanej działalności telekomunikacyjnej oraz wielkości sprzedaży usług telekomunikacyjnych.

3. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, wzory formularzy służących do przekazywania Prezesowi UKE danych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, wraz z objaśnieniami co do sposobu ich wypełniania, kierując się koniecznością zapewnienia Prezesowi UKE informacji niezbędnych do właściwego realizowania jego obowiązków.

Art. 8. Prezes UKE zapewnia dostęp do informacji otrzymanych od przedsiębiorców telekomunikacyjnych organom regulacyjnym innych państw członkowskich Unii Europejskiej, zwanych dalej „państwami członkowskimi”, i Komisji Europejskiej, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie.

Art. 9. 1. Przedsiębiorca telekomunikacyjny może zastrzec informacje, dokumenty lub ich części zawierające tajemnicę przedsiębiorstwa, dostarczane na żądanie Prezesa UKE lub na podstawie przepisów ustawy.

2. Prezes UKE może uchylić zastrzeżenie w drodze decyzji, jeżeli uzna, że dane te są niezbędne.

3. Zastrzeżenie uwzględnia się przy ogłaszaniu informacji lub dokumentów oraz zapewnianiu dostępu do informacji publicznej.

4. W przypadku ustawowego obowiązku przekazania informacji lub dokumentów otrzymanych od przedsiębiorców innym organom krajowym, zagranicznym organom

regulacyjnym lub Komisji Europejskiej, informacje i dokumenty przekazuje się wraz z zastrzeżeniem i pod warunkiem jego przestrzegania.

Rozdział 2

Wykonywanie gospodarczej działalności telekomunikacyjnej

Art. 10. 1. Działalność telekomunikacyjna będąca działalnością gospodarczą jest działalnością regulowaną i podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców telekomunikacyjnych, zwanego dalej „rejestrem”.

2. Organem prowadzącym rejestr jest Prezes UKE.

3. skreślony

4. Wpisu do rejestru dokonuje się na podstawie złożonego przez przedsiębiorcę lub inny podmiot uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów pisemnego wniosku zawierającego następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy lub nazwę innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów, jego siedzibę i adres;

2) oznaczenie formy prawnej przedsiębiorcy lub innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów;

3) numer identyfikacji podatkowej;

4) numer w rejestrze przedsiębiorców albo ewidencji działalności gospodarczej lub innym właściwym rejestrze;

5) oznaczenie osoby, która jest upoważniona do kontaktowania się w imieniu przedsiębiorcy lub innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów, z Prezesem UKE, jej siedzibę, adres lub numer telefonu;

6) imię, nazwisko, adres i numer telefonu osoby, która jest upoważniona do kontaktowania się w imieniu przedsiębiorcy lub innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów w nagłym przypadku związanym z funkcjonowaniem sieci telekomunikacyjnej lub świadczeniem usługi telekomunikacyjnej, której dotyczy wnioszek;

7) ogólny opis sieci telekomunikacyjnej, usługi telekomunikacyjnej lub udogodnień towarzyszących, których dotyczy wnioszek;

8) obszar, na którym będzie wykonywana działalność telekomunikacyjna;

9) przewidywaną datę rozpoczęcia działalności telekomunikacyjnej.

5. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca lub inny podmiot uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów składa oświadczenie następującej treści: „Świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 Kodeksu karnego oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców telekomunikacyjnych są zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności telekomunikacyjnej, której dotyczy wnioszek, wynikające z ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne.”.

6. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 5, powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy lub nazwę innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów, jego siedzibę i adres;
- 2) oznaczenie miejsca i daty złożenia oświadczenia;
- 3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy lub innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

7. skreślony

8. Prezes UKE dokona wpisu przedsiębiorcy lub innego podmiotu uprawnionego do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów do rejestru w terminie do 7 dni od dnia wpływu tego wniosku wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 5.

9. Jeżeli Prezes UKE nie dokona wpisu w terminie, o którym mowa w ust. 8, a od dnia wpływu wniosku o wpis do rejestru upłynęło 14 dni, przedsiębiorca lub inny podmiot uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów może rozpocząć wykonywanie działalności telekomunikacyjnej po uprzednim zawiadomieniu na piśmie Prezesa UKE. Nie dotyczy to przypadku, w którym Prezes UKE wezwał przedsiębiorcę lub inny podmiot uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej na podstawie odrębnych przepisów do uzupełnienia wniosku o wpis do rejestru przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 8.

10. Do wniosku o wpis do rejestru stosuje się odpowiednio art. 64 Kodeksu postępowania administracyjnego.

11. skreślony

12. Wniosek o wpis do rejestru, załączniki dołączane do tego wniosku oraz wpis do rejestru nie podlegają opłacie skarbowej.

13. Rejestr obejmuje następujące dane:

- 1) kolejny numer wpisu, zwany dalej „*numerem z rejestru*”;
- 2) datę wpływu wniosku o wpis do rejestru oraz datę dokonania wpisu;
- 3) dane, o których mowa w ust. 4 pkt 1-8;
- 4) inne informacje wskazane w ustawie.

14. Rejestr może być prowadzony w systemie informatycznym.

15. Minister właściwy do spraw łączności może określić, w drodze rozporządzenia, rodzaje działalności telekomunikacyjnej, o której mowa w ust. 1, zwolnionej z obowiązku dokonania wpisu do rejestru, mając na uwadze charakter, zakres i rodzaj takiej działalności.

Art. 11. 1. Prezes UKE, w terminie 7 dni od dnia dokonania wpisu, wydaje z urzędu zaświadczenie o wpisie do rejestru, zwane dalej „*zaświadczeniem*”.

2. Zaświadczenie powinno zawierać:

- 1) numer z rejestru;
- 2) dane, o których mowa w art. 10 ust. 13 pkt 2 i 3;
- 3) informację o prawach przysługujących przedsiębiorcy telekomunikacyjnemu na podstawie ustawy.

3. W przypadku gdy dane zawarte w zaświadczeniu różnią się od danych zawartych w rejestrze, przyjmuje się, że wiążący charakter mają dane zawarte w rejestrze.

4. Wydanie zaświadczenia nie podlega opłacie skarbowej.

Art. 12. 1. Jeżeli nastąpiła zmiana danych, o których mowa w art. 10 ust. 4 pkt 1-8, przedsiębiorca telekomunikacyjny jest obowiązany niezwłocznie złożyć pisemny wniosek do Prezesa UKE, o dokonanie zmiany wpisu w rejestrze.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać numer z rejestru oraz numer identyfikacji podatkowej.

3. Prezes UKE, na podstawie wniosku, o którym mowa w ust. 1, dokonuje zmiany wpisu w rejestrze i wystawia aktualne zaświadczenie. Przepisy art. 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 13. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o wpis lub zmianę wpisu do rejestru przedsiębiorców telekomunikacyjnych, kierując się dążeniem do uproszczenia i ułatwienia podejmowania działalności telekomunikacyjnej, a także koniecznością zapewnienia Prezesowi UKE informacji potrzebnych do właściwego realizowania jego obowiązków.

Art. 14. skreślony

[...]

Rozdział 3

Regulowanie usług na rynku detalicznym

Art. 46. 1. Jeżeli w wyniku analizy przeprowadzonej zgodnie z art. 23 Prezes UKE stwierdzi, że:

- 1) dany rynek detaliczny nie jest skutecznie konkurencyjny,
- 2) obowiązki, o których mowa w art. 34-40, art. 42, art. 44 i art. 45 nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 189 ust. 2,
- 3) realizacja uprawnień abonenta, o którym mowa w art. 72 ust. 1, nie doprowadziłaby do osiągnięcia celu, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4, i nie spełnia celów, o których mowa w art. 189 ust. 2

- nakłada co najmniej jeden z obowiązków, o których mowa w ust. 2, na przedsiębiorcę telekomunikacyjnego o znaczącej pozycji rynkowej na danym rynku detalicznym.

2. Prezes UKE w celu ochrony użytkownika końcowego może, w drodze decyzji, nałożyć na przedsiębiorcę telekomunikacyjnego o znaczącej pozycji rynkowej na rynku usług detalicznych następujące obowiązki:

- 1) nieustalania zawyżonych cen usług;
- 2) nieutrudniania wejścia na rynek innym przedsiębiorcom;
- 3) nieograniczania konkurencji poprzez ustalanie cen usług zaniżonych w stosunku do kosztów ich świadczenia;
- 4) niestosowania nieuzasadnionych preferencji dla określonych użytkowników końcowych, z wyłączeniem przewidzianych w ustawie;
- 5) niezobowiązania użytkownika końcowego do korzystania z usług, które są dla niego zbędne.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 2, Prezes UKE może w szczególności:

- 1) określić maksymalne ceny usług albo
- 2) określić wymagany przedział cen usług ustalony na podstawie cen stosowanych na porównywalnych rynkach państw członkowskich, albo
- 3) nałożyć obowiązek:
  - a) prowadzenia rachunkowości regulacyjnej zgodnie z zatwierdzoną przez Prezesa UKE instrukcją lub
  - b) prowadzenia kalkulacji kosztów usług zgodnie z zatwierdzonym przez Prezesa UKE opisem kalkulacji kosztów, lub
  - c) określania cen usług na podstawie kosztów ich świadczenia, lub
- 4) nałożyć obowiązek przedstawiania do zatwierdzenia cennika lub regulaminu świadczenia usług.

4. Prezes UKE w decyzji nakładającej obowiązek, o którym mowa w ust. 3 pkt 3 lit. b, określi sposoby kalkulacji kosztów usług świadczonych na danym rynku detalicznym, jakie powinien stosować przedsiębiorca telekomunikacyjny, na podstawie przepisów rozporządzenia, o którym mowa w art. 51.

Art. 47. 1. Prezes UKE nakłada, w drodze decyzji, na przedsiębiorcę telekomunikacyjnego o znaczącej pozycji rynkowej w zakresie zapewnienia części lub całości minimalnego zestawu łączy dzierżawionych obowiązek ich zapewnienia na zasadach niedyskryminacji i przejrzystości.

2. Prezes UKE może w decyzji, o której mowa w ust. 1, nałożyć obowiązek:

- 1) prowadzenia rachunkowości regulacyjnej zgodnie z zatwierdzoną przez Prezesa UKE instrukcją;
- 2) kalkulacji kosztów usług w zakresie zapewnienia części lub całości minimalnego zestawu łączy dzierżawionych, zgodnie z zatwierdzonym przez Prezesa UKE opisem kalkulacji kosztów i określania ich cen w oparciu o uzasadnione koszty związane z ich świadczeniem.

3. Prezes UKE w decyzji, o której mowa w ust. 2 pkt 2, określa sposoby kalkulacji kosztów usług świadczonych na danym rynku detalicznym, jakie powinien stosować operator, na podstawie przepisów rozporządzenia, o którym mowa w art. 51.

4. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, o którym mowa w ust. 1, nie może odmówić zapewnienia minimalnego zestawu łączy dzierżawionych z tytułu niespełnienia wymagań technicznych przez urządzenie końcowe użytkownika, jeżeli urządzenie te spełniają zasadnicze wymagania, o których mowa w art. 153 ust. 1 i 2.

5. Zaprzestanie świadczenia usługi dzierżawy łączy telekomunikacyjnych wymaga uprzedniej konsultacji z zainteresowanymi użytkownikami.

6. Jeżeli operator odmawia zawarcia umowy o świadczenie usługi obejmującej zapewnienie minimalnego zestawu łączy dzierżawionych, zaprzestaje jej świadczenia albo zmniejsza liczbę łączy dzierżawionych w stosunku do zawartej umowy, uzasadniając to nieprzebrnięciem przez użytkownika warunków dzierżawy, użytkownik może zwrócić się do Prezesa UKE z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu. Prezes UKE podejmuje decyzję określającą zakres obowiązku świadczenia usługi po przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej.

7. Cena usługi obejmującej zapewnienie minimalnego zestawu łączy dzierżawionych powinna być niezależna od sposobu wykorzystania łączy przez użytkownika oraz dotyczyć wyłącznie:

1) łączy dzierżawionych znajdujących się pomiędzy punktami sieci, do których użytkownik ma dostęp;

2) należności za zestawienie łączy oraz okresowej należności za jego dzierżawę.

8. Prezes UKE w decyzji, o której mowa w ust. 1, może zobowiązać operatora do przedkładania cennika lub regulaminu świadczenia usług obejmujących zapewnienie części lub całości minimalnego zestawu łączy dzierżawionych w celu ich zatwierdzenia.

9. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, zakres usługi obejmującej zapewnienie minimalnego zestawu łączy dzierżawionych oraz ich parametry techniczne, kierując się dążeniem do stworzenia warunków dla efektywnego świadczenia usługi.

Art. 48. 1. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, na którego nałożono obowiązek, o którym mowa w art. 46 ust. 3 pkt 4 lub art. 47 ust. 8, przedkłada Prezesowi UKE projekty cenników i regulaminów świadczenia usług wraz z uzasadnieniem, w terminie co najmniej 30 dni przed planowanym terminem wprowadzenia w życie cennika lub regulaminu świadczenia usług lub ich zmian.

2. Prezes UKE, w drodze decyzji, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia projektu cennika, regulaminu świadczenia usług lub ich zmiany, może zgłosić sprzeciw, jeżeli projekt cennika lub regulaminu jest sprzeczny z decyzjami, o których mowa w art. 46 ust. 2 i art. 47 ust. 1, lub z przepisami niniejszej ustawy i zobowiązać przedsiębiorcę telekomunikacyjnego do przedstawienia poprawionego cennika lub regulaminu, w części objętej sprzeciwem.

3. Prezes UKE może zażądać od obowiązującego przedsiębiorcy telekomunikacyjnego przedłożenia dodatkowych dokumentów lub udzielenia dodatkowych informacji. Do tego czasu termin, o którym mowa w ust. 2, zawieszają się.

4. Cennik i regulamin świadczenia usług lub ich zmiany objęte sprzeciwem Prezesa UKE nie wchodzi w życie.

5. Cennik i regulamin świadczenia usług lub ich zmiany podlegają publikacji w Biuletynie UKE, na koszt przedsiębiorcy telekomunikacyjnego.

[...]

Dział III

Ochrona użytkowników końcowych i usługa powszechna

Rozdział 1

Świadczenie usług telekomunikacyjnych użytkownikom końcowym

Art. 56. 1. Świadczenie usług telekomunikacyjnych odbywa się na podstawie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

2. Z zastrzeżeniem ust. 5, umowę o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, zawiera się w formie pisemnej.

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, powinna określać w szczególności:

- 1) nazwę, adres i siedzibę dostawcy usług;
- 2) świadczone usługi, dane o ich jakości, w tym o czasie oczekiwania na przyłączenie do sieci lub terminie rozpoczęcia świadczenia usług telekomunikacyjnych;
- 3) zakres obsługi serwisowej;
- 4) dane szczegółowe dotyczące cen, w tym pakietów cenowych oraz sposoby uzyskania informacji o aktualnym cenniku;
- 5) czas trwania umowy oraz warunki przedłużenia i rozwiązania umowy;
- 6) wysokość kar umownych w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania usługi telekomunikacyjnej;
- 7) tryb postępowania reklamacyjnego;
- 8) informację o możliwości rozwiązania sporu w drodze mediacji lub poddania go pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

4. Umowa o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej poza elementami, o których mowa w ust. 3, powinna określać numer przydzielony abonentowi, a w przypadku przyłączenia do publicznej stacjonarnej sieci telefonicznej także adres zakończenia sieci.

5. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych zawieranych poprzez dokonanie czynności faktycznych obejmujących w szczególności umowy o świadczenie usług telefonicznych za pomocą aparatu publicznego lub przez wybranie numeru dostępu do sieci dostawcy usług.

Art. 57. 1. Dostawca usług nie może uzależniać zawarcia umowy o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej od:

- 1) zawarcia przez użytkownika końcowego umowy o świadczenie innych usług lub nabycia urzędzenia u określonego dostawcy;
- 2) niezawierania z innym dostawcą usług umowy o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej;
- 3) udzielenia informacji lub danych, innych niż określone w art. 161 ust. 2, w przypadku użytkownika końcowego będącego osobą fizyczną.

2. Dostawca usług może uzależnić zawarcie umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do sieci, od:

- 1) dostarczenia przez użytkownika końcowego dokumentów potwierdzających możliwość wykonania zobowiązania wobec dostawcy usług wynikającego z umowy;
- 2) pozytywnej oceny wiarygodności płatniczej użytkownika końcowego wynikającej z danych będących w posiadaniu dostawcy usług lub udostępnionych mu przez biuro informacji gospodarczej w trybie określonym w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424 oraz z 2004 r. Nr 68, poz. 623 i Nr 116, poz. 1203); dostawca usług powiadamia użytkownika końcowego o wystąpieniu takiego zastrzeżenia.

3. Dostawca usług może odmówić użytkownikowi końcowemu zawarcia umowy

o zapewnienie przyłączenia do sieci lub o świadczenie usług telekomunikacyjnych lub zawrzeć umowę o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do sieci na warunkach mniej korzystnych dla użytkownika końcowego w wyniku negatywnej oceny wiarygodności płatniczej dokonanej na podstawie informacji udostępnionych przez biuro informacji gospodarczej, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, w szczególności poprzez żądanie zabezpieczenia wiarygodności wynikających z tej umowy.

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do umów, o których mowa w art. 56 ust. 5.

5. Warunki umowy o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do sieci, nie mogą uniemożliwiać lub utrudniać abonentowi korzystania z prawa do zmiany dostawcy usług świadczącego publicznie dostępne usługi telekomunikacyjne.

6. W przypadku zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do sieci, związanego z ulgą przyznaną abonentowi, roszczenie z tytułu jednostronnego rozwiązania umowy przez abonenta lub przez dostawcę usług z winy abonenta przed upływem terminu ustalonego w umowie nie może przekroczyć określonej w umowie równowartości ulgi przyznanej abonentowi.

Art. 58. 1. W przypadku posiadania przez użytkownika końcowego tytułu prawnego do nieruchomości innego niż prawo własności, prawo użytkowania wieczystego lub spółdzielcze prawo do lokalu, przyłączenie pojedynczego zakończenia sieci wymaga przedstawienia przez niego pisemnej zgody odpowiednio właściciela, użytkownika wieczystego nieruchomości lub członka spółdzielni mieszkaniowej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do właściciela, użytkownika wieczystego nieruchomości lub członka spółdzielni mieszkaniowej będącego osobą prawną.

Art. 59. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do określenia zakresu i warunków wykonywania usług telekomunikacyjnych w regulaminie świadczenia usług telekomunikacyjnych, podanym do publicznej wiadomości i dostarczanym nieodpłatnie abonentowi wraz z umową o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, a także na każde jego żądanie.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych powiadamia abonenta o każdej zmianie w regulaminie, o którym mowa w ust. 1, z wyprzedzeniem co najmniej jednego okresu rozliczeniowego przed wprowadzeniem tych zmian w życie. Jednocześnie abonent powinien zostać poinformowany o prawie wypowiedzenia umowy w przypadku braku akceptacji zmian, a także o tym, że w razie skorzystania z tego prawa dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych nie przysługuje roszczenie odszkodowawcze.

3. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do przedłożenia regulaminu świadczenia usług telekomunikacyjnych Prezesowi UKE, na każde jego żądanie, w terminie przez niego określonym oraz każdorazowo po dokonaniu w nim zmian.

Art. 60. Regulamin świadczenia usług dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych powinien określać w szczególności:

1) nazwę, adres i siedzibę dostawcy usług;

2) zakres świadczonych publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych ze wskazaniem elementów składających się na opłatę abonamentową;

3) zasady wypłaty kar umownych;

4) zakres obsługi serwisowej;

5) standardowe warunki umowy, w tym wskazanie minimalnego czasu trwania umowy, jeżeli taki został określony;

6) tryb postępowania reklamacyjnego.

Art. 61. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych ustala ceny usług telekomunikacyjnych, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. Ceny usług telekomunikacyjnych są ustalane na podstawie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów.

3. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych określa w cenniku usług telekomunikacyjnych, zwanym dalej „*cennikiem*”, ceny za przyłączenie do sieci, za usługi, za obsługę serwisową oraz szczegółowe informacje dotyczące stosowanych pakietów cenowych oraz opustów.

4. Cennik jest podawany przez dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych do publicznej wiadomości oraz jest dostarczany nieodpłatnie abonentowi wraz z umową o świadczenie publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, a także na każde jego żądanie.

5. W razie podwyższenia cen usług telekomunikacyjnych dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany, z wyprzedzeniem co najmniej jednego okresu rozliczeniowego, do powiadomienia:

1) o tym abonentów na piśmie;

2) innych niż abonenci użytkowników poprzez podanie tego do publicznej wiadomości.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, abonent powinien zostać poinformowany także o prawie wypowiedzenia umowy z powodu braku akceptacji podwyższenia cen, a także o tym, że w razie skorzystania z tego prawa dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych nie przysługuje roszczenie odszkodowawcze, z zastrzeżeniem art. 57 ust. 6.

7. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do przedłożenia cennika Prezesowi UKE, na każde jego żądanie, w terminie przez niego określonym oraz każdorazowo po dokonaniu zmian w cenniku.

Art. 62. Prezes UKE kierując się potrzebą zwiększenia dostępności informacji dotyczących zasad świadczenia usług telekomunikacyjnych dla użytkowników końcowych publikuje w Biuletynie UKE oraz zamieszcza na stronach internetowych UKE informacje dotyczące podstawowych praw i obowiązków abonentów publicznie dostępnych usług telefonicznych, w tym usługi powszechnej, standardowe warunki umowy o świadczenie publicznie dostępnych usług telefonicznych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telefonicznej, a także sposobów pozasądowego rozwiązywania sporów między konsumentami a przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi.

Art. 63. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych publikuje aktualne informacje o jakości tych usług.

2. Prezes UKE może zażądać przekazania informacji, o których mowa w ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw łączności może określić, w drodze rozporządzenia, wymagania dotyczące jakości poszczególnych usług oraz treść, formę, terminy i sposób publikowania informacji, o których mowa w ust. 1, kierując się potrzebą zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do wyczerpujących i przejrzystych informacji.

Art. 64. 1. Dostawca publicznie dostępnej usługi telekomunikacyjnej obejmującej usługę telekomunikacyjną z dodatkowym świadczeniem, zwanej dalej „usługą o podwyższonej opłacie”, jest obowiązany podawać wraz z numerem tej usługi podawanym do publicznej wiadomości cenę za jednostkę rozliczeniową połączenia ze wskazaniem ceny netto i brutto.

2. Dostawca usługi o podwyższonej opłacie powinien zapewnić, aby użytkownik końcowy w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej był każdorazowo informowany, przed rozpoczęciem naliczania opłat, o cenie jednostki rozliczeniowej połączenia do numeru danej usługi.

3. Świadczenie usługi o podwyższonej opłacie odbywa się na podstawie umowy zawartej w sposób określony w art. 56 ust. 5.

Art. 65. 1. Dostawca usługi o podwyższonej opłacie przekazuje Prezesowi UKE informacje o swojej nazwie, adresie, siedzibie, rodzaju i zakresie świadczonej usługi o podwyższonej opłacie oraz numerze lub numerach wykorzystywanych do świadczenia tej usługi, w terminie co najmniej 7 dni przed dniem rozpoczęcia świadczenia tej usługi.

2. Prezes UKE prowadzi jawny rejestr numerów wykorzystywanych przez dostawców usług o podwyższonej opłacie zawierający informacje, o których mowa w ust. 1.

3. Prezes UKE zamieszcza rejestr, o którym mowa w ust. 2, na stronach internetowych UKE.

Art. 66. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telefonicznych w sieci stacjonarnej udostępnia swoim abonentom, po cenie uwzględniającej koszty, aktualny spis swoich abonentów z obszaru strefy numeracyjnej, w której znajduje się zakończenie sieci abonenta, nie rzadziej niż raz na 2 lata.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telefonicznych świadczy swoim abonentom usługę informacji o numerach telefonicznych, obejmującą co najmniej jego abonentów.

Art. 67. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telefonicznych udostępnia niezbędne dane innym przedsiębiorcom telekomunikacyjnym prowadzącym spisy abonentów lub świadczącym usługę informacji o numerach telefonicznych, w tym usługę ogólnokrajowego spisu abonentów oraz usługę informacji o numerach obejmującej wszystkich abonentów publicznych sieci telefonicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „ogólnokrajową informacją o numerach telefonicznych”.

2. Udostępnienie danych następuje na podstawie umowy, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 27-31. W umowie określa się w szczególności formę udostępnienia danych.

3. Do usługi informacji o numerach telefonicznych oraz do sporządzania spisu abonentów i związanego z tym udostępniania danych stosuje się odpowiednio przepisy art. 161 i art. 169.

Art. 68. Dostawca publicznie dostępnych usług telefonicznych zapewnia użytkownikom końcowym, w tym korzystającym z aparatów publicznych, możliwość uzyskania połączenia z konsultantem dostawcy usług.

Art. 69. Abonent publicznej sieci telefonicznej może żądać zmiany przydzielonego numeru, jeżeli wykáže, że korzystanie z przydzielonego numeru jest uciążliwe.

Art. 70. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania, siedziby lub miejsca wykonywania działalności abonent będący stroną umowy z dostawcą usług zapewniającym przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej operatora może żądać przeniesienia przydzielonego numeru w ramach istniejącej sieci tego samego operatora na obszarze:

- 1) strefy numeracyjnej - w przypadku numerów geograficznych;
- 2) całego kraju - w przypadku numerów niegeograficznych.

Art. 71. 1. Abonent będący stroną umowy z dostawcą usług zapewniającym przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej operatora może żądać przy zmianie operatora przeniesienia przydzielonego numeru do istniejącej sieci innego operatora na obszarze:

- 1) strefy numeracyjnej - w przypadku numerów geograficznych;
- 2) całego kraju - w przypadku numerów niegeograficznych.

1a. Przepisy ust. 1 stosuje się także do użytkownika końcowego usługi przedpłaconej świadczonej w ruchomej publicznej sieci telefonicznej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do przenoszenia numerów pomiędzy stacjonarnymi i ruchomymi publicznymi sieciami telefonicznymi.

3. Za przeniesienie przydzielonego numeru przy zmianie operatora może być pobrana przez dotychczasowego dostawcę usług jednorazowa opłata określona w jego cenniku, której wysokość nie powinna zniechęcać do korzystania z tego uprawnienia.

Art. 72. 1. Abonent będący stroną umowy z dostawcą usług zapewniającym przyłączenie do stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej operatora o znaczącej pozycji rynkowej może wybrać dowolnego dostawcę publicznie dostępnych usług telefonicznych, którego usługi są dostępne w połączonych sieciach.

2. Z tytułu dokonania wyboru dostawcy publicznie dostępnych usług telefonicznych, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje roszczenie w stosunku do abonenta.

3. Kierując się potrzebami abonentów w zakresie wyboru dostawcy usług, Prezes UKE, po przeprowadzeniu zgodnie z art. 23 i art. 24 analizy rynku usług świadczonych w ruchomej publicznej sieci telefonicznej, może w drodze decyzji, o której mowa w art. 25, nałożyć na wyznaczonego operatora o znaczącej pozycji na tym rynku obowiązek realizacji na rzecz abonentów przyłączonych do jego sieci uprawnienia, o którym mowa w ust. 1.

Art. 73. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, warunki korzystania z uprawnień, o których mowa w art. 69-72, uwzględniając dostępność usług telefonicznych, możliwości techniczne publicznych sieci telefonicznych oraz istniejące zasoby numeracji.

Art. 74. 1. Dostawca usług zapewniający przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej i operator, do którego sieci został przyłączony abonent będący stroną umowy

z dostawcą usług zapewniającym przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej, są obowiązani zapewnić możliwości do realizacji uprawnień abonenta, o których mowa w art. 69-72, polegające na stworzeniu odpowiednich warunków technicznych lub zawarciu umowy, o której mowa w art. 31 albo art. 128, a jeżeli możliwości takie istnieją - zapewnić ich realizację.

2. Na wniosek dostawcy albo operatora, o których mowa w ust. 1, Prezes UKE może, w drodze decyzji, na czas określony, zawiesić realizację lub ograniczyć zakres realizacji określonego uprawnienia, o którym mowa w art. 69-72, jeżeli techniczne możliwości sieci wnioskodawcy nie pozwalają na realizację uprawnienia w całości lub części, określając harmonogram przystosowania tej sieci do realizacji uprawnienia objętego wnioskiem.

3. Prezes UKE może nałożyć karę, o której mowa w art. 209 ust. 1 pkt 15-17, na dostawcę oraz na operatora, o których mowa w ust. 1, jeżeli:

- 1) nie zapewniają określonych w ust. 1 możliwości realizacji uprawnień abonenta;
- 2) nie realizują uprawnień abonentów, gdy istnieją możliwości ich realizacji;
- 3) realizują uprawnienia abonentów niezgodnie z przepisami ustawy lub rozporządzenia, o którym mowa w art. 73.

Art. 75. Operator publicznej sieci telefonicznej zapewnia użytkownikom końcowym możliwość wybierania wieloczęstotliwościowego (DTMF).

Art. 76. Operator publicznej sieci telefonicznej zapewnia przekazywanie danych i sygnałów w celu ułatwienia oferowania udogodnień prezentacji identyfikacji linii wywołującej i wybierania wieloczęstotliwościowego (DTMF), o których mowa w art. 75 i art. 171 ust. 1, pomiędzy sieciami operatorów państw członkowskich.

Art. 77. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany zapewnić użytkownikom końcowym swojej sieci, w tym korzystającym z aparatów publicznych, bezpłatne połączenia z numerami alarmowymi.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany zapewnić kierowanie połączeń do numerów alarmowych właściwych terytorialnie jednostek służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy.

Art. 78. 1. Operator publicznej sieci telefonicznej jest obowiązany, na każde żądanie służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy, udostępnić, w miarę możliwości technicznych, w czasie rzeczywistym informacje dotyczące lokalizacji zakończenia sieci, z którego zostało wykonane połączenie do numeru alarmowego „112” oraz innych numerów alarmowych, umożliwiające niezwłoczne podjęcie interwencji.

2. Do obowiązku, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepis art. 74 ust. 2.

Art. 79. 1. Operator publicznej sieci telefonicznej zapewnia użytkownikom końcowym swojej sieci oraz użytkownikom końcowym z innych państw członkowskich możliwość, w przypadku gdy jest to technicznie i ekonomicznie wykonalne, zrealizowania połączenia do numeru niegeograficznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem przypadków, gdy wywoływany abonent ograniczył połączenia przychodzące od użytkowników końcowych zlokalizowanych w poszczególnych obszarach geograficznych.

2. Prezes UKE, na wniosek operatora publicznej sieci telefonicznej, może, w drodze decyzji, na czas określony, zawiesić realizację lub ograniczyć zakres realizacji obowiązku, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ze względów technicznych lub ekonomicznych wnioskodawca nie ma możliwości realizacji tego obowiązku w całości lub części, określając harmonogram przystosowania sieci wnioskodawcy do realizacji obowiązku objętego wnioskiem.

Art. 80. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych dostarcza abonentowi nieodpłatnie z każdą fakturą podstawowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych zawierający informację o zrealizowanych płatnych połączeniach z podaniem, dla każdego typu połączeń, ilości jednostek rozliczeniowych odpowiadającej wartości zrealizowanych przez abonenta połączeń.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych dostarcza na żądanie abonenta szczegółowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych, za który może być pobierana opłata w wysokości określonej w cenniku.

3. Szczegółowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych powinien zawierać informację o zrealizowanych płatnych połączeniach, z podaniem, dla każdego połączenia: numeru wywoływanego, daty oraz godziny rozpoczęcia połączenia, czasu jego trwania oraz wysokości opłaty za połączenie z wyszczególnieniem ceny brutto i netto.

4. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych dostarcza szczegółowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych począwszy od bieżącego okresu rozliczeniowego, w którym abonent złożył pisemne żądanie, do końca okresu rozliczeniowego, w czasie którego upływa uzgodniony z abonentem termin zaprzestania dostarczania tego wykazu.

5. Wykaz, o którym mowa w ust. 4, dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych dostarcza wraz z fakturą wystawioną za okres rozliczeniowy, którego dotyczy ten wykaz.

6. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych dostarcza, na żądanie abonenta, szczegółowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych za okresy rozliczeniowe poprzedzające nie więcej niż 12 miesięcy okres rozliczeniowy, w którym abonent zażądał tego świadczenia.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, szczegółowy wykaz wykonanych usług telekomunikacyjnych dostarcza się w terminie 14 dni od dnia złożenia pisemnego żądania przez abonenta.

Rozdział 2

Świadczenie usługi powszechnej

Art. 81. 1. Zestaw usług telekomunikacyjnych, jakie powinny być dostępne dla wszystkich użytkowników końcowych stacjonarnych publicznych sieci telefonicznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zachowaniem wymaganej jakości i po przystępnej cenie, stanowi usługę powszechną.

2. Usługę, o której mowa w ust. 1, świadczy przedsiębiorca telekomunikacyjny wyznaczony, zgodnie z art. 82 albo art. 83, do świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład, zwany dalej „*przedsiębiorcą wyznaczonym*”.

3. Do zestawu usług telekomunikacyjnych, o którym mowa w ust. 1, zalicza się:

1) przyłączenie pojedynczego zakończenia sieci w głównej lokalizacji abonenta z wyłączeniem sieci cyfrowej z integracją usług, zwanej dalej „*ISDN*”;

2) utrzymanie łącza abonenckiego z zakończeniem sieci, o którym mowa w pkt 1, w gotowości do świadczenia usług telekomunikacyjnych;

3) połączenia telefoniczne krajowe i międzynarodowe, w tym do sieci ruchomych, obejmujące także zapewnienie transmisji dla faksu oraz transmisji danych, w tym połączenia do sieci Internet;

4) udzielanie informacji o numerach telefonicznych oraz udostępnianie spisów abonentów;

5) świadczenie udogodnień dla osób niepełnosprawnych;

6) świadczenie usług telefonicznych za pomocą aparatów publicznych.

4. Przez pojęcie głównej lokalizacji abonenta, o której mowa w ust. 3 pkt 1, rozumie się adres wskazany przez abonenta jako główny w umowie o świadczenie usług telekomunikacyjnych. Wskazany może zostać adres, pod którym abonent posiada stałe zameldowanie lub adres nieruchomości, do której abonent posiada tytuł prawny, z wyłączeniem budynków rekreacji indywidualnej, to jest budynków przeznaczonych do okresowego wypoczynku rodzinnego.

5. W przypadku:

1) szkół publicznych,

2) szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny lub obowiązek nauki,

3) zakładów kształcenia nauczycieli,

4) publicznych centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych i poradni psychologiczno-pedagogicznych,

5) publicznych placówek doskonalenia nauczycieli i publicznych bibliotek pedagogicznych,

6) publicznych bibliotek,

7) szkół wyższych

- zwanych dalej „*jednostkami uprawnionymi*”, oprócz usługi powszechnej świadczona jest usługa przyłączenia do sieci w celu zapewnienia korzystania z usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu, z uwzględnieniem art. 100.

6. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymagania dotyczące świadczenia usługi powszechnej oraz wymagania dotyczące świadczenia usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu dla jednostek uprawnionych, w szczególności:

1) wskaźniki dostępności i jakości usługi powszechnej oraz usługi przyłączenia do sieci, w celu zapewnienia korzystania z usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu jednostek uprawnionych,

2) wymagania dotyczące udogodnień dla osób niepełnosprawnych, w tym rodzaje urządzeń końcowych, jakie powinny być oferowane osobom niepełnosprawnym przez przedsiębiorcę wyznaczonego oraz wymagania dotyczące przystosowania aparatów publicznych do używania przez osoby niepełnosprawne,

3) wymaganą przepływność łącza dla usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu jednostek uprawnionych

- mając na uwadze poziom rozwoju telefonizacji, stymulowanie rozwoju telefonizacji oraz zwiększenie dostępności usług telekomunikacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 82. 1. Prezes UKE ogłasza w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym konkurs na przedsiębiorcę wyznaczonego na obszarze wskazanym przez Prezesa UKE, do którego może przystąpić każdy przedsiębiorca telekomunikacyjny.

2. Konkurs ogłasza się w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy oraz każdorazowo w przypadku, gdy przedsiębiorca wyznaczony zaprzestaje świadczenia usługi powszechnej zgodnie z warunkami określonymi w art. 102 albo w decyzji Prezesa UKE, o której mowa w art. 85, albo w przypadku złożenia przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego wniosku o przeprowadzenie konkursu.

3. W ogłoszeniu o konkursie zawiera się informacje dotyczące wymaganego poziomu jakości świadczenia usługi powszechnej oraz inne wymagane informacje zgodnie z rozporządzeniem wydanym na podstawie ust. 5.

4. Prezes UKE wyznacza, w drodze decyzji, przedsiębiorcę telekomunikacyjnego do świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład, na podstawie najniższego kosztu świadczenia publicznie dostępnych usług telefonicznych oraz danych o jakości świadczenia tych usług zawartych w ofercie przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, biorąc pod uwagę jego zdolność do świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład.

5. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, wymagany zakres ogłoszenia o konkursie, zakres oferty na świadczenia usługi powszechnej i wymaganej dokumentacji oraz tryb postępowania konkursowego w sprawie wyłonienia przedsiębiorcy wyznaczonego, mając na uwadze potrzebę zachowania przejrzystości i obiektywności postępowania.

Art. 83. 1. W przypadku braku ofert na świadczenie usługi powszechnej lub poszczególnych usług wchodzących w jej skład Prezes UKE wyznacza, w drodze decyzji, dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej posiadającego znaczącą pozycję na rynku detalicznym na obszarze wskazanym przez Prezesa UKE, do świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład nieświadczonych jeszcze na tym obszarze.

2. Jeżeli na obszarze, o którym mowa w ust. 1, żaden dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej nie posiada znaczącej pozycji na rynku detalicznym, Prezes UKE wyznacza dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych obsługującego największą liczbę stacjonarnych telefonicznych łączy abonenckich na tym obszarze.

Art. 84. Prezes UKE sporządza listę przedsiębiorców wyznaczonych oraz publikuje ją w Biuletynie UKE i zamieszcza na stronach internetowych UKE, podając zakres

świadczonych przez tych przedsiębiorców usług i obszar, na jakim mają obowiązek ich świadczenia.

Art. 85. 1. Prezes UKE, w drodze decyzji, określi w szczególności:

1) termin rozpoczęcia świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład,

2) okres świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład,

3) wartości wskaźników dostępności i jakości świadczenia usługi powszechnej albo poszczególnych usług wchodzących w jej skład

- jakie powinny być zachowane przez przedsiębiorcę wyznaczonego, kierując się stopniem rozwoju usług telekomunikacyjnych na danym obszarze, a w przypadku przedsiębiorcy wyznaczonego zgodnie z art. 82 także warunkami świadczenia usług zawartych w ofercie.

2. Do decyzji, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu konsultacyjnym. **Art. 86.** Przedsiębiorca wyznaczony nie może odmówić zawarcia umowy o świadczenie usługi powszechnej, poszczególnych usług wchodzących w jej skład lub usługi, o której mowa w art. 81 ust. 5, jeżeli użytkownik końcowy spełni warunki wynikające z regulaminu świadczenia usługi powszechnej.

Art. 87. Umowa o świadczenie usługi powszechnej lub usługi, o której mowa w art. 81 ust. 5, powinna być zawarta w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o jej zawarcie oraz określać w szczególności termin rozpoczęcia świadczenia usługi.

Art. 88. 1. Prezes UKE ustala, w drodze decyzji, dla każdego przedsiębiorcy wyznaczonego do świadczenia usługi wchodzącej w skład usługi powszechnej polegającej na świadczeniu usługi telefonicznej za pomocą aparatów publicznych, minimalną liczbę aparatów publicznych, w tym liczbę tych aparatów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, jakie powinny być instalowane na obszarze objętym działalnością danego przedsiębiorcy wyznaczonego, biorąc pod uwagę stan telefonizacji na tym obszarze oraz uzasadnione potrzeby mieszkańców.

2. Prezes UKE może odstąpić od nakładania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, na części lub całości terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli w postępowaniu konsultacyjnym z zainteresowanymi podmiotami stwierdzi, że liczba istniejących aparatów publicznych lub łączny abonencki jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Art. 89. Przedsiębiorca wyznaczony jest obowiązany zapewnić osobom niepełnosprawnym dostęp do świadczonej przez siebie usługi powszechnej przez oferowanie:

1) urządzeń końcowych przystosowanych do używania przez osoby niepełnosprawne, jeżeli używanie takiego urządzenia jest niezbędne do zapewnienia im dostępu do usługi powszechnej;

2) udogodnień ułatwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z usługi powszechnej.

Art. 90. Przedsiębiorca wyznaczony ustala cenę usługi powszechnej, poszczególnych usług wchodzących w jej skład lub usługi, o której mowa w art. 81 ust. 5, w oparciu o uzasadnione koszty jej świadczenia, obliczone w sposób określony w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 51, pod warunkiem że tak ustalona przez tego przedsiębiorcę cena spełnia warunki, o których mowa w art. 91 ust. 1.

Art. 91. 1. Przedsiębiorca wyznaczony ustala cenę usługi powszechnej lub poszczególnych usług wchodzących w jej skład, tak aby uwzględniała ona możliwości ekonomiczne użytkowników końcowych lub odpowiadała ich potrzebom poprzez oferowanie różnych pakietów cenowych oraz sposoby korzystania z usług ze szczególnym uwzględnieniem konsumentów będących osobami niepełnosprawnymi.

2. Przedsiębiorca wyznaczony jest obowiązany do przedłożenia Prezesowi UKE projektu cennika usługi powszechnej lub jego zmiany w terminie 30 dni przed dniem wprowadzenia w życie jego postanowień.

3. Prezes UKE przeprowadza analizę projektu cennika i w przypadku, gdy w jej wyniku stwierdzi, że ceny usługi powszechnej nie spełniają warunków określonych w ust. 1, może nałożyć obowiązki, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 1 i 4 oraz ust. 3 pkt 1 i 2.

Art. 92. 1. Przedsiębiorca wyznaczony jest obowiązany do przedłożenia Prezesowi UKE cennika i regulaminu świadczenia usługi powszechnej w terminie 2 tygodni od wprowadzenia ich postanowień w życie i każdorazowo po dokonaniu w nich zmian.

2. Prezes UKE zamieszcza cennik i regulamin, o którym mowa w ust. 1, na stronach internetowych UKE.

Art. 93. 1. Przedsiębiorca wyznaczony dostarczając udogodnienia i usługi dodatkowe w stosunku do usług wchodzących w skład usługi powszechnej lub usługi, o której mowa w art. 81 ust. 5, ustanawia warunki korzystania z nich w taki sposób, aby abonent nie był zobligowany do płacenia za udogodnienia lub usługi dodatkowe, które nie są konieczne do świadczenia zamówionej usługi.

2. Przedsiębiorca wyznaczony umożliwia rozłożenie na raty opłaty za przyłączenie pojedynczego zakończenia sieci w głównej lokalizacji abonenta.

3. Przedsiębiorca wyznaczony zapewnia abonentom możliwość nieodpłatnego zablokowania połączeń wychodzących do określonych kategorii numeracji lub usług.

4. Przedsiębiorca wyznaczony zapewnia abonentom możliwość zablokowania połączeń wychodzących powyżej określonej wartości w okresie rozliczeniowym oraz możliwość korzystania z usług w granicach sumy przedpłaconej lub w granicach określonej przez abonenta górnej kwoty faktury.

5. Przedsiębiorca wyznaczony dostarcza na żądanie abonenta szczegółowy, bezpłatny wykaz wykonanych na jego rzecz usług telekomunikacyjnych w formie umożliwiającej osobom trzecim bezpośredni dostęp do informacji w nich zawartych, tak aby abonent mógł weryfikować i kontrolować opłaty ponoszone z tytułu korzystania ze stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej.

Art. 94. 1. Przedsiębiorca wyznaczony publikuje w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim oraz zamieszcza na swoich stronach internetowych aktualne informacje dotyczące jakości świadczenia przez niego usługi powszechnej w zakresie spełniania wskaźników dostępności i jakości usług określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 81 ust. 6, za każde półrocze oraz za każdy rok, dla całego obszaru działania oraz odrębnie dla każdej strefy numeracyjnej objętej jego działalnością.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, przedsiębiorca wyznaczony przekazuje Prezesowi UKE w terminie 1 miesiąca od zakończenia okresów, o których mowa w ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw łączności może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania dotyczące jakości usługi powszechnej świadczonej osobom

niepełnosprawnym, kierując się potrzebą oceny działalności przedsiębiorców telekomunikacyjnych w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych tym osobom.

4. Prezes UKE bada spełnianie przez przedsiębiorców wyznaczonych wartości wskaźników dostępności i jakości.

5. W przypadku niewywiązywania się przez przedsiębiorcę wyznaczonego z obowiązku świadczenia usługi powszechnej co najmniej zgodnie z określonymi wartościami wskaźników dostępności i jakości, Prezes UKE podejmuje działania, o których mowa w art. 201.

Art. 95. 1. Przedsiębiorcy wyznaczonemu zgodnie z art. 82 i art. 83 przysługuje dopłata do kosztów świadczonych przez niego usług wchodzących w skład usługi powszechnej, zwana dalej „dopłatą”, w przypadku ich nierentowności.

2. Dopłatę ustala Prezes UKE w wysokości kosztu netto świadczenia usługi wchodzącej w skład usługi powszechnej. Koszt netto świadczenia usługi powszechnej dotyczy tylko kosztów, których przedsiębiorca wyznaczony nie poniósłby, gdyby nie miał obowiązku świadczenia usługi powszechnej.

3. Kalkulacja kosztu netto, o którym mowa w ust. 2, powinna uwzględniać:

1) koszty bezpośrednio związane ze świadczeniem usługi powszechnej;

2) przychody ze świadczenia usługi powszechnej;

3) korzyści pośrednie związane ze świadczeniem usługi powszechnej.

4. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, sposób obliczania kosztu netto usługi wchodzącej w skład usługi powszechnej, kierując się obowiązującymi w tym zakresie przepisami Unii Europejskiej.

Art. 96. 1. Przedsiębiorca wyznaczony może złożyć wniosek o dopłatę w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku kalendarzowego, w którym, zdaniem tego przedsiębiorcy, wystąpił koszt netto.

2. Przedsiębiorca wyznaczony przedstawia Prezesowi UKE wyliczoną wysokość kosztu netto, a także rachunki lub inne dokumenty zawierające dane lub informacje służące za podstawę obliczenia tego kosztu netto. Do przeprowadzenia analizy tej dokumentacji Prezes UKE powołuje biegłego rewidenta.

3. Prezes UKE, w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku, weryfikuje koszt netto i w zależności od wyników tej weryfikacji przyznaje, w drodze decyzji, ustaloną kwotę dopłaty bądź odmawia jej przyznania.

4. Prezes UKE odmawia przyznania dopłaty, jeżeli stwierdzi, że zweryfikowany koszt netto nie stanowi uzasadnionego obciążenia przedsiębiorcy wyznaczonego.

Art. 97. Przedsiębiorcy telekomunikacyjni, których przychód z działalności telekomunikacyjnej w roku kalendarzowym, za który przysługuje dopłata do usługi powszechnej, przekroczył 4 miliony złotych, są obowiązani do udziału w pokryciu dopłaty.

Art. 98. 1. Prezes UKE, niezwłocznie po ustaleniu należnej dopłaty, rozpoczyna postępowanie w sprawie ustalenia przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązanych do pokrycia dopłaty i wysokości ich udziału w dopłacie.

2. Prezes UKE ustala jednolity wskaźnik procentowego udziału wszystkich przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązanych do udziału w pokryciu dopłaty, biorąc pod uwagę wysokość dopłaty, która podlega pokryciu. Wysokość udziału danego

przedsiębiorcy telekomunikacyjnego w pokryciu dopłaty, nie wyższa niż 1 % jego przychodów, ustalana jest proporcjonalnie do wysokości przychodów tego przedsiębiorcy w danym roku kalendarzowym, uzyskanych z tytułu wykonywania działalności telekomunikacyjnej.

3. Prezes UKE ustala, w drodze decyzji, kwotę udziału w pokryciu dopłaty dla przedsiębiorcy telekomunikacyjnego. Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

4. Kwota dopłaty podlega administracyjnej egzekucji należności pieniężnych.

5. Jeżeli kwota dopłaty uzyskana została od przedsiębiorcy w drodze egzekucji, kwotę wydatków związanych z przekazaniem egzekwowanej należności przedsiębiorcy wyznaczonemu, uprawnionemu do otrzymania dopłaty oraz opłatę komorniczą pokrywa przedsiębiorca telekomunikacyjny obowiązany do udziału w pokryciu dopłaty, przeciwko któremu toczyło się to postępowanie egzekucyjne.

Art. 99. 1. Kwotę ustaloną w decyzji, o której mowa w art. 98 ust. 3, wpłaca się na wyodrębniony rachunek UKE wykorzystywany do transferów pieniężnych od przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, obowiązane do udziału w pokryciu dopłaty, do przedsiębiorcy wyznaczonego, uprawnionego do otrzymania tej dopłaty, w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania tej decyzji.

2. Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku, o którym mowa w ust. 1, powiększają kwotę zgromadzonych środków.

3. Prezes UKE po uzyskaniu wpłat na rachunek UKE niezwłocznie przekazuje dopłatę przedsiębiorcy wyznaczonemu, uprawnionemu do jej otrzymania proporcjonalnie do uzyskanych wpłat.

4. Jeżeli ustalona kwota dopłaty przewyższa kwotę środków zgromadzonych na rachunku UKE, obowiązek dopłaty w kolejnym roku kalendarzowym powiększa się o zaległą kwotę.

5. Prezes UKE publikuje corocznie w Biuletynie UKE oraz zamieszcza na stronach internetowych UKE sprawozdanie obejmujące końcowe wyniki ustaleń dotyczące:

- 1) kosztów netto świadczenia usługi powszechnej;
- 2) badania dokumentacji;
- 3) udziałów przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązanych do pokrycia dopłaty;
- 4) wysokości przekazanej dopłaty przedsiębiorcy wyznaczonemu;
- 5) wyceny korzyści niematerialnych dla przedsiębiorców wyznaczonych, wynikających ze świadczenia usługi powszechnej.

Art. 100. 1. Wydatki jednostek uprawnionych bezpośrednio związane ze świadczeniem usług przyłączenia do sieci w celu zapewnienia korzystania z usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu przez te jednostki są finansowane z budżetu państwa.

2. Środki finansowe przeznaczone na pokrycie wydatków, o których mowa w ust. 1, przekazuje się w odniesieniu do:

- 1) szkół, placówek i bibliotek publicznych, o których mowa w art. 81 ust. 5 pkt 1-6 - jednostkom samorządu terytorialnego w formie dotacji celowej, zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 3;

2) szkół, placówek i bibliotek publicznych prowadzonych przez właściwych ministrów - poprzez zwiększenie planu wydatków w budżetach tych ministrów;

3) szkół wyższych - poprzez zwiększenie planu wydatków ministrów właściwych nadzorujących szkoły wyższe.

3. Minister właściwy do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia:

1) rodzaje wydatków bezpośrednio związanych ze świadczeniem usługi przyłączenia do sieci, o której mowa w ust. 1, oraz sposób ich określania i dokumentowania,

2) warunki udzielania oraz sposób podziału, przekazywania i wykorzystania dotacji celowej przeznaczonej dla jednostek uprawnionych, o których mowa w ust. 2 pkt 1, a także sposób i zakres przekazywania informacji o wykorzystaniu tej dotacji

- mając na względzie potrzebę upowszechniania edukacji w zakresie usług społeczeństwa informacyjnego oraz wyrównywania szans edukacyjnych.

Art. 101. 1. Przedsiębiorca wyznaczony może przerwać albo w istotnym zakresie ograniczyć świadczenie usługi powszechnej lub zmienić warunki świadczenia tej usługi, jeżeli zachodzą uzasadnione okoliczności uniemożliwiające spełnienie wymagań dotyczących:

1) zachowania ciągłości świadczenia usług telekomunikacyjnych w przypadku awarii sieci telekomunikacyjnej lub w sytuacjach szczególnego zagrożenia,

2) zachowania ochrony integralności sieci,

3) interoperacyjności usług,

4) zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej lub ochrony danych w sieci, spełniania wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej

- informując Prezesa UKE o przyczynach, czasie trwania lub przewidywanym terminie, w którym świadczenie usługi powszechnej będzie przerwane, ograniczone lub zostaną zmienione warunki świadczenia tej usługi.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, abonentom sieci przedsiębiorcy wyznaczonego przysługuje w tej sprawie skarga do Prezesa UKE, który rozpatruje ją w terminie 7 dni od dnia jej wniesienia.

3. Przedsiębiorca wyznaczony może:

1) ograniczyć świadczenie usług telekomunikacyjnych w pierwszej kolejności usług niewchodzących w skład usługi powszechnej, utrzymując świadczenie usług niepowiększających zadłużenia abonenta, w tym przekazywanie połączeń do abonenta lub połączeń bezpłatnych, jeżeli abonent pozostaje w opóźnieniu z płatnością należności za wykonanie usług telekomunikacyjnych przez okres dłuższy niż jeden okres rozliczeniowy;

2) ograniczyć lub zawiesić świadczenie usług telekomunikacyjnych, jeżeli abonent uporczywie narusza warunki regulaminu świadczenia usług lub umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych albo podejmuje działania utrudniające, albo uniemożliwiające świadczenie lub korzystanie z usług telekomunikacyjnych.

4. Przedsiębiorca wyznaczony może jednostronnie rozwiązać umowę z abonentem, któremu ograniczył lub zawiesił świadczenie usług telekomunikacyjnych, po uprzednim bezskutecznym wezwaniu abonenta do:

1) zapłaty należności w terminie nie krótszym niż 15 dni, w przypadku zwłoki w płatności za wykonane usługi telekomunikacyjne;

2) usunięcia przyczyn zawieszenia lub ograniczenia świadczenia usług w przypadkach, o których mowa w ust. 3 pkt 2.

5. W przypadku sporu co do wysokości należności, odłączenie nie może nastąpić do czasu rozstrzygnięcia sporu, pod warunkiem zapłaty należności bieżących.

Art. 102. 1. Przedsiębiorca wyznaczony, który z przyczyn nieleżących po jego stronie nie może dalej świadczyć usługi powszechnej, informuje Prezesa UKE o zamiarze zaprzestania świadczenia tej usługi, a także o działaniach prowadzących do zachowania ciągłości jej świadczenia.

2. Przedsiębiorca wyznaczony nie może zaprzestać świadczenia usługi powszechnej do czasu przejęcia jej świadczenia przez innego przedsiębiorcę wyznaczonego.

Art. 103. 1. Przedsiębiorca wyznaczony, który obsługuje największą liczbę łączy abonenckich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany do świadczenia wszystkim użytkownikom publicznych sieci telefonicznych, w tym użytkownikom aparatów publicznych, usługi ogólnokrajowego spisu abonentów i usługi ogólnokrajowej informacji o numerach telefonicznych.

2. Prezes UKE wyznacza, w drodze decyzji, przedsiębiorcę telekomunikacyjnego, o którym mowa w ust. 1, i określa szczegółowe warunki świadczenia usługi ogólnokrajowego spisu abonentów i usługi ogólnokrajowej informacji o numerach telefonicznych, w tym dane dotyczące formy oraz zakresu świadczenia tych usług, a także stopnia szczegółowości danych abonentów, które będą objęte spisem i usługą informacji o numerach telefonicznych.

3. Do usługi ogólnokrajowej informacji o numerach abonentów oraz do sporządzenia ogólnokrajowego spisu abonentów i związanego z tym udostępniania danych stosuje się przepisy art. 161 i art. 169.

4. Ogólnokrajowy spis abonentów oraz ogólnokrajowa informacja o numerach abonentów powinny być uaktualniane przez przedsiębiorcę telekomunikacyjnego nie rzadziej niż raz na rok.

Rozdział 3

Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług telekomunikacyjnych

Art. 104. 1. Do odpowiedzialności przedsiębiorców telekomunikacyjnych za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi telekomunikacyjnej stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 107 ust. 1.

2. Przedsiębiorca wyznaczony odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi powszechnej jedynie w zakresie określonym ustawą.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi powszechnej było wynikiem winy umyślnej, rażącego niedbalstwa przedsiębiorcy wyznaczonego lub następstwem czynu niedozwolonego.

4. Przedsiębiorca telekomunikacyjny świadczący usługi międzynarodowe odpowiada za ich niewykonanie lub nienależyte wykonanie w zakresie i na zasadach ustalonych w umowach międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Art. 105. 1. Za każdy dzień przerwy w świadczeniu usługi powszechnej płatnej okresowo abonentowi przysługuje odszkodowanie w wysokości 1/15 średniej opłaty miesięcznej liczonej według rachunków z ostatnich trzech okresów rozliczeniowych, jednak za okres nie dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy.

2. Odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli w okresie rozliczeniowym łączny czas przerw był krótszy od 36 godzin.

3. Niezależnie od odszkodowania, za każdy dzień, w którym nastąpiła przerwa w świadczeniu usługi telefonicznej płatnej okresowo trwająca dłużej niż 12 godzin, abonentowi przysługuje zwrot 1/30 miesięcznej opłaty abonamentowej.

4. Z tytułu niedotrzymania z winy przedsiębiorcy wyznaczonego:

1) terminu zawarcia umowy o świadczenie usługi powszechnej lub

2) określonego w umowie o świadczenie usługi powszechnej terminu rozpoczęcia świadczenia tych usług

- za każdy dzień przekroczenia terminu przysługuje użytkownikowi końcowemu od przedsiębiorcy wyznaczonego odszkodowanie w wysokości 1/30 określonej w umowie miesięcznej opłaty abonamentowej, stosowanej przez tego przedsiębiorcę za świadczenie usługi powszechnej płatnej okresowo.

Art. 106. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do rozpatrzenia reklamacji usługi telekomunikacyjnej.

2. Jeżeli reklamacja usługi telekomunikacyjnej nie zostanie rozpatrzona w terminie 30 dni od dnia jej złożenia, uważa się, że ta reklamacja została uwzględniona.

3. W przypadku uwzględnienia reklamacji usługi telekomunikacyjnej opłata, o której mowa w art. 80 ust. 2, podlega zwrotowi.

4. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania reklamacyjnego oraz warunki, jakim powinna odpowiadać reklamacja usługi telekomunikacyjnej za:

1) niedotrzymanie z winy przedsiębiorcy wyznaczonego terminu zawarcia umowy o świadczenie usługi powszechnej lub usługi, o której mowa w art. 81 ust. 5,

2) niedotrzymanie z winy dostawcy usług określonego w umowie o świadczenie usług telekomunikacyjnych terminu rozpoczęcia świadczenia tych usług,

3) niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi telekomunikacyjnej,

4) nieprawidłowe obliczenie należności z tytułu świadczenia usługi telekomunikacyjnej

- mając na uwadze niezbędną ochronę interesu użytkownika końcowego.

Art. 107. 1. Prawo dochodzenia w postępowaniu sądowym lub w postępowaniach, o których mowa w art. 109 i art. 110, roszczeń określonych w ustawie, wynikających ze stosunków z przedsiębiorcami wyznaczonymi, przysługuje użytkownikowi końcowemu po wyczerpaniu drogi postępowania reklamacyjnego.

2. Drogę postępowania reklamacyjnego w przypadku, o którym mowa w ust. 1, uważa się za wyczerpaną, jeżeli przedsiębiorca wyznaczony nie zapłacił dochodzonej należności w terminie 30 dni od dnia, w którym reklamacja usługi telekomunikacyjnej została uznana.

Art. 108. 1. Roszczenia dochodzone na podstawie art. 105 przedawniają się z upływem 12 miesięcy od końca okresu rozliczeniowego, w którym zakończyła się przerwa w świadczeniu usługi telekomunikacyjnej, albo od dnia, w którym usługa została nienależycie wykonana lub miała być wykonana.

2. Bieg przedawnienia roszczeń zawieszają się na okres od dnia wniesienia reklamacji usługi telekomunikacyjnej do dnia udzielenia na nią odpowiedzi, nie dłużej jednak niż na okres przewidziany do rozpatrzenia reklamacji.

Rozdział 4

Sposoby rozstrzygnięcia sporów

Art. 109. 1. Spór cywilnoprawny między konsumentem a dostawcą publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych może być zakończony polubownie w drodze postępowania mediacyjnego.

2. Postępowanie mediacyjne prowadzi Prezes UKE na wniosek konsumenta lub z urzędu, jeżeli wymaga tego ochrona interesu konsumenta.

3. W toku postępowania mediacyjnego Prezes UKE zapoznaje dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych z roszczeniem konsumenta, przedstawia stronom sporu przepisy prawa mające zastosowanie w sprawie oraz ewentualne propozycje polubownego zakończenia sporu.

4. Prezes UKE może wyznaczyć stronom termin do polubownego zakończenia sprawy.

5. Prezes UKE odstępuje od postępowania mediacyjnego, jeżeli w wyznaczonym terminie sprawa nie została polubownie zakończona oraz w razie oświadczenia co najmniej jednej ze stron, że nie wyraża ona zgody na polubowne zakończenie sprawy.

Art. 110. 1. Stałe polubowne sądy konsumenckie przy Prezesie UKE, zwane dalej „sądami polubownymi”, tworzone są na podstawie umów o zorganizowaniu takich sądów, zawartych przez Prezesa UKE z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów, przedsiębiorców telekomunikacyjnych lub operatorów pocztowych. Koszty administracyjne funkcjonowania sądów polubownych pokrywa Prezes UKE.

2. Umowy, o których mowa w ust. 1, określają w szczególności zasady pokrywania kosztów wynagrodzenia arbitrów oraz zwrotu kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem czynności arbitra.

3. Sądy polubowne rozpatrują spory:

1) o prawa majątkowe wynikłe z umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym o zapewnienie przyłączenia do publicznej sieci telekomunikacyjnej, zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi;

2) o prawa majątkowe wynikłe z umów o świadczenie usług pocztowych.

4. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin organizacji i działania sądów polubownych przy Prezesie UKE, w tym:

- 1) wewnętrzną organizację sądów polubownych,
  - 2) tryb funkcjonowania sądów polubownych,
  - 3) czynności jurysdykcyjne i administracyjne sądów polubownych i ich organów,
  - 4) wymagania dotyczące kwalifikacji i bezstronności arbitrów
- mając na uwadze zasady niezawisłości, przejrzystości, kontrydiktoryjności, skuteczności i reprezentacji oraz specyfikę spraw telekomunikacyjnych i pocztowych.
5. W postępowaniu przed sądami polubownymi w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.
- [...]

Dział VII

Tajemnica telekomunikacyjna i ochrona danych użytkowników końcowych

Art. 159. 1. Tajemnica komunikowania się w sieciach telekomunikacyjnych, zwana dalej „*tajemnicą telekomunikacyjną*”, obejmuje:

- 1) dane dotyczące użytkownika;
- 2) treść indywidualnych komunikatów;
- 3) dane transmisyjne, które oznaczają dane przetwarzane dla celów przekazywania komunikatów w sieciach telekomunikacyjnych lub naliczania opłat za usługi telekomunikacyjne, w tym dane lok e, które oznaczają wszelkie dane przetwarzane w sieci telekomunikacyjnej wskazujące położenie geograficzne urządzenia końcowego użytkownika publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych;
- 4) dane o lokalizacji, które oznaczają dane lokalizacyjne wykraczające poza dane niezbędne do transmisji komunikatu lub wystawienia rachunku;
- 5) dane o próbach uzyskania połączenia między określonymi zakończeniami sieci telekomunikacyjnej.

2. Zakazane jest zapoznawanie się, utrwalanie, przechowywanie, przekazywanie lub inne wykorzystywanie treści lub danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną przez osoby inne niż nadawca i odbiorca komunikatu, chyba że:

- 1) będzie to przedmiotem usługi lub będzie to niezbędne do jej wykonania;
- 2) nastąpi za zgodą nadawcy lub odbiorcy, których dane te dotyczą;
- 3) dokonanie tych czynności jest niezbędne w celu rejestracji komunikatów i związanych z nimi danych transmisyjnych, stosowanego w zgodnej z prawem praktyce handlowej dla celów zapewnienia dowodów transakcji handlowej lub celów łączności w działalności handlowej;
- 4) będzie to konieczne z innych powodów przewidzianych ustawą lub przepisami odrębnymi.

3. Z wyjątkiem przypadków określonych ustawą, ujawnianie lub przetwarzanie treści albo danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną narusza obowiązek zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej.

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do komunikatów i danych ze swojej istoty jawnych, z przeznaczenia publicznych lub ujawnionych postanowieniem sądu, postanowieniem prokuratora lub na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 160. 1. Podmiot uczestniczący w wykonywaniu działalności telekomunikacyjnej w sieciach publicznych oraz podmioty z nim współpracujące są obowiązane do zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, są obowiązane do zachowania należytej staranności, w zakresie uzasadnionym względami technicznymi lub ekonomicznymi, przy zabezpieczaniu urządzeń telekomunikacyjnych, sieci telekomunikacyjnych oraz zbiorów danych przed ujawnieniem tajemnicy telekomunikacyjnej.

3. Osoba, która korzystając z urządzenia radiowego lub końcowego, zapoznała się z komunikatem dla niej nieprzeznaczonym, jest obowiązana do zachowania tajemnicy telekomunikacyjnej. Przepisy art. 159 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

4. Nie stanowi naruszenia tajemnicy telekomunikacyjnej zarejestrowanie przez organ wykonujący kontrolę działalności telekomunikacyjnej komunikatu uzyskanego w sposób, o którym mowa w ust. 3, w celu udokumentowania faktu naruszenia przepisu niniejszej ustawy.

Art. 161. 1. Z zastrzeżeniem ust. 2, treści lub dane objęte tajemnicą telekomunikacyjną mogą być zbierane, utrwalane, przechowywane, opracowywane, zmieniane, usuwane lub udostępniane tylko wówczas, gdy czynności te, zwane dalej „przetwarzaniem”, dotyczą usługi świadczonej użytkownikowi albo są niezbędne do jej wykonania. Przetwarzanie w innych celach jest dopuszczalne jedynie na podstawie przepisów ustawowych.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest uprawniony do przetwarzania następujących danych dotyczących użytkownika będącego osobą fizyczną:

1) nazwisk i imion;

2) imion rodziców;

3) miejsca i daty urodzenia;

4) adresu miejsca zameldowania na pobyt stały;

5) numeru ewidencyjnego PESEL - w przypadku obywatela Rzeczypospolitej Polskiej;

6) nazwy, serii i numeru dokumentów potwierdzających tożsamość, a w przypadku cudzoziemca, który jest obywatelem państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego - numeru paszportu lub karty pobytu;

7) zawartych w dokumentach potwierdzających możliwość wykonania zobowiązania wobec dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych wynikającego z umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

3. Oprócz danych, o których mowa w ust. 2, dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych może, za zgodą użytkownika będącego osobą fizyczną, przetwarzać inne dane tego użytkownika w związku ze świadczoną usługą, w szczególności numer identyfikacji podatkowej NIP, numer konta bankowego lub karty płatniczej, adres korespondencyjny użytkownika, jeżeli jest on inny niż adres miejsca zameldowania na pobyt stały tego użytkownika, a także adres poczty elektronicznej oraz numery telefonów kontaktowych.

Art. 162. 1. Przedsiębiorca telekomunikacyjny ponosi odpowiedzialność za naruszenie tajemnicy telekomunikacyjnej przez podmioty działające w jego imieniu.

2. Przedsiębiorca telekomunikacyjny świadczący usługę na rzecz użytkownika końcowego innego przedsiębiorcy telekomunikacyjnego ma prawo, w niezbędnym zakresie, otrzymywać, przekazywać i przetwarzać dane dotyczące tego użytkownika końcowego oraz dane o wykonanych na jego rzecz usługach telekomunikacyjnych.

Art. 163. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do poinformowania abonenta, z którym zawiera umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych, a także pozostałych użytkowników końcowych, o zakresie i celu przetwarzania danych transmisyjnych oraz innych danych ich dotyczących, a także o możliwościach wpływu na zakres tego przetwarzania.

Art. 164. Dane użytkowników końcowych mogą być przetwarzane w okresie obowiązywania umowy, a po jej zakończeniu w okresie dochodzenia roszczeń lub wykonywania innych zadań przewidzianych w ustawie lub przepisach odrębnych.

Art. 165. 1. Operator publicznej sieci telekomunikacyjnej lub dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych przetwarzający dane transmisyjne dotyczące abonentów i użytkowników końcowych jest obowiązany, z uwagi na realizację przez uprawnione organy zadań i obowiązków na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, dane te przechowywać przez okres 2 lat. Obowiązek uważa się za wykonany w przypadku gdy zaprzestający działalności operator publicznej sieci telekomunikacyjnej lub dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych przekaże do przechowywania dane transmisyjne innemu operatorowi publicznej sieci telekomunikacyjnej lub dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych. Po upływie tego okresu, dane transmisyjne są usuwane lub anonimizowane przez operatora publicznej sieci telekomunikacyjnej lub dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, którzy je przechowują. Operator publicznej sieci telekomunikacyjnej lub dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych przechowujący dane transmisyjne jest obowiązany dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony bezpieczeństwa i poufności tych danych oraz interesów osób, których dane dotyczą.

2. Przetwarzanie danych transmisyjnych, niezbędnych dla celów naliczania opłat abonenta i opłat z tytułu rozliczeń operatorskich, jest dozwolone:

1) po uprzednim poinformowaniu abonenta lub użytkownika końcowego o rodzaju danych transmisyjnych, które będą przetwarzane przez dostawcę publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, oraz o okresie tego przetwarzania;

2) tylko do końca okresu, o którym mowa w art. 108 ust. 2.

3. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany poinformować abonenta lub użytkownika końcowego o rodzaju danych transmisyjnych, które będą przetwarzane, oraz o okresie tego przetwarzania dla celów marketingu usług telekomunikacyjnych lub świadczenia usług o wartości wzrogaconej.

4. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych może przetwarzać dane transmisyjne, o których mowa w ust. 3, w zakresie i przez czas niezbędny dla celów marketingu usług telekomunikacyjnych lub świadczenia usług o wartości wzrogaconej, jeżeli abonent lub użytkownik końcowy wyraził na to zgodę.

5. Do przetwarzania danych transmisyjnych, zgodnie z ust. 1-4, uprawnione są podmioty działające z upoważnienia operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych i dostawców publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, zajmujące się nalicza-

niem opłat, zarządzaniem ruchem w sieciach telekomunikacyjnych, obsługą klienta, systemem wykrywania nadużyć finansowych, marketingiem usług telekomunikacyjnych lub świadczeniem usług o wartości wzbogającej. Podmioty te mogą przetwarzać dane transmisyjne wyłącznie dla celów niezbędnych przy wykonywaniu tych działań.

Art. 166. 1. W celu wykorzystania danych o lokalizacji dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany:

1) uzyskać zgodę abonenta lub użytkownika końcowego na przetwarzanie danych o lokalizacji jego dotyczących, która, z zastrzeżeniem art. 174, może być wycofana okresowo lub w związku z konkretnym połączeniem, lub

2) dokonać anonimizacji tych danych.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany poinformować abonenta lub użytkownika końcowego przed uzyskaniem jego zgody o rodzaju danych o lokalizacji, które będą przetwarzane, o celach i okresie ich przetwarzania oraz o tym, czy dane zostaną przekazane innemu podmiotowi dla celów świadczenia usługi tworzącej wartość wzbogającą.

3. Do przetwarzania danych, o których mowa w ust. 1, uprawnione są podmioty:

1) działające z upoważnienia operatora publicznej sieci telekomunikacyjnej;

2) działające z upoważnienia dostawcy publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych;

3) świadczące usługę o wartości wzbogającej.

4. Dane o lokalizacji mogą być przetwarzane wyłącznie dla celów niezbędnych do świadczenia usług o wartości wzbogającej.

5. Dane, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na żądanie uprawnionych podmiotów właściwych w sprawach obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, w zakresie i na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Art. 167. Podmioty działające w imieniu przedsiębiorcy telekomunikacyjnego mogą włączyć się do trwającego połączenia, jeżeli jest to niezbędne do usunięcia awarii, zakłóceń lub w innym celu związanym z utrzymaniem sieci telekomunikacyjnej lub świadczeniem usługi telekomunikacyjnej, pod warunkiem sygnalizacji tego faktu osobom uczestniczącym w połączeniu.

Art. 168. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych jest obowiązany do rejestracji danych o wykonanych usługach telekomunikacyjnych, w zakresie umożliwiającym ustalenie należności za wykonanie tych usług oraz rozpatrzenie reklamacji.

2. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych przechowuje dane, o których mowa w ust. 1, co najmniej przez okres 12 miesięcy, a w przypadku wniesienia reklamacji - przez okres niezbędny do rozstrzygnięcia sporu.

Art. 169. 1. Dane osobowe zawarte w publicznie dostępnym spisie abonentów, zwanym dalej „*spisem*”, wydawanym w formie książkowej lub elektronicznej, a także udostępniane za pośrednictwem służb informacyjnych przedsiębiorcy telekomunikacyjnego powinny być ograniczone do:

1) numeru abonenta lub znaku identyfikującego abonenta;

2) nazwiska i imion abonenta;

3) nazwy miejscowości oraz ulicy, przy której znajduje się zakończenie sieci, udostępnione abonentowi - w przypadku stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej albo miejsca zameldowania abonenta na pobyt stały - w przypadku ruchomej publicznej sieci telefonicznej.

2. Abonenci, przed umieszczeniem ich danych w spisie, są informowani nieodpłatnie o celu spisu lub telefonicznej informacji o numerach, w których ich dane osobowe mogą się znajdować, a także o możliwości wykorzystywania spisu, za pomocą funkcji wyszukiwania dostępnych w jego elektronicznej formie.

3. Zamieszczenie w spisie danych identyfikujących abonenta będącego osobą fizyczną może nastąpić wyłącznie po uprzednim wyrażeniu przez niego zgody na dokonanie tych czynności.

4. Rozszerzenie zakresu danych, o których mowa w ust. 1, wymaga zgody abonenta.

5. Przedsiębiorca telekomunikacyjny jest obowiązany udostępnić, na żądanie służb ustawowo powołanych do obsługi wywołań kierowanych na numery alarmowe, informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, poszerzone o będące w jego posiadaniu dane lokalizacyjne abonenta wywołującego połączenie z numerem alarmowym, umożliwiające niezwłoczne podjęcie interwencji.

6. Udostępnianie w spisie lub za pośrednictwem służb informacyjnych danych identyfikujących abonentów innych niż wymienieni w ust. 3 nie może naruszać słusznych interesów tych podmiotów.

7. Przedsiębiorca telekomunikacyjny jest obowiązany zabezpieczyć spisy wydawane w formie elektronicznej w sposób uniemożliwiający wykorzystanie zawartych w nich danych niezgodnie z przeznaczeniem.

8. Przedsiębiorca telekomunikacyjny jest obowiązany informować abonenta o przekazaniu jego danych innym przedsiębiorcom, w celu publikacji spisu lub świadczenia usługi informacji o numerach telefonicznych.

Art. 170. Przedsiębiorca telekomunikacyjny jest uprawniony do udzielania informacji o numerach abonentów lub powierzenia tej czynności innemu podmiotowi z zachowaniem wszystkich warunków i ograniczeń przewidzianych w przepisach niniejszego rozdziału.

Art. 171. 1. Operator publicznej sieci telefonicznej zapewnia użytkownikom końcowym możliwość prezentacji identyfikacji zakończenia sieci, z którego inicjowane jest połączenie, zwanej dalej „prezentacją identyfikacji linii wywołującej”, przed dokonaniem połączenia.

2. Dostawca usług świadczonych w publicznej sieci telefonicznej umożliwiającej prezentację identyfikacji linii wywołującej jest obowiązany zapewnić, za pomocą prostych środków:

1) użytkownikowi końcowemu wywołującemu - możliwość wyeliminowania prezentacji identyfikacji linii wywołującej u użytkownika końcowego wywoływanego podczas wywołania i połączenia;

2) abonentowi wywołującemu - możliwość wyeliminowania prezentacji identyfikacji linii wywołującej u użytkownika końcowego wywoływanego podczas wywołania i

połączenia lub w sposób trwały u operatora, do którego sieci jest przyłączony abonent będący stroną umowy z dostawcą usług;

3) abonentowi wywoływanemu - możliwość eliminacji dla połączeń przychodzących prezentacji identyfikacji linii wywołującej, o ile będzie to technicznie możliwe, a jeżeli taka prezentacja jest dostępna przed rozpoczęciem połączenia przychodzącego, także możliwość blokady połączeń przychodzących od abonenta lub użytkownika końcowego stosującego eliminację prezentacji identyfikacji linii wywołującej.

3. Dostawca usług świadczonych w publicznej sieci telefonicznej zapewniającej prezentację identyfikacji zakończenia sieci, do której zostało przekierowane połączenie, zwaną dalej „*prezentacją identyfikacji linii wywoływanej*”, jest obowiązany zapewnić abonentowi wywoływanemu możliwość eliminacji, za pomocą prostych środków, prezentacji identyfikacji linii wywoływanej u użytkownika końcowego wywołującego.

4. Dostawca usług świadczonych w publicznej sieci telefonicznej zapewniającej automatyczne przekazywanie wywołań jest obowiązany zapewnić abonentowi możliwość zablokowania, za pomocą prostych środków, automatycznego przekazywania przez osobę trzecią wywołań do urządzenia końcowego tego abonenta.

5. Dostawca usług świadczonych w publicznej sieci telefonicznej jest obowiązany do poinformowania abonentów, że wykorzystywana przez niego sieć zapewnia prezentację identyfikacji linii wywołującej lub wywoływanej, a także o możliwościach, o których mowa w ust. 2-4.

6. Z tytułu korzystania przez abonenta z możliwości eliminacji lub blokowania, o których mowa w ust. 2-4, nie pobiera się opłat.

7. Eliminacja prezentacji identyfikacji linii wywołującej może być anulowana:

1) na żądanie służb ustawowo powołanych do niesienia pomocy, a także uprawnionych podmiotów właściwych w sprawach obronności, bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w zakresie i na warunkach określonych w odrębnych przepisach;

2) przez dostawcę usług zapewniającego przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej lub operatora, do którego sieci został przyłączony abonent będący stroną umowy z dostawcą usług zapewniającym przyłączenie do publicznej sieci telefonicznej, na wniosek abonenta, jeżeli wnioskujący uprawdopodobni, że do jego urządzenia końcowego są kierowane połączenia uciążliwe lub zawierające groźby, w celu identyfikacji numerów użytkowników końcowych wywołujących tego abonenta.

8. Operatorzy publicznej sieci telefonicznej są obowiązani do zapewnienia służbom ustawowo powołanym do niesienia pomocy dostępu do identyfikacji linii wywołującej oraz danych dotyczących lokalizacji, bez uprzedniej zgody zainteresowanych abonentów lub użytkowników końcowych, jeżeli jest to konieczne do umożliwienia tym służbom wykonywania ich zadań w możliwie najbardziej efektywny sposób.

9. Dane identyfikujące użytkowników wywołujących, w przypadkach, o których mowa w ust. 7, są rejestrowane przez operatora na żądanie:

1) służb i podmiotów, o których mowa w ust. 7 pkt 1;

2) abonenta, o którym mowa w ust. 7 pkt 2.

10. Dane, o których mowa w ust. 7, pozostają w dyspozycji operatora, który udostępnia je podmiotom, o których mowa w art. 179 ust. 2, wykonującym zadania na

rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie i na warunkach określonych w odrębnych przepisach.

11. Użytkownik końcowy ponoszący koszty połączeń przychodzących nie może otrzymywać danych umożliwiających pełną identyfikację numeru wywołującego.

12. Prezes UKE na uzasadniony wniosek operatora może, w drodze decyzji, ustalić okres przejściowy na wprowadzenie usługi blokady połączeń przychodzących od abonenta lub użytkownika, stosującą eliminację prezentacji identyfikacji linii wywołującej, o której mowa w ust. 2 pkt 3. O wprowadzeniu okresu przejściowego Prezes UKE powiadamia Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw finansów publicznych, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

Art. 172. 1. Zakazane jest używanie automatycznych systemów wywołujących dla celów marketingu bezpośredniego, chyba że abonent lub użytkownik końcowy uprzednio wyraził na to zgodę.

2. Przepis ust. 1 nie narusza zakazów i ograniczeń dotyczących przesyłania niezamówionej informacji handlowej wynikających z odrębnych ustaw.

Art. 173. 1. Podmioty świadczące usługi drogą elektroniczną mogą przechowywać dane informatyczne, a w szczególności pliki tekstowe, w urządzeniach końcowych abonenta lub użytkownika końcowego przeznaczonych do korzystania z tych usług, pod warunkiem że:

1) abonent lub użytkownik końcowy zostanie poinformowany jednoznacznie, w sposób łatwy i zrozumiały, o celu przechowywania danych oraz sposobach korzystania z ich zawartości;

2) abonent lub użytkownik końcowy zostanie poinformowany jednoznacznie, w sposób łatwy i zrozumiały, o sposobie wyrażenia sprzeciwu, który w przyszłości uniemożliwi przechowywanie danych usługodawcy w urządzeniu końcowym abonenta lub użytkownika końcowego;

3) przechowywane dane nie powodują zmian konfiguracyjnych w urządzeniu końcowym abonenta lub użytkownika końcowego lub oprogramowaniu zainstalowanym w tym urządzeniu.

2. Warunków, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się, jeżeli:

1) przechowywanie oraz dostęp do danych, o których mowa w ust. 1, są konieczne do wykonania lub ułatwienia transmisji komunikatu za pośrednictwem publicznej sieci;

2) przechowywanie danych, o których mowa w ust. 1, jest niezbędne w celu dostarczania usługi świadczonej drogą elektroniczną, żądanej przez abonenta lub użytkownika końcowego.

3. Podmioty świadczące usługi drogą elektroniczną mogą instalować oprogramowanie w urządzeniach końcowych abonenta lub użytkownika końcowego przeznaczonych do korzystania z tych usług lub korzystać z tego oprogramowania, pod warunkiem że abonent lub użytkownik końcowy:

1) przed instalacją oprogramowania zostanie poinformowany jednoznacznie, w sposób łatwy i zrozumiały, o celu, w jakim zostanie zainstalowane oprogramowanie, oraz sposobach korzystania przez podmiot świadczący usługi z tego oprogramowania;

2) zostanie poinformowany jednoznacznie, w sposób łatwy i zrozumiały, o sposobie usunięcia oprogramowania z urządzenia końcowego użytkownika lub abonenta;

3) przed instalacją oprogramowania wyrazi zgodę na jego instalację i używanie.

Art. 174. Jeżeli przepisy ustawy wymagają wyrażenia zgody przez abonenta lub użytkownika końcowego, zgoda ta:

1) nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści;

2) może być wyrażona drogą elektroniczną, pod warunkiem jej utrwalenia i potwierdzenia przez użytkownika;

3) może być wycofana w każdym czasie, w sposób prosty i wolny od opłat.

Art. 175. 1. Dostawca publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych lub operator publicznej sieci telekomunikacyjnej są obowiązani podjąć środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przekazu komunikatów w związku ze świadczonymi przez nich usługami.

2. Dostawca usług jest obowiązany do informowania użytkowników, w szczególności w przypadku szczególnego ryzyka naruszenia bezpieczeństwa świadczonych usług, o tym, że stosowane przez niego środki techniczne nie gwarantują bezpieczeństwa przekazu komunikatów, a także o istniejących możliwościach zapewnienia takiego bezpieczeństwa i związanych z tym kosztach.

[...]

Dział X

Administracja łączności i postępowanie kontrolne

Rozdział 1

Organy administracji łączności

Art. 189. 1. Organami administracji łączności są minister właściwy do spraw łączności i Prezes UKE.

2. Organy administracji łączności prowadzą politykę regulacyjną, mając na celu w szczególności:

1) wspieranie konkurencji w zakresie dostarczania sieci telekomunikacyjnych, udogodnień towarzyszących lub świadczenia usług telekomunikacyjnych, w tym:

a) zapewnienie użytkownikom, także użytkownikom niepełnosprawnym, osiągnięcia maksymalnych korzyści w zakresie cen oraz różnorodności i jakości usług,

b) zapobieganie zniekształcaniu lub ograniczaniu konkurencji (na rynku telekomunikacyjnym),

c) efektywne inwestowanie w dziedzinie infrastruktury oraz promocję technologii innowacyjnych,

d) wspieranie skutecznego wykorzystania oraz zarządzania częstotliwościami i numeracją;

2) wspieranie rozwoju rynku wewnętrznego, w tym:

a) usuwanie istniejących barier rynkowych w zakresie działalności telekomunikacyjnej,

- b)** wspieranie tworzenia i rozwoju transeuropejskich sieci oraz interoperacyjności usług ogólnoeuropejskich,
- c)** zapewnienie równego traktowania (niedyskryminacji w traktowaniu) przedsiębiorców telekomunikacyjnych,
- d)** współpracę z innymi organami regulacyjnymi państw członkowskich i Komisją Europejską, w celu spójnego wdrażania i stosowania przepisów;
- 3)** promocję interesów obywateli Unii Europejskiej, w tym:
  - a)** zapewnienie wszystkim obywatelom dostępu do usługi powszechnej,
  - b)** zapewnienie ochrony konsumenta w ich relacjach z przedsiębiorcą telekomunikacyjnym, w szczególności ustanawiając proste i niedrogie procedury rozwiązywania sporów przed organem niezależnym od stron występujących w danym sporze,
  - c)** przyczynianie się do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony danych osobowych,
  - d)** udostępnianie informacji dotyczących ustanawiania cen i warunków użytkowania publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych,
  - e)** identyfikację potrzeb określonych grup społecznych, w szczególności użytkowników niepełnosprawnych,
  - f)** zapewnienie integralności i bezpieczeństwa publicznej sieci telekomunikacyjnej;
- 4)** realizację polityki w zakresie promowania różnorodności kulturowej i językowej, jak również pluralizmu mediów;
- 5)** zagwarantowanie neutralności technologicznej przyjmowanych norm prawnych.

Art. 190. 1. Prezes UKE jest organem regulacyjnym w dziedzinie rynku usług telekomunikacyjnych i pocztowych.

2. Prezes UKE jest organem wyspecjalizowanym w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, w zakresie aparatury, w tym telekomunikacyjnych urządzeń końcowych i urządzeń radiowych.

3. Prezes UKE jest centralnym organem administracji rządowej.

4. Prezesa UKE powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, zaproponowanych przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji. Prezes Rady Ministrów odwołuje Prezesa UKE.

5. – 7. skreślony

8. Minister właściwy do spraw łączności, na wniosek Prezesa UKE, powołuje zastępcę Prezesa UKE spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego. Minister właściwy do spraw łączności odwołuje zastępcę Prezesa UKE.

9. Prezes UKE jest organem egzekucyjnym w zakresie administracyjnej egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym.

Art. 191. 1. Prezes UKE wydaje Dziennik Urzędowy Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

2. W dzienniku urzędowym, o którym mowa w ust. 1, ogłasza się w szczególności:

- 1) zarządzenia;
- 2) skreślony
- 3) przepisy międzynarodowe;
- 4) ogłoszenia, obwieszczenia i komunikaty.

Art. 192. 1. Do zakresu działania Prezesa UKE należy w szczególności:

1) wykonywanie, przewidzianych ustawą i przepisami wydanymi na jej podstawie, zadań z zakresu regulacji i kontroli rynków usług telekomunikacyjnych, gospodarki w zakresie zasobów częstotliwości, zasobów orbitalnych i zasobów numeracji oraz kontroli spełniania wymagań dotyczących kompatybilności elektromagnetycznej;

2) wykonywanie zadań z zakresu regulacji działalności pocztowej, określonych w ustawie z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. Nr 130, poz. 1188 oraz z 2004 r. Nr 69, poz. 627 i Nr 96, poz. 959);

3) opracowywanie wskazanych przez ministra właściwego do spraw łączności projektów aktów prawnych w zakresie łączności;

4) analiza i ocena funkcjonowania rynków usług telekomunikacyjnych i pocztowych;

5) podejmowanie interwencji w sprawach dotyczących funkcjonowania rynku usług telekomunikacyjnych i pocztowych oraz rynku aparatury, w tym rynku urządzeń telekomunikacyjnych, z własnej inicjatywy lub wniesionych przez zainteresowane podmioty, w szczególności użytkowników i przedsiębiorców telekomunikacyjnych, w tym podejmowanie decyzji w tych sprawach w zakresie określonym niniejszą ustawą;

6) rozstrzyganie sporów między przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi w zakresie własności Prezesa UKE;

7) rozstrzyganie w sprawach uprawnień zawodowych w dziedzinie telekomunikacji, określonych w przepisach odrębnych;

8) tworzenie warunków dla rozwoju krajowych służb radiokomunikacyjnych przez zapewnianie Rzeczypospolitej Polskiej niezbędnych przydziałów częstotliwości oraz dostępu do zasobów orbitalnych;

9) wykonywanie obowiązków na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego;

10) prowadzenie rejestrów w zakresie ujętym w ustawie;

11) koordynacja rezerwacji częstotliwości w zakresach częstotliwości przeznaczonych dla podmiotów, o których mowa w art. 4, w szczególności w zakresach częstotliwości przez nich zwalnianych lub dla nich nowo udostępnianych albo współwykorzystywanych z innymi użytkownikami;

12) inicjowanie oraz wspieranie badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych w zakresie łączności;

13) współpraca z krajowymi i międzynarodowymi organizacjami telekomunikacyjnymi i pocztowymi oraz właściwymi organami innych państw, w zakresie jego własności;

14) współpraca z Prezesem UOKiK w sprawach dotyczących przestrzegania praw podmiotów korzystających z usług pocztowych i telekomunikacyjnych, przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz antykonkurencyjnym koncentracjom operatorów pocztowych, przedsiębiorców telekomunikacyjnych i ich związków;

15) współpraca z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji w zakresie określonym ustawą i przepisami odrębnymi;

16) wykonywanie zadań w sprawach międzynarodowej i wspólnotowej polityki telekomunikacyjnej z upoważnienia ministra właściwego do spraw łączności;

17) współpraca z Komisją Europejską i instytucjami wspólnotowymi oraz organami regulacyjnymi innych państw członkowskich;

18) przedstawianie Komisji Europejskiej i organom regulacyjnym innych państw informacji z zakresu telekomunikacji, w tym wykonywanie obowiązków notyfikacyjnych, obejmujących przekazywanie treści postanowień, o których mowa w art. 23 ust. 3, oraz informacje o przedsiębiorcach telekomunikacyjnych, którzy zostali uznani za posiadających znaczącą pozycję rynkową, świadczących usługę powszechną i realizujących połączenia sieci telekomunikacyjnych oraz nałożonych na nich obowiązkach;

19) przeprowadzanie konsultacji środowiskowych z zainteresowanymi podmiotami, w szczególności z operatorami, dostawcami usług, użytkownikami, konsumentami oraz producentami, w sprawach związanych z zasięgiem, dostępnością oraz jakością usług telekomunikacyjnych;

20) przedstawianie Komisji Europejskiej informacji z zakresu poczty, w tym danych dotyczących operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe, informacji o sposobie udostępniania korzystającym z powszechnych usług pocztowych szczegółowych i aktualnych informacji dotyczących charakteru oferowanych usług, warunków dostępu, cen i wskaźników terminowości doręczeń, informacji o systemie rachunku kosztów stosowanym przez operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe, a na żądanie Komisji Europejskiej - informacji o przyjętych wskaźnikach terminowości doręczeń dla powszechnych usług pocztowych w obrocie krajowym.

2. Prezes UKE składa ministrowi właściwemu do spraw łączności coroczne, pisemne sprawozdanie ze swojej działalności za rok poprzedni, w terminie do dnia 30 kwietnia, oraz przekazuje informacje o swojej działalności na żądanie tego ministra.

3. Na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorców telekomunikacyjnych Prezes UKE w terminie do dnia 30 kwietnia ogłasza raport o stanie rynku telekomunikacyjnego za rok ubiegły, uwzględniający działania na rzecz ochrony interesów użytkowników telekomunikacyjnych, oraz przedstawia cele działalności regulacyjnej w danym roku. Raport publikuje się w Biuletynie UKE i zamieszcza na stronach internetowych UKE.

Art. 193. 1. Prezes UKE wykonuje zadania przy pomocy UKE.

2. UKE prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych dla jednostek budżetowych.

3. Minister właściwy do spraw łączności, w drodze zarządzenia, nadaje statut UKE, określając jego komórki organizacyjne.

4. Statut UKE może przewidywać utworzenie zamiejscowych jednostek organizacyjnych przez Prezesa UKE. Prezes UKE tworząc zamiejscową jednostkę organizacyjną określa jej siedzibę, właściwość rzeczową oraz miejscową, z uwzględnieniem zasadniczego podziału terytorialnego państwa.

Art. 194. – 197. skreślony

Art. 198. 1. Prezes UKE wydaje Biuletyn UKE.

2. W Biuletynie UKE zamieszcza wymagane ustawą informacje i rozstrzygnięcia, w tym:
- 1) zalecenia dotyczące stosowania norm lub wymagań technicznych;
  - 2) roczne raporty o jakości usługi powszechnej świadczonej przez przedsiębiorców wyznaczonych;
  - 3) roczne raporty o stanie rynku telekomunikacyjnego i ochronie interesów użytkowników telekomunikacji;
  - 4) dane dotyczące wyników kalkulacji kosztów stosowanych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych, na których został nałożony taki obowiązek;
  - 5) sprawozdania oraz wyniki kalkulacji kosztów, wraz z raportem określającym ich zgodność z określonymi zasadami przygotowanymi przez podmiot przeprowadzający badanie;
  - 6) wykaz przedsiębiorców telekomunikacyjnych o znaczącej pozycji rynkowej oraz decyzje, w których zostały nałożone na nich obowiązki;
  - 7) informacje dotyczące praw i obowiązków abonentów publicznie dostępnych usług telefonicznych, w tym usługi powszechnej;
  - 8) informacje i ogłoszenia dotyczące kompatybilności elektromagnetycznej i wykorzystania zasobów częstotliwości;
  - 9) publikacje popularyzujące zagadnienia z zakresu łączności.
- [...]

5.2. Energetyka

USTAWA

z dnia 10 kwietnia 1997 r.

Prawo energetyczne

(tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 54 poz. 348;

tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 153 poz. 1504;

tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 89 poz. 625, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady kształtowania polityki energetycznej państwa, zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii, w tym ciepła, oraz działalności przedsiębiorstw energetycznych, a także określa organy właściwe w sprawach gospodarki paliwami i energią.

2. Celem ustawy jest tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju kraju, zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, oszczędnego i racjonalnego użytkowania paliw i energii, rozwoju konkurencji, przeciwdziałania negatywnym skutkom naturalnych monopolii, uwzględniania wymogów ochrony środowiska, zobowiązań wynikających

z umów międzynarodowych oraz równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

1) wydobywania kopalin ze złóż oraz bezziornikowego magazynowania paliw w zakresie uregulowanym ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947);

2) wykorzystywania energii atomowej w zakresie uregulowanym *ustawą z dnia 10 kwietnia 1986 r. - Prawo atomowe (Dz. U. Nr 12, poz. 70, z późn. zm.)*.

Art. 2. skreślony

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) energia - energię przetworzoną w dowolnej postaci;

2) ciepło - energię cieplną w wodzie gorącej, parze lub w innych nośnikach;

3) paliwa - paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej;

3a) paliwa gazowe - gaz ziemny wysokometanowy lub zaazotowany, w tym skroplony gaz ziemny oraz propan-butan lub inne rodzaje gazu palnego, dostarczane za pomocą sieci gazowej, niezależnie od ich przeznaczenia;

4) przesyłanie - transport:

a) paliw gazowych oraz energii elektrycznej sieciami przesyłowymi w celu ich dostarczania do sieci dystrybucyjnych lub odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci przesyłowych,

b) paliw ciekłych siecią rurociągów,

c) ciepła siecią ciepłowniczą do odbiorców przyłączonych do tej sieci

- z wyłączeniem sprzedaży tych paliw lub energii;

5) dystrybucja:

a) transport paliw gazowych oraz energii elektrycznej sieciami dystrybucyjnymi w celu ich dostarczania odbiorcom,

b) rozdział paliw ciekłych do odbiorców przyłączonych do sieci rurociągów,

c) rozdział ciepła do odbiorców przyłączonych do sieci ciepłowniczej

- z wyłączeniem sprzedaży tych paliw lub energii;

6) obrót - działalność gospodarczą polegającą na handlu hurtowym albo detalicznym paliwami lub energią;

6a) sprzedaż - bezpośrednią sprzedaż paliw lub energii przez podmiot zajmujący się ich wytwarzaniem lub odsprzedaż tych paliw lub energii przez podmiot zajmujący się ich obrotem;

7) procesy energetyczne - techniczne procesy w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, magazynowania, dystrybucji oraz użytkowania paliw lub energii;

8) zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną, paliwa gazowe - procesy związane z dostarczaniem ciepła, energii elektrycznej, paliw gazowych do odbiorców;

9) urządzenia - urządzenia techniczne stosowane w procesach energetycznych;

10) instalacje - urządzenia z układami połączeń między nimi;

10a) instalacja magazynowa - instalację używaną do magazynowania paliw gazowych, w tym bezzbiornikowy magazyn gazu ziemnego oraz pojemności magazynowe gazociągów, będącą własnością przedsiębiorstwa energetycznego lub eksploatowaną przez to przedsiębiorstwo, włącznie z częścią instalacji skroplonego gazu ziemnego używaną do jego magazynowania, z wyłączeniem tej części instalacji, która jest wykorzystywana do działalności produkcyjnej, oraz instalacji służącej wyłącznie do realizacji zadań operatorów systemu przesyłowego gazowego;

10b) instalacja skroplonego gazu ziemnego - terminal przeznaczony do:

a) skraplania gazu ziemnego lub

b) sprowadzania, wyładunku i regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego wraz z instalacjami pomocniczymi i zbiornikami magazynowymi wykorzystywanymi w procesie regazyfikacji i dostarczania gazu ziemnego do systemu przesyłowego

- z wyłączeniem części terminalu służącej do magazynowania;

11) sieci - instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, należące do przedsiębiorstwa energetycznego;

11a) sieć przesyłowa - sieć gazową wysokich ciśnień, z wyłączeniem gazociągów kopalnianych i bezpośrednich, albo sieć elektroenergetyczną najwyższych lub wysokich napięć, za której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu przesyłowego;

11b) sieć dystrybucyjna - sieć gazową wysokich, średnich i niskich ciśnień, z wyłączeniem gazociągów kopalnianych i bezpośrednich, albo sieć elektroenergetyczną wysokich, średnich i niskich napięć, za której ruch sieciowy jest odpowiedzialny operator systemu dystrybucyjnego;

11c) sieć gazociągów kopalnianych (złożowych, kolektorowych i ekspedycyjnych) - gazociąg lub sieć gazociągów wykorzystywane do transportu gazu ziemnego z miejsca jego wydobycia do zakładu oczyszczania i obróbki lub do terminalu albo wykorzystywane do transportu gazu ziemnego do końcowego przeładunkowego terminalu przybrzeżnego;

11d) gazociąg międzysystemowy - gazociąg przesyłowy przebiegający przez granicę państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, wyłącznie w celu połączenia krajowych systemów przesyłowych tych państw;

11e) gazociąg bezpośredni - gazociąg, który został zbudowany w celu bezpośredniego dostarczania paliw gazowych do instalacji odbiorcy z pominięciem systemu gazowego;

11f) linia bezpośrednia - linię elektroenergetyczną łączącą wydzieloną jednostkę wytwarzania energii elektrycznej bezpośrednio z odbiorcą lub linię elektroenergetyczną łączącą jednostkę wytwarzania energii elektrycznej przedsiębiorstwa energetycznego z instalacjami należącymi do tego przedsiębiorstwa albo instalacjami należącymi do przedsiębiorstw od niego zależnych;

11g) koordynowana sieć 110 kV - część sieci dystrybucyjnej 110 kV, w której przepływy energii elektrycznej zależą także od warunków pracy sieci przesyłowej;

12) przedsiębiorstwo energetyczne - podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi;

12a) przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo - przedsiębiorstwo energetyczne lub grupę przedsiębiorstw, których wzajemne relacje są określone w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 024 z 29.01.2004), zajmujące się:

a) w odniesieniu do paliw gazowych:

- przesyłaniem lub
- dystrybucją, lub
- magazynowaniem, lub
- skraplaniem
- oraz wytwarzaniem lub sprzedażą tych paliw, albo

b) w odniesieniu do energii elektrycznej:

- przesyłaniem lub
- dystrybucją
- oraz wytwarzaniem lub sprzedażą tej energii;

12b) użytkownik systemu - podmiot dostarczający paliwa gazowe do systemu gazowego lub zaopatrywany z tego systemu albo podmiot dostarczający energię elektryczną do systemu elektroenergetycznego lub zaopatrywany z tego systemu;

13) odbiorca - każdego, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym;

13a) odbiorca końcowy - odbiorcę dokonującego zakupu paliw lub energii na własny użytek;

13b) odbiorca paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym - odbiorcę końcowego dokonującego zakupu paliw gazowych lub energii elektrycznej wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym;

14) gmina - gminy oraz związki i porozumienia międzygminne w zakresie uregulowanym ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);

15) regulacja - stosowanie określonych ustawą środków prawnych, włącznie z koncesjonowaniem, służących do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, prawidłowej gospodarki paliwami i energią oraz ochrony interesów odbiorców;

16) bezpieczeństwo energetyczne - stan gospodarki umożliwiający pokrycie bieżącego i perspektywnego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony, przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska;

17) taryfa - zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzany jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą;

18) nielegalne pobieranie paliw lub energii - pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy;

19) ruch sieciowy - sterowanie pracą sieci;

20) odnawialne źródło energii - źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych;

21) koszty uzasadnione - koszty niezbędne do wykonania zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną przez przedsiębiorstwo energetyczne działalnością w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania i dystrybucji, obrotu paliwami lub energią oraz przyjmowane przez przedsiębiorstwo energetyczne do kalkulacji cen i stawek opłat ustalanych w taryfie w sposób ekonomicznie uzasadniony, z zachowaniem należytej staranności zmierzającej do ochrony interesów odbiorców; koszty uzasadnione nie są kosztami uzyskania przychodów w rozumieniu przepisów podatkowych;

22) finansowanie oświetlenia - finansowanie kosztów energii elektrycznej pobranej przez punkty świetlne oraz koszty ich budowy i utrzymania;

23) system gazowy albo elektroenergetyczny - sieci gazowe albo sieci elektroenergetyczne oraz przyłączone do nich urządzenia i instalacje, współpracujące z siecią;

23a) bilansowanie systemu - działalność gospodarczą wykonywaną przez operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego w ramach świadczonych usług przesyłania lub dystrybucji, polegającą na równoważeniu zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię elektryczną z dostawami tych paliw lub energii;

23b) zarządzanie ograniczeniami systemowymi - działalność gospodarczą wykonywaną przez operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego w ramach świadczonych usług przesyłania lub dystrybucji w celu zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania systemu gazowego albo systemu elektroenergetycznego oraz zapewnienia, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 9 ust. 1-4, wymaganych parametrów technicznych paliw gazowych lub energii elektrycznej w przypadku wystąpienia ograniczeń technicznych w przepustowości tych systemów;

24) operator systemu przesyłowego - przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem paliw gazowych lub energii elektrycznej, odpowiedzialne za ruch sieciowy w systemie przesyłowym gazowym albo systemie przesyłowym elektroenergetycznym, bieżące i długookresowe bezpieczeństwo funkcjonowania tego systemu, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci przesyłowej, w tym połączeń z innymi systemami gazowymi albo innymi systemami elektroenergetycznymi;

25) operator systemu dystrybucyjnego - przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją paliw gazowych lub energii elektrycznej, odpowiedzialne za ruch sieciowy w systemie dystrybucyjnym gazowym albo systemie dystrybucyjnym elektroenergetycznym, bieżące i długookresowe bezpieczeństwo funkcjonowania tego systemu, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci dystrybucyjnej, w tym połączeń z innymi systemami gazowymi albo innymi systemami elektroenergetycznymi;

26) operator systemu magazynowania - przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się magazynowaniem paliw gazowych, odpowiedzialne za eksploatację instalacji magazynowej;

27) operator systemu skraplania gazu ziemnego - przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się skraplaniem gazu ziemnego, sprowadzaniem, wyładunkiem lub regazyfikacją skroplonego gazu ziemnego, odpowiedzialne za eksploatację instalacji tego gazu;

28) operator systemu połączonego - przedsiębiorstwo energetyczne zarządzające systemami połączonymi gazowymi albo systemami połączonymi elektroenergetycznymi, w tym systemem przesyłowym i dystrybucyjnym, albo systemem przesyłowym, dystrybucyjnym, magazynowania lub skraplania gazu ziemnego;

29) sprzedawca z urzędu - przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję na obrót paliwami gazowymi lub energią elektryczną, świadczące usługi kompleksowe odbiorcom paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy;

30) usługa kompleksowa - usługę świadczoną na podstawie umowy zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii albo umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych i umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych;

31) normalny układ pracy sieci - układ pracy sieci i przyłączonych źródeł wytwórczych, zapewniający najkorzystniejsze warunki techniczne i ekonomiczne transportu energii elektrycznej oraz spełnienie kryteriów niezawodności pracy sieci i jakości energii elektrycznej dostarczanej użytkownikom sieci;

32) subsydiowanie skrośne - pokrywanie kosztów jednego rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej lub kosztów dotyczących jednej grupy odbiorców przychodami pochodzącymi z innego rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej lub od innej grupy odbiorców;

33) kogeneracja - równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego;

34) ciepło użytkowe w kogeneracji - ciepło wytwarzane w kogeneracji, służące zaspokojeniu niezbędnego zapotrzebowania na ciepło lub chłód, które gdyby nie było wytworzone w kogeneracji, zostałoby pozyskane z innych źródeł;

35) jednostka kogeneracji - wyodrębniony zespół urządzeń, który może wytwarzać energię elektryczną w kogeneracji, opisany poprzez dane techniczne;

36) energia elektryczna z kogeneracji - energię elektryczną wytwarzaną w kogeneracji i obliczoną jako:

a) całkowitą roczną produkcję energii elektrycznej w jednostce kogeneracji w roku kalendarzowym, wytworzoną ze średnioroczną sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji, co najmniej równą sprawności granicznej:

- 75 % dla jednostki kogeneracji z urządzeniami typu: turbina parowa przeciwprężna, turbina gazowa z odzyskiem ciepła, silnik spalinowy, mikroturbina, silnik Stirlinga, ogniwo paliwowe, albo

- 80 % dla jednostki kogeneracji z urządzeniami typu: układ gazowo-parowy z odzyskiem ciepła, turbina parowa upustowo-kondensacyjna, albo

b) iloczyn współczynnika i rocznej ilości ciepła użytkowego w kogeneracji wytworzonego ze średnioroczną sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji niższą niż sprawności graniczne, o których mowa w lit. a; współczynnik ten jest obliczany na podstawie pomiarów parametrów technologicznych jednostki kogeneracji, dla danego przedziału

czasowego, i określa stosunek energii elektrycznej z kogeneracji do ciepła użytkowego w kogeneracji;

37) referencyjna wartość sprawności dla wytwarzania rozdzielonego - sprawność wytwarzania rozdzielonego energii elektrycznej albo ciepła stosowana do obliczenia oszczędności energii pierwotnej uzyskanej w wyniku zastosowania kogeneracji zamiast wytwarzania rozdzielonego energii elektrycznej i ciepła;

38) wysokosprawna kogeneracja - wytwarzanie energii elektrycznej lub mechanicznej i ciepła użytkowego w kogeneracji, które zapewnia oszczędność energii pierwotnej zużywanej w:

a) jednostce kogeneracji w wysokości nie mniejszej niż 10 % w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego lub

b) jednostce kogeneracji o mocy zainstalowanej elektrycznej poniżej 1 MW w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego;

39) standardowy profil zużycia - zbiór danych o przeciętnym zużyciu energii elektrycznej w poszczególnych godzinach doby przez grupę odbiorców końcowych:

a) nieposiadających urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych umożliwiających rejestrację tych danych,

b) o zbliżonej charakterystyce poboru energii elektrycznej,

c) zlokalizowanych na obszarze działania danego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego;

40) bilansowanie handlowe - zgłaszanie operatorowi systemu przesyłowego elektroenergetycznego przez podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe do realizacji umów sprzedaży energii elektrycznej zawartych przez użytkowników systemu i prowadzenie z nimi rozliczeń różnicy rzeczywistej ilości dostarczonej albo pobranej energii elektrycznej i wielkości określonych w tych umowach dla każdego okresu rozliczeniowego;

41) centralny mechanizm bilansowania handlowego - prowadzony przez operatora systemu przesyłowego, w ramach bilansowania systemu, mechanizm rozliczeń podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie handlowe, z tytułu niezbilansowania energii elektrycznej dostarczonej oraz pobranej przez użytkowników systemu, dla których te podmioty prowadzą bilansowanie handlowe;

42) podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe - osobę fizyczną lub prawną uczestniczącą w centralnym mechanizmie bilansowania handlowego na podstawie umowy z operatorem systemu przesyłowego, zajmującą się bilansowaniem handlowym użytkowników systemu.

Art. 4. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw lub energii, magazynowaniem paliw gazowych, w tym skroplonego gazu ziemnego, skraplaniem gazu ziemnego lub regazyfikacją skroplonego gazu ziemnego jest obowiązane utrzymywać zdolność urządzeń, instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w te paliwa lub energię w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii jest obowiązane zapewniać wszystkim odbiorcom oraz przedsiębior-

stwom zajmującym się sprzedażą paliw gazowych, na zasadzie równoprawnego traktowania, świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii, na zasadach i w zakresie określonych w ustawie; świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii odbywa się na podstawie umowy o świadczenie tych usług.

Art. 4a. – 4b. skreślony

Art. 4c. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się magazynowaniem paliw gazowych jest obowiązane zapewniać odbiorcom oraz przedsiębiorstwom zajmującym się sprzedażą paliw gazowych, na zasadzie równoprawnego traktowania, świadczenie usług magazynowania paliw gazowych w instalacjach magazynowych. Świadczenie usług magazynowania paliw gazowych odbywa się na podstawie umowy o świadczenie tych usług.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się magazynowaniem paliw gazowych jest obowiązane udostępniać operatorowi systemu przesyłowego gazowego tę część instalacji, która jest używana do magazynowania paliw gazowych i jest niezbędna do realizacji jego zadań.

3. Udostępnienie części instalacji, o której mowa w ust. 2, następuje za wynagrodzeniem, na zasadach określonych w odrębnej umowie. Ustalając wysokość wynagrodzenia należy stosować stawki opłat za usługi magazynowania paliw gazowych ustalone w taryfie przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się magazynowaniem tych paliw.

Art. 4d. 1. Przedsiębiorstwo zajmujące się transportem wydobytego gazu ziemnego jest obowiązane, przestrzegając zasad bezpieczeństwa, warunków eksploatacji podłączonych źródeł, realizacji zawartych umów w zakresie sprzedaży wydobywanych kopalin oraz uwzględniając dostępną albo możliwą do uzyskania przepustowość sieci gazociągów kopalnianych i wymogi ochrony środowiska, zapewniać odbiorcom oraz przedsiębiorstwom zajmującym się sprzedażą paliw gazowych, na zasadzie równoprawnego traktowania, świadczenie usług transportu gazu ziemnego siecią gazociągów kopalnianych do miejsca ich dostarczenia wybranego przez odbiorcę lub przez przedsiębiorstwo zajmujące się sprzedażą paliw gazowych; świadczenie usług transportu gazu ziemnego odbywa się na podstawie umowy o świadczenie tych usług.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do tych części sieci gazociągów kopalnianych i instalacji, które są używane do lokalnej działalności wydobywczej na obszarze złoża, gdzie jest wydobywany gaz ziemny.

3. Przedsiębiorstwo zajmujące się transportem wydobytego gazu ziemnego może odmówić świadczenia usług, o których mowa w ust. 1, jeżeli:

1) występują niezgodności:

a) parametrów technicznych sieci gazociągów kopalnianych z parametrami technicznymi sieci lub instalacji, które miałyby być podłączone do sieci gazociągów kopalnianych, lub

b) parametrów jakościowych transportowanego gazu ziemnego z parametrami jakościowymi gazu ziemnego mającego być przedmiotem usługi transportu gazu ziemnego

- których usunięcie nie jest technicznie lub ekonomicznie uzasadnione, albo

2) świadczenie usług transportu gazu ziemnego:

a) mogłoby spowodować obniżenie obecnego lub planowanego wydobycia gazu ziemnego lub ropy naftowej, dla potrzeb których wybudowano te gazociągi kopalniane, lub

b) uniemożliwiłoby zaspokojenie uzasadnionych potrzeb właściciela lub użytkownika sieci gazociągów kopalnianych lub przedsiębiorstwa zajmującego się transportem wydobytego gazu ziemnego w zakresie jego transportu lub uzdatniania.

Art. 4e. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się skraplaniem gazu ziemnego lub regazyfikacją skroplonego gazu ziemnego przy użyciu instalacji skroplonego gazu ziemnego jest obowiązane, jeżeli jest to konieczne ze względów technicznych lub ekonomicznych, zapewniać odbiorcom oraz przedsiębiorstwom zajmującym się sprzedażą paliw gazowych, na zasadzie równoprawnego traktowania, świadczenie usług polegających na skraplaniu gazu ziemnego lub regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego; świadczenie tych usług odbywa się na podstawie umowy o świadczenie usług skraplania gazu ziemnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do terminali skroplonego gazu ziemnego przeznaczonych do magazynowania tego gazu.

Art. 4f. 1. Świadczenie usług, o których mowa w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 oraz art. 4e ust. 1, nie może obniżać niezawodności dostarczania i jakości paliw gazowych lub energii poniżej poziomu określonego w odrębnych przepisach oraz powodować niekorzystnej zmiany cen lub stawek opłat za dostarczane paliwa gazowe lub energię i zakresu ich dostarczania odbiorcom przyłączonym do sieci, a także uniemożliwiać wywiązywanie się przez przedsiębiorstwa energetyczne z obowiązków w zakresie ochrony interesów odbiorców i ochrony środowiska.

2. Przepisów art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 oraz art. 4e ust. 1 nie stosuje się do świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii, magazynowania tych paliw i skraplania gazu ziemnego odbiorcom, jeżeli te paliwa lub energia byłyby dostarczane z systemu gazowego lub systemu elektroenergetycznego innego państwa, które nie nałożyło obowiązku świadczenia tych usług na działające w tym państwie przedsiębiorstwa, lub gdy odbiorca, do którego paliwa gazowe lub energia elektryczna miałyby być dostarczane, nie jest uznany za odbiorcę uprawnionego do korzystania z tych usług w tym państwie.

3. W przypadku odmowy świadczenia usług, o których mowa w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 oraz art. 4e ust. 1, z powodu nieuznania odbiorcy za uprawnionego do wyboru sprzedawcy w jednym z dwóch państw członkowskich Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - będącym stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki może, na uzasadniony wniosek odbiorcy lub sprzedawcy, zwrócić się, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw gospodarki, do Komisji Europejskiej o zobowiązanie państwa, w którym odmówiono świadczenia tych usług, do realizacji żądanej usługi.

Art. 4g. 1. W przypadku gdy przedsiębiorstwo energetyczne lub przedsiębiorstwo zajmujące się transportem wydobytego gazu ziemnego za pomocą sieci gazociągów kopalnianych odmówi zawarcia umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych lub umowy o świadczenie usług skraplania gazu ziemnego, jest ono obowiązane niezwłocznie pisemnie powia-

domić Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz zainteresowany podmiot, podając uzasadnienie odmowy.

2. W przypadku odmowy zawarcia umowy o świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej operator systemu elektroenergetycznego, na żądanie podmiotu występującego o jej zawarcie, przedstawia temu podmiotowi istotne informacje o działaniach, jakie należy podjąć, aby wzmocnić sieć w celu umożliwienia zawarcia tej umowy; za opracowanie informacji może być pobrana opłata odzwierciedlająca koszty jej przygotowania.

Art. 4h. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne wchodzące w skład przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo może odmówić świadczenia usługi przesyłania, dystrybucji lub transportu gazu ziemnego, usługi magazynowania lub usługi skraplania gazu ziemnego, jeżeli świadczenie tych usług może spowodować dla przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo trudności finansowe lub ekonomiczne związane z realizacją zobowiązań wynikających z uprzednio zawartych umów przewidujących obowiązek zapłaty za określoną ilość gazu ziemnego, niezależnie od ilości pobranego gazu, lub gdy świadczenie tych usług uniemożliwia wywiązanie się przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo z obowiązków w zakresie ochrony interesów odbiorców i ochrony środowiska.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne wchodzące w skład przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, które odmówiło świadczenia usługi przesyłania, dystrybucji lub transportu gazu ziemnego, usługi magazynowania lub usługi skraplania gazu ziemnego, z powodów określonych w ust. 1, powinno niezwłocznie wystąpić z wnioskiem do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o czasowe zwolnienie z obowiązków określonych w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 oraz art. 4e ust. 1 lub ograniczenie tych obowiązków, podając uzasadnienie odmowy.

3. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na podstawie uzasadnionego wniosku, o którym mowa w ust. 2, może, w drodze decyzji, czasowo zwolnić z obowiązków, o których mowa w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 oraz art. 4e ust. 1, nałożonych na przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem, dystrybucją lub transportem gazu ziemnego, magazynowaniem, skraplaniem lub regazyfikacją skroplonego gazu ziemnego lub ograniczyć te obowiązki.

4. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, podejmując decyzję, o której mowa w ust. 3, bierze pod uwagę:

- 1)** ogólną sytuację finansową przedsiębiorstwa, o którym mowa w ust. 1;
- 2)** daty zawarcia umów i warunki, na jakich umowy zostały zawarte;
- 3)** wpływ postanowień umów na sytuację finansową przedsiębiorstwa, o którym mowa w ust. 1, oraz odbiorców;
- 4)** stopień rozwoju konkurencji na rynku paliw gazowych;
- 5)** realizację obowiązków wynikających z ustawy;
- 6)** podjęte działania mające na celu umożliwienie świadczenia usług, o których mowa w ust. 1;
- 7)** wpływ tej decyzji na prawidłowe funkcjonowanie i rozwój rynku paliw gazowych;
- 8)** stopień połączeń systemów gazowych i ich współdziałanie.

5. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki po uwzględnieniu wniosku przedsiębiorstwa energetycznego niezwłocznie powiadamia Komisję Europejską o zajęтым stanowisku do wniosku, o którym mowa w ust. 2; wraz z powiadomieniem przekazuje informacje dotyczące zajętego stanowiska.

6. W przypadku zgłoszenia przez Komisję Europejską poprawek do stanowiska, o którym mowa w ust. 5, lub wniosku o jego zmianę, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zajmuje stanowisko do poprawek lub wniosku Komisji Europejskiej w terminie 28 dni od dnia otrzymania poprawek lub wniosku.

7. Uzgodnione z Komisją Europejską stanowisko do wniosku przedsiębiorstwa energetycznego stanowi podstawę do wydania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzji, o której mowa w ust. 3.

8. Decyzję, o której mowa w ust. 3, wraz z uzasadnieniem Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza niezwłocznie w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki.

Art. 4i. 1. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki na uzasadniony wniosek przedsiębiorstwa energetycznego może, w drodze decyzji, zwolnić przedsiębiorstwo z obowiązków świadczenia usług, o których mowa w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 i art. 4e ust. 1, oraz przedkładania taryf do zatwierdzenia, o którym mowa w art. 47 ust. 1, gdy świadczenie tych usług będzie się odbywać z wykorzystaniem elementów systemu gazowego lub instalacji gazowych, których budowa nie została ukończona do dnia 4 sierpnia 2003 r. lub została rozpoczęta po tym dniu, zwanych dalej „*nową infrastrukturą*”, w tym gazociągów międzysystemowych, instalacji magazynowych i instalacji skroplonego gazu ziemnego.

2. Zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, można udzielić, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

1) nowa infrastruktura ma wpływ na zwiększenie konkurencyjności w zakresie dostarczania paliw gazowych oraz bezpieczeństwa ich dostarczenia;

2) ze względu na ryzyko związany z budową nowej infrastruktury, bez udzielenia zwolnienia budowa ta nie byłaby podjęta;

3) nowa infrastruktura jest lub będzie własnością podmiotu niezależnego, przynajmniej pod względem formy prawnej, od operatora systemu gazowego, w którym to systemie nowa infrastruktura została lub zostanie zbudowana;

4) na użytkowników nowej infrastruktury są nałożone opłaty za korzystanie z tej infrastruktury;

5) zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, nie spowoduje pogorszenia warunków konkurencji i efektywności funkcjonowania rynku paliw gazowych lub systemu gazowego, w którym nowa infrastruktura została lub zostanie zbudowana.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do infrastruktury, której budowę ukończono do dnia 4 sierpnia 2003 r., jeżeli po tym dniu zostały lub zostaną w niej dokonane zmiany umożliwiające znaczny wzrost zdolności przesyłowej tej infrastruktury lub rozwój nowych źródeł zaopatrzenia w paliwa gazowe.

4. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, rozpatrując wniosek, o którym mowa w ust. 1, bierze pod uwagę niedyskryminacyjny dostęp do gazociągów międzysystemowych, okres, na jaki zawarto umowy dotyczące wykorzystania nowej infrastruktury lub infrastruktury, o której mowa w ust. 3, zwiększenie zdolności przesyłowej, okres planowanej eksploatacji infrastruktury oraz uwarunkowania krajowe w tym zakresie.

5. W przypadku gdy wniosek, o którym mowa w ust. 1, dotyczy gazociągów międzysystemowych, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zajmuje stanowisko do tego wniosku, po konsultacji z właściwymi organami zainteresowanych państw członkowskich Unii Europejskiej.

6. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki po uwzględnieniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, niezwłocznie powiadamia Komisję Europejską o zajęтым stanowisku; do powiadomienia dołącza informacje dotyczące:

1) powodów zwolnienia z obowiązków wymienionych w ust. 1, łącznie z danymi finansowymi uzasadniającymi to zwolnienie;

2) analizy wpływu zwolnienia z obowiązków wymienionych w ust. 1 na konkurencyjność i sprawne funkcjonowanie rynku paliw gazowych;

3) okresu, na jaki udzielono zwolnienia z obowiązków wymienionych w ust. 1;

4) wielkości udziału zdolności przesyłowej infrastruktury objętej zwolnieniem z obowiązków wymienionych w ust. 1, w odniesieniu do całkowitej zdolności przesyłowej tej infrastruktury;

5) przebiegu i wyników konsultacji z właściwymi organami zainteresowanych państw członkowskich Unii Europejskiej;

6) wpływu nowej infrastruktury lub zmian w infrastrukturze, o której mowa w ust. 3, na dywersyfikację dostaw gazu.

7. W przypadku zgłoszenia przez Komisję Europejską poprawek do stanowiska, o którym mowa w ust. 6, lub wniosku o jego zmianę Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zajmuje stanowisko do poprawek lub wniosku Komisji Europejskiej w terminie 28 dni od dnia otrzymania poprawek lub wniosku.

8. Uzgodnione z Komisją Europejską stanowisko do wniosku przedsiębiorstwa energetycznego stanowi podstawę do wydania przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzji, o której mowa w ust. 1.

9. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydaje decyzję, o której mowa w ust. 1, odrębnie dla każdej nowej infrastruktury lub infrastruktury, o której mowa w ust. 3; w decyzji określa się zakres zwolnienia z obowiązków wymienionych w ust. 1 oraz okres, na jaki udzielono zwolnienia.

10. Decyzję, o której mowa w ust. 1, wraz z uzasadnieniem Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza niezwłocznie w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki.

Art. 4j. Odbiorcy paliw gazowych lub energii mają prawo zakupu tych paliw lub energii od wybranego przez siebie sprzedawcy.

Rozdział 2

Dostarczanie paliw i energii

Art. 5. 1. Dostarczanie paliw gazowych lub energii odbywa się, po uprzednim przyłączeniu do sieci, o którym mowa w art. 7, na podstawie umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji albo umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji i umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych lub umowy o świadczenie usług skraplania gazu.

2. Umowy, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać co najmniej:

1) umowa sprzedaży - postanowienia określające: miejsce dostarczenia paliw gazowych lub energii do odbiorcy i ilość tych paliw lub energii w podziale na okresy umowne, moc umowną oraz warunki wprowadzania jej zmian, cenę lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej ceny i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, wysokość bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

2) umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii - postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość przesyłanych paliw gazowych lub energii w podziale na okresy umowne, miejsca dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci i ich odbioru z sieci, standardy jakościowe, warunki zapewnienia niezawodności i ciągłości dostarczania paliw gazowych lub energii, stawki opłat lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach oraz warunki wprowadzania zmian tych stawek i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, parametry techniczne paliw gazowych lub energii oraz wysokość bonifikaty za niedotrzymanie tych parametrów oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

3) umowa o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych - postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość paliw gazowych, miejsce, okres i sposób ich przechowywania, stawkę opłat lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej stawki i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

4) umowa o świadczenie usług skraplania gazu ziemnego - postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość skraplanego gazu ziemnego lub regazyfikowanego skroplonego gazu ziemnego, stawkę opłat określoną w taryfie, warunki wprowadzania zmian tej stawki, sposób prowadzenia rozliczeń, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania.

2a. Umowa o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej, której stroną jest użytkownik systemu niebędący podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe, powinna zawierać także, w przypadku gdy użytkownikiem systemu jest:

1) odbiorca - oznaczenie:

a) wybranego przez odbiorcę sprzedawcy, z którym ma zawartą umowę sprzedaży energii elektrycznej, oraz zasady zmiany tego sprzedawcy; wybrany sprzedawca musi mieć zawartą umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej z operatorem systemu dystrybucyjnego, do którego sieci odbiorca ten jest przyłączony,

b) podmiotu będącego dla odbiorcy sprzedawcą i zgodę tego odbiorcy na zawarcie przez operatora systemu dystrybucyjnego umowy sprzedaży energii elektrycznej z tym sprzedawcą, na jego rzecz i w jego imieniu, w przypadku zaprzestania dostarczania tej energii przez wybranego przez odbiorcę sprzedawcę;

2) przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i przyłączone do sieci dystrybucyjnej - oznaczenie przez to przedsiębiorstwo pod-

miotu odpowiedzialnego za jego bilansowanie handlowe, który ma zawartą umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej z operatorem systemu dystrybucyjnego, do którego sieci przyłączone jest to przedsiębiorstwo, oraz zasady zmiany tego podmiotu;

3) sprzedawca:

a) oznaczenie przez sprzedawcę podmiotu odpowiedzialnego za jego bilansowanie handlowe, który ma zawartą umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej z operatorem systemu dystrybucyjnego, do którego sieci przyłączeni są odbiorcy, z którymi sprzedawca ma zawarte umowy sprzedaży energii elektrycznej, oraz zasady zmiany tego podmiotu,

b) sposób przekazywania danych pomiarowych o ilości zużytej energii elektrycznej przez odbiorców, z którymi sprzedawca ma zawarte umowy sprzedaży energii elektrycznej.

2b. Umowa sprzedaży energii elektrycznej, której stroną jest odbiorca niebędący podmiotem odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe, powinna zawierać także sposób:

1) określania niezbilansowania energii elektrycznej oraz jego rozliczania odpowiednio według:

a) grafiku indywidualnego przedstawiającego zbiór danych o planowanej realizacji umowy sprzedaży energii elektrycznej oddzielnie dla poszczególnych okresów rozliczeniowych centralnego mechanizmu bilansowania handlowego, zwanego dalej „*grafikiem handlowym*”, oraz rzeczywistego poboru energii elektrycznej lub

b) standardowego profilu zużycia oraz rzeczywistego pobranej energii elektrycznej;

2) zgłaszania grafików handlowych.

3. Dostarczanie paliw gazowych lub energii może odbywać się na podstawie umowy zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii, zwanej dalej „*umową kompleksową*”; umowa kompleksowa dotycząca dostarczania paliw gazowych może zawierać także postanowienia umowy o świadczenie usług magazynowania tych paliw, a w przypadku ciepła, jeżeli jest ono kupowane od innych przedsiębiorstw energetycznych, powinna także określać warunki stosowania cen i stawek opłat obowiązujących w tych przedsiębiorstwach.

4. Umowa kompleksowa może zawierać także postanowienia umowy sprzedaży paliw gazowych lub energii, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii lub umowy o świadczenie usług magazynowania tych paliw, zawartych przez sprzedawcę na rzecz i w imieniu odbiorcy końcowego z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się przesyłaniem, dystrybucją paliw gazowych lub energii lub magazynowaniem tych paliw.

4a. Umowa sprzedaży, umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych, a także umowa kompleksowa powinny zawierać postanowienia określające maksymalne dopuszczalne ograniczenia w poborze tych paliw.

5. Projekty umów, o których mowa w ust. 1, 3 i 4, lub projekty wprowadzenia zmian w zawartych umowach, z wyjątkiem zmian cen lub stawek opłat określonych

w zatwierdzonych taryfach, powinny być niezwłocznie przesłane odbiorcy; jeżeli w zawartych umowach mają być wprowadzone zmiany, wraz z projektem zmienianej umowy należy przesłać pisemną informację o prawie do wypowiedzenia umowy.

6. Sprzedawca paliw gazowych lub energii powinien powiadomić odbiorców o podwyżce cen lub stawek opłat za dostarczane paliwa gazowe lub energię określonych w zatwierdzonych taryfach, w ciągu jednego okresu rozliczeniowego od dnia tej podwyżki.

6a. Sprzedawca energii elektrycznej informuje swoich odbiorców o strukturze paliw zużytych lub innych nośników energii służących do wytworzenia energii elektrycznej sprzedanej przez niego w poprzednim roku kalendarzowym oraz o miejscu, w którym są dostępne informacje o wpływie wytwarzania tej energii na środowisko, co najmniej w zakresie emisji dwutlenku węgla i radioaktywnych odpadów.

6b. W przypadku energii elektrycznej kupowanej na giełdzie towarowej lub importowanej z systemu elektroenergetycznego państw niebędących członkami Unii Europejskiej, informacje o strukturze paliw zużytych lub innych nośników energii służących do wytworzenia energii elektrycznej mogą być sporządzone na podstawie zbiorczych danych dotyczących udziału poszczególnych rodzajów źródeł energii elektrycznej, w których energia ta została wytworzona w poprzednim roku kalendarzowym.

7. Umowy, o których mowa w ust. 1, 3 i 4, powinny zawierać także postanowienia określające sposób postępowania w razie utraty przez odbiorcę możliwości wywiązania się z obowiązku zapłaty za dostarczone paliwa gazowe lub energię lub usługi związane z ich dostarczaniem.

Art. 5a.1. Sprzedawca z urzędu jest obowiązany do zapewnienia świadczenia usługi kompleksowej i do zawarcia umowy kompleksowej, na zasadach równoprawnego traktowania, z odbiorcą paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy i przyłączonym do sieci przedsiębiorstwa energetycznego wskazanego w koncesji sprzedawcy z urzędu.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii elektrycznej jest obowiązane do zawarcia ze sprzedawcą z urzędu umowy o świadczenie usługi przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii elektrycznej w celu dostarczania tych paliw lub energii odbiorcy paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, któremu sprzedawca z urzędu jest obowiązany zapewnić świadczenie usługi kompleksowej.

3. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją ciepła jest obowiązane do zawarcia umowy kompleksowej z odbiorcą końcowym przyłączonym do sieci ciepłowniczej tego przedsiębiorstwa na wniosek tego odbiorcy.

4. Odbiorca paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym może zrezygnować z usługi kompleksowej świadczonej przez sprzedawcę z urzędu. Odbiorca paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, który rezygnuje z usługi kompleksowej, zachowując przewidziany w umowie okres jej wypowiedzenia, nie może być obciążony przez sprzedawcę z urzędu żadnymi dodatkowymi kosztami z tego tytułu.

Art. 5b. 1. Umowa, na podstawie której przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo pełniące funkcję operatora systemu dystrybucyjnego sprzedaje energię elektryczną do odbiorcy końcowego oraz świadczy usługi przesyłania lub dystrybucji energii elek-

trycznej, z mocy prawa, z dniem wyodrębnienia z tego przedsiębiorstwa jego części niezwiązanej z działalnością dystrybucyjną i wniesienia jej, przed dniem 1 lipca 2007 r., jako wkładu niepieniężnego na pokrycie kapitału zakładowego innego przedsiębiorstwa, staje się umową, której stronami są: przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną do którego wniesiono wkład niepieniężny oraz odbiorca energii elektrycznej.

2. Dniem wyodrębnienia, o którym mowa w ust. 1, jest dzień wniesienia wkładu niepieniężnego, o którym mowa w ust. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne pełniące funkcję operatora systemu dystrybucyjnego powiadamia niezwłocznie Prezesa URE o dniu wyodrębnienia.

3. Za zobowiązania wynikające z umowy, na podstawie której przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo pełniące funkcję operatora systemu dystrybucyjnego dostarcza energię elektryczną do odbiorcy końcowego, powstałe przed dniem wyodrębnienia, o którym mowa w ust. 1, odpowiadają solidarnie przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo pełniące funkcję operatora systemu dystrybucyjnego, z którego wyodrębniono część niezwiązaną z działalnością dystrybucyjną i przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu energią elektryczną, do którego wniesiono wkład niepieniężny, o którym mowa w ust. 1.

4. Odbiorca końcowy może wypowiedzieć umowę, o której mowa w ust. 1, bez ponoszenia dodatkowych kosztów, składając do przedsiębiorstwa energetycznego wykonującego działalność w zakresie obrotu energią elektryczną pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy. Umowa ulega rozwiązaniu z ostatnim dniem drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym oświadczenie odbiorcy dotarło do tego przedsiębiorstwa energetycznego.

5. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo pełniące funkcję operatora systemu dystrybucyjnego w terminie 3 miesięcy od dnia wyodrębnienia, o którym mowa w ust. 1, poinformuje odbiorców końcowych przyłączonych do swojej sieci dystrybucyjnej o wyodrębnieniu jego części niezwiązanej z działalnością dystrybucyjną oraz możliwościach, skutkach i terminie złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 4.

Art. 6.1. Upoważnieni przedstawiciele przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii wykonują kontrole układów pomiarowych, dotrzymania zawartych umów i prawidłowości rozliczeń.

2. Przedstawicielom, o których mowa w ust. 1, po okazaniu legitymacji i pisemnego upoważnienia wydanego przez właściwy organ przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii, przysługuje prawo:

1) wstępu na teren nieruchomości lub do pomieszczeń, gdzie jest przeprowadzana kontrola, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;

2) przeprowadzania, w ramach kontroli, niezbędnych przeglądów urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego, a także prac związanych z ich eksploatacją lub naprawą oraz dokonywania badań i pomiarów;

3) zbierania i zabezpieczania dowodów naruszenia przez odbiorcę warunków używania układów pomiarowo-rozliczeniowych oraz warunków umowy zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym.

3. Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła, jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli, o której mowa w ust. 2, stwierdzono, że:

1) instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;

2) nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła.

3a. Przedsiębiorstwa energetyczne, o których mowa w ust. 1, mogą wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

3b. Przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane do bezzwłocznego wznowienia dostarczania paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła, wstrzymanego z powodów, o których mowa w ust. 3 i 3a, jeżeli ustaną przyczyny uzasadniające wstrzymanie ich dostarczania.

3c. Przepisu ust. 3a nie stosuje się do obiektów służących obronności państwa.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady przeprowadzania kontroli, wzory protokołów kontroli i upoważnień do kontroli oraz wzór legitymacji.

5. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, powinno określać w szczególności:

1) przedmiot kontroli;

2) szczegółowe uprawnienia upoważnionych przedstawicieli, o których mowa w ust. 1;

3) tryb przeprowadzania kontroli.

Art. 6a.1. Przedsiębiorstwo energetyczne może zainstalować przedpłatowy układ pomiarowo-rozliczeniowy służący do rozliczeń za dostarczane paliwa gazowe, energię elektryczną lub ciepło, jeżeli odbiorca:

1) co najmniej dwukrotnie w ciągu kolejnych 12 miesięcy zwlekał z zapłatą za pobrane paliwo gazowe, energię elektryczną lub ciepło albo świadczone usługi przez okres co najmniej jednego miesiąca;

2) nie ma tytułu prawnego do nieruchomości, obiektu lub lokalu, do którego są dostarczane paliwa gazowe, energia elektryczna lub ciepło;

3) użytkuje nieruchomość, obiekt lub lokal w sposób uniemożliwiający cykliczne sprawdzanie stanu układu pomiarowo-rozliczeniowego.

2. Koszty zainstalowania układu pomiarowo-rozliczeniowego, o którym mowa w ust. 1, ponosi przedsiębiorstwo energetyczne.

3. W razie braku zgody odbiorcy na zainstalowanie układu pomiarowo-rozliczeniowego, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej lub rozwiązać umowę sprzedaży energii.

Art. 7. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii jest obowiązane do zawarcia umowy o przyłączenie do sieci z podmiotami ubiegającymi się o przyłączenie do sieci, na zasadzie równo-

prawnego traktowania, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczania tych paliw lub energii, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci i odbioru. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne odmówi zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jest obowiązane niezwłocznie pisemnie powiadomić o odmowie jej zawarcia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i zainteresowany podmiot, podając przyczyny odmowy.

2. Umowa o przyłączenie do sieci powinna zawierać co najmniej postanowienia określające: termin realizacji przyłączenia, wysokość opłaty za przyłączenie, miejsce rozgraniczenia własności sieci przedsiębiorstwa energetycznego i instalacji podmiotu przyłączanego, zakres robót niezbędnych przy realizacji przyłączenia, wymagania dotyczące lokalizacji układu pomiarowo-rozliczeniowego i jego parametrów, warunki udostępnienia przedsiębiorstwu energetycznemu nieruchomości należącej do podmiotu przyłączanego w celu budowy lub rozbudowy sieci niezbędnej do realizacji przyłączenia, przewidywany termin zawarcia umowy, na podstawie której nastąpi dostarczanie paliw gazowych lub energii, ilości paliw gazowych lub energii przewidzianych do odbioru, moc przyłączeniową, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności za opóźnienie terminu realizacji prac w stosunku do ustalonego w umowie, oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy przypadku, gdy ubiegający się o zawarcie umowy o przyłączenie do sieci nie ma tytułu prawnego do korzystania z obiektu, do którego paliwa gazowe lub energia mają być dostarczane.

4. Przedsiębiorstwo, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązane do spełniania technicznych warunków dostarczania paliw gazowych lub energii określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4, 7 i 8 oraz w odrębnych przepisach i koncesji.

5. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci, w tym na potrzeby przyłączania podmiotów ubiegających się o przyłączenie, na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4, 7 i 8 i art. 46 oraz w założeniach lub planach, o których mowa w art. 19 i 20.

6. Budowę i rozbudowę odcinków sieci służących do przyłączenia instalacji należących do podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci zapewnia przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust 1, umożliwiając ich wykonanie zgodnie z zasadami konkurencji także innym przedsiębiorcom zatrudniającym pracowników o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu w tym zakresie.

7. Podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci dzieli się na grupy, biorąc pod uwagę parametry sieci, standardy jakościowe paliw gazowych lub energii oraz rodzaj i wielkość przyłączanych urządzeń, instalacji i sieci.

8. Za przyłączenie do sieci pobiera się opłatę ustaloną na podstawie następujących zasad:

1) za przyłączenie do sieci przesyłowej, sieci dystrybucyjnej gazowej wysokich ciśnień oraz do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV i nie wyższym niż 110 kV, z wyłączeniem przyłączenia źródeł i sieci, opłatę ustala się na podstawie jednej czwartej rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia;

2) za przyłączenie do sieci dystrybucyjnej gazowej innej niż wymieniona w pkt 1, sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym nie wyższym niż 1 kV oraz sieci

ciepłowniczej, z wyłączeniem przyłączenia źródeł i sieci, opłatę ustala się w oparciu o stawki opłat zawarte w taryfie, kalkulowane na podstawie jednej czwartej średniorocznych nakładów inwestycyjnych na budowę odcinków sieci służących do przyłączania tych podmiotów, określonych w planie rozwoju, o którym mowa w art. 16; stawki te mogą być kalkulowane w odniesieniu do wielkości mocy przyłączeniowej, jednostki długości odcinka sieci służącego do przyłączenia lub rodzaju tego odcinka;

3) za przyłączenie źródeł współpracujących z siecią oraz sieci przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii pobiera się opłatę ustaloną na podstawie rzeczywistych nakładów poniesionych na realizację przyłączenia, z wyłączeniem odnawialnych źródeł energii o mocy elektrycznej zainstalowanej nie wyższej niż 5 MW oraz jednostek kogeneracji o mocy elektrycznej zainstalowanej poniżej 1 MW, za których przyłączenie pobiera się połowę opłaty ustalonej na podstawie rzeczywistych nakładów.

9. W przypadku gdy przedsiębiorstwo energetyczne odmówi przyłączenia do sieci z powodu braku warunków ekonomicznych, o których mowa w ust. 1, a Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, w terminie 2 miesiące od dnia otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, nie zgłosi zastrzeżeń do odmowy, za przyłączenie do sieci przedsiębiorstwo to może pobrać opłatę w wysokości uzgodnionej z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie w umowie o przyłączenie; przepisu ust. 8 nie stosuje się.

10. Koszty wynikające z nakładów na realizację przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie, w zakresie, w jakim zostały pokryte wpływami z opłat za przyłączenie do sieci, o których mowa w ust. 8 i 9, nie stanowią podstawy do ustalania w taryfie stawek opłat za przesyłanie lub dystrybucję paliw gazowych lub energii.

11. W umowie o przyłączenie do sieci ciepłowniczej mogą być ustalone niższe stawki opłat za przyłączenie do sieci niż ustalone na podstawie zasad określonych w ust. 8.

12. Przyłączany podmiot jest obowiązany umożliwić przedsiębiorstwu energetycznemu, o którym mowa w ust. 1, w obrębie swojej nieruchomości budowę i rozbudowę sieci w zakresie niezbędnym do realizacji przyłączenia oraz udostępnić pomieszczenia lub miejsca na zainstalowanie układów pomiarowych, na warunkach określonych w umowie o świadczenie usługi przyłączenia do sieci.

13. Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązane powiadomić przyłączany podmiot o planowanych terminach prac wymienionych w ust. 12 z wyprzedzeniem umożliwiającym przyłączanemu podmiotowi przygotowanie nieruchomości lub pomieszczeń do przeprowadzenia i odbioru tych prac.

14. Przedsiębiorstwo energetyczne ma obowiązek wydać, na wniosek zainteresowanego, oświadczenie, o którym mowa w przepisach prawa budowlanego, o zapewnieniu dostaw paliw gazowych lub energii oraz warunkach przyłączenia obiektu budowlanego do sieci.

Art. 7a. 1. Przyłączane do sieci urządzenia, instalacje i sieci podmiotów ubiegających się o przyłączenie muszą spełniać wymagania techniczne i eksploatacyjne zapewniające:

1) bezpieczeństwo funkcjonowania systemu gazowego, systemu elektroenergetycznego albo sieci ciepłowniczej oraz współpracujących z tą siecią urządzeń lub instalacji służących do wytwarzania lub odbioru ciepła, zwanych dalej „*systemem ciepłowniczym*”;

2) zabezpieczenie systemu gazowego, systemu elektroenergetycznego albo systemu ciepłowniczego przed uszkodzeniami spowodowanymi niewłaściwą pracą przyłączonych urządzeń, instalacji i sieci;

3) zabezpieczenie przyłączonych urządzeń, instalacji i sieci przed uszkodzeniami w przypadku awarii lub wprowadzenia ograniczeń w poborze lub dostarczaniu paliw gazowych lub energii;

4) dotrzymanie w miejscu przyłączenia urządzeń, instalacji i sieci parametrów jakościowych paliw gazowych i energii;

5) spełnianie wymagań w zakresie ochrony środowiska, określonych w odrębnych przepisach;

6) możliwość dokonywania pomiarów wielkości i parametrów niezbędnych do prowadzenia ruchu sieci oraz rozliczeń za pobrane paliwa lub energię.

2. Urządzenia, instalacje i sieci, o których mowa w ust. 1, muszą spełniać także wymagania określone w odrębnych przepisach, w szczególności: przepisach prawa budowlanego, o ochronie przeciwporażeniowej, o ochronie przeciwpożarowej, o systemie oceny zgodności oraz w przepisach dotyczących technologii wytwarzania paliw gazowych lub energii i rodzaju stosowanego paliwa.

3. Budowa gazociągu bezpośredniego lub linii bezpośredniej wymaga, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, uzyskania zgody Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki; zgoda jest udzielana w drodze decyzji.

4. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, udzielając zgody, o której mowa w ust. 3, uwzględnia:

1) wykorzystanie zdolności przesyłowych istniejącej sieci gazowej lub sieci elektroenergetycznej;

2) odmowę świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii elektrycznej istniejącą siecią gazową lub siecią elektroenergetyczną podmiotowi występującemu o uzyskanie zgody oraz nieuwzględnienie złożonej przez niego skargi na tę odmowę.

Art. 8. 1. W sprawach spornych dotyczących odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, umowy o świadczenie usług transportu gazu ziemnego, umowy o świadczenie usługi magazynowania paliw gazowych, umowy, o której mowa w art. 4c ust. 3, umowy o świadczenie usługi skraplania gazu ziemnego oraz umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania paliw gazowych lub energii rozstrzyga Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na wniosek strony.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki może wydać na wniosek jednej ze stron postanowienie, w którym określa warunki podjęcia bądź kontynuowania dostaw do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sporu.

Art. 9. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki funkcjonowania systemu gazowego, biorąc pod uwagę: bezpieczeństwo i niezawodne funkcjonowanie tego systemu, równoprawne traktowanie użytkowników systemu gazowego, wymagania w zakresie ochrony środowiska oraz budowy i eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci określone w odrębnych przepisach.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno określać w szczególności:

- 1) kryteria podziału na grupy podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci;
- 2) warunki przyłączenia do sieci, w tym wymagania techniczne w zakresie przyłączenia do sieci instalacji skroplonego gazu ziemnego, instalacji magazynowych, sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych oraz gazociągów bezpośrednich;
- 3) sposób prowadzenia obrotu paliwami gazowymi;
- 4) warunki świadczenia usług przesyłania, dystrybucji, magazynowania paliw gazowych i skraplania gazu ziemnego, prowadzenia ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz korzystania z systemu gazowego i połączeń międzysystemowych;
- 5) zakres, warunki i sposób bilansowania systemu gazowego oraz prowadzenia z użytkownikami tego systemu rozliczeń wynikających z niezbilansowania paliw gazowych dostarczonych i pobranych z systemu;
- 6) zakres, warunki i sposób zarządzania ograniczeniami w systemie gazowym;
- 7) warunki współpracy pomiędzy operatorami systemów gazowych, w tym z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi, w zakresie prowadzenia ruchu sieciowego oraz postępowania w sytuacjach awaryjnych;
- 8) parametry jakościowe paliw gazowych i standardy jakościowe obsługi odbiorców;
- 9) sposób załatwiania reklamacji.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, biorąc pod uwagę: bezpieczeństwo i niezawodne funkcjonowanie tego systemu, równoprawne traktowanie użytkowników systemu elektroenergetycznego, wymagania w zakresie ochrony środowiska oraz budowy i eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci określone w odrębnych przepisach.

4. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, powinno określać w szczególności:

- 1) kryteria podziału na grupy podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci;
- 2) warunki przyłączenia do sieci, w tym wymagania techniczne w zakresie przyłączenia do sieci urządzeń wytwórczych, sieci dystrybucyjnych, urządzeń odbiorców końcowych, połączeń międzysystemowych oraz linii bezpośrednich;
- 3) sposób prowadzenia obrotu energią elektryczną;
- 4) warunki świadczenia usług przesyłania, dystrybucji energii elektrycznej, prowadzenia ruchu sieciowego, eksploatacji sieci oraz korzystania z systemu elektroenergetycznego i połączeń międzysystemowych;
- 5) zakres, warunki i sposób bilansowania systemu elektroenergetycznego oraz prowadzenia z użytkownikami tego systemu rozliczeń wynikających z niezbilansowania energii elektrycznej dostarczonej i pobranej z systemu;
- 6) zakres, warunki i sposób zarządzania ograniczeniami systemowymi;
- 7) sposób koordynacji planowania rozwoju systemu elektroenergetycznego;
- 8) warunki współpracy pomiędzy operatorami systemów elektroenergetycznych, w tym z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi, w zakresie prowadzenia ruchu

sieciowego, zarządzania przepływami i dysponowania mocą jednostek wytwórczych oraz postępowania w sytuacjach awaryjnych;

9) zakres i sposób przekazywania informacji między przedsiębiorstwami energetycznymi oraz między przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami;

10) zakres i sposób przekazywania odbiorcom przez sprzedawcę informacji o strukturze paliw zużywanych do wytwarzania energii elektrycznej sprzedanej przez sprzedawcę w poprzednim roku;

11) sposób informowania odbiorców przez sprzedawcę o miejscu, w którym są dostępne informacje o wpływie wytwarzania energii elektrycznej sprzedanej przez sprzedawcę w poprzednim roku na środowisko, co najmniej w zakresie emisji dwutlenku węgla i radioaktywnych odpadów;

12) parametry jakościowe energii elektrycznej i standardy jakościowy obsługi odbiorców;

13) sposób załatwiania reklamacji.

5. Zakres, warunki i sposób bilansowania, o którym mowa w ust. 4 pkt 5, dla źródeł wykorzystujących energię wiatru, znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, określa się odmiennie niż dla pozostałych źródeł energii, uwzględniając:

1) udział energii elektrycznej wytworzonej w źródłach wykorzystujących energię wiatru w ilości energii elektrycznej wytworzonej w kraju;

2) czas, w jakim należy dokonać zgłoszenia umów sprzedaży energii elektrycznej do realizacji operatorom systemu elektroenergetycznego w stosunku do okresu, którego one dotyczą.

6. Koszty wynikające ze stosowania dla źródeł wykorzystujących energię wiatru odmiennego bilansowania, o którym mowa w ust. 5, uwzględnia się w kosztach stanowiących podstawę do kalkulacji stawek opłat przesyłowych w taryfach operatorów systemów elektroenergetycznych.

7. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki funkcjonowania systemów ciepłowniczych, biorąc pod uwagę: bezpieczeństwo i niezawodne funkcjonowanie tych systemów, równoprawne traktowanie odbiorców ciepła, wymagania w zakresie ochrony środowiska oraz budowy i eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci określone w odrębnych przepisach.

8. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 7, powinno określać w szczególności:

1) kryteria podziału na grupy podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci;

2) warunki przyłączenia do sieci, w tym wymagania techniczne w zakresie przyłączenia do sieci urządzeń wytwórczych i instalacji odbiorców;

3) sposób prowadzenia obrotu ciepłem;

4) warunki świadczenia usług przesyłania, dystrybucji ciepła, prowadzenia ruchu sieciowego i eksploatacji sieci;

5) zakres i sposób przekazywania informacji między przedsiębiorstwami energetycznymi oraz między przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami;

6) parametry jakościowe nośnika ciepła i standardy jakościowe obsługi odbiorców;

7) sposób załatwiania reklamacji.

9. Minister właściwy do spraw gospodarki, w odniesieniu do paliw gazowych i energii elektrycznej, powiadamia Komisję Europejską co 2 lata, w terminie do dnia 30 czerwca danego roku, o wszelkich zmianach w działaniach mających na celu realizację obowiązków w zakresie ochrony interesów odbiorców i ochrony środowiska oraz o wpływie tych zmian na konkurencję krajową i międzynarodową.

Art. 9a. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym, przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązane, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 9:

1) uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwo pochodzenia, o którym mowa w art. 9e ust. 1, albo

2) uiścić opłatę zastępczą, obliczoną w sposób określony w ust. 2.

2. Opłatę zastępczą oblicza się według wzoru:

$$Oz = Ozj \times (Eo - Eu),$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

Oz - opłatę zastępczą wyrażoną w złotych,

Ozj - jednostkową opłatę zastępczą wynoszącą 240 złotych za 1 MWh,

Eo - ilość energii elektrycznej, wyrażoną w MWh, wynikającą z obowiązku użytkowania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1, w danym roku,

Eu - ilość energii elektrycznej, wyrażoną w MWh, wynikającą ze świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1, które przedsiębiorstwo energetyczne przedstawiło do umorzenia w danym roku.

3. Jednostkowa opłata zastępcza oznaczona symbolem Ozj, o której mowa w ust. 2, podlega corocznej waloryzacji średniorocznym wskaźnikami cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem z roku kalendarzowego poprzedzającego rok, dla którego oblicza się opłatę zastępczą, określonym w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”.

4. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki jednostkową opłatę zastępczą po jej waloryzacji, o której mowa w ust. 3, w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

5. Opłaty zastępcze, o których mowa w ust. 1 pkt 2 oraz ust. 8 pkt 2, stanowią dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i należy je uiścić na wyodrębnione rachunki tego funduszu do dnia 31 marca każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy.

6. Sprzedawca z urzędu jest obowiązany, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 9, do zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii przyłączonych do sieci znajdujących się w obszarze działania sprzedawcy z urzędu, oferowanej przez przedsiębiorstwa energetyczne, które uzyskały koncesje na jej wytwarzanie; zakup ten odbywa się po średniej cenie sprzedaży energii elektrycznej w poprzednim roku kalendarzowym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b.

7. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się obrotem ciepłem i sprzedające to ciepło jest obowiązane, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 9, do zakupu oferowanego ciepła wytwarzanego w przyłączonych do sieci odnawialnych źródłach energii znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w ilości nie większej niż zapotrzebowanie odbiorców tego przedsiębiorstwa, przyłączonych do sieci, do której są przyłączone odnawialne źródła energii.

8. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub jej obrotem i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym przyłączonym do sieci na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązane, w zakresie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 10:

1) uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1, dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo

2) uiścić opłatę zastępczą obliczoną w sposób określony w ust. 8a.

8a. Opłatę zastępczą, o której mowa w ust. 8 pkt 2, oblicza się według wzoru:

$Ozs = Ozg \times Eog + Ozk \times Eok$, gdzie poszczególne symbole oznaczają:

Ozs - opłatę zastępczą, o której mowa w ust. 8 pkt 2, wyrażoną w złotych,

Ozg - jednostkową opłatę zastępczą, nie niższą niż 15 % i nie wyższą niż 110 % średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b, wyrażoną w złotych za 1 MWh,

Eog - ilość energii elektrycznej równą różnicy pomiędzy ilością energii elektrycznej wynikającą z obowiązku określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 10, dla jednostek kogeneracji wymienionych w art. 9l ust. 1 pkt 1, i ilością energii elektrycznej wynikającą ze świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1, umorzonych przedsiębiorstwu energetycznemu w terminie, o którym mowa w art. 9m ust. 3, wyrażoną w MWh,

Ozk - jednostkową opłatę zastępczą, nie niższą niż 15 % i nie wyższą niż 40 % średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b, wyrażoną w złotych za 1 MWh,

Eok - ilość energii elektrycznej równą różnicy pomiędzy ilością energii elektrycznej wynikającą z obowiązku określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 10, dla jednostek kogeneracji wymienionych w art. 9l ust. 1 pkt 2, i ilością energii elektrycznej wynikającą ze świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 pkt 2, umorzonych przedsiębiorstwu energetycznemu w terminie, o którym mowa w art. 9m ust. 3, wyrażoną w MWh.

8b. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ustala jednostkowe opłaty zastępcze oznaczone symbolami Ozg i Ozk, o których mowa w ust. 8a, na podstawie średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b, z roku poprzedzającego rok ustalenia jednostkowych opłat zastępczych, biorąc pod uwagę ilość energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji, różnicę pomiędzy kosztami wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji i cenami sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym oraz poziom cen energii elektrycznej dla odbiorców końcowych.

8c. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki jednostkowe opłaty zastępcze oznaczone symbolami Ozg i Ozk, o których mowa w ust. 8a, do dnia 31 maja każdego roku, obowiązujące w roku następnym.

8d. Do wypełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 8 pkt 1, nie zalicza się umorzonych świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1, wydanych dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostce kogeneracji w okresie, w którym koszty wytworzenia tej energii wynikające z nakładów, o których mowa w art. 45 ust. 1a, są uwzględniane w kosztach działalności przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej.

8e. Do świadectw pochodzenia z kogeneracji uzyskanych przez wytwórców, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz. U. Nr 130, poz. 905), nie stosuje się ust. 8d.

9. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres obowiązków, o których mowa w ust. 1, 6 i 7, oraz obowiązku potwierdzania danych, o którym mowa w art. 9e ust. 5, w tym:

- 1) rodzaje odnawialnych źródeł energii;
- 2) parametry techniczne i technologiczne wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii;
- 3) wymagania dotyczące pomiarów, rejestracji i sposobu obliczania ilości energii elektrycznej lub ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii za pomocą instalacji wykorzystujących w procesie wytwarzania energii nośniki energii, o których mowa w art. 3 pkt 20, oraz inne paliwa;
- 4) miejsce dokonywania pomiarów ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii na potrzeby realizacji obowiązku potwierdzania danych, o którym mowa w art. 9e ust. 5;
- 5) wielkość i sposób obliczania udziału energii elektrycznej wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii, wynikającej z obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1, w sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym, w okresie kolejnych 10 lat;
- 6) sposób uwzględniania w kalkulacji cen energii elektrycznej i ciepła ustalanych w taryfach przedsiębiorstw energetycznych, o których mowa w ust. 1, 6 i 7:
  - a) kosztów uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1,
  - b) poniesionej opłaty zastępczej, o której mowa w ust. 1 pkt 2,
  - c) kosztów zakupu energii elektrycznej lub ciepła, do których zakupu przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane- biorąc pod uwagę politykę energetyczną państwa oraz zobowiązania wynikające z umów międzynarodowych.

10. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, sposób obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1, oraz szczegółowy zakres obowiązku, o

którym mowa w ust. 8, i obowiązku potwierdzania danych, o którym mowa w art. 9l ust. 8, w tym:

1) sposób obliczania:

a) średniorocznej sprawności przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji,

b) ilości energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji,

c) ilości ciepła użytkowego w kogeneracji,

d) oszczędności energii pierwotnej uzyskanej w wyniku zastosowania kogeneracji w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego;

2) sposoby wykorzystania ciepła użytkowego w kogeneracji przyjmowanego do obliczania danych podanych we wniosku o wydanie świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1;

3) referencyjne wartości sprawności dla wytwarzania rozdzielonego, oddzielnie dla energii elektrycznej i ciepła, służące do obliczania oszczędności energii pierwotnej uzyskanej w wyniku zastosowania kogeneracji;

4) wymagania dotyczące pomiarów ilości energii elektrycznej i ciepła użytkowego w jednostkach kogeneracji oraz ilości paliw zużywanych do ich wytwarzania, w tym na potrzeby realizacji obowiązku potwierdzania danych, o którym mowa w art. 9l ust. 8;

5) wielkość i sposób obliczania udziałów ilości energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji, wynikającej z obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1, lub uiszczenia opłaty zastępczej, w sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym, oddzielnie dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1 i 2;

6) maksymalną wysokość i sposób uwzględniania w kalkulacji cen energii elektrycznej ustalanych w taryfach przedsiębiorstw energetycznych, o których mowa w ust. 8:

a) kosztów uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1,

b) poniesionej opłaty zastępczej, o której mowa w ust. 8 pkt 2

- biorąc pod uwagę politykę energetyczną państwa, zobowiązania wynikające z umów międzynarodowych oraz uzasadnione technicznie i ekonomicznie możliwości wykorzystania krajowego potencjału wysokosprawnej kogeneracji.

Art. 9b. Przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją ciepła są odpowiedzialne za ruch sieciowy i zapewnienie utrzymania należących do nich sieci oraz współdziałanie z innymi przedsiębiorstwami energetycznymi i odbiorcami korzystającymi z sieci, na warunkach określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 9 ust. 7 i 8.

Art. 9c. 1. Operator systemu: przesyłowego, dystrybucyjnego, magazynowania paliw gazowych i skraplania gazu ziemnego lub operator systemu połączonego gazowego, odpowiednio do zakresu działania, stosując obiektywne i przejrzyste zasady zapewniające równe traktowanie użytkowników tych systemów oraz uwzględniając wymogi ochrony środowiska, jest odpowiedzialny za:

1) bezpieczeństwo dostarczania paliw gazowych poprzez zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania systemu gazowego i realizację umów z użytkownikami tego systemu;

2) prowadzenie ruchu sieciowego w sposób skoordynowany i efektywny z zachowaniem wymaganej niezawodności dostarczania paliw gazowych i ich jakości;

3) eksploatację, konserwację i remonty sieci, instalacji i urządzeń, wraz z połączeniami z innymi systemami gazowymi, w sposób gwarantujący niezawodność funkcjonowania systemu gazowego;

4) zapewnienie długoterminowej zdolności systemu gazowego w celu zaspokajania uzasadnionych potrzeb w zakresie przesyłania paliw gazowych w obrocie krajowym i transgranicznym, dystrybucji tych paliw i ich magazynowania lub skraplania gazu ziemnego, a także w zakresie rozbudowy systemu gazowego, a tam gdzie ma to zastosowanie, rozbudowy połączeń z innymi systemami gazowymi;

5) współpracę z innymi operatorami systemów gazowych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w celu niezawodnego i efektywnego funkcjonowania systemów gazowych oraz skoordynowania ich rozwoju;

6) dysponowanie mocą instalacji magazynowych i instalacji skroplonego gazu ziemnego;

7) zarządzanie przepływami paliw gazowych oraz utrzymanie parametrów jakościowych tych paliw w systemie gazowym i na połączeniach z innymi systemami gazowymi;

8) świadczenie usług niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemu gazowego;

9) bilansowanie systemu i zarządzanie ograniczeniami w systemie gazowym oraz prowadzenie z użytkownikami tego systemu rozliczeń wynikających z niezbilansowania paliw gazowych dostarczonych i pobranych z systemu;

10) dostarczanie użytkownikom systemu i operatorom innych systemów gazowych informacji o warunkach świadczenia usług przesyłania lub dystrybucji, usług magazynowania paliw gazowych lub usług skraplania gazu ziemnego, w tym o współpracy z połączonymi systemami gazowymi.

11)

2. Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego w zakresie systemu przesyłowego, stosując obiektywne i przejrzyste zasady zapewniające równe traktowanie użytkowników tych systemów oraz uwzględniając wymogi ochrony środowiska, jest odpowiedzialny za:

1) bezpieczeństwo dostarczania energii elektrycznej poprzez zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania systemu elektroenergetycznego i odpowiedniej zdolności przesyłowej w sieci przesyłowej elektroenergetycznej;

2) prowadzenie ruchu sieciowego w sieci przesyłowej w sposób efektywny, przy zachowaniu wymaganej niezawodności dostarczania energii elektrycznej i jakości jej dostarczania oraz, we współpracy z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, koordynowanie prowadzenia ruchu sieciowego w koordynowanej sieci 110 kV;

3) eksploatację, konserwację i remonty sieci, instalacji i urządzeń, wraz z połączeniami z innymi systemami elektroenergetycznymi, w sposób gwarantujący niezawodność funkcjonowania systemu elektroenergetycznego;

4) zapewnienie długoterminowej zdolności systemu elektroenergetycznego w celu zaspokajania uzasadnionych potrzeb w zakresie przesyłania energii elektrycznej w obrocie krajowym i transgranicznym, w tym w zakresie rozbudowy sieci przesyłowej, a tam gdzie ma to zastosowanie, rozbudowy połączeń z innymi systemami elektroenergetycznymi;

5) współpracę z innymi operatorami systemów elektroenergetycznych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w celu niezawodnego i efektywnego funkcjonowania systemów elektroenergetycznych oraz skoordynowania ich rozwoju;

6) dysponowanie mocą jednostek wytwórczych przyłączonych do sieci przesyłowej oraz jednostek wytwórczych o mocy osiągalnej równej 50 MW lub wyższej, przyłączonych do koordynowanej sieci 110 kV, uwzględniając umowy z użytkownikami systemu przesyłowego oraz techniczne ograniczenia w tym systemie;

7) zarządzanie zdolnościami przesyłowymi połączeń z innymi systemami elektroenergetycznymi;

8) zakup usług systemowych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, niezawodności pracy tego systemu i utrzymania parametrów jakościowych energii elektrycznej;

9) bilansowanie systemu elektroenergetycznego, w tym równoważenie bieżącego zapotrzebowania na energię elektryczną z dostawami tej energii w krajowym systemie elektroenergetycznym, zarządzanie ograniczeniami systemowymi oraz prowadzenie z użytkownikami tego systemu rozliczeń wynikających z:

a) niezbilansowania energii elektrycznej dostarczonej i pobranej z krajowego systemu elektroenergetycznego,

b) zarządzania ograniczeniami systemowymi;

9a) prowadzenie centralnego mechanizmu bilansowania handlowego;

10) zarządzanie przepływami energii elektrycznej w systemie elektroenergetycznym przesyłowym, w sposób skoordynowany z innymi połączonymi systemami elektroenergetycznymi oraz, we współpracy z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, w koordynowanej sieci 110 kV; z uwzględnieniem technicznych ograniczeń w tym systemie;

11) zakup energii elektrycznej w celu pokrywania strat powstałych w sieci przesyłowej podczas przesyłania energii elektrycznej tą siecią oraz stosowanie przejrzystych i niedyskryminacyjnych procedur rynkowych przy zakupie tej energii;

12) dostarczanie użytkownikom sieci i operatorom innych systemów elektroenergetycznych, z którymi system przesyłowy jest połączony, informacji o warunkach świadczenia usług przesyłania energii elektrycznej, w tym dotyczących realizacji obrotu transgranicznego oraz zarządzania siecią i bilansowania energii elektrycznej, niezbędnych do uzyskania dostępu do sieci przesyłowej i korzystania z tej sieci;

13) opracowywanie planów działania na wypadek zagrożenia wystąpienia awarii o znacznych rozmiarach w systemie elektroenergetycznym oraz odbudowy tego systemu po wystąpieniu awarii;

14) realizację ograniczeń w dostarczaniu energii elektrycznej, wprowadzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ust. 6 i 7;

15) opracowywanie normalnego układu pracy sieci przesyłowej oraz, we współpracy z operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, normalnego układu pracy sieci dla koordynowanej sieci 110 kV.

3. Operator systemu dystrybucyjnego lub systemu połączonego elektroenergetycznego w zakresie systemów dystrybucyjnych, stosując obiektywne i przejrzyste zasady zapewniające równe traktowanie użytkowników tych systemów oraz uwzględniając wymogi ochrony środowiska, jest odpowiedzialny za:

1) prowadzenie ruchu sieciowego w sieci dystrybucyjnej w sposób efektywny, z zachowaniem wymaganej niezawodności dostarczania energii elektrycznej i jakości jej dostarczania oraz we współpracy z operatorem systemu przesyłowego elektroenergetycznego, w obszarze koordynowanej sieci 110 kV;

2) eksploatację, konserwację i remonty sieci dystrybucyjnej w sposób gwarantujący niezawodność funkcjonowania systemu dystrybucyjnego;

3) zapewnienie rozbudowy sieci dystrybucyjnej, a tam gdzie ma to zastosowanie, rozbudowy połączeń międzysystemowych w obszarze swego działania;

4) współpracę z innymi operatorami systemów elektroenergetycznych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w celu zapewnienia spójności działania systemów elektroenergetycznych i skoordynowania ich rozwoju, a także niezawodnego oraz efektywnego funkcjonowania tych systemów;

5) dysponowanie mocą jednostek wytwórczych przyłączanych do sieci dystrybucyjnej, z wyłączeniem jednostek wytwórczych o mocy osiągalnej równej 50 MW lub wyższej, przyłączonych do koordynowanej sieci 110 kV;

6) bilansowanie systemu, z wyjątkiem równoważenia bieżącego zapotrzebowania na energię elektryczną z dostawami tej energii, oraz zarządzanie ograniczeniami systemowymi;

7) zarządzanie przepływami energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej oraz współpracę z operatorem systemu przesyłowego elektroenergetycznego w zakresie zarządzania przepływami energii elektrycznej w koordynowanej sieci 110 kV;

8) zakup energii elektrycznej w celu pokrywania strat powstałych w sieci dystrybucyjnej podczas dystrybucji energii elektrycznej tą siecią oraz stosowanie przejrzystych i niedyskryminacyjnych procedur rynkowych przy zakupie tej energii;

9) dostarczanie użytkownikom sieci i operatorom innych systemów elektroenergetycznych, z którymi system jest połączony, informacji o warunkach świadczenia usług dystrybucji energii elektrycznej oraz zarządzaniu siecią, niezbędnych do uzyskania dostępu do sieci dystrybucyjnej i korzystania z tej sieci;

9a) umożliwienie realizacji umów sprzedaży energii elektrycznej zawartych przez odbiorców przyłączonych do sieci poprzez:

a) budowę i eksploatację infrastruktury technicznej i informatycznej służącej pozyskiwaniu i transmisji danych pomiarowych oraz zarządzaniu nimi, zapewniającej efektywną współpracę z innymi operatorami i przedsiębiorstwami energetycznymi,

b) pozyskiwanie, przechowywanie, przetwarzanie i udostępnianie, w uzgodnionej pomiędzy uczestnikami rynku energii formie, danych pomiarowych dla energii elektrycz-

nej pobranej przez odbiorców wybranym przez nich sprzedawcom i podmiotom odpowiedzialnym za bilansowanie handlowe oraz operatorowi systemu przesyłowego,

c) opracowywanie, aktualizację i udostępnianie odbiorcom ich standardowych profili zużycia oraz uwzględnianie zasad ich stosowania w części instrukcji podlegającej zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, zgodnie z art. 9g ust. 9,

d) udostępnianie danych dotyczących planowanego i rzeczywistego zużycia energii elektrycznej wyznaczonych na podstawie standardowych profili zużycia dla uzgodnionych okresów rozliczeniowych,

e) opracowywanie i wdrażanie procedury zmiany sprzedawcy oraz jej uwzględnianie w części instrukcji podlegającej zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, zgodnie z art. 9g ust. 9;

10) współpracę z operatorem systemu przesyłowego elektroenergetycznego przy opracowywaniu planów, o których mowa w ust. 2 pkt 13;

11) planowanie rozwoju sieci dystrybucyjnej z uwzględnieniem przedsięwzięć związanych z efektywnością energetyczną, zarządzaniem popytem na energię elektryczną lub rozwojem mocy wytwórczych przyłączanych do sieci dystrybucyjnej;

12) stosowanie się do warunków współpracy z operatorem systemu przesyłowego elektroenergetycznego w zakresie funkcjonowania koordynowanej sieci 110 kV;

13) opracowywanie normalnego układu pracy sieci dystrybucyjnej w porozumieniu z sąsiednimi operatorami systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych oraz współpracę z operatorem systemu przesyłowego elektroenergetycznego przy opracowywaniu normalnego układu pracy sieci dla koordynowanej sieci 110 kV.

4. Operatorzy systemu, o których mowa w ust. 1-3, wykonując działalność gospodarczą, są obowiązani w szczególności przestrzegać przepisów o ochronie informacji niejawnych i innych informacji prawnie chronionych.

5. Jeżeli do realizacji zadań, o których mowa w ust. 1-3, jest niezbędne korzystanie przez operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego z sieci, instalacji lub urządzeń należących do innych operatorów systemów lub przedsiębiorstw energetycznych, udostępnienie tych sieci, instalacji lub urządzeń następuje na zasadach określonych w ustawie oraz na warunkach określonych w umowie o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii elektrycznej.

6. Operator systemu elektroenergetycznego, w obszarze swojego działania, jest obowiązany zapewnić wszystkim podmiotom pierwszeństwo w świadczeniu usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii oraz w wysokosprawnej kogeneracji, z zachowaniem niezawodności i bezpieczeństwa krajowego systemu elektroenergetycznego.

7. Operator systemu elektroenergetycznego, w obszarze swojego działania, jest obowiązany do odbioru energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w źródłach znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyłączonych bezpośrednio do sieci tego operatora.

8. Operator systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego za korzystanie z krajowego systemu elektroenergetycznego pobiera opłaty na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 3 i 4, a także może żądać od odbiorców

przyłączonych do systemu elektroenergetycznego informacji o ilości energii elektrycznej zużywanej przez tych odbiorców, służącej do obliczenia tej opłaty.

9. Operator systemu przesyłowego, odpowiednio do zakresu działania, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do dnia 31 marca każdego roku, informacje za poprzedni rok kalendarzowy o realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa funkcjonowania systemu gazowego lub systemu elektroenergetycznego, w szczególności dotyczące:

- 1) zdolności przesyłowych sieci oraz mocy źródeł przyłączonych do tej sieci;
- 2) jakości i poziomu utrzymania sieci;
- 3) podejmowanych działań mających na celu pokrywanie szczytowego zapotrzebowania na paliwa gazowe lub energię elektryczną, w tym, w przypadku wystąpienia przerw w dostarczaniu tych paliw lub energii do sieci;
- 4) sporządzanych planów w zakresie określonym w pkt 1-3.

10. Operatorzy systemów przesyłowych współdziałają z Komisją Europejską w sprawach dotyczących rozwoju transeuropejskich sieci przesyłowych.

11. Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego przekazuje Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po zakończeniu kwartału, informacje o ilości energii elektrycznej importowanej w danym kwartale z państw niebędących członkami Unii Europejskiej.

12. Operator systemu elektroenergetycznego, w obszarze swojego działania, jest obowiązany do przedstawiania Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki informacji o ilościach energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii przyłączonych do jego sieci i wprowadzonej do systemu elektroenergetycznego, z podziałem na poszczególne rodzaje źródeł, w terminie do dnia:

- 1) 31 lipca - za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku;
- 2) 31 stycznia - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia roku poprzedniego.

Art. 9d.1. Operator systemu przesyłowego, operator systemu dystrybucyjnego i operator systemu połączonego, będący w strukturze przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, powinni pozostawać pod względem formy prawnej i organizacyjnej oraz podejmowania decyzji niezależni od innych działalności niezwiązanych z:

- 1) przesyłaniem, dystrybucją lub magazynowaniem paliw gazowych lub skraplaniem gazu ziemnego albo
- 2) przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej.

2. W celu zapewnienia niezależności operatorów, o których mowa w ust. 1, muszą być spełnione łącznie następujące kryteria:

1) osoby odpowiedzialne za zarządzanie nie mogą uczestniczyć w strukturach zarządzania przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się także działalnością gospodarczą niezwiązaną z paliwami gazowymi lub energią elektryczną ani być odpowiedzialne - bezpośrednio lub pośrednio - za bieżącą działalność w zakresie wykonywanej działalności gospodarczej innej niż wynikająca z zadań operatorów;

2) osoby odpowiedzialne za zarządzanie systemem gazowym lub systemem elektroenergetycznym powinny mieć zapewnioną możliwość niezależnego działania;

3) operatorzy powinni mieć zapewnione prawo podejmowania niezależnych decyzji w zakresie zarządzanego majątku koniecznego do ich działania, w tym eksploatacji, konserwacji, remontów lub rozbudowy sieci;

4) kierownictwo przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo nie powinno wydawać operatorom poleceń dotyczących ich bieżącego funkcjonowania ani podejmować decyzji w zakresie budowy sieci lub jej modernizacji, chyba że te polecenia lub decyzje dotyczyłyby działań operatorów, które wykraczałyby poza zatwierdzony plan finansowy lub równoważny dokument.

3. Działania mające na celu zapewnienie niezależności operatorów powinny umożliwiać funkcjonowanie mechanizmów koordynacyjnych, które zapewnią ochronę praw właścicielskich w zakresie nadzoru nad wykonywanym przez operatorów zarządem i wykonywaną przez nich działalnością gospodarczą, w odniesieniu do rentowności zarządzanych przez nich aktywów, w szczególności dotyczących sposobu zarządzania zyskiem z udziałów kapitałowych, zatwierdzania rocznego planu finansowego lub równoważnego dokumentu i ustalania ograniczeń w zakresie poziomu całkowitego zadłużenia ich przedsiębiorstwa.

4. Operatorzy opracowują i są odpowiedzialni za realizację programów, w których określają przedsięwzięcia, jakie należy podjąć w celu zapewnienia niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu, w tym szczegółowe obowiązki pracowników wynikające z tych programów.

5. Operatorzy przedstawiają Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, do dnia 31 marca każdego roku, sprawozdania zawierające opisy działań podjętych w roku poprzednim w celu realizacji programów, o których mowa w ust. 4.

6. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki, na koszt operatorów, sprawozdania, o których mowa w ust. 5.

7. Przepisów ust. 1-6 nie stosuje się do operatora systemu dystrybucyjnego:

1) elektroenergetycznego, jeżeli liczba odbiorców przyłączonych do sieci nie jest większa niż sto tysięcy;

2) obsługującego system elektroenergetyczny o rocznym zużyciu energii elektrycznej nieprzekraczającym 3 TWh w 1996 r., w którym mniej niż 5 % rocznego zużycia energii elektrycznej pochodziło z innych połączonych z nim systemów elektroenergetycznych;

3) gazowego, jeżeli liczba odbiorców przyłączonych do sieci nie jest większa niż sto tysięcy i sprzedaż paliw gazowych w ciągu roku nie przekracza 100 mln m³.

Art. 9e.1. Potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii jest świadectwo pochodzenia tej energii, zwane dalej „świadectwem pochodzenia”.

2. Świadectwo pochodzenia zawiera w szczególności:

1) nazwę i adres przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii;

2) określenie lokalizacji, rodzaju i mocy odnawialnego źródła energii, w którym energia elektryczna została wytworzona;

3) dane dotyczące ilości energii elektrycznej objętej świadectwem pochodzenia i wytworzonej w określonym odnawialnym źródle energii;

4) określenie okresu, w którym energia elektryczna została wytworzona.

3. Świadcstwo pochodzenia wydaje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki na wniosek przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii, złożony za pośrednictwem operatora systemu elektroenergetycznego, na którego obszarze działania znajduje się odnawialne źródło energii określone we wniosku, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku. Do wydawania świadectw pochodzenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego o wydawaniu zaświadczeń.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera:

1) nazwę i adres przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii;

2) określenie lokalizacji, rodzaju i mocy odnawialnego źródła energii, w którym energia elektryczna została wytworzona;

3) dane dotyczące ilości energii elektrycznej wytworzonej w określonym odnawialnym źródle energii;

4) określenie okresu, w którym energia elektryczna została wytworzona.

4a. Okres, o którym mowa w ust. 2 pkt 4 i ust. 4 pkt 4, obejmuje jeden lub więcej następujących po sobie miesięcy kalendarzowych danego roku kalendarzowego.

4b. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii przedkłada operatorowi systemu elektroenergetycznego, w terminie 45 dni od dnia zakończenia okresu wytworzenia danej ilości energii elektrycznej objętej tym wnioskiem.

5. Operator systemu elektroenergetycznego przekazuje Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki wniosek, o którym mowa w ust. 3, w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania, wraz z potwierdzeniem danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii, określonych na podstawie wskazań urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych. Urządzenia pomiarowo-rozliczeniowe zapewnia wytwarzający tę energię.

5a. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki odmawia wydania świadectwa pochodzenia, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 3, został przedłożony operatorowi systemu elektroenergetycznego po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4b. Odmowa wydania świadectwa pochodzenia następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

6. Prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia są zbywalne i stanowią towar giełdowy, o którym mowa w art. 2 pkt 2 lit. d ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 121, poz. 1019 i Nr 183, poz. 1537 i 1538).

7. Prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia powstają z chwilą zapisania świadectwa, na podstawie informacji o wydanych świadectwach pochodzenia, o której mowa w ust. 17, po raz pierwszy na koncie ewidencyjnym w rejestrze świadectw pochodzenia prowadzonym przez podmiot, o którym mowa w ust. 9, i przysługują osobie będącej posiadaczem tego konta.

8. Przeniesienie praw majątkowych wynikających ze świadectwa pochodzenia następuje z chwilą dokonania odpowiedniego zapisu w rejestrze świadectw pochodzenia.

9. Rejestr świadectw pochodzenia prowadzi podmiot prowadzący giełdę towarową w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych i organizujący na tej giełdzie obrót prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia.

10. Podmiot, o którym mowa w ust. 9, jest obowiązany prowadzić rejestr świadectw pochodzenia w sposób zapewniający:

1) identyfikację podmiotów, którym przysługują prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia;

2) identyfikację przysługujących praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia oraz odpowiadającej tym prawom ilości energii elektrycznej;

3) zgodność ilości energii elektrycznej objętej zarejestrowanymi świadectwami pochodzenia z ilością energii elektrycznej odpowiadającą prawom majątkowym wynikającym z tych świadectw.

11. Podmiot, o którym mowa w ust. 9, jest obowiązany, na wniosek przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 9a ust. 1, wydać dokument stwierdzający prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia przysługujące wnioskodawcy i odpowiadającą tym prawom ilość energii elektrycznej.

12. Wpis do rejestru świadectw pochodzenia oraz dokonane zmiany w rejestrze podlegają opłacie w wysokości odzwierciedlającej koszty prowadzenia rejestru.

13. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na wniosek przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 9a ust. 1, któremu przysługują prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia, umarza, w drodze decyzji, to świadectwo pochodzenia w całości albo w części.

14. Świadectwo pochodzenia umorzone do dnia 31 marca danego roku kalendarzowego jest uwzględniane przy rozliczeniu wykonania obowiązku określonego w art. 9a ust. 1 w poprzednim roku kalendarzowym.

15. Prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia wygasają z chwilą jego umorzenia.

16. Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w art. 9a ust. 1, wraz z wnioskiem o umorzenie świadectwa pochodzenia jest obowiązane złożyć Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki dokument, o którym mowa w ust. 11.

17. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki przekazuje informacje o wydanych i umorzonych świadectwach pochodzenia podmiotowi prowadzącemu rejestr tych świadectw, o którym mowa w ust. 9.

18. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii o łącznej mocy elektrycznej nieprzekraczającej 5 MW zwalnia się z:

1) opłat, o których mowa w ust. 12;

2) opłaty skarbowej za wydanie świadectwa pochodzenia;

3) opłaty skarbowej za wydanie koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii, o której mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1.

Art. 9f. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki, co pięć lat, przedstawia Radzie Ministrów raport określający cele w zakresie udziału energii elektrycznej wytwarzanej

w odnawialnych źródłach energii znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w krajowym zużyciu energii elektrycznej w kolejnych dziesięciu latach, zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi z umów międzynarodowych dotyczących ochrony klimatu, oraz środki zmierzające do realizacji tych celów.

2. Krajowe zużycie energii elektrycznej oblicza się jako sumę krajowej produkcji energii elektrycznej, w tym produkcji tej energii na własne potrzeby oraz importu energii elektrycznej, pomniejszoną o jej eksport.

3. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, przyjmuje raport, o którym mowa w ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki, na podstawie sprawozdania Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, o którym mowa w art. 24 ust. 1, sporządza co dwa lata raport zawierający analizę realizacji celów ilościowych i osiągniętych wyników w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii. W zakresie zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych dotyczących ochrony klimatu raport sporządza się w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska.

5. Minister właściwy do spraw gospodarki ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”, raporty, o których mowa w ust. 1 i 4, w terminie do dnia 27 października danego roku, w którym występuje obowiązek przedstawienia raportu. Raport, o którym mowa w ust. 1, podlega ogłoszeniu po przyjęciu przez Radę Ministrów.

Art. 9g. 1. Operator systemu przesyłowego i operator systemu dystrybucyjnego są obowiązani do opracowania odpowiednio instrukcji ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej lub instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej, zwanych dalej „*instrukcjami*”.

2. Operator systemu przesyłowego i operator systemu dystrybucyjnego informują użytkowników systemu, w formie pisemnej lub za pomocą innego środka komunikowania przyjętego przez operatora systemu, o publicznym dostępie do projektu instrukcji lub jej zmian oraz o możliwości zgłaszania uwag, określając miejsce i termin ich zgłaszania, nie krótszy niż 14 dni od dnia udostępnienia projektu instrukcji lub jej zmian.

3. Instrukcje opracowywane dla sieci gazowych określają szczegółowe warunki korzystania z tych sieci przez użytkowników systemu oraz warunki i sposób prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju tych sieci, w szczególności dotyczące:

1) przyłączania sieci dystrybucyjnych, urządzeń odbiorców końcowych, połączeń międzysystemowych oraz gazociągów bezpośrednich;

2) wymagań technicznych dla urządzeń, instalacji i sieci wraz z niezbędną infrastrukturą pomocniczą;

3) kryteriów bezpieczeństwa funkcjonowania systemu gazowego;

4) współpracy pomiędzy operatorami systemów gazowych;

5) przekazywania informacji pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi oraz pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami;

6) parametrów jakościowych paliw gazowych i standardów jakościowych obsługi użytkowników systemu.

4. Instrukcje opracowywane dla sieci elektroenergetycznych określają szczegółowe warunki korzystania z tych sieci przez użytkowników systemu oraz warunki i sposób

prowadzenia ruchu, eksploatacji i planowania rozwoju tych sieci, w szczególności dotyczące:

1) przyłączenia urządzeń wytwórczych, sieci dystrybucyjnych, urządzeń odbiorców końcowych, połączeń międzysystemowych oraz linii bezpośrednich;

2) wymagań technicznych dla urządzeń, instalacji i sieci wraz z niezbędną infrastrukturą pomocniczą;

3) kryteriów bezpieczeństwa funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, w tym uzgadniania planów, o których mowa w art. 9c ust. 2 pkt 13;

4) współpracy pomiędzy operatorami systemów elektroenergetycznych, w tym w zakresie koordynowanej sieci 110 kV;

5) przekazywania informacji pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi oraz pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami;

6) parametrów jakościowych energii elektrycznej i standardów jakościowych obsługi użytkowników systemu.

5. Operator systemu dystrybucyjnego uwzględni w instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej wymagania określone w opracowanej przez operatora systemu przesyłowego instrukcji ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej.

5a. Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego dołącza do instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej standardowy profil zużycia wykorzystywany w bilansowaniu handlowym miejsc dostarczania energii elektrycznej dla odbiorców o mocy umownej nie większej niż 40 kW.

6. Instrukcja opracowywana przez operatora systemu przesyłowego powinna także zawierać wyodrębnioną część dotyczącą bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi, określającą:

1) warunki, jakie muszą być spełnione w zakresie bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi;

2) procedury:

a) zgłaszania i przyjmowania przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego do realizacji umów sprzedaży oraz programów dostarczania i odbioru energii elektrycznej,

b) zgłaszania do operatora systemu przesyłowego umów o świadczenie usług przesyłania paliw gazowych lub energii elektrycznej,

c) bilansowania systemu, w tym sposób rozliczania kosztów jego bilansowania,

d) zarządzania ograniczeniami systemowymi, w tym sposób rozliczania kosztów tych ograniczeń,

e) awaryjne;

3) sposób postępowania w stanach zagrożenia bezpieczeństwa zaopatrzenia w paliwa gazowe lub energię elektryczną;

4) procedury i zakres wymiany informacji niezbędnej do bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi;

5) kryteria dysponowania mocą jednostek wytwórczych energii elektrycznej oraz zarządzania połączeniami systemów gazowych albo systemów elektroenergetycznych.

7. Operator systemu przesyłowego przedkłada Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do zatwierdzenia, w drodze decyzji, tę część instrukcji, która dotyczy bilansowania systemu przesyłowego i zarządzania ograniczeniami systemowymi, wraz z informacją o zgłoszonych przez użytkowników systemu uwagach oraz sposobie ich uwzględnienia.

8. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki, na koszt operatora systemu przesyłowego, zatwierdzoną część instrukcji, o której mowa w ust. 7.

9. Operator systemu dystrybucyjnego, w terminie 60 dni od dnia ogłoszenia zatwierdzonej części instrukcji, o której mowa w ust. 7, przedstawia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do zatwierdzenia tę część instrukcji, która dotyczy bilansowania systemu dystrybucyjnego i zarządzania ograniczeniami systemowymi, wraz z informacją o zgłoszonych przez użytkowników systemu uwagach oraz sposobie ich uwzględnienia.

10. Operator systemu przesyłowego i operator systemu dystrybucyjnego zamieszczają na swoich stronach internetowych obowiązujące instrukcje oraz udostępniają je do publicznego wglądu w swoich siedzibach.

Art. 9h. 1. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na wniosek właściciela sieci przesyłowej, sieci dystrybucyjnej, instalacji magazynowania paliw gazowych lub instalacji skraplania gazu ziemnego, wyznacza, w drodze decyzji, na czas określony, nie dłuższy niż okres obowiązywania koncesji, operatorów: systemów przesyłowych, systemów dystrybucyjnych, systemów magazynowania paliw gazowych, systemów skraplania gazu ziemnego lub operatorów systemu połączonego oraz określa obszar, na którym będzie wykonywana działalność gospodarcza.

2. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, wyznaczając operatorów zgodnie z ust. 1, bierze pod uwagę ich efektywność ekonomiczną i skuteczność zarządzania systemami gazowymi albo systemami elektroenergetycznymi.

Art. 9i. 1. Sprzedawców z urzędu wyłania Prezes Urzędu Regulacji Energetyki w drodze przetargu. W przetargu mogą uczestniczyć przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesje na obrót paliwami gazowymi lub energią elektryczną.

2. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza, organizuje i przeprowadza przetarg.

3. W ogłoszeniu o przetargu określa się:

1) zakres usług kompleksowych będących przedmiotem przetargu;

2) nazwę i siedzibę operatora systemu przesyłowego lub operatora systemu dystrybucyjnego oraz obszar Rzeczypospolitej Polskiej, dla którego będzie wyłoniony sprzedawca z urzędu;

3) miejsce i termin udostępnienia dokumentacji przetargowej.

4. Ogłoszenie o przetargu Prezes Urzędu Regulacji Energetyki publikuje w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki.

5. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki określa w dokumentacji przetargowej warunki, jakie powinno spełniać przedsiębiorstwo energetyczne uczestniczące w przetargu, oraz wymagania, jakim powinna odpowiadać oferta, a także kryteria oceny ofert; w dokumentacji przetargowej mogą być określone warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług kompleksowych przez sprzedawcę z urzędu.

6. Określając w dokumentacji przetargowej kryteria oceny ofert oraz dokonując wyboru oferty na sprzedawcę z urzędu, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki kieruje się:

1) doświadczeniem oferenta i efektywnością ekonomiczną wykonywanej przez niego działalności gospodarczej;

2) warunkami technicznymi oraz wysokością środków finansowych, jakie posiada oferent, niezbędnymi do realizacji zadań sprzedawcy z urzędu.

7. Dokumentacja przetargowa jest udostępniana za opłatą, która nie może przekroczyć kosztów wykonania dokumentacji; opłata jest pobierana przez Urząd Regulacji Energetyki.

8. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, w drodze decyzji, unieważnia przetarg, jeżeli zostały rażąco naruszone przepisy prawa.

9. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki uznaje, w drodze decyzji, przetarg za nierozstrzygnięty, jeżeli:

1) żaden z uczestników nie spełnił warunków uczestnictwa w przetargu;

2) w terminie wskazanym w dokumentacji przetargowej do przetargu nie przystąpiło żadne przedsiębiorstwo energetyczne.

10. W przypadku niewyłonienia, w drodze przetargu, sprzedawcy z urzędu Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, na okres 12 miesięcy, wyznacza z urzędu, w drodze decyzji, tego sprzedawcę.

11. Po wyłonieniu, w drodze przetargu, lub wyznaczeniu sprzedawcy z urzędu, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki dokonuje zmian w koncesji udzielonej przedsiębiorstwu energetycznemu wyłonionemu lub wyznaczonemu na tego sprzedawcę, określając w niej:

1) warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług kompleksowych;

2) przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii elektrycznej, będące operatorem systemu, do którego są przyłączeni odbiorcy paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy.

12. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, tryb ogłaszania przetargu zapewniający właściwe poinformowanie o przetargu podmiotów nim zainteresowanych oraz szczegółowe wymagania co do zawartości dokumentacji przetargowej, a także warunki i tryb organizowania i przeprowadzania przetargu, kierując się potrzebą zapewnienia przejrzystych warunków i kryteriów przetargu oraz równoprawnego traktowania jego uczestników.

Art. 9j. 1. W celu zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania systemu elektroenergetycznego przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej i przyłączone do sieci elektroenergetycznej należącej do tego systemu jest obowiązane do wytwarzania energii elektrycznej lub pozostawania w gotowości do jej wytwarzania, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia jakości dostarczanej energii oraz ciągłości i niezawodności dostarczania tej energii do odbiorców lub uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób lub strat materialnych.

2. W przypadku wystąpienia gwałtownego, nieprzewidzianego uszkodzenia lub zniszczenia urządzeń, instalacji, sieci lub obiektów budowlanych powodującego przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości zagrażającą bezpieczeństwu funkcjonowania systemu elektroenergetycznego, operator systemu przesyłowego podejmuje, we współpracy z zainteresowanymi podmiotami, niezbędne działania mające na celu przywrócenie prawidłowego funkcjonowania tego systemu, zgodnie z procedurami określonymi w art. 9g ust. 6.

3. Działania, o których mowa w ust. 2, polegają na:

1) wytwarzaniu energii elektrycznej lub pozostawaniu w gotowości do jej wytwarzania;

2) uruchomieniu dodatkowych jednostek wytwórczych energii elektrycznej;

3) wprowadzaniu ograniczeń lub wstrzymaniu poboru energii elektrycznej przez odbiorców tej energii na określonym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

4) wykorzystaniu sieci telekomunikacyjnej służącej do prowadzenia ruchu sieciowego.

4. O wystąpieniu zdarzeń, o których mowa w ust. 2, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

5. Koszty ponoszone przez przedsiębiorstwo energetyczne w związku z realizacją obowiązku, o którym mowa w ust. 1, są zaliczane do kosztów działalności wymienionych w art. 45 ust. 1.

Art. 9k. Operator systemu przesyłowego działa w formie spółki akcyjnej, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa.

Art. 9l. 1. Potwierdzeniem wytworzenia energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji jest świadectwo pochodzenia tej energii, zwane dalej „świadectwem pochodzenia z kogeneracji”. Świadectwo pochodzenia z kogeneracji wydaje się oddzielnie dla energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w jednostce kogeneracji:

1) opalanej paliwami gazowymi lub o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej źródła poniżej 1 MW;

2) innej niż wymieniona w pkt 1.

2. Świadectwo pochodzenia z kogeneracji określa w szczególności:

1) nazwę i adres przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji;

2) lokalizację, typ i moc zainstalowaną elektryczną jednostki kogeneracji, w której energia elektryczna została wytworzona;

3) ilość, rodzaj i średnią wartość opałową paliw, z których została wytworzona energia elektryczna w wysokosprawnej kogeneracji;

4) ilość ciepła użytkowego w kogeneracji i sposoby jego wykorzystania;

5) dane dotyczące ilości energii elektrycznej objętej świadectwem pochodzenia z kogeneracji, wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w określonej jednostce kogeneracji;

6) okres, w którym została wytworzona energia elektryczna w wysokosprawnej kogeneracji;

7) ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej wyrażoną w procentach, kwalifikującą do uznania energii elektrycznej za wytworzoną w wysokosprawnej kogeneracji;

8) kwalifikację jednostki kogeneracji do jednostek, o których mowa w ust. 1 pkt 1 albo pkt 2 lub art. 9a ust. 8d.

3. Świadectwo pochodzenia z kogeneracji wydaje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki na wniosek przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, złożony za pośrednictwem operatora systemu elektroenergetycznego, na którego obszarze działania znajduje się jednostka kogeneracji określona we wniosku, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku. Do wydawania świadectw pochodzenia z kogeneracji stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego o wydawaniu zaświadczeń.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera:

1) nazwę i adres przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji;

2) określenie lokalizacji, typu i mocy zainstalowanej elektrycznej jednostki kogeneracji, w której energia elektryczna została wytworzona;

3) określenie rodzaju i średniej wartości opałowej paliw, z których zostały wytworzone energia elektryczna w wysokosprawnej kogeneracji i ciepło użytkowe w kogeneracji, oraz ilości tych paliw ustalone na podstawie pomiarów dokonanych za pomocą oznaczonych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych;

4) określenie, na podstawie pomiarów dokonanych za pomocą oznaczonych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych, ilości ciepła użytkowego w kogeneracji, z udziałem na sposoby jego wykorzystania;

5) określenie, na podstawie pomiarów dokonanych za pomocą oznaczonych urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych, danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji w danej jednostce kogeneracji;

6) określenie okresu, w którym została wytworzona energia elektryczna w wysokosprawnej kogeneracji;

7) określenie ilości energii pierwotnej wyrażonej w procentach, która została zaoszczędzona, kwalifikującej do uznania energii elektrycznej za wytworzoną w wysokosprawnej kogeneracji obliczonej na podstawie referencyjnych wartości dla wytwarzania rozdzielonego;

8) informacje o spełnieniu warunków uprawniających do wydania świadectwa pochodzenia z kogeneracji, dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostce kogeneracji, o której mowa w ust. 1 pkt 1 albo 2 lub w art. 9a ust. 8d.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, jest sporządzany na podstawie danych dotyczących wytworzenia energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji, obejmującego jeden lub więcej następujących po sobie miesięcy kalendarzowych danego roku kalendarzowego oraz planowanej w tym roku średniorocznej sprawności przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji.

6. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji przedkłada operatorowi systemu elektroenergetycznego w terminie do 14. dnia następnego miesiąca po zakończeniu okresu wytworzenia energii elektrycznej objętej tym wnioskiem.

7. W przypadku gdy wniosek, o którym mowa w ust. 3, jest składany za okres:

1) roku kalendarzowego należy dołączyć do niego sprawozdanie, o którym mowa w ust. 10, sporządzone na podstawie uzyskanej w tym okresie rzeczywistej średniorocznej sprawności przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji;

2) krótszy niż określony w pkt 1 - dane ilościowe zawarte w tym wniosku podaje się łącznie za okres objęty tym wnioskiem, z podziałem na poszczególne miesiące.

8. Operator systemu elektroenergetycznego przekazuje Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki wniosek, o którym mowa w ust. 3, w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania, wraz z potwierdzeniem danych dotyczących ilości energii elektrycznej określonych na podstawie wskazań urządzeń pomiarowo-rozliczeniowych, o których mowa w ust. 4 pkt 5.

9. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki odmawia wydania świadectwa pochodzenia z kogeneracji, jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 3, został przedłożony operatorowi systemu elektroenergetycznego po upływie terminu, o którym mowa w ust. 6. Odmowa wydania świadectwa pochodzenia z kogeneracji następuje w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

10. Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 3, przedkłada Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki do dnia 15 lutego każdego roku sprawozdanie zawierające dane, o których mowa w ust. 4, dotyczące jednostki kogeneracji za okres poprzedniego roku kalendarzowego, określone na podstawie rzeczywistej średniorocznej sprawności przemiany energii chemicznej paliwa w energię elektryczną lub mechaniczną i ciepło użytkowe w kogeneracji; do wniosku należy dołączyć schemat zespołu urządzeń wchodzących w skład jednostki kogeneracji.

11. Wraz ze sprawozdaniem, o którym mowa w ust. 10, przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji przedkłada Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki:

1) opinię akredytowanej jednostki, o której mowa w ust. 16, sporządzaną na podstawie badania przeprowadzonego w przedsiębiorstwie energetycznym dla danej jednostki kogeneracji, stwierdzającą prawidłowość danych zawartych w sprawozdaniu oraz zasadność składania wniosku o wydanie świadectw pochodzenia z kogeneracji dla energii elektrycznej wytworzonej w poprzednim roku kalendarzowym, oraz

2) wniosek o wydanie odpowiedniej ilości świadectw pochodzenia z kogeneracji dla energii elektrycznej, w przypadku wystąpienia niedoboru ilości energii elektrycznej wynikającej z wydanych temu przedsiębiorstwu świadectw pochodzenia z kogeneracji w stosunku do rzeczywistej ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji przez daną jednostkę kogeneracji w poprzednim roku kalendarzowym i wykazanej w sprawozdaniu, lub

3) wniosek o umorzenie odpowiedniej ilości świadectw pochodzenia z kogeneracji dla energii elektrycznej, w przypadku wystąpienia nadwyżki ilości energii elektrycznej

wynikającej z wydanych temu przedsiębiorstwu świadectw pochodzenia z kogeneracji w stosunku do rzeczywistej ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji przez daną jednostkę kogeneracji w poprzednim roku kalendarzowym i wykazanej w sprawozdaniu; tak umorzone świadectwa pochodzenia z kogeneracji nie stanowią podstawy do rozliczenia obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 8.

12. Do wydawania świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w ust. 11 pkt 2, przepisy ust. 1-4, 6, 8 i 9 stosuje się odpowiednio.

13. Do umarzania świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w ust. 11 pkt 3, przepisy art. 9e ust. 13 i 15-17 oraz art. 9m ust. 2 stosuje się odpowiednio.

14. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki umarza świadectwo pochodzenia z kogeneracji wydane dla energii elektrycznej, o której mowa w art. 9a ust. 8d.

15. Do świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w ust. 14, przepisów art. 9m nie stosuje się.

16. Polskie Centrum Akredytacji przekazuje Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, na jego wniosek, wykaz akredytowanych jednostek, które zatrudniają osoby o odpowiednich kwalifikacjach technicznych z zakresu kogeneracji oraz zapewniają niezależność w przedstawianiu wyników badań, o których mowa w ust. 11 pkt 1, a także przekazuje informacje o jednostkach, którym udzielono akredytacji, ograniczono zakres akredytacji, zawieszono lub cofnięto akredytację.

Art. 9m. 1. Przepisy art. 9e ust. 6-13 i 15-17 stosuje się do:

1) praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji i przeniesienia tych praw;

2) prowadzenia rejestru świadectw pochodzenia z kogeneracji przez podmiot prowadzący giełdę towarową w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych i organizujący na tej giełdzie obrót prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia z kogeneracji;

3) wydawania dokumentu stwierdzającego prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia z kogeneracji, przez podmiot, o którym mowa w pkt 2;

4) opłat za wpis do rejestru świadectw pochodzenia z kogeneracji oraz za dokonane zmiany w tym rejestrze;

5) wniosków o umorzenie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki świadectw pochodzenia z kogeneracji i trybu ich umorzenia;

6) wygaśnięcia praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia z kogeneracji;

7) przekazywania, przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, podmiotowi, o którym mowa w pkt 2, informacji o wydanych i umorzonych świadectwach pochodzenia z kogeneracji.

2. Prawom majątkowym wynikającym ze świadectw pochodzenia z kogeneracji odpowiada określona ilość energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, wyrażona z dokładnością do jednej kWh.

3. Świadectwo pochodzenia z kogeneracji umorzone do dnia 31 marca danego roku kalendarzowego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, obejmujące energię elektryczną z kogeneracji wytworzoną w poprzednich latach kalendarzowych, jest

uwzględniane przy rozliczeniu wykonania obowiązku określonego w art. 9a ust. 8, w poprzednim roku kalendarzowym.

Art. 9n. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki, co cztery lata, sporządza raport oceniający postęp osiągnięty w zwiększaniu udziału energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji w całkowitej krajowej produkcji energii elektrycznej i przedkłada go Komisji Europejskiej w terminie przez nią wyznaczonym.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”, raport, o którym mowa w ust. 1, w terminie do dnia 21 lutego danego roku, w którym występuje obowiązek sporządzenia raportu.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki informuje Komisję Europejską o podjętych działaniach ułatwiających dostęp do systemu elektroenergetycznego przedsiębiorstwom energetycznym zajmującym się wytwarzaniem energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach kogeneracji o mocy elektrycznej zainstalowanej poniżej 1 MW.

Art. 10. 1. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się wytwarzaniem energii elektrycznej lub ciepła jest obowiązane utrzymywać zapasy paliw w ilości zapewniającej utrzymanie ciągłości dostaw energii elektrycznej lub ciepła do odbiorców.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązane umożliwiać przeprowadzenie kontroli w zakresie zgodności wielkości zapasów paliw z wielkościami określonymi w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 6.

3. Kontrolę, o której mowa w ust. 2, przeprowadza się na podstawie pisemnego upoważnienia wydanego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, które powinno zawierać:

- 1) oznaczenie osoby dokonującej kontroli,
- 2) nazwę kontrolowanego przedsiębiorstwa energetycznego,
- 3) określenie zakresu kontroli.

4. Osoby upoważnione przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do dokonywania kontroli są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości i do miejsc, gdzie są gromadzone i utrzymywane zapasy,
- 2) analizy dokumentów dotyczących ewidencjonowania zapasów.

5. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół i przedstawia organom kontrolowanego przedsiębiorstwa.

6. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, wielkości zapasów paliw, o których mowa w ust. 1, sposób ich gromadzenia oraz szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli stanu zapasów, uwzględniając rodzaj działalności gospodarczej, możliwości techniczne i organizacyjne w zakresie gromadzenia zapasów.

Art. 11. 1. W przypadku:

- 1) zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego Rzeczypospolitej Polskiej polegającego na długookresowym braku równowagi na rynku paliwowo-energetycznym,
- 2) zagrożenia bezpieczeństwa osób,

3) zagrożenia wystąpieniem znacznych strat materialnych

- na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła.

2. Ograniczenia w sprzedaży paliw stałych polegają na sprzedaży tych paliw na podstawie wydanych odbiorcom upoważnień do zakupu określonej ilości paliw.

3. Ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła polegają na:

1) ograniczeniu maksymalnego poboru mocy elektrycznej oraz dobowego poboru energii elektrycznej;

2) zmniejszeniu lub przerwaniu dostaw ciepła.

4. Ograniczenia wprowadzone na zasadach określonych w ust. 2 i 3 podlegają kontroli w zakresie przestrzegania ich stosowania.

5. Organami uprawnionymi do kontroli stosowania ograniczeń są:

1) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki - w odniesieniu do dostarczanej sieciami energii elektrycznej;

2) wojewodowie - w odniesieniu do paliw stałych oraz ciepła;

3) organy właściwe w sprawach regulacji gospodarki paliwami i energią, o których mowa w art. 21a - w odniesieniu do jednostek wymienionych w tym przepisie.

6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wprowadzania ograniczeń, o których mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę znaczenie odbiorców dla gospodarki i funkcjonowania państwa, w szczególności zadania wykonywane przez tych odbiorców.

6a. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, określa w szczególności:

1) sposób wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła, umożliwiający odbiorcom tej energii i ciepła dostosowanie się do tych ograniczeń w określonym czasie;

2) rodzaje odbiorców objętych ograniczeniami w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła;

3) zakres i okres ochrony odbiorców przed wprowadzonymi ograniczeniami w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła;

4) zakres planów wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła oraz sposób określania w nich wielkości tych ograniczeń;

5) sposób podawania do publicznej wiadomości informacji o ograniczeniach w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła.

6b. Minister właściwy do spraw gospodarki informuje niezwłocznie Komisję Europejską o przepisach wydanych na podstawie ust. 6.

7. Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej i ciepła, w przypadku wystąpienia zagrożeń, o których mowa w ust. 1.

8. Przedsiębiorstwa energetyczne nie ponoszą odpowiedzialności za skutki ograniczeń wprowadzonych rozporządzeniem, o którym mowa w ust. 7.

9. Minister właściwy do spraw gospodarki informuje niezwłocznie Komisję Europejską i państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym o wprowadzonych ograniczeniach, o których mowa w ust. 7, w zakresie dostarczania i poboru energii elektrycznej.

Art. 11a. – 11.b. skreślony

Rozdział 4

Organ do spraw regulacji gospodarki paliwami i energią

Art. 21.1. Zadania z zakresu spraw regulacji gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji realizuje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, zwany dalej „Prezesem URE”.

2. Prezes URE jest centralnym organem administracji rządowej.

2a. Prezesa URE powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki. Prezes Rady Ministrów odwołuje Prezesa URE.

3.

4. Prezes URE wykonuje zadania, o których mowa w ust. 1, przy pomocy Urzędu Regulacji Energetyki, zwanego dalej „URE”.

5. Wiceprezesa URE powołuje minister właściwy do spraw gospodarki, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek Prezesa URE. Minister właściwy do spraw gospodarki odwołuje wiceprezesa URE.

6. Minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze zarządzenia, nadaje statut URE, określający jego organizację wewnętrzną.

Art. 21a. Organami właściwymi w sprawach regulacji gospodarki paliwami i energią dla:

1) jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, jednostek organizacyjnych Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Biura Ochrony Rządu oraz jednostek organizacyjnych więziennictwa podległych Ministrowi Sprawiedliwości są inspekcje gospodarki energetycznej powoływane przez właściwych ministrów w uzgodnieniu z Prezesem URE;

2) jednostek organizacyjnych Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego są inspekcje gospodarki energetycznej powoływane przez Szefów tych Agencji w uzgodnieniu z Prezesem URE.

Art. 22. 1. W skład Urzędu Regulacji Energetyki wchodzi Oddział Centralny w Warszawie oraz następujące oddziały terenowe:

1) północno-zachodni z siedzibą w Szczecinie;

2) północny z siedzibą w Gdańsku;

3) zachodni z siedzibą w Poznaniu;

4) wschodni z siedzibą w Lublinie;

- 5) środkowozachodni z siedzibą w Łodzi;
- 6) południowo-zachodni z siedzibą we Wrocławiu;
- 7) południowy z siedzibą w Katowicach;
- 8) południowo-wschodni z siedzibą w Krakowie.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zasięg terytorialny i właściwość rzeczową z uwzględnieniem granic powiatów.

3. Dyrektorzy oddziałów URE są powoływani i odwoływani przez Prezesa URE.

Art. 23. 1. Prezes URE reguluje działalność przedsiębiorstw energetycznych zgodnie z ustawą i polityką energetyczną państwa, zmierzając do równoważenia interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii.

2. Do zakresu działania Prezesa URE należy:

- 1) udzielanie i cofanie koncesji;
- 2) zatwierdzanie i kontrolowanie stosowania taryf paliw gazowych, energii elektrycznej i ciepła pod względem zgodności z zasadami określonymi w art. 44, 45 i 46, w tym analizowanie i weryfikowanie kosztów przyjmowanych przez przedsiębiorstwa energetyczne jako uzasadnione do kalkulacji cen i stawek opłat w taryfach;

3) ustalanie:

a) współczynników korekcyjnych określających projektowaną poprawę efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa energetycznego oraz zmianę warunków wykonywania przez to przedsiębiorstwo danego rodzaju działalności gospodarczej,

b) okresu obowiązywania taryf i współczynników korekcyjnych, o których mowa w lit. a,

c) wysokości uzasadnionego zwrotu z kapitału, o którym mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1, dla przedsiębiorstw energetycznych przedkładających taryfy do zatwierdzenia,

d) maksymalnego udziału opłat stałych w łącznych opłatach za świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji dla poszczególnych grup odbiorców w taryfach dla paliw gazowych i energii, w przypadkach gdy wymaga tego ochrona interesów odbiorców,

e) jednostkowych opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 8a;

4) kontrolowanie wykonania obowiązków, o których mowa w art. 9a;

5) uzgadnianie projektów planów, o których mowa w art. 16;

6) wyznaczanie operatorów systemów, o których mowa w art. 9h ust. 1;

7) udzielanie i cofanie zwolnienia z obowiązku świadczenia usług, o których mowa w art. 4 ust. 2, art. 4c, art. 4d ust. 1 i art. 4e ust. 1;

8) zatwierdzanie instrukcji ruchu i eksploatacji sieci w zakresie bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi;

9) organizowanie i przeprowadzanie przetargów dotyczących:

a) wyłaniania sprzedawców z urzędu,

b) budowy nowych mocy wytwórczych energii elektrycznej i realizacji przedsięwzięć zmniejszających zapotrzebowanie na energię elektryczną;

10) kontrolowanie standardów jakościowych obsługi odbiorców oraz kontrolowanie na wniosek odbiorcy dotrzymania parametrów jakościowych paliw gazowych i energii elektrycznej;

11) kontrolowanie realizacji obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1228/2003/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej (Dz. Urz. WE L 176 z 15.07.2003);

11a) kontrolowanie realizacji obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1775/2005/WE z dnia 28 września 2005 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego (Dz. Urz. UE L 289 z 3.11.2005) oraz:

a) zatwierdzanie informacji podawanych do wiadomości publicznej przez operatorów systemów przesyłowych gazowych, o których mowa w art. 6 tego rozporządzenia, oraz wyrażanie zgody na ograniczenie zakresu publikacji tych informacji,

b) opiniowanie wniosków operatorów systemów przesyłowych gazowych o wykorzystanie przez użytkowników sieci przesyłowych niewykorzystanych zdolności przesyłowych tych sieci, w przypadkach, o których mowa w art. 5 ust. 4 tego rozporządzenia,

c) zatwierdzanie sposobu wykorzystania przez operatorów systemów przesyłowych gazowych przychodów uzyskiwanych z tytułu udostępniania przez nich niewykorzystanej a zarezerwowanej zdolności sieci przesyłowych;

12) rozstrzyganie sporów w zakresie określonym w art. 8 ust. 1;

13) nakładanie kar pieniężnych na zasadach określonych w ustawie;

14) współdziałanie z właściwymi organami w przeciwdziałaniu praktykom przedsiębiorstw energetycznych ograniczającym konkurencję;

15) ustalanie metod kontroli i podejmowanie działań dla poprawy efektywności przedsiębiorstw energetycznych;

16) określanie i publikowanie wskaźników i cen wskaźnikowych istotnych dla procesu kształtowania taryf;

17) publikowanie informacji służących zwiększeniu efektywności użytkowania paliw i energii;

18) zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących przedsiębiorstw energetycznych, w tym obliczanie i ogłaszanie w terminie do dnia 31 marca każdego roku:

a) średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła,

b) średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym

- w poprzednim roku kalendarzowym;

19) gromadzenie informacji o projektach inwestycyjnych będących w obszarze zainteresowania Unii Europejskiej i przekazywanie ich do Komisji Europejskiej, w terminie do dnia 15 kwietnia każdego roku, oraz przekazywanie do Komisji Europejskiej informacji, o których mowa w art. 9c ust. 11;

20) monitorowanie funkcjonowania systemu gazowego i elektroenergetycznego w zakresie:

a) zasad zarządzania i rozdziału przepustowości połączeń międzysystemowych, z którymi istnieją wzajemne połączenia, we współpracy z właściwymi organami państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,

b) mechanizmów bilansowania systemu gazowego lub systemu elektroenergetycznego i zarządzania ograniczeniami w krajowym systemie gazowym i elektroenergetycznym,

c) warunków przyłączania podmiotów do sieci i ich realizacji oraz dokonywania napraw tej sieci,

d) wypełniania obowiązku publikowania przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych informacji dotyczących połączeń międzysystemowych, korzystania z sieci i rozdziału zdolności przesyłowych stronom umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii, z uwzględnieniem konieczności traktowania tych informacji jako poufnych ze względów handlowych,

e) warunków świadczenia usług magazynowania paliw gazowych, usług skraplania gazu ziemnego oraz innych usług świadczonych przez przedsiębiorstwa energetyczne,

f) bezpieczeństwa dostarczania paliw gazowych i energii elektrycznej,

g) wypełniania przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych ich zadań,

h) wypełniania przez przedsiębiorstwo energetyczne obowiązków wymienionych w art. 44;

21) wydawanie świadectw pochodzenia, o których mowa w art. 9e ust. 1, i świadectw pochodzenia z kogeneracji, o których mowa w art. 9l ust. 1, oraz ich umarzanie;

22) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie lub ustawach odrębnych.

3. W sprawach, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 5, z wyjątkiem spraw wymienionych w art. 32 ust. 1 pkt 4, niezbędna jest opinia właściwego miejscowo zarządu województwa.

4. Nieprzedstawienie przez zarząd województwa opinii w sprawach wymienionych w ust. 2 pkt 1 i 5, w terminie 14 dni od dnia wpłynięcia sprawy do zaopiniowania, jest równoznaczne z wydaniem pozytywnej opinii.

Art. 24.1. Prezes URE składa ministrowi właściwemu do spraw gospodarki co roku, w terminie do końca pierwszego kwartału, sprawozdanie ze swojej działalności, w tym ocenę bezpieczeństwa dostarczania paliw gazowych i energii elektrycznej, stosownie do zakresu działania określonego w art. 23 ust. 2, oraz przedstawia, na jego żądanie, informacje z zakresu swojej działalności.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, zawiera także ocenę podjętych działań zmierzających do realizacji celów określonych w raporcie, o którym mowa w art. 9f ust. 1, w zakresie ich zgodności z zobowiązaniami wynikającymi z umów międzynarodowych.

Art. 25. – 27. skreślony

Art. 28. Prezes URE ma prawo wglądu do ksiąg rachunkowych przedsiębiorstwa energetycznego oraz może żądać przedstawienia informacji dotyczących wykonywanej przez to przedsiębiorstwo działalności gospodarczej, w tym informacji o jego projektach inwestycyjnych, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych i innych informacji prawnie chronionych.

Art. 29. Prezes Rady Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, zasady wynagradzania pracowników URE.

Art. 30. 1. Do postępowania przed Prezesem URE stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2-4, przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Od decyzji Prezesa URE służy odwołanie do *Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu antymonopolowego* w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

3. Postępowanie w sprawie odwołania od decyzji Prezesa URE toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach gospodarczych.

4. Do postanowień Prezesa URE, od których służy zażalenie, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio, z tym że zażalenie wnosi się w terminie 7 dni.

Art. 31. 1. URE wydaje Biuletyn Urzędu Regulacji Energetyki, zwany dalej „*Biuletynem URE*”.

2. URE ogłasza w Biuletynie URE sprawozdania, o których mowa w art. 24 ust. 1.

3. URE ogłasza w Biuletynie URE informacje o:

1) podmiotach ubiegających się o koncesję;

2) decyzjach w sprawach koncesji i taryf wraz z uzasadnieniem;

3) rozstrzygnięciach w sprawach spornych podjętych przez Prezesa URE;

4) średnich cenach, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18.

5) stawkach opłaty przejściowej, o której mowa w ustawie wymienionej w art. 9a ust. 8e;

6) aktualizowanych kwotach kosztów osieroconych, o których mowa w ustawie wymienionej w art. 9a ust. 8e;

7) średnioważonym koszcie węgla, zużywanego przez jednostki wytwórcze centralnie dysponowane na wytworzenie jednej megawatogodziny energii elektrycznej w poprzedzającym roku kalendarzowym, z uwzględnieniem kosztów jego transportu wyrażonym w złotych na megawatogodzinę, o którym mowa w ustawie wymienionej w art. 9a ust. 8e;

8) średniej cenie wytwarzanej energii elektrycznej przez wytwórców eksploatujących jednostki centralnie dysponowane opalane węglem, o której mowa w ustawie wymienionej w art. 9a ust. 8e.

4. W odniesieniu do ciepła informacje, o których mowa w ust. 3, ogłasza się we właściwym miejscowo wojewódzkim dzienniku urzędowym.

5. Prezes URE może ustanowić, w drodze zarządzenia, regionalne lub branżowe wydania Biuletynu URE oraz określić ich zakres, zasięg i warunki publikacji ogłoszeń.

Rozdział 6

Urządzenia, instalacje, sieci i ich eksploatacja

Art. 51. Projektowanie, produkcja, import, budowa oraz eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci powinny zapewniać racjonalne i oszczędne zużycie paliw lub energii przy zachowaniu:

- 1) niezawodności współdziałania z siecią;
- 2) bezpieczeństwa obsługi i otoczenia po spełnieniu wymagań ochrony środowiska;
- 3) zgodności z wymaganiami odrębnych przepisów, a w szczególności przepisów: prawa budowlanego, o ochronie przeciwporażeniowej, o ochronie przeciwpożarowej, o dozorze technicznym, o ochronie dóbr kultury, o muzeach, *Polskich Norm wprowadzonych do obowiązkowego stosowania* lub innych przepisów wynikających z technologii wytwarzania energii i rodzaju stosowanego paliwa.

Art. 52. 1. Producenci i importerzy urządzeń określają w dokumentacji technicznej wielkość zużycia paliw i energii, odniesioną do uzyskiwanej wielkości efektu użytkowego urządzenia w typowych warunkach użytkowania, zwaną dalej „*efektywnością energetyczną*”.

2. Producenci i importerzy urządzeń wprowadzanych do obrotu informują o efektywności energetycznej urządzeń na etykiecie i w charakterystyce technicznej.

3. skreślony

4. Minister właściwy do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia, wymagania w zakresie efektywności energetycznej, jakie powinny spełniać urządzenia, o których mowa w ust. 1, uwzględniając konieczność ochrony interesów odbiorców końcowych.

5. Minister właściwy do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia:

1) wymagania dotyczące dokumentacji technicznej, o której mowa w ust. 1, oraz stosowania etykiet i charakterystyk technicznych, o których mowa w ust. 2,

2) wzory etykiet, o których mowa w ust. 2

- uwzględniając konieczność zapewnienia efektywnego użytkowania urządzeń poprzez powszechny dostęp do informacji o efektywności energetycznej tych urządzeń.

Art. 53. Zakazuje się wprowadzania do obrotu na obszarze kraju urządzeń niespełniających wymagań określonych w art. 52.

Art. 53a. Przepisów art. 52 i 53 nie stosuje się do urządzeń i instalacji oraz obiektów związanych z obronnością lub bezpieczeństwem państwa, stanowiących integralne części systemów techniki wojskowej lub uzbrojenia, ratowniczo-gaśniczych oraz ochrony granic lub stosowanych w więziennictwie, należących do jednostek, o których mowa w art. 21a.

Art. 54. 1. Osoby zajmujące się eksploatacją sieci oraz urządzeń i instalacji określonych w przepisach, o których mowa w ust. 6, obowiązane są posiadać kwalifikacje potwierdzone świadectwem wydanym przez komisje kwalifikacyjne.

1a. Sprawdzenie spełnienia wymagań kwalifikacyjnych powtarza się co pięć lat.

1b. W razie stwierdzenia, że eksploatacja urządzeń, instalacji i sieci jest prowadzona niezgodnie z przepisami dotyczącymi ich eksploatacji, na wniosek pracodawcy, inspektora pracy, Prezesa URE lub innego organu właściwego w sprawach regulacji gospodarki paliwami i energią, o którym mowa w art. 21a, sprawdzenie spełnienia wymagań kwalifikacyjnych należy powtórzyć przed upływem pięciu lat.

2. Zabrania się zatrudniania przy samodzielnej eksploatacji sieci oraz urządzeń i instalacji określonych w przepisach, o których mowa w ust. 6, osób bez kwalifikacji, o których mowa w ust. 1.

2a. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do osób będących obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które nabyły w tych państwach wymagane kwalifikacje w zakresie eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci i uzyskały ich potwierdzenie zgodnie z przepisami o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych.

3. Komisje kwalifikacyjne są powoływane na okres 5 lat przez:

1) Prezesa URE;

2) właściwych ministrów i Szefów Agencji, o których mowa w art. 21a - w zakresie eksploatacji urządzeń i instalacji gazowych, elektrycznych i ciepłych w jednostkach organizacyjnych podległych tym ministrom lub Szefom Agencji lub przez nich nadzorowanych;

3) ministra właściwego do spraw transportu - w zakresie eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych stosowanych w jednostkach organizacyjnych transportu kolejowego.

3a. Organ uprawniony do powoływania komisji kwalifikacyjnych, o których mowa w ust. 3, może odwołać członka komisji w przypadku:

1) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji;

2) rezygnacji z członkostwa w komisji;

3) niewywiązywania się z obowiązków członka komisji;

4) utraty kwalifikacji umożliwiających powołanie w skład komisji.

3b. Organ uprawniony do powoływania komisji kwalifikacyjnych może odwołać komisję kwalifikacyjną na wniosek jednostki organizacyjnej, przy której ją powołano, w przypadku:

1) rezygnacji jednostki organizacyjnej, przy której powołano komisję kwalifikacyjną, z dalszego prowadzenia tej komisji;

2) odwołania części członków komisji kwalifikacyjnej, uniemożliwiającego dalsze wykonywanie zadań przez tę komisję.

4. Za sprawdzenie kwalifikacji, o których mowa w ust. 1, pobierane są opłaty od osób kierujących wnioski o stwierdzenie kwalifikacji.

5. Opłaty, o których mowa w ust. 4, stanowią przychód jednostek organizacyjnych, przy których powołano komisje kwalifikacyjne.

6. Minister właściwy do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze

rozporządzenia, szczegółowe zasady stwierdzenia posiadania kwalifikacji przez osoby, o których mowa w ust. 1.

7. Minister właściwy do spraw gospodarki, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, określi w szczególności:

1) rodzaje prac, stanowisk oraz instalacji, urządzeń i sieci, przy których eksploatacji jest wymagane posiadanie kwalifikacji;

2) zakres wymaganej wiedzy niezbędnej do uzyskania potwierdzenia posiadanych kwalifikacji, odpowiednio do rodzaju prac, stanowisk oraz instalacji i urządzeń, o których mowa w pkt 1;

3) tryb przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego;

4) jednostki organizacyjne, przy których powołuje się komisje kwalifikacyjne, i tryb ich powoływania;

5) wysokość opłat pobieranych za sprawdzenie kwalifikacji, o których mowa w pkt 2;

6) wzór świadectwa kwalifikacyjnego.

Art. 55. skreślony

Rozdział 7

Kary pieniężne

Art. 56. 1. Karze pieniężnej podlega ten, kto:

1) nie przestrzega obowiązków wynikających ze współpracy z jednostkami upoważnionymi do dysponowania energią elektryczną i paliwami gazowymi, wynikających z przepisów wydanych na podstawie art. 9 ust. 1-4;

1a) nie przestrzega obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo nie uiszcza opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 1 i 8, lub nie przestrzega obowiązków zakupu energii elektrycznej, o których mowa w art. 9a ust. 6, lub nie przestrzega obowiązków zakupu ciepła, o których mowa w art. 9a ust. 7, lub przedkłada Prezesowi URE wnioski o wydanie świadectwa pochodzenia lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji zawierające dane lub informacje niezgodne ze stanem faktycznym;

1b) nie przedkłada Prezesowi URE do zatwierdzenia części instrukcji, o których mowa w art. 9g ust. 7 lub 9;

1c) nie przedstawia informacji, o których mowa w art. 9j ust. 6;

1d) nie przestrzega obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1228/2003/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej;

1e) nie przestrzega obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1775/2005/WE z dnia 28 września 2005 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego;

2) nie przestrzega obowiązku utrzymywania zapasów paliw, wprowadzonego na podstawie art. 10;

3) skreślony

4) z niezasadnionych powodów odmawia zawarcia umowy, o której mowa w art. 7 ust. 1;

5) stosuje ceny i taryfy, nie przestrzegając obowiązku ich przedstawienia Prezesowi URE do zatwierdzenia, o którym mowa w art. 47;

5a) nie przedkłada do zatwierdzenia taryfy wbrew żądaniu Prezesa URE, o którym mowa w art. 47 ust. 1;

6) stosuje ceny lub stawki opłat wyższe od zatwierdzonych lub stosuje taryfę niezgodnie z określonymi w niej warunkami;

7) odmawia udzielenia informacji, o których mowa w art. 28;

7a) świadomie lub w wyniku niedbalstwa wprowadza w błąd Prezesa URE w zakresie przedstawianych na jego żądanie informacji, o których mowa w art. 28;

8) prowadzi ewidencję księgową niezgodnie z zasadami określonymi w art. 44;

9) zatrudnia osoby bez wymaganych ustawą kwalifikacji;

10) nie utrzymuje w należytym stanie technicznym obiektów, instalacji i urządzeń;

11) wprowadza do obrotu na obszarze kraju urządzenia niespełniające wymagań określonych w art. 52;

12) nie przestrzega obowiązków wynikających z koncesji;

13) realizuje działania niezgodne z częścią planu, o której mowa w art. 20 ust. 6;

14) z niezasadnionych powodów wstrzymuje lub ogranicza dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła do odbiorców;

15) z niezasadnionych powodów zwleka z powiadomieniem Prezesa URE lub zainteresowanego podmiotu o odmowie zawarcia umów, o których mowa w art. 4g ust. 1 lub art. 7 ust. 1;

16) z niezasadnionych powodów nie występuje do Prezesa URE z wnioskiem, o którym mowa w art. 4h ust. 2.

2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, wymierza Prezes URE.

2a. Wysokość kary pieniężnej wymierzonej w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1a nie może być niższa niż:

1) w zakresie nieprzestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 1, obliczona według wzoru: $K_o = 1,3 \times (O_z - O_{zz})$, gdzie poszczególne symbole oznaczają: K_o - minimalną wysokość kary pieniężnej, wyrażoną w złotych, O_z - opłatę zastępczą, obliczoną zgodnie z art. 9a ust. 2, wyrażoną w złotych, O_{zz} - uiszczoną opłatę zastępczą, wyrażoną w złotych;

2) w zakresie nieprzestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust. 6, obliczona według wzoru: $K_{oz} = C_c \times (E_{oo} - E_{zo})$, gdzie poszczególne symbole oznaczają: K_{oz} - minimalną wysokość kary pieniężnej, wyrażoną w złotych, C_c - średnią cenę sprzedaży energii elektrycznej w poprzednim roku kalendarzowym, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b, wyrażoną w złotych za 1 MWh, E_{oo} - ilość oferowanej do zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, wyrażoną w MWh, E_{zo} - ilość zakupionej energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii w danym roku, wyrażoną w MWh;

3) w zakresie nieprzestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 9a ust. 8, obliczona według wzoru: $K_S = 1,3 \times (O_{ZK} - O_{ZZK})$, gdzie poszczególne symbole oznaczają: K_S - minimalną wysokość kary pieniężnej, wyrażoną w złotych, O_{ZK} - opłatę zastępczą, obliczoną zgodnie z art. 9a ust. 8a, wyrażoną w złotych, O_{ZZK} - uiszczoną opłatę zastępczą, wyrażoną w złotych.

2b. Wpływy z tytułu kar pieniężnych wymierzanych w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1a za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 9a ust. 1 i 6-8, stanowią dochód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

3. Wysokość kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym, a jeżeli kara pieniężna związana jest z działalnością prowadzoną na podstawie koncesji, wysokość kary nie może przekroczyć 15 % przychodu ukaranego przedsiębiorcy, wynikającego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym.

4. Kara pieniężna jest płatna na konto właściwego urzędu skarbowego, z zastrzeżeniem ust. 2b.

5. Niezależnie od kary pieniężnej określonej w ust. 1-4 Prezes URE może nałożyć karę pieniężną na kierownika przedsiębiorstwa energetycznego, z tym że kara ta może być wymierzona w kwocie nie większej niż 300 % jego miesięcznego wynagrodzenia.

6. Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkody, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe.

7. Kary pieniężne, o których mowa w ust. 1, podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

8. Prezes URE niezwłocznie powiadamia Komisję Europejską o zmianach przepisów w zakresie kar pieniężnych i o działaniach podejmowanych w przypadku naruszeń przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1228/2003/WE z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej, a także przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1775/2005/WE z dnia 28 września 2005 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego.

Art. 57. 1. W razie nielegalnego pobierania paliw lub energii z sieci przedsiębiorstwo energetyczne pobiera opłaty za nielegalnie pobrane paliwo lub energię w wysokości określonej w taryfach lub dochodzi odszkodowania na zasadach ogólnych.

2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

5.3. Poczta

USTAWA

z dnia 12 czerwca 2003 r.

Prawo pocztowe

(Dz. U. z 2003 roku, Nr 130, poz. 1188, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady wykonywania działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług pocztowych w obrocie krajowym lub zagranicznym, zwanej dalej „*działalnością pocztową*”.

Art. 2. 1. Usługę pocztową stanowi, wykonywane w obrocie krajowym lub zagranicznym, zarobkowe:

1) przyjmowanie, przemieszczanie i doręczanie przesyłek oraz druków nieopatrzonych adresem, zwanych dalej „*drukami bezadresowymi*”;

2) prowadzenie punktów wymiany umożliwiających przyjęcie i wymianę korespondencji między podmiotami korzystającymi z obsługi tych punktów;

3) realizowanie przekazów pocztowych.

2. Nie stanowi usługi pocztowej:

1) przemieszczanie i doręczanie własnych przesyłek, jeżeli jest wykonywane bez udziału osób trzecich;

2) przemieszczanie i doręczanie dokumentów dotyczących towarów przemieszczanych wraz z nimi;

3) przewóz rzeczy innych niż korespondencja, wykonywany na podstawie odrębnych przepisów;

4) wzajemna nieodpłatna wymiana korespondencji, dokonywana wyłącznie przez wymieniające się podmioty;

5) przyjmowanie, przemieszczanie i doręczanie przesyłek przez pocztę specjalną ministra właściwego do spraw wewnętrznych;

6) przyjmowanie, przemieszczanie i doręczanie przesyłek przez pocztę Ministra Obrony Narodowej - wojskową pocztę polową.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) adres - oznaczenie adresata przesyłki lub kwoty przekazu pocztowego oraz miejsca doręczenia wskazanego przez nadawcę;

2) adresat - podmiot określony przez nadawcę jako odbiorca przesyłki lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym;

3) agent - przedsiębiorcę pośredniczącego w zawieraniu umów o świadczenie usług pocztowych na rzecz operatora, zawierającego takie umowy w imieniu operatora;

4) agent pocztowy - agenta, o którym mowa w pkt 3, działającego w imieniu lub na rzecz operatora publicznego;

5) doręczenie - wydanie przesyłki lub wypłacenie kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym adresatowi, a w przypadkach określonych prawem także innej osobie, lub przekazanie druku bezadresowego zgodnie z umową o świadczenie usługi pocztowej;

6) druk - informację pisemną lub graficzną, zwielokrotnioną za pomocą technik drukarskich lub podobnych, utrwaloną na papierze albo innym materiale używanym w drukarstwie, w tym książkę, katalog, dziennik lub czasopismo;

7) międzynarodowe przepisy pocztowe - ratyfikowane przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowe, umowy międzynarodowe zawarte w sposób dopuszczony przez prawo międzynarodowe dotyczące świadczenia usług pocztowych oraz wiążące regulaminy wykonawcze Światowego Związku Pocztowego;

8) nadanie - polecenie doręczenia przesyłki lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym oraz przekazania druku bezadresowego zgodnie z umową o świadczenie usługi pocztowej;

9) nadanie na poste restante - polecenie doręczenia przesyłki lub wypłacenia adresatowi kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym wyłącznie w placówce operatora, wskazanej przez nadawcę jako miejsce doręczenia;

10) nadawca - podmiot, który zawarł umowę o świadczenie usług pocztowych;

11) operator - przedsiębiorcę uprawnionego do wykonywania działalności pocztowej;

12) operator publiczny - operatora obowiązującego do świadczenia powszechnych usług pocztowych;

13) paczka pocztowa - przesyłkę rejestrowaną zawierającą rzeczy, przyjętą przez operatora publicznego w celu przemieszczenia i doręczenia;

14) placówka operatora - jednostkę organizacyjną operatora, agenta lub agenta pocztowego, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych, albo inne wyodrębnione i oznaczone przez operatora miejsce, w którym można zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub odebrać przesyłkę lub kwotę pieniężną określoną w przekazie pocztowym;

15) przekaz pocztowy - polecenie doręczenia adresatowi określonej kwoty pieniężnej przez operatora publicznego;

16) przesyłka - rzeczy opatrzone adresem, przedłożone do przyjęcia lub przyjęte przez operatora w celu przemieszczenia i doręczenia adresatowi;

17) przesyłka dla ociemniałych - przesyłkę o masie do 7 000 g, zawierającą korespondencję lub druki, w których informacja jest utrwalona pismem wypukłym lub na innym nośniku dostępnym do odczytu przez niewidomych lub ociemniałych, nadaną w sposób umożliwiający sprawdzenie zawartości;

18) przesyłka listowa - przesyłkę niebędącą paczką pocztową;

19) przesyłka polecona - przesyłkę rejestrowaną będącą przesyłką listową, przemieszczaną i doręczaną w sposób zabezpieczający ją przed utratą, ubytkiem zawartości lub uszkodzeniem;

20) przesyłka rejestrowana - przesyłkę przyjętą za pokwitowaniem przyjęcia i doręczaną za pokwitowaniem odbioru;

21) przesyłka reklamowa - przesyłkę zawierającą wyłącznie materiał reklamowy, marketingowy lub promocyjny, wysyłaną jednorazowo do co najmniej 20 adresatów, z identyczną zawartością i identyczną treścią, różniącą się jedynie danymi identyfikacyjnymi adresata niezmiennymi treści przekazywanej informacji, a w szczególności nazwiskiem, adresem lub innymi danymi zmiennymi;

22) przesyłka z korespondencją - informację utrwaloną na dowolnym nośniku fizycznym, w tym utrwaloną pismem wypukłym, opatrzoną przez nadawcę adresem, z wyłączeniem książek, katalogów, dzienników i czasopism;

23) przesyłka z zadeklarowaną wartością - przesyłkę rejestrowaną, za której utratę, ubytek zawartości lub uszkodzenie operator ponosi odpowiedzialność do wysokości wartości przesyłki podanej przez nadawcę;

24) realizowanie przekazu pocztowego - przyjęcie przekazu pocztowego, jego przemieszczenie lub przesłanie oraz doręczenie adresatowi określonej w nim kwoty pieniężnej;

25) powszechne usługi pocztowe - usługi polegające na:

a) przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu:

- przesyłek listowych do 2 000 g, w tym przesyłek poleconych i przesyłek z zadeklarowaną wartością,

- paczek pocztowych do 10 000 g, w tym z zadeklarowaną wartością,

- przesyłek dla ociemniałych,

b) doręczaniu nadesłanych z zagranicy paczek pocztowych do 20 000 g,

c) realizowaniu przekazów pocztowych

- świadczone w obrocie krajowym i zagranicznym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w sposób jednolity w porównywalnych warunkach i po przystępnych cenach, z zachowaniem wymaganej prawem jakości oraz z zapewnieniem co najmniej jednego opróżnienia nadawczej skrzynki pocztowej i doręczania przesyłek co najmniej w każdy dzień roboczy i nie mniej niż przez 5 dni w tygodniu;

26) wymiana dokumentów - oferowanie środków łącznie z udostępnianiem pomieszczeń umożliwiających doręczanie własnych przesyłek w drodze wzajemnej wymiany przesyłek pomiędzy użytkownikami korzystającymi z tej usługi, jak również przewożenie przez stronę trzecią.

Art. 4. Do świadczenia usług pocztowych w obrocie zagranicznym stosuje się przepisy ustawy, jeżeli międzynarodowe przepisy pocztowe nie stanowią inaczej.

Art. 5. Zadania z zakresu działalności pocztowej, określone dla zarządów pocztowych lub administracji pocztowych w międzynarodowych przepisach pocztowych, wykonuje państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej „Poczta Polska”, zwane dalej „Poczta Polska”.

Rozdział 2

Uprawnienia do wykonywania działalności pocztowej

Art. 6.1. Wykonywanie działalności pocztowej w zakresie przyjmowania, przemieszczania i doręczania w obrocie krajowym i zagranicznym przesyłek:

1) przesyłek dla ociemniałych,

2) z korespondencją do 2 000 g, z wyłączeniem:

a) przesyłek, o których mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2, z zastrzeżeniem art. 47 ust. 2 i 4,

b) przesyłek przyjmowanych, przemieszczanych i doręczanych w sposób inny niż określony dla powszechnych usług pocztowych - wymaga zezwolenia na wykonywanie działalności pocztowej, zwanego dalej „*zezwoleciem*”, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. Wykonywanie działalności pocztowej niewymagającej zezwolenia jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807) i podlega wpisowi do rejestru operatorów pocztowych, zwanego dalej „*rejestrem*”, na podstawie pisemnego wniosku.

3. Nie wymaga wpisu do rejestru działalność pocztowa polegająca na przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu druków bezadresowych.

4. Nie wymaga wpisu do rejestru działalność wykonywana przez agenta lub agenta pocztowego na podstawie umowy agencyjnej, zawartej z operatorem zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do wykonywania działalności pocztowej przez operatora publicznego w zakresie świadczenia powszechnych usług pocztowych, o których mowa w art. 46.

Art. 7. Wydanie, odmowa wydania lub cofnięcie zezwolenia następuje w drodze decyzji.

Art. 8. Organem właściwym w sprawach zezwoleń oraz wpisu do rejestru jest Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, zwany dalej „*Prezesem UKE*”.

Art. 9. 1. Zezwolenie wydaje się na pisemny wniosek, który zawiera:

1) oznaczenie przedsiębiorcy, jego siedziby i adresu;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo w innym właściwym rejestrze lub w ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP);

3) określenie zakresu wnioskowanej działalności pocztowej oraz sposobu jej realizacji;

4) określenie obszaru, na którym będzie wykonywana działalność pocztowa, wyznaczonego jednym lub więcej województwem, z określeniem planowanej gęstości sieci w poszczególnym województwie;

5) wnioskowany okres wykonywania działalności pocztowej objętej zezwoleniem.

2. Do wniosku należy dołączyć:

1) aktualny odpis z rejestru przedsiębiorców albo z innego właściwego rejestru lub z ewidencji działalności gospodarczej;

2) aktualny odpis zaświadczenia o nadaniu numeru identyfikacji podatkowej (NIP);

3) w przypadku spółek handlowych:

a) listę członków zarządu, prokurentów oraz członków organu nadzoru,

b) listę akcjonariuszy posiadających nie mniej niż 5 % akcji imiennych albo listę wspólników,

c) informację o dacie i miejscu urodzenia, imionach rodziców, nazwisku rodzowym matki, miejscu zamieszkania lub zameldowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz numerze PESEL osób, o których mowa w lit. a i b, a w przypadku cudzoziemców - informację o numerze paszportu oraz numerze wize lub karty pobytu,

d) informację w zakresie danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym w odniesieniu do osób, o których mowa w lit. a i b;

4) w przypadku wnioskodawcy będącego osobą fizyczną oraz osób kierujących działalnością przedsiębiorcy niebędącego spółką handlową:

a) informację o dacie i miejscu urodzenia, imionach rodziców, nazwisku rodzowym matki, miejscu zamieszkania, numerze PESEL, a w przypadku cudzoziemców - informację o ewentualnym miejscu zameldowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o numerze paszportu, a także o numerze wize lub karty pobytu,

b) informację w zakresie danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym;

5) regulamin świadczenia usług pocztowych objętych wnioskiem;

6) opis sposobu świadczenia usługi pocztowej z uwzględnieniem wymogów, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1.

Art. 10. 1. Zezwolenie wydaje się po stwierdzeniu, że:

1) przedsiębiorca spełnia następujące wymogi:

a) zapewnia warunki do przestrzegania tajemnicy pocztowej, o której mowa w art. 39 ust. 1,

b) określił przejrzyste i niedyskryminujące warunki postępowania reklamacyjnego,

c) posiada odpowiednią do rozmiarów planowanej działalności bazę organizacyjno-techniczną;

2) przedsiębiorca będący osobą fizyczną, wspólnicy spółek osobowych, członkowie zarządów spółek kapitałowych i osoby kierujące działalnością pozostałych przedsiębiorców nie byli karani za umyślne przestępstwo przeciwko ochronie informacji, wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub umyślne przestępstwo skarbowe;

3) nie wydano prawomocnego orzeczenia zakazującego przedsiębiorcy wykonywania działalności objętej zezwoleniem;

4) przedsiębiorca złożył dokumenty, o których mowa w art. 9 ust. 2, poświadczające, że spełnia on wymogi wykonywania działalności objętej wnioskiem;

5) wykonywanie działalności objętej zezwoleniem nie zagraża obronności, bezpieczeństwu państwa lub bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu.

2. Przed podjęciem decyzji w sprawie wydania zezwolenia Prezes UKE wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia, w wyznaczonym terminie, brakującej dokumentacji poświadczającej, że spełnia warunki określone w ust. 1, wymagane do wykonywania działalności gospodarczej objętej zezwoleniem.

3. Stwierdzenie spełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, następuje po zasięgnięciu opinii Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw

wewnętrznych lub Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Opinia nie wymaga uzasadnienia, jeżeli naruszałoby to przepisy ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462, z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298, Nr 56, poz. 580, Nr 110, poz. 1189, Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 17, poz. 155).

Art. 11. Zezwolenia wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 5 lat i nie dłuższy niż 25 lat.

Art. 12. W zezwoleniu określa się:

- 1) uprawnionego przedsiębiorcę oraz jego siedzibę i adres;
- 2) zakres działalności pocztowej objętej zezwoleniem;
- 3) obszar, na którym będzie wykonywana działalność pocztowa objęta zezwoleniem;
- 4) okres ważności zezwolenia.

Art. 13. 1. Prezes UKE cofa zezwolenie, jeżeli:

1) wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności objętej zezwoleniem;

2) działalność objęta zezwoleniem jest wykonywana w sposób sprzeczny z przepisami ustawy, w szczególności w zakresie usług zastrzeżonych;

3) wykonywanie działalności objętej zezwoleniem zagraża obronności, bezpieczeństwu państwa lub bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu;

4) przedsiębiorca przestał spełniać warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania działalności określonej w zezwoleniu;

5) przedsiębiorca nie usunął stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z przepisami prawa regulującymi działalność objętą zezwoleniem, w terminie wyznaczonym przez Prezesa UKE, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Prezes UKE może cofnąć zezwolenie, ograniczyć zakres lub obszar działalności, jeżeli:

1) przedsiębiorca posiadający zezwolenie nie rozpoczął działalności objętej zezwoleniem w terminie 6 miesięcy od dnia wydania zezwolenia, pomimo wezwania Prezesa UKE do jej podjęcia, lub zaprzestał jej wykonywania;

2) ogłoszono upadłość lub otwarto likwidację przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie.

3. Z wyjątkiem przypadków niecierpiących zwłoki oraz zdarzeń nieodwracalnych, decyzja o cofnięciu zezwolenia albo o ograniczeniu obszaru działalności może być podjęta po bezskutecznym wezwaniu operatora do usunięcia przyczyn uzasadniających wydanie takiej decyzji.

4. Cofnięcie zezwolenia z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 3, następuje na wniosek Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w zakresie ich właściwości. Wniosek ten nie wymaga uzasadnienia, jeżeli naruszałoby to przepisy ustawy o ochronie informacji niejawnych.

Art. 14. W przypadku cofnięcia zezwolenia może być ono ponownie wydane nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia, w którym decyzja o cofnięciu zezwolenia stała się ostateczna.

Art. 14a. Działalność pocztową w zakresie objętym obowiązkiem wpisu do rejestru może wykonywać przedsiębiorca, który:

1) zapewnia warunki do przestrzegania tajemnicy pocztowej, o której mowa w art. 39 ust. 1;

2) zapewnia bezpieczeństwo przesyłek na poszczególnych etapach świadczenia usługi w zakresie, o którym mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz 5;

3) określa w regulaminie świadczenia usług okoliczności uznania usługi pocztowej za niewykonaną lub nienależycie wykonaną oraz przejrzyste i niedyskryminujące warunki postępowania reklamacyjnego i rozpatrywania skarg;

4) nie był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo przeciwko ochronie informacji, wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub umyślne przestępstwo skarbowe - dotyczy to osób fizycznych wykonujących we własnym imieniu działalność gospodarczą lub osób kierujących działalnością osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobą prawną, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną;

5) zapewnia, że wykonywanie działalności objętej wpisem do rejestru nie zagraża obronności, bezpieczeństwu państwa lub bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu.

Art. 15. 1. Wniosek o wpis do rejestru zawiera następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres albo adres zamieszkania;

2) oznaczenie formy prawnej i numer w rejestrze przedsiębiorców albo w innym właściwym rejestrze lub w ewidencji działalności gospodarczej;

3) numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile przedsiębiorca taki numer posiada;

4) określenie zakresu zamierzonej działalności pocztowej;

5) obszar, na którym będzie wykonywana działalność pocztowa.

2. Wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorca składa oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru operatorów pocztowych są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znane mi są i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie objętym obowiązkiem uzyskania wpisu do rejestru operatorów pocztowych, określone w ustawie z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe.”.

3. Oświadczenie powinno również zawierać:

1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres;

2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;

3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

4. Przedsiębiorca jest obowiązany przechowywać, przez okres wykonywanej działalności pocztowej, wszystkie dokumenty niezbędne do wykazania spełnienia warunków wykonywania działalności objętej obowiązkiem wpisu do rejestru.

Art. 16. skreślony

Art. 17. 1. Operator pocztowy wykonujący działalność pocztową jest obowiązany zgłosić do Prezesa UKE:

1) w przypadku działalności objętej zezwoleniem - zmiany danych, o których mowa w art. 9 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 3 lit. a i b,

2) w przypadku działalności objętej wpisem do rejestru - zmiany danych, o których mowa w art. 15 ust. 1

- w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

2. Operator wykonujący działalność pocztową na podstawie udzielonego zezwolenia lub wpisu do rejestru jest obowiązany zgłosić do Prezesa UKE fakt zawieszenia albo zakończenia działalności pocztowej w terminie 14 dni od dnia zawieszenia albo zakończenia tej działalności.

Art. 18. Do rozszerzenia zakresu lub obszaru działalności objętej zezwoleniem lub wpisem do rejestru stosuje się odpowiednio przepisy art. 9-12 lub art. 15.

Art. 19. Uprawnienia z tytułu wydanego przedsiębiorcy zezwolenia, jak również uprawnienia wynikające z dokonanego wpisu do rejestru nie przechodzą na podmioty powstałe w wyniku jego podziału albo łączenia się z innymi podmiotami.

Art. 20.1. Prezes UKE prowadzi rejestr obejmujący:

1) oznaczenie operatora, jego siedziby i adresu;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo w innym właściwym rejestrze lub w ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP);

3) zakres wykonywanej działalności pocztowej z uwzględnieniem podziału określonego w art. 6 ust. 1 i 2;

4) w przypadku operatorów wykonujących działalność objętą zezwoleniem - okres ważności zezwolenia;

5) obszar wykonywanej działalności pocztowej;

6) informacje o zmianie danych, o których mowa w pkt 1-5, jak również o fakcie zawieszenia albo zakończenia wykonywania działalności pocztowej.

2. Rejestr składa się z dwóch części:

1) rejestru zezwoleń, o których mowa w art. 6 ust. 1;

2) rejestru działalności pocztowej niewymagającej zezwolenia, o której mowa w art. 6 ust. 2.

3. Rejestr jest jawny.

4. Rejestr może być prowadzony w systemie informatycznym.

5. Prezes UKE dokonuje wpisu do rejestru w terminie 7 dni od daty wydania zezwolenia lub daty wpływu wniosku o wpis do rejestru wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2.

6. Prezes UKE dokonuje zmiany danych objętych rejestrem, o których mowa w art. 15 ust. 1, w terminie 7 dni od dnia wpływu zgłoszenia o zmianie danych.

Art. 20a. W zakresie nieuregulowanym w ustawie, do działalności pocztowej stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Rozdział 3

Świadczenie usług pocztowych

Art. 21. 1. Świadczenie usług pocztowych odbywa się na podstawie umów o świadczenie usług pocztowych.

2. Zawarcie umowy o świadczenie usługi pocztowej następuje w szczególności przez:

- 1)** przyjęcie przez operatora przesyłki do przemieszczenia i doręczenia;
- 2)** wrzucenie przesyłki listowej, z wyłączeniem przesyłek rejestrowanych oraz podlegających ustawowemu zwolnieniu z opłat pocztowych, do nadawczej skrzynki pocztowej operatora;
- 3)** przyjęcie przekazu pocztowego.

Art. 22. 1. Operator odmawia zawarcia umowy o świadczenie usługi pocztowej albo może odstąpić od jej wykonania, jeżeli:

1) nie są spełnione wymagania dotyczące świadczenia usług pocztowych określone w ustawie lub w przepisach wydanych na jej podstawie, a także w regulaminach wykonywania usług pocztowych;

2) zawartość lub opakowanie przesyłki naraża osoby trzecie lub operatora na szkodę;

3) na opakowaniu przesyłki lub w widocznej części jej zawartości znajdują się napisy, wizerunki, rysunki lub inne znaki graficzne naruszające prawo lub znaki opłaty pocztowej niespełniające wymagań określonych w ustawie;

4) usługa pocztowa miałyby być wykonywana w całości lub w części na obszarze nieobjętym zezwoleniem lub wpisem do rejestru;

5) przyjmowanie lub przemieszczanie przesyłki jest zabronione na podstawie odrębnych przepisów.

2. Operator może ponadto:

1) odmówić zawarcia umowy o świadczenie usługi pocztowej, jeżeli przesyłka nie spełnia określonych przez operatora warunków wymaganych do zawarcia umowy;

2) odstąpić od wykonania usługi pocztowej po zawarciu umowy o świadczenie usługi pocztowej, jeżeli przesyłka nie spełnia warunków określonych w umowie.

3. W przypadku odmowy zawarcia umowy lub jednostronnego odstąpienia przez operatora od umowy o świadczenie usługi pocztowej z przyczyn określonych w ust. 1 i 2, przyjętą przesyłkę zwraca się nadawcy na jego koszt. Zwrotowi podlega także pobrana opłata za wykonanie usługi.

4. Do zwrotu przesyłki, o którym mowa w ust. 3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27 i 38.

Art. 23. 1. Nadawca może przed doręczeniem przesyłki rejestrowanej lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym:

- 1)** odstąpić od umowy o świadczenie usługi pocztowej;

2) żądać zmiany adresata lub miejsca doręczenia.

2. Operator może żądać od nadawcy uiszczenia opłat za czynności wykonane przez operatora w związku z odstąpieniem przez nadawcę od umowy o świadczenie usługi pocztowej albo realizacją zmian, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 24. 1. Operator, z zastrzeżeniem art. 49, określa w regulaminie świadczenia usług pocztowych lub w umowach o świadczenie usług pocztowych warunki wykonywania i korzystania z usług pocztowych, a w szczególności okoliczności uzasadniające uznanie usługi pocztowej za niewykonaną, sposób postępowania w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania usługi pocztowej oraz terminy, po upływie których uważa się niedoręczoną przesyłkę za utraconą, a także szczegółowe zasady składania i rozpatrywania reklamacji.

2. Regulamin, o którym mowa w ust. 1, podawany jest do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty lub stanowi nieodpłatny załącznik do umowy o świadczenie usługi pocztowej, gdy wynika to z właściwości zawieranej umowy.

Art. 25. 1. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że przemieszczanie przesyłki może spowodować uszkodzenie innych przesyłek lub mienia operatora, operator może zażądać jej otwarcia przez nadawcę, a w przypadku gdy wezwanie nadawcy do otwarcia przesyłki jest niemożliwe lub było bezskuteczne, może zabezpieczyć przesyłkę na własny koszt w sposób zapewniający bezpieczeństwo obrotu pocztowego.

2. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że przesyłka stanowi przedmiot przestępstwa lub jej zawartość stanowi zagrożenie dla ludzi lub środowiska, operator powiadamia niezwłocznie właściwe służby oraz zatrzymuje i zabezpiecza przesyłkę do chwili dokonania oględzin przez te służby.

Art. 26. 1. Przesyłkę lub kwotę pieniężną określoną w przekazie pocztowym, z zastrzeżeniem ust. 2-6, doręcza się adresatowi pod adresem wskazanym na przesyłce, przekazie pocztowym lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej.

2. Przesyłka, jeżeli nie jest nadana na poste restante, może być także wydana ze skutkiem doręczenia:

1) adresatowi:

a) do jego oddawczej skrzynki pocztowej,

b) w placówce operatora, jeżeli podczas próby doręczenia przesyłki adresat był nieobecny pod adresem wskazanym na przesyłce, przekazie pocztowym lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej albo doręczenie za pomocą oddawczej skrzynki pocztowej nie jest możliwe,

c) w miejscu uzgodnionym przez adresata z operatorem;

2) przedstawicielowi ustawowemu adresata lub pełnomocnikowi adresata:

a) pod adresem wskazanym na przesyłce, przekazie pocztowym lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej,

b) w placówce operatora;

3) osobie pełnoletniej zamieszkałej razem z adresatem, jeżeli adresat nie złożył w placówce operatora zastrzeżenia w zakresie doręczenia przesyłki rejestrowanej lub przekazu pocztowego:

a) pod adresem wskazanym na przesyłce, przekazie pocztowym lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej,

b) w placówce operatora;

4) osobie uprawnionej do odbioru przesyłek w urzędzie organu władzy publicznej, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych, jeżeli adresatem przesyłki jest dany organ władzy publicznej;

5) osobie uprawnionej do odbioru przesyłek w podmiotach będących osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, jeżeli adresatem przesyłki jest:

a) dana osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej,

b) niebędąca członkiem organu zarządzającego albo pracownikiem danej osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej osoba fizyczna w niej przebywająca;

6) kierownikowi jednostki lub osobie fizycznej przez niego upoważnionej, jeżeli adresatem przesyłki jest osoba fizyczna przebywająca w jednostce, w której ze względu na charakter tej jednostki lub powszechnie uznawany zwyczaj doręczenie przesyłki adresatowi jest znacznie utrudnione lub niemożliwe.

3. Przepisy ust. 2 nie naruszają przepisów innych ustaw dotyczących sposobu, zasad i trybu doręczeń.

4. Na pisemny wniosek adresata, złożony w odpowiedniej placówce operatora, przesyłka listowa będąca przesyłką rejestrowaną może być doręczana w sposób, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a.

5. Do doręczenia kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym, z wyłączeniem przekazów nadanych na poste restante, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2 pkt 1 lit. b oraz pkt 2-6.

6. Do doręczenia przesyłki rejestrowanej lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym w przypadku śmierci adresata stosuje się odpowiednio przepisy art. 27 lub 29.

Art. 27. 1. Przesyłkę, której nie można doręczyć adresatowi, operator zwraca nadawcy. Za czynności związane ze zwrotem przesyłki operator może żądać uiszczenia opłaty.

2. Przesyłka, której nie można doręczyć adresatowi ani zwrócić nadawcy z powodu braku lub błędnego adresu nadawcy, zwana dalej „przesyłką niedoręczalną”, może zostać otwarta przez operatora w celu uzyskania danych umożliwiających jej doręczenie lub zwrócenie nadawcy.

3. Jako przesyłkę niedoręczalną traktuje się także przesyłkę nieopłaconą lub opłaconą w kwocie niższej niż należna, jeżeli nadawca lub adresat odmówi uiszczenia opłaty lub różnicy w opłacie. Do zawartości tej przesyłki stosuje się odpowiednio przepisy ust. 10.

4. Otwarcie przesyłki niedoręczalnej następuje niezwłocznie, chyba że umowa o świadczenie usługi pocztowej przewiduje inny termin.

5. Operator wyznacza jednostkę organizacyjną, w której będą dokonywane czynności związane z otwieraniem przesyłek i ustalaniem danych umożliwiających ich do-

ręczenie albo zwrócenie nadawcy.

6. Otwarcia przesyłki niedoręczalnej dokonuje komisja w składzie co najmniej 3 osób, powołana przez kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 5, spośród pracowników tej jednostki.

7. Otwarcie przesyłki niedoręczalnej powinno być dokonane w sposób zapewniający jak najmniejsze uszkodzenie jej opakowania.

8. Po otwarciu przesyłki komisja dokonuje sprawdzenia, czy na wewnętrznej stronie opakowania nie został umieszczony adres nadawcy lub adresata, a w przypadku ich braku komisja dokonuje oględzin zawartości przesyłki.

9. W przypadku ustalenia przez komisję w trakcie czynności, o których mowa w ust. 7 i 8, adresu nadawcy lub adresata, przesyłka po odpowiednim zabezpieczeniu i umieszczeniu adnotacji na opakowaniu o komisyjnym jej otwarciu jest doręczana przez operatora lub zwracana nadawcy.

10. W przypadku gdy otwarcie przesyłki niedoręczalnej nie umożliwi jej doręczenia lub zwrócenia nadawcy albo nadawca odmówi przyjęcia zwróconej przesyłki:

1) korespondencja stanowiąca przesyłkę zostaje zniszczona przez operatora w sposób uniemożliwiający odtworzenie informacji zawartej w przesyłce i na jej opakowaniu nie wcześniej niż po upływie 60 dni od dnia otwarcia przesyłki;

2) do zawartości przesyłki innej niż korespondencja stosuje się odpowiednio przepisy art. 183, 184 i 187 Kodeksu cywilnego.

Art. 28. Zakazane jest nadawanie, przyjmowanie do przemieszczania i doręczania przez operatora rzeczy pochodzących od różnych nadawców skierowanych do różnych adresatów, jeżeli są nadane w jednej przesyłce.

Art. 29. Kwotę przekazu pocztowego, której nie można doręczyć adresatowi, zwraca się nadawcy, a w przypadku gdy jest to niemożliwe z powodu braku lub błędnego adresu nadawcy stosuje się odpowiednio przepisy art. 184 i 187 Kodeksu cywilnego.

Art. 30. 1. Operator ustala wysokość oraz sposób uiszczania opłat za usługi pocztowe, z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie. Wysokość opłat może być uzależniona w szczególności od rodzaju, masy lub terminów doręczenia przesyłki.

2. Przesyłka będąca przesyłką dla ociemniałych nadana przez:

1) osobę legitymującą się orzeczeniem właściwego organu orzekającego o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z tytułu uszkodzenia narządu wzroku, zwaną dalej „*osobą niewidomą lub ociemniałą*”, i adresowana do biblioteki lub organizacji osób niewidomych lub ociemniałych bądź do organizacji, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych,

2) bibliotekę, organizację osób niewidomych lub ociemniałych bądź organizację, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych, i adresowana do osoby niewidomej lub ociemniałej,

3) osobę niewidomą lub ociemniałą bądź skierowaną do tej osoby zawierającą wyłącznie informacje utrwalone pismem wypukłym

- jest zwolniona od opłaty pocztowej za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłki niebędącej przesyłką najszybszej kategorii, tego rodzaju i tej samej masy, ustalonej w obowiązującym cenniku powszechnych usług pocztowych operatora pu-

blicznego, o którym mowa w art. 51 ust. 4. Zwolnienie to nie obejmuje opłaty za potwierdzenie odbioru przesyłki rejestrowanej.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego i minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określają, w drodze rozporządzenia, wykaz bibliotek, organizacji osób niewidomych lub ociemniałych oraz organizacji, których celem statutowym jest działanie na rzecz osób niewidomych lub ociemniałych, o których mowa w ust. 2, kierując się zasadą zapewnienia jak najszerszego i równoprawnego dostępu osób niewidomych i ociemniałych do dóbr kultury.

Art. 31. 1. Operatorzy mogą stosować własne znaki służące do potwierdzenia opłacenia usługi pocztowej:

1) zawierające informacje:

a) umożliwiające identyfikację operatora,

b) o wysokości opłaty pobranej za wykonanie usługi pocztowej

- zwane dalej „*znakami opłaty pocztowej*”;

2) zawierające informacje:

a) umożliwiające identyfikację operatora,

b) umożliwiające identyfikację umowy o świadczenie usługi pocztowej zawartej między operatorem a podmiotem, na rzecz którego jest wykonywana usługa

- zwane dalej „*oznaczeniami*”.

2. Operatorzy stosują znaki opłaty pocztowej lub oznaczenia w przypadku świadczenia usług pocztowych na zasadach określonych w art. 47 ust. 2.

3. Znakami służącymi do potwierdzenia opłacenia usług pocztowych świadczonych przez Poczta Polską są:

1) znaki opłaty pocztowej emitowane przez Poczta Polską jako samodzielne znaki opatrzone napisem zawierającym użyte w dowolnym przypadku wyrazy: „*Polska*”, „*Rzeczpospolita Polska*” lub „*Poczta*”, zwane dalej „*znaczkami pocztowymi*”;

2) znaki opłaty pocztowej inne niż znaczkami pocztowe, określone przez Poczta Polską;

3) oznaczenia określone przez Poczta Polską.

4. Wzory znaków opłaty pocztowej, z wyłączeniem znaków, o których mowa w ust. 3, podlegają zgłoszeniu Prezesowi UKE, który prowadzi ich wykaz. Wykaz znaków opłaty pocztowej jest jawny.

5. Prezes UKE odmawia, w drodze decyzji, umieszczenia wzoru znaku opłaty pocztowej w wykazie, o którym mowa w ust. 4, jeżeli:

1) zawarte na znaku napisy, wizerunki lub inne znaki graficzne naruszają dobra podlegające ochronie prawnej;

2) znak jest opatrzony napisem zawierającym wyrazy, o których mowa w ust. 3 pkt 1;

3) znak nie spełnia wymagań określonych w ustawie.

6. Stosowanie znaku opłaty pocztowej objętej decyzją, o której mowa w ust. 5, jest zabronione.

7. Znaczkom pocztowym przysługuje ochrona przewidziana w przepisach Kodeksu karnego dla urzędowych znaków wartościowych, zaś innym znakom i oznaczeniom służącym do potwierdzania opłacenia usługi pocztowej, ochrona przewidziana w przepisach Kodeksu karnego dla dokumentów.

Art. 32. 1. Poczta Polskiej przysługuje wyłączne prawo emisji i wycofywania z obiegu:

- 1) znaczków pocztowych;
- 2) kartek pocztowych w postaci pojedynczych kart wykonanych ze sztywnego papieru z nadrukowanym znakiem opłaty pocztowej opatrzonym napisem zawierającym wyrazy, o których mowa w art. 31 ust. 3 pkt 1;
- 3) kopert z nadrukowanym znakiem opłaty pocztowej opatrzonym napisem zawierającym wyrazy, o których mowa w art. 31 ust. 3 pkt 1.

2. Poczta Polska jest obowiązana do emisji znaczków pocztowych zgodnie z rocznym planem emisji znaczków pocztowych.

3. Osoby fizyczne i osoby prawne mają prawo zgłaszania Poczcie Polskiej tematów do planu emisji znaczków pocztowych w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku z dwuletnim wyprzedzeniem w stosunku do terminu, o którym mowa w ust. 6.

4. Poczta Polska rozpatruje zgłaszane tematy i wybiera spośród nich te, które rekomenduje ministrowi właściwemu do spraw łączności, jako elementy składowe planu emisji znaczków pocztowych na dany rok. Dokument rekomendujący tematy zawiera liczbę znaczków wchodzących w skład każdego tematu, kolejność ich wprowadzania do obiegu oraz dane zawierające informacje o weryfikacji wniosku. W rekomendacjach Poczta Polska uwzględni w szczególności rocznice doniosłych wydarzeń przypadających w danym roku oraz potrzeby eksploatacyjne przedsiębiorstwa.

5. Poczta Polska sporządza:

- 1) zestawienie wszystkich zgłoszonych do planu emisji na dany rok propozycji tematów;
- 2) zestawienie tematów rekomendowanych, wraz z ich uzasadnieniem oraz uzasadnieniem przyczyn nieuwzględnienia pozostałych tematów w rekomendacjach.

6. Zestawienia, o których mowa w ust. 5, Poczta Polska przedkłada ministrowi właściwemu do spraw łączności nie później niż do dnia 31 stycznia każdego roku poprzedzającego rok, w którym plan będzie obowiązywał.

7. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze decyzji, w terminie do dnia 31 marca roku poprzedzającego rok, w którym plan będzie obowiązywał, roczny plan emisji znaczków pocztowych na dany rok, określający tematykę znaczków, kolejność ich wprowadzania do obiegu oraz liczbę prezentacji każdego z tematów.

8. Poczta Polska podaje roczny plan emisji znaczków pocztowych na dany rok do publicznej wiadomości na swoich stronach internetowych i co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu ogólnopolskim.

Art. 33. 1. Operator otrzymuje z budżetu państwa dotację przedmiotową do świadczonych usług pocztowych związanych z przyjmowaniem, przemieszczaniem i doręczaniem przesyłek podlegających ustawowemu zwolnieniu z opłat pocztowych na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

2. Jednostkowa stawka dotacji nie może być wyższa niż ustalona w obowiązującym cenniku powszechnych usług pocztowych operatora publicznego, o którym mowa w art. 51 ust. 4, opłata za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłki, o której mowa w ust. 1, tego rodzaju i tej kategorii wagowej.

3. Łączną kwotę dotacji, o której mowa w ust. 1, określa ustawa budżetowa.

Art. 33a. 1. Udzielenie dotacji dla operatora innego niż mikroprzedsiębiorca lub mały przedsiębiorca:

1) będącego w trudnej sytuacji ekonomicznej, który spełnia kryteria określone w wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw lub

2) znajdującego się w okresie restrukturyzacji przeprowadzanej z wykorzystaniem pomocy publicznej

- podlega notyfikacji Komisji Europejskiej jako pomoc indywidualna.

2. Udzielenie dotacji nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej jako pomoc indywidualna, gdy operator, o którym mowa w ust. 1, zamierza skorzystać lub korzysta z indywidualnej pomocy na restrukturyzację, jeżeli wraz z notyfikacją projektu tej pomocy została przekazana Komisji Europejskiej informacja o pomocy w formie dotacji.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, dotacja może być udzielona po zatwierdzeniu przez Komisję Europejską pomocy indywidualnej na restrukturyzację.

Art. 34. 1. Jednostki zaliczone do sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy⁽³⁵⁾ z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594 i Nr 96, poz. 874) obowiązane są umożliwić operatorowi publicznemu umieszczenie, a także eksploatację i konserwację nadawczych skrzynek pocztowych na zajmowanych i administrowanych przez siebie nieruchomościach, o ile nie ogranicza to racjonalnego korzystania z tych nieruchomości.

2. Korzystanie z nieruchomości, o której mowa w ust. 1, w zakresie niezbędnym do umieszczenia, eksploatacji lub konserwacji umieszczonej na niej nadawczej skrzynki pocztowej jest nieodpłatne.

3. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, wymiary, sposób oznaczenia oraz warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać nadawcze skrzynki pocztowe, kierując się wymaganiami Europejskiego Komitetu Normalizacji, a w przypadku braku takich wymagań - wymaganiami innych międzynarodowych organizacji normalizacyjnych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem, a także biorąc pod uwagę łatwy dostęp do nadawczych skrzynek pocztowych.

Art. 35. 1. Właściciel, użytkownik wieczysty lub posiadacz samoistny nieruchomości, z zastrzeżeniem art. 34, obowiązany jest umożliwić operatorowi publicznemu umieszczenie nadawczych skrzynek pocztowych oraz automatów do pocztowej obsługi klientów, a także ich eksploatację i konserwację. Warunki korzystania przez operatora publicznego z nieruchomości określa się w umowie, która powinna być zawarta w terminie 30 dni od dnia wystąpienia operatora publicznego o jej zawarcie.

2. Nadawcze skrzynki pocztowe powinny być umieszczane, eksploatowane i konserwowane w sposób jak najmniej uciążliwy dla właściciela oraz podmiotu korzystającego z nieruchomości, na której są umieszczone.

Art. 36. W przypadku sporów między operatorem publicznym a jednostkami zaliczonymi do sektora finansów publicznych dotyczących zakresu obowiązków, o których mowa w art. 34, stosuje się odpowiednio przepisy art. 124 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. s253, Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 126, poz. 1070, Nr 130, poz. 1112, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1682 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 1, poz. 15, Nr 80, poz. 717, 720 i 721, Nr 96, poz. 874 i Nr 124, poz. 1152).

Art. 37. 1. Właściciel lub współwłaściciele:

1) nieruchomości, której częścią składową jest budynek,

2) budynku stanowiącego odrębną nieruchomość

- są obowiązani umieścić oddawczą skrynkę pocztową.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jest realizowany:

1) w budynkach jednorodzinnych - przez umieszczenie oddawczej skryнки pocztowej przed drzwiami wejściowymi do budynku lub w ogólnie dostępnej części nieruchomości;

2) w budynkach wielorodzinnych, w których wyodrębnione są co najmniej 3 lokale - przez umieszczenie w ogólnie dostępnej części nieruchomości zestawu oddawczych skrzynek pocztowych w liczbie odpowiadającej liczbie samodzielnych lokali mieszkalnych oraz lokali o innym przeznaczeniu, jeżeli posiadają osobny adres.

3. Operator publiczny ma prawo instalowania i użytkowania, na terenach wiejskich lub obszarach o rozproszonej zabudowie, własnych oddawczych skrzynek pocztowych, po uzgodnieniu z właściwym wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), na warunkach uzgodnionych z właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub posiadaczem samoistnym nieruchomości.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku zainstalowania przez operatora publicznego świadczącego powszechne usługi pocztowe oddawczych skrzynek pocztowych zgodnie z ust. 3.

5. Minister właściwy do spraw łączności, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinny odpowiadać oddawcze skryнки pocztowe oraz ich usytuowanie, jak również warunki dostępu dla operatorów, mając na uwadze zapewnienie:

1) bezpieczeństwa obrotu pocztowego;

2) powszechności i łatwości dostępu do oddawczych skrzynek pocztowych dla wszystkich operatorów;

3) zastosowania wymagań Europejskiego Komitetu Normalizacji, a w przypadku braku takich wymagań - wymagań innych międzynarodowych organizacji normalizacyjnych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem.

Art. 38. 1. Operatorowi przysługuje prawo zastawu na przesyłkach w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy o świadczenie usługi pocztowej oraz z tytułu opłat celnych lub uzasadnionych, dodatkowych kosztów świadczenia usługi, powstałych z przyczyn leżących po stronie nadawcy lub adresata.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli adresatem przesyłki jest organ władzy publicznej.

3. W przypadku odmowy zaspokojenia przez adresata lub nadawcę wierzytelności zabezpieczonych zastawem operator otwiera komisyjnie przesyłkę i przystępuje do sprzedaży jej zawartości:

1) niezwłocznie - w przypadku żywych zwierząt albo rzeczy niebezpiecznych lub łatwo psujących się;

2) po upływie 14 dni od dnia pisemnego zawiadomienia adresata lub nadawcy o zamierzonej sprzedaży zawartości przesyłki - w pozostałych przypadkach.

4. Kwotę uzyskaną ze sprzedaży zawartości przesyłki, o której mowa w ust. 3, operator przekazuje nadawcy, na jego koszt, po potrąceniu wierzytelności zabezpieczonych zastawem.

5. Operatorowi przysługuje roszczenie do nadawcy o pokrycie różnicy w przypadku, gdy wierzytelności zabezpieczone zastawem przewyższają kwotę uzyskaną ze sprzedaży zawartości przesyłki.

6. W przypadku gdy sprzedaż zawartości przesyłki lub jej części nie jest możliwa, do niesprzedanej zawartości przesyłki stosuje się przepisy art. 27 ust. 10.

7. Przepisy ust. 1-6 nie naruszają przepisów Kodeksu celnego.

Art. 39. 1. Tajemnica pocztowa obejmuje informacje przekazywane w przesyłkach, informacje dotyczące realizacji przekazów pocztowych, dane dotyczące podmiotów korzystających z usług pocztowych oraz dane dotyczące faktu i okoliczności świadczenia usług pocztowych lub korzystania z tych usług.

2. Do zachowania tajemnicy pocztowej są obowiązani:

1) operator;

2) osoby, które z racji wykonywanej działalności mają dostęp do tajemnicy pocztowej.

3. Naruszeniem obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej jest w szczególności:

1) ujawnianie lub przetwarzanie informacji albo danych objętych tajemnicą pocztową;

2) otwieranie zamkniętych przesyłek lub zapoznawanie się z ich treścią;

3) umożliwianie osobom nieuprawnionym działań mających na celu wykonywanie czynności, o których mowa w pkt 1 i 2.

4. Nie stanowi naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej:

1) podejmowanie działań, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, w przypadkach przewidzianych przepisami prawa lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej;

2) posługiwanie się przez operatora listami referencyjnymi obejmującymi dane dotyczące podmiotów korzystających z jego usług pocztowych oraz rodzajów tych usług w przypadku, gdy dane te są publikowane za zgodą podmiotów, których one dotyczą.

5. Obowiązek zachowania tajemnicy pocztowej jest nieograniczony w czasie.

6. Operator jest obowiązany do zachowania należytej staranności w zakresie uzasadnionym względami technicznymi lub ekonomicznymi przy zabezpieczaniu urządzeń i obiektów wykorzystywanych przy świadczeniu usług pocztowych oraz zbiorów danych przed ujawnieniem tajemnicy pocztowej.

Art. 40. Informacje lub dane objęte tajemnicą pocztową mogą być zbierane, utrwalane, przechowywane, opracowywane, zmieniane, usuwane lub udostępniane tylko wówczas, gdy czynności te dotyczą świadczonej usługi pocztowej albo są niezbędne do jej wykonania lub jeżeli przepisy odrębne stanowią inaczej.

Art. 41. 1. Operatorzy są obowiązani do wykonywania zadań na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie i na warunkach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obejmuje nieodpłatne zapewnienie przez operatora, w ramach wykonywanej przez siebie działalności pocztowej, technicznych i organizacyjnych możliwości wykonywania przez prokuraturę, sądy, organy kontroli skarbowej, a także uprawnione jednostki podległe Ministrowi Sprawiedliwości, Ministrowi Obrony Narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego ich zadań określonych odrębnymi przepisami, począwszy od dnia rozpoczęcia działalności pocztowej. Na wniosek zainteresowanego operatora Prezes UKE może odroczyć termin rozpoczęcia wykonywania powyższego obowiązku.

3. Minister właściwy do spraw łączności, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, określi, w drodze rozporządzenia:

1) przypadki, w których Prezes UKE może odroczyć termin rozpoczęcia wykonywania obowiązku, o którym mowa w ust. 2, oraz maksymalne terminy odroczeń, uwzględniając rodzaj i zakres działalności pocztowej wykonywanej przez operatora;

2) szczegółowe warunki i sposób wypełniania obowiązków, o których mowa w ust. 1, mając na względzie, aby wykonywanie powyższych obowiązków w jak najmniejszym stopniu zakłócało funkcjonowanie przedsiębiorstwa operatora, kierując się zasadą osiągnięcia celu przy jak najniższych nakładach.

Art. 42. 1. Operator jest obowiązany posiadać aktualny plan działań w sytuacjach szczególnych zagrożeń, a w szczególności wprowadzenia stanu wojennego, stanu wyjątkowego i stanu klęski żywiołowej, w którym ustala:

1) zasady współpracy operatora z organami koordynującymi działania ratownicze, służbami ustawowo powołanymi do niesienia pomocy oraz Siłami Zbrojnymi;

2) sposób realizacji obowiązku zachowania ciągłości świadczenia usług pocztowych.

2. Operator publiczny jest obowiązany posiadać również plan współdziałania z wojskową pocztą polową w sytuacji wprowadzenia stanu wojennego lub stanu wyjątkowego.

3. Minister właściwy do spraw łączności, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, tryb sporządzania i aktualizacji planu, o którym mowa w ust. 1, mając na uwadze rodzaj działalności wykonywanej przez operatorów i obszar, na którym jest wykonywana działalność pocztowa.

4. Minister właściwy do spraw łączności, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, tryb sporządzania i aktualizacji planu,

o którym mowa w ust. 2, uwzględniając funkcjonującą w czasie pokoju infrastrukturę operatora publicznego.

Art. 43. 1. W przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego minister właściwy do spraw łączności może, w drodze decyzji:

1) nałożyć na operatora obowiązki dotyczące zachowania ciągłości świadczenia usług pocztowych;

2) nakazać operatorowi nieodpłatne świadczenie niektórych usług pocztowych związanych z usuwaniem skutków wystąpienia sytuacji szczególnego zagrożenia.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, minister właściwy do spraw łączności zapewnia operatorowi środki finansowe z budżetu państwa, niezbędne do wykonania nałożonego zadania.

3. Decyzje, o których mowa w ust. 1, wygasają z mocy prawa z dniem zniesienia stanu wyjątkowego.

Art. 44. 1. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe jest obowiązany do corocznego przedstawiania Prezesowi UKE, w terminie do dnia 31 marca, sprawozdania z działalności pocztowej w poprzednim roku oraz danych dotyczących:

1) zakresu wykonywanej działalności pocztowej;

2) sprzedaży usług pocztowych w ujęciu ilościowym i wartościowym w podziale na:

a) powszechne usługi pocztowe świadczone w ramach usług zastrzeżonych,

b) pozostałe powszechne usługi pocztowe,

c) inne usługi pocztowe, niewymienione w lit. a i b;

3) wykazu placówek operatora, w tym prowadzonych przez agentów lub agentów pocztowych;

4) liczby nadawczych skrzynek pocztowych;

5) liczby i rodzajów złożonych reklamacji oraz sposobu ich rozpatrzenia.

1a. Operator publiczny jest obowiązany przedstawić Prezesowi UKE wraz ze sprawozdaniem z działalności pocztowej, o którym mowa w ust. 1, informację o liczbie złożonych skarg z tytułu opóźnionego doręczenia przesyłek listowych najszybszej kategorii i przesyłek listowych niebędących przesyłkami najszybszej kategorii.

2. Operator nieświadczący powszechnych usług pocztowych jest obowiązany do corocznego przedkładania Prezesowi UKE w terminie do dnia 31 marca sprawozdania z działalności pocztowej w poprzednim roku oraz danych dotyczących:

1) zakresu wykonywanej działalności pocztowej;

2) sprzedaży usług pocztowych w ujęciu ilościowym i wartościowym w podziale na:

a) usługi świadczone w ramach granicy wagowej usług zastrzeżonych,

b) inne usługi pocztowe;

3) wykazu placówek operatora, w tym prowadzonych przez agentów;

4) liczby i rodzajów reklamacji oraz sposobu ich rozpatrzenia.

3. Prezes UKE może zobowiązać operatorów do przedłożenia, w terminie nie krótszym niż 14 dni, innych informacji niezbędnych do wykonania przepisów ustawy.

4. Prezes UKE przedstawia ministrowi właściwemu do spraw łączności corocznie, w terminie do dnia 15 maja, na podstawie informacji, o których mowa w ust. 1-3, ocenę funkcjonowania rynku usług pocztowych łącznie z wynikami kontroli działalności pocztowej.

Art. 45. Potwierdzenie nadania przesyłki rejestrowanej lub przekazu pocztowego wydane przez placówkę operatora publicznego ma moc dokumentu urzędowego.

Rozdział 4

Świadczenie powszechnych usług pocztowych

Art. 46. 1. Operator publiczny jest obowiązany do świadczenia powszechnych usług pocztowych w sposób ciągły, umożliwiający:

- 1) traktowanie przesyłki listowej jako przesyłki poleconej;
- 2) traktowanie przesyłki jako przesyłki z zadeklarowaną wartością;
- 3) uzyskanie potwierdzenia odbioru przesyłki rejestrowanej lub kwoty pieniężnej określonej w przekazie pocztowym;
- 4) przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłek lub kwot pieniężnych nadanych na poste restante.

2. Powierza się Poczcie Polskiej obowiązek wykonywania zadań operatora publicznego określonych w ustawie.

3. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, warunki wykonywania powszechnych usług pocztowych przez operatora publicznego dotyczące:

1) minimalnych wymagań w zakresie jakości powszechnych usług pocztowych:

a) wskaźnika terminowości doręczeń przesyłek w obrocie krajowym, wyrażonego jako procentowy udział przesyłek doręczonych w określonych terminach, liczonych od dnia nadania do dnia doręczenia, w ogólnej liczbie nadanych przesyłek,

b) liczby i sposobu rozmieszczenia placówek operatora,

c) procentowego udziału nadawczych skrzynek pocztowych spełniających wymagania, o których mowa w art. 56 pkt 3;

2) wymagań w zakresie przyjmowania i doręczania przesyłek i przekazów pocztowych, w tym:

a) warunków przyjmowania przesyłek oraz przekazów pocztowych,

b) sposobu postępowania z przesyłkami uszkodzonymi, nieopłaconymi lub opłaconymi w kwocie niższej niż należna,

c) dokumentowania wykonania usługi doręczenia przesyłek rejestrowanych lub przekazów pocztowych,

d) terminów odbioru przesyłek lub przekazów pocztowych z placówki operatora,

e) wymagań w zakresie opakowania i wymiaru przesyłek;

3) terminów, po upływie których wymagania określone w pkt 1 lit. a i c zostaną osiągnięte;

4) sposobu świadczenia powszechnych usług pocztowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów podmiotów korzystających z powszechnych usług pocztowych i sposób wykonywania tych usług, kierując się wymaganiami Europejskiego Komitetu Normalizacji, a w przypadku braku tych wymagań - innych międzynarodowych organizacji normalizacyjnych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem.

Art. 47. 1. Operatorowi publicznemu przysługuje wyłączność, z zastrzeżeniem ust. 2, świadczenia usług pocztowych, zwanych dalej „usługami zastrzeżonymi”, polegających na:

1) przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu w obrocie krajowym:

a) przesyłek z korespondencją,

b) przesyłek reklamowych,

c) przesyłek innych niż wymienione w lit. a i b, nadanych w sposób uniemożliwiający sprawdzenie zawartości o masie nieprzekraczającej granicy wagowej, o której mowa w ust. 4;

2) przyjmowaniu, przemieszczaniu i doręczaniu w obrocie zagranicznym przesyłek o masie nieprzekraczającej granicy wagowej, o której mowa w ust. 4;

3) przyjmowaniu i doręczaniu w obrocie krajowym i zagranicznym przesyłek z korespondencją, o ile w procesie przyjmowania lub doręczania stają się one przesyłkami o masie nieprzekraczającej granicy wagowej, o której mowa w ust. 4.

4)

2. Nie narusza wyłączności świadczenia usług zastrzeżonych przyjmowanie, przemieszczanie i doręczanie przesyłek wymienionych w ust. 1, w obrocie krajowym lub zagranicznym, o masie nieprzekraczającej granicy wagowej, o której mowa w ust. 4, za pobraną przez operatora opłatą, nie niższą niż dwu i półkrotność opłaty za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłki listowej stanowiącej przesyłkę najniższego przedziału wagowego najszybszej kategorii określonej w cenniku powszechnych usług pocztowych operatora publicznego, o którym mowa w art. 51 ust. 4, obowiązującego w danym czasie odpowiednio w obrocie krajowym i zagranicznym.

3. Do usług zastrzeżonych, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się wymiany dokumentów.

4. Granica wagowa usług zastrzeżonych wynosi 50 g.

Art. 48. Operator publiczny nie może odmówić zawarcia umowy o świadczenie powszechnych usług pocztowych, z zastrzeżeniem art. 22 ust. 1 i ust. 2 pkt 1.

Art. 48a. 1. Operator publiczny obowiązany jest doręczać przesyłki listowe przyjęte do przemieszczenia i doręczenia w ramach powszechnej usługi pocztowej:

1) nie później niż w 4 dniu po dniu nadania - w przypadku przesyłki listowej najszybszej kategorii;

2) nie później niż w 6 dniu po dniu nadania - w przypadku przesyłki niebędącej przesyłką najszybszej kategorii.

2. W przypadku doręczenia przesyłki listowej w terminie późniejszym niż określony w ust. 1, adresatowi lub nadawcy przysługuje prawo do wniesienia skargi z tytułu opóźnionego doręczenia przesyłki listowej.

3. Skargę wnosi się:

1) nie wcześniej niż:

a) 5 dnia od dnia nadania przesyłki listowej - w przypadku przesyłki listowej najszybszej kategorii,

b) 7 dnia od dnia nadania przesyłki listowej - w przypadku przesyłki listowej niebędącej przesyłką najszybszej kategorii oraz

2) nie później niż po upływie 30 dni od dnia nadania przesyłki listowej.

4. Skargę wnosi się w każdej placówce operatora publicznego, w formie pisemnej, ustnej do protokołu, elektronicznej bądź w innej, która ujawnia wolę skarżącego w sposób dostateczny.

5. Placówka operatora publicznego, w której została wniesiona skarga, przekazuje ją niezwłocznie do jednostki organizacyjnej właściwej do rozpatrzenia skargi. Jednostka ta, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania skargi, udziela na nią odpowiedzi w formie pisemnej.

6. Skarga powinna zawierać:

1) imię i nazwisko albo nazwę skarżącego oraz jego adres;

2) określenie rodzaju przesyłki listowej, której dotyczy;

3) uzasadnienie skargi;

4) datę oraz podpis skarżącego.

Art. 49. 1. Operator określa w regulaminie świadczenia powszechnych usług pocztowych zasady ich świadczenia oraz ogólne warunki dostępu do tych usług. Ponadto operator publiczny uwzględnia w regulaminie specyfikę wynikającą z ciążącego na nim obowiązku, o którym mowa w art. 46 ust. 1.

2. Operator przedkłada Prezesowi UKE projekt regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych, o którym mowa w ust. 1, oraz projekt zmian do obowiązującego regulaminu, co najmniej na 60 dni przed ich wprowadzeniem. Ponadto operator publiczny dołącza opinię Rady Poczty Polskiej do projektu regulaminu lub projektu jego zmian.

3. Prezes UKE może, w drodze decyzji, w terminie do 30 dni od dnia przedłożenia projektu regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych albo projektu zmian do obowiązującego regulaminu, wnieść sprzeciw wobec ich postanowień, jeżeli są sprzeczne z przepisami prawa lub naruszają prawa podmiotów korzystających z powszechnych usług pocztowych.

4. Regulamin świadczenia powszechnych usług pocztowych lub jego zmiany w części objętej sprzeciwem Prezesa UKE nie wchodzi w życie.

Art. 50. 1. Opłaty za świadczenie powszechnych usług pocztowych powinny być ustalone z uwzględnieniem kosztów ich świadczenia.

2. Zasady ustalania opłat za świadczenie powszechnych usług pocztowych powinny być jednolite na terytorium całego kraju oraz przejrzyste i niedyskryminujące.

3. Zastosowanie jednolitych opłat nie wyklucza prawa operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe do zastosowania taryfy specjalnej, niższej niż obowiązująca za dany rodzaj lub sposób świadczenia usługi w stosunku do nadawców, którzy wykonują uzgodnione z operatorem czynności związane z przygotowaniem lub opracowaniem przesyłek lub uzgodnią z nim dodatkowe warunki w zakresie sposobu świadczenia usługi oraz do nadawców nadających znaczną liczbę przesyłek w ustalonym z operatorem okresie czasu, pod warunkiem że operator przy ustalaniu opłat:

1) stosuje wobec nadawców jednolite i równe kryteria zarówno co do opłat jak i warunków związanych z umową;

2) uwzględni koszty świadczenia usługi obejmującej pełny zakres oferowanych świadczeń związanych z usługą pocztową danego rodzaju lub sposobem świadczenia tej usługi, z wyłączeniem kosztów nieponiesionych w związku z ograniczeniem wykonywanych przez operatora czynności.

4. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe obowiązany jest określić w regulaminie, o którym mowa w art. 49 ust. 1, kryteria ustalania taryf specjalnych z uwzględnieniem zasad, o których mowa w ust. 3, i udostępnić informację w tym zakresie we wszystkich placówkach operatora, w których te usługi są świadczone.

Art. 50a. 1. Zakazane jest subsydiowanie powszechnych usług pocztowych niebędących usługami zastrzeżonymi z przychodów z usług zastrzeżonych.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania, w przypadku gdy subsydiowanie jest dokonywane w rozmiarze niezbędnym do wywiązania się operatora publicznego z nałożonego na niego obowiązku świadczenia powszechnych usług pocztowych w zakresie usług niebędących usługami zastrzeżonymi.

3. Zamiar rozpoczęcia subsydiowania wraz z pisemnym uzasadnieniem operator publiczny przedstawia Prezesowi UKE w celu uzyskania opinii w zakresie wystąpienia przesłanki, o której mowa w ust. 2.

4. Prezes UKE wydaje opinię w sprawie zasadności uruchomienia subsydiowania w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia.

5. Prezes UKE w okresie przewidzianym do wydania opinii może pisemnie wezwać operatora publicznego do przedłożenia dodatkowych informacji w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

Art. 51. 1. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe ustala wysokość opłat za te usługi zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 50.

2. Prezes UKE może wystąpić, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw łączności, z wnioskiem do Rady Ministrów o ustalenie na podstawie art. 4 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. Nr 97, poz. 1050, z późn. zm.), cen urzędowych powszechnych usług pocztowych.

3. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe, w tym operator publiczny, przedkłada Prezesowi UKE projekt cennika powszechnych usług pocztowych oraz projekt zmian do obowiązującego cennika wraz z określeniem poszczególnych składników kosztów świadczenia każdej usługi, co najmniej na 60 dni przed planowanym terminem ich wprowadzenia.

4. Prezes UKE może, w drodze decyzji, w terminie do 30 dni od dnia przedłożenia projektu cennika powszechnych usług pocztowych lub projektu zmian do obowiązują-

cego cennika, wnieść sprzeciw w stosunku do całości albo części projektu tego cennika albo projektu zmian do obowiązującego cennika, jeżeli są one sprzeczne z przepisami ustawy. Cennik powszechnych usług pocztowych lub jego zmiany w zakresie objętym sprzeciwem Prezesa UKE nie wchodzi w życie.

5. Prezes UKE w okresie przewidzianym na wykonanie czynności, o których mowa w ust. 4, może zobowiązać pisemnie operatora świadczącego usługi powszechne do przedłożenia, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma, dodatkowych informacji umożliwiających ocenę projektu cennika powszechnych usług pocztowych lub projektu zmian do obowiązującego cennika.

6. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe jest obowiązany do udostępnienia cenników powszechnych usług pocztowych we wszystkich placówkach, w których są one świadczone.

7. Cenniki powszechnych usług pocztowych operatora publicznego oraz zmiany do obowiązującego cennika podlegają niezwłocznie ogłoszeniu w Biuletynie Urzędu Komunikacji Elektronicznej, zwanym dalej „*Biuletynem UKE*”.

Art. 52. 1. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe jest obowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych i rachunku kosztów w sposób umożliwiający kalkulację kosztów:

- 1) odrębnie dla każdej z usług z obszaru zastrzeżonego;
- 2) zbiorczo dla usług niezastrzeżonych z rozgraniczeniem na:
  - a) powszechne usługi pocztowe,
  - b) nienależące do powszechnych usług pocztowych.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności, określi, w drodze rozporządzenia, sposób podziału kosztów, przyjmując jako zasadę, że powinien on umożliwiać wyliczenie kosztów jednostkowych, z uwzględnieniem ust. 1.

3. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe przedkłada Prezesowi UKE, corocznie, w terminie do dnia 31 marca każdego roku za rok poprzedni, oświadczenie co do spełniania wymagań, o których mowa w ust. 1.

4. Prezes UKE jest obowiązany do przeprowadzenia weryfikacji realizacji wymagań, o których mowa w ust. 1 i 2.

5. Prezes UKE publikuje w Biuletynie UKE oświadczenie, o którym mowa w ust. 3.

6. Operator publiczny jest obowiązany do przedkładania Prezesowi UKE, nie później niż do dnia 31 lipca każdego roku za rok poprzedni, zbadanego przez biegłego rewidenta, sprawozdania finansowego, w zakresie zgodnym z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535 i Nr 124, poz. 1152) oraz z ust. 1 i 2.

Art. 53. 1. Operator publiczny nie może odmówić właściwego zabezpieczenia przesyłki zgodnie z wymaganiami umowy lub regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych.

2. Z tytułu wykonania zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, operator może pobierać opłatę uwzględniającą koszty wykonania zabezpieczenia.

Art. 54. 1. Podmioty wykonujące publiczną regularną komunikację lądową, lotniczą, morską lub śródlądową są obowiązane przewozić odpłatnie przesyłki będące przedmiotem powszechnej usługi pocztowej.

2. Podmiot zarządzający stacją kolejową, lotniskiem cywilnym lub portem morskim albo śródlądowym jest obowiązany zapewnić operatorowi świadczącemu powszechne usługi pocztowe dostęp do niezbędnych pomieszczeń i urządzeń umożliwiający załadunek i wyładunek, o ile nie utrudnia to racjonalnego z nich korzystania.

3. Szczegółowe warunki wykonywania przez podmioty obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala się w umowie, która powinna być zawarta w terminie 30 dni od dnia wystąpienia przez operatora o jej zawarcie.

4. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli nieruchomości stanowi przedmiot użytkowania, najmu, dzierżawy lub trwałego zarządu.

Art. 55. 1. Prezes UKE prowadzi badania jakości powszechnych usług pocztowych, uzyskanej przez operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe w poprzednim roku, co najmniej w zakresie wskaźnika terminowości doręczeń przesyłek.

2. Prezes UKE publikuje w Biuletynie UKE, w terminie do dnia 31 maja, roczny raport zawierający wyniki badań, o których mowa w ust. 1, a także informacje o ilości i rodzajach zgłoszonych reklamacji oraz sposobie ich rozpatrzenia, z uwzględnieniem podziału na powszechne usługi pocztowe i usługi niebędące powszechnymi usługami pocztowymi.

Art. 56. Operator świadczący powszechne usługi pocztowe zapewnia osobom niepełnosprawnym dostęp do świadczonych powszechnych usług pocztowych przez:

1) organizację pracy placówek operatora umożliwiającą osobom poruszającym się za pomocą wózka inwalidzkiego korzystanie z usług świadczonych przez te placówki;

2) tworzenie w placówkach operatora odpowiednio oznakowanych stanowisk obsługi osób niepełnosprawnych;

3) umieszczanie nadawczych skrzynek pocztowych w sposób i w miejscu umożliwiającym korzystanie z nich osobie niepełnosprawnej, poruszającej się za pomocą wózka inwalidzkiego, w szczególności nadawczych skrzynek pocztowych instalowanych w placówce operatora lub na nieruchomości użytkowanej przez tę placówkę;

4) doręczanie osobom:

a) z uszkodzeniem narządu ruchu powodującym konieczność korzystania z wózka inwalidzkiego,

b) niewidomym lub ociemniałym

- na ich wniosek i bez pobierania dodatkowych opłat, przesyłek listowych, przesyłek rejestrowanych, w tym przesyłek z zadeklarowaną wartością oraz kwot pieniężnych określonych w przekazach pocztowych, z pominięciem oddawczej skrzynki pocztowej oraz bez konieczności odbierania przesyłki w placówce operatora;

5) przyjmowanie od osoby niepełnosprawnej w miejscu jej zamieszkania prawidłowo opłaconej przesyłki niebędącej przesyłką rejestrowaną.

Rozdział 5

Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług pocztowych

Art. 57. 1. Do odpowiedzialności operatorów za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi pocztowej stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. Operator publiczny odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie nastąpiło:

- 1) wskutek siły wyższej;
- 2) wyłącznie z powodu naruszenia przez nadawcę lub adresata przepisów ustawy albo regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych;
- 3) wyłącznie z powodu szczególnej podatności przesyłanej rzeczy na uszkodzenia wynikającej z jej wad lub naturalnych właściwości.

3. Operator publiczny odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej jedynie w zakresie określonym ustawą, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej jest następstwem czynu niedozwolonego.

4. Roszczenie z tytułu nienależytego wykonania usługi pocztowej wygasa wskutek przyjęcia przesyłki bez zastrzeżeń. Nie dotyczy to jednak roszczeń z tytułu niewidocznych ubytków lub uszkodzeń przesyłki zgłoszonych przez adresata operatorowi nie później niż po upływie 7 dni od przyjęcia przesyłki.

Art. 58. 1. Z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania powszechnej usługi pocztowej przysługuje odszkodowanie:

1) za utratę przesyłki poleconej - w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż pięćdziesięciokrotność opłaty pobranej przez operatora publicznego za traktowanie przesyłki jako przesyłki poleconej;

2) za utratę paczki pocztowej - w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż dziesięciokrotność opłaty pobranej za jej nadanie;

3) za utratę przesyłki z zadeklarowaną wartością - w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż zadeklarowana wartość przesyłki;

4) za ubytek zawartości lub uszkodzenie paczki pocztowej lub przesyłki poleconej - w wysokości żądanej przez nadawcę lub w wysokości zwykłej wartości utraconych lub uszkodzonych rzeczy, nie wyższej jednak niż maksymalna wysokość odszkodowania, o którym mowa w pkt 1 lub 2;

5) za ubytek zawartości przesyłki z zadeklarowaną wartością - w wysokości zwykłej wartości utraconych rzeczy;

6) za uszkodzenie zawartości przesyłki z zadeklarowaną wartością - w wysokości zwykłej wartości rzeczy, których uszkodzenie stwierdzono.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, nie może być wyższe niż zadeklarowana wartość przesyłki.

Art. 59. W przypadku niezrealizowania przekazu pocztowego przysługuje odszkodowanie w wysokości pięciokrotnej opłaty pobranej za jego nadanie. Ponadto zwrotowi podlega kwota pieniężna określona w przekazie pocztowym.

Art. 60. W przypadku niewykonania usługi operator, niezależnie od należnego odszkodowania, zwraca w całości opłatę pobraną za wykonanie usługi.

Art. 61. 1. W przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania powszechnej usługi pocztowej w zakresie przesyłki rejestrowanej i przekazu pocztowego, prawo wniesienia reklamacji przysługuje nadawcy albo adresatowi - gdy nadawca zrzeknie się na jego rzecz prawa dochodzenia roszczeń albo gdy przesyłka lub kwota pieniężna określona w przekazie pocztowym zostanie doręczona adresatowi.

2. Nadawca albo adresat mogą zgłosić reklamację w każdej placówce operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe.

3. Minister właściwy do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia:

1) okoliczności, w których powszechną usługę pocztową w zakresie przesyłki rejestrowanej i przekazu pocztowego uważa się za niewykonaną,

2) szczegółowe warunki, jakim powinna odpowiadać reklamacja za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej w zakresie przesyłki rejestrowanej i przekazu pocztowego,

3) szczegółowy tryb postępowania reklamacyjnego w odniesieniu do powszechnych usług pocztowych w zakresie przesyłki rejestrowanej i przekazu pocztowego

- mając na uwadze maksymalne uproszczenie procedur reklamacyjnych, zapewnienie ich przejrzystości oraz niezbędną ochronę interesu nadawcy i adresata.

Art. 62. 1. Prawo dochodzenia w postępowaniu sądowym, w postępowaniu, o którym mowa w art. 62a, lub w postępowaniu przed stałym konsumenckim sądem polubownym roszczeń określonych w ustawie, wynikających ze stosunków z operatorem świadczącym powszechne usługi pocztowe w zakresie świadczenia powszechnych usług pocztowych, przysługuje nadawcy albo adresatowi po wyczerpaniu drogi postępowania reklamacyjnego.

2. Drogę postępowania reklamacyjnego uważa się za wyczerpaną w przypadku odmowy uznania reklamacji przez operatora albo niezapłacenia dochodzonej należności w terminie 90 dni od dnia wniesienia reklamacji.

3. Roszczenia dochodzone na podstawie ustawy przedawniają się z upływem 12 miesięcy od dnia nadania przesyłki lub przekazu pocztowego.

4. Bieg przedawnienia roszczeń zawiesza się na okres od dnia wniesienia reklamacji do dnia wyczerpania drogi postępowania reklamacyjnego.

Art. 62a. 1. Spór cywilnoprawny między konsumentem a operatorem świadczącym usługi pocztowe może być zakończony polubownie w drodze postępowania mediacyjnego.

2. Postępowanie mediacyjne prowadzi Prezes UKE na wniosek konsumenta lub z urzędu, jeżeli wymaga tego ochrona interesu konsumenta.

3. W toku postępowania mediacyjnego Prezes UKE zapoznaje operatora, o którym mowa w ust. 1, z roszczeniem konsumenta, przedstawia stronom sporu przepisy prawa mające zastosowanie w sprawie oraz ewentualne propozycje polubownego zakończenia sporu.

4. Prezes UKE może wyznaczyć stronom termin polubownego zakończenia sprawy.

5. Prezes UKE odstępuje od postępowania mediacyjnego, jeżeli w wyznaczonym terminie sprawa nie została polubownie zakończona oraz w razie oświadczenia co najmniej jednej ze stron, że nie wyraża ona zgody na polubowne zakończenie sprawy.

Art. 62b. Stałe polubowne sądy konsumenckie przy Prezesie UKE działają na zasadach określonych w art. 110 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800).

Rozdział 6

Kontrola działalności pocztowej

Art. 63. 1. Prezes UKE jest uprawniony do kontroli przestrzegania przepisów, decyzji oraz postanowień z zakresu działalności pocztowej.

2. Prezes UKE sprawuje kontrolę:

1) działalności pocztowej wykonywanej na podstawie ustawy:

a) w zakresie naruszania przez innych przedsiębiorców uprawnień zastrzeżonych dla operatora publicznego,

b) w zakresie świadczenia usług pocztowych,

c) w zakresie stosowania przez operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe minimalnych wymagań dotyczących jakości powszechnych usług pocztowych, o których mowa w art. 46 ust. 3 pkt 1 lit. b,

d) w zakresie obowiązków dotyczących zapewnienia przez operatora świadczącego powszechne usługi pocztowe osobom niepełnosprawnym dostępu do świadczonych powszechnych usług pocztowych,

e) w sposób niezgodny z warunkami określonymi w zezwoleniu lub wymaganymi dla wykonywania działalności pocztowej na podstawie wpisu do rejestru;

2) w celu wykrywania działalności wykonywanej bez wymaganego zezwolenia lub wpisu do rejestru.

3. Prezes UKE jest uprawniony do kontroli planów działań, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2.

Art. 64. 1. Pracownikom Urzędu Komunikacji Elektronicznej, zwanym dalej „pracownikami UKE”, przysługuje, po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia wydanego przez Prezesa UKE, prawo do związanego z zakresem kontroli:

1) dostępu do materiałów, dokumentów i danych podlegających kontroli, a także sporządzania ich kopii;

2) wstępu do wszystkich obiektów i nieruchomości oraz pomieszczeń kontrolowanej jednostki;

3) przeprowadzenia oględzin, ważenia przesyłek oraz sprawdzenia wysokości opłaty pobranej przez operatora;

4) sprawdzania zawartości przesyłek o masie nieprzekraczającej dopuszczalnej granicy wagowej nadanych w sposób umożliwiający sprawdzenie zawartości, przyjętych do przemieszczenia lub doręczenia przez podmioty niebędące operatorem publicznym, bez otwierania przesyłki.

2.

3. Kontrolowany przedsiębiorca jest obowiązany zapewnić warunki sprawnego przeprowadzania kontroli oraz udostępnić pracownikom UKE materiały, dokumenty i dane podlegające kontroli, a także udzielać wszelkich potrzebnych informacji.

4. Czynności kontrolne są dokonywane w obecności kontrolowanego przedsiębiorcy albo osoby przez niego upoważnionej.

5. Czynności kontrolne powinny być przeprowadzane w sposób niepowodujący zakłóceń w funkcjonowaniu kontrolowanego przedsiębiorcy. W przypadku gdy zakres lub termin przeprowadzanej kontroli ma niekorzystny wpływ na jakość usług świadczonych przez kontrolowanego przedsiębiorcę, konieczność podjęcia takich działań powinna być uzasadniona w protokole, o którym mowa w ust. 6.

6. Kontrolujący sporządza protokół kontroli.

7. Protokół, o którym mowa w ust. 6, podpisuje także kontrolowany przedsiębiorca lub osoba przez niego upoważniona.

8. Kontrolowany przedsiębiorca może wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem w terminie 30 dni od dnia doręczenia protokołu.

9. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez osoby, o których mowa w ust. 4, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie Prezesowi UKE.

Art. 65. 1. W przypadku naruszenia przepisów, decyzji lub postanowień dotyczących działalności pocztowej, Prezes UKE wydaje decyzję określającą zakres naruszeń oraz termin usunięcia nieprawidłowości. Decyzja może określać sposób usunięcia nieprawidłowości.

2. W przypadku stwierdzenia świadczenia usług pocztowych bez wymaganego zezwolenia lub wpisu do rejestru, Prezes UKE wydaje decyzję nakazującą wstrzymanie działalności. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 66. 1. Do postępowania przed Prezesem UKE stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Od decyzji Prezesa UKE, o których mowa w art. 68 ust. 1, przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu ochrony konkurencji i konsumentów, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Rozdział 7

Kary pieniężne

Art. 67. 1. Karze pieniężnej podlega podmiot, który:

1) świadczy usługi pocztowe bez wymaganego zezwolenia, wbrew jego warunkom lub bez wpisu do rejestru;

2) nie będąc operatorem publicznym, świadczy usługi zastrzeżone niezgodnie z art. 47 ust. 2;

3) emituje znaki opłaty pocztowej niezgłoszone do wykazu lub znaki niezgodne z wymaganiami ustawy albo emituje karty pocztowe lub koperty z nadrukowanym znakiem opłaty pocztowej niezgodnie z wymaganiami ustawy;

4) nie wypełnia obowiązków lub zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa i porządku publicznego, w zakresie i na warunkach określonych w ustawie;

5) będąc operatorem świadczącym powszechne usługi pocztowe:

a) nie stosuje wymagań, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2,

b) nie przedkłada w trybie lub terminie informacji, o których mowa w art. 52 ust. 3,

c) nie przedkłada w trybie lub terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 52 ust. 6,

d) nie przedkłada informacji, o której mowa w art. 44 ust. 1a;

6) będąc operatorem:

a) nie przedkłada informacji, o której mowa w art. 44 ust. 1 i 2,

b) nie zgłasza Prezesowi UAE zmian stanu faktycznego i prawnego objętego zezwoleniem lub wpisem do rejestru,

c) nie stosuje znaków opłaty pocztowej i oznaczeń w sposób określony w art. 31 ust. 1 i 2,

d) nie przedkłada wymaganego sprawozdania o działalności pocztowej albo wymaganej informacji o zakresie tej działalności.

2. Wysokość kary pieniężnej nie może przekroczyć:

1) 1 % w przypadku stwierdzenia naruszeń wymienionych w ust. 1 pkt 6 lit. a, b i d oraz pkt 7 lit. a, b i d;

2) 2 % w przypadku stwierdzenia naruszeń, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, pkt 6 lit. c i pkt 7 lit. c

- przychodów ogółem osiągniętych przez ukarany podmiot z działalności pocztowej w poprzednim roku podatkowym.

3. W przypadku gdy okres wykonywania przez podmiot działalności pocztowej jest krótszy niż 12 miesięcy, za podstawę wymiaru kary pieniężnej przyjmuje się równowartość kwoty 250 000 euro, wyrażonej w złotych i ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wydania decyzji o nałożeniu kary.

4. Niezależnie od kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, można nałożyć karę pieniężną na przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną, prezesa zarządu spółki prawa handlowego (członka zarządu) lub dyrektora przedsiębiorstwa, w sytuacji gdy podległa mu jednostka kontrolowana mimo powiadomienia o tym fakcie prezesa zarządu spółki (członka zarządu) lub dyrektora przedsiębiorstwa przez kontrolującego uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie kontroli przez Urząd Komunikacji Elektronicznej.

5. Wysokość kary pieniężnej, o której mowa w ust. 4, nie może przekroczyć 300% wynagrodzenia otrzymywanego przez ukaranego, obliczonego według zasad przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop, a w sytuacji gdy ukarany nie otrzymuje wynagrodzenia w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną działalnością, wysokość kary nie może przekraczać dziesięciokrotności najniższego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dniu ukarania.

6. Kary pieniężne stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 68. 1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 67 ust. 1 i 4, wymierza Prezes UKE w drodze decyzji.

2. Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes UKE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia, dotychczasową działalność podmiotu oraz jego możliwości finansowe.

3. Operator jest obowiązany do dostarczenia Prezesowi URTiP, na jego żądanie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania żądania, danych niezbędnych do określenia podstawy wymiaru kary pieniężnej. W przypadku niedostarczenia danych lub dostarczenia danych uniemożliwiających ustalenie podstawy wymiaru kary pieniężnej, Prezes UKE może ustalić podstawę kary pieniężnej w sposób szacunkowy, nie mniejszą jednak niż:

1) 200% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw z grudnia poprzedniego roku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*” - w przypadkach, o których mowa w art. 67 ust. 4 i 5;

2) równowartość 250 000 euro, wyrażona w złotych i ustalona przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu wydania decyzji o nałożeniu kary pieniężnej - w pozostałych przypadkach.

4. Termin uiszczenia kar pieniężnych wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji ostatecznej o nałożeniu kary.

5. Kary pieniężne nieuiszczone w terminie podlegają, wraz z odsetkami za zwłokę, przymusowemu ściągnięciu, w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

[...]

Rozdział 9

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 88. 1. Zezwolenia na wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie usług kurierskich wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 95, stają się z mocy prawa zezwoleniami - w rozumieniu ustawy - na wykonywanie na obszarze i w okresie określonym zezwoleniem, działalności pocztowej w zakresie przyjmowania, przemieszczania i doręczania przesyłek z korespondencją oraz przesyłek dla ociemniałych, realizowanej według zasad określonych niniejszą ustawą.

2. Zezwolenia na wykonywanie działalności gospodarczej w dziedzinie poczty wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 95, inne niż określone w ust. 1, wygasają z mocy prawa.

3. Podmioty wykonujące w dniu wejścia w życie ustawy działalność gospodarczą objętą zezwoleniem wydanym na podstawie ustawy, o której mowa w art. 95, podlegającą zgłoszeniu według ustawy, mogą na zasadach określonych w ustawie, na obszarze i w okresie określonym w wygasłych zezwoleniach, wykonywać działalność pocztową niewymagającą zezwolenia. Powyższą działalność traktuje się z mocy prawa jako objętą zgłoszeniem.

4. Postępowania w sprawie zezwoleń, wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy i do tego dnia niezakończone ostateczną decyzją, podlegają umorzeniu z mocy prawa.

Art. 89. Prezes URTiP dokonuje wpisu Poczty Polskiej w zakresie świadczenia powszechnych usług pocztowych do rejestru w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 90. 1. W okresie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy właściciel lub współwłaściciele nieruchomości, o których mowa w art. 37 ust. 1, są obowiązani wymienić oddawcze skrzynki pocztowe zainstalowane przed dniem jej wejścia w życie, jeżeli nie spełniają one wymagań wynikających z ustawy.

2. Jeżeli oddawcze skrzynki pocztowe, podlegające wymianie na podstawie ust. 1, zostały zainstalowane przez operatora publicznego, o terminie ich wymiany właściciel lub współwłaściciele nieruchomości powiadamiają operatora publicznego.

Art. 91. Do planu emisji znaczków pocztowych i zmian tych planów w latach 2003 i 2004 stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 92. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 56 ust. 2, art. 60 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz art. 71 ust. 5 ustawy, o której mowa w art. 95, zachowują moc, nie dłużej jednak niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 93. Do umów o świadczenie powszechnej usługi pocztowej zawartej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 95, oraz wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze.

Art. 94. Do dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej:

- 1) granica wagowa usług zastrzeżonych, o których mowa w art. 47 ust. 4, wynosi 500 g;
- 2) pobrana przez operatora opłata, o której mowa w art. 47 ust. 2, nie może być niższa niż pięciokrotność opłaty za przyjęcie, przemieszczenie i doręczenie przesyłki listowej stanowiącej przesyłkę najniższego przedziału wagowego najszybszej kategorii określonej w cenniku powszechnych usług pocztowych operatora publicznego, o którym mowa w art. 51 ust. 4, obowiązującego w danym czasie, odpowiednio w obrocie krajowym i zagranicznym.

Art. 95. Traci moc ustawa z dnia 23 listopada 1990 r. o łączności (Dz. U. z 1995 r. Nr 117, poz. 564, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 106, poz. 675, Nr 121, poz. 770 i Nr 137, poz. 926, z 1998 r. Nr 137, poz. 887 i Nr 150, poz. 984, z 1999 r. Nr 47, poz. 461, z 2000 r. Nr 62, poz. 718, Nr 73, poz. 852 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 67, poz. 678 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253).

Art. 96. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 7-12, art. 15 i art. 19, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 51 i art. 52 ust. 1 i ust. 3-5, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.;
- 3) art. 84 pkt 1 oraz pkt 2 lit. a i b, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia;
- 4) art. 84 pkt 2 lit. c, który wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Rozdział 6.

Praktyki rynkowe

6.1. Zwalczenie nieuczciwej konkurencji

USTAWA

z dnia 16 kwietnia 1993 r.

o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

(tekst pierwotny: Dz. U. 1993 r. Nr 47 poz. 211;

tekst jednolity: Dz. U. 2003 r. Nr 153 poz. 1503, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej, w szczególności produkcji przemysłowej i rolnej, budownictwie, handlu i usługach - w interesie publicznym, przedsiębiorców oraz klientów, a zwłaszcza konsumentów.

Art. 2. Przedsiębiorcami, w rozumieniu ustawy, są osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, które prowadząc, chociażby ubocznie, działalność zarobkową lub zawodową uczestniczą w działalności gospodarczej.

Art. 3. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

2. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniące funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej oraz prowadzenie lub organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym.

Art. 4. Zagraniczne osoby fizyczne i prawne korzystają z uprawnień wynikających z przepisów ustawy na podstawie umów międzynarodowych obowiązujących Rzeczpospolitą Polską lub na zasadzie wzajemności.

Rozdział 2

Czyny nieuczciwej konkurencji

Art. 5. Czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia innego przedsiębiorstwa.

Art. 6. 1. Jeżeli oznaczenie przedsiębiorstwa nazwiskiem przedsiębiorcy może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości z innym przedsiębiorstwem, które wcześniej używało podobnego oznaczenia, przedsiębiorca ten powinien podjąć środki mające na celu usunięcie niebezpieczeństwa wprowadzenia w błąd osób trzecich.

2. Na żądanie zainteresowanego sąd wyda orzeczenie nakazujące przedsiębiorcy, który później zaczął używać tego oznaczenia, podjęcie stosownych środków zapobiegających, polegających w szczególności na wprowadzeniu zmian w oznaczeniu przedsiębiorstwa, ograniczeniu zakresu terytorialnego używania oznaczenia lub jego używaniu w określony sposób.

Art. 7. 1. Jeżeli wskutek likwidacji, podziału lub przekształcenia przedsiębiorstwa powstanie wątpliwość, który z przedsiębiorców ma prawo używać oznaczenia przedsiębiorstwa zlikwidowanego, podzielonego lub przekształconego, należy ustalić takie oznaczenia, które zapobiegą wprowadzeniu w błąd osób trzecich.

2. W razie sporu sąd, na żądanie zainteresowanego przedsiębiorcy, ustali oznaczenia przedsiębiorstw, uwzględniając interesy stron oraz inne okoliczności sprawy.

Art. 8. Czynem nieuczciwej konkurencji jest opatrywanie towarów lub usług fałszywym lub oszukańczym oznaczeniem geograficznym wskazującym bezpośrednio albo pośrednio na kraj, region lub miejscowość ich pochodzenia albo używanie takiego oznaczenia w działalności handlowej, reklamie, listach handlowych, rachunkach lub innych dokumentach.

Art. 9. 1. Jeżeli towar lub usługa w miejscu pochodzenia korzysta z ochrony, a z pochodzeniem z określonego regionu lub miejscowości są związane ich szczególne cechy lub właściwości, czynem nieuczciwej konkurencji jest fałszywe lub oszukańcze używanie takich chronionych oznaczeń geograficznych i chronionych nazw pochodzenia.

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest także używanie oznaczeń i nazw, o których mowa w ust. 1, nawet z dodatkiem „rodzaj”, „typ”, „metoda” albo równoznacznym.

Art. 10. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie towarów lub usług albo jego brak, które może wprowadzić klientów w błąd co do pochodzenia, ilości, jakości, składników, sposobu wykonania, przydatności, możliwości zastosowania, naprawy, konserwacji lub innych istotnych cech towarów albo usług, a także zatajenie ryzyka, jakie wiąże się z korzystaniem z nich.

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest również wprowadzenie do obrotu towarów w opakowaniu mogącym wywołać skutki określone w ust. 1, chyba że zastosowanie takiego opakowania jest uzasadnione względami technicznymi.

Art. 11. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej, jeżeli zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do osoby, która świadczyła pracę na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego - przez okres trzech lat od jego ustania, chyba że umowa stanowi inaczej albo ustał stan tajemnicy.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się wobec tego, kto od nieuprawnionego nabył, w dobrej wierze, na podstawie odpłatnej czynności prawnej, informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Sąd może zobowiązać nabywcę do zapłaty stosownego wynagrodzenia za korzystanie z nich, nie dłużej jednak niż do ustania stanu tajemnicy.

4. Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności.

Art. 12. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest nakłanianie osoby świadczącej na rzecz przedsiębiorcy pracę, na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, do niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych albo innych obowiązków umownych, w celu przysporzenia korzyści sobie lub osobom trzecim albo szkodenia przedsiębiorcy.

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest także nakłanianie klientów przedsiębiorcy lub innych osób do rozwiązania z nim umowy albo niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, w celu przysporzenia korzyści sobie lub osobom trzecim albo szkodenia przedsiębiorcy.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do, podejmowanych przez związki zawodowe, działań zgodnych z przepisami o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Art. 13. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest naśladowanie gotowego produktu, polegające na tym, że za pomocą technicznych środków reprodukcji jest kopiowana zewnętrzna postać produktu, jeżeli może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu.

2. Nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji naśladowanie cech funkcjonalnych produktu, w szczególności budowy, konstrukcji i formy zapewniającej jego użyteczność. Jeżeli naśladowanie cech funkcjonalnych gotowego produktu wymaga uwzględnienia jego charakterystycznej formy, co może wprowadzić klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu, naśladowca jest zobowiązany odpowiednio oznaczyć produkt.

Art. 14. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest rozpowszechnianie nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd wiadomości o swoim lub innym przedsiębiorcy albo przedsiębiorstwie, w celu przysporzenia korzyści lub wyrządzenia szkody.

2. Wiadomościami, o których mowa w ust. 1, są nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd informacje, w szczególności o:

- 1) osobach kierujących przedsiębiorstwem,
- 2) wytwarzanych towarach lub świadczonych usługach,
- 3) stosowanych cenach,
- 4) sytuacji gospodarczej lub prawnej.

3. Rozpowszechnianiem wiadomości, o których mowa w ust. 1, jest również postępowanie się:

- 1) nie przysługującymi lub nieścisłymi tytułami, stopniami albo innymi informacjami o kwalifikacjach pracowników,
- 2) nieprawdziwymi atestami,
- 3) nierzetelnymi wynikami badań,
- 4) nierzetelnymi informacjami o wyróżnieniach lub oznaczeniach produktów lub usług.

Art. 15.1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest utrudnianie innym przedsiębiorcom dostępu do rynku, w szczególności przez:

- 1) sprzedaż towarów lub usług poniżej kosztów ich wytworzenia lub świadczenia albo ich odprzedaż poniżej kosztów zakupu w celu eliminacji innych przedsiębiorców,
- 2) nakłanianie osób trzecich do odmowy sprzedaży innym przedsiębiorcom albo niedokonywania zakupu towarów lub usług od innych przedsiębiorców,
- 3) rzeczowo nieuzasadnione, zróżnicowane traktowanie niektórych klientów,
- 4) pobieranie innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży,
- 5) działanie mające na celu wymuszenie na klientach wyboru jako kontrahenta określonego przedsiębiorcy lub stwarzanie warunków umożliwiających podmiotom trzecim wymuszanie zakupu towaru lub usługi u określonego przedsiębiorcy.

2. Czyn, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, może polegać w szczególności na:

- 1) ograniczeniu w istotny sposób lub wyłączeniu możliwości dokonywania przez klienta zakupu u innego przedsiębiorcy,
- 2) stworzeniu sytuacji powodujących pośrednio lub bezpośrednio narzucenie klientom przez podmioty trzecie konieczności dokonania zakupu u danego przedsiębiorcy lub u przedsiębiorcy, z którym dany przedsiębiorca pozostaje w związku gospodarczym,
- 3) emisji, oferowaniu oraz realizacji znaków legitymacyjnych podlegających wymianie na towary lub usługi oferowane przez jednego przedsiębiorcę lub grupę przedsiębiorców pozostających w związku gospodarczym, w okolicznościach wskazanych w pkt 1 lub 2.

3. Czynem nieuczciwej konkurencji jest także utrudnianie małym przedsiębiorcom, w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, Nr 67, poz. 679, Nr 102, poz. 1115 i Nr 147, poz. 1643, z 2002 r. Nr 1, poz. 2, Nr 115, poz. 995 i Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 86, poz. 789 i Nr 128, poz. 1176), dostępu do rynku przez sprzedaż towarów lub usług w obiektach handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² po cenie nieuwzględniającej marży handlowej, z zastrzeżeniem ust. 5.

4. Utrudnianiem dostępu do rynku, o którym mowa w ust. 3, jest również:

- 1) emitowanie oraz realizacja znaków legitymacyjnych podlegających wymianie na towary lub usługi, oferowanych poniżej ich wartości nominalnej,

2) emitowanie oraz realizacja znaków legitymacyjnych podlegających wymianie na towary lub usługi o cenie przewyższającej wartość nominalną znaku.

5. Nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji sprzedaż, o której mowa w ust. 3, jeżeli jest dokonywana w ramach:

1) wyprzedaży sezonowej, dokonywanej dwa razy w roku na koniec sezonu letniego i zimowego, trwającej każdorazowo nie dłużej niż miesiąc,

2) wyprzedaży ze względu na upływający termin przydatności towarów do spożycia lub upływającą datę minimalnej trwałości,

3) likwidacji obiektu handlowego, o ile sprzedaż taka trwa nie dłużej niż 3 miesiące od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o likwidacji tego obiektu, a w przypadku likwidacji wszystkich obiektów handlowych przedsiębiorcy w związku z zaprzestaniem przez niego działalności handlowej - nie dłużej niż rok.

Art. 15a. Czynem nieuczciwej konkurencji polegającym na przekupstwie osoby pełniącej funkcję publiczną jest określone w art. 229 Kodeksu karnego zachowanie osoby fizycznej:

1) będącej przedsiębiorcą,

2) działającej na rzecz przedsiębiorcy w ramach uprawnienia do jego reprezentowania albo podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania nad nim kontroli,

3) działającej na rzecz przedsiębiorcy, za zgodą osoby, o której mowa w pkt 2.

Art. 15b.1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest wytwarzanie, import, dystrybucja, sprzedaż, najem lub oddawanie do używania pod innym tytułem prawnym oraz posiadanie, w celach zarobkowych, urządzeń niedozwolonych, w rozumieniu przepisów o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym.

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest także instalacja, serwis lub wymiana urządzeń niedozwolonych, w celach zarobkowych, oraz wykorzystywanie przekazu informacji handlowej do promocji tych urządzeń lub związanych z nimi usług.

Art. 16. 1. Czynem nieuczciwej konkurencji w zakresie reklamy jest w szczególności:

1) reklama sprzeczna z przepisami prawa, dobrymi obyczajami lub uchybiająca godności człowieka,

2) reklama wprowadzająca klienta w błąd i mogąca przez to wpłynąć na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi,

3) reklama odwołująca się do uczuć klientów przez wywoływanie lęku, wykorzystywanie przesądów lub łatwowierności dzieci,

4) wypowiedź, która, zachęcając do nabywania towarów lub usług, sprawia wrażenie neutralnej informacji,

5) reklama, która stanowi istotną ingerencję w sferę prywatności, w szczególności przez uciążliwe dla klientów nagabywanie w miejscach publicznych, przesyłanie na koszt klienta nie zamówionych towarów lub nadużywanie technicznych środków przekazu informacji,

6) skreślony

2. Przy ocenie reklamy wprowadzającej w błąd należy uwzględnić wszystkie jej elementy, zwłaszcza dotyczące ilości, jakości, składników, sposobu wykonania, przydatności, możliwości zastosowania, naprawy lub konserwacji reklamowanych towarów lub usług, a także zachowania się klienta.

3. Reklama umożliwiająca bezpośrednio lub pośrednio rozpoznanie konkurenta albo towarów lub usług oferowanych przez konkurenta, zwana dalej „*reklamą porównawczą*”, stanowi czyn nieuczciwej konkurencji, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami. Reklama porównawcza nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, jeżeli łącznie spełnia następujące przesłanki:

- 1) nie jest reklamą wprowadzającą w błąd, o której mowa w ust. 1 pkt 2,
- 2) w sposób rzetelny i dający się zweryfikować na podstawie obiektywnych kryteriów porównuje towary lub usługi zaspokajające te same potrzeby lub przeznaczone do tego samego celu,
- 3) w sposób obiektywny porównuje jedną lub kilka istotnych, charakterystycznych, sprawdzalnych i typowych cech tych towarów i usług, do których może należeć także cena,
- 4) nie powoduje na rynku pomyłek w rozróżnieniu między reklamującym a jego konkurentem, ani między ich towarami albo usługami, znakami towarowymi, oznaczeniami przedsiębiorstwa lub innymi oznaczeniami odróżniającymi,
- 5) nie dyskredytuje towarów, usług, działalności, znaków towarowych, oznaczeń przedsiębiorstwa lub innych oznaczeń odróżniających, a także okoliczności dotyczących konkurenta,
- 6) w odniesieniu do towarów z chronionym oznaczeniem geograficznym lub chronioną nazwą pochodzenia odnosi się zawsze do towarów z takim samym oznaczeniem;
- 7) nie wykorzystuje w nieuczciwy sposób renomy znaku towarowego, oznaczenia przedsiębiorstwa lub innego oznaczenia odróżniającego konkurenta ani też chronionego oznaczenia geograficznego lub chronionej nazwy pochodzenia produktów konkurencyjnych;
- 8) nie przedstawia towaru lub usługi jako imitacji czy naśladownictwa towaru lub usługi opatrzonych chronionym znakiem towarowym, chronionym oznaczeniem geograficznym lub chronioną nazwą pochodzenia albo innym oznaczeniem odróżniającym.

4. Reklama porównawcza związana z ofertą specjalną powinna, w zależności od jej warunków, jasno i jednoznacznie wskazywać datę wygaśnięcia tej oferty lub zawierać informację, że oferta jest ważna do czasu wyczerpania zapasu towarów bądź zaprzestania wykonywania usług, a jeżeli oferta specjalna jeszcze nie obowiązuje, powinna wskazywać również datę, od której specjalna cena lub inne szczególne warunki oferty będą obowiązywały.

Art. 17. Czynu nieuczciwej konkurencji, w rozumieniu art. 16, dopuszcza się również agencja reklamowa albo inny przedsiębiorca, który reklamę opracował.

Art. 17a.1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest sprzedaż konsumentom towarów lub usług połączona z przyznaniem wszystkim albo niektórym nabywcom towarów lub usług nieodpłatnej premii, w postaci towarów lub usług odmiennych od stanowiących przedmiot sprzedaży, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji sprzedaż, o której mowa w ust. 1, jeżeli premie stanowią towary lub usługi:

1) o niewielkiej wartości lub próbki towaru,

2) wygrane w loteriach promocyjnych, organizowanych na podstawie przepisów *o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*, lub konkursach, których wynik nie zależy od przypadku.

Art. 17b.1. Czynem nieuczciwej konkurencji w zakresie loterii promocyjnych jest formułowanie ofert w sposób stwarzający konsumentowi - niezależnie od wyniku losowania czy wiedzy konsumenta - pewność wygranej, jeżeli konsument złoży zamówienie na towar lub usługę objęte promocją albo zapłaci oferentowi z góry jakąkolwiek kwotę.

2. Czynem, o którym mowa w ust. 1, jest w szczególności formułowanie ofert w dokumencie wystawionym imiennie na konsumenta, mającym cechy pisma o charakterze oficjalnym.

Art. 17c.1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest organizowanie systemu sprzedaży lawinowej, polegającego na proponowaniu nabywania towarów lub usług poprzez składanie nabywcom tych towarów lub usług obietnicy uzyskania korzyści materialnych w zamian za nakłonienie innych osób do dokonania takich samych transakcji, które to osoby uzyskałyby podobne korzyści materialne wskutek nakłonienia kolejnych osób do udziału w systemie.

2. Nie stanowi czynu nieuczciwej konkurencji organizowanie systemu sprzedaży, o którym mowa w ust. 1, jeśli spełnione zostaną następujące warunki:

1) korzyści materialne uzyskiwane z uczestnictwa w systemie sprzedaży pochodzą ze środków uzyskiwanych z zakupu lub ze sprzedaży dóbr i usług po cenie, której wartość nie może rażąco przekraczać rzeczywistej wartości rynkowej tych dóbr i usług,

2) osoba rezygnująca z udziału w systemie sprzedaży ma prawo do odprzedaży organizatorowi systemu za co najmniej 90% ceny zakupu wszystkich nabytych od organizatora nadających się do sprzedaży towarów, materiałów informacyjno-instruktażowych, próbek towarów lub zestawów prezentacyjnych zakupionych w przeciągu 6 miesięcy poprzedzających datę złożenia rezygnacji organizatorowi systemu sprzedaży.

Art. 17d. Czynem nieuczciwej konkurencji jest wprowadzanie do obrotu przez sieci sklepów dyskontowych towarów w ilości przewyższającej 20% wartości obrotów z markami stanowiącymi własność właściciela sieci lub podmiotów zależnych.

Art. 17e.1. Czynem nieuczciwej konkurencji jest prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów utworzonej w celu finansowania zakupu praw, rzeczy ruchomych, nieruchomości lub usług na rzecz uczestników grupy (system konsorcyjny).

2. Czynem nieuczciwej konkurencji jest również organizowanie grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 3

Odpowiedzialność cywilna

Art. 18. 1. W razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, przedsiębiorca, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać:

- 1) zaniechania niedozwolonych działań,
- 2) usunięcia skutków niedozwolonych działań,
- 3) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie,
- 4) naprawienia wyrządzonej szkody, na zasadach ogólnych,
- 5) wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, na zasadach ogólnych,
- 6) zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej lub ochroną dziedzictwa narodowego - jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony.

2. Sąd, na wniosek uprawnionego, może orzec również o wyrobach, ich opakowaniach, materiałach reklamowych i innych przedmiotach bezpośrednio związanych z popełnieniem czynu nieuczciwej konkurencji. W szczególności sąd może orzec ich zniszczenie lub zaliczenie na poczet odszkodowania.

Art. 18a. Ciężar dowodu prawdziwości oznaczeń lub informacji umieszczanych na towarach albo ich opakowaniach lub wypowiedzi zawartych w reklamie spoczywa na osobie, której zarzuca się czyn nieuczciwej konkurencji związany z wprowadzeniem w błąd.

Art. 19.1. Z roszczeniami wymienionymi w art. 18 ust. 1 pkt 1-3 i 6 mogą wystąpić:

- 1) skreślony
- 2) krajowa lub regionalna organizacja, której celem statutowym jest ochrona interesów przedsiębiorców,
- 3) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji zagraża lub narusza interesy konsumentów,
- 4)

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do czynów nieuczciwej konkurencji określonych w art. 5-7, art. 11, art. 14 i art. 15a.

Art. 20. Roszczenia z tytułu czynów nieuczciwej konkurencji ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech. Bieg przedawnienia rozpoczyna się oddzielnie co do każdego naruszenia. Przepis art. 442 Kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Art. 21. skreślony

Art. 22. 1. W razie wniesienia oczywiście bezzasadnego powództwa z tytułu nieuczciwej konkurencji, sąd, na wniosek pozwanego, może nakazać powodowi złożenie jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie.

2. Pozwany, u którego na skutek wniesienia powództwa, o którym mowa w ust. 1, powstała szkoda, może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

Rozdział 3a skreślony

Rozdział 4

Przepisy karne

Art. 23. 1. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi w stosunku do przedsiębiorcy, ujawnia innej osobie lub wykorzystuje we własnej działalności gospodarczej informację stanowiącą tajemnicę przedsiębiorstwa, jeżeli wyrządza to poważną szkodę przedsiębiorcy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Tej samej karze podlega, kto, uzyskawszy bezprawnie informację stanowiącą tajemnicę przedsiębiorstwa, ujawnia ją innej osobie lub wykorzystuje we własnej działalności gospodarczej.

Art. 24. Kto, za pomocą technicznych środków reprodukcji, kopiuje zewnętrzną postać produktu lub tak skopiowany wprowadza do obrotu, stwarzając tym możliwość wprowadzenia klientów w błąd co do tożsamości producenta lub produktu, czym wyrządza poważną szkodę przedsiębiorcy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 24a. Kto organizuje system sprzedaży lawinowej lub takim systemem kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 24b.1. Kto, wbrew warunkom określonym w ustawie, prowadzi działalność gospodarczą polegającą na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto, wbrew warunkom określonym w ustawie, organizuje grupę konsumentów, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość mienia zgromadzonego w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym jest wielka, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

4. Karom określonym w ust. 1-3 podlega także ten, kto dopuszcza się czynów w nich określonych, działając w imieniu lub w interesie przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą określoną w art. 17e ust. 1 lub 2.

Art. 25. 1. Kto, oznaczając lub wbrew obowiązkowi nie oznaczając towarów albo usług, wprowadza klientów w błąd co do pochodzenia, ilości, jakości, składników, sposobu wykonania, przydatności, możliwości zastosowania, naprawy, konserwacji lub innych istotnych cech towarów lub usług albo nie informuje o ryzyku, jakie wiąże się z korzystaniem z nich, i naraża w ten sposób klientów na szkodę, podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu nieuczciwej konkurencji w zakresie reklamy, loterii promocyjnych lub sprzedaży, o której mowa w art. 17a.

Art. 26. 1. Kto rozpowszechnia nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd wiadomości o przedsiębiorstwie, w szczególności o osobach kierujących przedsiębiorstwem, wytwarzanych towarach, świadczonych usługach lub stosowanych cenach albo o sy-

tuacji gospodarczej lub prawnej przedsiębiorstwa, w celu szkodenia przedsiębiorcy, podlega karze aresztu lub grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, w celu przysporzenia korzyści majątkowej lub osobistej sobie, swojemu przedsiębiorstwu lub osobom trzecim, rozpowszechnia nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd wiadomości o swoim przedsiębiorstwie lub przedsiębiorcy, w szczególności o osobach kierujących przedsiębiorstwem, wytwarzanych towarach, świadczonych usługach lub stosowanych cenach albo o sytuacji gospodarczej lub prawnej przedsiębiorcy lub przedsiębiorstwa.

Art. 27. 1. Ściganie przewidzianych w niniejszej ustawie przestępstw następuje na wniosek pokrzywdzonego, a wykroczeń - na żądanie pokrzywdzonego.

1a. Z wnioskiem o ściganie przestępstw określonych w art. 24b mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 19 ust. 1.

2. Z żądaniem ścigania wykroczenia przewidzianego w art. 25 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 19 ust. 1.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 28. pominięty

Art. 29. pominięty

Rozdział 6

Przepisy końcowe

Art. 30. Traci moc ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 1930 r. Nr 56, poz. 467).

Art. 31. Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 28, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.

6.2. Przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym

USTAWA

z dnia 23 sierpnia 2007 r.

o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym

Dz. U. z 2007 r., Nr 171, poz. 1206

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa nieuczciwe praktyki rynkowe w działalności gospodarczej i zawodowej oraz zasady przeciwdziałania tym praktykom w interesie konsumentów i w interesie publicznym.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) przedsiębiorcy - rozumie się przez to osoby fizyczne, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które prowadzą działalność gospodarczą lub zawodową, nawet jeżeli działalność ta nie ma charakteru zorganizowanego i ciągłego, a także osoby działające w ich imieniu lub na ich rzecz;

2) konsumentcie - rozumie się przez to konsumenta w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.⁽²⁾);

3) produkcie - rozumie się przez to każdy towar lub usługę, w tym nieruchomości, prawa i obowiązki wynikające ze stosunków cywilnoprawnych;

4) praktykach rynkowych - rozumie się przez to działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta;

5) kodeksie dobrych praktyk - rozumie się przez to zbiór zasad postępowania, a w szczególności norm etycznych i zawodowych, przedsiębiorców, którzy zobowiązali się do ich przestrzegania w odniesieniu do jednej lub większej liczby praktyk rynkowych;

6) propozycji nabycia produktu - rozumie się przez to informację handlową określającą cechy produktu oraz jego cenę, w sposób właściwy dla użytego środka komunikowania się z konsumentami, która bezpośrednio wpływa bądź może wpływać na podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej umowy;

7) decyzji dotyczącej umowy - rozumie się przez to podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania;

8) przeciętnym konsumentcie - rozumie się przez to konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki

rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa;

9) państwie członkowskim - rozumie się przez to państwo członkowskie Unii Europejskiej lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

10) systemie konsorcyjnym - rozumie się przez to prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów, utworzonej w celu sfinansowania zakupu produktu na rzecz uczestników grupy.

Rozdział 2

Nieuczciwe praktyki rynkowe

Art. 3. Zakazane jest stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych.

Art. 4. 1. Praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

2. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzecznego z prawem kodeksu dobrych praktyk, jeżeli działania te spełniają przesłanki określone w ust. 1.

3. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się prowadzenie działalności w formie systemu konsorcyjnego lub organizowanie grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupu w systemie konsorcyjnym. Praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1.

Art. 5. 1. Praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

2. Wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności:

1) rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji;

2) rozpowszechnianie prawdziwych informacji w sposób mogący wprowadzać w błąd;

3) działanie związane z wprowadzeniem produktu na rynek, które może wprowadzać w błąd w zakresie produktów lub ich opakowań, znaków towarowych, nazw handlowych lub innych oznaczeń indywidualizujących przedsiębiorcę lub jego produkty, w szczególności reklama porównawcza w rozumieniu art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.⁽³⁾);

4) nieprzestrzeganie kodeksu dobrych praktyk, do którego przedsiębiorca dobrowolnie przystąpił, jeżeli przedsiębiorca ten informuje w ramach praktyki rynkowej, że jest związany kodeksem dobrych praktyk.

3. Wprowadzające w błąd działanie może w szczególności dotyczyć:

1) istnienia produktu, jego rodzaju lub dostępności;

2) cech produktu, w szczególności jego pochodzenia geograficznego lub handlowego, ilości, jakości, sposobu wykonania, składników, daty produkcji, przydatności, możliwości i spodziewanych wyników zastosowania produktu, wyposażenia dodatkowego, testów i wyników badań lub kontroli przeprowadzanych na produkcie, zezwoleń, nagród lub wyróżnień uzyskanych przez produkt, ryzyka i korzyści związanych z produktem;

3) obowiązków przedsiębiorcy związanych z produktem, w tym usług serwisowych i procedury reklamacyjnej, dostawy, niezbędnych usług i części;

4) praw konsumenta, w szczególności prawa do naprawy lub wymiany produktu na nowy albo prawa do obniżenia ceny lub do odstąpienia od umowy;

5) ceny, sposobu obliczania ceny lub istnienia szczególnej korzyści cenowej;

6) rodzaju sprzedaży, powodów stosowania przez przedsiębiorcę praktyki rynkowej, oświadczeń i symboli dotyczących bezpośredniego lub pośredniego sponsorowania, informacji dotyczących sytuacji gospodarczej lub prawnej przedsiębiorcy lub jego przedstawiciela, w tym jego imienia i nazwiska (nazwy) i majątku, kwalifikacji, statusu, posiadanych zezwoleń, członkostwa lub powiązań oraz praw własności przemysłowej i intelektualnej lub nagród i wyróżnień.

4. Przy ocenie, czy praktyka rynkowa wprowadza w błąd przez działanie, należy uwzględnić wszystkie jej elementy oraz okoliczności wprowadzenia produktu na rynek, w tym sposób jego prezentacji.

Art. 6. 1. Praktykę rynkową uznaje się za zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

2. W razie wątpliwości za istotne informacje, o których mowa w ust. 1, uważa się informacje, które przedsiębiorca stosujący praktykę rynkową jest obowiązany podać konsumentom na podstawie odrębnych przepisów.

3. Wprowadzającym w błąd zaniechaniem może w być w szczególności:

1) zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu;

2) nieujawnienie handlowego celu praktyki, jeżeli nie wynika on jednoznacznie z okoliczności i jeżeli powoduje to lub może spowodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

4. W przypadku propozycji nabycia produktu, za istotne informacje, o których mowa w ust. 1, uznaje się w szczególności:

1) istotne cechy produktu w takim zakresie, w jakim jest to właściwe dla danego środka komunikowania się z konsumentami i produktu;

2) imię, nazwisko (nazwę) i adres przedsiębiorcy (siedzibę) oraz przedsiębiorcy, na którego rzecz działa;

3) cenę uwzględniającą podatki lub, w przypadku gdy charakter produktu nie pozwala w sposób racjonalny na wcześniejsze obliczenie ceny, sposób, w jaki cena jest obliczana, jak również wszelkie dodatkowe opłaty za transport, dostawę lub usługi pocztowe lub, w sytuacji gdy wcześniejsze obliczenie tych opłat nie jest w sposób racjonalny możliwe, informację o możliwości powstania takich dodatkowych kosztów;

4) uzgodnienia dotyczące sposobu płatności, dostawy lub wykonania produktu oraz procedury rozpatrywania reklamacji;

5) informacje o istnieniu prawa do odstąpienia od umowy lub rozwiązania umowy, jeżeli prawo takie wynika z ustawy lub umowy.

5. Przy ocenie, czy praktyka rynkowa wprowadza w błąd przez zaniechanie, należy uwzględnić wszystkie jej elementy oraz okoliczności wprowadzenia produktu na rynek, w tym sposób jego prezentacji.

6. W przypadku gdy ze specyfiki środka komunikowania się z konsumentami stosowanego dla danej praktyki rynkowej wynikają ograniczenia przestrzenne lub czasowe, ograniczenia te i wszystkie środki podjęte przez przedsiębiorcę w celu udostępnienia informacji konsumentom w inny sposób uwzględnia się przy ocenie, czy doszło do pominięcia informacji.

Art. 7. Nieuczciwymi praktykami rynkowymi w każdych okolicznościach są następujące praktyki rynkowe wprowadzające w błąd:

1) podawanie przez przedsiębiorcę informacji, że zobowiązał się on do przestrzegania kodeksu dobrych praktyk, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

2) posługiwanie się certyfikatem, znakiem jakości lub równorzędnym oznaczeniem, nie mając do tego uprawnienia;

3) twierdzenie, że kodeks dobrych praktyk został zatwierdzony przez organ publiczny lub inny organ, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

4) twierdzenie, że:

a) przedsiębiorca uzyskał stosowne uprawnienie od organu publicznego lub podmiotu prywatnego,

b) praktyki rynkowe lub produkt zostały zatwierdzone, zaaprobowane lub uzyskały inne stosowne uprawnienie od organu publicznego lub podmiotu prywatnego

- przy jednoczesnym niespełnieniu warunków zatwierdzenia, aprobaty lub warunków niezbędnych do uzyskania innego stosownego uprawnienia;

5) reklama przynęta, która polega na propozycji nabycia produktu po określonej cenie, bez ujawniania, że przedsiębiorca może mieć uzasadnione podstawy, aby sądzić, że nie będzie w stanie dostarczyć lub zamówić u innego przedsiębiorcy dostawy tych lub równorzędnych produktów po takiej cenie, przez taki okres i w takich ilościach, jakie są uzasadnione, biorąc pod uwagę produkt, zakres reklamy produktu i oferowaną cenę;

6) reklama przynęta i zamiana, która polega na propozycji nabycia produktu po określonej cenie, a następnie odmowie pokazania konsumentom reklamowanego produktu lub odmowie przyjęcia zamówień na produkt lub dostarczenia go w racjonalnym terminie lub demonstrowaniu wadliwej próbki produktu, z zamiarem promowania innego produktu;

7) twierdzenie, że produkt będzie dostępny jedynie przez bardzo ograniczony czas lub że będzie on dostępny na określonych warunkach przez bardzo ograniczony czas, jeżeli jest to niezgodne z prawdą, w celu nakłonienia konsumenta do podjęcia natychmiastowej decyzji dotyczącej umowy i pozbawienia go możliwości świadomego wyboru produktu;

8) zobowiązanie się do zapewnienia usług serwisowych konsumentom, z którymi przedsiębiorca przed zawarciem umowy komunikował się w języku niebędącym językiem urzędowym państwa członkowskiego, na którego terytorium przedsiębiorca ma swoją siedzibę, a następnie udostępnienie takich usług jedynie w innym języku, bez wyraźnego poinformowania o tym konsumenta przed zawarciem przez niego umowy;

9) twierdzenie lub wywoływanie wrażenia, że sprzedaż produktu jest zgodna z prawem, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

10) prezentowanie uprawnień przysługujących konsumentom z mocy prawa, jako cechy wyróżniającej ofertę przedsiębiorcy;

11) kryptoreklama, która polega na wykorzystywaniu treści publicystycznych w środkach masowego przekazu w celu promocji produktu w sytuacji gdy przedsiębiorca zapłacił za tę promocję, a nie wynika to wyraźnie z treści lub z obrazów lub dźwięków łatwo rozpoznawalnych przez konsumenta;

12) przedstawianie nierzetelnych informacji dotyczących rodzaju i stopnia ryzyka, na jakie będzie narażone bezpieczeństwo osobiste konsumenta lub jego rodziny, w przypadku gdy nie nabędzie produktu;

13) reklamowanie produktu podobnego do produktu innego przedsiębiorcy w sposób celowo sugerujący konsumentowi, że produkt ten został wykonany przez tego samego przedsiębiorcę, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

14) zakładanie, prowadzenie lub propagowanie systemów promocyjnych typu piramida, w ramach których konsument wykonuje świadczenie w zamian za możliwość otrzymania korzyści materialnych, które są uzależnione przede wszystkim od wprowadzenia innych konsumentów do systemu, a nie od sprzedaży lub konsumpcji produktów;

15) twierdzenie, że przedsiębiorca wkrótce zakończy działalność lub zmieni miejsce jej wykonywania, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

16) twierdzenie, że nabycie produktu jest w stanie zwiększyć szanse na wygraną w grach losowych;

17) twierdzenie, że produkt jest w stanie leczyć choroby, zaburzenia lub wady rozwojowe, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

18) przekazywanie nierzetelnych informacji dotyczących warunków rynkowych lub dostępności produktu, z zamiarem nakłonienia konsumenta do zakupu produktu na warunkach mniej korzystnych niż warunki rynkowe;

19) twierdzenie, w ramach praktyki rynkowej, że organizowany jest konkurs lub promocja z nagrodami, a następnie nieprzyznanie opisanych nagród lub ich odpowiedniego ekwiwalentu;

20) prezentowanie produktu jako „*gratis*”, „*darmowy*”, „*bezpłatny*” lub w podobny sposób, jeżeli konsument musi uiścić jakąkolwiek należność, z wyjątkiem bezpośrednich kosztów związanych z odpowiedzią na praktykę rynkową, odbiorem lub dostarczeniem produktu;

21) umieszczanie w materiałach marketingowych faktury lub podobnego dokumentu, sugerującego obowiązek zapłaty, który wywołuje u konsumenta wrażenie, że już zamówił reklamowany produkt, mimo że tego nie zrobił;

22) twierdzenie lub stwarzanie wrażenia, że sprzedawca nie działa w celu związanym z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, lub podawanie się za konsumenta, jeżeli jest to niezgodne z prawdą;

23) wywoływanie u konsumenta wrażenia, że usługi serwisowe dotyczące danego produktu są dostępne w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym produkt ten został sprzedany, jeżeli jest to niezgodne z prawdą.

Art. 8. 1. Praktykę rynkową uznaje się za agresywną, jeżeli przez niedopuszczalny nacisk w znaczny sposób ogranicza lub może ograniczyć swobodę wyboru przeciętnego konsumenta lub jego zachowanie względem produktu, i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez niego decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

2. Za niedopuszczalny nacisk uważa się każdy rodzaj wykorzystania przewagi wobec konsumenta, w szczególności użycie lub groźbę użycia przymusu fizycznego lub psychicznego, w sposób znacznie ograniczający zdolność przeciętnego konsumenta do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej umowy.

3. Przy ocenie, czy praktyka rynkowa jest agresywna, należy uwzględnić wszystkie jej cechy i okoliczności wprowadzenia produktu na rynek, a w szczególności:

1) czas, miejsce, rodzaj lub uciążliwość danej praktyki;

2) celowe wykorzystanie przez przedsiębiorcę przymusowego położenia konsumenta lub innych okoliczności na tyle poważnych, że ograniczają one zdolność konsumenta do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej umowy;

3) uciążliwe lub niewspółmierne bariery pozaumowne, które przedsiębiorca wykorzystuje, aby przeszkodzić konsumentowi w wykonaniu jego praw umownych, w tym prawa do odstąpienia i wypowiedzenia umowy lub do rezygnacji na rzecz innego produktu lub przedsiębiorcy;

4) groźby podjęcia działania niezgodnego z prawem lub użycie obraźliwych sformułowań bądź sposobów zachowania.

Art. 9. Nieuczciwymi praktykami rynkowymi w każdych okolicznościach są następujące agresywne praktyki rynkowe:

1) wywoływanie wrażenia, że konsument nie może opuścić pomieszczeń przedsiębiorcy bez zawarcia umowy;

2) składanie wizyt w miejscu zamieszkania konsumenta, nawet jeżeli nie przebywa on tam z zamiarem stałego pobytu, ignorując prośbę konsumenta o jego opuszczenie lub zaprzestanie takich wizyt, z wyjątkiem przypadków egzekwowania zobowiązań umownych, w zakresie dozwolonym przez obowiązujące przepisy;

3) uciążliwe i niewywołane działaniem albo zaniechaniem konsumenta nakłanianie do nabycia produktów przez telefon, faks, pocztę elektroniczną lub inne środki porozumiewania się na odległość, z wyjątkiem przypadków egzekwowania zobowiązań umownych, w zakresie dozwolonym przez obowiązujące przepisy;

4) żądanie od konsumenta zgłaszającego roszczenie, w związku z umową ubezpieczenia, przedstawienia dokumentów, których w sposób racjonalny nie można uznać za istotne dla ustalenia zasadności roszczenia, lub nieudzielanie odpowiedzi na stosowną korespondencję, w celu nakłonienia konsumenta do odstąpienia od zamiaru wykonania jego praw wynikających z umowy ubezpieczenia;

5) umieszczanie w reklamie bezpośredniego wezwania dzieci do nabycia reklamowanych produktów lub do nakłonienia rodziców lub innych osób dorosłych do kupienia im reklamowanych produktów;

6) żądanie natychmiastowej lub odroczonej zapłaty za produkty bądź zwrotu lub przechowania produktów, które zostały dostarczone przez przedsiębiorcę, ale nie zostały zamówione przez konsumenta, z wyjątkiem sytuacji, gdy produkt jest produktem zastępczym dostarczonym zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271, z późn. zm.);

7) informowanie konsumenta o tym, że jeżeli nie nabędzie produktu, przedsiębiorcy może grozić utrata pracy lub środków do życia;

8) wywoływanie wrażenia, że konsument już uzyskał, uzyska bezwarunkowo lub po wykonaniu określonej czynności nagrodę lub inną porównywalną korzyść, gdy w rzeczywistości nagroda lub inna porównywalna korzyść nie istnieje lub uzyskanie nagrody lub innej porównywalnej korzyści uzależnione jest od wpłacenia przez konsumenta określonej kwoty pieniędzy lub poniesienia innych kosztów.

Art. 10. 1. Nieuczciwą praktyką rynkową jest prowadzenie działalności w formie systemu konsorcyjnego.

2. Nieuczciwą praktyką rynkową jest również organizowanie grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupu w systemie konsorcyjnym.

Art. 11. 1. Nieuczciwą praktyką rynkową jest stosowanie kodeksu dobrych praktyk, którego postanowienia są sprzeczne z prawem.

2. Nieuczciwej praktyki rynkowej dopuszcza się twórca kodeksu dobrych praktyk, którego postanowienia są sprzeczne z prawem.

3. W razie wątpliwości za twórcę kodeksu dobrych praktyk uważa się każdy podmiot, w szczególności przedsiębiorcę lub związek przedsiębiorców, odpowiedzialny za przygotowanie i wprowadzenie w życie lub nadzór nad przestrzeganiem kodeksu dobrych praktyk.

Rozdział 3

Odpowiedzialność cywilna

Art. 12. 1. W razie dokonania nieuczciwej praktyki rynkowej konsument, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać:

1) zaniechania tej praktyki;

2) usunięcia skutków tej praktyki;

3) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie;

4) naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych, w szczególności żądania unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń oraz zwrotu przez przedsiębiorcę kosztów związanych z nabyciem produktu;

5) zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej, ochroną dziedzictwa narodowego lub ochroną konsumentów.

2. Z roszczeniami, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3 i 5, mogą również wystąpić:
- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich;
  - 2) Rzecznik Ubezpieczonych;
  - 3) krajowa lub regionalna organizacja, której celem statutowym jest ochrona interesów konsumentów;
  - 4) powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów.

Art. 13. Ciężar dowodu, że dana praktyka rynkowa nie stanowi nieuczciwej praktyki wprowadzającej w błąd spoczywa na przedsiębiorcy, któremu zarzuca się stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej.

Art. 14. Roszczenia z tytułu nieuczciwej praktyki rynkowej, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-3 i 5, ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech. Bieg przedawnienia rozpoczyna się oddzielnie, co do każdego naruszenia.

Rozdział 4

Przepisy karne

Art. 15. 1. Kto stosuje agresywną praktykę rynkową, podlega karze grzywny.

2. W sprawach o czynny, o których mowa w ust. 1, orzekanie następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148, z późn. zm.).

Art. 16. 1. Kto stosuje nieuczciwą praktykę rynkową polegającą na zarządzaniu mieniem gromadzonym w ramach grupy z udziałem konsumentów w celu finansowania zakupu produktu w systemie konsorcyjnym, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto stosuje nieuczciwą praktykę rynkową polegającą na organizowaniu grupy konsumentów, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wartość mienia zgromadzonego w celu finansowania zakupów w systemie konsorcyjnym jest wielka, sprawca czynu określonego w ust. 1 lub 2, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

4. Karom określonym w ust. 1-3 podlega także ten, kto dopuszcza się czynów w nich określonych, działając w imieniu lub w interesie przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą określoną w art. 10 ust. 1 lub 2.

Art. 17. 1. Ściganie przewidzianych w ustawie przestępstw następuje na wniosek pokrzywdzonego, a wykroczenia na żądanie pokrzywdzonego.

2. Z wnioskiem o ściganie przestępstw określonych w art. 16 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 12 ust. 2.

3. Z żądaniem ścigania wykroczenia określonego w art. 15 mogą wystąpić także podmioty, o których mowa w art. 12 ust. 2.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepis przejściowy i końcowy

Art. 18. W ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa reguluje zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej, w szczególności produkcji przemysłowej i rolnej, budownictwie, handlu i usługach - w interesie publicznym, przedsiębiorców oraz klientów.”;

2) uchyla się art. 17b;

3) uchyla się art. 17e;

4) w art. 19 w ust. 1 uchyla się pkt 3;

5) uchyla się art. 24b;

6) w art. 25 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Tej samej karze podlega, kto dopuszcza się czynu nieuczciwej konkurencji w zakresie reklamy lub sprzedaży, o której mowa w art. 17a.”;

7) w art. 27 uchyla się ust. 1a.

Art. 19. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, poz. 1153, z późn. zm.) w art. 26:

1) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Rzecznik może wytaczać powództwo na rzecz konsumentów w sprawach dotyczących nieuczciwej praktyki rynkowej dotyczącej działalności ubezpieczeniowej, jak również za zgodą powoda wziąć udział w toczącym się już postępowaniu. W takim przypadku stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze.”;

2) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Do Rzecznika Ubezpieczonych stosuje się odpowiednio przepis art. 63 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).”.

Art. 20. W ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 i Nr 99, poz. 660) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.);

2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;

3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.”;

2) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. Ochrona zbiorowych interesów konsumentów przewidziana w ustawie nie wyłącza ochrony wynikającej z innych ustaw, w szczególności z przepisów o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Przepisów ustawy nie stosuje się do spraw o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.”.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

6.3. Ochrona konkurencji i konsumentów

USTAWA

z dnia 16 lutego 2007 r.

o ochronie konkurencji i konsumentów

(Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331, ze zm.)

(wyciąg)

[...]

Dział IV

Zakaz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Rozdział 1

Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

Art. 24. 1. Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 47945 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.);

2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;

3) nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

3. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Art. 25. Ochrona zbiorowych interesów konsumentów przewidziana w ustawie nie wyłącza ochrony wynikającej z innych ustaw, w szczególności z przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Przepisów ustawy nie stosuje się do spraw o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Rozdział 2

Decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Art. 26. 1. Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Może również nakazać publikację decyzji w całości lub w części na koszt przedsiębiorcy.

Art. 27. 1. Nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24.

2. W przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

3. Ciężar udowodnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, spoczywa na przedsiębiorcy.

4. Przepis art. 26 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 28. 1. Jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

4. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, art. 26 i 27 oraz art. 106 ust. 1 pkt 4 nie stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 7.

5. Prezes Urzędu może, z urzędu, uchylić decyzję, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy:

1) została ona wydana w oparciu o nieprawdziwe, niekompletne lub wprowadzające w błąd informacje lub dokumenty;

2) przedsiębiorca nie wykonuje zobowiązań lub obowiązków, o których mowa w ust. 1-3.

6. Prezes Urzędu może, za zgodą przedsiębiorcy, z urzędu uchylić decyzję, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy nastąpiła zmiana okoliczności, mających istotny wpływ na wydanie decyzji.

7. W przypadku uchylecia decyzji Prezes Urzędu orzeka co do istoty sprawy.

[...]

Dział V

Organizacja ochrony konkurencji i konsumentów

Rozdział 2

Samorząd terytorialny i organizacje konsumenckie

Art. 37. Zadania w dziedzinie ochrony interesów konsumentów w zakresie określonym ustawą oraz odrębnymi przepisami wykonują również: samorząd terytorialny, a także organizacje konsumenckie i inne instytucje, do których statutowych lub ustawowych zadań należy ochrona interesów konsumentów.

Art. 38. Zadaniem samorządu terytorialnego w zakresie ochrony praw konsumentów jest prowadzenie edukacji konsumenckiej, w szczególności przez wprowadzenie elementów wiedzy konsumenckiej do programów nauczania w szkołach publicznych.

Art. 39. 1. Zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumentów wykonuje powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów, zwany dalej „*rzecznikiem konsumentów*”.

2. Powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko rzecznika konsumentów.

Art. 40. 1. Rzecznika konsumentów powołuje i odwołuje rada powiatu lub rada miasta na prawach powiatu, zwana dalej „*radą*”.

2. Rzecznika konsumentów powołuje się spośród osób z wyższym wykształceniem, w szczególności prawniczym lub ekonomicznym, i z co najmniej pięcioletnią praktyką zawodową.

3. Rzecznik konsumentów jest bezpośrednio podporządkowany radzie i ponosi przed nią odpowiedzialność.

4. Usytuowanie organizacyjne rzecznika konsumentów określa statut lub regulamin powiatu.

5. W powiatach powyżej 100 tys. mieszkańców i w miastach na prawach powiatu rzecznik konsumentów może wykonywać swoje zadania przy pomocy wyodrębnionego biura.

Art. 41. 1. Rzecznik konsumentów jest zatrudniony w starostwie powiatowym.

2. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy wobec rzecznika konsumentów wykonuje starosta.

3. Zasady wynagradzania rzecznika konsumentów regulują art. 20-22 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593, z późn. zm.).

Art. 42. 1. Do zadań rzecznika konsumentów w szczególności należy:

1) zapewnienie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego i informacji prawnej w zakresie ochrony interesów konsumentów;

2) składanie wniosków w sprawie stanowienia i zmiany przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony interesów konsumentów;

3) występowanie do przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów;

4) współdziałanie z właściwymi miejscowo delegaturami Urzędu, organami Inspekcji Handlowej oraz organizacjami konsumenckimi;

5) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie lub w przepisach odrębnych.

2. Rzecznik konsumentów może w szczególności wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

3. Rzecznik konsumentów w sprawach o wykroczenia na szkodę konsumentów jest oskarżycielem publicznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148, z późn. zm.).

4. Przedsiębiorca, do którego zwrócił się rzecznik konsumentów, działając na podstawie ust. 1 pkt 3, jest obowiązany udzielić rzecznikowi wyjaśnień i informacji będących przedmiotem wystąpienia oraz ustosunkować się do uwag i opinii rzecznika.

5. Do rzecznika konsumentów stosuje się odpowiednio przepis art. 63 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego.

Art. 43. 1. Rzecznik konsumentów, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, przedkłada radzie do zatwierdzenia roczne sprawozdanie ze swojej działalności w roku poprzednim.

2. Zatwierdzone przez radę sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, rzecznik konsumentów przekazuje właściwej miejscowo delegaturze Urzędu.

3. Rzecznik konsumentów jest obowiązany przekazywać na bieżąco delegaturom Urzędu wnioski i sygnalizować problemy dotyczące ochrony konsumentów, które wymagają podjęcia działań przez organy administracji rządowej.

Art. 44. 1. Przy Prezesie Urzędu działa Krajowa Rada Rzeczników Konsumentów, zwana dalej „Radą”.

2. Rada jest stałym organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Urzędu w zakresie spraw związanych z ochroną praw konsumentów na szczeblu samorządu powiatowego.

3. Do zadań Rady należy w szczególności:

1) przedstawianie propozycji dotyczących kierunków zmian legislacyjnych w przepisach dotyczących ochrony praw konsumentów;

2) wyrażanie opinii w przedmiocie projektów aktów prawnych lub kierunków rządowej polityki konsumenckiej;

3) wyrażanie opinii w innych sprawach z zakresu ochrony konsumentów przedłożonych Radzie przez Prezesa Urzędu;

4) przekazywanie informacji dotyczących ochrony konsumentów, w zakresie wskazanym przez Prezesa Urzędu.

4. W skład Rady wchodzi dziewięciu rzeczników konsumentów, po jednym z obszaru właściwości miejscowej delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

5. Członków Rady powołuje i odwołuje Prezes Urzędu. Powołanie następuje na wniosek dyrektorów delegatur, o których mowa w ust. 4, za pisemną zgodą rekomendowanych rzeczników konsumentów. W przypadku odwołania z funkcji rzecznika konsumentów, członkostwo w Radzie wygasa.

6. Obsługę administracyjną Rady zapewnia Urząd.

7. Urząd zwraca członkom Rady koszty przejazdów na posiedzenia Rady, na zasadach określonych w przepisach w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

8. Tryb pracy Rady określa regulamin ustalony przez Prezesa Urzędu.

Art. 45. 1. Organizacje konsumenckie reprezentują interesy konsumentów wobec organów administracji rządowej i samorządowej i mogą uczestniczyć w realizacji rządowej polityki konsumenckiej.

2. Organizacje, o których mowa w ust. 1, mają w szczególności prawo do:

- 1) wyrażania opinii o projektach aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących praw i interesów konsumentów;
- 2) opracowywania i upowszechniania konsumenckich programów edukacyjnych;
- 3) wykonywania testów produktów i usług oraz publikowania ich wyników;
- 4) wydawania czasopism, opracowań badawczych, broszur i ulotek;
- 5) prowadzenia nieodpłatnego poradnictwa konsumenckiego oraz udzielania nieodpłatnej pomocy konsumentom w dochodzeniu ich roszczeń, chyba że statut organizacji stanowi, że działalność ta jest wykonywana odpłatnie;
- 6) udziału w pracach normalizacyjnych;
- 7) realizowania zadań państwowych w dziedzinie ochrony konsumentów, zleczonych przez organy administracji rządowej i samorządowej;
- 8) ubiegania się o dotacje ze środków publicznych na realizację zadań, o których mowa w pkt 7.

3. Organy administracji rządowej i samorządowej są obowiązane do zasięgnięcia opinii organizacji konsumenckich w sprawach dotyczących kierunków działania na rzecz ochrony interesów konsumentów.

Art. 46. Wysokość rocznych dotacji celowych, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.), przekazywanych z budżetu państwa na realizację zadań, o których mowa w art. 45 ust. 2 pkt 7, jest ustalana w ustawie budżetowej w części budżetu państwa, której dysponentem jest Prezes Urzędu.

[...]

Dział VI

Postępowanie przed Prezesem Urzędu

Rozdział 4

Postępowanie w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Art. 100. 1. Każdy może zgłosić Prezesowi Urzędu na piśmie zawiadomienie dotyczące podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, może także zgłosić zagraniczna organizacja wpisana na listę organizacji uprawnionych w państwach członkowskich Unii Europejskiej do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania, opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, jeżeli cel jej działania uzasadnia zgłoszenie przez nią zawiadomienia dotyczącego naruszenia wynikającego z niezgodnych z prawem zaniechań lub działań podjętych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zagrażających zbiorowym interesom konsumentów w państwie członkowskim, w którym organizacja ta ma swoją siedzibę.

3. Przepisy art. 86 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

Art. 101. 1. Stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

2. Prezes Urzędu wydaje postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zawiadamia o tym strony.

Art. 102. W postępowaniu w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów może być zawarta ugoda, jeżeli przemawia za tym charakter sprawy, a ugoda nie zmierza do obejścia prawa lub nie narusza interesu publicznego lub słusznego interesu konsumentów.

Art. 103. Prezes Urzędu może nadać decyzji w całości lub w części rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów.

Art. 104. Postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów powinno się zakończyć nie później niż w ciągu dwóch miesięcy, a w sprawie szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu trzech miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. Przepisy art. 35-38 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

Art. 105. Nie wszczyna się postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynął rok.

Dział VII

Kary pieniężne

Art. 106. 1. Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie:

- 1) dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 6, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 7 8, lub naruszenia zakazu określonego w art. 9;
- 2) dopuścił się naruszenia art. 81 82 Traktatu WE;
- 3) dokonał koncentracji bez uzyskania zgody Prezesa Urzędu;
- 4) dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

2. Prezes Urzędu może również nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość do 50 000 000 euro, jeżeli przedsiębiorca ten choćby nieumyślnie:

- 1) we wniosku, o którym mowa w art. 23, lub w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 94 ust. 2, podał nieprawdziwe dane;
- 2) nie udzielił informacji żądanych przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 12 ust. 3, art. 19 ust. 3 art. 50 bądź udzielił nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji;
- 3) nie współdziałała w toku kontroli prowadzonej w ramach postępowania na podstawie art. 62, z zastrzeżeniem art. 65 ust. 2.

3. W przypadku gdy przedsiębiorca powstał w wyniku połączenia lub przekształcenia innych przedsiębiorców, obliczając wysokość jego przychodu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się przychód osiągnięty przez tych przedsiębiorców w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

4. W przypadku gdy przedsiębiorca nie osiągnął przychodu w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, Prezes Urzędu może ustalić karę pieniężną w wysokości do dwustukrotności przeciętnego wynagrodzenia.

[...]

UWAGA:

USTAWA z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U.2007.171.1206), która wchodzi w życie w dniu 21 grudnia 2007 r., mocą art. 20 zmieniła przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów:

Art. 20. W ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 i Nr 99, poz. 660) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.);

2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;

3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.”;

2) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. Ochrona zbiorowych interesów konsumentów przewidziana w ustawie nie wyłącza ochrony wynikającej z innych ustaw, w szczególności z przepisów o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Przepisów ustawy nie stosuje się do spraw o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.”.

Rozdział 7.

Postępowanie sądowe

7.1. Kodeks postępowania cywilnego

USTAWA
z dnia 17 listopada 1964 r.
KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO
(Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.)
(wyciąg)

[...]

TYTUŁ II. PROKURATOR

Art. 55. Prokurator, wytaczając powództwo na rzecz oznaczonej osoby, powinien ją wskazać w pozwie. Nie dotyczy to spraw niemajątkowych z zakresu prawa rodzinnego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 56. § 1. Osobę, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo, sąd zawiadamia o tym, doręczając jej odpis pozwu. Osoba ta może wstąpić do sprawy w każdym jej stanie w charakterze powoda; w tym wypadku do udziału prokuratora w sprawie stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym.

§ 2. Prokurator nie może samodzielnie rozporządzać przedmiotem sporu.

Art. 57. Jeżeli prokurator, wytaczając powództwo, nie działa na rzecz oznaczonej osoby, wnosi on pozew przeciwko wszystkim osobom będącym stronami stosunku prawnego, którego dotyczy powództwo.

Art. 58. Wyrok prawomocny zapadły w sprawie wytoczonej przez prokuratora ma powagę rzeczy osądzonej pomiędzy stroną, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo, a stroną przeciwną. Jednakże w sprawach o roszczenia majątkowe prawomocne rozstrzygnięcie sprawy nie pozbawia strony zainteresowanej, która nie brała udziału w sporze, możliwości dochodzenia swoich roszczeń w całości lub w tej części, w której nie zostały zasądzone.

Art. 59. Sąd zawiadamia prokuratora o każdej sprawie, w której udział jego uważa za potrzebny.

Art. 60. § 1. Prokurator może wstąpić do postępowania w każdym jego stadium. Prokurator nie jest związany z żadną ze stron. Może on składać oświadczenia i zgłaszać wnioski, jakie uzna za celowe, oraz przytaczać fakty i dowody na ich potwierdzenie. Od chwili, kiedy prokurator zgłosił udział w postępowaniu, należy mu doręczać pisma procesowe, zawiadomienia o terminach i posiedzeniach oraz orzeczenia sądowe.

§ 2. Prokurator może zaskarżyć każde orzeczenie sądowe, od którego służy środek odwoławczy. Terminy do zaskarżenia orzeczeń sądowych, ustanowione dla stron, wiążą również prokuratora.

[...]

TYTUŁ IIIB. POWIATOWY (MIEJSKI) RZECZNIK KONSUMENTÓW

Art. 63³. W sprawach o ochronę interesów konsumentów powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów może wytaczać powództwa na rzecz obywateli, a także wstępować, za zgodą powoda, do postępowania w tych sprawach w każdym jego stadium.

Art. 63⁴. W sprawach, o których mowa w art. 63³, do powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze.

[...]

DZIAŁ II. POSTĘPOWANIE PRZED SĄDAMI PIERWSZEJ INSTANCJI

Rozdział 1. Mediacja i postępowanie pojednawcze

Oddział 1. Mediacja

Art. 183¹. § 1. Mediacja jest dobrowolna.

§ 2. Mediację prowadzi się na podstawie umowy o mediację albo postanowienia sądu kierującego strony do mediacji. Umowa może być zawarta także przez wyrażenie przez stronę zgody na mediację, gdy druga strona złożyła wniosek, o którym mowa w art. 183⁶ § 1.

§ 3. W umowie o mediację strony określają w szczególności przedmiot mediacji, osobę mediatora albo sposób wyboru mediatora.

§ 4. Mediację prowadzi się przed wszczęciem postępowania, a za zgodą stron także w toku sprawy.

Art. 183². § 1. Mediatorem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych.

§ 2. Mediatorem nie może być sędzia. Nie dotyczy to sędziów w stanie spoczynku.

§ 3. Organizacje społeczne i zawodowe mogą prowadzić listy stałych mediatorów oraz tworzyć ośrodki mediacyjne. Wpis na listę wymaga wyrażonej na piśmie zgody mediatora. Informację o listach stałych mediatorów oraz o ośrodkach mediacyjnych przekazuje się prezesowi sądu okręgowego.

§ 4. Stały mediator może odmówić prowadzenia mediacji tylko z ważnych powodów, o których jest obowiązany niezwłocznie powiadomić strony, a jeżeli strony do mediacji skierował sąd - również sąd.

Art. 183³. Mediator powinien zachować bezstronność przy prowadzeniu mediacji.

Art. 183⁴. § 1. Postępowanie mediacyjne nie jest jawne.

§ 2. Mediator jest obowiązany zachować w tajemnicy fakty, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z tego obowiązku.

§ 3. Bezskuteczne jest powoływanie się w toku postępowania przed sądem lub sądem polubownym na propozycje ugodowe, propozycje wzajemnych ustępstw lub inne oświadczenia składane w postępowaniu mediacyjnym.

Art. 183⁵. Mediator ma prawo do wynagrodzenia i zwrotu wydatków związanych z przeprowadzeniem mediacji, chyba że wyraził zgodę na prowadzenie mediacji bez wynagrodzenia. Wynagrodzenie i zwrot wydatków obciążają strony.

Art. 183⁶. § 1. Wszczęcie mediacji przez stronę następuje z chwilą doręczenia mediatorowi wniosku o przeprowadzenie mediacji, z dołączonym dowodem doręczenia jego odpisu drugiej stronie.

§ 2. Mimo doręczenia wniosku, o którym mowa w § 1, mediacja nie zostaje wszczęta, jeżeli:

- 1) stały mediator, w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu wniosku o przeprowadzenie mediacji, odmówił przeprowadzenia mediacji,
- 2) strony zawarły umowę o mediację, w której wskazano jako mediatora osobę niebędącą stałym mediatorem, a osoba ta, w terminie tygodnia od dnia doręczenia jej wniosku o przeprowadzenie mediacji, odmówiła przeprowadzenia mediacji,
- 3) strony zawarły umowę o mediację bez wskazania mediatora i osoba, do której strona zwróciła się o przeprowadzenie mediacji, w terminie tygodnia od dnia doręczenia jej wniosku o przeprowadzenie mediacji, nie wyraziła zgody na przeprowadzenie mediacji albo druga strona w terminie tygodnia nie wyraziła zgody na osobę mediatora,
- 4) strony nie zawarły umowy o mediację, a druga strona nie wyraziła zgody na mediację.

Art. 183⁷. Wniosek o przeprowadzenie mediacji zawiera oznaczenie stron, dokładnie określone żądanie, przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie, podpis strony oraz wymienienie załączników. Jeżeli strony zawarły umowę o mediację na piśmie, do wniosku dołącza się odpis tej umowy.

Art. 183⁸. § 1. Sąd aż do zamknięcia pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę może skierować strony do mediacji. Po zamknięciu tego posiedzenia sąd może skierować strony do mediacji tylko na zgodny wniosek stron.

§ 2. Sąd może skierować strony do mediacji tylko raz w toku postępowania.

§ 3. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym. Mediacji nie prowadzi się, jeżeli strona w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia lub doręczenia jej postanowienia o skierowaniu do mediacji nie wyraziła zgody na mediację.

§ 4. Przepisu § 1 nie stosuje się w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym, upominawczym i uproszczonym.

Art. 183⁹. Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza mediatora; jednakże strony mogą wybrać innego mediatora. Na zgodny wniosek stron sąd może upoważnić mediatora do zapoznania się z aktami sprawy.

Art. 183¹⁰. § 1. Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza czas jej trwania na okres do miesiąca, chyba że strony zgodnie wniosły o wyznaczenie dłuższego terminu na przeprowadzenie mediacji. W trakcie mediacji termin na jej przeprowadzenie może być przedłużony na zgodny wniosek stron.

§ 2. Przewodniczący wyznacza rozprawę po upływie terminu, o którym mowa w § 1, a przed jego upływem, jeżeli choć jedna ze stron oświadczy, że nie wyraża zgody na mediację.

Art. 183¹¹. Mediator niezwłocznie ustala termin i miejsce posiedzenia mediacyjnego. Wyznaczenie posiedzenia mediacyjnego nie jest wymagane, jeżeli strony zgodzą się na przeprowadzenie mediacji bez posiedzenia mediacyjnego.

Art. 183¹². § 1. Z przebiegu mediacji sporządza się protokół, w którym oznacza się miejsce i czas przeprowadzenia mediacji, a także imię, nazwisko (nazwę) i adresy stron, imię i nazwisko oraz adres mediatora, a ponadto wynik mediacji. Protokół podpisuje mediator.

§ 2. Jeżeli strony zawarły ugodę przed mediatorem, ugodę zamieszcza się w protokole albo załącza się do niego. Strony podpisują ugodę. Niemożność podpisania ugody mediator stwierdza w protokole.

§ 3. Mediator doręcza stronom odpis protokołu.

Art. 183¹³. § 1. Po zawarciu ugody mediator niezwłocznie składa protokół w sądzie, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy według właściwości ogólnej lub wyłącznej.

§ 2. W razie skierowania przez sąd sprawy do mediacji mediator składa protokół w sądzie rozpoznającym sprawę.

Art. 183¹⁴. § 1. Jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd, o którym mowa w art. 183¹³, na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem.

§ 2. Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem na posiedzeniu niejawnym.

§ 3. Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.

Art. 183¹⁵. § 1. Ugoda zawarta przed mediatorem ma po jej zatwierdzeniu przez sąd moc prawną ugody zawartej przed sądem.

§ 2. Przepis § 1 nie uchybia przepisom o szczególnej formie czynności prawnej.

Oddział 2. Postępowanie pojednawcze

Art. 184. Sprawy cywilne, których charakter na to zezwala, mogą być uregulowane drogą ugody zawartej przed wniesieniem pozwu. Sąd uzna ugodę za niedopuszczalną, jeżeli jej treść jest niezgodna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

Art. 185. § 1. O zavezwanie do próby ugodowej - bez względu na właściwość rzeczową - można zwrócić się do sądu rejonowego ogólnie właściwego dla przeciwnika. W wezwaniu należy oznaczyć zwięźle sprawę.

§ 2. Postępowanie pojednawcze przeprowadza sąd w składzie jednego sędziego.

§ 3. Z posiedzenia spisuje się protokół, a jeżeli doszło do ugody, osnowę jej wciąga się do protokołu. Strony podpisują ugodę; niemożność podpisania ugody sąd stwierdza w protokole.

Art. 186. § 1. Jeżeli wzywający nie stawia się na posiedzenie, sąd na żądanie przeciwnika włoży na niego obowiązek zwrotu kosztów wywołanych próbą ugodową.

§ 2. Jeżeli przeciwnik bez usprawiedliwienia nie stawia się na posiedzenie, sąd na żądanie wzywającego, który wniósł następnie w tej sprawie pozew, uwzględni koszty wywołane próbą ugodową w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

[...]

Rozdział 3.

Zabezpieczenie dowodów

Art. 310. Przed wszczęciem postępowania na wniosek, a w toku postępowania również z urzędu, można zabezpieczyć dowód, gdy zachodzi obawa, że jego przeprowadzenie stanie się niewykonalne lub zbyt utrudnione, albo gdy z innych przyczyn zachodzi potrzeba stwierdzenia istniejącego stanu rzeczy.

Art. 311. Wniosek o zabezpieczenie dowodu składa się w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy, a w wypadkach nie cierpiących zwłoki lub gdy postępowanie nie zostało jeszcze wszczęte, w sądzie rejonowym, w którego okręgu dowód ma być przeprowadzony.

Art. 312. Wniosek powinien zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy i przeciwnika oraz innych osób zainteresowanych, jeżeli są znane;
- 2) wskazanie faktów oraz dowodów;
- 3) przyczyny uzasadniające potrzebę zabezpieczenia dowodu.

Art. 313. Zabezpieczenie dowodu może być dopuszczone bez wezwania przeciwnika tylko w wypadkach nie cierpiących zwłoki albo gdy przeciwnik nie może być wskazany lub gdy miejsce jego pobytu nie jest znane.

Art. 314. Sąd wzywa zainteresowanych na termin wyznaczony do przeprowadzenia dowodu; jednakże w wypadkach nie cierpiących zwłoki przeprowadzenie dowodu może być rozpoczęte nawet przed doręczeniem wezwania przeciwnikowi.

Art. 315. § 1. Strony mają prawo wskazywać przed sądem orzekającym uchybienia popełnione przy zabezpieczeniu dowodu.

§ 2. skreślony

[...]

Rozdział 3

Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

Art. 479³⁶. Sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu ochrony konkurencji i konsumentów.

Art. 479³⁷. W sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego rozdziału art. 479¹² i art. 479¹³ nie stosuje się.

Art. 479³⁸. § 1. Powództwo w sprawach rozpoznawanych według przepisów niniejszego rozdziału może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda się pozwem. Powództwo może wytoczyć także organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów oraz Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

§ 2. Powództwo może ponadto wytoczyć zagraniczna organizacja wpisana na listę organizacji uprawnionych w państwach Unii Europejskiej do wszczęcia postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich, jeżeli cel jej działania uzasadnia wystąpienie przez nią z takim żądaniem dotyczącym wzorców umów stosowanych w Polsce, zagrażających interesom konsumentów w państwie członkowskim, w którym organizacja ta ma swoją siedzibę.

Art. 479³⁹. Z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolone można wystąpić również wtedy, gdy pozwany zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło sześć miesięcy.

Art. 479⁴⁰. Zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania.

Art. 479⁴¹. W sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone sąd nie może wydać wyroku tylko na podstawie uznania powództwa. Niedopuszczalne jest też zawarcie ugody.

Art. 479⁴². § 1. W razie uwzględnienia powództwa sąd w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazuje ich wykorzystywania.

§ 2. Od wyroku sądu drugiej instancji przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego.

Art. 479⁴³. Wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.

Art. 479⁴⁴. § 1. Sąd zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

§ 2. Koszty opublikowania wyroku, o którym mowa w § 1, są zaliczane do kosztów procesu.

Art. 479⁴⁵. § 1. Odpis prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo sąd przesyła Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

§ 2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadzi, na podstawie wyroków, o których mowa w § 1, rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

§ 3. Rejestr, o którym mowa w § 2, jest jawny.

§ 4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

[...]

DZIAŁ VI. POSTĘPOWANIE UPROSZCZONE

Art. 505¹. Przepisy niniejszego działu stosuje się w następujących sprawach należących do właściwości sądów rejonowych:

- 1) o roszczenia wynikające z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych, a w sprawach o roszczenia wynikające z rękojmi, gwarancji jakości lub z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza tej kwoty,

- 2) o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Art. 505². Pozew, odpowiedź na pozew, sprzeciw od wyroku zaocznego i pismo zawierające wnioski dowodowe wnoszone w postępowaniu uproszczonym powinny być sporządzone na urzędowych formularzach.

Art. 505³. § 1. Jednym pozwem można dochodzić tylko jednego roszczenia.

§ 2. Połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy wynikają z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju. W wypadku niedopuszczalnego połączenia w jednym pozwie kilku roszczeń przewodniczący zarządza zwrot pozwu, stosując art. 130¹.

§ 3. Jeżeli powód dochodzi części roszczenia, sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu przewidzianym w niniejszym rozdziale tylko wtedy, gdy postępowanie to byłoby właściwe dla całego roszczenia wynikającego z faktów przytoczonych przez powoda. W przeciwnym wypadku sprawa rozpoznawana jest z pominięciem przepisów niniejszego rozdziału.

Art. 505⁴. § 1. Zmiana powództwa jest niedopuszczalna. Przepisów art. 75-85 oraz art. 194-196 i art. 198 nie stosuje się.

§ 2. Powództwo wzajemne oraz zarzut potrącenia są dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym.

Art. 505⁵. § 1. Okoliczności faktyczne, zarzuty i wnioski dowodowe nie zgłoszone w pozwie, odpowiedzi na pozew, na pierwszym posiedzeniu przeznaczonym na rozprawę lub w sprzeciwie od wyroku zaocznego mogą być rozpoznawane tylko wtedy, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej lub gdy potrzeba ich powołania wynikła później.

§ 2. Powód może przytoczyć nowe okoliczności faktyczne i wnioski dowodowe nie później niż w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu pism pozwanego wymienionych w paragrafie poprzedzającym.

Art. 505⁶. § 1. Sąd może dokonywać wezwań stosując odpowiednio przepis art. 472.

§ 2. Przepisów art. 278-291 nie stosuje się.

§ 3. Jeżeli sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

Art. 505⁷. Jeżeli sąd uzna, że sprawa jest szczególnie zawiła lub jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych, w dalszym ciągu rozpoznaje ją z pominięciem przepisów niniejszego działu. W takim wypadku nie pobiera się uzupełniającej opłaty od pozwu. Przepisu art. 130³ § 2 nie stosuje się.

Art. 505⁸. § 1. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku strona może zgłosić również do protokołu bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku.

§ 2. Dla strony, która rzekła się doręczenia uzasadnienia wyroku, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia ogłoszenia wyroku.

§ 3. Strona obecna na posiedzeniu, na którym ogłoszono wyrok, może po jego ogłoszeniu w oświadczeniu złożonym do protokołu zrzec się prawa do wniesienia

apelacji. W razie zrzeczenia się prawa do wniesienia apelacji przez wszystkich uprawnionych wyrok staje się prawomocny.

Art. 505⁹. § 1. (uchylony).

§ 1¹. Apelację można oprzeć na zarzutach:

- 1) naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
- 2) naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

§ 2. Po upływie terminu do wniesienia apelacji przytaczanie dalszych zarzutów jest niedopuszczalne.

Art. 505¹⁰. § 1. Sąd rozpoznaje apelację w składzie jednego sędziego.

§ 2. Sąd może rozpoznać apelację na posiedzeniu niejawnym, chyba że strona w apelacji lub w odpowiedzi na apelację zażądała przeprowadzenia rozprawy.

§ 3. (utracił moc).

Art. 505¹¹. § 1. Sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu.

§ 2. Przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli apelację oparto na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środkach dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji.

Art. 505¹². § 1. Jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania

§ 2. Uchylając zaskarżony wyrok sąd drugiej instancji może przekazać sprawę do rozpoznania z wyłączeniem przepisów o postępowaniu uproszczonym także wówczas, gdy sprawa stosownie do art. 505¹ podlega rozpoznaniu w tym postępowaniu.

§ 3. Sąd drugiej instancji oddala apelację również wtedy, gdy mimo naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania albo błędnego uzasadnienia zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Art. 505¹³. § 1. Sąd drugiej instancji uzasadnia z urzędu jedynie wyrok uchylający zaskarżony wyrok i przekazujący sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uzasadnienie wyroku sporządza się także na wniosek strony zgłoszony w terminie tygodniowym od dnia jego ogłoszenia lub doręczenia wyroku stronie, jeżeli nie był ogłoszony.

§ 2. Jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

§ 3. Przepis § 1 ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia.

Art. 505¹⁴. § 1. W postępowaniu uproszczonym w sprawach z zakresu prawa pracy przepisów art. 466, art. 467, art. 468, art. 470, art. 471, art. 477 i art. 477¹ nie stosuje się.

§ 2. (uchylony).

[...]

Rozdział 8

Nadzór rynku i bezpieczeństwo produktów

8.1. Nadzór ubezpieczeniowy i emerytalny

USTAWA
z dnia 22 maja 2003 r.
o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym
oraz Rzeczniku Ubezpieczonych
(Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1153; ze zm.)

Art. 1. Ustawa określa organizację nadzoru ubezpieczeniowego i emerytalnego oraz zasady działania Rzecznika Ubezpieczonych.

Art. 2. 1. Nadzorem ubezpieczeniowym i emerytalnym, zwanym dalej „*nadzorem*”, jest objęta działalność:

- 1) ubezpieczeniowa, o której mowa w przepisach o działalności ubezpieczeniowej;
- 2) w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, o której mowa w przepisach o pośrednictwie ubezpieczeniowym;
- 3) w zakresie funduszy emerytalnych, o której mowa w przepisach o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych;
- 4) w zakresie pracowniczych programów emerytalnych, o której mowa w przepisach o pracowniczych programach emerytalnych.

2. Nadzorowi podlegają podmioty prowadzące działalność w zakresie, o którym mowa w ust. 1, w szczególności zakłady ubezpieczeń, pośrednicy ubezpieczeniowi, fundusze emerytalne i towarzystwa emerytalne, zwane dalej „*podmiotami nadzorowanymi*”.

3. Organem nadzoru jest Komisja Nadzoru Finansowego, o której mowa w ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. Nr 157, poz. 1119), zwana dalej „*Komisją*”.

Art. 3. Celem nadzoru jest ochrona interesów osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych oraz uczestników pracowniczych programów emerytalnych.

Art. 4. 1. W celu realizacji ustawowych zadań organ nadzoru współpracuje w szczególności z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz organami nadzoru innych państw.

2. Komisja współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 5. 1. Rzecznik Ubezpieczonych reprezentuje interesy osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych i uczestników pracowniczych programów emerytalnych.

2. W celu realizacji ustawowych zadań Rzecznik Ubezpieczonych współpracuje w szczególności z krajowymi i zagranicznymi organizacjami konsumenckimi oraz z Rzecznikiem Praw Obywatelskich.

Art. 6. 1. Rzecznik Ubezpieczonych posiada osobowość prawną.

2. Siedzibą Rzecznika Ubezpieczonych jest Warszawa.

Art. 7. skreślony

Art. 8. 1. Zadaniem Komisji jest:

1) podejmowanie określonych w odrębnych przepisach działań mających na celu zapewnienie zgodności działalności podmiotów nadzorowanych z przepisami prawa;

2) kontrola działalności i stanu majątkowego podmiotów nadzorowanych;

3) podejmowanie innych zadań określonych ustawami.

2. Zakres nadzoru i szczegółowe zadania Komisji określają odrębne przepisy.

Art. 9. – 13. skreślony

Art. 14. 1. Koszty nadzoru ponoszą:

1) zakłady ubezpieczeń do wysokości 0,14 % zbioru składek brutto;

2) powszechne towarzystwa emerytalne do wysokości 0,14 % składek wpłaconych w danym roku do zarządzanych przez nie otwartych funduszy emerytalnych.

2. Należności, o których mowa w ust. 1, podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, terminy uiszczania, wysokość i sposób obliczania wpłat, o których mowa w ust. 1, uwzględniając zapewnienie skuteczności sprawowanego nadzoru.

4. W przypadku niedotrzymania terminu uiszczania wpłat, ustalonego na podstawie ust. 3, pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości odsetek ustawowych.

Art. 15. – 16. skreślony

Art. 17. 1. Komisja może zawierać z organami nadzoru ubezpieczeniowego i emerytalnego innych państw porozumienia o współdziałaniu w zakresie nadzoru.

2. Komisja może udzielać organom nadzorującym działalność instytucji finansowych w innych państwach informacji posiadanych w związku z wykonywaniem ustawowych zadań, jeżeli:

1) informacje zostaną wykorzystane wyłącznie na potrzeby wykonywanych przez te organy zadań z zakresu nadzoru;

2) przekazywanie udzielonych informacji poza te organy następuje wyłącznie po uprzednim uzyskaniu zgody Komisji.

3. Komisja udziela informacji właściwym organom państw członkowskich Unii Europejskiej oraz może występować o udzielenie informacji do tych organów w sprawach pośrednictwa ubezpieczeniowego, w szczególności dotyczących wykreślenia agenta ubezpieczeniowego lub brokera ubezpieczeniowego z rejestru pośredników ubezpieczeniowych.

4. W przypadku organów nadzoru państw niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej udzielanie informacji, na zasadach określonych w ust. 2, może następować wyłącznie na zasadzie wzajemności.

5. Komisja może udzielać zagranicznym organom państw członkowskich Unii Europejskiej informacji posiadanych w związku z wykonywaniem zadań z zakresu nadzoru nad działalnością zakładów ubezpieczeń w zakresie związanym z wykonywaniem zadań z zakresu nadzoru uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 15 kwietnia 2005 r. o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego (Dz. U. Nr 83, poz. 719).

6. Komisja może udzielać informacji posiadanych w związku z wykonywaniem ustawowych zadań bankom centralnym lub innym instytucjom państw członkowskich Unii Europejskiej wykonującym zadania z zakresu polityki monetarnej oraz innym organom publicznym wykonującym zadania z zakresu nadzoru nad systemami płatności, jeżeli informacje te zostaną wykorzystane wyłącznie na potrzeby wykonywanych zadań przez te podmioty. Przekazywanie udzielonych informacji poza te podmioty następuje wyłącznie po uprzednim uzyskaniu zgody Komisji.

Art. 18. skreślony

Rozdział 3

Rzecznik Ubezpieczonych

Art. 19. 1. Rzecznika Ubezpieczonych, zwanego dalej „Rzecznikiem”, powołuje Prezes Rady Ministrów na wspólny wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych i ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego - na czteroletnią kadencję.

2. Rzecznikiem może być wyłącznie osoba:

1) wyróżniająca się wiedzą i doświadczeniem w zakresie ubezpieczeń oraz organizacji i funkcjonowania funduszy emerytalnych;

2) posiadająca wyższe wykształcenie.

3. Kadencja Rzecznika rozpoczyna się w dniu jego powołania.

4. Ta sama osoba nie może być Rzecznikiem dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.

5. Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, może, po zaopiniowaniu przez Radę Ubezpieczonych, o której mowa w art. 25, odwołać Rzecznika przed upływem kadencji.

6. Odwołanie Rzecznika przed upływem kadencji może nastąpić wyłącznie z następujących przyczyn:

1) złożenia rezygnacji;

2) niewypełniania obowiązków na skutek długotrwałej choroby trwającej ponad 6 miesięcy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;

3) rażącego naruszenia interesów osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych lub uczestników pracowniczych programów emerytalnych;

4) rażącego naruszenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej lub ustaw;

5) skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

7. Kadencja Rzecznika wygasa w przypadku jego śmierci.

Art. 20. Do zadań Rzecznika należy podejmowanie działań w zakresie ochrony osób, których interesy reprezentuje, a w szczególności:

1) rozpatrywanie skarg w indywidualnych sprawach kierowanych do Rzecznika;
2) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących organizacji i funkcjonowania ubezpieczeń, funduszy emerytalnych i pracowniczych programów emerytalnych;

3) występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących organizacji i funkcjonowania ubezpieczeń, funduszy emerytalnych i pracowniczych programów emerytalnych;

4) informowanie właściwych organów nadzoru i kontroli oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń i organizacji gospodarczych powszechnych towarzystw emerytalnych o dostrzeżonych nieprawidłowościach w działaniu zakładów ubezpieczeń, funduszy emerytalnych, towarzystw emerytalnych, pracowniczych programów emerytalnych i innych instytucji rynku ubezpieczeniowego;

5) stwarzanie możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między:

a) ubezpieczającymi, ubezpieczonymi, uposażonymi lub uprawnionymi z umów ubezpieczenia a zakładami ubezpieczeń,

b) ubezpieczającymi, ubezpieczonymi, uposażonymi lub uprawnionymi z umów ubezpieczenia a agentami ubezpieczeniowymi,

c) ubezpieczającymi, ubezpieczonymi, uposażonymi lub uprawnionymi z umów ubezpieczenia a brokerami ubezpieczeniowymi,

d) towarzystwami emerytalnymi a członkami tych towarzystw oraz wynikłych z uczestnictwa w pracowniczych programach emerytalnych,

w szczególności poprzez organizowanie sądów polubownych do rozpatrywania tych sporów;

6) inicjowanie i organizowanie działalności edukacyjnej i informacyjnej w dziedzinie ochrony ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych oraz uczestników pracowniczych programów emerytalnych.

Art. 21. 1. Rzecznik wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu Biura Rzecznika.

2. Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Rzecznika, nadaje, w drodze zarządzenia, statut, który określa organizację Biura Rzecznika.

Art. 22. 1. Koszty działalności Rzecznika i jego Biura ponoszą:

1) zakłady ubezpieczeń do wysokości 0,01 % zbioru składek brutto;

2) powszechne towarzystwa emerytalne do wysokości 0,01 % składek wpłaconych w danym roku do otwartych funduszy emerytalnych.

2. Należności, o których mowa w ust. 1, podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa, w drodze rozporządzenia, terminy uiszczania, wysokość i sposób obliczania wpłat, o których mowa w ust. 1, uwzględniając zapewnienie skuteczności działalności Rzecznika i jego Biura.

4. W przypadku niedotrzymania terminu uiszczania wpłat, ustalonego na podstawie ust. 3, pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości odsetek ustawowych.

Art. 22a. Podstawą gospodarki finansowej Biura jest roczny plan finansowy, którego projekt sporządza Rzecznik i wraz z opinią Rady Ubezpieczonych przekazuje ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych, w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej.

Art. 23. Do pracowników Biura Rzecznika stosuje się odpowiednio przepisy o służbie cywilnej.

Art. 24. Rzecznik oraz pracownicy jego Biura nie mogą:

1) być akcjonariuszami (udziałowcami) lub członkami władz zakładów ubezpieczeń oraz wykonywać czynności związanych z działalnością ubezpieczeniową lub pośrednictwem ubezpieczeniowym, a także podejmować zatrudnienia w zakładzie ubezpieczeń na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo na podstawie innej umowy o podobnym charakterze;

2) być akcjonariuszami oraz wykonywać obowiązków członka zarządu lub rady nadzorczej towarzystwa emerytalnego, a także podejmować zatrudnienia w takim towarzystwie na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo na podstawie innej umowy o podobnym charakterze;

3) podejmować zatrudnienia w funduszu emerytalnym na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo na podstawie innej umowy o podobnym charakterze;

4) wykonywać innych czynności, które pozostawałyby w sprzeczności z ich obowiązkami albo mogłyby wywołać podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

Art. 25. 1. Rada Ubezpieczonych jest organem opiniodawczo-doradczym Rzecznika.

2. Radę Ubezpieczonych powołuje na wniosek Rzecznika - na okres jego kadencji - minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, spośród kandydatów zgłoszonych przez podmioty wymienione w ust. 3.

3. W skład Rady Ubezpieczonych wchodzi przedstawiciele:

1) reprezentantów samorządu terytorialnego w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego - 2 członków;

2) krajowych organizacji konsumenckich - 2 członków;

3) ogólnokrajowych organizacji pracodawców - 2 członków;

4) Rzecznika Praw Obywatelskich - 2 członków;

5) każdej z organizacji związkowych, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080 i Nr 154, poz. 1793 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 10, poz. 89 i Nr 240, poz. 2056) - po 2 członków;

6) najliczniejszej organizacji emeryckiej - 1 członek.

4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, może odwołać członka Rady Ubezpieczonych, po zasięgnięciu opinii podmiotu, który zgłosił go do uczestnictwa w Radzie Ubezpieczonych.

5. Odwołanie członka Rady Ubezpieczonych przed upływem kadencji Rzecznika może nastąpić wyłącznie z następujących przyczyn:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) niewypełniania obowiązków na skutek długotrwałej choroby trwającej ponad 6 miesięcy, stwierdzonej orzeczeniem lekarskim;
- 3) rażącego naruszenia interesów osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, członków funduszy emerytalnych lub uczestników pracowniczych programów emerytalnych;
- 4) rażącego naruszenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej lub ustaw;
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

6. Rada Ubezpieczonych działa w oparciu o uchwalony przez siebie i zatwierdzony przez Rzecznika regulamin.

7. Członkom Rady Ubezpieczonych nie przysługuje wynagrodzenie za udział w jej posiedzeniach.

Art. 26. 1. Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje z urzędu lub na wniosek:

- 1) osób, które wystąpiły do niego ze skargą lub prośbą o interwencję;
- 2) właściwych organów nadzoru, kontroli lub innych organów władzy publicznej.

2. Rzecznik, po zapoznaniu się ze skierowanym do niego wnioskiem, może:

- 1) podjąć czynność;
- 2) wskazać wnioskodawcy przysługujące mu prawa i środki działania;
- 3) przekazać sprawę według właściwości;
- 4) nie podjąć czynności, o czym zawiadamia, uzasadniając swoje stanowisko, wnioskodawcę oraz osobę, której sprawa dotyczy.

3. Rzecznik, podejmując czynność, bada, czy wskutek działania lub zaniechania zakładu ubezpieczeń, towarzystwa emerytalnego lub funduszu emerytalnego nie nastąpiło naruszenie prawa lub interesów osób wymienionych w art. 5 ust. 1.

4. Rzecznik lub upoważniony przez niego pracownik Biura Rzecznika może:

1) występować do zakładów ubezpieczeń, funduszy emerytalnych, towarzystw emerytalnych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych o udzielenie informacji lub wyjaśnień, udostępnianie akt oraz dokumentów, w szczególności:

a) w sprawach indywidualnych, z zastrzeżeniem ust. 5,

b) w sprawach postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia, które według Rzecznika są niekorzystne dla osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia,

c) dotyczących wewnętrznych regulacji tych instytucji, które według Rzecznika są niekorzystne dla osób wymienionych w art. 5 ust. 1,

d) na temat nieprawidłowej obsługi osób wymienionych w art. 5 ust. 1, świadczonej przez te instytucje;

2) zwracać się do ministra właściwego do spraw instytucji finansowych w sprawach dotyczących ubezpieczeń obowiązkowych i postulować o ewentualną zmianę przepisów regulujących te ubezpieczenia;

3) przeprowadzać lub zlecać badania na temat sytuacji na rynku ubezpieczeniowym i emerytalnym;

4) występować do stron o poddanie spraw rozstrzygnięciu przez sąd polubowny.

5. Wystąpienie o udzielenie informacji lub wyjaśnień w sprawach indywidualnych może nastąpić wyłącznie na wniosek osoby, której sprawa dotyczy.

6. Po zbadaniu sprawy Rzecznik może:

1) wyjaśnić wnioskodawcy, że nie stwierdził naruszenia praw ani interesów osób wymienionych w art. 5 ust. 1;

2) zwrócić się do podmiotu, w którego działalności stwierdził naruszenie prawa lub interesów osób wymienionych w art. 5 ust. 1, o ponowne rozpatrzenie sprawy;

3) zwrócić się o zbadanie sprawy do właściwych organów, w szczególności do Komisji, prokuratury bądź organów kontroli państwowej, zawodowej lub społecznej.

Art. 27. Zakład ubezpieczeń przekazuje Rzecznikowi wzory umów ubezpieczenia i wniosków o ubezpieczenie, teksty ogólnych warunków ubezpieczeń oraz inne dokumenty i formularze stosowane przez zakład ubezpieczeń przy zawieraniu umów ubezpieczenia, w terminie 14 dni od dnia wprowadzenia ich do obrotu, oraz na żądanie Rzecznika - taryfy składek ubezpieczeniowych.

Art. 28. skreślony

Art. 29. 1. Podmiot, który otrzymał wniosek Rzecznika w sprawach objętych zakresem jego działania, jest obowiązany niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku, poinformować Rzecznika o podjętych działaniach lub zajętych stanowisku.

2. Przepis ust. 1 nie wyłącza uprawnień organów i instytucji wynikających z odrębnych przepisów.

Art. 30. Rzecznik składa corocznie, w terminie 60 dni od zakończenia roku kalendarzowego, Prezesowi Rady Ministrów sprawozdanie ze swojej działalności oraz uwagi o stanie przestrzegania prawa i interesów osób, o których mowa w art. 5 ust. 1. Sprawozdanie jest jawne.

Art. 31. W ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 98, poz. 610, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 60, poz. 702, z 2001 r. Nr 8, poz. 64 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 153, poz. 1271 i Nr 241, poz. 2074) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 200:

a) uchyla się ust. 1,

b) w ust. 2 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

„Zadaniem organu nadzoru jest:”;

2) uchyla się art. 200a;

3) w art. 202:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do decyzji organu nadzoru stosuje się art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego.”;

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Organ nadzoru może nadać decyzji administracyjnej rygor natychmiastowej wykonalności, również jeżeli wymaga tego interes członków funduszy emerytalnych lub uczestników pracowniczych programów emerytalnych.”;

4) uchyla się art. 203;

5) po art. 207 dodaje się art. 207a w brzmieniu:

„Art. 207a. Organ nadzoru może być uczestnikiem postępowania rejestrowego dotyczącego towarzystwa emerytalnego lub funduszu emerytalnego.”;

6) uchyla się art. 208.

Art. 32. W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych (Dz. U. Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 81, poz. 731 i Nr 89, poz. 804) w art. 20:

1) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych,”;

2) uchyla się pkt 8.

Art. 33. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o ustroju sądów administracyjnych i ustawę - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) w art. 51 uchyla się pkt 2.

Art. 34. 1. Przewodniczący Komisji powołany przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełni funkcję do czasu zakończenia kadencji, określonej w ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 155, poz. 1015, z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 101, poz. 1178 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 43, poz. 483, Nr 48, poz. 552, Nr 70, poz. 819, Nr 114, poz. 1193 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 37, poz. 424, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1084 i Nr 110, poz. 1189, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 50, poz. 424 i Nr 60, poz. 535).

2. Powołanie Przewodniczącego Komisji na zasadach określonych w niniejszej ustawie następuje po zakończeniu kadencji, o której mowa w ust. 1.

Art. 35. 1. Rzecznik powołany przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełni funkcję do czasu zakończenia kadencji, określonej w ustawie, o której mowa w art. 34 ust. 1.

2. Powołanie Rzecznika na zasadach określonych w niniejszej ustawie następuje po zakończeniu kadencji, o której mowa w ust. 1.

Art. 36. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

8.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów

USTAWA

z dnia 12 grudnia 2003 r.

o ogólnym bezpieczeństwie produktów

(Dz. U. z 2003 roku, Nr 229, poz. 2275, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów, obowiązki producentów i dystrybutorów w zakresie bezpieczeństwa produktów oraz zasady i tryb sprawowania nadzoru w celu zapewnienia bezpieczeństwa produktów wprowadzanych na rynek.

Art. 2. 1. Ustawę stosuje się do:

1) produktów, dla których przepisy odrębne nie określają szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa;

2) zagrożeń związanych z produktami, dla których przepisy odrębne określają szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa, jeżeli zagrożenia te nie są objęte przez przepisy odrębne.

2. Przepisy art. 10 ust. 2-6 - art. 33 ustawy stosuje się również w odniesieniu do produktów, dla których przepisy odrębne określają szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa - w zakresie, w jakim nie regulują tego przepisy odrębne.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do urzędzeń używanych w celu świadczenia usług na rzecz konsumentów, w szczególności do urzędzeń obsługiwanych przez usługodawcę, którymi konsumenci przemieszczają się lub podróżują.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) produkt - rzecz ruchomą nową lub używaną, jak i naprawianą lub regenerowaną przeznaczoną do użytku konsumentów lub co do której istnieje prawdopodobieństwo, że może być używana przez konsumentów, nawet jeżeli nie była dla nich przeznaczona, dostarczaną lub udostępnianą przez producenta lub dystrybutora, zarówno odpłatnie, jak i nieodpłatnie, w tym również w ramach świadczenia usługi; produktem nie jest rzecz używana dostarczana jako antyk albo jako rzecz wymagająca naprawy lub regeneracji przed użyciem, o ile dostarczający powiadomił konsumenta o tych właściwościach rzeczy;

2) producent:

a) przedsiębiorcę prowadzącego w Unii Europejskiej lub na terytorium państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym działalność polegającą na wytwarzaniu produktu albo każdą inną osobę, która występuje jako wytwórca, umieszczając na produkcie bądź do niego dołączając swoje nazwisko, nazwę, znak towarowy bądź inne odróżniające oznaczenie, a także osobę, która naprawia lub regeneruje produkt,

b) przedstawiciela wytwórcy, a jeżeli wytwórca nie wyznaczył przedstawiciela - importera produktu, w przypadkach gdy wytwórca nie prowadzi działalności w Unii

Europejskiej lub na terytorium państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,

c) przedsiębiorcę uczestniczącego w dowolnym etapie procesu dostarczania lub udostępniania produktu, jeżeli jego działanie może wpływać na właściwości produktu związane z jego bezpieczeństwem;

3) dystrybutor - przedsiębiorcę uczestniczącego w dowolnym etapie procesu dostarczania lub udostępniania produktu, którego działalność nie wpływa na właściwości produktu związane z jego bezpieczeństwem;

4) wypadek konsumencki - zaistniałe w związku z używaniem produktów zdarzenie nagłe, którego następstwem jest zgon albo uszkodzenie ciała wymagające udzielenia pomocy medycznej, w szczególności skaleczenie, zatrucie, oparzenie, ugryzienie lub użądlenie;

5) wprowadzenie na rynek - dostarczanie lub udostępnianie przez producenta lub dystrybutora produktu dystrybutorowi lub konsumentowi;

6) wprowadzenie na rynek polski - dostarczenie lub udostępnienie produktu po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2

Ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów

Art. 4. 1. Produktem bezpiecznym jest produkt, który w zwykłych lub w innych, dających się w sposób uzasadniony przewidzieć, warunkach jego używania, z uwzględnieniem czasu korzystania z produktu, a także, w zależności od rodzaju produktu, sposobu uruchomienia oraz wymogów instalacji i konserwacji, nie stwarza żadnego zagrożenia dla konsumentów lub stwarza znikome zagrożenie, dające się pogodzić z jego zwykłym używaniem i uwzględniające wysoki poziom wymagań dotyczących ochrony zdrowia i życia ludzkiego.

2. Przy ocenie bezpieczeństwa produktu uwzględnia się:

1) cechy produktu, w tym jego skład, opakowanie, instrukcję montażu i uruchomienia, a także - biorąc pod uwagę rodzaj produktu - instrukcję instalacji i konserwacji;

2) oddziaływanie na inne produkty, jeżeli można w sposób uzasadniony przewidzieć, że będzie używany łącznie z innymi produktami;

3) wygląd produktu, jego oznakowanie, ostrzeżenia i instrukcje dotyczące jego użytkowania i postępowania z produktem zużytym oraz wszelkie inne udostępniane konsumentowi wskazówki lub informacje dotyczące produktu;

4) kategorie konsumentów narażonych na niebezpieczeństwo w związku z używaniem produktu, w szczególności dzieci i osoby starsze.

Art. 5. 1. Produkt, który nie spełnia wymagań określonych w art. 4, nie jest produktem bezpiecznym.

2. Do stwierdzenia, że produkt nie jest bezpieczny, nie wystarcza możliwość osiągnięcia wyższego poziomu bezpieczeństwa lub dostępność innych produktów stwarzających mniejsze zagrożenia dla konsumentów.

3. Przy dokonywaniu oceny, czy produkt stwarza poważne zagrożenie, przez które rozumie się wymagające natychmiastowych działań naruszenie wymagań bezpieczeństwa, uwzględnia się bezpośrednio lub odsunięte w czasie skutki używania produktu, w tym stopień i prawdopodobieństwo utraty zdrowia lub życia przez konsumentów, stopień narażenia poszczególnych kategorii konsumentów oraz możliwość prawidłowej oceny ryzyka przez konsumentów i możliwości jego uniknięcia.

Art. 6. 1. W przypadku gdy brak jest szczegółowych przepisów Wspólnoty Europejskiej dotyczących bezpieczeństwa określonego produktu, produkt wprowadzony na rynek polski uznaje się za bezpieczny, jeżeli spełnia określone odrębnymi przepisami polskimi szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów.

2. Domniemywa się, że produkt spełniający wymagania wynikające z norm krajowych państw członkowskich Unii Europejskiej, będących transpozycją norm europejskich uznanych przez Komisję Europejską za zgodne z przepisami dotyczącymi ogólnego bezpieczeństwa produktów, do których odniesienia Komisja Europejska opublikowała w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, jest produktem bezpiecznym w zakresie wymagań objętych tymi normami.

3. W przypadku braku przepisów, o których mowa w ust. 1, lub norm, o których mowa w ust. 2, albo jeżeli produkt nie jest zgodny z tymi normami, bezpieczeństwo produktu ocenia się w szczególności z uwzględnieniem:

1) spełniania przez produkt wymagań wynikających z dobrowolnych norm krajowych państw członkowskich Unii Europejskiej będących transpozycją norm europejskich innych niż normy uznane przez Komisję Europejską za zgodne z przepisami dotyczącymi ogólnego bezpieczeństwa produktów;

2) spełniania przez produkt Polskich Norm;

3) zaleceń Komisji Europejskiej określających wskazówki co do oceny bezpieczeństwa produktu;

4) obowiązujących w danym sektorze zasad dobrej praktyki odnoszących się do bezpieczeństwa produktów;

5) aktualnego stanu wiedzy i techniki;

6) uzasadnionych oczekiwań konsumentów co do bezpieczeństwa produktu.

4. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ogłasza dwa razy w roku, według stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia każdego roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”, numery i tytuły Polskich Norm, będących transpozycją norm europejskich, uznanych przez Komisję Europejską za zgodne z przepisami dotyczącymi ogólnego bezpieczeństwa produktów, do których odniesienia Komisja Europejska opublikowała w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Art. 7. Spełnianie przez produkt wymagań, o których mowa w art. 6, nie wyłącza możliwości stosowania środków określonych ustawą, jeżeli organ nadzoru stwierdzi, że pomimo zgodności z tymi wymaganiami produkt nie jest bezpieczny.

Art. 8. 1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzeń, dodatkowe wymagania dotyczące:

1) bezpieczeństwa i znakowania produktów, które stwarzają zagrożenie dla konsumentów przez to, że ich wygląd wskazuje na inne niż rzeczywiste przeznaczenie,

2) bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych

- mając na uwadze potrzebę zapobiegania i eliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty dla zdrowia i życia konsumentów.

2. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1, Rada Ministrów określi w szczególności informacje, które powinny zostać umieszczone na etykiecie lub opakowaniu produktu.

Art. 9. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa lub znakowania określonych produktów, mając na uwadze potrzebę zapobiegania i eliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty dla zdrowia i życia konsumentów.

Rozdział 3

Obowiązki producentów i dystrybutorów w zakresie bezpieczeństwa produktów

Art. 10. 1. Producent jest zobowiązany wprowadzać na rynek wyłącznie produkty bezpieczne.

2. Producent wprowadzający produkt na rynek polski, w zakresie prowadzonej działalności jest zobowiązany dostarczać konsumentom informacje w języku polskim:

1) umożliwiające im ocenę zagrożeń związanych z produktem w czasie zwykłego lub możliwego do przewidzenia okresu jego używania, jeżeli takie zagrożenia nie są, przy braku odpowiedniego ostrzeżenia, natychmiast zauważalne;

2) dotyczące możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom.

3. Dostarczenie konsumentom odpowiedniego ostrzeżenia o zagrożeniach związanych z produktem nie zwalnia producentów i dystrybutorów z innych obowiązków określonych w niniejszym rozdziale.

4. Producent, zachowując należyłą staranność, w zakresie prowadzonej działalności, jest zobowiązany podejmować działania odpowiednie do właściwości dostarczanego produktu:

1) umożliwiające uzyskiwanie przez tego producenta wiedzy o zagrożeniach, które produkt może stwarzać;

2) mające na celu uniknięcie zagrożeń, w tym - o ile jest to niezbędne - umożliwiające wycofanie produktu z rynku, właściwe i skuteczne ostrzeżenie konsumentów lub wycofanie produktu od konsumentów.

5. Działania, o których mowa w ust. 4 pkt 2, producent podejmuje z własnej inicjatywy lub w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 24 ust. 1, 2 i 4.

6. Działania, o których mowa w ust. 4, mogą w szczególności polegać na:

1) umieszczeniu na produkcie lub jego opakowaniu nazwy i adresu producenta oraz oznaczenia identyfikującego produkt lub, w razie potrzeby, partię produktu, chyba że nieumieszczenie takich informacji jest uzasadnione;

2) przeprowadzaniu badań próbek wprowadzonych na rynek produktów, analizowaniu skarg konsumentów oraz, w miarę potrzeby, prowadzeniu rejestru tych skarg oraz bieżącym informowaniu dystrybutorów o prowadzonej w ten sposób kontroli.

Art. 11. 1. Dystrybutor jest zobowiązany działać z należytą starannością w celu zapewnienia bezpieczeństwa produktów, w szczególności przez niedostarczenie produktów, o których wie lub o których, zgodnie z posiadanymi informacjami i doświadczeniem zawodowym, powinien wiedzieć, że nie spełniają one wymagań bezpieczeństwa.

2. Dystrybutor, w zakresie prowadzonej działalności, jest zobowiązany uczestniczyć w monitorowaniu bezpieczeństwa produktów wprowadzonych na rynek, w szczególności:

1) przyjmować od konsumentów informacje o zagrożeniach powodowanych przez produkty i przekazywać je niezwłocznie producentom, organowi nadzoru oraz Inspekcji Handlowej;

2) przechowywać i niezwłocznie udostępniać na żądanie organu nadzoru i Inspekcji Handlowej dokumentację niezbędną do ustalenia pochodzenia produktów.

Art. 12. 1. Producenci i dystrybutorzy, w zakresie prowadzonej działalności, są zobowiązani współpracować z organem nadzoru i Inspekcją Handlową w celu uniknięcia lub eliminacji zagrożeń stwarzanych przez produkty przez nich dostarczane lub udostępniane.

2. Producent i dystrybutor, którzy uzyskali informację, że wprowadzony na rynek produkt nie jest bezpieczny, są zobowiązani powiadomić o tym niezwłocznie organ nadzoru.

3. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 2, zawiera co najmniej:

1) informacje umożliwiające dokładną identyfikację produktu lub partii produktów;

2) opis zagrożenia stwarzanego przez produkt;

3) informacje mogące służyć ustaleniu przebiegu obrotu produktem;

4) opis działań podjętych w celu zapobieżenia zagrożeniom związanym z produktem.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór powiadomienia, o którym mowa w ust. 2,

2) przypadki i rodzaje produktów, w odniesieniu do których nie są wymagane powiadomienia, o których mowa w ust. 2

- uwzględniając w szczególności potrzebę zapewnienia jednolitości informacji przekazywanych przez producentów i dystrybutorów prowadzących działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i w Unii Europejskiej.

Rozdział 4

Nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów

Art. 13. Organem sprawującym nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów w zakresie określonym ustawą jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „organem nadzoru”, który wykonuje swoje zadania przy pomocy Inspekcji Handlowej.

Art. 14. Nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów obejmuje:

1) okresowe monitorowanie oraz ocenę skuteczności kontroli spełniania przez produkty ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa, z uwzględnieniem rodzajów kontrolowanych produktów i badanych zagrożeń;

2) zatwierdzanie okresowych planów kontroli produktów w zakresie spełniania ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i monitorowanie ich realizacji;

3) prowadzenie postępowań w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów;

4) prowadzenie rejestru produktów niebezpiecznych oraz gromadzenie danych o produktach, które nie spełniają szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa;

5) gromadzenie informacji dotyczących bezpieczeństwa produktów, przekazywanie ich właściwym organom oraz monitorowanie sposobu wykorzystania tych informacji;

6) gromadzenie przekazywanych przez producentów i dystrybutorów powiadomień, o których mowa w art. 12 ust. 3.

Art. 15. Konsumenci i inne osoby mogą:

1) przekazywać organowi nadzoru lub Inspekcji Handlowej informacje o niespełnieniu wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów;

2) zgłaszać organowi nadzoru wnioski w sprawie działania nadzoru rynku i kontroli ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa produktów;

3) przedstawiać organowi nadzoru opinie w sprawie środków podjętych na podstawie art. 28.

Art. 16. 1. Organ nadzoru przekazuje informacje o prawdopodobieństwie niespełniania przez produkt wprowadzony na rynek wymagań dotyczących bezpieczeństwa, w szczególności informacje przekazane przez konsumentów Inspekcji Handlowej albo:

1) Państwowej Inspekcji Sanitarnej,

2) Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,

3) Urzędowi Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

- zgodnie z właściwością określoną odrębnymi przepisami.

2. skreślony

Art. 17. 1. Kontrola produktów w zakresie spełniania ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa jest wykonywana przez Inspekcję Handlową.

2. Do kontroli, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 25, z późn. zm.), z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

3. Inspekcja Handlowa podejmuje czynności kontrolne na wniosek organu nadzoru lub z urzędu.

4. W przypadkach, o których mowa w art. 15 pkt 1, Inspekcja Handlowa może podjąć czynności kontrolne.

Art. 18. 1. W toku prowadzonego postępowania kontrolnego Inspekcja Handlowa może w szczególności:

1) żądać wszelkich informacji niezbędnych do stwierdzenia, czy produkt jest bezpieczny;

2) sprawdzać, w ramach posiadanych uprawnień, bezpieczeństwo wprowadzonych na rynek produktów, aż do ostatniego etapu ich używania.

1a. W toku kontroli wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej pobiera nieodpłatnie trzy próbki produktu, z których jedną przeznaczają się do badań, druga stanowi próbkę kontrolną, a trzecia rozjemczą.

1b. Próbkę rozjemczą może być poddana badaniom na wniosek organu nadzoru lub strony.

1c. Próbkę rozjemczą zwalnia wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej, na wniosek organu nadzoru.

1d. W przypadku gdy u kontrolowanego ujawniono tylko jeden egzemplarz produktu, a wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej stwierdził w wyniku przeprowadzenia badań organoleptycznych, że istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny, egzemplarz ten stanowi próbkę rozjemczą.

2. skreślony

3. skreślony

4. skreślony

5. Jeżeli zostało stwierdzone, że istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej przekazuje organowi nadzoru za pośrednictwem Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej protokół kontroli wraz z aktami kontroli po upływie terminu do wniesienia uwag, niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni.

6. W przypadku gdy kontrola dotyczyła kilku produktów, organowi nadzoru przekazuje się akta kontroli w zakresie dotyczącym produktu, w stosunku do którego stwierdzono, że istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że nie jest bezpieczny.

Art. 19. 1. Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono, że produkt nie jest oznakowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale 2 oraz przepisami wydanymi na podstawie art. 8 i 9, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej może, w drodze decyzji, żądać usunięcia niezgodności w określonym terminie.

2. Jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono, że produkt może stwarzać zagrożenie w określonych warunkach, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej może, w drodze decyzji:

1) żądać oznakowania produktu odpowiednimi wyraźnie i zrozumiale sformułowanymi w języku polskim ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie może on stwarzać;

2) wstrzymać wprowadzanie produktu na rynek do czasu jego odpowiedniego oznakowania.

3. Kopie decyzji, o których mowa w ust. 1 i 2, są niezwłocznie przekazywane organowi nadzoru za pośrednictwem Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej.

4. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej może upoważnić inspektora Inspekcji Handlowej do wydania w jego imieniu, w toku kontroli, decyzji, o których mowa w ust. 1 lub 2.

Art. 20. 1. Organ nadzoru wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu, zwane dalej „postępowaniem”, w przypadku gdy z ustaleń kontroli wynika znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie spełnia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa.

2. Protokół kontroli i akta kontroli są dowodem w sprawie.

3. Organ nadzoru może wszcząć z urzędu postępowanie, jeżeli z innych dostępnych informacji, w szczególności z powiadomienia przekazanego przez organy kraju członkowskiego Unii Europejskiej, wynika, że produkt może nie być bezpieczny.

4. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 3, oraz wyniki badań przeprowadzonych w laboratorium akredytowanym w kraju członkowskim Unii Europejskiej są dowodami w sprawie.

Art. 20a. Organ nadzoru, w toku prowadzonego postępowania lub w celu wstępnego zbadania zasadności jego wszczęcia, może:

1) poddawać badaniom próbki produktów lub powoływać biegłych w celu wydania opinii na temat bezpieczeństwa produktów;

2) żądać informacji niezbędnych do stwierdzenia, czy produkt jest bezpieczny;

3) występować z wnioskiem do Inspekcji Handlowej o przeprowadzenie kontroli w celu ustalenia, czy produkt spełnia ogólne wymagania bezpieczeństwa lub czy przedsiębiorca wyeliminował zagrożenia stwarzane przez produkt.

Art. 21. 1. Stroną postępowania jest producent lub dystrybutor, wobec którego postępowanie zostało wszczęte, w szczególności przedsiębiorca odpowiedzialny za pierwszy etap dystrybucji na polskim rynku.

2. skreślony

3. Organizacja społeczna może występować z żądaniem dopuszczenia jej do udziału w postępowaniu, jeżeli jej celem statutowym jest ochrona interesów konsumentów lub gdy stroną postępowania jest członek tej organizacji.

4.

5. Postępowanie powinno być zakończone niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 4 miesięcy od dnia jego wszczęcia.

Art. 22. 1. W toku postępowania organ nadzoru może, w drodze postanowienia, wyznaczyć stronie termin na wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt.

2. skreślony

Art. 22a.1. Dowodem z dokumentu w postępowaniu może być tylko oryginał dokumentu lub jego kopia poświadczona przez organ administracji publicznej, notariusza, adwokata, radcę prawnego lub upoważnionego pracownika przedsiębiorcy.

2. Jeżeli dokument został sporządzony w języku obcym, należy przedłożyć także poświadczone przez tłumacza przysięgłego tłumaczenie na język polski tego dokumentu albo jego części mającej stanowić dowód w sprawie.

Art. 23. 1. Jeżeli w toku postępowania organ nadzoru stwierdzi, że istnieje znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny, zakazuje, w drodze decyzji, producentowi lub dystrybutorowi jego dostarczania, oferowania lub prezentowania przez czas niezbędny do przeprowadzenia oceny, badań i kontroli jego bezpieczeństwa, nie dłuższy jednak niż 30 dni. Złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie wstrzymuje wykonania decyzji.

2. W przypadkach szczególnie skomplikowanych oraz jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia badań, organ nadzoru może, w drodze decyzji, przedłużyć okres obowiązywania zakazu, o którym mowa w ust. 1, z tym że łączny okres trwania zakazu nie może przekroczyć 90 dni. Złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie wstrzymuje wykonania decyzji.

3. Organ nadzoru może poinformować opinię publiczną o wydaniu decyzji, o której mowa w ust. 1, jeżeli uzna, że produkt może powodować poważne zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów.

Art. 24. 1. W przypadku stwierdzenia, że produkt może stwarzać zagrożenie w określonych warunkach, organ nadzoru może, w drodze decyzji:

1) żądać oznakowania produktu odpowiednimi, wyraźnie i zrozumiale sformułowanymi w języku polskim ostrzeżeniami o zagrożeniach, jakie produkt może stwarzać;

2) uzależnić wprowadzanie produktu na rynek od wcześniejszego spełnienia ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa.

2. W przypadku stwierdzenia, że produkt może stwarzać zagrożenie dla określonych kategorii konsumentów, organ nadzoru może, w drodze decyzji, nakazać ostrzeżenie tych konsumentów lub powiadomienie opinii publicznej o zagrożeniu, określając termin i formę ostrzeżenia lub powiadomienia.

3. Organ nadzoru może z urzędu podjąć działania, o których mowa w ust. 2.

4. W przypadku stwierdzenia, że produkt nie jest bezpieczny, organ nadzoru w drodze decyzji:

1) w przypadku produktów, które nie zostały wprowadzone na rynek:

a) nakazuje wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt,

b) zakazuje wprowadzania produktu na rynek i nakazuje podjęcie czynności niezbędnych do zapewnienia przestrzegania tego nakazu;

2) w przypadku produktów wprowadzonych na rynek, nakazuje:

a) wyeliminowanie zagrożeń stwarzanych przez produkt,

b) natychmiastowe wycofanie produktu z rynku,

c) ostrzeżenie konsumentów, określając termin i formę ostrzeżenia,

d) wycofanie produktu od konsumentów i jego zniszczenie.

5. Wycofanie produktu z rynku polega na odebraniu przez producenta wszystkich egzemplarzy produktu od dystrybutorów oraz zakazaniu prezentowania i oferowania przez dystrybutorów takiego produktu konsumentom.

6. Wycofanie produktu od konsumentów i jego zniszczenie może zostać nakazane wyłącznie w przypadku, gdy inne działania byłyby niewystarczające dla zapobieżenia poważnym zagrożeniom powodowanym przez produkt.

7. Jeżeli organ nadzoru nakazuje wycofanie produktu od konsumentów, producent jest obowiązany odebrać produkt dostarczony przez konsumentów i zwrócić kwotę, za jaką produkt został nabyty, bez względu na stopień zużycia produktu.

8. Konsumentowi będącemu w posiadaniu produktu, w odniesieniu do którego wydano decyzję nakazującą wycofanie od konsumentów, przysługuje roszczenie o odkupienie produktu za kwotę, za jaką produkt został nabyty, bez względu na stopień jego zużycia.

9. Roszczenie, o którym mowa w ust. 8, przysługuje konsumentowi:

1) wobec dystrybutora, od którego konsument nabył produkt, o ile konsument posiada dowód zakupu produktu;

2) wobec producenta produktu, jeżeli konsument nie dysponuje dowodem zakupu.

10. Środki, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, mogą być stosowane pojedynczo lub łącznie w zależności od zakresu i rodzaju stwierdzonych niezgodności z wymaganiami dotyczącymi ogólnego bezpieczeństwa produktu, jak również zagrożenia stwarzanego przez produkt, oraz mają mieć na celu wyłącznie odwrócenie niebezpieczeństwa oraz zapewnienie ochrony zdrowia i życia konsumentów.

11. W przypadku stwierdzenia, że produkt stwarza poważne zagrożenie, organ nadzoru nadaje decyzjom, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, rygor natychmiastowej wykonalności.

12. W decyzji, o której mowa w ust. 1, 2 i 4, organ nadzoru określa termin i sposób poinformowania przez stronę o wykonaniu tej decyzji.

13. Organ nadzoru może wystąpić z wnioskiem do Inspekcji Handlowej o przeprowadzenie kontroli mającej na celu stwierdzenie, czy decyzje, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, zostały wykonane.

14. Organ nadzoru wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, jeżeli:

- 1) stwierdzi, że produkt jest bezpieczny;
- 2) producent lub dystrybutor usunął przyczyny zagrożeń;
- 3) postępowanie z innych przyczyn stało się bezprzedmiotowe.

Art. 25. Decyzje organu nadzoru, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 4, stanowią podstawę wpisu do rejestru produktów niebezpiecznych.

Art. 25a.1. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 24 ust. 1, 2, 4 albo ust. 14 pkt 2, opłaty związane z badaniami i opiniami biegłych ponosi strona postępowania.

2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.

3. W przypadku stwierdzenia, że produkt spełnia wymagania bezpieczeństwa, opłaty związane z badaniami lub wydanymi opiniami ponoszone są z budżetu państwa.

4. Egzekucja należności pieniężnych, o których mowa w ust. 2, następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

5. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej rozstrzyga o obowiązku uiszczenia poniesionych przez siebie kosztów w drodze postanowienia, po otrzymaniu informacji o zakończeniu postępowania przez organ nadzoru. Na postanowienie służy zażalenie.

6. Organ nadzoru rozstrzyga o obowiązku uiszczenia poniesionych przez siebie kosztów w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Art. 26. W zakresie nieuregulowanym ustawą do postępowania w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 27. 1. Informacje objęte tajemnicą przedsiębiorstwa, rozumiane jako nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne oraz organizacyjne przedsiębiorstwa, lub inne informacje, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności, uzyskane w toku kontroli lub postępowania, mogą być wykorzystane wyłącznie do celów, do których zostały zgromadzone, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Informacje uzyskane w toku kontroli lub postępowania, inne niż określone w ust. 1, nie podlegają ujawnieniu przez organ kontroli i nadzoru pod warunkiem, że

przekazujący je wskaże przyczynę, dla której wnioskuje o ich nieujawnianie, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli zachodzi konieczność ujawnienia informacji oraz dowodów uzyskanych w toku kontroli lub postępowania, organ kontroli lub nadzoru ujawni je w zakresie niezbędnym do wyjaśnienia podjętych w postępowaniu rozstrzygnięć.

Art. 28.1. Jeżeli Komisja Europejska stwierdzi, że produkt lub rodzaj produktów stwarza poważne zagrożenie, i uzna za niezbędne podjęcie w tym zakresie działań przez kraje członkowskie Unii Europejskiej, uznaje się, że taki produkt lub kategoria produktów nie są bezpieczne w rozumieniu przepisów ustawy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, środki określone ustawą, biorąc pod uwagę zakres i rodzaj stwarzanych przez produkt lub rodzaj produktów zagrożeń. W rozporządzeniu można określić sposób, w jaki producenci i dystrybutorzy są zobowiązani wykazać, że środki te zostały zrealizowane, w szczególności przez poddanie produktów badaniom, przechowywanie lub udostępnianie dokumentacji potwierdzającej zrealizowanie wprowadzonego w drodze rozporządzenia środka, biorąc pod uwagę wymagania wskazane przez Komisję Europejską.

3. Jeżeli Komisja Europejska stwierdzi, że produkt lub rodzaj produktów może być badany wyłącznie przez niektóre jednostki badawcze, w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 2, określa się rodzaje tych jednostek.

Art. 29.1. Organ nadzoru informuje Komisję Europejską, w zakresie i na zasadach przez nią określonych, w szczególności o:

1) decyzjach ograniczających wprowadzanie na rynek produktów lub nakazujących ich wycofanie z rynku lub nakazujących wycofanie produktów od konsumentów, podając uzasadnienie podjęcia takich działań;

2) stwierdzeniu istnienia poważnego zagrożenia wymagającego natychmiastowych działań, zwłaszcza gdy produkt może znajdować się w obrocie w innych krajach członkowskich Unii Europejskiej;

3) działaniach podjętych z własnej inicjatywy przez producentów lub dystrybutorów w celu zapobieżenia lub wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty;

4) opiniach zgłoszonych w sprawie środków podjętych na podstawie art. 28.

2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do wyrobów medycznych i produktów leczniczych oraz artykułów rolno-spożywczych.

3. Uzyskane od Komisji Europejskiej informacje o niespełnieniu przez produkty wymagań bezpieczeństwa organ nadzoru przekazuje zgodnie z właściwością Inspekcji Handlowej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, organom wyspecjalizowanym w rozumieniu przepisów o systemie oceny zgodności, organom celnym oraz innym właściwym organom.

4. Organy, którym przekazano informacje, o których mowa w ust. 3, niezwłocznie zawiadamiają organ nadzoru o sposobie ich wykorzystania, w szczególności o działaniach podjętych w przypadku stwierdzenia, że produkt znajduje się na polskim rynku.

Art. 30. 1. Organ nadzoru prowadzi rejestr produktów niebezpiecznych.

2. W rejestrze produktów niebezpiecznych są gromadzone informacje o produktach, które nie spełniają ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa, w szczególności:

1) dane umożliwiające identyfikację produktu;

2) informacje o:

a) rodzaju i zakresie zagrożeń stwarzanych przez produkt,

b) środkach, jakie zastosowano w odniesieniu do produktu.

3. Organ nadzoru dokonuje wpisów do rejestru produktów niebezpiecznych w przypadku wydania decyzji, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 4.

4. Organ nadzoru usuwa wpis w rejestrze w przypadku gdy osoba zainteresowana udowodni, że:

1) wycofano produkt z rynku;

2) niezgodności z wymaganiami dotyczącymi bezpieczeństwa zostały wyeliminowane.

4a. W celu potwierdzenia, że z rynku wycofano produkty niespełniające wymagań bezpieczeństwa lub że niezgodności z wymaganiami bezpieczeństwa zostały wyeliminowane, organ nadzoru może wystąpić z wnioskiem do Inspekcji Handlowej o przeprowadzenie kontroli.

4b. Wpis w rejestrze usuwa się nie wcześniej niż:

1) w terminie 6 miesięcy od przekazania przez osobę zainteresowaną dowodów wycofania produktu z rynku - w przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 1;

2) w terminie 12 miesięcy od przekazania przez osobę zainteresowaną dowodów potwierdzających wyeliminowanie niezgodności z wymaganiami bezpieczeństwa - w przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 2.

4c. W przypadku wystąpienia z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli, o której mowa w ust. 4a, terminy, o których mowa w ust. 4b, liczy się od zakończenia kontroli.

5. Wpis w rejestrze produktów niebezpiecznych anuluje się, jeżeli decyzja, na podstawie której dokonano wpisu, została uchylona lub stwierdzono jej nieważność.

6. Informacje zawarte w rejestrze produktów niebezpiecznych są publicznie dostępne.

7. Organ nadzoru może w każdym czasie odrębnie podać do publicznej wiadomości fakt dokonania wpisu do rejestru produktów niebezpiecznych.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób prowadzenia rejestru produktów niebezpiecznych, mając na względzie bezpieczeństwo zdrowia i życia ludzi oraz potrzebę zapewnienia prawidłowości działania rejestru.

Art. 31. 1. Organ nadzoru prowadzi utworzony na podstawie dotychczasowych przepisów krajowy system informacji o produktach niebezpiecznych.

2. W krajowym systemie informacji o produktach niebezpiecznych są gromadzone informacje o:

1) produktach, które nie spełniają ogólnych wymagań bezpieczeństwa; produkt zostaje objęty systemem po wpisaniu go do rejestru produktów niebezpiecznych;

2) produktach, które nie spełniają szczegółowych wymagań bezpieczeństwa; produkt zostaje objęty systemem na wniosek organu wymienionego w art. 16 ust. 1;

3) wyrobach niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami; wyrób zostaje objęty systemem po wpisaniu go do rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami;

4) innych produktach, jeżeli określają to przepisy odrębne; produkt zostaje objęty systemem w przypadkach określonych w tych przepisach.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia krajowego systemu informacji o produktach niebezpiecznych, mając na względzie ochronę interesów konsumentów, a w szczególności ich zdrowia i życia.

Art. 32. 1. Minister właściwy do spraw zdrowia prowadzi utworzony na podstawie dotychczasowych przepisów krajowy system monitorowania wypadków konsumenckich, zwany dalej „systemem monitorowania”, oraz pokrywa koszty jego funkcjonowania z części budżetu państwa, której jest dysponentem.

2. Zadaniem systemu monitorowania jest gromadzenie informacji dotyczących wypadków konsumenckich, w szczególności danych o okolicznościach wypadków i ich skutkach zdrowotnych oraz o produktach mających związek z wypadkami.

3. Dane o wypadkach konsumenckich są zbierane przez wybrane zakłady opieki zdrowotnej, zwane dalej „placówkami terenowymi”, działające w tym zakresie na podstawie umów zawartych z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

4. Wyboru placówek terenowych minister właściwy do spraw zdrowia dokonuje w porozumieniu z organami założycielskimi.

5. Dane dotyczące wypadków konsumenckich zbierane przez placówki terenowe są przekazywane do systemu monitorowania w sposób umożliwiający ich jednolite przetwarzanie i zapewniający ochronę danych osobowych zgodnie z odrębnymi przepisami.

6. Informacje o wypadkach konsumenckich, ich okolicznościach i przyczynach, gromadzone w systemie monitorowania, są przekazywane organowi nadzoru.

7. Systemem monitorowania zarządza powoływany i odwoływany przez ministra właściwego do spraw zdrowia administrator systemu, który nadzoruje i koordynuje działanie placówek terenowych, przetwarza dane o wypadkach konsumenckich, przygotowuje i uzgadnia preliminarze kosztów, opracowuje analizy i raporty dotyczące wypadków konsumenckich.

8. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób działania systemu monitorowania, w tym:

1) sposób zbierania i przekazywania oraz szczegółowy zakres danych gromadzonych w systemie monitorowania,

2) rodzaj i terminy informacji przekazywanych organowi nadzoru,

3) tryb powoływania i odwoływania administratora systemu oraz jego szczegółowe zadania

- uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawności funkcjonowania systemu monitorowania oraz rzetelności gromadzonych informacji i ich przydatności w zapobieganiu wypadkom konsumenckim.

Art. 33.1. Zasady postępowania organów celnych w przypadku, gdy podczas kontroli celnej produktów, które mają być objęte dopuszczeniem do obrotu, organ stwierdzi, że istnieją uzasadnione okoliczności wskazujące, że produkt nie spełnia ogólnych lub szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa, określają przepisy odrębne.

2. Opinie w sprawie spełniania przez produkt ogólnych lub szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa na wniosek organów celnych wydają organy, o których mowa w art. 16 ust. 1.

3. O działaniach podjętych w odniesieniu do zatrzymanych produktów organy celne informują organ nadzoru.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowy tryb postępowania organów celnych przy zatrzymywaniu produktów,

2) tryb wydawania opinii przez organy, o których mowa w art. 16 ust. 1, oraz sposób postępowania z taką opinią,

3) szczegółowy sposób umieszczania przez organy celne adnotacji na dokumentach towarzyszących produktom zatrzymanym przez organy celne

- mając na uwadze w szczególności konieczność zapobiegania przywozowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktów, które nie spełniają wymagań bezpieczeństwa, oraz biorąc pod uwagę przepisy Wspólnoty Europejskiej obowiązujące w tym zakresie.

Rozdział 4a

Kary pieniężne

Art. 33a. 1. Organ nadzoru może, w drodze decyzji, nałożyć na producenta lub dystrybutora karę pieniężną w wysokości do 100 000 zł za:

1) niewykonanie obowiązku określonego w art. 12 ust. 2;

2) nieudzielenie informacji niezbędnych do stwierdzenia, czy produkt jest bezpieczny lub udzielenie informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd;

3) niewykonanie decyzji organu nadzoru wydanej na podstawie art. 24 ust. 1, 2 albo 4;

4) wprowadzenie na rynek produktu umieszczonego w rejestrze produktów niebezpiecznych.

2. Organ nadzoru może, w drodze decyzji, nałożyć na producenta karę pieniężną w wysokości do 100 000 zł za:

1) niewykonanie obowiązków określonych w art. 10 ust. 2;

2) wprowadzenie na rynek produktu niespełniającego wymagań bezpieczeństwa.

3. Organ nadzoru może, w drodze decyzji, nałożyć na dystrybutora karę pieniężną w wysokości do 100 000 zł za:

1) dostarczanie produktów, o których wie, lub o których, zgodnie z posiadanymi informacjami i doświadczeniem zawodowym powinien wiedzieć, że nie spełniają one wymagań bezpieczeństwa;

2) nieprzekazanie producentom, organowi nadzoru oraz Inspekcji Handlowej informacji przekazywanych przez konsumentów o zagrożeniach powodowanych przez produkty;

3) nieprzedstawienie organowi nadzoru lub Inspekcji Handlowej dokumentacji niezbędnej do ustalenia pochodzenia produktu.

4. Wysokość kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1-3, ustala się, uwzględniając w szczególności stopień oraz okoliczności naruszenia obowiązków.

5. Karę pieniężną uiszcza się w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji organu nadzoru.

6. Egzekucja kary pieniężnej następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

7. Środki finansowe pochodzące z kar pieniężnych stanowią dochód budżetu państwa.

Rozdział 5 skreślony

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 38. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 25, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:

„1b) kontrola produktów w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275) w zakresie spełniania ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa,”;

2) w art. 10 po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:

„10a) przygotowywanie i przekazywanie do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

a) planów kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów, z uwzględnieniem kategorii kontrolowanych produktów,

b) kwartalnych i rocznych sprawozdań dotyczących kontroli przeprowadzonych w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów, z uwzględnieniem kategorii kontrolowanych produktów, stwierdzonych zagrożeń i podjętych działań”;

3) w art. 18:

a) uchyla się ust. 1a,

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Wojewódzki inspektor może upoważnić inspektora do wydania w jego imieniu w toku kontroli decyzji, o której mowa w ust. 1.

3. Decyzją, o której mowa w ust. 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.”.

Art. 39. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. Nr 166, poz. 1360 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718, Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1652) po art. 43 dodaje się art. 43a w brzmieniu:

„Art. 43a. 1. Zasady postępowania organów celnych w przypadku, gdy podczas kontroli celnej wyrobów, które mają być dopuszczone do obrotu, organ stwierdzi, że istnieją uzasadnione okoliczności wskazujące, że wyrób nie spełnia zasadniczych wymagań, określają przepisy odrębne.

2. Opinie w sprawie spełniania przez wyrób zasadniczych wymagań na wniosek organów celnych wydają organy wyspecjalizowane.

3. O działaniach podjętych w odniesieniu do zatrzymanych wyrobów organy celne informują organ nadzoru.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb postępowania organów celnych przy zatrzymywaniu wyrobów,
- 2) tryb wydawania i postępowania z opinią wydaną przez organ wyspecjalizowany,
- 3) szczegółowy sposób umieszczania przez organy celne adnotacji na dokumentach towarzyszących wyrobom zatrzymanym przez organy celne

- mając na uwadze w szczególności konieczność zapobiegania przywózowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyrobów, które nie spełniają zasadniczych wymagań, oraz biorąc pod uwagę przepisy Wspólnoty Europejskiej obowiązujące w tym zakresie.”.

Art. 40. Postępowania wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają rozpatrzeniu według przepisów dotychczasowych.

Art. 41. Produkty wpisane do rejestru produktów niebezpiecznych na podstawie przepisów dotychczasowych wpisuje się do rejestru prowadzonego na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 42. 1. Do dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, jeżeli organ celny podczas kontroli celnej produktów, które mają być objęte dopuszczeniem do obrotu, stwierdzi, że istnieją uzasadnione okoliczności wskazujące, że produkt nie spełnia ogólnych lub szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa, zatrzymuje produkt i występuje o wydanie opinii do organu, o którym mowa w art. 16 ust. 1.

2. Jeżeli organ, o którym mowa w art. 16 ust. 1, wyda opinię, że produkt nie jest bezpieczny, organ celny cofa produkt za granicę albo, gdy cofnięcie nie jest możliwe, nadaje produktowi przeznaczenie celne - powrotny wywóz. W przypadku gdy nie jest możliwe cofnięcie produktu albo jego powrotny wywóz, organ celny może dokonać sprzedaży produktu osobie, która zobowiąże się do dokonania jego powrotnego wywozu, albo nakazać zniszczenie produktu, jeżeli dokonanie jego sprzedaży będzie niemożliwe lub znacznie utrudnione. Organ celny może również wystąpić do sądu o orzeczenie przepadku produktu na rzecz Skarbu Państwa. Sąd na wniosek organu celnego może orzec o przepadku produktu na rzecz Skarbu Państwa.

3. Koszty cofnięcia produktu, jego powrotnego wywozu, sprzedaży lub zniszczenia ponoszą solidarnie: osoba, która wprowadziła produkt na polski obszar celny, osoba, która przyjęła odpowiedzialność za jego przywóz, bądź każda inna osoba, w posiadaniu której produkt się znajduje.

4. W przypadku podjęcia działań, o których mowa w ust. 2, organy celne informują o nich organ nadzoru.

Art. 43. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy wymienionej w art. 45 zachowują moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż do dnia 30 kwietnia 2004 r.

Art. 44. Przepisy art. 6 ust. 1 i ust. 3 pkt 3, art. 20 ust. 4, art. 28, art. 29, art. 33 i art. 39 stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Art. 45. Traci moc ustawa z dnia 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 15, poz. 179, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 166, poz. 1360 oraz z 2003 r. Nr 170, poz. 1652).

Art. 46. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

8.3. Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych

USTAWA

z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

**(tekst pierwotny: Dz. U. 2001 r. Nr 5 poz. 44;
tekst jednolity: Dz. U. 2005 r. Nr 187 poz. 1577, ze zm.)**

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje sprawy jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz organizację i zasady działania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Art. 2. Przepisy ustawy nie dotyczą:

- 1) artykułów rolno-spożywczych wytwarzanych na własny użytek;
- 2) materiału siewnego roślin rolniczych, ogrodniczych i zielarskich w rozumieniu przepisów o nasiennictwie;
- 3) sprzedaży artykułów rolno-spożywczych dokonywanej przez ich producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom, z wyłączeniem produktów objętych wspólną organizacją rynku wina;
- 4) wymagań zdrowotnych, sanitarnych, weterynaryjnych i fitosanitarnych dotyczących artykułów rolno-spożywczych określonych w odrębnych przepisach;
- 5) owoców i warzyw, których wymagania jakości handlowej określają przepisy Unii Europejskiej.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) artykuły rolno-spożywcze - produkty rolne, runo leśne, dziczyznę, organizmy morskie i słodkowodne w postaci surowców, półproduktów oraz wyrobów gotowych otrzymywanych z tych surowców i półproduktów, w tym środki spożywcze;
- 2) żywność (środek spożywczy) - każdą substancję lub produkt w rozumieniu art. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002);
- 3) skreślony
- 4) obrót - czynności w rozumieniu art. 3 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w pkt 2;

5) jakość handlowa - cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi;

6) artykuł rolno-spożywczy w opakowaniu jednostkowym - artykuł rolno-spożywczy przeznaczony do obrotu, umieszczony, przed wprowadzeniem go do obrotu, w opakowaniu uniemożliwiającym zmianę zawartości bez otwierania lub zmiany opakowania, bez względu na to, czy opakowanie obejmuje cały artykuł rolno-spożywczy, czy jego część;

7) partia produkcyjna - określoną ilość artykułu rolno-spożywczego wyprodukowanego, przetworzonego lub zapakowanego w praktycznie takich samych warunkach;

8) próbka - część partii produkcyjnej pobraną jednorazowo, w sposób losowy, w celu kontroli lub oceny w zakresie jakości handlowej artykułu rolno-spożywczego;

9) producent - osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która:

a) produkuje lub paczkuje artykuły rolno-spożywcze, lub

b) wprowadza artykuły rolno-spożywcze do obrotu, jeżeli działalność ta jest zarejestrowana na terytorium któregoś z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Rozdział 2

Jakość handlowa

Art. 4. 1. Wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze powinny spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej, jeżeli w przepisach o jakości handlowej zostały określone takie wymagania, oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta.

2. Określenie wymagań w zakresie jakości handlowej artykułu rolno-spożywczego może nastąpić w szczególności przez ustalenie jego klasy jakości.

Art. 5. Opakowania artykułów rolno-spożywczych wprowadzanych do obrotu powinny zapewniać zachowanie cech istotnych dla danego rodzaju artykułu rolno-spożywczego, decydujących o jego tożsamości.

Art. 6. 1. Wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze są oznakowane.

2. Znakowanie artykułów rolno-spożywczych powinno być wykonane w języku polskim, w sposób czytelny, zrozumiały i widoczny, a w odniesieniu do artykułów rolno-spożywczych w opakowaniach jednostkowych - także w sposób nieusuwalny.

3. Wymóg znakowania w języku polskim, określony w ust. 2, nie dotyczy artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę.

4. Oznakowanie obejmuje wszelkie informacje w postaci wyrazów, opisu, znaku towarowego, firmy, elementów graficznych lub symboli odnoszące się do artykułów rolno-spożywczych, umieszczone na opakowaniu, w dokumencie, na ulotce, etykiecie, obwolucie albo zawieszce, które są dołączone do danego artykułu rolno-spożywczego, lub też go dotyczą.

5. Oznakowanie artykułu rolno-spożywczego nie może w szczególności wprowadzać w błąd konsumenta co do tożsamości tego artykułu, w tym jego rodzaju, właściwości, składu, ilości, trwałości, pochodzenia oraz sposobu produkcji, lub sugerować, że artykuł ten posiada specjalne właściwości, jeżeli ich nie posiada lub jeżeli inne podobne artykuły rolno-spożywcze posiadają takie właściwości.

Art. 7.1. W oznakowaniu opakowanych środków spożywczych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego lub do zakładów żywienia zbiorowego podaje się:

1) nazwę środka spożywczego;

2) dane identyfikujące producenta albo producentów, w tym firmę lub nazwę ze wskazaniem formy prawnej i ich adres, a przypadku osoby fizycznej imię i nazwisko oraz nazwę, pod którą osoba ta wykonuje działalność, oraz jej adres,

3) inne dane niezbędne do identyfikacji środka spożywczego, istotne z punktu widzenia konsumenta.

2. Nazwa środka spożywczego ma precyzyjnie informować konsumenta o rodzaju środka spożywczego, umożliwiać odróżnienie go od podobnych środków spożywczych. Nazwie powinny towarzyszyć informacje dotyczące postaci środka spożywczego lub procesów technologicznych stosowanych w produkcji, w szczególności określające, czy jest to srodek: sproszkowany, liofilizowany, głęboko mrożony, zagęszczony, wędzony - w przypadku gdy brak tej informacji może wprowadzić konsumenta w błąd.

3. Przepisów ust. 1 nie stosuje się w przypadku środków spożywczych w opakowaniach zbiorczych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego, jeżeli treść oznakowania na opakowaniu jednostkowym umieszczonym w takim opakowaniu zbiorczym jest widoczna dla konsumenta.

4. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego, jeżeli największa powierzchnia tego opakowania nie przekracza 10 cm².

5. Artykuły rolno-spożywcze, inne niż środki spożywcze w opakowaniach jednostkowych i zbiorczych przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego, znakuje się przez zamieszczenie informacji zawierającej nazwę artykułu oraz inne istotne z punktu widzenia konsumenta dane niezbędne do identyfikacji tego artykułu.

6. Informacje, o których mowa w ust. 5, w przypadku artykułów rolno-spożywczych:

1) w opakowaniach jednostkowych - umieszcza się na opakowaniu albo na etykiecie, obwolucie lub zawieszce trwale przymocowanej do opakowania;

2) nieopakowanych albo w opakowaniach zbiorczych - umieszcza się w dokumentach przewozowych lub podaje na wywieszkach w miejscu sprzedaży.

Art. 7a.1. Artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu znakuje się ponadto widocznym, czytelnym i nieusuwalnym kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej, umożliwiającym identyfikację artykułu rolno-spożywczego z danej partii produkcyjnej.

2. Kod identyfikacyjny, o którym mowa w ust. 1, jest nadawany przez producenta.

Art. 8. skreślony

Art. 9. Artykuły rolno-spożywcze należy składować i transportować w sposób zapewniający utrzymanie ich właściwej jakości handlowej.

Art. 10. 1. Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy mogą być dopuszczone do obrotu, w rozumieniu przepisów prawa celnego, pod warunkiem przeprowadzenia kontroli jakości handlowej przez organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i sporządzenia protokołu z tej kontroli.

1a. W przypadku konieczności wykonania badań laboratoryjnych artykuły, o których mowa w ust. 1, mogą być za zgodą organu celnego:

1) składowane w miejscu i na warunkach określonych przez organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, do czasu uzyskania wyników badań pobranych przez ten organ próbek, albo

2) skierowane do miejsca przeznaczenia i poddane badaniom laboratoryjnym przez właściwy miejscowo organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

2. W przypadku wydania przez organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych decyzji o zakazie wprowadzenia artykułu rolno-spożywczego do obrotu, o której mowa w art. 30 ust. 1, organ celny odmawia przyjęcia zgłoszenia celnego, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

3. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze rozporządzenia, określi wykaz artykułów rolno-spożywczych, o których mowa w ust. 1, oraz ich minimalne ilości podlegające kontroli jakości handlowej, kierując się znaczeniem tych artykułów dla rynku krajowego.

Art. 11. Artykuły rolno-spożywcze przeznaczone do wywozu za granicę mogą nie spełniać wymagań w zakresie jakości handlowej określonych w ustawie, jeżeli artykuły te spełniają wymagania odbiorcy.

Art. 12. 1. Podjęcie działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi podlega zgłoszeniu wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zgłaszającego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:

1) rolników, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, w zakresie prowadzonej działalności rolniczej;

2) podjęcia działalności gospodarczej w zakresie obrotu detalicznego artykułami rolno-spożywczymi.

3. Zgłoszenia dokonuje się nie później niż w dniu rozpoczęcia działalności gospodarczej; zgłoszenie zawiera:

1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę zgłaszającego;

2) określenie przedmiotu działalności gospodarczej, w tym informację o działalności eksportowej;

3) wskazanie miejsca produkcji, składowania lub konfekcjonowania artykułów rolno-spożywczych.

3a. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 3, dołącza się aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego lub zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej.

4. Zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej, o której mowa w ust. 1, należy zgłosić wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w terminie 7 dni od dnia jej zaprzestania.

Art. 13. 1. Artykuły rolno-spożywcze charakteryzujące się specyficznymi cechami jakości handlowej lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych, mogą być oznakowane znakiem jakości.

2. Minister właściwy do spraw rynków rolnych określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku jakości, mając na względzie, aby znak kojarzył się powszechnie z produkcją roślinną lub zwierzęcą.

3. Znak jakości przyznaje minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

4. Wniosek o przyznanie znaku jakości producent artykułu rolno-spożywczego składa do ministra właściwego do spraw rynków rolnych.

5. – 11. skreślony

Art. 14. 1. Znak jakości przyznawany jest na okres 3 lat.

2. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, na wniosek Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, może, w drodze decyzji, cofnąć przyznanie znaku jakości przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, jeżeli artykuł rolno-spożywczy przestanie spełniać wymagania jakościowe, o których mowa w art. 13 ust. 1.

Art. 15. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze rozporządzenia:

1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi szczegółowy zakres informacji podawanych w oznakowaniu opakowanych środków spożywczych i środków spożywczych bez opakowań przeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego lub do zakładów żywienia zbiorowego oraz sposób znakowania tych środków spożywczych, z wyłączeniem znakowania wartością odżywczą,

2) może określić inne szczegółowe wymagania w zakresie jakości handlowej niektórych artykułów rolno-spożywczych lub ich grup,

3) może określić szczegółowe wymagania w zakresie składowania lub transportu niektórych artykułów rolno-spożywczych,

4) określi szczegółowy zakres i sposób znakowania niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych kodem identyfikacyjnym partii produkcyjnej,

5) może określić sposób żywienia lub warunki chowu zwierząt, mające wpływ na jakość handlową artykułów rolno-spożywczych otrzymywanych z tych zwierząt,

6) może określić szczegółowy zakres i sposób znakowania opakowań niektórych grup i rodzajów artykułów rolno-spożywczych nieprzeznaczonych bezpośrednio dla konsumenta finalnego

- mając na względzie konieczność zapewnienia nabywcy niezbędnych informacji umożliwiających porównanie nabywanego artykułu rolno-spożywczego z innymi artykułami rolno-spożywczymi tego samego rodzaju, zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym oraz zapewnienie właściwej jakości handlowej tych artykułów.

Art. 15a.1. Tusze wieprzowe oraz wołowe poddaje się klasyfikacji i oznacza się znakiem klasy jakości handlowej ustalonej dla danej tuszy, zgodnie z warunkami określonymi w przepisach Unii Europejskiej.

2. Tusze innych zwierząt mogą być klasyfikowane i oznaczane znakiem klasy jakości handlowej.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

1) tusz pochodzących ze świń użytych do rozrodu;

2) tusz wieprzowych pochodzących z rzeźni, w których poddaje się ubojowi:

a) nie więcej niż 200 świń tygodniowo średniorocznie lub

b) wyłącznie świnię urodzoną i tuczoną w tuczarniach tych rzeźni oraz dokonuje się rozbioru wszystkich uzyskanych tusz;

3) tusz wołowych pochodzących z rzeźni, w których poddaje się ubojowi:

a) nie więcej niż 75 sztuk bydła dojrzałego tygodniowo średniorocznie lub

b) niewielkie ilości zwierząt na podstawie umowy z właścicielem.

3a. Za liczbę sztuk poddawanych ubojowi tygodniowo średniorocznie przyjmuje się średnią za ostatni rok kalendarzowy.

3b. W przypadku gdy średnia liczba sztuk poddawanych ubojowi za ostatni rok kalendarzowy jest niższa od wielkości określonych w ust. 3 pkt 2 lit. a lub pkt 3 lit. a, za liczbę sztuk poddawanych ubojowi tygodniowo średniorocznie przyjmuje się średnią za okres ostatnich dwóch lat poprzedzających rok kalendarzowy, w którym ma być prowadzona klasyfikacja.

3c. Organ Inspekcji właściwy ze względu na miejsce poddawania zwierząt ubojowi może wystąpić z wnioskiem do podmiotu obowiązującego do prowadzenia klasyfikacji tusz, o których mowa w ust. 1, o przekazanie informacji o planowanych terminach poddawania zwierząt ubojowi we wskazanym w tym wniosku okresie. Okres ten nie może być dłuższy niż trzy miesiące. Informacje o planowanych terminach poddawania zwierząt ubojowi przekazuje się w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku.

3d. Podmiot poddający zwierzęta ubojowi składa właściwemu ze względu na miejsce poddawania zwierząt ubojowi organowi Inspekcji kwartalną i roczną informację o liczbie uzyskanych tusz:

1) wołowych i wieprzowych;

2) w poszczególnych kategoriach oraz klasach uformowania i otluszczenia - w odniesieniu do tusz bydła dojrzałego, jeżeli poddawał tusze klasyfikacji;

3) w poszczególnych klasach mięsności - w odniesieniu do tusz wieprzowych, jeżeli poddawał tusze klasyfikacji.

3e. Informację, o której mowa w ust. 3d, składa się w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po kwartale lub roku, którego informacja dotyczy.

4. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze rozporządzenia:

1) określi szczegółowy sposób oznaczania klasy jakości handlowej tusz wieprzowych oraz tusz wołowych,

2) określi wzory formularzy służących do sporządzania informacji, o których mowa w ust. 3d,

3) może określić rodzaje tusz innych zwierząt oznaczanych znakiem klasy jakości handlowej oraz sposób ich oznaczania tym znakiem

- mając na względzie potrzebę zastosowania do tych czynności odpowiednich urzędzeń, określenia warunków klasyfikacji umożliwiającej jednolitą rejestrację cen rynkowych oraz zapewnienia odpowiedniej zapłaty producentom.

Rozdział 3

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Art. 16. 1. Tworzy się Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zwaną dalej „*Inspekcją*”.

2. Inspekcja podlega ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

Art. 17. 1. Do zadań Inspekcji należy:

1) nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, a w szczególności:

a) kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,

b) kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrola graniczna tych artykułów,

c) dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,

d) powiadamianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (systemu RASFF) o podjętych decyzjach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych,

e) kontrola artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane, na podstawie odrębnych przepisów, chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne albo nazwy specyficznego charakteru oraz współpraca z jednostkami sprawującymi taką kontrolę w innych państwach;

2) kontrola warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych;

3) skreślony

4) współpraca z właściwymi organami administracji rządowej w województwie, organami innych inspekcji, urzędami celnymi, Policją, jednostkami samorządu terytorialnego oraz państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa;

4a) współpraca z jednostkami organizacyjnymi pełniącymi funkcję agencji płatniczych w zakresie realizacji Wspólnej Polityki Rolnej;

5) współpraca z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz ich obrotem międzynarodowym lub uczestnictwo w pracach tych organizacji;

6) udzielanie informacji i szkolenie w zakresie przepisów i wymagań dotyczących jakości handlowej lub ustalania klas jakości handlowej oraz metod i badań artykułów rolno-spożywczych;

7) współpraca z urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymienianie informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych;

8) wykonywanie innych zadań określonych w przepisach odrębnych.

2. Minister właściwy do spraw rynków rolnych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady organizacji Inspekcji, mając na względzie usprawnienie i ujednoczenie funkcjonowania jej organów.

2a. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji może dotyczyć również sposobu żywienia i warunków chowu zwierząt, jeżeli informacja w tym zakresie została zadeklarowana przy wprowadzaniu artykułu rolno-spożywczego do obrotu.

2b. Minister właściwy do spraw rynków rolnych może, w drodze rozporządzenia, określić szczegółowy sposób kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz wzory dokumentów stwierdzających jakość handlową niektórych artykułów rolno-spożywczych lub ich grup, biorąc pod uwagę konieczność dostosowania sposobu dokonywania kontroli do wymagań związanych ze swobodnym przepływem towarów.

3. Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych w obrocie detalicznym sprawuje Inspekcja Handlowa.

4. Minister właściwy do spraw rynków rolnych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, wykaz przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, mając na względzie zabezpieczenie wprowadzania do obrotu artykułów rolno-spożywczych spełniających wymagania w zakresie jakości handlowej oraz uwzględniając możliwości organizacyjne i techniczne Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Art. 17a.1. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych sprawuje nadzór w zakresie jakości handlowej określonej przepisami Unii Europejskiej odnoszącymi się do:

- 1) mięsa drobiowego;
- 2) jaj;
- 3) tusz wieprzowych;
- 4) tusz wołowych;
- 5) tusz innych zwierząt.

2. Jako laboratorium referencyjne w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej odnoszących się do mięsa drobiowego ustanawia się Centralne Laboratorium Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

3. Minister właściwy do spraw rynków rolnych ogłosi, w drodze obwieszczenia, wykaz przepisów Unii Europejskiej, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 17b. 1. Inspekcja wydaje świadectwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłych osobników męskich, uprawniające do otrzymania refundacji wywozowych, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej dotyczących warunków udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych rodzajów wołowiny bez kości oraz w przepisach Unii Europejskiej dotyczących przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny.

2. Świadectwa, o których mowa w ust. 1, są wydawane na wniosek przedsiębiorcy, złożony na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Inspekcję, po dokonaniu oceny mięsa wołowego w zakresie potwierdzenia jego tożsamości.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera w szczególności:

1) nazwę, siedzibę i adres albo imię i nazwisko, miejsce zamieszkania i adres wnioskodawcy;

2) numer identyfikacji podatkowej (NIP) oraz numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), jeżeli został nadany;

3) informacje o:

a) dacie i miejscu uboju oraz liczbie zwierząt przeznaczonych do uboju, jeżeli wnioskodawca dokonuje uboju,

b) dacie i miejscu uboju, liczbie zwierząt przeznaczonych do uboju oraz dacie i miejscu odkostnienia mięsa i liczbie tusz przeznaczonych do odkostnienia mięsa, jeżeli wnioskodawca dokonuje odkostnienia,

c) państwie przeznaczenia.

4. Do oceny mięsa wołowego i wydawania świadectw, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 31 ust. 2 i 3 oraz 5-7 stosuje się odpowiednio.

5. Za dokonanie czynności związanych z oceną mięsa wołowego, przeprowadzenie badań laboratoryjnych i wydanie świadectw, o których mowa w ust. 1, pobiera się opłatę w wysokości równej opłacie za dokonanie oceny jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzenie badań laboratoryjnych i wydanie świadectwa jakości handlowej, w sposób i w terminach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 31 ust. 8 pkt 2.

Art. 17c. 1. Inspekcja prowadzi kontrole prawidłowości dokonanych transakcji finansowanych z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich, zwane dalej „kontrolami”.

2. Kontrole są prowadzone na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 4045/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Sekcję Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej i uchylającego dyrektywę 77/435/EWG (Dz. Urz. WE L 388 z 30.12.1989, str. 18; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 9, str. 208, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 4045/89”.

3. Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rynków rolnych są organami właściwymi do:

1) przeprowadzania analizy ryzyka w rozumieniu rozporządzenia nr 4045/89 w zakresie prawidłowości dokonanych transakcji finansowanych z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, realizowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, z wyłączeniem refundacji eksportowych;

2) opracowywania projektu rocznego planu kontroli, o którym mowa w rozporządzeniu nr 4045/89;

3) przekazywania Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych planu kontroli.

4. Do przeprowadzania kontroli, w zakresie nieuregulowanym w rozporządzeniu nr 4045/89, stosuje się odpowiednio przepisy art. 24-28.

5. Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych przekazuje ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa oraz ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych protokół z kontroli wraz z dokumentacją jej dotyczącą w terminie 30 dni od dnia zakończenia kontroli.

Art. 18. Zadania Inspekcji wykonują następujące organy:

1) Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zwany dalej „*Głównym Inspektorem*”;

2) wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zwanego dalej „*wojewódzkim inspektorem*”, jako kierownika wojewódzkiej inspekcji jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, wchodzącej w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

Art. 19. 1. Główny Inspektor jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

2. Głównego Inspektora powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych. Prezes Rady Ministrów odwołuje Głównego Inspektora.

3. Zastępców Głównego Inspektora, w liczbie do trzech, powołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek Głównego Inspektora. Minister właściwy do spraw rynków rolnych odwołuje, na wniosek Głównego Inspektora, jego zastępców.

4. Wojewódzkiego inspektora powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek Głównego Inspektora.

5. Zastępcę wojewódzkiego inspektora powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek wojewódzkiego inspektora.

Art. 20. 1. Główny inspektor koordynuje i nadzoruje działalność Inspekcji.

2. Główny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

3. Wojewódzcy inspektorzy wykonują swoje zadania przy pomocy wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

4. Wojewódzki inspektor może tworzyć oddziały wojewódzkiego inspektoratu, za zgodą Głównego Inspektora, w szczególności w celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. b.

5. Główny Inspektor może tworzyć delegatury zamiejscowe Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

6. Minister właściwy do spraw rynków rolnych nadaje, w drodze zarządzenia, statut Głównemu Inspektoratowi. Statut określa w szczególności organizację Głównego Inspektoratu, rodzaje poszczególnych komórek organizacyjnych, zakres zadań oraz wzór znaku Inspekcji.

7. Pracownicy Inspekcji dokonujący kontroli granicznej artykułów rolno-spożywczych na granicy państwa są obowiązani do noszenia munduru.

8. Minister właściwy do spraw rynków rolnych określi, w drodze rozporządzenia, wzory i kolor munduru pracowników Inspekcji oraz wzór odznaki Inspekcji, mając na względzie odróżnienie pracowników Inspekcji od innych służb kontroli.

Art. 21. W rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w sprawach należących do zakresu zadań i kompetencji Inspekcji, organem właściwym jest wojewódzki inspektor, a organem wyższego stopnia - Główny Inspektor.

Art. 22. 1. Organy Inspekcji mogą upoważniać pracowników Inspekcji do załatwiania spraw w ich imieniu, w tym do wydawania decyzji administracyjnych.

2. Organy Inspekcji do wydawania decyzji administracyjnych mogą upoważniać pracowników, którzy:

- 1) ukończyli studia wyższe;
- 2) posiadają kwalifikacje potwierdzane co 5 lat zdaniem egzaminu z zakresu towaroznawstwa i obowiązujących przepisów o jakości handlowej przed komisją kwalifikacyjną, o której mowa w art. 35 ust. 2.

Rozdział 4

Postępowanie kontrolne

Art. 23. 1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu tych artykułów ma na celu sprawdzenie, czy:

1) artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta;

2) artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej;

3) ilość i jakość składowanego artykułu rolno-spożywczego są zgodne z ustalonymi warunkami składowania.

2. Kontrola obejmuje co najmniej jedną z następujących czynności:

1) sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej;

2) sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu;

3) oględziny artykułu rolno-spożywczego;

4) pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych;

5) ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego;

6) sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

3. Kontrole jakości handlowej owoców i warzyw wyprodukowanych i dostarczonych w danym roku gospodarczym przetworcom, w rozumieniu przepisów o organizacji rynku przetworów owocowych i warzywnych, prowadzone są na podstawie planu kontroli uzgodnionego z Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, na wniosek dyrektora oddziału regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa właściwego ze względu na siedzibę przetwórcy lub organizacji producentów.

Art. 24. Główny Inspektor, wojewódzcy inspektorzy oraz upoważnieni przez nich pracownicy Inspekcji, realizując zadania określone w ustawie oraz w odrębnych przepisach, uprawnieni są do:

- 1) wstępu do pomieszczeń lub do środków transportu kontrolowanych jednostek;
- 2) żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli;
- 3) żądania okazywania dokumentów związanych z przedmiotem kontroli;
- 4) pobierania nieodpłatnie próbek do badań.

Art. 25. 1. Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych pracownik Inspekcji okazuje legitymację służbową oraz pisemne upoważnienie do przeprowadzania kontroli oraz zapoznaje kontrolowanego z jego prawami i obowiązkami.

2. Kontrola, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. a, odbywa się w obecności kierownika kontrolowanej jednostki, a w razie jego nieobecności - osoby upoważnionej lub innego pracownika.

Art. 26. 1. Dokumenty, artykuły rolno-spożywcze i inne przedmioty podlegające kontroli oraz pomieszczenia, w których dokonuje się czynności kontrolnych, o których mowa w art. 23 ust. 2, mogą być zabezpieczone w sposób określony w art. 27, jeśli jest to niezbędne dla dokonania kontroli.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy artykułów rolno-spożywczych ulegających szybkim zmianom biochemicznym.

Art. 27. 1. Zabezpieczenie dokumentów i innych przedmiotów, z zastrzeżeniem ust. 2, następuje przez dokonanie co najmniej jednej z następujących czynności:

- 1) oddanie ich na przechowanie jednostce kontrolowanej w oddzielnym i opieczętowanym schowku lub pomieszczeniu;
- 2) opieczętowanie ich i oddanie za pokwitowaniem na przechowanie kierownikowi lub innemu pracownikowi jednostki kontrolowanej;
- 3) zabranie ich za pokwitowaniem do przechowania przez organ Inspekcji - w przypadku braku możliwości zabezpieczenia i przechowywania w jednostce kontrolowanej.

2. Zabezpieczenie artykułów rolno-spożywczych polega na oddaniu ich pod nadzór kierownikowi lub innemu pracownikowi kontrolowanej jednostki z zakazem wprowadzenia tych artykułów do obrotu.

3. Zabezpieczenie pomieszczeń następuje przez ich zamknięcie i opieczętowanie lub zaplombowanie.

Art. 28. 1. Z przebiegu kontroli sporządza się protokół, jeżeli przepisy Unii Europejskiej, o których mowa w art. 10 ust. 2, nie stanowią inaczej.

2. Protokół zawiera w szczególności:

- 1) czas trwania kontroli;
- 2) imię i nazwisko, stanowisko służbowe oraz numer legitymacji służbowej inspektora przeprowadzającego kontrolę;
- 3) dane identyfikujące kontrolowanego;

4) opis stanu faktycznego, stwierdzonego w wyniku kontroli, ze szczególnym uwzględnieniem ujawnionych nieprawidłowości oraz, jeżeli jest to możliwe, z podaniem przyczyn ich powstania, a także osób odpowiedzialnych za ich zaistnienie;

5) opis nieprawidłowości usuniętych w toku kontroli.

3. Protokół należy przedstawić kierownikowi jednostki kontrolowanej, a w razie jego nieobecności - zastępcy kierownika lub innej osobie upoważnionej do zastępowania kierownika, a w razie nieobecności tych osób - osobie uczestniczącej w przeprowadzaniu kontroli.

4. Przed podpisaniem protokołu osoby, o których mowa w ust. 3, mają prawo wnieść do niego swoje uwagi.

5. Protokół kontroli podpisuje osoba, o której mowa w ust. 3; w razie odmowy złożenia podpisu przeprowadzający kontrolę zamieści o tym wzmiankę w protokole.

6. Z wykonanych w toku kontroli czynności, w tym zabezpieczenia artykułów rolno-spożywczych, dokumentów lub innych przedmiotów, dokonania oględzin, pobrania próbek lub przeprowadzenia innych dowodów sporządza się odrębne protokoły, chyba że w toku czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

6a. O sporządzeniu odrębnych protokołów z wykonania poszczególnych czynności, o których mowa w ust. 6, należy uczynić wzmiankę w protokole kontroli. W razie niestwierdzenia nieprawidłowości powyższe czynności kontrolne dokumentuje się w protokole kontroli.

7. Jeden egzemplarz protokołu pozostawia się osobie wymienionej w ust. 3.

8. Protokoły z kontroli, o których mowa w art. 23 ust. 3, przekazuje się Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu kontroli.

Art. 29. 1. Po przeprowadzeniu kontroli, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. a, wojewódzki inspektor, w drodze decyzji, może:

1) zakazać wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej lub wymagań w zakresie transportu lub składowania;

2) nakazać poddanie artykułu, o którym mowa w pkt 1, określonym zabiegom;

3) zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu;

4) przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej;

5) nakazać zniszczenie artykułu, o którym mowa w pkt 1, na koszt jego posiadacza.

2. Decyzjom, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 30. 1. Po przeprowadzeniu kontroli, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. b, w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości handlowej organ Inspekcji, w drodze decyzji, zakazuje wprowadzenia artykułu rolno-spożywczego do obrotu.

2. Decyzji, o której mowa w ust. 1, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 30a. 1. Po przeprowadzeniu kontroli, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 lit. e, wojewódzki inspektor, w drodze decyzji, może zakazać wprowadzenia do obrotu artykułu niespełniającego wymagań w zakresie chronionych nazw pochodzenia, chronionych oznaczeń geograficznych albo nazw specyficznego charakteru.

2. Decyzji, o której mowa w ust. 1, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 30b. Po przeprowadzeniu kontroli, o której mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wojewódzki inspektor przekazuje kontrolowanej jednostce informację pokontrolną zawierającą zwięzły opis ustaleń i wnioski pokontrolne.

Art. 31. 1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zwana dalej „oceną”, dokonywana jest na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

2. Ocena polega na sprawdzeniu, czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta.

3. W celu dokonania oceny mogą być przeprowadzone badania laboratoryjne.

4. Po dokonaniu oceny wojewódzki inspektor wydaje świadectwo jakości handlowej.

5. Za dokonanie czynności związanych z oceną, za przeprowadzenie badań laboratoryjnych i wydanie świadectwa jakości handlowej pobiera się opłaty. W przypadku artykułów rolno-spożywczych przewożonych jednym środkiem transportu, w jednej ładowni lub w jednym kontenerze opłatę pobiera się za jedno świadectwo jakości handlowej oraz za jedną ocenę.

5a. Świadectwo jakości handlowej może być wydane podmiotowi, który nie złożył wniosku o dokonanie oceny, jeżeli przedsiębiorca składający wniosek, o którym mowa w ust. 1, wyraził na to zgodę.

6. Do niewniesionych w terminie opłat, o których mowa w ust. 5, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

7. Z przebiegu czynności pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych dla potrzeb oceny sporządza się protokół, do którego stosuje się odpowiednio przepisy art. 28 ust. 3-6.

8. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze rozporządzenia, określi:

1) wzór świadectwa jakości handlowej, mając na względzie potrzebę prawidłowej identyfikacji ocenianej partii artykułów rolno-spożywczych;

2) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych stawki opłat za dojazd do miejsca oceny, czynności związane z dokonaniem oceny, badania laboratoryjne i wydawanie świadectw jakości handlowej oraz sposób i termin wnoszenia tych opłat, mając na względzie zakres i rodzaj czynności związanych z dokonaniem oceny oraz rzeczywiste koszty ponoszone w związku z dokonywaniem oceny, przeprowadzaniem badań i wydawaniem świadectw jakości handlowej.

Art. 32. 1. Badania laboratoryjne związane z kontrolą jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, o której mowa w art. 17, są przeprowadzane w laboratoriach:

1) Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

2) Inspekcji Handlowej.

2. Badania laboratoryjne związane z oceną są przeprowadzane w laboratoriach Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych albo w innych laboratoriach posiadających akredytację.

3. W uzasadnionych przypadkach badania laboratoryjne, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być przeprowadzane na zlecenie właściwego organu Inspekcji przez inne wyspecjalizowane w danym zakresie laboratoria.

3a. Badania laboratoryjne, o których mowa w ust. 1 pkt 1, są finansowane ze środków Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

4. skreślony

Art. 33. 1. Do kontroli, oceny lub ustalania klas jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych stosuje się urządzenia, które uzyskały pozytywną opinię właściwej jednostki, a pomiar dokonany za pomocą tych urządzeń zapewnia otrzymanie obiektywnych i wiarygodnych wyników w zakresie wymagań jakości handlowej.

2. Minister właściwy do spraw rynków rolnych może określić, w drodze rozporządzenia, metody oceny, dopuszczalne tolerancje błędów oraz jednostki właściwe do wydawania opinii o urządzeniach, o których mowa w ust. 1, mając na względzie potencjał badawczy i zakres działania tych jednostek.

Art. 34. Minister właściwy do spraw rynków rolnych w drodze rozporządzenia:

1) określi szczegółowe warunki pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych,
2) może określić metody analiz lub inne czynności związane z dokonywaniem kontroli lub oceny niektórych artykułów rolno-spożywczych,

3) może określić szczegółowe warunki ustalania klas jakości handlowej niektórych artykułów rolno-spożywczych

- mając na względzie ich rodzaj i przeznaczenie.

Art. 35. 1. Pobieranie próbek, ustalanie klas jakości handlowej lub sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych na zlecenie zainteresowanych przedsiębiorców mogą, poza pracownikami Inspekcji, przeprowadzać tylko osoby wpisane do rejestru rzeczoznawców, zwane dalej „rzeczoznawcami”.

2. Warunkiem wpisu do rejestru rzeczoznawców jest posiadanie wiedzy praktycznej i teoretycznej z zakresu zasad klasyfikacji, sposobu produkcji lub pobierania próbek danego rodzaju artykułów rolno-spożywczych, potwierdzone zdaniem, co 3 lata, egzaminu przed komisją kwalifikacyjną powołaną przez Głównego Inspektora.

3. Rejestr rzeczoznawców prowadzi wojewódzki inspektor właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rzeczoznawcy według specjalizacji w zakresie rodzajów artykułów rolno-spożywczych.

4. Decyzję o wpisie, odmowie wpisu bądź skreśleniu z rejestru rzeczoznawców wydaje wojewódzki inspektor prowadzący rejestr rzeczoznawców.

5. Osobie wpisanej do rejestru rzeczoznawców wojewódzki inspektor wydaje zaświadczenie o wpisie oraz imienną pieczęć.

Art. 36. 1. Rzeczoznawcy z przeprowadzonych czynności sporządzają protokół.

1a. W zakresie ustalania klas jakości tusz zwierząt rzeźnych dopuszcza się sporządzanie protokołów w postaci wydruku komputerowego.

2. Protokół należy przedstawić kierownikowi jednostki, w której wykonywane są czynności.

3. Kierownik jednostki ma prawo wnosić do protokołu swoje uwagi. O braku uwag należy uczynić wzmiankę w protokole.

4. Protokół sporządza się co najmniej w 2 egzemplarzach. Jeden egzemplarz protokołu pozostawia się osobie, o której mowa w ust. 2.

5. Protokół przechowuje się co najmniej rok od daty jego sporządzenia, z wyłączeniem protokołu z nadawania klasy tuszom wieprzowym, który przechowuje się przez 4 tygodnie od daty jego sporządzenia.

Art. 37. Skreślenie z listy rzeczoznawców następuje w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo;
- 3) rezygnacji złożonej przez rzeczoznawcę;
- 4) nieprzestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących wykonywanych czynności;
- 5) wykazania oczywistej nieudolności lub niedbałości przy wykonywaniu obowiązków;
- 6) nieuzasadnionej odmowy przeprowadzenia klasyfikacji artykułu rolno-spożywczego;
- 7) niezdania egzaminu, o którym mowa w art. 35 ust. 2;
- 8) nierzetelnego i stronniczego wykonywania obowiązków.

Art. 38. Minister właściwy do spraw rynków rolnych, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) sposób przeprowadzania egzaminów, o których mowa w art. 35 ust. 2 oraz w art. 22 ust. 2 pkt 2, sposób powoływania i skład komisji kwalifikacyjnej, wysokość wynagrodzenia jej członków oraz wzory zaświadczeń o wpisaniu do rejestru rzeczoznawców, pieczęci imiennej rzeczoznawców i protokołów, o których mowa w art. 36, mając na względzie zapewnienie rzetelnej i obiektywnej kontroli artykułów rolno-spożywczych;
- 2) stawki opłat za szkolenie rzeczoznawców oraz za egzaminy kwalifikacyjne na rzeczoznawców, mając na względzie rzeczywiste koszty przeprowadzania szkoleń i egzaminów.

Art. 39. 1. Przedsiębiorcy, u których organy Inspekcji przeprowadziły kontrolę, w tym pobrały próbki, są obowiązani wnieść opłaty za przeprowadzenie czynności związanych z dokonaniem kontroli oraz przeprowadzeniem badań laboratoryjnych tych próbek, jeżeli w wyniku tej kontroli stwierdzono, że artykuły rolno-spożywcze nie odpowiadają wymaganiom w zakresie jakości handlowej wynikającym z przepisów o jakości handlowej lub wymaganiom dodatkowym zadeklarowanym przez producenta.

2. Do niewniesionych w terminie opłat, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Minister właściwy do spraw rynków rolnych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, stawki opłat, o których mowa w ust. 1, mając na względzie koszty pobrania próbek, koszty dojazdu osób pobierających próbki, a także koszty przeprowadzonych badań laboratoryjnych i innych czynności związanych z dokonaniem kontroli.

Rozdział 5

Przepis karny

Art. 40. 1. Kto:

1) utrudnia organowi Inspekcji przeprowadzanie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych albo kontroli składowania lub transportowania tych artykułów,

2) wprowadza do obrotu artykuły rolno-spożywcze nieodpowiadające jakości handlowej wynikającej z przepisów o jakości handlowej oraz deklarowanej przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,

3) stosuje do oceny lub ustalenia klas jakości artykułów rolno-spożywczych urządzenia, które nie uzyskały pozytywnej opinii właściwej jednostki,

4) składowuje lub transportuje artykuły rolno-spożywcze w sposób niezapewniający utrzymania ich właściwej jakości handlowej,

5) nie zgłasza wojewódzkiemu inspektorowi podjęcia lub zaprzestania działalności w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania lub obrotu artykułami rolno-spożywczymi, określonej w art. 12

- podlega karze grzywny.

2. Kto:

1) dostarcza jaja do odbiorców innych niż określeni w art. 4 rozporządzenia nr 1907/90/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 173 z 6.07.1990),

2) miesza jaja kurze z jajami innych gatunków drobiu,

3) nie prowadzi rejestru dostawców jaj albo prowadzi go niezgodnie z przepisami art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1907/90/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 173 z 6.07.1990)

- podlega karze grzywny.

3. Kto:

1) prowadząc zakład pakowania:

a) nie dokonuje klasyfikacji, pakowania i znakowania jaj albo dokonuje tych czynności niezgodnie z przepisami art. 2 rozporządzenia nr 2295/2003/WE z 23 grudnia 2003 r. wprowadzającego szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia nr 1907/90/EWG w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 340 z 24.12.2003),

b) nie prowadzi lub nie przechowuje oddzielnej ewidencji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z przepisami art. 26 rozporządzenia nr 2295/2003/WE z 23 grudnia 2003 r. wprowadzającego szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia nr 1907/90/EWG w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 340 z 24.12.2003),

2) nie znakuje jaj w terminie albo znakuje je niezgodnie z przepisami art. 8 rozporządzenia nr 2295/2003/WE z 23 grudnia 2003 r. wprowadzającego szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia nr 1907/90/EWG w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 340 z 24.12.2003),

3) będąc producentem nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z art. 25 rozporządzenia nr 2295/2003/WE z 23

grudnia 2003 r. wprowadzającego szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia nr 1907/90/EWG w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 340 z 24.12.2003),

4) prowadząc punkt odbioru lub będąc hurtownikiem nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z art. 27 rozporządzenia nr 2295/2003/WE z 23 grudnia 2003 r. wprowadzającego szczegółowe zasady wdrożenia rozporządzenia nr 1907/90/EWG w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 340 z 24.12.2003)

- podlega karze grzywny.

4. Kto:

1) prowadząc rzeźnię:

a) nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z przepisami art. 11 ust. 1 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 1538/91 z dnia 5 czerwca 1991 r. wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1906/90 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do drobiu (Dz. Urz. WE L 143 z 07.06.1991, str. 11, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 11, str. 272, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1538/91”,

b) nie prowadzi systematycznej kontroli zawartości wody wchłoniętej albo prowadzi ją niezgodnie z przepisami art. 14a ust. 3 i art. 14b ust. 3 rozporządzenia nr 1538/91 lub nie podejmuje czynności określonych w art. 14a ust. 3 lub art. 14b ust. 3 tego rozporządzenia,

2) będąc producentem nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z przepisami art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 1538/91,

3) będąc producentem pasz lub dostawcą pasz nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z przepisami art. 11 ust. 2a rozporządzenia nr 1538/91,

4) prowadząc zakład wylęgowy nie prowadzi lub nie przechowuje dokumentacji albo prowadzi lub przechowuje ją niezgodnie z przepisami art. 11 ust. 2b rozporządzenia nr 1538/91,

5) prowadząc rzeźnię nie wykonuje czynności, o których mowa w art. 14a ust. 2 lub art. 14b ust. 2 rozporządzenia nr 1538/91

- podlega karze grzywny.

4a. Kto, wbrew obowiązkowi określonemu w art. 5 rozporządzenia nr 4045/89, nie udostępnia dokumentów lub nie udziela informacji objętych zakresem kontroli

- podlega karze grzywny.

4b. Kto:

1) prowadzi klasyfikację tusz wieprzowych lub wołowych nie posiadając uprawnień rzeczoznawcy,

2) wykonuje czynności związane z klasyfikacją lub ustalaniem masy tusz wieprzowych niezgodnie z wymaganiami określonymi w:

a) art. 2 lub 3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 3220/84 z dnia 13 listopada 1984 r. ustanawiającego wspólnotową skalę klasyfikacji tusz wieprzowych (Dz. Urz. WE L 301 z

20.11.1984, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 6, str. 126, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 3220/84”, lub

b) art. 2 lub 3, lub załączniku I do rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2967/85 z dnia 24 października 1985 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania wspólnotowej skali klasyfikacji tusz wieprzowych (Dz. Urz. WE L 285 z 25.10.1985, str. 39, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 6, str. 252, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2967/85”, lub przepisach wydanych na podstawie art. 2 tego rozporządzenia,

3) wykonuje czynności związane z klasyfikacją tusz wołowych niezgodnie z wymaganiami określonymi w:

a) art. 3 lub 4, lub załączniku I i II do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1208/81 z dnia 28 kwietnia 1981 r. ustalającego wspólnotową skalę klasyfikacji tusz dorosłego bydła (Dz. Urz. WE L 123 z 07.05.1981, str. 3, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 5, str. 20, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1208/81”, lub

b) art. 1 lub 2, lub załączniku do rozporządzenia Komisji (EWG) nr 563/82 z dnia 10 marca 1982 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia (EWG) nr 1208/81 ustanawiającego rynkowe ceny dorosłego bydła na podstawie wspólnotowej skali klasyfikacji tusz wołowych (Dz. Urz. WE L 67 z 11.03.1982, str. 23, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 5, str. 118, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 563/82”, lub

c) art. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1186/90 z dnia 7 maja 1990 r. rozszerzającego zakres wspólnotowej skali klasyfikacji tusz wołowych (Dz. Urz. WE L 119 z 11.05.1990, str. 32, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 10, str. 68, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1186/90”, lub

d) załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 103/2006 z dnia 20 stycznia 2006 r. przyjmującego dodatkowe przepisy dla stosowania wspólnotowej skali klasyfikacji tusz bydła dojrzalego (Dz. Urz. WE L 17 z 21.01.2006, str. 6), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 103/2006”,

4) nie dokumentuje w sposób określony w przepisach o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych albo niewłaściwie dokumentuje czynności z zakresu klasyfikacji lub ustalania masy tusz wieprzowych lub wołowych

- podlega karze grzywny.

4c. Kto, prowadząc rzeźnię świń:

1) nie poddaje klasyfikacji lub ustalaniu masy tusz wieprzowych zgodnie z wymaganiami art. 2 lub 3, lub 4 rozporządzenia nr 3220/84,

2) nie przechowuje dokumentacji z czynności nadawania klas tuszom wieprzowym przez okres, o którym mowa w art. 36 ust. 5,

3) nie poddaje klasyfikacji tusz wieprzowych metodami klasyfikacji zatwierdzonymi decyzją Komisji Europejskiej 2005/240/WE z dnia 11 marca 2005 r. zatwierdzającą metody klasyfikacji tusz wieprzowych w Polsce (Dz. Urz. WE L 74 z 19.03.2005, str. 62),

4) nie znakuje tusz wieprzowych zgodnie z art. 4 rozporządzenia nr 3220/84 lub art. 4 rozporządzenia nr 2967/85,

5) nie dopełnia obowiązku, o którym mowa w art. 15a ust. 3c lub 3d

- podlega karze grzywny.

4d. Kto, prowadząc rzeźnię bydła:

1) nie poddaje klasyfikacji lub ustalaniu masy tusz wołowych zgodnie z wymaganiami określonymi w:

a) art. 3 lub 4, lub załączniku I i II do rozporządzenia nr 1208/81,

b) załączniku I do rozporządzenia nr 103/2006,

c) art. 1 rozporządzenia Komisji (EWG) nr 344/91 z dnia 13 lutego 1991 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 1186/90 rozszerzającego zakres wspólnotowej skali klasyfikacji tusz wołowych (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.1991, str. 15, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 11, str. 125, z późn. zm.), zwanego dalej „*rozporządzeniem nr 344/91*”,

2) nie przechowuje dokumentacji z czynności nadawania klas tuszom wołowym w okresie, o którym mowa w art. 36 ust. 5,

3) nie przekazuje wyników klasyfikacji tusz wołowych dostawcom zwierząt zgodnie z art. 1 ust. 5 rozporządzenia nr 344/91,

4) nie znakuje tusz wołowych zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 344/91,

5) nie dopełnia obowiązku, o którym mowa w art. 15a ust. 3c lub 3d

- podlega karze grzywny.

5. Orzekanie w sprawach o czyny określone w ust. 1-4d następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 41. pominięty

Art. 42. pominięty

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 43. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy pracownicy Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych oraz pracownicy Centralnego Inspektoratu Standaryzacji stają się pracownikami Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 23¹ Kodeksu pracy.

Art. 44. Postępowania wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, prowadzone przez organy Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, na podstawie ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 293, Nr 89, poz. 991 i Nr 114, poz. 1191 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 19) oraz przez Centralny Inspektorat Standaryzacji, na podstawie ustawy z dnia 12 września 1996 r. o państwowym nadzorze standaryzacyjnym towarów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (Dz. U. Nr 124, poz. 584), przejmują

odpowiednio do zakresu swojego działania organy Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Art. 45. W okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy do wydawania decyzji administracyjnych mogą być upoważniani pracownicy Inspekcji niespełniający warunków, o których mowa w art. 22 ust. 2.

Art. 46. Z dniem wejścia w życie ustawy:

1) nieruchomości, będące w trwałym zarządzie, oraz pozostałe mienie, będące w zarządzie Głównego Inspektoratu Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych oraz wojewódzkich inspektoratów skupu i przetwórstwa artykułów rolnych, przechodzą z mocy prawa odpowiednio w trwały zarząd lub w zarząd Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i wojewódzkich inspektoratów;

2) nieruchomości, stanowiące własność Centralnego Inspektoratu Standaryzacji, stają się własnością Skarbu Państwa pozostającą w trwałym zarządzie Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, a pozostałe mienie, stanowiące własność Centralnego Inspektoratu Standaryzacji lub mienie Skarbu Państwa będące we władaniu Centralnego Inspektoratu Standaryzacji, staje się z mocy prawa mieniem Skarbu Państwa, będącym w zarządzie Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

3) wierzitelności i zobowiązania Głównego Inspektoratu Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych oraz Centralnego Inspektoratu Standaryzacji stają się wierzitelnościami i zobowiązaniami Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

4) wierzitelności i zobowiązania wojewódzkich inspektoratów skupu i przetwórstwa artykułów rolnych stają się wierzitelnościami i zobowiązaniami wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolnospożywczych.

Art. 46a. Ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o:

1) Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych - należy przez to rozumieć Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

2) Głównym Inspektorze Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych - należy przez to rozumieć Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

3) wojewódzkim inspektorze skupu i przetwórstwa artykułów rolnych - należy przez to rozumieć wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolnospożywczych;

4) Głównym Inspektoracie Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych - należy przez to rozumieć Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych;

5) wojewódzkim inspektoracie skupu i przetwórstwa artykułów rolnych - należy przez to rozumieć wojewódzki inspektorat jakości handlowej artykułów rolnospożywczych.

Art. 47. pominięty

Art. 48. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 30 czerwca 1970 r. o Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 293, Nr 89, poz. 991 i Nr 114, poz. 1191 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 19);

2) ustawa z dnia 12 września 1996 r. o państwowym nadzorze standaryzacyjnym towarów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (Dz. U. Nr 124, poz. 584).

Art. 49. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

8.4. Monitorowanie i kontrolowanie jakości paliw

USTAWA

z dnia 25 sierpnia 2006 r.

o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw

(Dz. U. z 2006 roku, Nr 169, poz. 1200)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady organizacji i działania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw przeznaczonych do stosowania:

1) w pojazdach, ciągnikach rolniczych, a także maszynach nieporuszających się po drogach,

2) w instalacjach energetycznego spalania oraz w stawkach żeglugi śródlądowej,

3) w wybranych flotach,

4) przez rolników na własny użytek

- w celu ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania paliw na środowisko oraz zdrowie ludzi.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) przedsiębiorca - przedsiębiorcę, o którym mowa w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm.), wykonującego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, transportowania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu paliw;

2) inspektor - inspektora w rozumieniu ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 25, z późn. zm.);

3) paliwa - paliwa ciekłe, biopaliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG), sprężony gaz ziemny (CNG), lekki olej opałowy, ciężki olej opałowy oraz olej do silników stawków żeglugi śródlądowej;

4) paliwa ciekłe:

a) benzyny silnikowe zawierające do 5,0 % objętościowo bioetanolu lub do 15,0 % objętościowo eteru etylo-tert-butylowego lub eteru etylo-tert-amyłowego, o których mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199), stosowane w pojazdach wyposażonych w silniki z zapłonem iskrowym,

b) olej napędowy zawierający do 5,0 % objętościowo estrów metylowych kwasów tłuszczowych, o których mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponen-

tach i biopaliwach ciekłych, stosowany w pojazdach, ciągnikach rolniczych, a także maszynach nieporuszających się po drogach, wyposażonych w silniki z zapłonem samoczynnym;

5) biopaliwa ciekłe - biopaliwa ciekłe, o których mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych;

6) gaz skroplony (LPG) - mieszaninę skroplonych gazów węglowodorowych, głównie propanu C3 i butanu C4, stosowaną w pojazdach wyposażonych w silniki przystosowane do spalania tego paliwa;

7) sprężony gaz ziemny (CNG) - mieszaninę sprężonych gazów węglowodorowych, głównie metanu C1, stosowaną w pojazdach wyposażonych w silniki przystosowane do spalania tego paliwa;

8) lekki olej opałowy - olej stosowany do celów opałowych w instalacjach energetycznego spalania paliw, oznaczony kodami CN 2710 19 45 oraz 2710 19 49;

9) ciężki olej opałowy - olej opałowy stosowany do celów opałowych w instalacjach energetycznego spalania paliw, oznaczony kodami CN 2710 19 51, 2710 19 55, 2710 19 61, 2710 19 63, 2710 19 65 oraz 2710 19 69;

10) olej do silników statków żeglugi śródlądowej - paliwo żeglugowe stosowane w statkach żeglugi śródlądowej;

11) pojazd - pojazd, o którym mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.);

12) ciągnik rolniczy - ciągnik rolniczy, o którym mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym;

13) maszyna nieporuszająca się po drogach - każdą maszynę jezdną, przewoźne wyposażenie przemysłowe lub robocze albo inne urządzenie, które, aby przemieszczać się, wymaga odrębnego środka transportu;

14) wprowadzanie do obrotu - sprzedaż lub inną formę zbycia paliw, poza procedurą zawieszenia poboru akcyzy w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym;

15) magazynowanie - działalność gospodarczą polegającą na przechowywaniu paliwa przeznaczonego do wprowadzania do obrotu;

16) gromadzenie - przechowywanie paliwa nieprzeznaczonego do wprowadzania do obrotu;

17) transportowanie - przewożenie paliwa przeznaczonego do magazynowania, wprowadzania do obrotu oraz gromadzenia w stacji zakładowej;

18) stacja paliwowa - zespół urządzeń służących do zaopatrywania przez przedsiębiorcę w paliwa pojazdów, ciągników rolniczych, a także maszyn nieporuszających się po drogach;

19) stacja zakładowa - zespół urządzeń należących do przedsiębiorcy służących do zaopatrywania w paliwa pojazdów, ciągników rolniczych, maszyn nieporuszających się po drogach, a także wybranych flot, przez niego używanych;

20) akredytowane laboratorium - laboratorium, niezależne od przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu paliw, które uzyskało akredytację, na zasadach określonych w przepisach o systemie oceny zgodności, do wykonywania badań jakości paliwa;

21) próbka - paliwo pobrane do badań przez inspektora;

22) rolnik - rolnika, o którym mowa w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych;

23) wybrana flota - grupa co najmniej 10 pojazdów, ciągników rolniczych lub maszyn nieporuszających się po drogach albo grupa lokomotyw lub statków, wyposażonych w silniki przystosowane do spalania biopaliwa ciekłego, będąca własnością lub użytkowana przez osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;

24) wytwarzanie biopaliw ciekłych przez rolników na własny użytek - wytwarzanie biopaliw ciekłych przez rolników na własny użytek, w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych.

2. Przez przedsiębiorcę, o którym mowa w ust 1 pkt 19, rozumie się także prowadzącego stację zakładową w ramach wykonywanej działalności gospodarczej wymienionej w ust. 1 pkt 1, a także innej działalności.

Art. 3. 1. Paliwa transportowane, magazynowane, wprowadzane do obrotu oraz gromadzone w stacjach zakładowych powinny spełniać wymagania jakościowe określone dla danego paliwa, ze względu na ochronę środowiska, wpływ na zdrowie ludzi oraz prawidłową pracę silników zamontowanych w pojazdach, ciągnikach rolniczych, a także maszynach nieporuszających się po drogach.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzeń, wymagania jakościowe dla:

1) paliw ciekłych, biorąc pod uwagę wartości parametrów jakościowych, określone w odpowiednich normach w tym zakresie;

2) biopaliw ciekłych, biorąc pod uwagę stan wiedzy technicznej w tym zakresie wynikający z badań tych paliw, a także doświadczeń w stosowaniu biopaliw ciekłych;

3) gazu skroplonego (LPG), biorąc pod uwagę wartości parametrów jakościowych, określone w odpowiednich normach w tym zakresie;

4) sprężonego gazu ziemnego (CNG), biorąc pod uwagę wartości parametrów jakościowych, określone w odpowiednich normach w tym zakresie.

Art. 4. 1. Biopaliwa ciekłe stosowane w wybranych flotach oraz wytwarzane przez rolników na własny użytek powinny spełniać wymagania jakościowe określone dla danego biopaliwa ciekłego ze względu na ochronę środowiska.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, wymagania jakościowe dla biopaliw ciekłych stosowanych w wybranych flotach oraz wytwarzanych przez rolników na własny użytek, biorąc pod uwagę stan wiedzy technicznej w tym zakresie.

Art. 5. 1. Lekki olej opałowy, ciężki olej opałowy oraz olej do silników statków żeglugi śródlądowej powinny spełniać wymagania jakościowe dotyczące zawartości siarki ze względu na ochronę środowiska.

2. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia:

1) wymagania jakościowe dotyczące zawartości siarki dla lekkiego oleju opałowego, ciężkiego oleju opałowego oraz oleju do silników statków żeglugi śródlądowej,

2) rodzaje instalacji i warunki, w których stosowane będą ciężkie oleje opałowe, które nie muszą spełniać wymagań jakościowych w zakresie zawartości siarki

- biorąc pod uwagę zobowiązania międzynarodowe dotyczące ochrony środowiska.

Art. 6. 1. Jeżeli wystąpią na rynku nadzwyczajne zdarzenia skutkujące zmianą warunków zaopatrzenia w ropę naftową lub jej produkty, powodujące utrudnienia w przestrzeganiu przez producentów paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych wymagań jakościowych, minister właściwy do spraw gospodarki niezwłocznie informuje o tych zdarzeniach Komisję Europejską.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw gospodarki może wystąpić do Komisji Europejskiej o wyrażenie zgody na czasowe stosowanie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych innych niż określone w przepisach wydanych odpowiednio na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 lub 2.

3. Po uzyskaniu zgody, o której mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy:

1) wymagania jakościowe dla paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych inne niż określone w przepisach wydanych odpowiednio na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 lub 2,

2) rodzaj oznaczenia numerycznego umożliwiającego identyfikację paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych oraz ich nazwy,

3) terminy obowiązywania wymagań jakościowych dla poszczególnych rodzajów paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych

- biorąc pod uwagę ochronę środowiska, zdrowie ludzi oraz wpływ stosowania tych paliw odpowiadających takim wymaganiom na eksploatację pojazdów, ciągników rolniczych, a także maszyn nieporuszających się po drogach.

Art. 7. 1. Zabrania się transportowania, magazynowania, wprowadzania do obrotu oraz gromadzenia w stacjach zakładowych:

1) paliw ciekłych niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 lub art. 6 ust. 3;

2) biopaliw ciekłych niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 albo art. 4 ust. 2 albo art. 6 ust. 3.

2. Zabrania się transportowania, magazynowania, wprowadzania do obrotu oraz gromadzenia w stacjach zakładowych gazu skroplonego (LPG), jeżeli nie spełnia wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3.

3. Zabrania się wprowadzania do obrotu sprężonego gazu ziemnego (CNG) oraz jego używania w stacjach zakładowych, jeżeli nie spełnia wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4.

4. Zabrania się transportowania, magazynowania oraz wprowadzania do obrotu lekkiego oleju opałowego, jeżeli nie spełnia wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 2.

5. Zabrania się stosowania:

1) ciężkiego oleju opałowego w instalacjach energetycznego spalania paliw,

2) oleju do silników w statkach żeglugi śródlądowej

- jeżeli nie spełniają one wymagań jakościowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 2.

6. Zabrania się wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych, o wymaganiach jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2. Biopaliwa te mogą być dostarczane wyłącznie do wybranych flot.

Art. 8. 1. Przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych przeznaczonych do stosowania w wybranej flocie są obowiązani:

- 1) nie wprowadzać takich biopaliw ciekłych do obrotu poza wybraną flotą;
- 2) zapewnić zgodność takich biopaliw ciekłych z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2;
- 3) oznakować zbiorniki, w których magazynowane będą biopaliwa ciekłe przeznaczone do stosowania w wybranych flotach, w sposób odróżniający je od zbiorników przeznaczonych do paliw ciekłych, a także biopaliw ciekłych dopuszczonych do wprowadzania do obrotu, oraz umożliwiającą identyfikację rodzaju biopaliwa ciekłego i udziałów objętościowych, wyrażonych w procentach, biokomponentów zawartych w tym biopaliwie.

2. Stosujący biopaliwa ciekłe w wybranych flotach niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 jest obowiązany do:

- 1) niewprowadzania biopaliw ciekłych do obrotu;
- 2) zaopatrywania wybranej floty w te biopaliwa ciekłe wyłącznie w użytkowanej stacji zakładowej;
- 3) zapewnienia zgodności biopaliw ciekłych z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2;
- 4) oznakowania dystrybutora zaopatrującego wybrane floty w biopaliwa ciekłe, w sposób umożliwiającą identyfikację rodzaju biopaliwa ciekłego i udziałów objętościowych, wyrażonych w procentach, biokomponentów zawartych w tym biopaliwie oraz odróżnienie tych biopaliw od biopaliw dopuszczonych do wprowadzania do obrotu.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, sposób oznakowania dystrybutorów zaopatrujących wybrane floty w biopaliwa ciekłe oraz zbiorników, w których magazynowane są biopaliwa ciekłe przeznaczone dla wybranych flot, biorąc pod uwagę możliwość wyraźnego rozróżnienia rodzajów paliw.

Art. 9. 1. Stosowanie w wybranych flotach biopaliw ciekłych, spełniających wymagania jakościowe określone w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2 wymaga zgłoszenia do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, należy dokonać przed terminem zamierzonego stosowania biopaliw ciekłych. Jeżeli Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji administracyjnej, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zgłoszenia, biopaliwa ciekłe, o których mowa w ust. 1, mogą być stosowane w wybranych flotach.

3. Zgłoszenie powinno zawierać:

- 1) nazwę, adres, oraz siedzibę właściciela lub użytkownika wybranej floty;

- 2) dane dotyczące rodzaju i wielkości wybranej floty;
- 3) dane dotyczące rodzaju stosowanego biopaliwa ciekłego oraz okresu, w którym ma ono być stosowane;
- 4) informacje o miejscach zaopatrywania się wybranej floty w biopaliwo ciekłe;
- 5) informacje o przedsiębiorcach wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania i wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych, przeznaczonych do stosowania w wybranej flocie.

4. Do zgłoszenia należy dołączyć oświadczenie następującej treści:

„Oświadczam, że:

- 1) *dane zawarte w zgłoszeniu są kompletne i zgodne z prawdą;*
- 2) *nie będę wprowadzał stosowanych biopaliw ciekłych do obrotu;*
- 3) *znane mi są wymagania jakościowe dla biopaliw ciekłych, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200) i będę ich przestrzegał;*
- 4) *oznakuję dystrybutor, zaopatrujący wybraną flotę w biopaliwo ciekłe, w sposób umożliwiający identyfikację rodzaju biopaliwa ciekłego i udziałów objętościowych, wyrażonych w procentach, biokomponentów zawartych w tym biopaliwie oraz odróżnienie tych biopaliw od biopaliw dopuszczonych do wprowadzania do obrotu.”.*

5. Oświadczenie powinno także zawierać:

- 1) oznaczenie miejsca i daty złożenia oświadczenia;
- 2) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania właściciela lub użytkownika wybranej floty.

6. Do zgłoszenia należy dołączyć także oświadczenie przedsiębiorcy wykonującego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych przeznaczonych do stosowania w wybranej flocie, o następującej treści:

„Oświadczam, że:

- 1) *biopaliwa ciekłe przeznaczone do stosowania w wybranej flocie nie będą wprowadzane do obrotu poza tą flotą;*
- 2) *znane mi są wymagania jakościowe dla biopaliw ciekłych, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200) i będę ich przestrzegał;*
- 3) *biopaliwa ciekłe przeznaczone do stosowania w wybranej flocie magazynowane będą w zbiornikach oznakowanych w sposób odróżniający je od zbiorników dla paliw ciekłych, a także biopaliw ciekłych dopuszczonych do wprowadzania do obrotu, oraz umożliwiający identyfikację rodzaju biopaliwa ciekłego i udziałów objętościowych, wyrażonych w procentach, biokomponentów zawartych w tym biopaliwie.”.*

7. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 6, powinno zawierać także:

- 1) nazwę, adres oraz siedzibę przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych przeznaczonych do stosowania w wybranej flocie;

2) oznaczenie miejsca i datę złożenia oświadczenia;

3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych przeznaczonych do stosowania w wybranej flocie.

8. Właściciel lub użytkownik wybranej floty jest obowiązany informować Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o każdej zmianie danych zawartych w ogłoszeniu, o którym mowa w ust. 1, w terminie 14 dni od dnia zmiany tych danych.

Art. 10. Dopuszcza się stosowanie w działalności badawczej biopaliw ciekłych niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 4 ust. 2 przez jednostki naukowe, o których mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 727 i Nr 179, poz. 1484).

Rozdział 2

System monitorowania i kontrolowania jakości paliw

Art. 11. 1. Tworzy się System Monitorowania i Kontrolowania Jakości Paliw, zwany dalej „Systemem”, którego celem jest przeciwdziałanie transportowaniu, magazynowaniu, wprowadzaniu do obrotu paliw, a także gromadzeniu paliw w stacjach zakładowych, niespełniających wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych odpowiednio na podstawie art. 3 ust. 2 albo art. 4 ust. 2 albo art. 5 ust. 2 albo art. 6 ust. 3, z zastrzeżeniem ust. 5.

2. Do zadań Systemu należy kontrolowanie jakości:

1) paliw u przedsiębiorców,

2) biopaliw ciekłych u właścicieli lub użytkowników wybranej floty,

3) biopaliw ciekłych u rolników wytwarzających je na własny użytek

- a także rejestrowanie i przetwarzanie informacji w tym zakresie.

3. Kontrola u przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania paliw polega na kontroli paliw, magazynowanych w celu wprowadzania ich do obrotu.

4. Zadania realizowane w ramach Systemu finansowane są z budżetu państwa.

5. Monitorowanie i kontrolowanie zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym i oleju do silników statków żeglugi śródlądowej, rejestrowanie i przetwarzanie informacji w tym zakresie określają przepisy odrębne.

Art. 12. 1. Systemem zarządza Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Zarządzającym”.

2. Do zadań Zarządzającego należy:

1) prowadzenie wykazów: przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania paliw, przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie transportowania paliw, przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie magazynowania paliw, stacji paliwowych, stacji zakładowych oraz hurtowni paliw, sporządzanych w szczególności na podstawie danych udostępnianych

przez Główny Urząd Statystyczny, Urząd Regulacji Energetyki, Państwową Straż Pożarną oraz Urząd Dozoru Technicznego;

2) prowadzenie wykazu właścicieli i użytkowników wybranych flot;

3) prowadzenie wykazu rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, na podstawie danych udostępnianych przez Agencję Rynku Rolnego;

4) nadawanie numerów identyfikacyjnych przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania paliw, przedsiębiorcom wykonującym działalność gospodarczą w zakresie magazynowania paliw, stacjom paliwowym, stacjom zakładowym, hurtowniom paliw oraz rolnikom wytwarzającym biopaliwa ciekłe na własny użytek, na potrzeby Systemu;

5) prowadzenie wykazu akredytowanych laboratoriów sporządzanego na podstawie danych udostępnianych przez Polskie Centrum Akredytacji;

6) określanie minimalnej liczby stacji paliwowych oraz stacji zakładowych, w których dokonywana będzie kontrola, do celów monitorowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z jej podziałem określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 30 pkt 2 lit. c;

7) określanie minimalnej liczby przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania oraz magazynowania paliw, u których dokonywana będzie kontrola jakości paliw;

8) określanie minimalnej liczby hurtowni paliw, w których dokonywana będzie kontrola jakości paliw;

9) określanie minimalnej liczby stacji paliwowych oraz stacji zakładowych, w których dokonywana będzie kontrola jakości gazu skroplonego (LPG) lub sprężonego gazu ziemnego (CNG);

10) określanie minimalnej liczby przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu lekkiego oleju opałowego, u których dokonywana będzie kontrola jakości tego oleju;

11) ustalanie programów kontroli jakości paliw;

12) ustalanie sposobu oznaczania próbki w celu uniemożliwienia identyfikacji przedsiębiorcy, stacji paliwowej, stacji zakładowej, hurtowni paliw lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek podczas przeprowadzanych badań;

13) opracowywanie rocznych raportów, o których mowa w art. 29 ust. 1, 2 i 5;

14) gromadzenie i przetwarzanie, na potrzeby Systemu, danych statystycznych dotyczących jakości paliw.

3. Zarządzający realizuje swoje zadania przy pomocy Inspekcji Handlowej.

4. Wykazy, o których mowa w ust. 2 pkt 1-3, nie stanowią informacji publicznej w rozumieniu przepisów o dostępie do informacji publicznej.

5. Główny Inspektor Inspekcji Handlowej przedstawia Zarządzającemu okresowe plany kontroli jakości paliw.

6. Dokumenty, o których mowa w ust. 2 pkt 11 i 12 oraz ust. 5, podlegają ochronie na zasadach i w trybie określonym w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

Art. 13. Zarządzający lub Główny Inspektor Inspekcji Handlowej może wyznaczyć do kontroli dodatkowe stacje paliwowe, stacje zakładowe, hurtownie paliw lub przedsiębiorców poza minimalnymi liczbami określonymi zgodnie z art. 12 ust. 2 pkt 6-10 lub rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, w przypadku uzyskania informacji o niewłaściwej jakości paliw lub zaistnienia okoliczności wskazujących na możliwość wystąpienia niewłaściwej jakości paliw.

Art. 14. Kontrolę jakości paliwa transportowanego przeprowadza się wyłącznie:

- 1) na wniosek policji;
- 2) w toku czynności wykonywanych przez policję.

Art. 15. 1. Do przeprowadzania kontroli, postępowania kontrolnego, zabezpieczania dowodów oraz pobierania i badania próbek w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej.

2. Przepisów art. 4 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej nie stosuje się do kontroli polegającej na pobieraniu próbek i badaniu dokumentów dotyczących pochodzenia i jakości badanego paliwa.

3. Przepisów art. 79, 80 i 82 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej nie stosuje się do kontroli polegającej na pobieraniu próbek i badaniu dokumentów dotyczących pochodzenia i jakości badanego paliwa.

Art. 16. 1. Kontrolę jakości paliw u przedsiębiorców oraz biopaliw ciekłych u rolników wytwarzających je na własny użytek wszczyna i przeprowadza inspektor, na podstawie pisemnego upoważnienia imiennego do przeprowadzania kontroli jakości paliw, po okazaniu legitymacji służbowej.

2. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) oznaczenie organu kontroli;
- 2) podpis i pieczęć imienną osoby wystawiającej;
- 3) imię i nazwisko, stanowisko służbowe oraz numer legitymacji służbowej inspektora przeprowadzającego kontrolę;
- 4) podstawę prawną do przeprowadzenia kontroli;
- 5) pouczenie o skutkach prawnych uniemożliwienia albo utrudnienia inspektorowi przeprowadzenia czynności kontrolnych.

3. Kontrolę, o której mowa w ust. 1, inspektor podejmuje u przedsiębiorcy wskazanego przez Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej.

4. Inspektor jest uprawniony do pobrania próbek ze zbiornika, opakowania jednostkowego lub z urządzenia służącego do dystrybucji paliwa.

5. Inspektor może w toku kontroli żądać udostępnienia dokumentów dotyczących pochodzenia i jakości badanego paliwa.

Art. 17. 1. W toku postępowania kontrolnego inspektor pobiera dwie próbki.

2. Inspektor oznacza próbki w sposób ustalony przez Zarządzającego.

Art. 18. 1. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej może zawierać umowy z akredytowanym laboratorium lub innym podmiotem na pobieranie próbek paliwa, jeżeli do ich pobrania potrzebne są specjalistyczne umiejętności lub specjalistyczny sprzęt techniczny.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, próbki są pobierane w obecności inspektora przez pracownika akredytowanego laboratorium lub inny podmiot, z którym zawarto umowę na ich pobranie.

Art. 19. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzeń, sposób pobierania próbek:

- 1) paliw ciekłych i biopaliw ciekłych,
  - 2) biopaliw ciekłych u rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek,
  - 3) gazu skroplonego (LPG),
  - 4) sprężonego gazu ziemnego (CNG),
  - 5) lekkiego oleju opałowego, ciężkiego oleju opałowego oraz oleju do silników statków żeglugi śródlądowej
- biorąc pod uwagę metody określone w odpowiednich normach.

Art. 20. 1. Po zakończeniu czynności, o których mowa w art. 17, inspektor sporządza protokół pobrania próbek paliw.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) pieczęć urzędową;
  - 2) numer protokołu;
  - 3) oznaczenie przedsiębiorcy lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek, u którego pobrano próbki;
  - 4) numery identyfikacyjne, o których mowa w art. 12 ust. 2 pkt 4;
  - 5) datę pobrania próbek;
  - 6) określenie miejsca pobrania próbek;
  - 7) opis sposobu, w jaki pobrano próbki;
  - 8) informacje o ilości paliwa znajdującego się w zbiornikach lub opakowaniach jednostkowych, z których pobrano próbki;
  - 9) znajdujące się w posiadaniu przedsiębiorcy informacje, dotyczące pochodzenia i jakości badanego paliwa;
  - 10) określenie rodzaju oferowanego paliwa, którego próbki pobrano, oraz ilość pobranego paliwa;
  - 11) imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektora pobierającego próbki;
  - 12) podpisy:
    - a) kontrolowanego przedsiębiorcy lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek albo ich przedstawicieli,
    - b) inspektora pobierającego próbki.
3. Protokół, o którym mowa w ust. 1, sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje kontrolowany przedsiębiorca lub rolnik wytwarzający biopaliwa ciekłe na własny użytek lub ich przedstawiciel, a drugi egzemplarz inspektor dołącza do akt sprawy.
4. Odmowa podpisania protokołu przez kontrolowanego przedsiębiorcę lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek lub ich przedstawicieli nie stanowi przeszkody dla przekazania do badań pobranych próbek.

Art. 21. Inspektor sporządza także protokół pobrania próbek przeznaczony do użytku wewnętrznego Inspekcji Handlowej, zawierający:

- 1) numer protokołu, o którym mowa w art. 20 ust. 1;
- 2) numery identyfikacyjne, o których mowa w art. 12 ust. 2 pkt 4;
- 3) informacje o oznaczeniu próbek uniemożliwiającym identyfikację przedsiębiorcy, stacji paliwowej, stacji zakładowej, hurtowni lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek, u którego je pobrano, przekazywanych do akredytowanego laboratorium;
- 4) podpis inspektora pobierającego próbki.

Art. 22. 1. Inspektor niezwłocznie przekazuje pobrane próbki do akredytowanego laboratorium, w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości paliwa i jego cech charakterystycznych.

2. Jedną z próbek dostarczonych do akredytowanego laboratorium stanowi próbkę kontrolną, a drugą próbkę przeznacza się do badań.

3. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej przeprowadza, na wniosek kontrolowanego przedsiębiorcy lub rolnika wytwarzającego biopaliwa ciekłe na własny użytek, badania próbki kontrolnej w akredytowanym laboratorium.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się pisemnie w terminie i na zasadach określonych dla zgłaszania uwag do protokołu kontroli.

Art. 23. 1. W przypadku stwierdzenia, w wyniku kontroli, niewłaściwej jakości paliwa Zarządzący lub Główny Inspektor Inspekcji Handlowej niezwłocznie wyznacza, z zastrzeżeniem ust. 2, przedsiębiorcę, który dostarczył paliwo do przedsiębiorcy, u którego stwierdzono paliwo niewłaściwej jakości, w celu przeprowadzenia kontroli.

2. W przypadku braku stacjonarnego zbiornika paliwa u przedsiębiorcy będącego bezpośrednim dostawcą paliwa do przedsiębiorcy, u którego stwierdzono paliwo niespełniające wymagań jakościowych określonych w ustawie, Inspekcja Handlowa podejmuje czynności kontrolne w celu ustalenia innego przedsiębiorcy, od którego pochodzi zakwestionowane paliwo a posiadającego stacjonarny zbiornik.

Art. 24. 1. Jeżeli przeprowadzone badania wykazały, że paliwo nie spełnia wymagań jakościowych określonych w ustawie, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej zobowiązuje kontrolowanego, w drodze postanowienia, do uiszczenia kwoty stanowiącej równowartość kosztów przeprowadzonych badań. Na postanowienie służy zażalenie.

2. W przypadku, o którym mowa w art. 22 ust. 3, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej pobiera od kontrolowanego zaliczkę w wysokości kosztów badania próbki kontrolnej.

3. Jeżeli badanie próbki kontrolnej nie wykaże naruszenia wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 2 albo art. 4 ust. 2 albo art. 5 ust. 2 albo art. 6 ust. 3, uznaje się, że badane paliwo spełnia te wymagania. W takim przypadku zwraca się kontrolowanemu zaliczkę, o której mowa w ust. 2.

4. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej ustala wysokość należności pieniężnej, o której mowa w ust. 1, na podstawie faktury wystawionej przez kierownika akredytowanego laboratorium, w którym wykonano badania próbki.

5. Kontrolowany jest obowiązany, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia, uiścić należność pieniężną, o której mowa w ust. 1, na rachunek wojewódzkiego inspektoratu Inspekcji Handlowej.

6. Wpływy z tytułu należności, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.

7. Należności, o których mowa w ust. 1, podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 25. 1. Akredytowane laboratoria, które nie są prowadzone przez Inspekcję Handlową, przeprowadzają badania pobranych próbek na podstawie umowy zawartej z Głównym Inspektorem Inspekcji Handlowej, a badania próbek kontrolnych na podstawie umowy zawartej z wojewódzkim inspektorem Inspekcji Handlowej.

2. Umowy, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać co najmniej postanowienia dotyczące liczby próbek przekazywanych do badań, terminu wykonania badań, sposobu rozliczeń za wykonane badania, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, okresu jej obowiązywania i warunków rozwiązania.

3. Wyniki badań pobranych próbek stosuje się do jakości całej partii paliwa znajdującego się w zbiorniku, z którego pobrano próbki.

Art. 26. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzeń, metody badania jakości:

1) paliw ciekłych,

2) biopaliw ciekłych,

3) gazu skroplonego (LPG),

4) sprężonego gazu ziemnego (CNG),

5) lekkiego oleju opałowego, ciężkiego oleju opałowego oraz oleju do silników statków żeglugi śródlądowej

- biorąc pod uwagę metody określone w odpowiednich normach w tym zakresie.

Art. 27. 1. Kierownik akredytowanego laboratorium jest obowiązany do przekazania właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi Inspekcji Handlowej, niezwłocznie po zakończeniu badań, protokołu zawierającego wyniki badań próbek wraz z ich analizą.

2. Pozostałości po próbkach oraz próbki kontrolne niepoddane badaniom podlegają, na wniosek wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej, komisijnemu zniszczeniu przez akredytowane laboratorium przeprowadzające badania.

Art. 28. 1. Wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej sporządza analizy wyników kontroli jakości paliw na podstawie protokołów, o których mowa w art. 27 ust. 1, a także okresowe sprawozdania i roczne raporty zawierające wyniki badań pobranych próbek.

2. Na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1, Główny Inspektor Inspekcji Handlowej sporządza i przekazuje Zarządzającemu okresowe sprawozdania i roczne raporty zgodnie z wytycznymi zawartymi w programach kontroli, o których mowa w art.12 ust. 2 pkt 11.

Art. 29. 1. Zarządzający na podstawie okresowych sprawozdań i rocznych raportów, o których mowa w art. 28 ust. 2, sporządza roczny zbiorczy raport dotyczący jakości paliw ciekłych, biopaliw ciekłych, gazu skroplonego (LPG) oraz sprężonego gazu ziemnego (CNG).

2. Zarządzający sporządza roczny zbiorczy raport dotyczący zawartości siarki w następujących paliwach:

1) lekkim oleju opałowym, na podstawie rocznych raportów, o których mowa w art. 28 ust. 2;

2) ciężkim oleju opałowym, na podstawie rocznego raportu sporządzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, przekazywanego do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku;

3) oleju do silników statków żeglugi śródlądowej, na podstawie rocznego raportu sporządzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, przekazywanego do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku;

4) paliwie żeglugowym, stosowanym w statkach morskich, na podstawie rocznych raportów sporządzonych przez właściwych terytorialnie Dyrektorów Urzędów Morskich, przekazywanych do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z odrębnymi przepisami.

3. Zarządzający przedstawia Radzie Ministrów zbiorczy raport, o którym mowa w ust. 1, corocznie do dnia 31 maja następnego roku.

4. Zarządzający dostarcza corocznie Komisji Europejskiej roczny zbiorczy raport, o którym mowa w ust. 2, do dnia 30 czerwca następnego roku.

5. Na podstawie dokumentów, o których mowa w ust. 1, Zarządzający sporządza corocznie dla Komisji Europejskiej zbiorczy raport dotyczący jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych na stacjach paliwowych i stacjach zakładowych i przekazuje go do dnia 30 czerwca następnego roku.

Art. 30. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór raportu, o którym mowa w art. 29 ust. 1,

2) sposób monitorowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych w celu sporządzenia raportu, o którym mowa w art. 29 ust. 5, a w szczególności:

a) sposób doboru stacji paliwowych i stacji zakładowych, w których będzie dokonywana kontrola, w tym minimalną liczbę tych stacji,

b) okresy monitorowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych,

c) sposób podziału terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do celów monitorowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych,

d) wzór raportu

- uwzględniając konieczność prewencyjnego oddziaływania Systemu oraz niezbędne informacje zawarte w sporządzanych raportach.

Rozdział 3

Przepisy karne

Art. 31. 1. Kto wytwarza, transportuje, magazynuje lub wprowadza do obrotu paliwa ciekłe, biopaliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG), sprężony gaz ziemny (CNG) lub lekki olej opałowy niespełniające wymagań jakościowych określonych w ustawie, podlega

grzywnie od 50 000 zł do 500 000 zł lub karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega ten, kto w stacji zakładowej gromadzi paliwa wymienione w ust. 1 niespełniające wymagań jakościowych określonych w ustawie.

3. Jeżeli paliwa, o których mowa w ust. 1 lub 2, stanowią mienie znacznej wartości, sprawca podlega grzywnie od 100 000 zł do 1 000 000 zł lub karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

4. W przypadku mniejszej wagi sprawca podlega grzywnie od 10 000 zł do 25 000 zł.

5. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1-3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie od 25 000 zł do 250 000 zł.

Art. 32. Kto, będąc rolnikiem, wytwarza na własny użytek biopaliwo ciekłe niespełniające wymagań jakościowych określonych w ustawie, podlega grzywnie.

Art. 33. 1. Kto, będąc właścicielem lub użytkownikiem wybranej floty, wprowadza do obrotu biopaliwo ciekłe stosowane w tej flocie, podlega grzywnie.

2. Kto, będąc właścicielem lub użytkownikiem wybranej floty, stosuje bez zgłoszenia biopaliwo ciekłe niespełniające wymagań jakościowych, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2, podlega grzywnie.

3. Kto, będąc właścicielem lub użytkownikiem wybranej floty, zaopatruje wybraną flotę w biopaliwo ciekłe z dystrybutora nieoznakowanego w sposób określony w ustawie, podlega grzywnie.

4. Kto wprowadza do obrotu biopaliwa ciekłe, o których mowa w art. 4 ust. 1, przeznaczone do stosowania przez podmioty inne niż właściciel lub użytkownik wybranej floty, podlega grzywnie.

5. Kto, będąc przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biopaliw ciekłych, przeznaczonych dla wybranych flot, magazynuje to biopaliwo w zbiorniku nieoznakowanym w sposób określony w ustawie, podlega grzywnie.

6. Kto, będąc właścicielem lub użytkownikiem wybranej floty, nie wykonuje obowiązku informowania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zmianie danych zawartych w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 9 ust. 1, podlega grzywnie.

Art. 34. 1. Kto wbrew przepisom stosuje ciężki olej opałowy, niespełniający wymagań jakościowych określonych w ustawie, podlega grzywnie.

2. Kto stosuje olej do silników statków żeglugi śródlądowej, niespełniający wymagań jakościowych określonych w ustawie, podlega grzywnie.

Art. 35. Kto uniemożliwia lub utrudnia inspektorowi przeprowadzenie kontroli lub usuwa paliwo zabezpieczone w wyniku kontroli, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 36. W ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 982, z późn. zm.) w art. 2 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) kontrola zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej,”.

Art. 37. W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o rezerwach państwowych oraz zapasach obowiązkowych paliw (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 197, z 2004 r. Nr 42, poz. 386 oraz z 2005 r. Nr 132, poz. 1110 i Nr 143, poz. 1201) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Paliwa ciekłe, z których są tworzone zapasy obowiązkowe paliw ciekłych, powinny spełniać wymagania jakościowe określone w przepisach o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.”;

2) w art. 19f ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Pobieranie próbek, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, odbywa się na zasadach i w trybie określonych w przepisach o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.”;

3) w art. 19g ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W przypadkach wymienionych w ust. 1 minister właściwy do spraw gospodarki może, w drodze rozporządzenia, dopuścić do obrotu paliwa ciekłe pochodzące z rezerw państwowych lub zapasów obowiązkowych paliw ciekłych, niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, po uzyskaniu zgody Komisji Europejskiej, w trybie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200), biorąc pod uwagę sytuację na rynku paliw.”.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 38. System Monitorowania i Kontrolowania Jakości Paliw Ciekłych i Biopaliw Ciekłych, w rozumieniu ustawy, o której mowa w art. 44, staje się Systemem.

Art. 39. Jeżeli obowiązujące przepisy powołują się na przepisy ustawy uchylanej na podstawie art. 44 albo odsyłają ogólnie do przepisów tej ustawy, stosuje się w tym zakresie właściwe przepisy niniejszej ustawy.

Art. 40. Do dnia 31 grudnia 2006 r. badania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wykonywane na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 44, mogą być także wykonywane przez akredytowane laboratoria prowadzone przez Inspekcję Handlową.

Art. 41. Do spraw wszczętych a niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 42. Pierwszy zbiorczy raport dotyczący zawartości siarki, o którym mowa w art. 29 ust. 2, Zarządzający dostarczy Komisji Europejskiej do dnia 30 czerwca 2008 r.

Art. 43. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 44, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 44. Traci moc ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 34, poz. 293 i Nr 173, poz. 1808).

Art. 45. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2007 r., z wyjątkiem art. 40, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

8.5. Ceny

USTAWA z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach

(Dz. U. z 2001 roku, Nr 97, poz. 1050, ze zm.)

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb kształtowania cen towarów i usług,
- 2) sposoby informowania o charakterystyce jakościowej oraz o cenach oferowanych towarów i usług,
- 3) skutki nieprzestrzegania jej uregulowań.

2. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) cen w obrocie pomiędzy osobami fizycznymi, z których żadna nie jest przedsiębiorcą,
- 2) cen ustalanych na podstawie odrębnych ustaw, w zakresie uregulowanym w tych ustawach.

Art. 2. 1. Ceny towarów i usług uzgadniają strony zawierające umowę, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Ograniczenia swobody uzgadniania cen mogą być wprowadzone wyłącznie na podstawie art. 4, 5 i 8.

Art. 3. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) cena - wartość wyrażoną w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę; w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług oraz podatkiem akcyzowym,

2) cena jednostkowa towaru (usługi) - cenę ustaloną za jednostkę określonego towaru (usługi), którego ilość lub liczba jest wyrażona w jednostkach miar, w rozumieniu przepisów o miarach,

3) charakterystyka jakościowa towaru (usługi) - właściwości (cechy), skład, parametry techniczne towaru (usługi) oraz jego zgodność z określoną normą lub innym dokumentem normatywnym w rozumieniu odrębnych przepisów,

4) kształtowanie cen - uzgadnianie cen między stronami umowy lub ich ustalanie w trybie art. 4, 5 i 8,

5) lecznictwo zamknięte - zakłady opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 63, poz. 315, z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 138, poz. 682, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 769 i Nr 158, poz. 1041, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1115, z 1999 r. Nr 28, poz. 255 i 256 i Nr 84, poz. 935, z 2000 r. Nr 3, poz. 28, Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 84, poz. 948, Nr 114, poz. 1193 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 45 i Nr 88, poz. 961),

6) marża handlowa - różnicę między ceną płaconą przez kupującego a ceną uprzednio zapłaconą przez przedsiębiorcę, wynikającą z kosztów i zysku przedsiębiorcy; marża handlowa może być wyrażona kwotowo lub w procentach,

7) cena urzędowa i marża handlowa urzędowa - cenę i marżę handlową ustaloną w rozporządzeniu wydanym przez właściwy organ administracji rządowej lub w uchwale wydanej przez organ stanowiący właściwej jednostki samorządu terytorialnego,

8) przedsiębiorca - podmiot prowadzący działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 509 i Nr 67, poz. 679), a także osoby prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,

9) towar - rzecz, jak również energię oraz prawa majątkowe zbywalne,

10) usługa - czynność świadczoną odpłatnie, wymienioną w klasyfikacjach wydanych na podstawie przepisów o statystyce publicznej.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) cenie - rozumie się przez to również stawkę taryfową,

2) marży handlowej - rozumie się przez to także prowizję,

3) organie nadzoru - rozumie się przez to organ Inspekcji Handlowej, Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej.

Art. 4. 1. W razie szczególnych zagrożeń dla właściwego funkcjonowania gospodarki państwa Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, określić wykaz towarów lub usług, na które ustala się ceny urzędowe i marże handlowe urzędowe, z zastrzeżeniem art. 5 i 8.

2. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów uwzględni towary lub usługi mające podstawowe znaczenie dla kosztów utrzymania konsumentów oraz ustali okres stosowania cen urzędowych i marż handlowych urzędowych.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych ustala, w drodze rozporządzenia, ceny urzędowe i marże handlowe urzędowe na towary i usługi, określone w wykazie, o którym mowa w ust. 1, mając na względzie równoważenie interesów konsumentów i przedsiębiorców zajmujących się wytwarzaniem i obrotem tymi towarami lub świadczeniem tych usług.

Art. 5. 1. Ceny urzędowe ustala się na produkty lecznicze i wyroby medyczne objęte, na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135), wykazem leków podstawowych i uzupełniających oraz wykazem leków i wyrobów medycznych przepisywanych bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub częściową odpłatnością w związku z chorobami zakaźnymi lub psychicznymi, upośledzeniem umysłowym oraz niektórymi chorobami przewlekłymi, wrodzonymi lub nabytymi.

2. Ceny urzędowe ustala się również na produkty lecznicze i wyroby medyczne nabywane bezpośrednio od wytwórcy lub bezpośrednio z hurtowni farmaceutycznej przez zakłady lecznictwa zamkniętego, w celu realizacji świadczeń opieki zdrowotnej wykonywanych w ramach umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.

3. Minister właściwy do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz produktów leczniczych i wyrobów medycznych, o których mowa w ust. 2, uwzględniając w szczególności istotny udział kosztów danego produktu leczniczego lub wyrobu medycznego w kosztach świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zawierający ceny urzędowe hurtowe i detaliczne w odniesieniu do produktów leczniczych i wyrobów medycznych określonych w ust. 1, biorąc pod uwagę stanowiska wyrażone przez Zespół, o którym mowa w art. 7 ust. 1, a także mając na względzie równowagę interesów konsumentów i przedsiębiorców zajmujących się wytwarzaniem i obrotem tymi produktami i wyrobami oraz biorąc pod uwagę możliwości płatnicze Narodowego Funduszu Zdrowia, w oparciu o kryteria ustalone w art. 7 ust. 3.

4a. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz cen urzędowych hurtowych w odniesieniu do produktów leczniczych i wyrobów medycznych określonych w ust. 2, jeżeli nabywane są przez zakłady lecznictwa zamkniętego na zasadach określonych w art. 42 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533, z późn. zm.⁽⁵⁾) lub bezpośrednio z hurtowni farmaceutycznej, mając na względzie równowagę interesów konsumentów i przedsiębiorców zajmujących się wytwarzaniem i obrotem tymi produktami i wyrobami oraz biorąc pod uwagę możliwości płatnicze Narodowego Funduszu Zdrowia, w oparciu o kryteria ustalone w art. 7 ust. 3 pkt 1-8.

4b. Wykaz, o którym mowa w ust. 4, jest aktualizowany nie rzadziej niż co 90 dni, jeżeli wpłynął co najmniej jeden kompletny wniosek, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.

4c. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 39 ust. 7b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, minister właściwy do spraw zdrowia podejmuje niezwłocznie czynności w zakresie aktualizacji wykazu, o którym mowa w ust. 4.

5. W przypadku zakupu produktów leczniczych i wyrobów medycznych, o których mowa w ust. 2, bezpośrednio od wytwórcy, urzędowa cena hurtowa zostaje pomniejszona o marżę hurtową, o której mowa w art. 7 ust. 3 pkt 8.

Art. 6. 1. Przedsiębiorcy zajmujący się wytwarzaniem i obrotem produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi objętymi wykazami, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 3:

1) przedkładają informacje niezbędne do ustalenia cen urzędowych, na wniosek ministra właściwego do spraw zdrowia,

2) mogą składać wnioski o ustalenie cen urzędowych do ministra właściwego do spraw zdrowia.

1a. Złożenie wniosku lub informacji, o których mowa w ust. 1, podlega opłacie w kwocie 400 zł, która jest waloryzowana w każdym roku prognozowanym średniorocznym wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjętym w ustawie budżetowej.

1b. Uzupelnienie wniosku lub informacji, o których mowa w ust. 1, podlega opłacie w kwocie 200 zł, która jest waloryzowana w każdym roku prognozowanym średniorocznym wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjętym w ustawie budżetowej.

1c. Opłaty, o których mowa w ust. 1a i 1b, są wnoszone na rachunek urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zdrowia i stanowią dochód budżetu państwa.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

1) zakres informacji i wniosków, o których mowa w ust. 1, zawierający w szczególności:

a) oznaczenie przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres,

b) nazwę produktu leczniczego lub wyrobu medycznego,

c) wnioskowaną cenę wraz z uzasadnieniem,

d) koszty produkcji,

e) wielkość realizowanych dostaw w okresie poprzedzającym złożenie informacji lub wniosku i deklarowanych w okresie późniejszym,

f) dzienny koszt terapii oraz średni koszt standardowej terapii,

g) strukturę i wielkość sprzedaży, na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej,

2) sposób i terminy przedkładania informacji oraz tryb i terminy rozpatrywania wniosków i informacji, uwzględniając, iż maksymalny okres rozpatrywania wniosku lub informacji nie może przekroczyć 90 dni, licząc od dnia ich złożenia, z tym że w przypadku konieczności uzupełnienia danych niezbędnych do ustalenia ceny urzędowej termin ten liczy się od dnia otrzymania uzupełnienia oraz że w przypadku gdy procedura ustalania ceny urzędowej występuje łącznie z rozpatrywaniem wniosku o umieszczenie danego produktu leczniczego na wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1, łączny termin nie może przekroczyć 180 dni, licząc od dnia otrzymania kompletnych informacji. W przypadku wniosku o obniżenie ceny urzędowej procedura ustalenia ceny nie może przekroczyć 30 dni.

Art. 7. 1. Przy ministrze właściwym do spraw zdrowia tworzy się Zespół do Spraw Gospodarki Lekami, zwany dalej „Zespołem”.

2. W skład Zespołu wchodzi po trzech przedstawicieli ministra właściwego do spraw zdrowia, ministra właściwego do spraw finansów publicznych i ministra właściwego do spraw gospodarki. W pracach Zespołu mogą uczestniczyć trzej przedstawiciele Narodowego Funduszu Zdrowia, wyłonieni w trybie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 8 pkt 4. Członkowie Zespołu, ich małżonkowie, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Zespołu pozostają w stosunkach osobistych tego rodzaju, że mogłyby wywołać wątpliwości co do ich bezstronności, oraz osoby niebędące członkami Zespołu, którym zlecono przygotowanie ekspertyz i innych opracowań dla Zespołu, nie mogą być właścicielami, posiadać akcji lub udziałów oraz zasiadać w organach spółek i przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem i obrotem produktami leczniczymi i wyrobami medycznymi.

3. Do zadań Zespołu należy przygotowywanie i przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zdrowia stanowisk w zakresie ustalania wykazów oraz cen urzędowo-

wych produktów leczniczych i wyrobów medycznych, z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- 1) poziomu cen w krajach o zbliżonej wysokości dochodu narodowego na jednego mieszkańca,
- 2) konkurencyjności cenowej,
- 3) wpływu leku na bezpośrednie koszty leczenia,
- 4) wielkości realizowanych dostaw w okresie poprzedzającym złożenie wniosku lub informacji i deklarowanych w okresie późniejszym,
- 5) kosztów produkcji,
- 6) udowodnionej skuteczności leku,
- 7) znaczenia leku w zwalczaniu chorób o znacznym zagrożeniu epidemiologicznym i cywilizacyjnym,
- 8) marża hurtowa liczona przez przedsiębiorcę prowadzącego obrót hurtowy od ceny urzędowej hurtowej wynosi 8,91%, przy czym w przypadku, gdy stopy procentowe ustalone przez Radę Polityki Pieniężnej ulegną obniżeniu o więcej niż 30% w stosunku do ich wysokości obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy, marża ta powinna ulec obniżeniu co najmniej o 10 %,
- 9) marża detaliczna liczona przez przedsiębiorcę prowadzącego obrót apteczny wynosi:

Cena hurtowa w złotych	Marża detaliczna liczona od ceny hurtowej
0-3,60	40%
3,61-4,80	1,44 zł
4,81-6,50	30%
6,51-9,75	1,95 zł
9,76-14,00	20%
14,01-15,55	2,80 zł
15,56-30,00	18%
30,01-33,75	5,40 zł
33,76-50,00	16%
50,01-66,67	8,00 zł
66,68-100,00	12%
powyżej 100,00	12,00 zł,

przy czym w przypadku gdy średnia marża detaliczna realizowana przez obrót apteczny w obrocie środkami farmaceutycznymi i materiałami medycznymi, o których mowa w art. 5 ust. 1, ulegnie obniżeniu więcej niż o 3 punkty procentowe, dopuszcza się podwyższenie tych wysokości do poziomu zapewniającego realizację średniej marży z dnia wejścia ustawy w życie.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, ogłasza marże hurtową i detaliczną, przyjęte do ustalania urzędowych cen hurtowych i detalicznych produktów leczniczych i wyrobów medycznych, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2, zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3 pkt 8 i 9.

5. Zespół przygotowuje, w drodze uchwały, stanowiska, o których mowa w ust. 3, w oparciu o informacje i wnioski, o których mowa w art. 6 ust. 1, oraz składane na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym wnioski o umieszczenie danego produktu leczniczego i wyrobu medycznego w wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1.

6. Zespół informuje przedsiębiorcę o przyczynach nieuwzględnienia jego wniosku o umieszczenie w wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1, lub wnioskowanej przez niego ceny urzędowej. Przedsiębiorca może zwrócić się w terminie 14 dni od dnia otrzymania tego stanowiska o ponowne rozpatrzenie wniosku lub informacji:

- 1)** w zakresie ustalenia wykazów - do ministra właściwego do spraw zdrowia,
- 2)** w zakresie ustalenia ceny urzędowej - do ministra właściwego do spraw zdrowia, działającego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

7. Do postępowania, o którym mowa w ust. 6, nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

7a. Rozpatrując ponownie wniosek lub informację, o których mowa w art. 6 ust. 1, oraz wniosek, o którym mowa w art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, minister właściwy do spraw zdrowia może:

- 1)** ustalić ceny urzędowe leku albo wyrobu medycznego, umieszczając go w wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1,
- 2)** odmówić ustalenia cen urzędowych leku albo wyrobu medycznego i nie umieścić go w wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1, biorąc pod uwagę możliwości płatnicze podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych oraz kryteria, o których mowa w art. 7 ust. 3,
- 3)** zmienić ceny urzędowe leku albo wyrobu medycznego znajdującego się na wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1,
- 4)** odmówić zmiany cen urzędowych leku albo wyrobu medycznego znajdującego się na wykazach, o których mowa w art. 5 ust. 1, biorąc pod uwagę możliwości płatnicze podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych oraz kryteria, o których mowa w art. 7 ust. 3.

7b. Minister właściwy do spraw zdrowia wydaje decyzję w przypadku, o którym mowa w ust. 7a pkt 2 i 4.

7c. Od decyzji ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 7b, przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

8. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze zarządzenia:

- 1)** regulamin Zespołu określający jego organizację, sposób i tryb działania, a także sposób wyłaniania przewodniczącego Zespołu,
- 2)** zasady obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu,
- 3)** zasady finansowania działalności Zespołu,
- 4)** tryb wyłaniania przedstawicieli Narodowego Funduszu Zdrowia.

Art. 8. 1. Rada gminy może ustalać ceny urzędowe za usługi przewozowe transportu zbiorowego oraz za przewozy taksówkami na terenie gminy. W mieście stołecznym Warszawie uprawnienia te przysługują Radzie Warszawy.

2. Rada powiatu może ustalać ceny urzędowe za usługi przewozowe transportu zbiorowego na terenie powiatu.

3. Rada gminy określa strefy cen (stawki taryfowe) obowiązujące przy przewozie osób i ładunków taksówkami.

Art. 9. Ceny urzędowe i marże handlowe urzędowe mają charakter cen i marż handlowych maksymalnych, chyba że organ administracji publicznej, w przepisach wydanych na podstawie ustawy, ustali inaczej.

Art. 10. 1. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, przy uzgadnianiu ceny umownej oraz przy stosowaniu ceny urzędowej przedsiębiorca ma obowiązek określić, w formie pisemnej, a także, o ile to możliwe, w postaci elektronicznej, w sposób dostępny dla kupującego, szczegółową charakterystykę jakościową towaru (usługi).

2. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwej organizacji zrzeszającej producentów oraz organizacji, której celem statutowym jest ochrona interesów konsumentów, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz towarów (usług), do których nie ma zastosowania obowiązek określania szczegółowej charakterystyki jakościowej towaru lub usługi, w przypadku gdy spełnienie obowiązku określenia szczegółowej charakterystyki jakościowej towaru lub usługi stanowiłoby nadmierne obciążenie dla przedsiębiorcy ze względu na specyficzne warunki sprzedaży lub z uwagi na charakter towaru.

Art. 11. 1. Przedsiębiorca będący producentem ma obowiązek obniżyć cenę w przypadkach, gdy towar nie posiada wymaganych cech określonych w charakterystyce jakościowej, o której mowa w art. 10 ust. 1, bądź posiada wady polegające na zmniejszeniu ilości, masy lub objętości towaru albo uszkodzenia, chyba że przy dołożeniu staranności wymaganej w stosunkach sprzedaży danego rodzaju nie mógł wiedzieć o wadzie towaru. Taki sam obowiązek ciąży na sprzedawcy towaru.

2. Cena powinna być obniżona w stopniu odpowiadającym zaistniałym wadom lub uszkodzeniom, o których mowa w ust. 1.

3. Przedsiębiorca ma obowiązek uwidocznić przyczynę obniżki ceny lub poinformować konsumenta o tej przyczynie w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscu oferowania towaru, również innym niż miejsce sprzedaży.

4. Organ nadzoru, stwierdzając w wyniku przeprowadzonej kontroli wady lub uszkodzenia, o których mowa w ust. 1, oraz jednoczesny brak odpowiedniej obniżki ceny, określa ich rodzaj i stopień w formie decyzji, od której służy odwołanie na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

5. W przypadku gdy decyzja, o której mowa w ust. 4, stała się ostateczna:

1) organ nadzoru niezwłocznie występuje z wnioskiem do właściwego miejscowo naczelnika urzędu skarbowego o wszczęcie postępowania i wydanie decyzji, o której mowa w art. 13 ust. 4,

2) przedsiębiorca stosujący cenę zawyżoną ponosi koszty badań wykonanych w toku postępowania, o którym mowa w ust. 4 i w art. 13 ust. 4.

Art. 12. 1. Towar przeznaczony do sprzedaży detalicznej oznacza się ceną.

2. W miejscach sprzedaży detalicznej i świadczenia usług uwidacznia się, z zastrzeżeniem ust. 3, ceny jednostkowe towarów i usług w sposób zapewniający prostą i niebudzącą wątpliwości informację o ich wysokości, a w odniesieniu do cen urzędowych - także o ich rodzaju (cena urzędowa) oraz o przyczynach wprowadzenia obniżek cen.

3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady uwidaczniania cen towarów i usług oraz sposób oznaczania ceną towarów przeznaczonych do sprzedaży, w tym przypadki, w których przez wyznaczony okres nie jest wymagane oznaczanie towarów ceną lub uwidacznianie cen jednostkowych, mając na uwadze potrzebę zapewnienia dostępności informacji o cenie, uwzględniając w szczególności przypadki, gdy oznaczenie towaru ceną lub uwidocznienie ceny jednostkowej jest utrudnione ze względu na charakter towaru, rodzaj miejsca sprzedaży lub świadczenia usługi albo rozmiar działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę.

Art. 13. 1. Przedsiębiorca, który nie obniżył ceny w przypadkach, o których mowa w art. 11, lub stosował ceny albo marże handlowe z naruszeniem przepisów ustawy i w ten sposób osiągnął kwotę nienależną, jest obowiązany do jej zwrotu kupującemu.

2. Jeżeli właściwy organ nadzoru uprawniony z mocy odrębnych przepisów do kontroli cech (właściwości) towarów lub organ kontroli uprawniony, z mocy odrębnych przepisów, do badania prawidłowości stosowania cen i marż handlowych stwierdzi po rozpoczęciu kontroli, że kwota nienależna, o której mowa w ust. 1, nie została zwrócona kupującemu, przedsiębiorca jest obowiązany, z zastrzeżeniem ust. 3, niezależnie od zobowiązania wobec kupującego, wpłacić do budżetu państwa kwotę dodatkową w wysokości 150% kwoty nienależnej. Obowiązek wpłaty do budżetu kwoty dodatkowej ciąży na przedsiębiorcy również wtedy, gdy zwrócił on kupującemu kwotę nienależną po rozpoczęciu kontroli.

3. Do budżetu państwa podlega przekazaniu również kwota nienależna, jeżeli uprawniony do jej otrzymania kupujący nie jest znany. Jeżeli nienależna kwota została wpłacona przez przedsiębiorcę, przed rozpoczęciem kontroli przez właściwy organ, przepisów o kwocie dodatkowej nie stosuje się.

4. Decyzję o określeniu nienależnej kwoty i ustaleniu kwoty dodatkowej, podlegających przekazaniu do budżetu państwa, wydaje naczelnik urzędu skarbowego właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, na wniosek organu przeprowadzającego kontrolę, który stwierdzi okoliczności, o których mowa w ust. 1 i 2.

5. Organ kontroli skarbowej, który w toku prowadzonej kontroli stwierdzi nieprawidłowości, o których mowa w ust. 1 i 2, wydaje decyzję określającą nienależną kwotę, o której mowa w ust. 3, i ustalającą kwotę dodatkową, o której mowa w ust. 2, podlegającą przekazaniu do budżetu państwa. W przypadku gdy nabywca jest znany, organ kontroli skarbowej w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości wydaje wynik kontroli i przekazuje go właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego.

6. Decyzja o określeniu nienależnej kwoty i o ustaleniu kwoty dodatkowej nie może być wydana, jeżeli od końca roku, w którym pobrano niewłaściwą cenę lub marżę handlową, upłynął okres pięciu lat.

7. Do postępowania w sprawach cen, o którym mowa w ust. 4-6, stosuje się odpowiednio przepisy działu III i IV ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926 i Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315 oraz z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459 i Nr 42, poz. 476).

8. Wpłaty z tytułu kwot nienależnych i dodatkowych, o których mowa w ust. 5, stanowią dochód budżetu państwa i są dokonywane na rachunek urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy zobowiązanego do ich uiszczenia.

Art. 14. 1. Jeżeli przedsiębiorca w sposób uporczywy nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 12, wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej nakłada na niego, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1000 do 5000 euro.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przedsiębiorcy służy odwołanie do Głównego Inspektora Inspekcji Handlowej.

Art. 15. W ustawie z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U. Nr 28, poz. 153 i Nr 75, poz. 468, z 1998 r. Nr 117, poz. 756, Nr 137, poz. 887, Nr 144, poz. 929 i Nr 162, poz. 1116, z 1999 r. Nr 45, poz. 439, Nr 49, poz. 483, Nr 63, poz. 700, Nr 70, poz. 777, Nr 72, poz. 802, Nr 109, poz. 1236 i Nr 110, poz. 1255 i 1256, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 18, poz. 230, Nr 95, poz. 1041 i Nr 122, poz. 1311 i 1324 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539 i Nr 88, poz. 961) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37:

a) w ust. 5 w zdaniu wstępnym wyrazy „*Minister właściwy do spraw zdrowia po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Lekarskiej i Naczelnej Rady Aptekarskiej*” zastępuje się wyrazami „*Minister właściwy do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii kas chorych, Naczelnej Rady Lekarskiej oraz Naczelnej Rady Aptekarskiej*”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5, minister właściwy do spraw zdrowia wydaje, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia ochrony zdrowia społeczeństwa, dostępność leków oraz bezpieczeństwo ich stosowania, a także możliwości płatnicze systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.”;

2) w art. 38 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw zdrowia może, po zasięgnięciu opinii kas chorych, w drodze rozporządzenia, ustalić limity cen materiałów medycznych, o których mowa w art. 39 ust. 1.”;

3) w art. 39 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Osobom chorującym na choroby zakaźne lub psychiczne oraz upośledzonym umysłowo, a także chorującym na niektóre choroby przewlekłe, wrodzone lub nabyte, leki i materiały medyczne mogą być przepisywane bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub częściową odpłatnością.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii kas chorych, Naczelnej Rady Lekarskiej, Naczelnej Rady Aptekarskiej, określi, w drodze rozporządzenia:

1) wykaz chorób, o których mowa w ust. 1,

2) wykaz leków i materiałów medycznych, które ze względu na choroby określone w wykazie, o którym mowa w pkt 1, mogą być przepisywane bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub częściową odpłatnością, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia ochrony zdrowia społeczeństwa, dostępność leków oraz bezpieczeństwo

ich stosowania, a także możliwości płatnicze systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.”;

4) po art. 39 dodaje się art. 39a i 39b w brzmieniu:

„Art. 39a. 1. Producent lub importer leków i materiałów medycznych, zwany dalej «wnioskodawcą», może składać do ministra właściwego do spraw zdrowia wnioski o ich umieszczenie w wykazach, o których mowa w art. 37 ust. 5 pkt 1 i art. 39 ust. 2 pkt 2.

2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać w szczególności:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy, jego siedzibę i adres,
- 2) nazwę i proponowaną cenę leku lub materiału medycznego,
- 3) wielkość realizowanych dostaw w okresie poprzedzającym złożenie wniosku i deklarowanych w okresie późniejszym,
- 4) dzienny koszt terapii oraz średni koszt standardowej terapii,
- 5) uzasadnienie wniosku i proponowanej ceny.

3. Wnioski, o których mowa w ust. 1, rozpatruje Zespół do Spraw Gospodarki Lekami, działający na podstawie art. 7 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. Nr 97, poz. 1050), zwany dalej «Zespołem».

4. W przypadku nieuwzględnienia wniosku Zespół informuje wnioskodawcę, wskazując uzasadnienie zajętogo stanowiska. Wnioskodawca może, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tego stanowiska, zwrócić się do ministra właściwego do spraw zdrowia o ponowne rozpatrzenie wniosku.

5. Do postępowania, o którym mowa w ust. 4, nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 39b. Minister właściwy do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia:

1) szczegółowy zakres informacji zawartych we wnioskach, o których mowa w art. 39a ust. 1,

2) sposób składania oraz tryb i terminy rozpatrywania wniosków, o których mowa w art. 39a ust. 1, uwzględniając w szczególności, że rozpatrywanie wniosku nie powinno trwać dłużej niż 90 dni, licząc od dnia jego złożenia, z tym że w przypadku konieczności uzupełnienia danych niezbędnych do umieszczenia danego środka farmaceutycznego i materiału medycznego we właściwym wykazie termin ten liczy się od dnia otrzymania uzupełnienia, oraz że w przypadku gdy procedura umieszczenia środka farmaceutycznego i materiału medycznego na wykazach, o których mowa w art. 37 ust. 5 pkt 1 i art. 39 ust. 2 pkt 2, występuje łącznie z rozpatrywaniem informacji lub wniosku o ustalenie ceny urzędowej, łączny termin nie może przekroczyć 180 dni, licząc od dnia otrzymania kompletnych informacji.”

Art. 16. Do postępowań wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy mają zastosowanie przepisy dotychczasowe.

Art. 17. Do czasu wydania przepisów wykonawczych określonych w niniejszej ustawie, nie dłużej jednak niż przez rok od dnia jej wejścia w życie, pozostają w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie:

- 1) ustawy, o której mowa w art. 19,

2) dotychczasowych przepisów art. 37 ust. 5 i art. 39 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 15.

Art. 18. 1. W celu przygotowania po raz pierwszy stanowisk w zakresie ustalania cen urzędowych i marż handlowych urzędowych na pochodzące z importu środki farmaceutyczne i materiały medyczne objęte wykazami, o których mowa w art. 37 ust. 5 pkt 1 i art. 39 ust. 2 ustawy⁽³¹⁾, o której mowa w art. 15, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, Zespół może zwrócić się do przedsiębiorców zajmujących się obrotem tymi środkami i materiałami o informacje niezbędne do przygotowywania tych stanowisk.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, są przedkładane w zakresie i w terminie wskazanym przez Zespół.

Art. 19. Traci moc ustawa z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach (Dz. U. z 1988 r. Nr 27, poz. 195, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1993 r. Nr 11, poz. 50, z 1994 r. Nr 111, poz. 536, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 54, poz. 348 i Nr 160, poz. 1085, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 62, poz. 718, Nr 73, poz. 852 i Nr 120, poz. 1268).

Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 i art. 18, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

8.6. Inspekcja Handlowa

USTAWA

z dnia 15 grudnia 2000 r.

o Inspekcji Handlowej.

(Dz. U. z 2001 roku, Nr 4, poz. 25, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Inspekcja Handlowa, zwana dalej „*Inspekcją*”, jest wyspecjalizowanym organem kontroli powołanym do ochrony interesów i praw konsumentów oraz interesów gospodarczych państwa.

2. Ustawa reguluje zadania i organizację Inspekcji, prawa i obowiązki przedsiębiorców, zasady postępowania organów Inspekcji oraz prawa i obowiązki pracowników Inspekcji.

3. Do postępowania przed organami Inspekcji w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) przedsiębiorcy - należy przez to rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 oraz z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193),

2) produkcie - należy przez to rozumieć dostarczaną przez przedsiębiorcę, zarówno odpłatnie, jak i nieodpłatnie, rzecz ruchomą przeznaczoną do użytku konsu-

mentów lub nadającą się do takiego użytku; produktem jest zarówno rzecz nowa, jak i używana lub naprawiana bądź regenerowana; w rozumieniu ustawy produktem nie są jednak rzeczy używane wprowadzane na rynek jako antyki albo rzeczy wymagające naprawy lub remontu przed użyciem, jeżeli dostarczający powiadomił konsumenta o właściwościach rzeczy,

2a) zasadniczych wymaganiach - należy przez to rozumieć zasadnicze wymagania, o których mowa w art. 5 pkt 16 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2002 r. Nr 166, poz. 1360),

3) usługach - należy przez to rozumieć czynności świadczone przez przedsiębiorców na rzecz ludności, przeznaczone dla celów konsumpcji indywidualnej lub zbiorowej,

4) dokumentach normalizacyjnych - należy przez to rozumieć normy i specyfikacje techniczne ustalające zasady, wytyczne lub charakterystyki odnoszące się do różnych rodzajów działalności lub jej wyników oraz środki i kryteria sprawdzania zgodności z nimi produktów i usług,

5) jakości - należy przez to rozumieć ogół właściwości produktów lub usług, które wiążą się z ich zdolnością do zaspokajania stwierdzonych lub przewidywanych potrzeb konsumenta,

6) konsumencie - należy przez to rozumieć osobę, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą,

7) kontroli - należy przez to rozumieć zespół czynności wykonywanych w toku postępowania kontrolnego w celu realizacji zadań i kompetencji określonych w ustawie lub w przepisach odrębnych,

8) kontrolowanym - należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, którego działalność jest kontrolowana,

9) zabezpieczeniu - należy przez to rozumieć czynności wykonywane w celu zachowania w niezmiennym stanie rzeczy lub dokumentów objętych kontrolą albo w celu zabezpieczenia nienaruszalności pomieszczeń kontrolowanego i środków przewozowych,

10) inspektorze - należy przez to rozumieć pracownika Inspekcji upoważnionego do przeprowadzenia kontroli,

11) przedstawicielu - należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentowania kontrolowanego lub przez niego zatrudnioną przy wykonywaniu czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Art. 3. 1. Do zadań Inspekcji należy:

1) kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu przepisów odrębnych w zakresie produkcji, handlu i usług,

1a) kontrola produktów wprowadzonych do obrotu w zakresie zgodności z zasadniczymi wymaganiami określonymi w przepisach odrębnych z wyłączeniem produktów podlegających nadzorowi innych właściwych organów,

1b) kontrola produktów w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275) w zakresie spełniania ogólnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa,

2) kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, z zastrzeżeniem ust. 2, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań, oraz kontrola usług,

2a) kontrola przestrzegania przez sprzedawców detalicznych i sprzedawców hurtowych przepisów art. 41 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o użytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495),

3) podejmowanie mediacji w celu ochrony interesów i praw konsumentów,

4) organizowanie i prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich,

5) prowadzenie poradnictwa konsumenckiego,

6) wykonywanie innych zadań określonych w ustawie lub przepisach odrębnych.

2. Kontrola, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie obejmuje kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych u producentów oraz kontroli jakości zdrowotnej środków spożywczych określonych w przepisach odrębnych.

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

1) przedsiębiorców działających na terenach zamkniętych, podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości,

2) przedsiębiorców produkujących energię lub prowadzących hurtowy i detaliczny handel energią,

3) przedsiębiorców produkujących paliwa,

4) banków oraz prowadzonej przez nie działalności bankowej,

5) ubezpieczeń oraz działalności ubezpieczeniowej,

6) usług pocztowych i telekomunikacyjnych,

7) usług pośrednictwa finansowego,

8) usług informatycznych,

9) usług naukowo-badawczych,

10) usług w zakresie edukacji,

11) usług w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Rozdział 2

Organizacja Inspekcji

Art. 5. 1. Zadania Inspekcji określone w art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1 wykonują następujące organy:

1) Główny Inspektor Inspekcji Handlowej, zwany dalej „*Głównym Inspektorem*”,

2) wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora inspekcji handlowej, zwanego dalej „*wojewódzkim inspektorem*”, jako kierownika wojewódzkiej inspekcji handlowej wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej w województwie.

2. W rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Inspekcji organem właściwym jest wojewódzki inspektor i jako organ wyższego stopnia Główny Inspektor.

Art. 6. 1. Inspekcja podlega Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

3. Zastępców Głównego Inspektora, na wniosek Głównego Inspektora, powołuje i odwołuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Art. 7. 1. Główny Inspektor kieruje działalnością Inspekcji przy pomocy Głównego Inspektoratu Inspekcji Handlowej, zwanego dalej „*Głównym Inspektoratem*”.

2. Główny Inspektorat jest jednostką budżetową.

3. Organizację Głównego Inspektoratu określi statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów.

4. Statut Głównego Inspektoratu, o którym mowa w ust. 3, powinien określać w szczególności rodzaje komórek organizacyjnych wchodzących w skład Głównego Inspektoratu.

Art. 8. 1. Wojewódzkiego inspektora powołuje i odwołuje wojewoda za zgodą Głównego Inspektora.

2. Zastępców wojewódzkiego inspektora powołuje i odwołuje wojewoda na wniosek wojewódzkiego inspektora, po zasięgnięciu opinii Głównego Inspektora.

3. Wojewódzki inspektor kieruje działalnością wojewódzkiego inspektoratu inspekcji handlowej, zwanego dalej „*wojewódzkim inspektoratem*”.

4. Wojewódzki inspektorat jest jednostką budżetową.

5. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zasady organizacji wojewódzkich inspektoratów.

6. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5, powinno określać w szczególności rodzaje komórek organizacyjnych wchodzących w skład wojewódzkich inspektoratów i ich delegatur.

Art. 9. 1. Organy Inspekcji wykonują zadania określone w ustawie na podstawie okresowych planów kontroli; mogą też podejmować kontrole nieplanowane, jeżeli wymaga tego interes konsumentów lub interes gospodarczy państwa.

2. Główny Inspektor może, na wniosek Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub z własnej inicjatywy, zlecić wojewódzkiemu inspektorowi przeprowadzenie dodatkowej kontroli, jeżeli jest to niezbędne do zbadania:

1) zjawisk lub procesów gospodarczych zachodzących na rynku;

2) zgodności produktu z zasadniczymi wymaganiami albo zgodności produktu z ogólnymi wymaganiami bezpieczeństwa określonymi w odrębnych ustawach.

3. Główny Inspektor opracowuje kierunki działania Inspekcji oraz okresowe plany kontroli o znaczeniu krajowym, zatwierdzane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

4. Wojewódzki inspektor ustala plany pracy uwzględniające kierunki działania i plany, o których mowa w ust. 3, oraz potrzeby określone przez wojewodę.

Art. 10. Do zakresu działania Głównego Inspektora należy w szczególności:

1) organizowanie i koordynowanie kontroli o znaczeniu krajowym,

2) sprawowanie kontroli realizacji przez wojewódzkich inspektorów zadań i kompetencji określonych w ustawie i przepisach odrębnych,

3) wydawanie wytycznych i zaleceń zapewniających jednolitość postępowania Inspekcji oraz nadzór nad ich realizacją,

4) organizowanie szkolenia inspektorów,

5) opracowywanie projektów aktów prawnych regulujących problematykę należącą do zakresu działania Inspekcji,

6) dokonywanie dla potrzeb organów administracji rządowej analiz i ocen funkcjonowania rynku oraz stanu ochrony interesów i praw konsumentów,

7) sygnalizowanie Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów potrzeby zmian przepisów prawa regulujących zasady prowadzenia działalności gospodarczej oraz ochrony interesów i praw konsumentów,

8) prowadzenie laboratoriów kontrolno-analitycznych Inspekcji,

9) współpraca z zagranicznymi służbami kontrolnymi o podobnym charakterze,

10) sporządzanie rocznych sprawozdań z działalności Inspekcji i przedkładanie ich Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

10a) przygotowywanie i przekazywanie do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

a) planów kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów, z uwzględnieniem kategorii kontrolowanych produktów,

b) kwartalnych i rocznych sprawozdań dotyczących kontroli przeprowadzonych w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów, z uwzględnieniem kategorii kontrolowanych produktów, stwierdzonych zagrożeń i podjętych działań,

11) wykonywanie zadań i kompetencji określonych w przepisach odrębnych.

Art. 10a. Główny Inspektor współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 11. 1. Do zakresu działania wojewódzkich inspektorów należy wykonywanie zadań i kompetencji określonych w art. 3 ustawy lub w przepisach odrębnych, a także sporządzanie rocznych sprawozdań z działalności Inspekcji i przedkładanie ich Głównemu Inspektorowi i wojewodom.

2. Wojewódzki inspektor prowadzi listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług.

3. Rzeczoznawcy, o których mowa w ust. 2, są powołani do wydawania opinii o jakości produktów lub usług na zlecenie konsumenta, przedsiębiorcy, stałego polubownego sądu konsumenckiego, Głównego Inspektora, wojewódzkiego inspektora, powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów albo organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumentów.

4. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki prowadzenia list rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług.

5. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, powinno określać w szczególności:

1) warunki i tryb wpisu na listę rzeczoznawców oraz skreślenia z niej rzeczoznawców,

2) tryb weryfikacji rzeczoznawców oraz nadzoru nad ich działalnością.

Art. 12. 1. Inspekcja współdziała z powiatowym (miejskim) rzecznikiem konsumentów, organami administracji rządowej i samorządowej, organami kontroli oraz organizacjami pozarządowymi reprezentującymi interesy konsumentów.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób współdziałania organów Inspekcji z powiatowym (miejskim) rzecznikiem konsumentów oraz organami i organizacjami, o których mowa w ust. 1.

3. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, powinno określać zasady i formy współdziałania organów Inspekcji z podmiotami, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 3

Postępowanie kontrolne

Art. 13. 1. Postępowanie kontrolne wszczyna i prowadzi inspektor na podstawie pisemnego upoważnienia imiennego wydanego przez wojewódzkiego inspektora.

2. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

1) imię i nazwisko, stanowisko służbowe oraz numer legitymacji służbowej inspektora przeprowadzającego kontrolę,

2) podstawę prawną do przeprowadzenia kontroli,

3) dane identyfikujące kontrolowanego,

4) termin przeprowadzenia kontroli,

5) pouczenie o skutkach prawnych uniemożliwienia albo utrudnienia inspektorowi przeprowadzenia czynności kontrolnych.

Art. 14. Przed przystąpieniem do kontroli inspektor jest obowiązany okazać kontrolowanemu lub jego przedstawicielowi legitymację służbową oraz upoważnienie imienne do przeprowadzenia kontroli.

Art. 15. 1. Kontrolę przeprowadza się w siedzibie kontrolowanego oraz w miejscach i w czasie wykonywania jego działalności, w obecności kontrolowanego lub jego przedstawiciela, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Czynności kontrolne mogą być przeprowadzane w siedzibie organu Inspekcji, jeżeli jest to niezbędne dla wyjaśnienia okoliczności sprawy.

3. Przeprowadzający kontrole mają obowiązek przeprowadzać je w sposób sprawny i możliwie nie zakłócający funkcjonowania kontrolowanego.

Art. 16. 1. W toku postępowania kontrolnego inspektor w szczególności może:

1) badać akta, dokumenty, ewidencje i informacje w zakresie objętym kontrolą oraz żądać od kontrolowanego lub jego przedstawiciela sporządzenia niezbędnych kopii oraz urzędowego tłumaczenia na język polski dokumentów sporządzonych w języku obcym,

2) dokonywać oględzin terenów, obiektów, pomieszczeń, środków przewozowych, produktów i innych rzeczy w zakresie objętym kontrolą,

3) badać przebieg określonych czynności,

4) legitymować osoby w celu stwierdzenia ich tożsamości, jeżeli jest to niezbędne dla potrzeb kontroli,

5) żądać od kontrolowanego lub jego przedstawiciela niezwłocznego usunięcia uchybień porządkowych i organizacyjnych,

6) żądać od kontrolowanego oraz jego przedstawiciela udzielenia w wyznaczonym terminie pisemnych i ustnych wyjaśnień w sprawach objętych zakresem kontroli,

7) przesłuchiwać osoby w charakterze strony, świadka lub biegłego, jeżeli jest to niezbędne dla wyczerpującego wyjaśnienia okoliczności sprawy,

8) zasięgać opinii biegłych, jeżeli jest to niezbędne dla potrzeb kontroli,

9) zabezpieczać dowody, produkty, pomieszczenia i środki przewozowe,

10) pobierać nieodpłatnie próbki produktów do badań,

11) sprawdzić rzetelność obsługi poprzez dokonanie zakupu produktu lub usługi,

12) zbierać inne niezbędne materiały w zakresie objętym kontrolą.

2. Kontrolowany jest obowiązany umożliwić inspektorowi dokonanie czynności kontrolnych, o których mowa w ust. 1.

3. Zgodność kopii z oryginałami akt, dokumentów, ewidencji i informacji potwierdza kontrolowany lub jego przedstawiciel.

4. Produkt nabyty w ramach zakupu, o którym mowa w ust. 1 pkt 11, podlega zwrotowi w toku kontroli, jeżeli jest w stanie nienaruszonym; należność za zwrócony produkt podlega zwrotowi.

5. Uzyskane w trakcie kontroli informacje dotyczące stosowanej przez kontrolowanego technologii lub stanowiące tajemnicę handlową są objęte tajemnicą służbową; nie dotyczy to informacji, których ujawnienie jest niezbędne ze względu na konieczność usunięcia zagrożeń związanych z produktem lub usługą.

Art. 16a. Przedsiębiorca będący w posiadaniu produktów lub dokumentów objętych zakresem kontroli przeprowadzanej u innego przedsiębiorcy jest obowiązany, na żądanie inspektora, do ich udostępnienia oraz umożliwienia pobrania próbek produktów do badań.

Art. 17. 1. Inspektor jest uprawniony do wstępu oraz poruszania się w obiektach, pomieszczeniach i na terenie jednostki kontrolowanej za okazaniem legitymacji służbowej, bez obowiązku uzyskiwania przepustki przewidzianej w regulaminie wewnętrznym, oraz nie podlega rewizji osobistej.

2. Inspektor podlega przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy, obowiązującym w jednostce kontrolowanej.

Art. 18. 1. Wojewódzki inspektor może zarządzić w toku kontroli, w drodze decyzji, ograniczenie wprowadzania do obrotu, wstrzymanie wprowadzania do obrotu lub wycofanie z obrotu produktów albo wstrzymanie świadczenia usług bądź niezwłoczne usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, jeżeli jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo lub interes konsumentów albo interes gospodarczy państwa.

1a. skreślony

2. Wojewódzki inspektor może upoważnić inspektora do wydania w jego imieniu w toku kontroli decyzji, o której mowa w ust. 1.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Art. 19. 1. Wojewódzki inspektor może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o jej pomoc, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.

2. Na wniosek wojewódzkiego inspektora właściwy miejscowo komendant Policji jest obowiązany do zapewnienia inspektorowi pomocy Policji w toku wykonywania czynności kontrolnych.

Art. 20. 1. Ustalenia kontroli inspektor dokumentuje w protokole kontroli.

2. Kontrolowany może zgłosić uwagi bezpośrednio do protokołu kontroli lub w terminie 7 dni od dnia przedstawienia protokołu do podpisu wnieść je na piśmie.

3. Wojewódzki inspektor jest obowiązany ustosunkować się do uwag zgłoszonych do protokołu kontroli niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania.

Art. 21. W przypadku zabezpieczenia produktów, dokumentów i innych rzeczy, pobrania próbek, dokonania oględzin lub przeprowadzenia innych dowodów sporządza się odrębny protokół.

Art. 22. Pracownicy Inspekcji w związku z wykonywaniem czynności kontrolnych korzystają z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 22a. 1. Pracownicy Głównego Inspektoratu, wyznaczeni przez Głównego Inspektora, są uprawnieni do nadzorowania, na podstawie legitymacji służbowej, kontroli przeprowadzanych na terenie kraju w celu sprawdzenia ich prawidłowości.

2. Przed przystąpieniem do wykonywania nadzoru pracownik, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany okazać legitymację służbową kontrolowanemu lub jego przedstawicielowi oraz inspektorom przeprowadzającym kontrolę.

3. Do wykonywania nadzoru, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 15 ust. 1, art. 16 ust. 1 pkt 1-4, pkt 6-9 i pkt 12, ust. 2 i 3, art. 17, art. 21 i art. 22.

4. Pracownik, o którym mowa w ust. 1, może dokonać zabezpieczenia dowodów na czas niezbędny do realizacji zadań wykonywanego nadzoru.

5. Z przeprowadzonych czynności pracownik sporządza raport służbowy.

6. W przypadku gdy pracownik, o którym mowa w ust. 1, stwierdzi nieprawidłowości w postępowaniu kontrolnym, wydaje inspektorowi zalecenie niezwłocznego usunięcia tych nieprawidłowości.

7. Główny Inspektor kieruje do właściwego wojewódzkiego inspektora zalecenia, jeżeli jest to niezbędne w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w postępowaniu kontrolnym.

8. Wojewódzki inspektor jest obowiązany poinformować Głównego Inspektora, w wyznaczonym terminie, o sposobie wykonania zaleceń, o których mowa w ust. 7.

Rozdział 4

Postępowanie kontrolne uproszczone

Art. 23. Główny Inspektor lub wojewoda może zlecić wojewódzkiemu inspektorowi przeprowadzenie kontroli uproszczonej w celu zbadania występujących na rynku

zagrożeń praw lub interesów konsumentów albo zagrożeń dla interesu gospodarczego państwa.

Art. 24. 1. Z przeprowadzonej kontroli uproszczonej inspektor sporządza raport służbowy.

2. W postępowaniu kontrolnym uproszczonym stosuje się przepisy art. 13, art. 14, art. 15, art. 16 ust. 1 pkt 1-6, ust. 2, 3 i 5 oraz art. 17.

Rozdział 5

Zabezpieczenie dowodów

Art. 25. 1. Wojewódzki inspektor może, w drodze postanowienia, dokonać zabezpieczenia dowodów na czas niezbędny dla realizacji zadań kontroli.

2. Zabezpieczeniu, o którym mowa w ust. 1, podlegają dokumenty, ewidencje, informacje oraz produkty i inne rzeczy, jeżeli stanowią lub mogą stanowić dowód nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli, z wyłączeniem produktów łatwo psujących się lub ulegających innym szybkim zmianom biochemicznym.

3. Wojewódzki inspektor może upoważnić inspektora do wydania w jego imieniu postanowienia, o którym mowa w ust. 1.

4. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje zażalenie.

Art. 26. 1. Wojewódzki inspektor może, w drodze postanowienia, zabezpieczyć produkt w celu ustalenia jego rzeczywistej jakości, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że jakość produktu nie odpowiada jakości deklarowanej przez producenta lub wymaganiom określonym w przepisach odrębnych albo dokumentach normalizacyjnych bądź produkt jest nieprawidłowo oznaczony. Przepis art. 25 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Zabezpieczenie, o którym mowa w ust. 1, uchyla się, jeżeli produkt został wyłączony z obrotu lub przeklasyfikowany albo uzyskał właściwą jakość.

Rozdział 6

Pobieranie i badanie próbek produktów

Art. 27. 1. Próbkę produktów pobiera się w celu ustalenia, czy produkt spełnia wymagania jakościowe i bezpieczeństwa określone w przepisach odrębnych lub dokumentach normalizacyjnych lub czy jego jakość odpowiada jakości deklarowanej przez przedsiębiorcę.

2. Próbkę produktów pobiera się w celu poddania badaniom, w ilościach i w sposób określony w przepisach odrębnych albo dokumentach normalizacyjnych, a w razie braku takiego określenia - w ilościach niezbędnych do przeprowadzenia badań.

3. Pobranie próbki produktu stwierdza się poprzez sporządzenie protokołu.

4. Po przeprowadzeniu badań wykonujący badania sporządza sprawozdanie z badań.

Art. 28. 1. Równocześnie z pobraniem próbki produktu należy, z zastrzeżeniem ust. 3, pobrać i zabezpieczyć dodatkową próbkę produktu z tej samej partii w ilości odpowiadającej ilości pobranej do badań (próbka kontrolna). Przepis art. 27 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Próbką kontrolną jest przechowywana przez kontrolowanego do czasu jej zwolnienia przez wojewódzkiego inspektora, w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości lub cech charakterystycznych produktu; w tym czasie nie może być wprowadzana do obrotu.

3. Próbkę kontrolną nie pobiera się, jeżeli:

1) pobranie próbki byłoby utrudnione z uwagi na wartość, rodzaj lub niewielką ilość produktu,

2) przechowanie próbki w warunkach uniemożliwiających zmianę jakości lub cech charakterystycznych produktu jest niemożliwe,

3) próbka produktu została poddana badaniom organoleptycznym w toku kontroli, chyba że wyniki tych badań uzasadniają podejrzenie, że produkt nie spełnia wymagań określonych w przepisach prawa lub dokumentach normalizacyjnych albo jego jakość nie odpowiada jakości deklarowanej.

Art. 29. 1. Badania pobranych próbek produktów i próbek kontrolnych przeprowadzają, z zastrzeżeniem ust. 2, laboratoria kontrolno-analityczne Inspekcji.

2. W przypadku gdy laboratoria Inspekcji nie mogą wykonać badań, organ Inspekcji może zawrzeć umowę o wykonanie badań pobranej próbki z innym wyspecjalizowanym laboratorium.

3. Badanie próbki kontrolnej przeprowadza się na wniosek lub z urzędu.

Art. 30. 1. Jeżeli przeprowadzone badania wykazały, że produkt nie spełnia wymagań określonych w przepisach odrębnych lub w deklaracji, kontrolowany jest obowiązany do uiszczenia wojewódzkiemu inspektorowi kwoty stanowiącej równowartość kosztów przeprowadzonych badań.

2. Do należności pieniężnych, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 31. 1. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb pobierania i badania próbek produktów przez organy Inspekcji.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno określać w szczególności:

1) tryb pobierania i badania próbek produktów,

2) wzór protokołu pobrania próbki produktu lub próbki kontrolnej,

3) sposób zabezpieczenia próbek produktów i próbek kontrolnych,

4) wzór sprawozdania z badań,

5) sposób postępowania z pozostałościami po próbkach,

6) sposób ustalania wysokości należności pieniężnych, o których mowa w art. 30 ust. 1, oraz ich uiszczenia.

Rozdział 7

Postępowanie pokontrolne

Art. 32. Jeżeli jest to niezbędne dla usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, wojewódzki inspektor wyda, w drodze decyzji, zarządzenie pokontrolne. Kontrolowany jest obowiązany poinformować wojewódzkiego inspektora, w wyznaczonym terminie, o sposobie wykonania zarządzenia.

Art. 33. 1. Wojewódzki inspektor kieruje do kontrolowanego lub jednostki nadrzędnej wystąpienie pokontrolne, informujące o innych stwierdzonych uchybieniach, zawierające wnioski o ich usunięcie.

2. Kontrolowany lub jednostka nadrzędna są obowiązani udzielić odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne w wyznaczonym terminie.

Art. 34. Wojewódzki inspektor na podstawie wyników postępowania kontrolnego kieruje wystąpienie pokontrolne do producenta lub importera produktów badanych w toku kontroli, jeżeli jest to niezbędne do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Przepis art. 33 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. 1. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania organów inspekcji, wzór legitymacji służbowej pracowników Inspekcji oraz tryb ich wydawania i wymiany.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno określać w szczególności:

1) sposób dokumentowania wyników kontroli, a w szczególności wzory formularzy protokołów stosowanych w toku postępowania kontrolnego oraz przed polubownym sądem konsumenckim,

2) sposób zabezpieczania dowodów i produktów,

3) wzór legitymacji służbowej pracowników Inspekcji oraz tryb ich wydawania i wymiany.

Rozdział 8

Postępowanie mediacyjne

Art. 36. 1. Jeżeli przemawia za tym charakter sprawy, wojewódzki inspektor podejmuje działania mediacyjne w celu polubownego zakończenia sporu cywilnoprawnego między konsumentem a przedsiębiorcą.

2. Postępowanie mediacyjne wszczyna się na wniosek konsumenta lub z urzędu, jeżeli wymaga tego ochrona interesu konsumenta.

3. W toku postępowania mediacyjnego wojewódzki inspektor zapoznaje przedsiębiorcę z roszczeniem konsumenta, przedstawia stronom sporu przepisy prawa mające zastosowanie w sprawie oraz ewentualne propozycje polubownego zakończenia sporu.

4. Wojewódzki inspektor może wyznaczyć stronom termin do polubownego zakończenia sprawy.

5. Wojewódzki inspektor odstępuje od postępowania mediacyjnego, jeżeli w wyznaczonym terminie sprawa nie została polubownie zakończona oraz w razie oświadczenia co najmniej przez jedną ze stron, że nie wyraża zgody na polubowne zakończenie sprawy.

Rozdział 9

Stałe polubowne sądy konsumenckie

Art. 37. 1. Stałe polubowne sądy konsumenckie przy wojewódzkich inspektorach, zwane dalej „sądami”, tworzone są na podstawie umów o zorganizowaniu takich sądów, zawartych przez wojewódzkich inspektorów z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów lub przedsiębiorców oraz innymi zainteresowanymi jednostkami organizacyjnymi.

2. Umowy, o których mowa w ust. 1, określają w szczególności zasady pokrywania kosztów wynagrodzenia arbitrów oraz zwrotu kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem czynności arbitra.

3. Sądy rozpatrują spory o prawa majątkowe wynikłe z umów sprzedaży produktów i świadczenia usług zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami na podstawie regulaminu.

4. Minister Sprawiedliwości określi, po zasięgnięciu opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w drodze rozporządzenia, regulamin organizacji i działania stałych polubownych sądów konsumenckich.

5. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, powinno określać w szczególności:

- 1) wewnętrzną organizację stałych polubownych sądów konsumenckich,
- 2) tryb funkcjonowania stałych polubownych sądów konsumenckich,
- 3) czynności jurysdykcyjne i administracyjne stałych polubownych sądów konsumenckich i ich organów.

6. W postępowaniu przed sądami polubownymi w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

Rozdział 10

Przepisy karne

Art. 38. Kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje decyzji, o których mowa w art. 18 i art. 32, wydanych przez organ Inspekcji lub z jego upoważnienia przez inspektora, albo usuwa dowody lub produkty zabezpieczone w toku kontroli, podlega grzywnie w wysokości do 360 stawek dziennych albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 39. 1. Kto uniemożliwia albo utrudnia inspektorowi przeprowadzenie czynności kontrolnych, podlega karze aresztu do 30 dni albo grzywny w wysokości do 5 000 zł.

2. Kto wbrew żądaniu inspektora nie usuwa niezwłocznie uchybień porządkowych lub organizacyjnych stwierdzonych w toku kontroli, podlega karze grzywny w wysokości do 5 000 zł.

Rozdział 11

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 40. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie ustawy pozostają w mocy odpowiednie przepisy dotychczasowe, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami ustawy, jednak nie dłużej niż rok od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 41. Postępowania wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy podlegają rozpatrzeniu według przepisów dotychczasowych.

Art. 42. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy Główny Inspektor przejmie z mocy prawa wojewódzkie laboratoria kontrolno-analityczne prowadzone dotychczas przez wojewódzkich inspektorów.

2. Pracownicy zatrudnieni w laboratoriach, o których mowa w ust. 1, z dniem wejścia w życie ustawy stają się pracownikami Głównego Inspektoratu.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób przejścia przez Głównego Inspektora laboratoriów, o których mowa w ust. 1.

4. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, powinno określać w szczególności:

- 1) tryb przejęcia laboratoriów,
- 2) rodzaje przejmowanych składników mienia oraz etaty i środki finansowe niezbędne do prowadzenia tych laboratoriów.

Art. 43. Stałe polubowne sądy konsumenckie przy wojewódzkich inspektorach Inspekcji Handlowej zorganizowane na podstawie przepisów dotychczasowych stają się stałymi polubownymi sądami konsumenckimi w rozumieniu ustawy.

Art. 44. Traci moc ustawa z dnia 25 lutego 1958 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 105, poz. 1205).

Art. 45. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2001 r.

8.7. Państwowa Inspekcja Sanitarna

USTAWA

z dnia 14 marca 1985 r.

o Państwowej Inspekcji Sanitarnej

(tekst pierwotny: Dz. U. 1985 r. Nr 12 poz. 49;

tekst jednolity: Dz. U. 1998 r., Nr 90 poz. 575;

tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 122 poz. 851, ze zm.)

Rozdział 1

Zadania i zakres działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Art. 1. Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- 1) higieny środowiska,
  - 2) higieny pracy w zakładach pracy,
  - 3) higieny radiacyjnej,
  - 4) higieny procesów nauczania i wychowania,
  - 5) higieny wypoczynku i rekreacji,
  - 6) zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
  - 7) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne
- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Art. 2. Wykonywanie zadań określonych w art. 1 polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób

powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Art. 3. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy w szczególności:

1) uzgadnianie projektów planów zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz ustalanie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;

2) uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących:

a) budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych,

b) nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie;

3) uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych, statków morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych oraz środków komunikacji lądowej;

4) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac badawczych w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

Art. 4. 1. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

1) higieny środowiska, a zwłaszcza wody do spożycia, czystości powietrza atmosferycznego, gleby, wód i innych elementów środowiska w zakresie ustalonym w odrębnych przepisach;

2) utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, zakładów pracy, instytucji, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, dróg, ulic oraz osobowego i towarowego transportu kolejowego, drogowego, lotniczego i morskiego;

3) warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego;

3a) nadzoru nad jakością zdrowotną żywności;

4) warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi;

5) warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy;

6) higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz w ośrodkach wypoczynku;

7) higieny procesów nauczania;

8) przestrzegania przez osoby wprowadzające substancje lub preparaty chemiczne do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez użytkowników substancji lub preparatów chemicznych obowiązków wynikających z ustawy z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.);

8a) warunków i ograniczeń wprowadzenia do obrotu i stosowania oraz właściwości środków powierzchniowo czynnych i detergentów zawierających środki powierzchniowo czynne określonych przepisami rozporządzenia (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. WE L 104 z 08.04.2004, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 48);

8b) przestrzegania obowiązków wynikających z rozporządzenia (WE) nr 304/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. dotyczącego wywozu i przywozu niebezpiecznych chemikaliów (Dz. Urz. WE L 63 z 06.03.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 11, t. 46, str. 65, z późn. zm.);

9) przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi.

2. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy również kontrola przestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.

Art. 5. Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegania i zwalczania chorób, o których mowa w art. 2, należy:

- 1)** dokonywanie analiz i ocen epidemiologicznych;
- 2)** opracowywanie programów i planów działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej, przekazywanie ich do realizacji zakładom opieki zdrowotnej oraz kontrola realizacji tych programów i planów;
- 3)** ustalanie zakresów i terminów szczepień ochronnych oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie;
- 4)** wydawanie zarządzeń i decyzji lub występowanie do innych organów o ich wydanie - w wypadkach określonych w przepisach o zwalczaniu chorób zakaźnych;
- 4a)** wydawanie decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia;
- 5)** planowanie i organizowanie sanitarnego zabezpieczenia granic państwa;
- 6)** nadzór sanitarny nad ruchem pasażerskim i towarowym w morskich i lotniczych portach oraz przystaniach;
- 7)** udzielanie poradnictwa w zakresie spraw sanitarno-epidemiologicznych lekarzom okrętowym i personelowi pomocniczo-lekarskiemu, zatrudnionemu na statkach morskich, żeglugi śródlądowej i powietrznych;
- 8)** kierowanie akcją sanitarną przy masowych przemieszczeniach ludności, zjazdach i zgromadzeniach.

Art. 6. Państwowej Inspekcja Sanitarna inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, a w szczególności:

1) inicjuje i wytycza kierunki przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowania zasad higieny i racjonalnego żywienia, metod zapobiegania chorobom oraz umiejętności udzielania pierwszej pomocy;

2) pobudza aktywność społeczną do działań na rzecz własnego zdrowia;

3) udziela porad i informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi;

4) ocenia działalność oświatowo-zdrowotną prowadzoną przez szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze, szkoły wyższe oraz środki masowego przekazywania, zakłady opieki zdrowotnej, inne zakłady, instytucje i organizacje oraz udziela im pomocy w prowadzeniu tej działalności.

Art. 6a.1. Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy również wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć i zrealizowanych inwestycji, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej.

2. Opinie, o których mowa w ust. 1, są wydawane na wniosek podmiotu ubiegającego się o pomoc finansową.

Rozdział 2

Organizacja Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Art. 7. 1. Państwowa Inspekcja Sanitarna podlega ministrowi właściwemu do spraw zdrowia.

2. Państwową Inspekcją Sanitarną kieruje Główny Inspektor Sanitarny jako centralny organ administracji rządowej.

3. Główny Inspektor Sanitarny zadania wykonuje przy pomocy Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

4. Organizację Głównego Inspektoratu Sanitarnego określa statut nadany w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zdrowia.

Art. 8. 1. Główny Inspektor Sanitarny jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw zdrowia.

2. Głównego Inspektora Sanitarnego powołuje Prezes Rady Ministrów, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, na wniosek ministra właściwego do spraw zdrowia.

3. Prezes Rady Ministrów odwołuje Głównego Inspektora Sanitarnego.

4. Zastępców Głównego Inspektora Sanitarnego w liczbie dwóch powołuje, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, minister właściwy do spraw zdrowia, na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego. Minister właściwy do spraw zdrowia, na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego, odwołuje jego zastępców.

5. Nadzór nad Głównym Inspektorem Sanitarnym sprawuje minister właściwy do spraw zdrowia.

Art. 9. 1. Organem doradczym i opiniodawczym Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawach objętych zakresem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest Rada Sanitarno-Epidemiologiczna, powoływana na okres trzech lat.

2. Rada Sanitarno-Epidemiologiczna składa się z przewodniczącego, sekretarza i 15 członków, których powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw zdrowia na wniosek Głównego Inspektora Sanitarnego, spośród pracowników nauki i osób posiadających wybitne przygotowanie praktyczne z dziedziny sanitarno-epidemiologicznej. W pracach Rady, na zaproszenie Głównego Inspektora Sanitarnego, uczestniczą przedstawiciele centralnych organów administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego oraz związków zawodowych, organizacji pracodawców i organizacji społecznych statutowo zajmujących się problemami sanitarno-epidemiologicznymi.

3. Rada Sanitarno-Epidemiologiczna działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu zatwierdzonego, w drodze zarządzenia, przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Art. 10. 1. Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej określone w rozdziale 1 wykonują następujące organy:

- 1) Główny Inspektor Sanitarny;
- 2) państwowy wojewódzki inspektor sanitarny;
- 3) państwowy powiatowy inspektor sanitarny;
- 4) państwowy graniczny inspektor sanitarny dla obszarów przejść granicznych drogowych, kolejowych, lotniczych, rzecznych i morskich, portów lotniczych i morskich oraz jednostek pływających na obszarze wód terytorialnych.

1a. Obszar działania państwowego powiatowego inspektora sanitarnego może obejmować kilka powiatów.

1b. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, w przypadku, o którym mowa w ust. 1a, określi, w drodze rozporządzenia, terytorialny obszar działania i siedzibę państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz podległą mu stację sanitarno-epidemiologiczną, mając na względzie dostosowanie właściwości terytorialnej państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych do potrzeb Państwowej Inspekcji Sanitarnej w stosunku do realizowanych zadań.

2. Organy, wymienione w ust. 1, wykonują zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie i w przepisach odrębnych.

3. Główny Inspektor Sanitarny koordynuje i nadzoruje ustawową działalność państwowych inspektorów sanitarnych.

4. Państwowy wojewódzki, państwowy powiatowy i państwowy graniczny inspektor sanitarny kierują działalnością odpowiednio wojewódzkiej, powiatowej i granicznej stacji sanitarno-epidemiologicznej, będących zakładami opieki zdrowotnej.

5. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, wykaz granicznych stacji sanitarno-epidemiologicznych, uwzględniając w szczególności terytorialny zakres działania oraz siedziby państwowych granicznych inspektorów sanitarnych.

6. Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny może powierzyć państwowemu powiatowemu i państwowemu granicznemu inspektorowi sanitarnemu, w drodze po-

rozumienia, prowadzenie spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie w jego imieniu decyzji administracyjnych.

7. Ilekroć w dalszych przepisach ustawy jest mowa o państwowym inspektorze sanitarnym bez bliższego rozróżnienia, to przepisy te odnoszą się do państwowego wojewódzkiego, państwowego powiatowego i państwowego granicznego inspektora sanitarnego.

Art. 11. 1. Państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego powołuje Główny Inspektor Sanitarny po zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego przeprowadzonego z udziałem wojewody.

2. Zastępcę państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego powołuje i odwołuje Główny Inspektor Sanitarny na wniosek właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

3. Państwowego granicznego i państwowego powiatowego inspektora sanitarnego powołuje państwowy wojewódzki inspektor sanitarny po zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego przeprowadzonego z udziałem wojewody.

4. Zastępcę państwowego powiatowego i państwowego granicznego inspektora sanitarnego powołuje i odwołuje państwowy wojewódzki inspektor sanitarny na wniosek właściwego odpowiednio państwowego powiatowego lub państwowego granicznego inspektora sanitarnego.

5. Powołanie na stanowisko państwowego inspektora sanitarnego następuje na okres 5 lat.

6. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób prowadzenia postępowania kwalifikacyjnego, o którym mowa w ust. 1 i 3, uwzględniając w szczególności sposób ogłaszania o zamiarze przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego oraz skład i zasady działania komisji kwalifikacyjnej.

7. Główny Inspektor Sanitarny może w każdym czasie odwołać państwowego wojewódzkiego, państwowego powiatowego i państwowego granicznego inspektora sanitarnego, jeżeli przemawia za tym interes służby, a w szczególności jeżeli działalność tego państwowego inspektora sanitarnego lub podległej mu jednostki może zagrozić prawidłowemu wykonywaniu zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a zwłaszcza naruszyć bezpieczeństwo sanitarne na terenie właściwości danej jednostki. Odwołanie w tym trybie następuje w drodze decyzji administracyjnej i wymaga szczegółowego uzasadnienia na piśmie.

Art. 12. 1. W rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w sprawach należących do zakresu zadań i kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, organem właściwym jest państwowy powiatowy lub państwowy graniczny inspektor sanitarny, z zastrzeżeniem ust. 1a.

1a. Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny jest organem właściwym w zakresie higieny radiacyjnej.

2. W postępowaniu administracyjnym organami wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego są:

1) w stosunku do państwowego powiatowego i państwowego granicznego inspektora sanitarnego - państwowy wojewódzki inspektor sanitarny;

2) w stosunku do państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego - Główny Inspektor Sanitarny.

Art. 12a. 1. Główny Inspektor Sanitarny ustala ogólne kierunki działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub - w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego w zakresie należącym do właściwości Państwowej Inspekcji Sanitarnej - szczegółowe zasady postępowania państwowych inspektorów sanitarnych, a także zasady współdziałania z innymi organami kontroli państwowej.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu w stosunku do państwowych powiatowych i państwowych granicznych inspektorów sanitarnych, którym państwowy wojewódzki inspektor sanitarny może również wydawać polecenia dotyczące podjęcia konkretnych czynności w całym zakresie ich działania.

3. Rada powiatu i sejmik województwa przynajmniej raz na rok rozpatrują informacje właściwego inspektora sanitarnego o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu i województwa. Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny informuje zarząd powiatu o wynikach kontroli obiektów o podstawowym znaczeniu dla danego terenu.

4. – 7. skreślony

Art. 12b. – 12c. skreślony

Art. 13. 1. Państwowym Inspektorem sanitarnym może być osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) jest lekarzem i uzyskała kierunkową specjalizację w trybie przewidzianym w odrębnych przepisach albo posiada inne wyższe wykształcenie i uzyskała specjalizację z dziedziny medycyny;
- 4) swoją postawą obywatelską daje rękojmię należytego wykonywania zadań pracownika organu państwowego;
- 5) posiada stan zdrowia pozwalający na zatrudnienie na określonym stanowisku.

2. Do państwowych inspektorów sanitarnych stosuje się przepisy dotyczące pracowników publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

3. Do państwowych inspektorów sanitarnych oraz ich zastępców stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679, z późn. zm.), odnoszące się do osób, o których mowa w art. 2 pkt 11 tej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5.

4. Naruszenie zakazów, o których mowa w art. 4 ustawy wymienionej w ust. 3, przez państwowego inspektora sanitarnego lub jego zastępcę stanowi podstawę do odwołania ze stanowiska.

5. Oświadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy wymienionej w ust. 3, składają odpowiednio:

- 1) państwowi powiatowi i państwowi graniczni inspektorzy sanitarni oraz ich zastępcy - państwowym wojewódzkim inspektorom sanitarnym;
- 2) państwowi wojewódzcy inspektorzy sanitarni oraz ich zastępcy - Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Art. 13a. 1. Pracownik Państwowej Inspekcji Sanitarnej, o którym mowa w art. 14 ust. 1, bez zgody właściwego państwowego inspektora sanitarnego, nie może:

1) prowadzić działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm.), a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności;

2) wykonywać dodatkowych zajęć zarobkowych.

2. Prowadzenie działalności gospodarczej, zarządzanie taką działalnością lub bycie przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności albo wykonywanie dodatkowych zajęć zarobkowych nie może pozostawać w sprzeczności z obowiązkami pracownika lub wywoływać podejrzenia o jego stronnictwo lub interesowność.

Art. 14. 1. Pracownikom Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonującym czynności kontrolne przysługuje dodatek specjalny do wynagrodzenia.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania dodatku, o którym mowa w ust. 1, a także jego wysokość, uwzględniając w szczególności, przy określaniu trybu przyznawania dodatku - zadania, które będą zaliczane do czynności kontrolnych.

Art. 15. 1. Państwowy Inspektor sanitarny wykonuje badania przy pomocy podległej mu stacji sanitarno-epidemiologicznej, będącej zakładem opieki zdrowotnej, finansowanym z budżetu państwa.

1a. Minister właściwy do spraw zdrowia posiada w stosunku do stacji sanitarno-epidemiologicznych uprawnienia organu założycielskiego w rozumieniu przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

1b. Państwowi powiatowi i państwowi graniczni inspektorzy sanitarni są bezpośrednio podlegli państwowym wojewódzkim inspektorom sanitarnym, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148).

2. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, strukturę organizacyjną, warunki i sposób działania stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz kwalifikacje wymagane na poszczególne stanowiska pracy, a także wzór legitymacji służbowej pracownika stacji sanitarno-epidemiologicznej, uwzględniając w szczególności:

1) przy określaniu struktury organizacyjnej - komórki organizacyjne stacji sanitarno-epidemiologicznych;

2) przy określaniu warunków działania - sposób nadawania regulaminu organizacyjnego stacji sanitarno-epidemiologicznych;

3) przy określaniu kwalifikacji - kwalifikacje zawodowe, wykształcenie, specjalizacje, przeszkolenia oraz minimalną liczbę lat pracy.

3. Stacja sanitarno-epidemiologiczna może być prowadzona w formie jednostki budżetowej.

Art. 15a. 1. Stacje sanitarno-epidemiologiczne określone w wykazach, o których mowa w ust. 3, wykonują badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych.

2. Przez zintegrowany system badań laboratoryjnych rozumie się jednolity sposób wykonywania badań laboratoryjnych w zakresie nadzoru sanitarnego nad warunkami:

1) jakości zdrowotnej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi określonej w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;

2) jakości zdrowotnej żywności, w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu określonych w przepisach o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

3. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze zarządzenia:

1) wykaz stacji sanitarno-epidemiologicznych wykonujących badania wody w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych,

2) wykaz stacji sanitarno-epidemiologicznych wykonujących badania jakości zdrowotnej żywności w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych

- mając na względzie strukturę organizacyjną stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz liczbę podmiotów objętych na danym terenie nadzorem sanitarnym i charakter prowadzonej przez te podmioty działalności gospodarczej.

4. Stacje sanitarno-epidemiologiczne działające w zintegrowanym systemie badań laboratoryjnych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, wykonują badania jakości zdrowotnej żywności zgodnie z rocznymi planami pobierania próbek żywności w Państwowej Inspekcji Sanitarnej zatwierdzanymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

Art. 16. – 19. skreślony

Art. 20.1. W Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, jednostkach organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zakładach opieki zdrowotnej tworzonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz w jednostkach organizacyjnych Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, finansowana z budżetu państwa.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację oraz zasady i tryb wykonywania zadań przez Państwową Inspekcję Sanitarną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji:

1) na terenie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez tego ministra,

2) na terenie zakładów opieki zdrowotnej tworzonych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych,

3) w stosunku do pracowników jednostek, o których mowa w pkt 1, oraz funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Biura Ochrony Rządu, uwzględniając specyfikę zadań wykonywanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji i potrzebę zapewnienia sprawnego działania tej Inspekcji.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Szefów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, określi, w drodze rozporządzenia, organizację oraz zasady i tryb wykonywania zadań przez Państwową Inspekcję Sanitarną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

i Administracji na terenie obiektów Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz w stosunku do funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu i Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

Art. 20a.1. Na terenach jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, w rejonach zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych oraz w stosunku do wojsk obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przemieszczających się przez to terytorium, zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonują organy Wojskowej Inspekcji Sanitarnej, finansowanej z budżetu państwa.

1a. Organów Wojskowej Inspekcji Sanitarnej wykonują zadania przy pomocy podległych im wojskowych ośrodków medycyny prewencyjnej, będących zakładami opieki zdrowotnej.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, organizację oraz warunki i tryb wykonywania zadań przez Wojskową Inspekcję Sanitarną:

1) na terenie jednostek organizacyjnych określonych w ust. 1 oraz w rejonach zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych;

2) w stosunku do żołnierzy w służbie czynnej oraz pracowników wojska zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych określonych w ust. 1;

3) w stosunku do żołnierzy wojsk obcych i ich personelu cywilnego, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo przemieszczających się.

Art. 21. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, zasady wykonywania zadań przez państwowych inspektorów sanitarnych w odniesieniu do zakładów karnych, aresztów śledczych oraz schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych, podległych Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 22. skreślony

Rozdział 3

Uprawnienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej

Art. 23. 1. Państwowy Inspektor sanitarny jest uprawniony do kontroli zgodności budowanych obiektów z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach.

2. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości są wpisywane do dziennika budowy, z wyznaczeniem terminu ich usunięcia.

Art. 24. skreślony

Art. 25. 1. Państwowy Inspektor sanitarny w związku z wykonywaną kontrolą ma prawo:

1) wstępu o każdej porze dnia i nocy, na terenie miast i wsi do:

a) zakładów pracy oraz wszystkich pomieszczeń i urządzeń wchodzących w ich skład,

b) obiektów użyteczności publicznej, obiektów handlowych, ogrodów działkowych i nieruchomości oraz wszystkich pomieszczeń wchodzących w ich skład,

c) środków transportu i obiektów z nimi związanych, w tym również na statki morskie, żeglugi śródlądowej i powietrzne,

d) obiektów będących w trakcie budowy;

2) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób;

3) żądania okazania dokumentów i udostępniania wszelkich danych;

4) pobierania próbek do badań laboratoryjnych.

2. skreślony

Art. 26. 1. Państwowy Inspektor sanitarny ma prawo wstępu do mieszkań w razie podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej, zagrożenia zdrowia czynnikami środowiskowymi, a także jeżeli w mieszkaniu jest lub ma być prowadzona działalność produkcyjna lub usługowa.

2. Wstęp do mieszkań osób korzystających z immunitetów dyplomatycznych na mocy ustaw, umów bądź zwyczajów międzynarodowych jest dozwolony jedynie w porozumieniu z właściwym przedstawicielem dyplomatycznym.

Art. 27. 1. W razie stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, państwowy inspektor sanitarny nakazuje, w drodze decyzji, usunięcie w ustalonym terminie stwierdzonych uchybień.

2. Jeżeli naruszenie wymagań, o których mowa w ust. 1, spowodowało bezpośrednio zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, państwowy inspektor sanitarny nakazuje unieruchomienie zakładu pracy lub jego części (stanowiska pracy, maszyny lub innego urządzenia), zamknięcie obiektu użyteczności publicznej, wyłączenie z eksploatacji środka transportu, wycofanie z obrotu środka spożywczego, przedmiotu użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyku lub innego wyrobu mogącego mieć wpływ na zdrowie ludzi albo podjęcie lub zaprzestanie innych działań; decyzje w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

3. Z powodów i w trybie określonych w ust. 2, państwowy inspektor sanitarny nakazuje likwidację hodowli lub chowu zwierząt.

4. skreślony

Art. 27a. 1. W razie stwierdzenia niezgodności detergentu z przepisami rozporządzenia (WE) nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów, państwowy inspektor sanitarny nakazuje, w drodze decyzji, wstrzymać obrót do czasu usunięcia niezgodności. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

2. Jeżeli niezgodność, o której mowa w ust. 1, nie może być usunięta państwowy inspektor sanitarny nakazuje, w drodze decyzji, wycofanie detergentu z obrotu i stosowania.

3. Z wnioskiem o wydanie decyzji, o których mowa w ust. 1 i 2, może wystąpić także wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

Art. 28. 1. Państwowemu Inspektorowi sanitarnemu przysługuje prawo zgłoszenia sprzeciwu przeciwko uruchomieniu wybudowanego lub przebudowanego zakładu pracy lub innego obiektu budowlanego, wprowadzeniu nowych technologii lub zmian w technologii, dopuszczeniu do obrotu materiałów stosowanych w budownictwie lub

innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi - jeżeli w toku wykonywanych czynności stwierdzi, że z powodu nieuwzględnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych określonych w obowiązujących przepisach mogłoby nastąpić zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.

2. Zgłoszenie sprzeciwu wstrzymuje dalsze działania w sprawach, o których mowa w ust. 1, do czasu wydania decyzji przez państwowego inspektora sanitarnego wyższego stopnia.

Art. 29. W przypadkach wymienionych w art. 27, 27a i 28 państwowi inspektorzy sanitarni są uprawnieni do zabezpieczenia pomieszczeń, środków transportu, maszyn i innych urządzeń, środków spożywczych, przedmiotów użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, detergentów oraz kosmetyków i innych wyrobów mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi. Do postępowania zabezpieczającego stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.), jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Art. 30. 1. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności kontrolowanej jednostki, mogących mieć wpływ na stan zdrowia lub życie ludzi, państwowy inspektor sanitarny, niezależnie od przysługujących mu środków, o których mowa w art. 27 i 28, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach kierownictwo kontrolowanej jednostki lub jednostkę albo organ powołany do sprawowania nadzoru nad tą jednostką.

2. skreślony

3. Jednostka organizacyjna lub organ, do którego skierowano zawiadomienie, jest obowiązany w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, powiadomić o podjętych i wykonanych czynnościach właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

Art. 31. 1. Doraźne zalecenia, uwagi i wnioski, wynikające z przeprowadzonej kontroli zakładu pracy (statku), państwowy inspektor sanitarny wpisuje do książki kontroli sanitarnej, którą jest obowiązany posiadać zakład pracy (statek).

2. Minister właściwy do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, określa wzór książki kontroli sanitarnej, sposób jej prowadzenia, zasady dokonywania wpisów oraz tryb powiadamiania o usunięciu stwierdzonych uchybień.

Art. 31a. Państwowy inspektor sanitarny wyższego stopnia może podejmować wszelkie czynności należące do zakresu działania państwowego inspektora sanitarnego niższego stopnia, jeżeli jest to wskazane ze względu na szczególną wagę lub złożoność sprawy. W tych wypadkach państwowy inspektor sanitarny wyższego stopnia staje się organem pierwszej instancji. O podjęciu czynności Główny Inspektor Sanitarny lub państwowy wojewódzki inspektor sanitarny zawiadamia właściwego państwowego inspektora sanitarnego.

Art. 32. – 33. skreślony

Art. 34. 1. Główny Inspektor Sanitarny może osobie posiadającej wymagane kwalifikacje nadać, z zastrzeżeniem *ust. 2*, w określonym zakresie oraz cofnąć uprawnienie rzeczoznawcy do spraw sanitarnohigienicznych do uzgadniania w imieniu państwowego inspektora sanitarnego dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

2. skreślony

3. Główny Inspektor Sanitarny powołuje w drodze zarządzenia Komisję Kwalifikacyjną do spraw oceny kwalifikacji kandydata na rzeczoznawcę do spraw sanitarnohigienicznych oraz prowadzi listę rzeczoznawców.

4. Za przyznanie uprawnienia rzeczoznawcy pobierana jest opłata.

5. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje rzeczoznawców, warunki, zakres i tryb przyznawania i cofania uprawnień rzeczoznawcy do spraw sanitarnohigienicznych, wysokość opłat ponoszonych w związku z przyznaniem uprawnienia rzeczoznawcy, warunki i tryb działania oraz wynagradzania Komisji Kwalifikacyjnej, a także warunki i tryb uzgadniania przez rzeczoznawców dokumentacji projektowej, uwzględniając w szczególności:

1) przy określaniu kwalifikacji - wykształcenie, praktykę zawodową oraz egzamin kwalifikacyjny;

2) przy określeniu warunków, zakresu i trybu przyznawania i cofania uprawnień rzeczoznawcy - wykaz dokumentów niezbędnych do wszczęcia postępowania, zakres uprawnień rzeczoznawców oraz ich obowiązki.

Art. 35. 1. Państwowy Inspektor sanitarny może upoważnić niektórych pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych do wykonywania w jego imieniu określonych czynności kontrolnych i wydawania decyzji na zasadach i w trybie określonych przez ministra właściwego do spraw zdrowia w drodze rozporządzenia. Rozporządzenie w szczególności ustali zakres uprawnień oraz rodzaj czynności kontrolnych, do wykonywania których został dany pracownik upoważniony.

2. Osoby dokonujące czynności kontrolnych podlegają przy wykonywaniu swoich zadań szczególnej ochronie prawnej, przewidzianej w odrębnych przepisach dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 36.1. Za badania laboratoryjne oraz inne czynności wykonywane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku ze sprawowaniem bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego pobiera się opłaty w wysokości kosztów ich wykonania, z zastrzeżeniem ust. 2. Opłaty ponosi osoba lub jednostka organizacyjna obowiązana do przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych.

2. Za badania laboratoryjne i inne czynności wykonywane w związku ze sprawowaniem bieżącego nadzoru sanitarnego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie pobiera się opłat od osób oraz jednostek organizacyjnych obowiązanych do przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych, jeżeli w wyniku badań nie stwierdzono naruszenia tych wymagań.

3. Za badania laboratoryjne i inne czynności związane z wydaniem oceny o środkach spożywczych, substancjach dodatkowych dozwolonych i przedmiotach użytku, materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetykach przywożonych z zagranicy w celu wprowadzenia do obrotu lub produkcji, wykonywane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, pobiera się od osób lub jednostek organizacyjnych, na rzecz których są one przywożone, opłaty w wysokości określonej w ust. 1, choćby badania związane z wydaniem oceny nie wykazały naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych.

3a. Za badania laboratoryjne i inne czynności związane z wydaniem oceny o środkach spożywczych, substancjach dodatkowych dozwolonych oraz materiałach

i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością wywożonych za granicę pobiera się od przedsiębiorców, na rzecz których są one wykonywane, opłaty w wysokości określonej w ust. 1, choćby badania związane z wydaniem oceny nie wykazywały naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych.

4. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości opłat za badania laboratoryjne oraz inne czynności, o których mowa w ust. 1-3a, z uwzględnieniem kosztów ich wykonania.

5. skreślony

6. skreślony

Art. 37. W postępowaniu przed organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 37a.1. Jeżeli państwowy powiatowy inspektor sanitarny przejmuje zadania jednego lub kilku państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, zgodnie z art. 10 ust. 1a, zachowują ważność decyzje i postanowienia wydane przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, którego zadania są przejmowane.

2. Postępowania wszczęte i niezakończone przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, którego zadania są przejmowane, są prowadzone dalej przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, który przejął zadania tego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Rozdział 4

Przepis karny

Art. 38. Kto utrudnia lub udaremnia działalność organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, podlega karze aresztu do 30 dni, ograniczenia wolności albo grzywny.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 38a. (pominięty)

Art. 39. (pominięty)

Art. 40. 1. Traci moc dekret z dnia 14 sierpnia 1954 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 37, poz. 160 oraz z 1975 r. Nr 16, poz. 91).

2. (pominięty)

Art. 41. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1985 r., z tym że przepis art. 13 ust. 1 pkt 3 wchodzi w życie z dniem 1 września 1997 r.

Rozdział 9.

Pozostałe akty prawne

9.1. Swoboda działalności gospodarczej

USTAWA

z dnia 2 lipca 2004 r.

o swobodzie działalności gospodarczej

(tekst pierwotny: Dz. U. 2004 r. Nr 173 poz. 1807;

tekst jednolity: Dz. U. 2007 r. Nr 155 poz. 1095, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie.

Art. 2. Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Art. 3. Przepisów ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Art. 4. 1. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

2. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Art. 5. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) organ koncesyjny - organ administracji publicznej upoważniony na podstawie ustawy do udzielania, odmowy udzielania, zmiany i cofania koncesji;

2) osoba zagraniczna:

a) osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania za granicą, nieposiadającą obywatelstwa polskiego,

b) osobę prawną z siedzibą za granicą,

c) jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, z siedzibą za granicą;

3) przedsiębiorca zagraniczny - osobę zagraniczną wykonującą działalność gospodarczą za granicą;

4) oddział - wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywaną przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności;

5) działalność regulowana - działalność gospodarczą, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa.

Art. 6. 1. Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa.

2. Organ administracji publicznej nie może żądać ani uzależnić swojej decyzji w sprawie podjęcia, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej przez zainteresowaną osobę od spełnienia przez nią dodatkowych warunków, w szczególności przedłożenia dokumentów lub ujawnienia danych, nieprzewidzianych przepisami prawa.

Art. 7. Państwo udziela przedsiębiorcom pomocy publicznej na zasadach i w formach określonych w odrębnych przepisach, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji.

Art. 8. 1. Organy administracji publicznej wspierają rozwój przedsiębiorczości, tworząc korzystne warunki do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierają mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

2. Organy administracji publicznej, które wdrażają programy pomocowe w rozumieniu przepisów o dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, przekazują drogą elektroniczną informacje o warunkach i formach udzielanej pomocy ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, który je gromadzi i udostępnia na stronie internetowej.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2, przekazywane są w terminie 30 dni od dnia ustanowienia programu pomocowego, nie później niż na 14 dni przed wyznaczonym terminem składania wniosków o udzielenie pomocy.

Art. 9. Wykonując swoje zadania, w szczególności w zakresie nadzoru i kontroli, organy administracji publicznej działają z poszanowaniem uzasadnionych interesów przedsiębiorcy.

Art. 10. 1. Przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej, w jego indywidualnej sprawie.

2. Przedsiębiorca nie może być obciążony jakimikolwiek daninami publicznymi, sankcjami finansowymi lub karami w zakresie, w jakim zastosował się do uzyskanej interpretacji.

3. Zasady udzielania interpretacji regulują odrębne ustawy.

Art. 11. Organy administracji publicznej są zobowiązane do załatwiania spraw przedsiębiorców bez zbędnej zwłoki.

Art. 12. Wykonując swe zadania, organy administracji publicznej współdziałają z organizacjami pracodawców, organizacjami pracowników, organizacjami przedsiębiorców oraz samorządami zawodowymi i gospodarczymi.

Art. 13. 1. Osoby zagraniczne z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które mogą korzystać ze swobody przedsiębiorczości na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

2. Cudzoziemcy, obywatele innych państw niż wymienione w ust. 1, którzy:

1) posiadają w Rzeczypospolitej Polskiej:

a) zezwolenie na osiedlenie się,

b) zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich,

c) zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 7, 13, 14 lub 16 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694 oraz z 2007 r. Nr 120, poz. 818),

d) zgodę na pobyt tolerowany,

e) status uchodźcy,

2) korzystają w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej,

3) są członkami rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 144, poz. 1043 oraz z 2007 r. Nr 120, poz. 818), dołączającymi do obywateli państw, o których mowa w ust. 1, lub przebywającymi z nimi

- mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach jak obywatele polscy.

3. Osoby zagraniczne inne niż wymienione w ust. 1 i 2 mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

Rozdział 2

Zasady podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej

Art. 14. 1. Przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo do Ewidencji Działalności Gospodarczej, zwanej dalej „*ewidencją*”. Spółka kapitałowa w organizacji może podjąć działalność gospodarczą przed uzyskaniem wpisu do rejestru przedsiębiorców.

2. Wpisowi do ewidencji podlegają przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi. Zasady wpisu do rejestru przedsiębiorców określają odrębne przepisy.

Art. 15. Na zasadach określonych w ustawie podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej może wiązać się dodatkowo z obowiązkiem uzyskania przez

przedsiębiorcę koncesji albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, z zastrzeżeniem art. 75.

Art. 16.1. Przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców albo ewidencji jest obowiązany umieszczać w oświadczeniach pisemnych, skierowanych w zakresie swojej działalności do oznaczonych osób i organów, numer identyfikacji podatkowej (NIP) oraz posługiwać się tym numerem w obrocie prawnym i gospodarczym.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie uchybia obowiązkowi określonym w przepisach szczególnych.

3. Identyfikacja przedsiębiorcy w poszczególnych urzędowych rejestrach następuje na podstawie numeru identyfikacji podatkowej (NIP).

Art. 17. Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słusznym interesom konsumentów.

Art. 18. Przedsiębiorca jest obowiązany spełniać określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej, a także ochrony środowiska.

Art. 19. Jeżeli przepisy szczególne nakładają obowiązek posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przy wykonywaniu określonego rodzaju działalności gospodarczej, przedsiębiorca jest obowiązany zapewnić, aby czynności w ramach działalności gospodarczej były wykonywane bezpośrednio przez osobę legitymującą się posiadaniem takich uprawnień zawodowych.

Art. 20. Przedsiębiorca wprowadzający towar do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany do zamieszczenia na towarze, jego opakowaniu, etykiecie lub instrukcji informacji w języku polskim zawierających:

- 1) firmę przedsiębiorcy i jego adres;
- 2) nazwę towaru;
- 3) inne oznaczenia i informacje wymagane na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 21. Jeżeli przedsiębiorca oferuje towary lub usługi w sprzedaży bezpośredniej lub sprzedaży na odległość za pośrednictwem środków masowego przekazu, sieci teleinformatycznych lub druków bezadresowych, jest on obowiązany do podania w ofercie co najmniej następujących danych:

- 1) firmy przedsiębiorcy;
- 2) numeru identyfikacji podatkowej (NIP);
- 3) siedziby i adresu przedsiębiorcy.

Art. 22. 1. Dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku bankowego przedsiębiorcy w każdym przypadku, gdy:

- 1) stroną transakcji, z której wynika płatność, jest inny przedsiębiorca oraz
- 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza równowartość 15 000 euro przeliczonych na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dokonano transakcji.

2. Przedsiębiorca będący członkiem spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej może realizować obowiązek określony w ust. 1 za pośrednictwem rachunku w tej spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

3. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie wykonywania i pośrednictwa w realizowaniu przekazów pieniężnych w obrocie zagranicznym stosuje odpowiednio przepisy art. 63g i art. 111 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.).

Rozdział 3

Ewidencja Działalności Gospodarczej

UWAGA: Wchodzi w życie w dniu 1 października 2008 roku

Art. 23. 1. Ewidencję prowadzi gmina właściwa dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Miejszem zamieszkania jest miejscowość, w której przebywa przedsiębiorca z zamiarem stałego pobytu.

2. Dla zachowujących miejsce stałego pobytu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

1) obywateli polskich,

2) obywateli państw, o których mowa w art. 13 ust. 1,

3) obywateli państw, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła umowy międzynarodowe, o których mowa w art. 13 ust. 3

- podejmujących działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, właściwość miejscową gminy dla celów ewidencyjnych określa się według głównego miejsca wykonywania tej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Organem ewidencyjnym jest wójt, burmistrz, prezydent miasta.

4. Ewidencję prowadzi się w systemie informatycznym.

Art. 24.1. Ewidencja jest jawna.

2. Każdy ma prawo dostępu do danych zawartych w ewidencji i do przeglądania akt ewidencyjnych przedsiębiorcy wpisanego do ewidencji.

3. Domniemywa się, że dane wpisane do ewidencji są prawdziwe. Jeżeli dane wpisano do ewidencji niezgodnie ze zgłoszeniem przedsiębiorcy lub bez tego zgłoszenia, przedsiębiorca ten nie może zasłaniać się wobec osoby trzeciej działającej w dobrej wierze zarzutem, że dane te nie są prawdziwe, jeżeli zaniechał wystąpić niezwłocznie z wnioskiem o sprostowanie, uzupełnienie lub wykreślenie wpisu.

Art. 25.1. Dla przedsiębiorcy wpisanego do ewidencji prowadzi się akta ewidencyjne obejmujące w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu.

2. Jeżeli przepis szczególny nakazuje zgłoszenie określonych danych organowi ewidencyjnemu lub wpisanie ich do ewidencji, a dane te nie podlegają według przepisów ustawy wpisowi do ewidencji, dokumenty zawierające te dane składa się do akt ewidencyjnych.

Art. 26. 1. Wpis do ewidencji jest dokonywany na wniosek, chyba że przepis szczególny przewiduje wpis z urzędu.

2. Wpisem do ewidencji jest również wykreślenie albo zmiana wpisu.

Art. 27.1. Wniosek o wpis do ewidencji składa się na formularzu zgodnym z określonym wzorem urzędowym, o którym mowa w art. 43 pkt 1. Składając wniosek, wnioskodawca uiszcza opłatę.

2. Wniosek o dokonanie wpisu do ewidencji zawiera:

1) firmę przedsiębiorcy oraz jego numer PESEL, o ile taki posiada;

2) numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile taki posiada;

3) oznaczenie miejsca zamieszkania i adresu, adres do doręczeń przedsiębiorcy oraz adres, pod którym jest wykonywana działalność gospodarcza, a jeżeli przedsiębiorca wykonuje działalność poza miejscem zamieszkania - adres głównego miejsca wykonywania działalności i oddziału, jeżeli został utworzony;

4) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);

5) informacje o istnieniu lub ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej;

6) informacje o umowie spółki cywilnej, jeżeli taka została zawarta;

7) dane stałego pełnomocnika, uprawnionego do prowadzenia spraw przedsiębiorcy, o ile przedsiębiorca udzielił takiego pełnomocnictwa.

3. Gdy wniosek nie zawiera danych, o których mowa w ust. 2, lub jest nieopłacony, organ ewidencyjny niezwłocznie wzywa do uzupełnienia wniosku w terminie 7 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

4. W przypadku gdy przedsiębiorca nie posiada numeru PESEL, składa do akt ewidencyjnych poświadczoną przez upoważnionego pracownika urzędu gminy kopię paszportu albo innego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość i obywatelstwo.

5. Wniosek o wpis do ewidencji może być wysłany listem poleconym. W tym przypadku własnoręczność podpisu wnioskodawcy powinna być poświadczona przez notariusza.

Art. 28.1. Wniosek o wpis do ewidencji podlega opłacie w wysokości 100 złotych, a jeżeli wniosek dotyczy zmiany wpisu opłata wynosi 50 złotych. Pobrane opłaty stanowią dochód budżetu gminy prowadzącej ewidencję.

2. Wniosek o wykreślenie wpisu jest zwolniony z opłat.

3. Rada gminy może określić niższe stawki opłaty albo wprowadzić zwolnienie od opłat, uwzględniając w szczególności rodzaj wykonywanej działalności.

Art. 29. 1. Organ ewidencyjny wydaje decyzję o wpisie.

2. Decyzję o wpisie do ewidencji wydaje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia wpływu wniosku, z zastrzeżeniem art. 27 ust. 3.

3. Decyzja o wpisie zawiera:

1) firmę przedsiębiorcy oraz jego numer PESEL, o ile taki posiada;

2) numer identyfikacji podatkowej (NIP), o ile taki posiada;

3) oznaczenie miejsca zamieszkania i adresu do doręczeń przedsiębiorcy, adres, pod którym jest wykonywana działalność gospodarcza, a jeżeli przedsiębiorca wykonuje działalność poza miejscem zamieszkania - adres głównego miejsca wykonywania działalności i oddziału, jeżeli został utworzony;

4) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);

5) pouczenie o skutkach zaniedbania ujawnienia w ewidencji zmian określonych w art. 139 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.).

4. Decyzja o wpisie zawiera również dane, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 5-15, jeżeli wpis ich dotyczy.

5. Decyzja o wpisie do ewidencji podlega natychmiastowemu wykonaniu, z wyjątkiem decyzji o wykreśleniu przedsiębiorcy z ewidencji.

Art. 30. 1. Wpisowi do ewidencji podlegają:

1) firma przedsiębiorcy;

2) numer identyfikacji podatkowej (NIP);

3) oznaczenie miejsca zamieszkania i adresu do doręczeń przedsiębiorcy, adres, pod którym jest wykonywana działalność gospodarcza, a jeżeli przedsiębiorca wykonuje działalność poza miejscem zamieszkania - adres głównego miejsca wykonywania działalności i oddziału, jeżeli został utworzony;

4) określenie przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);

5) informacje o istnieniu lub ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej;

6) informacje o ograniczeniu lub utracie zdolności do czynności prawnych;

7) informacje o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu, o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, zmianie postanowienia o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, umorzeniu i zakończeniu tego postępowania;

8) informacje o wszczęciu postępowania naprawczego;

9) informacje o udzieleniu, zmianie i cofnięciu koncesji;

10) informacje o stwierdzeniu wygaśnięcia koncesji, jeżeli przepisy ustaw odrębnych przewidują wydanie takiej decyzji;

11) informacje o wpisie do rejestru działalności regulowanej oraz o wykreśleniu z rejestru;

12) informacje o uzyskaniu zezwolenia lub licencji i ich cofnięciu;

13) informacje o umowie spółki cywilnej, jeżeli taka została zawarta;

14) dane stałego pełnomocnika, uprawnionego do prowadzenia spraw przedsiębiorcy, o ile przedsiębiorca udzielił takiego pełnomocnictwa;

15) informacja o ustanowieniu kuratora.

2. Dane, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 7, 9-12 i 15, podlegają wpisowi z urzędu.

Art. 31.1. Wpis do ewidencji polega na wprowadzeniu do systemu informatycznego danych zawartych w decyzji niezwłocznie po jej wydaniu. Wpis jest dokonany z chwilą zamieszczenia danych w ewidencji.

2. W przypadku wydania decyzji o wykreśleniu przedsiębiorcy z ewidencji, wpis następuje w chwili, gdy decyzja stanie się ostateczna.

Art. 32. Organ ewidencyjny wydaje decyzję o odmowie wpisu, gdy:

- 1) wniosek dotyczy działalności nieobjętej przepisami ustawy;
- 2) wniosek został złożony przez osobę nieuprawnioną;
- 3) prawomocnie orzeczono zakaz wykonywania określonej we wniosku działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę.

Art. 33.1. Przedsiębiorca jest obowiązany złożyć wniosek o:

- 1) zmianę wpisu - w terminie 7 dni od dnia zmiany danych, o których mowa w art. 27 ust. 2, powstałej po dniu dokonania wpisu do ewidencji;
- 2) wykreślenie - w terminie 7 dni od dnia trwałego zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej.

2. Do wniosku w sprawie zmian i wykreślenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 27.

3. Zmiana miejsca zamieszkania przedsiębiorcy podlega wpisowi przez organ ewidencyjny, który był właściwy przed zmianą. Po dokonaniu zmiany wpisu organ ewidencyjny przekazuje niezwłocznie decyzję o wpisie do organu właściwego ze względu na nowe miejsce zamieszkania wraz z aktami ewidencyjnymi.

4. Przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio do zmiany głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej w przypadku osób, o których mowa w art. 23 ust. 2.

Art. 34. Sąd rejonowy - sąd gospodarczy przesyła niezwłocznie właściwemu organowi ewidencyjnemu odpis postanowienia o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu, o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, zmianie postanowienia o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, umorzeniu postępowania upadłościowego oraz o zakończeniu postępowania upadłościowego.

Art. 35. 1. Organ koncesyjny przesyła niezwłocznie właściwemu organowi ewidencyjnemu odpis ostatecznej decyzji o udzieleniu, zmianie i cofnięciu koncesji, a także decyzję o stwierdzeniu wygaśnięcia koncesji, jeżeli przepis szczególny przewiduje wydanie takiej decyzji.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do zezwoleń i licencji, o których mowa w art. 75.

Art. 36. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej, po dokonaniu wpisu oraz po wydaniu decyzji o wykreśleniu wpisu przedsiębiorcy, przesyła właściwemu organowi ewidencyjnemu zaświadczenie o dokonaniu wpisu lub decyzję o wykreśleniu.

Art. 37. 1. Dane zawarte w ewidencji nie mogą być z niej usunięte, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Wpis do ewidencji podlega wykreśleniu z urzędu w przypadku:

- 1) gdy prawomocnie orzeczono zakaz wykonywania określonej we wpisie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę;
- 2) wpisania do rejestru przedsiębiorców spółki handlowej powstałej z przekształcenia spółki cywilnej, w zakresie działalności wpisanej do rejestru przedsiębiorców;
- 3) stwierdzenia trwałego zaprzestania wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej.

3. Wpis do ewidencji podlega wykreśleniu, także w przypadku gdy organ ewidencyjny dokonał go z naruszeniem prawa. W tym przypadku stosuje się odpowiednio

przepisy o postępowaniu administracyjnym dotyczące wznowienia postępowania albo stwierdzenia nieważności decyzji.

4. Wykreślenie w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, następuje z chwilą otrzymania przez organ ewidencyjny informacji o wpisaniu przedsiębiorcy do rejestru przedsiębiorców, przekazanej przez Centralną Informację Krajowego Rejestru Sądowego, na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Art. 38.1. Organ ewidencyjny może wykreślić z urzędu wpis zawierający dane niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, po uprzednim wezwaniu przedsiębiorcy do złożenia oświadczenia w terminie 7 dni.

2. Organ ewidencyjny z urzędu sprostuje wpis zawierający oczywiste błędy lub niezgodności z treścią decyzji.

Art. 39. Organ ewidencyjny jest obowiązany do przekazania drogą elektroniczną, w terminie 7 dni od dnia wydania decyzji, informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy z ewidencji właściwemu ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania przedsiębiorcy: urzędowi statystycznemu, naczelnikowi urzędu skarbowego oraz oddziałowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 40. 1. Wniosek o wpis do ewidencji może być złożony w formie elektronicznej. Wniosek składany w formie elektronicznej powinien zawierać dane w ustalonym formacie elektronicznym, zawarte we wzorze urzędowym, o którym mowa w art. 43 pkt 1, oraz powinien być opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym znakowanym czasem, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, przy zachowaniu zasad przewidzianych w przepisach o podpisie elektronicznym.

2. W sposób określony w ust. 1 może być wniesiony również wniosek, o którym mowa w art. 44.

3. Minister właściwy do spraw informatyzacji po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe wymagania dla systemu teleinformatycznego,
  - 2) warunki, jakim powinny odpowiadać elektroniczne nośniki informatyczne oraz środki komunikacji elektronicznej, na których wnioski mogą być wnoszone,
  - 3) tryb odtwarzania danych zawartych we wnioskach oraz sposób ich przechowywania i zabezpieczania
- uwzględniając potrzebę zapewnienia integralności danych zawartych we wniosku, a także możliwości automatycznego przenoszenia ich do ewidencji.

Art. 41. 1. Tworzy się Centralną Informację o Działalności Gospodarczej, zwaną dalej „Centralną Informacją”, z oddziałami przy organach ewidencyjnych.

2. Centralną Informację prowadzi minister właściwy do spraw gospodarki.

3. Zadaniem Centralnej Informacji jest:

- 1) prowadzenie zbioru informacji o danych zawartych w ewidencji;
- 2) udzielanie z ewidencji informacji o wpisie;
- 3) wydawanie zaświadczeń o treści wpisów w ewidencji.

Art. 42. 1. Każdy ma prawo otrzymać zaświadczenie o treści wpisu w ewidencji lub informację o wpisie.

2. Zaświadczenia wydają oraz udzielają pisemnych informacji oddziały, o których mowa w art. 41 ust. 1.

3. Wydanie zaświadczenia oraz udzielenie pisemnej informacji podlega opłacie.

4. Opłata, o której mowa w ust. 3, stanowi dochód budżetu państwa.

5. Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty, o której mowa w ust. 3, biorąc pod uwagę uzasadnione koszty wydawania zaświadczeń i udzielania pisemnych informacji.

Art. 43. Minister właściwy do spraw gospodarki po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia:

1) wzór urzędowy, sposób i miejsce udostępniania formularzy wniosków o wpis do ewidencji, uwzględniając warunki powszechnej dostępności formularzy oraz uwzględniając prowadzenie ewidencji w systemie informatycznym;

2) szczegółową treść wpisów, uwzględniając treść wniosku i zakres wpisów dokonywanych z urzędu;

3) organizację oraz szczegółowy sposób prowadzenia Centralnej Informacji oraz ewidencji, uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawnego obiegu informacji oraz zakres danych objętych wpisem do ewidencji;

4) tryb przekazywania przez organy ewidencyjne danych ewidencyjnych do Centralnej Informacji, uwzględniając sposób wykorzystania systemów teleinformatycznych;

5) tryb wydawania zaświadczeń o treści wpisów i udzielania pisemnych informacji o wpisie przez oddziały, o których mowa w art. 41 ust. 1, uwzględniając jawność i powszechny dostęp do danych zawartych w ewidencji.

Art. 44. Przedsiębiorca podejmujący działalność wraz z wnioskiem o wpis do rejestru przedsiębiorców albo do ewidencji może złożyć wniosek zawierający żądanie:

1) wpisu do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej (REGON);

2) zgłoszenia identyfikacyjnego albo aktualizacyjnego, o którym mowa w przepisach o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników;

3) zgłoszenia płatnika składek lub zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych lub ich zmiany w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Art. 45. 1. Wniosek, o którym mowa w art. 44, organ prowadzący rejestr przedsiębiorców albo organ ewidencyjny przesyła, w tym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, niezwłocznie po dokonaniu wpisu, do właściwych organów urzędowych rejestrów wraz z odpisem postanowienia o dokonaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców albo decyzją o wpisie do ewidencji.

2. Ilekroć przepis szczególny nakazuje przedsiębiorcy złożenie dodatkowych dokumentów do wniosku, o którym mowa w art. 44, organ prowadzący rejestr przedsiębiorców lub organ ewidencyjny przesyła złożone przez przedsiębiorcę dokumenty wraz z wnioskiem.

3. Na wniosek przedsiębiorcy upoważniony pracownik urzędu gminy poświadcza zgodność przedstawionych odpisów tych dokumentów lub sporządza taki odpis.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, sposób przekazywania wniosków i dokumentów do właściwych organów, uwzględniając możliwość elektronicznego przetwarzania danych oraz zawartość danych.

Rozdział 4

Koncesje oraz regulowana działalność gospodarcza

Art. 46. 1. Uzyskania koncesji wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie:

1) poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, wydobywania kopalin ze złóż, bezzbiornikowego magazynowania substancji oraz składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych;

2) wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią i amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym;

3) wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji i obrotu paliwami i energią;

4) ochrony osób i mienia;

5) rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych;

6) przewozów lotniczych.

2. Szczegółowy zakres i warunki wykonywania działalności gospodarczej podlegającej koncesjonowaniu określają przepisy odrębnych ustaw.

3. Wprowadzenie innych koncesji w dziedzinach działalności gospodarczej mających szczególne znaczenie ze względu na bezpieczeństwo państwa lub obywateli albo inny ważny interes publiczny jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy działalność ta nie może być wykonywana jako wolna lub po uzyskaniu wpisu do rejestru działalności regulowanej albo zezwolenia oraz wymaga zmiany niniejszej ustawy.

Art. 47. 1. Jeżeli przepisy odrębnych ustaw nie stanowią inaczej, udzielenie, odmowa udzielenia, zmiana i cofnięcie koncesji lub ograniczenie jej zakresu należy do ministra właściwego ze względu na przedmiot działalności gospodarczej wymagającej uzyskania koncesji.

2. Udzielenie, odmowa udzielenia, zmiana i cofnięcie koncesji lub ograniczenie jej zakresu w stosunku do wniosku następuje w drodze decyzji.

3. Koncesji udziela się na czas oznaczony, nie krótszy niż 5 lat i nie dłuższy niż 50 lat, chyba że przedsiębiorca wnioskuje o udzielenie koncesji na czas krótszy.

Art. 48. 1. Organ koncesyjny może określić w koncesji, w granicach przepisów odrębnych ustaw, szczególne warunki wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją.

2. Organ koncesyjny jest obowiązany przekazać każdemu zainteresowanemu przedsiębiorcy szczegółową informację o warunkach, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie po wszczęciu postępowania w sprawie udzielenia koncesji.

Art. 49. 1. Wniosek o udzielenie lub o zmianę koncesji zawiera:

1) firmę przedsiębiorcy, oznaczenie jego siedziby i adresu albo miejsca zamieszkania i adresu oraz adresu głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców lub w ewidencji oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP);

3) określenie rodzaju i zakresu wykonywania działalności gospodarczej, na którą ma być udzielona koncesja.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy podać także informacje oraz dołączyć dokumenty określone w przepisach regulujących działalność gospodarczą wymagającą uzyskania koncesji.

Art. 50. Przed podjęciem decyzji w sprawie udzielenia koncesji lub jej zmiany organ koncesyjny może:

1) wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia, w wyznaczonym terminie, brakującej dokumentacji poświadczającej, że spełnia on warunki określone przepisami prawa, wymagane do wykonywania określonej działalności gospodarczej, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia;

2) dokonać sprawdzenia faktów podanych we wniosku o udzielenie koncesji w celu stwierdzenia, czy przedsiębiorca spełnia warunki wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją oraz czy daje rękojmię prawidłowego wykonywania działalności objętej koncesją.

Art. 51. 1. W przypadku gdy organ koncesyjny przewiduje udzielenie ograniczonej liczby koncesji, fakt ten ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”.

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

1) określenie przedmiotu i zakresu działalności gospodarczej, na którą ma być udzielona koncesja;

2) liczbę koncesji;

3) szczególne warunki wykonywania działalności gospodarczej, na którą ma być udzielona koncesja, o ile organ koncesyjny, w granicach przepisów odrębnych ustaw, przewiduje ich określenie;

4) termin i miejsce składania wniosków o udzielenie koncesji;

5) wymagane dokumenty i informacje dodatkowe;

6) czas, na jaki może być udzielona koncesja.

3. Przepisu art. 60 nie stosuje się.

Art. 52. 1. Jeżeli liczba przedsiębiorców, spełniających warunki do udzielenia koncesji i dających rękojmię prawidłowego wykonywania działalności objętej koncesją, jest większa niż liczba koncesji przewidzianych do udzielenia, organ koncesyjny zarządza przetarg, którego przedmiotem jest udzielenie koncesji.

2. W postępowaniu o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych organ koncesyjny zarządza przetarg, o którym mowa w ust. 1, jeżeli w wyniku dokonania oceny wniosków w trybie art. 36 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531, z późn. zm.) liczba przedsiębiorców pozostaje większa niż liczba koncesji.

Art. 53. 1. Organ koncesyjny ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*” o konieczności przeprowadzenia przetargu wśród przedsiębiorców, o których mowa w art. 52 ust. 1.

2. W ogłoszeniu organ koncesyjny określa również:

1) minimalną opłatę, za którą może być udzielona koncesja - nie niższą niż opłata skarbową albo inna opłata o charakterze publicznoprawnym, przewidziana w odrębnych przepisach za udzielenie koncesji;

- 2) miejsce i termin składania ofert;
- 3) szczegółowe warunki, jakie powinna spełniać oferta;
- 4) wysokość, formę i termin wniesienia wadium;
- 5) termin rozstrzygnięcia przetargu.

3. Przetarg przeprowadza właściwy organ koncesyjny.

4. Ofertę sporządzoną w języku polskim składa się w terminie, miejscu i formie określonych stosownie do ust. 1 i 2, w zapieczętowanych kopertach.

5. Oferta zawiera:

- 1) firmę przedsiębiorcy, oznaczenie jego siedziby i adresu albo miejsca zamieszkania i adresu oraz adresu głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej;
- 2) deklarowaną wysokość opłaty za udzielenie koncesji.

6. Oferty złożone nie podlegają wycofaniu.

Art. 54. 1. Organ koncesyjny dokonuje wyboru ofert w liczbie zgodnej z liczbą koncesji, o której mowa w art. 51 ust. 2 pkt 2, kierując się wysokością zadeklarowanych opłat za udzielenie koncesji.

2. W przypadku gdy kilku przedsiębiorców zadeklarowało opłatę w takiej samej wysokości, organ koncesyjny wzywa tych przedsiębiorców do ponownego zadeklarowania wysokości opłaty i wybiera ofertę przedsiębiorcy, który zadeklarował wyższą opłatę.

3. Organ koncesyjny przekazuje przedsiębiorcom, którzy złożyli oferty, pisemną informację o wyniku przetargu, niezwłocznie po jego rozstrzygnięciu, oraz:

- 1) zwraca wadium przedsiębiorcom, których oferty nie zostały wybrane;
- 2) zalicza wadium na poczet opłaty przedsiębiorcom, których oferty zostały wybrane.

4. Organ koncesyjny udziela koncesji przedsiębiorcom, których oferty zostały wybrane.

Art. 55. 1. Przedsiębiorca przekazujący podczas postępowania o udzielenie koncesji informacje stanowiące tajemnice przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji może zgłosić wniosek, aby informacjom tym była nadana klauzula poufności.

2. Informacjom nadaje się klauzulę poufności, pod warunkiem, że przedsiębiorca:

1) przekazując informacje, uzasadni swoje żądanie;

2) z przekazanych informacji sporządzi streszczenie, które może zostać udostępnione innym uczestnikom postępowania.

3. Informacje, którym nadano klauzulę poufności, nie mogą być udostępniane innym uczestnikom postępowania bez zgody przedsiębiorcy przekazującego informacje.

Art. 56. 1. Organ koncesyjny może odmówić udzielenia koncesji lub ograniczyć jej zakres w stosunku do wniosku o udzielenie koncesji albo odmówić zmiany koncesji:

1) gdy przedsiębiorca nie spełnia warunków wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją określonych w ustawie lub warunków podanych do wiadomości przedsiębiorcom w trybie art. 48 ust. 2 lub art. 51 ust. 1;

2) ze względu na zagrożenie obronności i bezpieczeństwa państwa lub obywateli;

3) jeżeli w wyniku przeprowadzonego przetargu, o którym mowa w art. 52, udzielono koncesji innemu przedsiębiorcy lub przedsiębiorcom;

4) w przypadkach określonych w odrębnych przepisach.

2. Organ koncesyjny może czasowo wstrzymać udzielanie koncesji, ze względu na przyczyny wymienione w ust. 1 pkt 2, ogłaszając o tym w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „*Monitor Polski*”.

Art. 57. 1. Organ koncesyjny jest uprawniony do kontroli działalności gospodarczej w zakresie:

1) zgodności wykonywanej działalności z udzieloną koncesją;

2) przestrzegania warunków wykonywania działalności gospodarczej;

3) obronności lub bezpieczeństwa państwa, ochrony bezpieczeństwa lub dóbr osobistych obywateli.

2. Osoby upoważnione przez organ koncesyjny do dokonywania kontroli są uprawnione w szczególności do:

1) wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części, gdzie jest wykonywana działalność gospodarcza objęta koncesją, w dniach i w godzinach, w których ta działalność jest wykonywana lub powinna być wykonywana;

2) żądania ustnych lub pisemnych wyjaśnień, okazania dokumentów lub innych nośników informacji oraz udostępnienia danych mających związek z przedmiotem kontroli.

3. Organ koncesyjny może wezwać przedsiębiorcę do usunięcia stwierdzonych uchybień w wyznaczonym terminie.

Art. 58. 1. Organ koncesyjny cofa koncesję, w przypadku gdy:

1) wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją;

2) przedsiębiorca nie podjął w wyznaczonym terminie działalności objętej koncesją, mimo wezwania organu koncesyjnego, lub trwale zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją.

2. Organ koncesyjny cofa koncesję albo zmienia jej zakres, w przypadku gdy przedsiębiorca:

1) rażąco narusza warunki określone w koncesji lub inne warunki wykonywania koncesjonowanej działalności gospodarczej, określone przepisami prawa;

2) w wyznaczonym terminie nie usunął stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z warunkami określonymi w koncesji lub z przepisami regulującymi działalność gospodarczą objętą koncesją.

3. Organ koncesyjny może cofnąć koncesję albo zmienić jej zakres ze względu na zagrożenie obronności i bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa obywateli, a także w razie ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy.

Art. 59. Przedsiębiorca jest obowiązany zgłaszać organowi koncesyjnemu wszelkie zmiany danych, o których mowa w art. 49, w terminie 14 dni od dnia ich powstania.

Art. 60. 1. Przedsiębiorca, który zamierza podjąć działalność gospodarczą wymagającą uzyskania koncesji, może ubiegać się o przyrzeczenie wydania koncesji, zwane

dalej „promesą”. W promesie uzależnia się udzielenie koncesji od spełnienia warunków wykonywania działalności gospodarczej wymagającej uzyskania koncesji.

2. W postępowaniu o udzielenie promesy stosuje się przepisy dotyczące udzielenia koncesji, z wyłączeniem art. 52-54.

3. W promesie ustala się okres jej ważności, z tym że nie może on być krótszy niż 6 miesięcy.

4. W okresie ważności promesy nie można odmówić udzielenia koncesji na wykonywanie działalności gospodarczej określonej w promesie, chyba że:

- 1) uległy zmianie dane zawarte we wniosku o udzielenie promesy;
- 2) wnioskodawca nie spełnił wszystkich warunków określonych w promesie;
- 3) wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 56 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 61. Przedsiębiorca, któremu cofnięto koncesję z przyczyn, o których mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, może wystąpić z wnioskiem o ponowne udzielenie koncesji w takim samym zakresie nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o cofnięciu koncesji.

Art. 62. 1. Za udzielenie koncesji lub jej zmianę oraz za udzielenie promesy pobiera się opłatę skarbową, chyba że przepisy odrębnych ustaw stanowią inaczej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Jeżeli koncesji udzielono w trybie przetargu, za udzielenie koncesji pobiera się opłatę w wysokości, o której mowa w art. 54 ust. 1 lub ust. 2.

3. Opłatę, o której mowa w art. 54 ust. 1 lub ust. 2, wnosi się na rachunek organu koncesyjnego, chyba że przepisy odrębnych ustaw stanowią inaczej.

Art. 63. W sprawach nieuregulowanych w przepisach art. 47-61 stosuje się przepisy odrębnych ustaw regulujących działalność podlegającą koncesjonowaniu.

Art. 64. 1. Jeżeli przepis odrębnej ustawy stanowi, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną w rozumieniu niniejszej ustawy, przedsiębiorca może wykonywać tę działalność, jeżeli spełnia szczególne warunki określone przepisami tej odrębnej ustawy i po uzyskaniu wpisu w rejestrze działalności regulowanej, z zastrzeżeniem art. 75.

2. Wpis do rejestru działalności regulowanej podlega opłacie skarbowej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Art. 65. 1. Organ prowadzący, na podstawie przepisów regulujących daną działalność gospodarczą, rejestr działalności regulowanej dokonuje wpisu na wniosek przedsiębiorcy, po złożeniu przez przedsiębiorcę oświadczenia o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania tej działalności.

2. Oświadczenie składa się na piśmie do organu prowadzącego rejestr działalności regulowanej.

3. Przedsiębiorca podlegający wpisowi do ewidencji może złożyć wniosek wraz z oświadczeniem również we właściwym organie ewidencyjnym, wskazując organ prowadzący rejestr działalności regulowanej.

4. Treść oświadczenia, sposób prowadzenia rejestru oraz dane podlegające wpisowi do rejestru określają przepisy ustaw regulujących daną działalność.

5. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej wydaje z urzędu zaświadczenie o dokonaniu wpisu do rejestru.

Art. 66. 1. Rejestr działalności regulowanej jest jawny. Każdy ma prawo dostępu do zawartych w nim danych za pośrednictwem organu, który prowadzi rejestr.

2. Dla przedsiębiorcy wpisanego do rejestru prowadzi się akta rejestrowe, obejmujące w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu oraz decyzje dotyczące wykreślenia wpisu.

3. Wpis do rejestru może być wykreślony wyłącznie w przypadkach przewidzianych przez ustawę.

4. Organ prowadzący rejestr sprostuje z urzędu wpis do rejestru zawierający oczywiste błędy lub niezgodności ze stanem faktycznym.

5. Przedsiębiorca jest obowiązany zgłosić zmianę danych wpisanych do rejestru w terminie 14 dni od dnia zajścia zdarzenia, które spowodowało zmianę tych danych.

Art. 67. 1. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej jest obowiązany dokonać wpisu przedsiębiorcy do tego rejestru w terminie 7 dni od dnia wpływu do tego organu wniosku o wpis wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności gospodarczej, dla której rejestr jest prowadzony.

2. Jeżeli właściwy organ nie dokona wpisu w terminie, o którym mowa w ust. 1, a od dnia wpływu wniosku do tego organu upłynęło 14 dni, przedsiębiorca może rozpocząć działalność po uprzednim zawiadomieniu o tym na piśmie organu, który nie dokonał wpisu. Nie dotyczy to przypadku, gdy organ wezwał przedsiębiorcę do uzupełnienia wniosku o wpis nie później niż przed upływem 7 dni od dnia jego otrzymania. W takiej sytuacji termin, o którym mowa w zdaniu pierwszym, biegnie odpowiednio od dnia wpływu uzupełnienia wniosku o wpis.

Art. 68. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej, w drodze decyzji, odmawia wpisu przedsiębiorcy do rejestru, w przypadku gdy:

1) wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem;

2) przedsiębiorcę wykreślono z rejestru tej działalności regulowanej z przyczyn, o których mowa w art. 71 ust. 1, w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.

Art. 69. Przedsiębiorca jest obowiązany przechowywać wszystkie dokumenty niezbędne do wykazania spełniania warunków wymaganych do wykonywania działalności regulowanej.

Art. 70. Spełnianie przez przedsiębiorcę warunków wymaganych do wykonywania działalności regulowanej podlega kontroli, w szczególności przez organ prowadzący rejestr danej działalności. Przepis art. 57 stosuje się odpowiednio.

Art. 71. 1. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej wydaje decyzję o zakazie wykonywania przez przedsiębiorcę działalności objętej wpisem, gdy:

1) przedsiębiorca złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 65, niezgodne ze stanem faktycznym;

2) przedsiębiorca nie usunął naruszeń warunków wymaganych do wykonywania działalności regulowanej w wyznaczonym przez organ terminie;

3) stwierdzi rażące naruszenie warunków wymaganych do wykonywania działalności regulowanej przez przedsiębiorcę.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, podlega natychmiastowemu wykonaniu.

3. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, organ z urzędu wykreśla wpis przedsiębiorcy w rejestrze działalności regulowanej.

Art. 72. 1. Przedsiębiorca, którego wykreślono z rejestru działalności regulowanej, może uzyskać ponowny wpis do tego rejestru nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu z rejestru działalności regulowanej z przyczyn, o których mowa w art. 71 ust. 1.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do przedsiębiorcy, który wykonywał działalność gospodarczą bez wpisu do rejestru działalności regulowanej.

Art. 73. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej wykreśla wpis przedsiębiorcy w rejestrze na jego wniosek.

Art. 74. W sprawach nieuregulowanych w art. 64-73 stosuje się przepisy ustaw określających wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie wpisu do rejestru działalności regulowanej.

Art. 75. 1. Uzyskania zezwolenia wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie określonym w przepisach:

1) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 i Nr 115, poz. 793);

2) ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27, z późn. zm.);

3) ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274);

4) ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1042);

5) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485, z późn. zm.);

6) ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.) w zakresie produkcji tablic rejestracyjnych;

7) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 157, poz. 1119);

7a) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119);

8) ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667, z późn. zm.);

9) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe;

10) ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852, z późn. zm.);

11) ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 121, poz. 1019, z późn. zm.);

12) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 i Nr 88, poz. 587);

13) ustawy z dnia 11 maja 2001 r. - Prawo o miarach (Dz. U. z 2004 r. Nr 243, poz. 2441, z późn. zm.);

14) ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 oraz z 2007 r. Nr 147, poz. 1033);

15) ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 233) w zakresie prowadzenia laboratorium referencyjnego;

16)

17) ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 533, z późn. zm.);

18) ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 125, poz. 874);

19) ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie (Dz. U. Nr 62, poz. 574, z 2005 r. Nr 96, poz. 807, z 2006 r. Nr 220, poz. 1600 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125);

20) ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.);

21) ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385, z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 959 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119);

22) ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151, z późn. zm.);

23) ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.);

24) ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. Nr 130, poz. 1188, z późn. zm.);

25) ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 29, poz. 257, z późn. zm.);

26) ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.);

27) ustawy z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach (Dz. U. Nr 33, poz. 289 oraz z 2006 r. Nr 171, poz. 1225 i Nr 220, poz. 1600);

28) w art. 19a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.);

29) ustawy z dnia 11 maja 2007 r. o tworzeniu i działaniu wielkopowierzchniowych obiektów handlowych (Dz. U. Nr 127, poz. 880).

2. Uzyskania zezwolenia albo dokonania zgłoszenia wymaga wykonywanie działalności związanej z narażeniem na działanie promieniowania jonizującego, określonej w ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. - Prawo atomowe (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 276).

2a. Uzyskania zezwolenia wymaga prowadzenie warsztatu w zakresie określonym w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz. U. Nr 180, poz. 1494 oraz z 2007 r. Nr 99, poz. 661).

3. Uzyskania licencji wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie określonym w przepisach:

1) ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;

2) ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 16, poz. 94).

4. Uzyskania zgody wymaga prowadzenie systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych w zakresie określonym w przepisach ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. Nr 123, poz. 1351, z późn. zm.).

5. Organy zezwalające, udzielające licencji i udzielające zgody oraz wszelkie warunki wykonywania działalności objętej zezwoleniami, licencjami oraz zgodami, a także zasady i tryb wydawania decyzji w sprawie zezwoleń, licencji i zgód określają przepisy ustaw, o których mowa w ust. 1-4.

Art. 76. Jeżeli przepisy regulujące daną działalność gospodarczą stanowią, że wydawanie, odmowa wydania, zmiana zakresu i cofanie koncesji i zezwoleń, a także prowadzenie rejestrów działalności regulowanej należy do zadań organów jednostek samorządu terytorialnego, to zadania te są wykonywane jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Rozdział 5

Kontrola przedsiębiorcy

Art. 77. 1. Organy administracji publicznej kontrolują przedsiębiorców na zasadach określonych w niniejszej ustawie.

2. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustaw szczególnych.

3. Zakres przedmiotowy kontroli działalności przedsiębiorcy oraz organy upoważnione do jej przeprowadzenia określają odrębne ustawy.

Art. 78. 1. W razie powzięcia wiadomości o wykonywaniu działalności gospodarczej niezgodnie z przepisami ustawy, a także w razie stwierdzenia: zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych rozmiarach lub naruszenia środowiska w wyniku wykonywania tej działalności, wójt, burmistrz lub prezydent miasta niezwłocznie zawiadamia właściwe organy administracji publicznej.

2. Zawiadomione organy niezwłocznie powiadamiają wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o podjętych czynnościach.

3. W przypadku braku możliwości zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może nakazać, w drodze decyzji, wstrzymanie wykonywania działalności gospodarczej na czas niezbędny, nie dłuższy niż 3 dni.

4. Decyzji nakazującej wstrzymanie wykonywania działalności gospodarczej w razie stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych rozmiarach lub naruszenia środowiska w wyniku wykonywania tej działalności nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 79. 1. Czynności kontrolne mogą być wykonywane przez pracowników organów kontroli po okazaniu legitymacji służbowej upoważniającej do wykonywania takich

czynności oraz po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli działalności przedsiębiorcy, chyba że przepisy szczególne przewidują możliwość przeprowadzenia kontroli po okazaniu legitymacji. W takim przypadku upoważnienie doręcza się przedsiębiorcy w terminie określonym w tych przepisach.

2. Czynności kontrolne mogą być wykonywane przez osoby niebędące pracownikami organu kontroli, jeżeli przepisy odrębnych ustaw tak stanowią.

3. Zmiana osób upoważnionych do wykonania kontroli wymaga każdorazowo wydania odrębnego upoważnienia. Zmiana ta nie może prowadzić do wydłużenia ustalonego wcześniej terminu zakończenia kontroli.

4. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, zawiera co najmniej:

- 1) wskazanie podstawy prawnej;
- 2) oznaczenie organu kontroli;
- 3) datę i miejsce wystawienia;
- 4) imię i nazwisko pracownika organu kontroli uprawnionego do wykonania kontroli oraz numer jego legitymacji służbowej;
- 5) firmę przedsiębiorcy objętego kontrolą;
- 6) określenie zakresu przedmiotowego kontroli;
- 7) wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli;
- 8) podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji;
- 9) pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego przedsiębiorcy.

5. Zakres kontroli nie może wykraczać poza zakres wskazany w upoważnieniu.

Art. 80. 1. Czynności kontrolnych dokonuje się w obecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, w przypadkach gdy:

- 1) ratyfikowane umowy międzynarodowe stanowią inaczej;
- 2) przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla prowadzonego przeciwko przedsiębiorcy śledztwa lub dochodzenia;
- 3) odrębne przepisy przewidują możliwość przeprowadzenia kontroli w toku prowadzonego postępowania dotyczącego przedsiębiorcy;
- 4) przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego.

3. Kontrolowany jest obowiązany do pisemnego wskazania osoby upoważnionej do reprezentowania go w trakcie kontroli, w szczególności w czasie jego nieobecności.

Art. 81. 1. Przedsiębiorca jest obowiązany prowadzić i przechowywać w swojej siedzibie książkę kontroli oraz upoważnienia i protokoły kontroli, a także udostępniać je na żądanie organu kontroli.

2. Książka kontroli zawiera wpisy dokonywane przez organ kontroli. Wpisy obejmują:

- 1) oznaczenie organu kontroli;
- 2) oznaczenie upoważnienia do kontroli;
- 3) zakres przedmiotowy przeprowadzonej kontroli;

4) daty podjęcia i zakończenia kontroli;

5) zalecenia pokontrolne oraz określenie zastosowanych środków pokontrolnych.

3. Przedsiębiorca jest obowiązany dokonywać w książce kontroli wpisu informującego o wykonaniu zaleceń pokontrolnych bądź wpisu o ich uchyleniu przez organ kontroli lub jego organ nadrzędny albo sąd administracyjny.

Art. 82. 1. Nie można równocześnie podejmować i prowadzić więcej niż jednej kontroli działalności przedsiębiorcy. Nie dotyczy to sytuacji, gdy:

1) ratyfikowane umowy międzynarodowe stanowią inaczej;

2) przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla prowadzonego przeciwko przedsiębiorcy śledztwa lub dochodzenia;

3) odrębne przepisy przewidują możliwość przeprowadzenia kontroli w toku prowadzonego postępowania dotyczącego przedsiębiorcy;

4) przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego;

5) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług przed dokonaniem tego zwrotu;

6) przeprowadzenie kontroli jest realizacją obowiązków wynikających z przepisów prawa wspólnotowego o ochronie konkurencji lub przepisów prawa wspólnotowego w zakresie ochrony interesów finansowych Wspólnoty Europejskiej;

7) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług na podstawie przepisów o zwrocie osobom fizycznym niektórych wydatków związanych z budownictwem mieszkaniowym.

2. Organ kontroli odstąpi od podjęcia czynności kontrolnych oraz ustali z przedsiębiorcą termin przeprowadzenia kontroli, jeżeli działalność przedsiębiorcy jest już objęta kontrolą innego organu.

Art. 83. 1. Czas trwania wszystkich kontroli organu kontroli u przedsiębiorcy w jednym roku kalendarzowym nie może przekraczać:

1) w odniesieniu do przedsiębiorców, o których mowa w rozdziale 7 - 4 tygodni;

2) w odniesieniu do pozostałych przedsiębiorców - 8 tygodni.

2. Ograniczeń czasu kontroli nie stosuje się, w przypadkach gdy:

1) ratyfikowane umowy międzynarodowe stanowią inaczej;

2) przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla prowadzonego przeciwko przedsiębiorcy śledztwa lub dochodzenia;

3) odrębne przepisy przewidują możliwość przeprowadzenia kontroli w toku postępowania prowadzonego przez organ;

4) przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego;

5) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług przed dokonaniem tego zwrotu;

6) przeprowadzenie kontroli jest realizacją obowiązków wynikających z przepisów prawa wspólnotowego o ochronie konkurencji lub przepisów prawa wspólnotowego w zakresie ochrony interesów finansowych Wspólnoty Europejskiej;

7) kontrola dotyczy podmiotów, którym na mocy odrębnych przepisów właściwy organ wydał decyzję o uznaniu prawidłowości wyboru i stosowania metody ustalania ceny transakcyjnej między podmiotami powiązаныmi - w zakresie związanym z wykonaniem tej decyzji;

8) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług na podstawie przepisów o zwrocie osobom fizycznym niektórych wydatków związanych z budownictwem mieszkaniowym.

3. Przedłużenie czasu trwania kontroli określonego w upoważnieniu wymaga uzasadnienia na piśmie. Uzasadnienie doręcza się przedsiębiorcy i wpisuje do książki kontroli przed podjęciem dalszych czynności kontrolnych.

4. Jeżeli wyniki kontroli wykazały rażące naruszenie przepisów prawa przez przedsiębiorcę, można przeprowadzić powtórna kontrolę w tym samym zakresie przedmiotowym w danym roku kalendarzowym, a czasu jej trwania nie wlicza się do czasu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 84. Przepisów art. 82 i 83 nie stosuje się wobec działalności przedsiębiorców w zakresie objętym:

1) szczególnym nadzorem podatkowym, na podstawie ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, z późn. zm.);

2) nadzorem nad rynkiem kapitałowym, na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. Nr 183, poz. 1537, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 170, poz. 1217 oraz z 2007 r. Nr 50, poz. 331), ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych oraz ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych;

3) nadzorem bankowym, na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.), oraz nadzorem nad instytucjami pieniądza elektronicznego, na podstawie ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych;

4) nadzorem ubezpieczeniowym, na podstawie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, poz. 1153, z późn. zm.);

5) nadzorem emerytalnym, na podstawie ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 623 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 141, poz. 1178), ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych;

6) nadzorem weterynaryjnym, na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.), ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne, ustawy z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej (Dz. U. Nr 165, poz. 1590, z 2004 r. Nr 69, poz. 625, z 2006 r. Nr 17, poz. 127 oraz z 2007 r. Nr 133, poz. 920), ustawy z dnia 10 grudnia 2003 r. o kontroli weterynaryjnej w handlu (Dz. U. z 2004 r. Nr 16, poz. 145 oraz z 2006 r. Nr 17,

poz. 127), ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842), ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.), ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127 i Nr 171, poz. 1225 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 429) oraz ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045);

7) nadzorem sanitarnym na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 122, poz. 851, z późn. zm.) i ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1225), w zakresie dotyczącym bezpieczeństwa żywności.

Rozdział 6

Oddziały i przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych

Art. 85. 1. Dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni mogą, na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami”.

2. Do tworzenia oddziałów przez przedsiębiorców zagranicznych z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy mogą korzystać ze swobody przedsiębiorczości na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, przepis art. 13 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 86. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego.

Art. 87. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego.

Art. 88. Przedsiębiorca zagraniczny może rozpocząć działalność w ramach oddziału po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców. Zasady wpisu do rejestru przedsiębiorców określają przepisy odrębnej ustawy.

Art. 89. Niezależnie od obowiązków określonych w przepisach o Krajowym Rejestrze Sądowym przedsiębiorca zagraniczny jest obowiązany:

1) podać imię i nazwisko oraz adres na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego;

2) dołączyć poświadczony notarialnie wzór podpisu osoby, o której mowa w pkt 1;

3) jeżeli działa na podstawie aktu założycielskiego, umowy lub statutu - złożyć ich odpisy do akt rejestrowych oddziału wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski; w przypadku gdy przedsiębiorca zagraniczny utworzył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej więcej niż jeden oddział, złożenie tych dokumentów może nastąpić w aktach jednego z oddziałów, z tym że w aktach rejestrowych pozostałych oddziałów należy wskazać ten oddział, w którego aktach złożono wskazane dokumenty, wraz z oznaczeniem sądu, w którym znajdują się akta, i numeru oddziału w rejestrze;

4) jeżeli istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru - złożyć do akt rejestrowych oddziału odpis z tego rejestru wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski; w przypadku gdy przedsiębiorca zagraniczny utworzył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej więcej niż jeden oddział, złożenie tych dokumentów może nastąpić w aktach jednego z oddziałów, z tym że w aktach rejestrowych pozostałych oddziałów należy wskazać ten oddział, w którego aktach złożono wskazane dokumenty, wraz z oznaczeniem sądu, w którym znajdują się akta, i numeru oddziału w rejestrze.

Art. 90. Przedsiębiorca zagraniczny, który utworzył oddział, jest obowiązany:

1) używać do oznaczenia oddziału oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „oddział w Polsce”;

2) prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości;

3) zgłaszać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie okoliczności, o których mowa w art. 91 ust. 1 pkt 2, w terminie 14 dni od dnia ich wystąpienia.

Art. 91. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki wydaje decyzję o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach oddziału, w przypadku gdy:

1) oddział rażąco narusza prawo polskie lub nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w art. 90 pkt 3;

2) nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego, który utworzył oddział, lub przedsiębiorca ten utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej;

3) działalność przedsiębiorcy zagranicznego zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa, ochronie tajemnicy państwowej lub innemu ważnemu interesowi publicznemu.

2. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw gospodarki zawiadamia osobę, o której mowa w art. 89 pkt 1, o obowiązku wszczęcia postępowania likwidacyjnego oddziału w oznaczonym terminie, nie krótszym niż 30 dni. Odpis decyzji, o której mowa w ust. 1, minister przesyła do właściwego sądu rejestrowego.

Art. 92. Do likwidacji oddziału stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 93. Przedsiębiorcy zagraniczni mogą tworzyć przedstawicielstwa z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „przedstawicielstwami”.

Art. 94. Zakres działania przedstawicielstwa może obejmować wyłącznie prowadzenie działalności w zakresie reklamy i promocji przedsiębiorcy zagranicznego.

Art. 95. 1. Przedstawicielstwo mogą utworzyć również osoby zagraniczne powołane do promocji gospodarki kraju ich siedziby, z tym że zakres działania takiego przedstawicielstwa może obejmować wyłącznie promocję i reklamę gospodarki tego kraju.

2. Do przedstawicielstwa, o którym mowa w ust. 1, przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio.

Art. 96. 1. Utworzenie przedstawicielstwa wymaga wpisu do rejestru przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych, zwanego dalej „*rejestrem przedstawicielstw*”, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

2. Wpisu do rejestru przedstawicielstw dokonuje się na podstawie złożonego wniosku i zgodnie z jego treścią.

Art. 97. 1. Wniosek, o którym mowa w art. 96 ust. 2, sporządzony w języku polskim, zawiera:

- 1) nazwę, siedzibę i formę prawną przedsiębiorcy zagranicznego;
- 2) przedmiot działalności gospodarczej przedsiębiorcy zagranicznego;
- 3) imię, nazwisko oraz adres na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby upoważnionej w przedstawicielstwie do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego;
- 4) adres przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny działa na podstawie aktu założycielskiego, umowy lub statutu - odpis tego dokumentu;
- 2) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru - odpis z tego rejestru;
- 3) oświadczenie przedsiębiorcy zagranicznego o ustanowieniu przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny przedsiębiorcy zagranicznego do lokalu (nieruchomości), w którym działalność będzie wykonywana.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 2, sporządzone w języku obcym, należy przedstawić wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

Art. 98. 1. O dokonaniu wpisu przedstawicielstwa do rejestru przedstawicielstw wydaje się z urzędu zaświadczenie. Zaświadczenie zawiera dane, o których mowa w art. 97 ust. 1, oraz numer wpisu do rejestru przedstawicielstw i datę wpisu.

2. Rejestr przedstawicielstw jest jawny.

Art. 99. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki odmawia, w drodze decyzji, wpisu do rejestru przedstawicielstw, jeżeli:

- 1) utworzenie przedstawicielstwa zagrażałoby bezpieczeństwu i obronności państwa lub ochronie tajemnicy państwowej albo innemu ważnemu interesowi publicznemu;
- 2) wniosek, o którym mowa w art. 96 ust. 2, dotyczy działalności wykraczającej poza zakres określony w art. 94 i art. 95 ust. 1 albo zawiera braki, które nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie, a także gdy do wniosku nie zostały dołączone dokumenty wymienione w art. 97 ust. 2.

2. Odmowa wpisu z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie wymaga uzasadnienia faktycznego.

Art. 100. Przedsiębiorca zagraniczny, który utworzył przedstawicielstwo, jest obowiązany:

- 1) używać do oznaczenia przedstawicielstwa oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „*przedstawicielstwo w Polsce*”;

2) prowadzić dla przedstawicielstwa oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości;

3) zgłaszać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie danych, o których mowa w art. 97, oraz o rozpoczęciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego i jej ukończeniu, a także o utracie przez przedsiębiorcę zagranicznego prawa wykonywania działalności gospodarczej lub rozporządzania swoim majątkiem, w terminie 14 dni od dnia wystąpienia tych zdarzeń; do zgłoszenia zmian stosuje się odpowiednio przepisy art. 97.

Art. 101. 1. Minister właściwy do spraw gospodarki wydaje decyzję o zakazie wykonywania działalności przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach przedstawicielstwa, w przypadku gdy:

1) rażąco narusza prawo polskie lub nie wykonuje obowiązku, o którym mowa w art. 100 pkt 3;

2) nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego, który utworzył przedstawicielstwo, lub przedsiębiorca ten utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej;

3) działalność przedsiębiorcy zagranicznego zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa, ochronie tajemnicy państwowej lub innemu ważnemu interesowi publicznemu.

2. Do likwidacji przedstawicielstwa stosuje się odpowiednio przepis art. 91 ust. 2 oraz przepisy Kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Art. 102. 1. O zakończeniu likwidacji przedstawicielstwa przedsiębiorca zagraniczny jest obowiązany zawiadomić ministra właściwego do spraw gospodarki w terminie 14 dni, licząc od dnia zakończenia likwidacji.

2. Po zakończeniu likwidacji przedstawicielstwa minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze decyzji, wykreśla przedstawicielstwo z rejestru przedstawicielstw.

Rozdział 7

Mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy

Art. 103. Państwo stwarza, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji, korzystne warunki dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności przez:

1) inicjowanie zmian stanu prawnego sprzyjających rozwojowi mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w tym dotyczących dostępu do środków finansowych pochodzących z kredytów i pożyczek oraz poręczeń kredytowych;

2) wspieranie instytucji umożliwiających finansowanie działalności gospodarczej na dogodnych warunkach w ramach realizowanych programów rządowych;

3) wyrównywanie warunków wykonywania działalności gospodarczej ze względu na obciążenia publicznoprawne;

4) ułatwianie dostępu do informacji, szkoleń oraz doradztwa;

5) wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz przedsiębiorców;

6) promowanie współpracy mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców z innymi przedsiębiorcami polskimi i zagranicznymi.

Art. 104. Za mikroprzedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz

2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Art. 105. Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz

2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro.

Art. 106. Za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz

2) osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro.

Art. 107. Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w art. 104-106, przelicza się na złote według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego wybranego do określenia statusu przedsiębiorcy.

Art. 108. skreślony

Art. 109. 1. Średnioroczne zatrudnienie określa się w przeliczeniu na pełne etaty.

2. Przy obliczaniu średniorocznego zatrudnienia nie uwzględnia się pracowników przebywających na urloпах macierzyńskich i wychowawczych, a także zatrudnionych w celu przygotowania zawodowego.

3. W przypadku przedsiębiorcy działającego krócej niż rok, jego przewidywany obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych, a także średnioroczne zatrudnienie oszacowuje się na podstawie danych za ostatni okres, udokumentowany przez przedsiębiorcę.

4. skreślony

Art. 110.1. Przedsiębiorca wnioskujący o udzielenie pomocy publicznej składa oświadczenie przed organem udzielającym pomocy, że spełnia przesłanki określone w załączniku I do rozporządzenia nr 70/2001/WE z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001, z późn. zm.).

2. Oświadczenie ma formę pisemną, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie uchybiają uprawnieniom organu udzielającego pomocy do kontroli stanu faktycznego u przedsiębiorcy.

4. Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w załączniku I do rozporządzenia określonego w ust. 1, przelicza się na złote według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku obrotowego wybranego do określenia statusu przedsiębiorcy.

Rozdział 8

Przepis końcowy

Art. 111. Ustawa wchodzi w życie w terminie i na zasadach określonych w ustawie - Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej.

9.2. Udostępnianie informacji gospodarczych

USTAWA

z dnia 14 lutego 2003 r.

o udostępnianiu informacji gospodarczych

(Dz. U. z 2003 roku, Nr 50, poz. 424, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb udostępniania przez przedsiębiorców informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej innych przedsiębiorców i konsumentów, w szczególności danych o zwłoce w wykonywaniu zobowiązań pieniężnych, osobom trzecim nieoznaczonym w chwili przeznaczania tych danych do udostępniania.

Art. 2. 1. Przez informację gospodarczą rozumie się następujące dane dotyczące:

1) podmiotu będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej:

a) oznaczenie,

b) siedziba i adres,

c) numer, pod którym podmiot wpisany jest do właściwego rejestru, wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego,

d) numer identyfikacji podatkowej,

e) numer REGON,

f) imiona i nazwiska osób wchodzących w skład organów zarządzających, prokurentów lub pełnomocników podmiotu,

g) główny przedmiot działalności gospodarczej;

2) osoby fizycznej:

- a) imiona i nazwisko,
- b) obywatelstwo,
- c) adres miejsca zameldowania na pobyt stały lub czasowy,
- d) numer PESEL,
- e) seria i numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- f) data urodzenia

oraz w przypadku osoby fizycznej będącej przedsiębiorcą:

- g) oznaczenie,
  - h) siedziba i adres,
  - i) numer identyfikacji podatkowej,
  - j) numer REGON,
  - k) numer, pod którym podmiot wpisany jest do właściwego rejestru, wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego,
  - l) imiona i nazwiska pełnomocników, o ile są ustanowieni,
  - m) główny przedmiot działalności gospodarczej;
- 3) zobowiązania pieniężnego:**
- a) tytuł prawny,
  - b) kwota i waluta,
  - c) kwota zaległości,
  - d) termin powstania zaległości,
  - e) stan postępowań dotyczących zobowiązania, w tym informacja o orzeczeniach sądowych,
  - f) informacja o kwestionowaniu przez dłużnika istnienia całości lub części zobowiązania,
  - g) data wysłania wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura,
  - h) inne informacje - przekazane w trybie i na zasadach określonych w art. 10;
- 4) posłużenia się podrobionym lub cudzym dokumentem:**
- a) nazwa dokumentu,
  - b) seria i numer dokumentu,
  - c) data wystawienia dokumentu,
  - d) oznaczenie, siedziba i adres podmiotu wskazanego w dokumencie jako jego wystawca,
  - e) imiona i nazwisko osoby, której dokument dotyczy,
  - f) okoliczności posłużenia się dokumentem,
  - g) wskazanie osoby lub organu, który stwierdził, że dokument jest podrobiony lub cudzy.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) „konsumencie” - rozumie się przez to osobę fizyczną, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą, członka wspólnoty mieszkaniowej oraz członka spółdzielni mieszkaniowej posiadającego prawo do lokalu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 57, poz. 601 i Nr 154, poz. 1802 oraz z 2002 r. Nr 240, poz. 2058);

2) „przedsiębiorcy” - rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z późn. zm.), spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową, wspólnotę mieszkaniową oraz spółdzielnię mieszkaniową w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych jej członków, a także Wojskową Agencję Mieszkaniową w zakresie administrowania nieruchomościami;

3) „umowie o kredyt konsumencki” - rozumie się przez to umowę, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz. 1081);

4) „udostępnianiu informacji gospodarczych” - rozumie się przez to przekazywanie przez przedsiębiorcę informacji gospodarczych do biura informacji gospodarczej oraz ujawnianie tych informacji przez to biuro.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do udostępniania danych pochodzących z publicznie dostępnych rejestrów lub zbiorów oraz informacji o wygasłych zobowiązaniach przedsiębiorców.

Rozdział 2

Biura informacji gospodarczej

Art. 3. Udostępnianie informacji gospodarczych osobom trzecim nieoznaczonym w chwili przeznaczania tych informacji do udostępniania następuje wyłącznie za pośrednictwem biur informacji gospodarczej, chyba że udostępnianie, o którym mowa powyżej, następuje w celu sprzedaży wierzytelności przez ogłoszenie publiczne lub przepisy prawa przewidują inny tryb udostępniania danych.

Art. 4. 1. Biuro informacji gospodarczej, zwane dalej „biurem”, może zostać utworzone wyłącznie w formie spółki akcyjnej, o kapitale zakładowym nie mniejszym niż 4 000 000 złotych.

2. Akcje biura powinny być akcjami imiennymi. Nie jest dopuszczalna zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela.

3. Akcje biura, których łączna wartość nominalna nie przekracza kwoty określonej w ust. 1, mogą być obejmowane wyłącznie za wkłady pieniężne i są opłacone w całości przed zarejestrowaniem biura.

4. W skład organów biura nie mogą wchodzić osoby karane za przestępstwa popełnione z winy umyślnej.

5. Przedmiotem działalności gospodarczej biura jest wyłącznie pośrednictwo w udostępnianiu informacji gospodarczych polegające na:

1) przyjmowaniu informacji gospodarczych od przedsiębiorców;

2) przechowywaniu informacji gospodarczych;

3) ujawnianiu informacji gospodarczych.

6. Biuro jest obowiązane używać w swojej firmie wyrazów „*biuro informacji gospodarczej*”.

7. Zakazane jest używanie wyrazów „*biuro informacji gospodarczej*” w oznaczeniu lub reklamie przedsiębiorców, którzy nie wykonują działalności gospodarczej określonej w ust. 5.

8. Biuro jest obowiązane do zabezpieczenia roszczeń o naprawienie szkody, która może wyniknąć w związku z działalnością biura. Zabezpieczenie może nastąpić w drodze zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zlecenia udzielenia gwarancji bankowej lub poręczenia bankowego.

Art. 5. 1. Zarząd biura uchwała regulamin zarządzania danymi, zwany dalej „*regulaminem*”, określający szczegółowe zasady:

1) przekazywania informacji gospodarczych do biura;

2) zabezpieczenia informacji gospodarczych, z uwzględnieniem przepisów o ochronie danych osobowych;

3) usuwania informacji gospodarczych;

4) ujawniania informacji gospodarczych;

5) prowadzenia rejestru zapytań, o którym mowa w art. 18;

6) aktualizacji informacji gospodarczych, o której mowa w rozdziale 5.

2. Regulamin podlega zatwierdzeniu w drodze decyzji wydawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki odmawia, w drodze decyzji, zatwierdzenia regulaminu, jeżeli zawiera on postanowienia sprzeczne z ustawą lub z przepisami odrębnymi.

4. Zatwierdzony regulamin ogłasza się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do wprowadzania i zatwierdzania zmian w regulaminie.

6. Biuro nie może podjąć działalności gospodarczej przed zatwierdzeniem regulaminu.

Rozdział 3

Przekazywanie informacji gospodarczych do biura

Art. 6. 1. Przedsiębiorca może przekazywać do biura informacje gospodarcze w celu ich ujawnienia, jeżeli zawarł z biurem umowę o udostępnianie tych informacji.

2. Umowę, o której mowa w ust. 1, sporządza się na piśmie pod rygorem nieważności.

Art. 7. 1. Informacje gospodarcze o zobowiązaniach konsumentów mogą przekazywać do biura wyłącznie następujący przedsiębiorcy:

1) banki;

2) oddziały banków zagranicznych;

- 3) zakłady ubezpieczeń;
- 4) pośrednicy ubezpieczeniowi;
- 5) główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń;
- 6) spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe;
- 7) świadczący usługi leasingu;
- 8) świadczący usługi factoringu lub forfaitingu;
- 9) operatorzy lub podmioty udostępniające usługi telekomunikacyjne;
- 10) świadczący usługi dostawy energii elektrycznej, ciepła, paliw gazowych, wody, odprowadzania nieczystości lub wywozu śmieci;
- 11) zawierający w imieniu i na rzecz banków umowy kredytu ratalnego lub kredytu odnawialnego połączonego z kartą kredytową (instytucje pośrednictwa kredytowego);
- 12) wykonujący działalność w zakresie udzielania pożyczek pieniężnych, działający w formie spółek handlowych;
- 13) wydawcy elektronicznych instrumentów płatniczych;
- 13a) Wojskowa Agencja Mieszkaniowa;
- 14) spółdzielnie mieszkaniowe;
- 15) wspólnoty mieszkaniowe;
- 16) wynajmujący lokale;
- 17) świadczący usługi przewozu osób w regularnej komunikacji publicznej;
- 18) domy maklerskie;
- 19) towarowe domy maklerskie;
- 20) zagraniczne osoby prawne wykonujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność maklerską w formie oddziału;
- 21) operatorzy telewizji kablowej i satelitarnej.

2. Z zastrzeżeniem art. 10, przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1, może przekazać do biura informację gospodarczą o zobowiązaniu albo zobowiązaniach konsumenta wyłącznie wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) zobowiązanie albo zobowiązania wobec tego przedsiębiorcy powstały z tytułu umowy o kredyt konsumencki lub umowy o przewóz osoby w regularnej komunikacji publicznej;
- 2) łączna kwota zobowiązań konsumenta wobec przedsiębiorcy wynosi co najmniej 200 złotych;
- 3) świadczenie albo świadczenia są wymagalne od co najmniej 60 dni;
- 4) upłynął co najmniej miesiąc od wysłania przez przedsiębiorcę listem poleconym, na adres do korespondencji wskazany przez konsumenta, a jeżeli konsument nie wskazał takiego adresu - na adres miejsca zameldowania konsumenta na pobyt stały lub czasowy, wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura.

3. W przypadku określonym w ust. 2 przedsiębiorca może przekazać do biura wyłącznie następujące informacje gospodarcze dotyczące:

- 1) siebie - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

2) konsumenta - określone w art. 2 ust. 1 pkt 2;

3) zobowiązania - określone w art. 2 ust. 1 pkt 3.

4. Jeżeli przekazane informacje gospodarcze o zobowiązaniu konsumenta dotyczące:

1) przedsiębiorcy - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i d lub pkt 2 lit. g-i,

2) konsumenta - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 2:

a) lit. a, b oraz d - w przypadku gdy konsument jest obywatelem polskim,

b) lit. a, b oraz e - w przypadku gdy konsument nie jest obywatelem polskim,

3) zobowiązania - nie zawierające co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 3 lit. a, c, d, f i g

- biuro zwraca je przekazującemu przedsiębiorcy w celu uzupełnienia.

5. Biuro nie przyjmuje informacji gospodarczej o zobowiązaniu konsumenta:

1) przekazanej niezgodnie z ust. 1 lub 2 lub

2) przekraczającej zakres określony w ust. 3.

Art. 8. 1. Z zastrzeżeniem art. 10, przedsiębiorca może przekazać do biura informację gospodarczą o zobowiązaniu albo zobowiązaniach innego przedsiębiorcy wyłącznie wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

1) zobowiązanie albo zobowiązania powstały wobec przedsiębiorcy przekazującego informację gospodarczą z tytułu umowy związanej z wykonywaniem działalności gospodarczej przez obydwu przedsiębiorców;

2) łączna kwota zobowiązań wobec przedsiębiorcy wynosi co najmniej 500 złotych;

3) świadczenie albo świadczenia są wymagalne od co najmniej 60 dni;

4) upłynął co najmniej miesiąc od wysłania przez przedsiębiorcę przekazującego dane będącego wierzycielem, listem poleconym, na adres do korespondencji wskazany przez dłużnika, a jeżeli dłużnik nie wskazał takiego adresu - na adres siedziby dłużnika, wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura.

2. W przypadku określonym w ust. 1 przedsiębiorca będący wierzycielem może przekazać do biura informacje gospodarcze dotyczące:

1) siebie - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

2) dłużnika - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

3) współników dłużnika będącego spółką handlową, z których każdy posiada co najmniej 10% kapitału zakładowego tej spółki - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

4) współników dłużnika będącego spółką osobową - określone w art. 2 ust. 1 pkt 2;

5) akcjonariusza dłużnika będącego jednoosobową spółką akcyjną - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

6) zobowiązania - określone w art. 2 ust. 1 pkt 3.

3. Jeżeli przekazane informacje gospodarcze o zobowiązaniu przedsiębiorcy dotyczące:

1) tego przedsiębiorcy - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i d lub pkt 2 lit. g-i,

2) dłużnika - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i d lub pkt 2 lit. g-i,

3) zobowiązania - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 3 lit. a, c, d, f i g

- biuro zwraca je przekazującemu przedsiębiorcy w celu uzupełnienia.

4. Biuro nie przyjmuje informacji gospodarcze o zobowiązaniu przedsiębiorcy:

1) przekazanej niezgodnie z ust. 1 lub

2) przekraczającej zakres określony w ust. 2.

Art. 9. 1. Przedsiębiorca może w każdym czasie przekazać do biura informację gospodarczą dotyczącą posłużenia się wobec niego podrobionym lub cudzym dokumentem, a w szczególności dokumentem potwierdzającym tożsamość lub zaświadczeniem o zatrudnieniu bądź zarobkach.

2. W przypadku określonym w ust. 1 przedsiębiorca może przekazać do biura informacje gospodarcze dotyczące:

1) siebie - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lub pkt 2;

2) dokumentu - określone w art. 2 ust. 1 pkt 4.

3. Przedsiębiorca jest obowiązany poinformować osobę, której dokumentem tożsamości posłużono się, o zamiarze przekazania informacji gospodarczych o tym dokumencie do biura, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura.

4. Jeżeli przekazane informacje gospodarcze dotyczące:

1) przedsiębiorcy, wobec którego posłużono się dokumentem - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i d lub pkt 2 lit. g-i,

2) dokumentu - nie zawierają co najmniej elementów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 4 lit. a, b lub c oraz e

- biuro zwraca je przekazującemu przedsiębiorcy w celu uzupełnienia.

5. Biuro nie przyjmuje informacji gospodarczej, o której mowa w ust. 1:

1) przekazanej niezgodnie z ust. 1 lub

2) przekraczającej zakres określony w ust. 2.

Art. 10. 1. Konsument lub przedsiębiorca może zażądać od przedsiębiorcy określonego w art. 7 ust. 1 przekazania do biura informacji gospodarczych o wywiązywaniu się przez żądającego z zobowiązań z tytułu umów o kredyt konsumencki lub związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej. Żądanie takie składa się na piśmie, wskazując biuro, do którego informacje gospodarcze powinny zostać przekazane.

2. Przedsiębiorca określony w art. 7 ust. 1 jest obowiązany spełnić, w terminie 7 dni, żądanie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:

1) związany jest ze wskazanym w żądaniu biurem umową, o której mowa w art. 6;

2) od chwili spełnienia przez żądającego świadczenia z tytułu zobowiązania pieniężnego wobec tego przedsiębiorcy upłynęło nie więcej niż 12 miesięcy lub świadczenie z tytułu zobowiązania jest nadal spełniane.

3. Przedsiębiorca określony w art. 7 ust. 1, spełniając żądanie, o którym mowa w ust. 1, przekazuje do biura następujące informacje gospodarcze dotyczące:

1) siebie - określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, d i e lub pkt 2 lit. g-i;

2) żądającego:

a) określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, d i e - jeżeli żądającym jest osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej,

b) określone w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. a, d i e - jeżeli żądającym jest osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą,

c) określone w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. d oraz g-i - jeżeli żądającym jest osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą;

3) kwoty i waluty zobowiązania, a jeżeli przedmiotem zobowiązania są powtarzające się świadczenia pieniężne - łącznej kwoty i waluty świadczeń pieniężnych spełnianych w okresie ostatnich 5 lat przed dniem przekazania informacji gospodarczych;

4) kwoty i waluty świadczeń pieniężnych, które w okresie ostatnich 5 lat przed dniem przekazania informacji gospodarczych zostały spełnione z opóźnieniem wynoszącym nie więcej niż 14 dni.

4. Jeżeli przekazane informacje gospodarcze nie zawierają elementów określonych w ust. 3, biuro zwraca je przekazującemu przedsiębiorcy w celu uzupełnienia.

Art. 11. Przedsiębiorca, o którym mowa w art. 6 ust. 1, przekazując informacje gospodarcze do biura, może zastrzec, aby biuro nie ujawniało dotyczących go informacji gospodarczych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a-f lub pkt 2 lit. a-l.

Art. 12. W razie zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca obowiązany jest niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni, rozwiązać umowę, o której mowa w art. 6.

Rozdział 4

Przechowywanie i ujawnianie informacji gospodarczych przez biura

Art. 13. 1. Na żądanie przedsiębiorcy, który przekazał informacje gospodarcze do biura, biuro niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni, dokonuje aktualizacji tych informacji lub je usuwa.

2. Biuro z własnej inicjatywy usuwa informacje gospodarcze:

1) otrzymane od przedsiębiorcy, z którym umowa, o której mowa w art. 6, wygasła;

2) dotyczące posłużenia się podrobionym lub cudzym dokumentem - po upływie 10 lat od końca roku, w którym biuro otrzymało te informacje;

3) przed zaprzestaniem wykonywania działalności gospodarczej, informując o tym przedsiębiorców związanych z biurem umową, o której mowa w art. 6;

4) po upływie 3 lat od ich ostatniej aktualizacji, nie później jednak niż po upływie 10 lat od ich otrzymania;

5) na podstawie uzasadnionej informacji o nieistnieniu zobowiązania;

6) na podstawie uzasadnionej informacji o wygaśnięciu lub odroczeniu wykonania zobowiązania, jeżeli dane dotyczą konsumenta;

7) otrzymane od przedsiębiorcy, który po ich przekazaniu do biura został wykreślony z właściwego rejestru.

3. Biuro nie może powierzyć innym podmiotom wykonywania czynności związanych z przedmiotem działalności, o którym mowa w art. 4 ust. 5, z wyjątkiem podmiotów, o których mowa w art. 14 ust. 4 pkt 2. Biuro może przetwarzać informacje gospodarcze wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 14. 1. Biuro ujawnia informacje gospodarcze w drodze teletransmisji na wniosek każdej osoby złożony w drodze teletransmisji. Regulamin może dopuszczać także inne sposoby składania wniosku lub ujawniania informacji gospodarczych.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3-6 i art. 11, biuro ujawnia wszystkie posiadane informacje gospodarcze w zakresie objętym wnioskiem.

3. W przypadku ujawniania informacji gospodarczych o konsumencie biuro może również ujawnić informacje gospodarcze o zadłużeniu powstałym w związku z wykonywaną przez niego działalnością gospodarczą.

4. Biuro ujawnia informacje gospodarcze o zobowiązaniach konsumentów lub dotyczące posłużenia się podrobionym lub cudzym dokumentem wyłącznie:

1) przedsiębiorcom, którzy zawarli z biurem umowę, o której mowa w art. 6;

2) innym biurom oraz instytucjom utworzonym na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074) w celu realizacji złożonych w nich wniosków o ujawnienie informacji gospodarczych;

3) podmiotom, o których mowa w art. 16 ust. 1.

5. Biuro, na żądanie przedsiębiorcy, który przekazał informacje gospodarcze, wstrzymuje na czas określony ujawnianie tych informacji.

6. Ujawniając informacje gospodarcze osobie innej niż określona w ust. 4, biuro poucza tę osobę o jej obowiązkach określonych w art. 17.

Art. 15. 1. Przedsiębiorca, który zawarł z biurem umowę, o której mowa w art. 6, może wystąpić do biura o ujawnienie informacji gospodarczych o zobowiązaniach konsumenta, jeżeli posiada upoważnienie tego konsumenta, w terminie 30 dni od dnia udzielenia tego upoważnienia.

2. Przedsiębiorca może odmówić zawarcia umowy o kredyt konsumencki lub zawrzeć taką umowę na warunkach mniej korzystnych dla konsumenta, w szczególności poprzez żądanie zabezpieczenia wierzytelności wynikających z tej umowy:

1) w przypadku gdy konsument odmówi udzielenia przedsiębiorcy upoważnienia, o którym mowa w ust. 1 lub w art. 47 ust. 2, lub

2) na podstawie informacji gospodarczych otrzymanych od biura, w terminie 3 dni roboczych od dnia ich otrzymania.

Art. 16. 1. Do otrzymywania informacji gospodarczych od biura są uprawnieni:

1) Prokurator Krajowy - w związku z toczącym się przeciwko osobie fizycznej postępowaniem karnym lub karnym skarbowym albo w związku z wykonaniem wniosku o udzielenie pomocy prawnej pochodzącego od państwa obcego, które na mocy ratyfikowanej umowy międzynarodowej wiążącej Rzeczpospolitą Polską ma prawo

występować o udzielenie informacji albo w związku z toczącym się postępowaniem karnym lub karnym skarbowym o przestępstwo popełnione w związku z działaniem osoby prawnej lub jednostki nieposiadającej osobowości prawnej;

2) Komendant Główny Policji - jeżeli jest to konieczne dla skutecznego zapobiegania przestępstwom, ich wykrycia albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów, na zasadach i w trybie określonych w art. 20 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996, Nr 153, poz. 1271, Nr 176, poz. 1457 i Nr 200, poz. 1688);

3) Szef Biura Ochrony Rządu - jeżeli jest to konieczne do wykonywania obowiązków przewidzianych w ustawie z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz. U. Nr 27, poz. 298 i Nr 106, poz. 1149 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 153, poz. 1271);

4) Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej - w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań określonych w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 54, poz. 572 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1103 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 14, poz. 143, Nr 81, poz. 877 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 141, poz. 1178, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387 i Nr 216, poz. 1824);

5) Generalny Inspektor Informacji Finansowej - w zakresie niezbędnym do przeprowadzania postępowania kontrolnego określonego w ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu (Dz. U. Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 63, poz. 641 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 32, poz. 299, Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1204, Nr 169, poz. 1385 i Nr 180, poz. 1500);

6) dyrektorzy izb skarbowych - w związku z postępowaniem karnym lub karnym skarbowym przeciwko osobie fizycznej, osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;

7) dyrektorzy urzędów kontroli skarbowej - w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania kontrolnego określonego w ustawie, o której mowa w pkt 4;

8) Generalny Inspektor Nadzoru Bankowego - w zakresie nadzoru wykonywanego przez Komisję Nadzoru Bankowego;

9) Prezes Najwyższej Izby Kontroli - w zakresie informacji o przedsiębiorcach, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia postępowania kontrolnego określonego w ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271);

10) sądy - w związku z toczącymi się przed nimi postępowaniami.

11) dyrektorzy izb celnych - w związku z toczącym się przeciwko osobie fizycznej postępowaniem karnym lub karnym skarbowym albo w związku z toczącym się postępowaniem karnym lub karnym skarbowym o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z działaniem osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej oraz w zakresie niezbędnym do przeprowadzania kontroli celnej i kontroli podatkowej.

2. Za każdorazowe udostępnienie informacji gospodarczych podmiotom wymienionym w ust. 1 biuro pobiera opłatę zgodnie z obowiązującym w tym biurze cennikiem, nie wyższą jednak niż 2,50 złotego.

Art. 17. 1. Podmiot, który otrzymał informacje gospodarcze od biura, jest obowiązany usunąć je w terminie 90 dni od dnia ich otrzymania. Obowiązek ten dotyczy również biura w zakresie informacji gospodarczych otrzymanych od innego biura.

2. Podmiot, który otrzymał od biura informacje gospodarcze dotyczące konsumenta, nie może ich ujawnić innym osobom. Nie dotyczy to ujawniania przez biuro, zgodnie z ustawą, informacji gospodarczych otrzymanych od innego biura.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do podmiotów wymienionych w art. 16 ust. 1.

Art. 18. 1. Biuro obowiązane jest prowadzić rejestr zapytań, obejmujący następujące informacje:

- 1) datę ujawnienia informacji gospodarczych;
- 2) oznaczenie podmiotu, któremu informacje gospodarcze ujawniono;
- 3) ujawnione dane.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, są przechowywane w rejestrze zapytań przez okres 12 miesięcy od dnia ujawnienia informacji gospodarczych przez biuro.

3. Każdy ma prawo wglądu do rejestru zapytań w zakresie dotyczącym ujawniania jego danych. Wgląd do rejestru zapytań jest bezpłatny, jeżeli nie następuje on w odstępach czasu mniejszych niż 6 miesięcy.

Art. 19. 1. Biuro jest uprawnione do otrzymywania danych ze zbiorów PESEL na zasadach określonych w ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 78, poz. 716).

2. W przypadku stwierdzenia niezgodności pomiędzy informacją gospodarczą otrzymaną od przedsiębiorcy a danymi otrzymanymi ze zbiorów PESEL biuro niezwłocznie:

- 1) wstrzymuje ujawnianie tej informacji gospodarczej;
- 2) powiadamia o niezgodności przedsiębiorcę, od którego otrzymało tę informację gospodarczą.

Rozdział 5

Aktualizacja informacji gospodarczych

Art. 20. 1. W przypadku:

- 1) całkowitego zaspokojenia zobowiązania, jego wygaśnięcia lub odroczenia jego wykonania,
- 2) stwierdzenia faktu nieistnienia zobowiązania,
- 3) powzięcia przez przedsiębiorcę wiadomości o odzyskaniu przez osobę utraconego dokumentu, o którym mowa w art. 9

- przedsiębiorca jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni, zażądać od biura, któremu przekazał dane o zobowiązaniu lub o posłużeniu się cudzym dokumentem, usunięcia tych danych.

2. W przypadku:

1) powzięcia wiarygodnej informacji, że przekazane informacje gospodarcze są nieprawdziwe,

2) częściowego zaspokojenia zobowiązania,

3) powzięcia wiarygodnej informacji o zmianie innych informacji gospodarczych przekazanych przez przedsiębiorcę do biura zgodnie z art. 7-9

- przedsiębiorca jest obowiązany niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni, zażądać od biura aktualizacji informacji gospodarczych, przekazując do biura zmienione informacje gospodarcze, lub zażądać od biura usunięcia przekazanych informacji gospodarczych.

3. Przeniesienie wierzytelności na osobę trzecią nie zwalnia zbywcy wierzytelności z obowiązków określonych w ust. 1 i 2, chyba że uprzednio zażądał od biura usunięcia przekazanych informacji gospodarczych.

Art. 21. Konsument lub przedsiębiorca ma prawo wglądu do przechowywanych przez biuro dotyczących go informacji gospodarczych, przekazanych zgodnie z art. 7-9, oraz prawo żądania od przedsiębiorcy, który te informacje przekazał, ich uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania lub usunięcia, jeżeli są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały udostępnione, lub są przechowywane z naruszeniem ustawy. Wgląd ten raz na 6 miesięcy jest bezpłatny.

Rozdział 6

Nadzór nad biurami

Art. 22. 1. Biuro podlega nadzorowi ministra właściwego do spraw gospodarki w zakresie zgodności wykonywanej działalności z ustawą i regulaminem.

2. Nadzór ministra właściwego do spraw gospodarki nie obejmuje kontroli prawidłowości przetwarzania danych osobowych przez biuro.

Art. 23. 1. W celu ustalenia stanu faktycznego osoba upoważniona na piśmie przez ministra właściwego do spraw gospodarki, zwana dalej „kontrolującym”, może przeprowadzić kontrolę biura.

2. Kontrolujący podlega wyłączeniu z kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogą oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki bądź kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia bądź kurateli.

3. Kontrolujący może być wyłączony z kontroli w każdym czasie, jeżeli zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

4. Z wnioskiem o wyłączenie kontrolującego z przeprowadzenia kontroli może wystąpić kontrolujący lub biuro. O wyłączeniu albo odmowie wyłączenia rozstrzyga minister właściwy do spraw gospodarki.

Art. 24. 1. Kontrolę przeprowadza się w biurze, w dniach i w godzinach pracy w nim obowiązujących.

2. W razie konieczności, na wniosek kontrolującego, kontrolę przeprowadza się także w dniach wolnych od pracy lub poza godzinami pracy. W tym celu osoba kierująca biurem wydaje niezbędne polecenia.

3. Czynności kontrolne mogą być przeprowadzane również w siedzibie ministra właściwego do spraw gospodarki.

Art. 25. Kontrolujący jest uprawniony do:

- 1) swobodnego wstępu do obiektów i pomieszczeń biura;
- 2) wglądu do wszelkich dokumentów lub innych nośników informacji związanych z działalnością biura i innych materiałów dowodowych;
- 3) przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątkowych i przebiegu czynności;
- 4) żądania od osoby kierującej biurem i innych pracowników biura ustnych lub pisemnych wyjaśnień;
- 5) żądania od osoby kierującej biurem sporządzenia, na koszt biura, uwierzytelnionych kopii, odpisów lub wyciągów z dokumentów, jak również zestawień i obliczeń dokonanych na podstawie dokumentów;
- 6) korzystania z pomocy biegłych i specjalistów;
- 7) zabezpieczania materiałów dowodowych;
- 8) dostępu do informacji prawnie chronionych, z zastrzeżeniem przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462, z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298, Nr 56, poz. 580, Nr 110, poz. 1189, Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 153, poz. 1271 oraz z 2003 r. Nr 17, poz. 155).

Art. 26. Osoba kierująca biurem zapewnia kontrolującemu warunki i środki niezbędne do sprawnego przeprowadzania kontroli. Dotyczy to w szczególności:

- 1) niezwłocznego przedstawiania kontrolującemu dokumentów i materiałów;
- 2) terminowego udzielania wyjaśnień przez pracowników;
- 3) udostępniania urządzeń technicznych na koszt biura.

Art. 27. Osoba kierująca biurem lub inny pracownik biura może odmówić udzielenia kontrolującemu wyjaśnień jedynie w przypadkach, gdy wyjaśnienia mogą dotyczyć faktów lub okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną bądź majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka lub osobę pozostającą z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osoby związane z nim z tytułu przysposobienia, opieki bądź kurateli.

Art. 28. 1. Każdy może złożyć kontrolującemu ustne lub pisemne oświadczenie dotyczące przedmiotu kontroli.

2. Kontrolujący nie może odmówić przyjęcia oświadczenia, jeżeli ma ono związek z przedmiotem kontroli.

Art. 29. 1. Wyniki przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawia w protokole kontroli.

2. Protokół kontroli sporządza się w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje osoba kierująca biurem.

3. Protokół kontroli podpisują kontrolujący i osoba kierująca biurem.

Art. 30. 1. Osoba kierująca biurem ma prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole.

2. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie, w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania protokołu kontroli.

3. W razie zgłoszenia zastrzeżeń kontrolujący jest obowiązany dokonać ich analizy i, w miarę potrzeby, podjąć dodatkowe czynności kontrolne, a w przypadku stwierdzenia zasadności zastrzeżeń zmienić lub uzupełnić w odpowiednim zakresie protokół kontroli.

Art. 31. 1. Osoba kierująca biurem może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając kontrolującemu, w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania protokołu, pisemne wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

2. Odmowa podpisania protokołu przez osobę kierującą biurem nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez kontrolującego.

Art. 32. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli biura, zabezpieczania materiałów dowodowych, szczegółowe wymogi co do zawartości protokołu kontroli oraz wzór upoważnienia do kontroli, biorąc pod uwagę:

1) potrzebę zapewnienia efektywności kontroli przy minimalizacji zakłóceń w pracy biura;

2) zasadę pełnego informowania osoby kierującej biurem o przedmiocie, zakresie, trybie i czasie prowadzenia kontroli oraz o ustaleniach dokonywanych w jej trakcie.

Art. 33. 1. W razie stwierdzenia w wyniku kontroli naruszenia przepisów ustawy lub regulaminu minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze decyzji, nakazuje biuru usunięcie nieprawidłowości, określając termin ich usunięcia.

2. Jeżeli biuro nie usunie nieprawidłowości w wyznaczonym terminie, minister właściwy do spraw gospodarki może nałożyć na biuro karę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej 120 000 złotych, określając ponowny termin usunięcia nieprawidłowości.

3. Jeżeli biuro nie usunie nieprawidłowości w terminie, o którym mowa w ust. 2, pomimo nałożenia kary pieniężnej, minister właściwy do spraw gospodarki wydaje decyzję o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez biuro.

4. Prawomocny zakaz wykonywania działalności gospodarczej przez biuro skutkuje rozwiązaniem biura.

Rozdział 7

Przepisy karne

Art. 34. Kto prowadzi działalność będącą przedmiotem działalności biura bez zatwierdzenia regulaminu, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

Art. 35. Kto, prowadząc działalność zarobkową, wbrew warunkom określonym w ustawie używa w swoim oznaczeniu lub w reklamie wyrazów „*biuro informacji gospodarczej*”, podlega grzywnie do 5 000 000 złotych albo karze pozbawienia wolności do lat 3, albo obu tym karom łącznie.

Art. 36. Kto, będąc przedsiębiorcą, w przypadku:

- 1) całkowitego zaspokojenia zobowiązania, jego wygaśnięcia lub odroczenia jego wykonania,
- 2) stwierdzenia faktu nieistnienia zobowiązania,
- 3) powzięcia przez przedsiębiorcę wiadomości o odzyskaniu przez osobę utraconego dokumentu, o którym mowa w art. 9,

niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni, nie zażądał usunięcia informacji od biura, któremu przekazał dane o zobowiązaniu lub o posłużeniu się cudzym dokumentem, podlega grzywnie do 30 000 złotych.

Art. 37. 1. Kto przekazuje do biura nieprawdziwą informację gospodarczą, podlega grzywnie do 30 000 złotych.

2. Tej samej karze podlega, kto nie usunął informacji gospodarczej w terminie 90 dni od dnia jej otrzymania od biura lub ujawnił niezgodnie z przepisami ustawy informację gospodarczą osobom trzecim.

Art. 38. Kto, będąc przedsiębiorcą, w przypadku zaprzestania wykonywania działalności gospodarczej nie rozwiązuje umowy, o której mowa w art. 6, w terminie, o którym mowa w art. 12, podlega grzywnie do 30 000 złotych.

Art. 39. Kto występuje do biura o ujawnienie informacji gospodarczych bez upoważnienia osoby, której informacje te dotyczą, jeżeli takie upoważnienie jest wymagane ustawą, podlega grzywnie do 30 000 złotych.

Art. 40. Biuro, które udziela nieprawdziwych lub nieaktualnych informacji gospodarczych, podlega grzywnie do 30 000 złotych.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 41. W ustawie z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 155, poz. 1015, z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 101, poz. 1178 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 43, poz. 483, Nr 48, poz. 552, Nr 70, poz. 819, Nr 114, poz. 1193 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 37, poz. 424, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1084 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 41, poz. 365, Nr 153, poz. 1271) w art. 9 po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Zakład ubezpieczeń może udostępniać dane dotyczące umów ubezpieczenia na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424).”

Art. 42. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348 i Nr 158, poz. 1042, z 1998 r. Nr 94, poz. 594, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 88, poz. 980 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 43, poz. 489, Nr 48, poz. 555 i Nr 103, poz. 1099, z 2001 r. Nr 154, poz. 1800 i 1802 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984 i Nr 135, poz. 1144) po art. 62 dodaje się art. 62a w brzmieniu:

„Art. 62a. Przedsiębiorstwo energetyczne może udostępniać dane o odbiorcy na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424).”

Art. 43. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz. U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447 i Nr 240, poz. 2055) w art. 160 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przekazywanie, przechowywanie oraz ujawnianie danych w trybie i na warunkach określonych w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424).”

Art. 44. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074) w art. 105 po ust. 4 dodaje się ust. 4a-4c w brzmieniu:

„4a. Instytucje utworzone na podstawie ust. 4 mogą udostępniać biurom informacji gospodarczej działającym na podstawie ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424), dane w zakresie i na warunkach określonych w tej ustawie.

4b. Banki mogą udostępniać biurom, o których mowa w ust. 4a, dane o zobowiązaniach powstałych z tytułu umów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, jeżeli umowy te zawierają klauzule informujące o możliwości przekazania danych do tych biur.

4c. Klauzule, o których mowa w ust. 4b, zawierają informacje o warunkach, na jakich banki przekazują dane, o których mowa w art. 7 ust. 2 i art. 8 ust. 1 ustawy, o której mowa w ust. 4a, do biura.”

Art. 45. W ustawie z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852, z 2001 r. Nr 122, poz. 1321 i Nr 154, poz. 1800 i 1802 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676 i Nr 166, poz. 1360) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Operator może odmówić użytkownikowi zawarcia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych lub zawrzeć taką umowę na warunkach mniej korzystnych dla użytkownika w wyniku oceny wiarygodności płatniczej dokonanej na podstawie informacji udostępnionych przez biuro informacji gospodarczej w trybie określonym w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424) albo w przypadku, o którym mowa w art. 15 ust. 2 tej ustawy.”;

2) po art. 70 dodaje się art. 70a w brzmieniu:

„Art. 70a. Operator lub podmiot udostępniający usługi telekomunikacyjne może udostępniać dane o użytkowniku na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424).”

Art. 46. W ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. Nr 103, poz. 1099 oraz z 2002 r. Nr 200, poz. 1686) w art. 54 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej przekazywanie, przechowywanie oraz ujawnianie danych w trybie i na warunkach określonych w ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz. U. Nr 50, poz. 424).”

Art. 47. 1. Przepisy ustawy stosuje się również do udostępniania danych o zobowiązaniach wymagalnych, powstałych przed dniem jej wejścia w życie.

2. O ujawnienie informacji gospodarczych o zobowiązaniach powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy może wystąpić do biura wyłącznie ten, kto posiada upoważnienie osoby, której informacje te dotyczą, w terminie 30 dni od dnia udzielenia tego upoważnienia.

Art. 48. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 ust. 1 pkt 13, który wchodzi w życie z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. Nr 169, poz. 1385).

9.3. Ochrona danych osobowych

USTAWA

z dnia 29 sierpnia 1997 r.

o ochronie danych osobowych.

(tekst pierwotny: Dz. U. 1997 r. Nr 133 poz. 883;

tekst jednolity: Dz. U. 2002 r. Nr 101 poz. 926, ze zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych.

2. Przetwarzanie danych osobowych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą, lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą.

Art. 2. 1. Ustawa określa zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych.

2. Ustawę stosuje się do przetwarzania danych osobowych:

1) w kartotekach, skorowidzach, księgach, wykazach i w innych zbiorach ewidencyjnych,

2) w systemach informatycznych, także w przypadku przetwarzania danych poza zbiorem danych.

3. W odniesieniu do zbiorów danych osobowych sporządzanych doraźnie, wyłącznie ze względów technicznych, szkoleniowych lub w związku z dydaktyką w szkołach wyższych, a po ich wykorzystaniu niezwłocznie usuwanych albo poddanych anonimizacji, mają zastosowanie jedynie przepisy rozdziału 5.

Art. 3.1. Ustawę stosuje się do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego oraz do państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych.

2. Ustawę stosuje się również do:

1) podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne,

2) osób fizycznych i osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jeżeli przetwarzają dane osobowe w związku z działalnością zarobkową, zawodową lub dla realizacji celów statutowych

- które mają siedzibę albo miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, albo w państwie trzecim, o ile przetwarzają dane osobowe przy wykorzystaniu środków technicznych znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 3a.1. Ustawy nie stosuje się do:

1) osób fizycznych, które przetwarzają dane wyłącznie w celach osobistych lub domowych,

2) podmiotów mających siedzibę lub miejsce zamieszkania w państwie trzecim, wykorzystujących środki techniczne znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie do przekazywania danych.

2. Ustawy, z wyjątkiem przepisów art. 14-19 i art. 36 ust. 1, nie stosuje się również do prasowej działalności dziennikarskiej w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.) oraz do działalności literackiej lub artystycznej, chyba że wolność wyrażania swoich poglądów i rozpowszechniania informacji istotnie narusza prawa i wolności osoby, której dane dotyczą.

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się, jeżeli umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, stanowi inaczej.

Art. 5. Jeżeli przepisy odrębnych ustaw, które odnoszą się do przetwarzania danych, przewidują dalej idącą ich ochronę, niż wynika to z niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tych ustaw.

Art. 6.1. W rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

2. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne.

3. Informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań.

Art. 7. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) zbiorze danych - rozumie się przez to każdy posiadający strukturę zestaw danych o charakterze osobowym, dostępnych według określonych kryteriów, niezależnie od tego, czy zestaw ten jest rozproszony lub podzielony funkcjonalnie,

2) przetwarzaniu danych - rozumie się przez to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych,

2a) systemie informatycznym - rozumie się przez to zespół współpracujących ze sobą urządzeń, programów, procedur przetwarzania informacji i narzędzi programowych zastosowanych w celu przetwarzania danych,

2b) zabezpieczeniu danych w systemie informatycznym - rozumie się przez to wdrożenie i eksploatację stosownych środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę danych przed ich nieuprawnionym przetwarzaniem,

3) usuwaniu danych - rozumie się przez to zniszczenie danych osobowych lub taką ich modyfikację, która nie pozwoli na ustalenie tożsamości osoby, której dane dotyczą,

4) administratorze danych - rozumie się przez to organ, jednostkę organizacyjną, podmiot lub osobę, o których mowa w art. 3, decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych,

5) zgodzie osoby, której dane dotyczą - rozumie się przez to oświadczenie woli, którego treścią jest zgoda na przetwarzanie danych osobowych tego, kto składa oświadczenie; zgoda nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści,

6) odbiorcy danych - rozumie się przez to każdego, komu udostępnia się dane osobowe, z wyłączeniem:

a) osoby, której dane dotyczą,

b) osoby upoważnionej do przetwarzania danych,

c) przedstawiciela, o którym mowa w art. 31a,

d) podmiotu, o którym mowa w art. 31,

e) organów państwowych lub organów samorządu terytorialnego, którym dane są udostępniane w związku z prowadzonym postępowaniem,

7) państwie trzecim - rozumie się przez to państwo nienależące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Rozdział 2

Organ ochrony danych osobowych

Art. 8.1. Organem do spraw ochrony danych osobowych jest Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, zwany dalej „*Generalnym Inspektorem*”.

2. Generalnego Inspektora powołuje i odwołuje Sejm Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą Senatu.

3. Na stanowisko Generalnego Inspektora może być powołany ten, kto łącznie spełnia następujące warunki:

1) jest obywatelem polskim i stale zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

2) wyróżnia się wysokim autorytetem moralnym,

3) posiada wyższe wykształcenie prawnicze oraz odpowiednie doświadczenie zawodowe,

4) nie był karany za przestępstwo.

4. Generalny Inspektor w zakresie wykonywania swoich zadań podlega tylko ustawie.

5. Kadencja Generalnego Inspektora trwa 4 lata, licząc od dnia złożenia ślubowania. Po upływie kadencji Generalny Inspektor pełni swoje obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Generalnego Inspektora.

6. Ta sama osoba nie może być Generalnym Inspektorem więcej niż przez dwie kadencje.

7. Kadencja Generalnego Inspektora wygasa z chwilą jego śmierci, odwołania lub utraty obywatelstwa polskiego.

8. Sejm, za zgodą Senatu, odwołuje Generalnego Inspektora, jeżeli:

- 1) rzekł się stanowiska,
- 2) stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby,
- 3) sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu,
- 4) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za popełnienie przestępstwa.

Art. 9. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Generalny Inspektor składa przed Sejmem następujące ślubowanie: *„Obejmując stanowisko Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych uroczyście ślubuję dochować wierności postanowieniom Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, strzec prawa do ochrony danych osobowych, a powierzone mi obowiązki wypełniać sumiennie i bezstronnie.”* Ślubowanie może być złożone z dodaniem słów *„Tak mi dopomóż Bóg”*.

Art. 10. ⁽¹⁴⁾ 1. Generalny Inspektor nie może zajmować innego stanowiska, z wyjątkiem stanowiska profesora szkoły wyższej, ani wykonywać innych zajęć zawodowych.

2. Generalny Inspektor nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z godnością jego urzędu.

Art. 11. Generalny Inspektor nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Generalny Inspektor nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

Art. 12. Do zadań Generalnego Inspektora w szczególności należy:

- 1) kontrola zgodności przetwarzania danych z przepisami o ochronie danych osobowych,
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych,
- 3) prowadzenie rejestru zbiorów danych oraz udzielanie informacji o zarejestrowanych zbiorach,
- 4) opiniowanie projektów ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony danych osobowych,
- 5) inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych,
- 6) uczestniczenie w pracach międzynarodowych organizacji i instytucji zajmujących się problematyką ochrony danych osobowych.

Art. 12a. 1. Na wniosek Generalnego Inspektora Marszałek Sejmu może powołać zastępcę Generalnego Inspektora. Odwołanie zastępcy Generalnego Inspektora następuje w tym samym trybie.

2. Generalny Inspektor określa zakres zadań swojego zastępcy.

3. Zastępca Generalnego Inspektora powinien spełniać wymogi określone w art. 8 ust. 3 pkt 1, 2 i 4 oraz posiadać wyższe wykształcenie i odpowiednie doświadczenie zawodowe.

Art. 13. 1. Generalny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, zwanego dalej Biurem.

2.

3. Organizację oraz zasady działania Biura określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 14. W celu wykonania zadań, o których mowa w art. 12 pkt 1 i 2, Generalny Inspektor, zastępca Generalnego Inspektora lub upoważnieni przez niego pracownicy Biura, zwani dalej „inspektorami”, mają prawo:

1) wstępu, w godzinach od 6⁰⁰ do 22⁰⁰, za okazaniem imiennego upoważnienia i legitymacji służbowej, do pomieszczenia, w którym zlokalizowany jest zbiór danych, oraz pomieszczenia, w którym przetwarzane są dane poza zbiorem danych, i przeprowadzenia niezbędnych badań lub innych czynności kontrolnych w celu oceny zgodności przetwarzania danych z ustawą,

2) żądać złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz wzywać i przesłuchiwać osoby w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego,

3) wglądu do wszelkich dokumentów i wszelkich danych mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli oraz sporządzania ich kopii,

4) przeprowadzania oględzin urządzeń, nośników oraz systemów informatycznych służących do przetwarzania danych,

5) zlecać sporządzanie ekspertyz i opinii.

Art. 15. 1. Kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej oraz kontrolowana osoba fizyczna będąca administratorem danych osobowych są obowiązani umożliwić inspektorowi przeprowadzenie kontroli, a w szczególności umożliwić przeprowadzenie czynności oraz spełnić żądania, o których mowa w art. 14 pkt 1-4.

2. W toku kontroli zbiorów, o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 1a, inspektor przeprowadzający kontrolę ma prawo wglądu do zbioru zawierającego dane osobowe jedynie za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela kontrolowanej jednostki organizacyjnej.

Art. 16. 1. Z czynności kontrolnych inspektor sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kontrolowanemu administratorowi danych.

2. Protokół podpisują inspektor i kontrolowany administrator danych, który może wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.

3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowanego administratora danych, inspektor czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie Generalnemu Inspektorowi.

Art. 17. 1. Jeżeli na podstawie wyników kontroli inspektor stwierdzi naruszenie przepisów o ochronie danych osobowych, występuje do Generalnego Inspektora o zastosowanie środków, o których mowa w art. 18.

2. Na podstawie ustaleń kontroli inspektor może żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub innego przewidzianego prawem postępowania przeciwko osobom winnym dopuszczenia do uchybień i poinformowania go, w określonym terminie, o wynikach tego postępowania i podjętych działaniach.

Art. 18. 1. W przypadku naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych Generalny Inspektor z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje przywrócenie stanu zgodnego z prawem, a w szczególności:

- 1) usunięcie uchybień,
- 2) uzupełnienie, uaktualnienie, sprostowanie, udostępnienie lub nieudostępnienie danych osobowych,
- 3) zastosowanie dodatkowych środków zabezpieczających zgromadzone dane osobowe,
- 4) wstrzymanie przekazywania danych osobowych do państwa trzeciego,
- 5) zabezpieczenie danych lub przekazanie ich innym podmiotom,
- 6) usunięcie danych osobowych.

2. Decyzje Generalnego Inspektora, o których mowa w ust. 1, nie mogą ograniczać swobody działania podmiotów zgłaszających kandydatów lub listy kandydatów w wyborach na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Sejmu, do Senatu i do organów samorządu terytorialnego, a także w wyborach do Parlamentu Europejskiego, pomiędzy dniem zarządzenia wyborów a dniem głosowania.

2a. Decyzje Generalnego Inspektora, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do zbiorów określonych w art. 43 ust. 1 pkt 1a, nie mogą nakazywać usunięcia danych osobowych zebranych w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych na podstawie przepisów prawa.

3. W przypadku gdy przepisy innych ustaw regulują odrębnie wykonywanie czynności, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy tych ustaw.

Art. 19. W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kierownika jednostki organizacyjnej, jej pracownika lub innej osoby fizycznej będącej administratorem danych wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w ustawie, Generalny Inspektor kieruje do organu powołanego do ścigania przestępstw zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, dołączając dowody dokumentujące podejrzenie.

Art. 20. Generalny Inspektor składa Sejmowi, raz w roku, sprawozdanie ze swojej działalności wraz z wnioskami wynikającymi ze stanu przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych.

Art. 21. 1. Strona może zwrócić się do Generalnego Inspektora z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

2. Na decyzję Generalnego Inspektora w przedmiocie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy stronie przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

Art. 22. Postępowanie w sprawach uregulowanych w niniejszej ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 22a. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, wzór upoważnienia i legitymacji służbowej, o których mowa w art. 14 pkt 1, uwzględniając konieczność imiennego wskazania inspektora Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Rozdział 3

Zasady przetwarzania danych osobowych

Art. 23. 1. Przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy:

- 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych,
- 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa,
- 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą,
- 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego,
- 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

2. Zgoda, o której mowa w ust. 1 pkt 1, może obejmować również przetwarzanie danych w przyszłości, jeżeli nie zmienia się cel przetwarzania.

3. Jeżeli przetwarzanie danych jest niezbędne dla ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, a spełnienie warunku określonego w ust. 1 pkt 1 jest niemożliwe, można przetwarzać dane bez zgody tej osoby, do czasu, gdy uzyskanie zgody będzie możliwe.

4. Za prawnie usprawiedliwiony cel, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, uważa się w szczególności:

- 1) marketing bezpośredni własnych produktów lub usług administratora danych,
- 2) dochodzenie roszczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Art. 24. 1. W przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę o:

- 1) adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,
- 2) celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,
- 3) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,
- 4) dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli:

- 1) przepis innej ustawy zezwala na przetwarzanie danych bez ujawniania faktycznego celu ich zbierania,
- 2) osoba, której dane dotyczą, posiada informacje, o których mowa w ust. 1.

Art. 25. 1. W przypadku zbierania danych osobowych nie od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę, bezpośrednio po utrwaleniu zebranych danych, o:

1) adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,

2) celu i zakresie zbierania danych, a w szczególności o odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,

3) źródle danych,

4) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,

5) uprawnieniach wynikających z art. 32 ust. 1 pkt 7 i 8.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli:

1) przepis innej ustawy przewiduje lub dopuszcza zbieranie danych osobowych bez wiedzy osoby, której dane dotyczą,

2)

3) dane te są niezbędne do badań naukowych, dydaktycznych, historycznych, statystycznych lub badania opinii publicznej, ich przetwarzanie nie narusza praw lub wolności osoby, której dane dotyczą, a spełnienie wymagań określonych w ust. 1 wymagałoby nadmiernych nakładów lub zagrażałoby realizacji celu badania,

4)

5) dane są przetwarzane przez administratora, o którym mowa w art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, na podstawie przepisów prawa,

6) osoba, której dane dotyczą, posiada informacje, o których mowa w ust. 1.

Art. 26. 1. Administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były:

1) przetwarzane zgodnie z prawem,

2) zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i nie poddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2,

3) merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane,

4) przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania.

2. Przetwarzanie danych w celu innym niż ten, dla którego zostały zebrane, jest dopuszczalne, jeżeli nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą, oraz następuje:

1) w celach badań naukowych, dydaktycznych, historycznych lub statystycznych,

2) z zachowaniem przepisów art. 23 i 25.

Art. 26a. 1. Niedopuszczalne jest ostateczne rozstrzygnięcie indywidualnej sprawy osoby, której dane dotyczą, jeżeli jego treść jest wyłącznie wynikiem operacji na danych osobowych, prowadzonych w systemie informatycznym.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli rozstrzygnięcie zostało podjęte podczas zawierania lub wykonywania umowy i uwzględnia wnioski osoby, której dane dotyczą.

Art. 27. 1. Zabrania się przetwarzania danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie ge-

netycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

2. Przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne, jeżeli:

1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę na piśmie, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych,

2) przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony,

3) przetwarzanie takich danych jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby, gdy osoba, której dane dotyczą, nie jest fizycznie lub prawnie zdolna do wyrażenia zgody, do czasu ustanowienia opiekuna prawnego lub kuratora,

4) jest to niezbędne do wykonania statutowych zadań kościołów i innych związków wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji lub innych niezarobkowych organizacji lub instytucji o celach politycznych, naukowych, religijnych, filozoficznych lub związkowych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych dotyczy wyłącznie członków tych organizacji lub instytucji albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych,

5) przetwarzanie dotyczy danych, które są niezbędne do dochodzenia praw przed sądem,

6) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadań administratora danych odnoszących się do zatrudnienia pracowników i innych osób, a zakres przetwarzanych danych jest określony w ustawie,

7) przetwarzanie jest prowadzone w celu ochrony stanu zdrowia, świadczenia usług medycznych lub leczenia pacjentów przez osoby trudniące się zawodowo leczeniem lub świadczeniem innych usług medycznych, zarządzania udzielaniem usług medycznych i są stworzone pełne gwarancje ochrony danych osobowych,

8) przetwarzanie dotyczy danych, które zostały podane do wiadomości publicznej przez osobę, której dane dotyczą,

9) jest to niezbędne do prowadzenia badań naukowych, w tym do przygotowania rozprawy wymaganej do uzyskania dyplomu ukończenia szkoły wyższej lub stopnia naukowego; publikowanie wyników badań naukowych nie może następować w sposób umożliwiający identyfikację osób, których dane zostały przetworzone,

10) przetwarzanie danych jest prowadzone przez stronę w celu realizacji praw i obowiązków wynikających z orzeczenia wydanego w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Art. 28. 1. skreślony

2. Numery porządkowe stosowane w ewidencji ludności mogą zawierać tylko oznaczenie płci, daty urodzenia, numer nadania oraz liczbę kontrolną.

3. Zabronione jest nadawanie ukrytych znaczeń elementom numerów porządkowych w systemach ewidencjonujących osoby fizyczne.

Art. 29. 1. W przypadku udostępniania danych osobowych w celach innych niż włączenie do zbioru, administrator danych udostępnia posiadane w zbiorze dane osobom lub podmiotom uprawnionym do ich otrzymania na mocy przepisów prawa.

2. Dane osobowe, z wyłączeniem danych, o których mowa w art. 27 ust. 1, mogą być także udostępnione w celach innych niż włączenie do zbioru, innym osobom i podmiotom niż wymienione w ust. 1, jeżeli w sposób wiarygodny uzasadnią potrzebę posiadania tych danych, a ich udostępnienie nie naruszy praw i wolności osób, których dane dotyczą.

3. Dane osobowe udostępnia się na pisemny, umotywowany wniosek, chyba że przepis innej ustawy stanowi inaczej. Wniosek powinien zawierać informacje umożliwiające wyszukanie w zbiorze żądanych danych osobowych oraz wskazywać ich zakres i przeznaczenie.

4. Udostępnione dane osobowe można wykorzystać wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem, dla którego zostały udostępnione.

Art. 30. Administrator danych odmawia udostępnienia danych osobowych ze zbioru danych podmiotom i osobom innym niż wymienione w art. 29 ust. 1, jeżeli spowodowałyby to:

- 1) ujawnienie wiadomości stanowiących tajemnicę państwową,
- 2) zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, życia i zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- 3) zagrożenie dla podstawowego interesu gospodarczego lub finansowego państwa,
- 4) istotne naruszenie dóbr osobistych osób, których dane dotyczą, lub innych osób.

Art. 31. 1. Administrator danych może powierzyć innemu podmiotowi, w drodze umowy zawartej na piśmie, przetwarzanie danych.

2. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, może przetwarzać dane wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w umowie.

3. Podmiot, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany przed rozpoczęciem przetwarzania danych podjąć środki zabezpieczające zbiór danych, o których mowa w art. 36-39, oraz spełnić wymagania określone w przepisach, o których mowa w art. 39a. W zakresie przestrzegania tych przepisów podmiot ponosi odpowiedzialność jak administrator danych.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1-3, odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów niniejszej ustawy spoczywa na administratorze danych, co nie wyłącza odpowiedzialności podmiotu, który zawarł umowę, za przetwarzanie danych niezgodnie z tą umową.

5. Do kontroli zgodności przetwarzania danych przez podmiot, o którym mowa w ust. 1, z przepisami o ochronie danych osobowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 14-19.

Art. 31a. W przypadku przetwarzania danych osobowych przez podmioty mające siedzibę albo miejsce zamieszkania w państwie trzecim, administrator danych jest obowiązany wyznaczyć swojego przedstawiciela w Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 4

Prawa osoby, której dane dotyczą

Art. 32. 1. Każdej osobie przysługuje prawo do kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą, zawartych w zbiorach danych, a zwłaszcza prawo do:

1) uzyskania wyczerpującej informacji, czy taki zbiór istnieje, oraz do ustalenia administratora danych, adresu jego siedziby i pełnej nazwy, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - jej miejsca zamieszkania oraz imienia i nazwiska,

2) uzyskania informacji o celu, zakresie i sposobie przetwarzania danych zawartych w takim zbiorze,

3) uzyskania informacji, od kiedy przetwarza się w zbiorze dane jej dotyczące, oraz podania w powszechnie zrozumiałej formie treści tych danych,

4) uzyskania informacji o źródle, z którego pochodzą dane jej dotyczące, chyba że administrator danych jest zobowiązany do zachowania w tym zakresie tajemnicy państwowej, służbowej lub zawodowej,

5) uzyskania informacji o sposobie udostępniania danych, a w szczególności informacji o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane te są udostępniane,

5a) uzyskania informacji o przesłankach podjęcia rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 26a ust. 2,

6) żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, jeżeli są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane,

7) wniesienia, w przypadkach wymienionych w art. 23 ust. 1 pkt 4 i 5, pisemnego, umotywowanego żądania zaprzestania przetwarzania jej danych ze względu na jej szczególną sytuację,

8) wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania jej danych w przypadkach, wymienionych w art. 23 ust. 1 pkt 4 i 5, gdy administrator danych zamierza je przetwarzać w celach marketingowych lub wobec przekazywania jej danych osobowych innemu administratorowi danych,

9) wniesienia do administratora danych żądania ponownego, indywidualnego rozpatrzenia sprawy rozstrzygniętej z naruszeniem art. 26a ust. 1.

2. W przypadku wniesienia żądania, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, administrator danych zaprzestaje przetwarzania kwestionowanych danych osobowych albo bez zbędnej zwłoki przekazuje żądanie Generalnemu Inspektorowi, który wydaje stosowną decyzję.

3. W razie wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w ust. 1 pkt 8, dalsze przetwarzanie kwestionowanych danych jest niedopuszczalne. Administrator danych może jednak pozostawić w zbiorze imię lub imiona i nazwisko osoby oraz numer PESEL lub adres wyłącznie w celu uniknięcia ponownego wykorzystania danych tej osoby w celach objętych sprzeciwem.

3a. W razie wniesienia żądania, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 9, administrator danych bez zbędnej zwłoki rozpatruje sprawę albo przekazuje ją wraz z uzasadnieniem swojego stanowiska Generalnemu Inspektorowi, który wydaje stosowną decyzję.

4. Jeżeli dane są przetwarzane dla celów naukowych, dydaktycznych, historycznych, statystycznych lub archiwalnych, administrator danych może odstąpić od informowania osób o przetwarzaniu ich danych w przypadkach, gdy pociągałoby to za sobą nakłady niewspółmierne z zamierzonym celem.

5. Osoba zainteresowana może skorzystać z prawa do informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, nie częściej niż raz na 6 miesięcy.

Art. 33. 1. Na wniosek osoby, której dane dotyczą, administrator danych jest obowiązany, w terminie 30 dni, poinformować o przysługujących jej prawach oraz udzielić, odnośnie jej danych osobowych, informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1-5a, a w szczególności podać w formie zrozumiałej:

- 1) jakie dane osobowe zawiera zbiór,
- 2) w jaki sposób zebrano dane,
- 3) w jakim celu i zakresie dane są przetwarzane,
- 4) w jakim zakresie oraz komu dane zostały udostępnione.

2. Na wniosek osoby, której dane dotyczą, informacji, o których mowa w ust. 1, udziela się na piśmie.

Art. 34. W sprawach informowania i udostępniania danych osobie, której dane dotyczą, stosuje się przepisy art. 30.

Art. 35. 1. W razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, administrator danych jest obowiązany, bez zbędnej zwłoki, do uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych, czasowego lub stałego wstrzymania przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcia ze zbioru, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy.

2. W razie niedopełnienia przez administratora danych obowiązku, o którym mowa w ust. 1, osoba, której dane dotyczą, może się zwrócić do Generalnego Inspektora z wnioskiem o nakazanie dopełnienia tego obowiązku.

3. Administrator danych jest obowiązany poinformować bez zbędnej zwłoki innych administratorów, którym udostępnił zbiór danych, o dokonanym uaktualnieniu lub sprostowaniu danych.

Rozdział 5

Zabezpieczenie danych osobowych

Art. 36. 1. Administrator danych jest obowiązany zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabránieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

2. Administrator danych prowadzi dokumentację opisującą sposób przetwarzania danych oraz środki, o których mowa w ust. 1.

3. Administrator danych wyznacza administratora bezpieczeństwa informacji,

nadzorującego przestrzeganie zasad ochrony, o których mowa w ust. 1, chyba że sam wykonuje te czynności.

Art. 37. Do przetwarzania danych mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające upoważnienie nadane przez administratora danych.

Art. 38. Administrator danych jest obowiązany zapewnić kontrolę nad tym, jakie dane osobowe, kiedy i przez kogo zostały do zbioru wprowadzone oraz komu są przekazywane.

Art. 39. 1. Administrator danych prowadzi ewidencję osób upoważnionych do ich przetwarzania, która powinna zawierać:

- 1) imię i nazwisko osoby upoważnionej,
  - 2) datę nadania i ustania oraz zakres upoważnienia do przetwarzania danych osobowych,
  - 3) identyfikator, jeżeli dane są przetwarzane w systemie informatycznym.
2. Osoby, które zostały upoważnione do przetwarzania danych, są obowiązane zachować w tajemnicy te dane osobowe oraz sposoby ich zabezpieczenia.

Art. 39a. Minister właściwy do spraw administracji publicznej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia i zakres dokumentacji, o której mowa w art. 36 ust. 2, oraz podstawowe warunki techniczne i organizacyjne, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych, uwzględniając zapewnienie ochrony przetwarzanych danych osobowych odpowiedniej do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a także wymagania w zakresie odnotowywania udostępniania danych osobowych i bezpieczeństwa przetwarzanych danych.

Rozdział 6

Rejestracja zbiorów danych osobowych

Art. 40. Administrator danych jest obowiązany zgłosić zbiór danych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 43 ust. 1.

Art. 41. 1. Zgłoszenie zbioru danych do rejestracji powinno zawierać:

- 1) wniosek o wpisanie zbioru do rejestru zbiorów danych osobowych,
- 2) oznaczenie podmiotu prowadzącego zbiór i adres jego siedziby lub miejsca zamieszkania, w tym numer identyfikacyjny rejestru podmiotów gospodarki narodowej, jeżeli został mu nadany, oraz podstawę prawną upoważniającą do prowadzenia zbioru, a w przypadku podmiotu, o którym mowa w art. 31a, oznaczenie tego podmiotu i adres jego siedziby lub miejsce zamieszkania,
- 3) cel przetwarzania danych,
- 3a) opis kategorii osób, których dane dotyczą, oraz zakres przetwarzanych danych,
- 4) sposób zbierania oraz udostępniania danych,
- 4a) informację o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane mogą być przekazywane,
- 5) opis środków technicznych i organizacyjnych zastosowanych w celach określonych w art. 36-39,

6) informację o sposobie wypełnienia warunków technicznych i organizacyjnych, określonych w przepisach, o których mowa w art. 39a,

7) informację dotyczącą ewentualnego przekazywania danych do państwa trzeciego.

2. Administrator danych jest obowiązany zgłaszać Generalnemu Inspektorowi każdą zmianę informacji, o której mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia dokonania zmiany w zbiorze danych. Do zgłaszania zmian stosuje się odpowiednio przepisy o rejestracji zbiorów danych.

Art. 42. 1. Generalny Inspektor prowadzi ogólnokrajowy, jawny rejestr zbiorów danych osobowych. Rejestr powinien zawierać informacje, o których mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1-4a i 7.

2. Każdy ma prawo przeglądać rejestr, o którym mowa w ust. 1.

3. Na żądanie administratora danych może być wydane zaświadczenie o zarejestrowaniu zgłoszonego przez niego zbioru danych, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Generalny Inspektor wydaje administratorowi danych, o których mowa w art. 27 ust. 1, zaświadczenie o zarejestrowaniu zbioru danych niezwłocznie po dokonaniu rejestracji.

Art. 43. 1. Z obowiązku rejestracji zbioru danych zwolnieni są administratorzy danych:

1) objętych tajemnicą państwową ze względu na obronność lub bezpieczeństwo państwa, ochronę życia i zdrowia ludzi, mienia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego,

1a) które zostały uzyskane w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych przez funkcjonariuszy organów uprawnionych do tych czynności,

2) przetwarzanych przez właściwe organy dla potrzeb postępowania sądowego oraz na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Karnym,

2a) przetwarzanych przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej,

2b) przetwarzanych przez właściwe organy na potrzeby udziału Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej,

3) dotyczących osób należących do kościoła lub innego związku wyznaniowego, o uregulowanej sytuacji prawnej, przetwarzanych na potrzeby tego kościoła lub związku wyznaniowego,

4) przetwarzanych w związku z zatrudnieniem u nich, świadczeniem im usług na podstawie umów cywilnoprawnych, a także dotyczących osób u nich zrzeszonych lub uczących się,

5) dotyczących osób korzystających z ich usług medycznych, obsługi notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, rzecznika patentowego, doradcy podatkowego lub biegłego rewidenta,

6) tworzonych na podstawie przepisów dotyczących wyborów do Sejmu, Senatu, Parlamentu Europejskiego, rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wyborów na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wójta, burmistrza, prezydenta miasta oraz dotyczących referendum ogólnokrajowego i referendum lokalnego,

7) dotyczących osób pozbawionych wolności na podstawie ustawy, w zakresie niezbędnym do wykonania tymczasowego aresztowania lub kary pozbawienia wolności,

8) przetwarzanych wyłącznie w celu wystawienia faktury, rachunku lub prowadzenia sprawozdawczości finansowej,

9) powszechnie dostępnych,

10) przetwarzanych w celu przygotowania rozprawy wymaganej do uzyskania dyplomu ukończenia szkoły wyższej lub stopnia naukowego,

11) przetwarzanych w zakresie drobnych bieżących spraw życia codziennego.

2. W odniesieniu do zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, oraz zbiorów, o których mowa w ust. 1 pkt 1a, przetwarzanych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego oraz Centralne Biuro Antykorupcyjne, Generalnemu Inspektorowi nie przysługują uprawnienia określone w art. 12 pkt 2, art. 14 pkt 1 i 3-5 oraz art. 15-18.

Art. 44. 1. Generalny Inspektor wydaje decyzję o odmowie rejestracji zbioru danych, jeżeli:

1) nie zostały spełnione wymogi określone w art. 41 ust. 1,

2) przetwarzanie danych naruszałoby zasady określone w art. 23-30,

3) urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania zbioru danych zgłoszonego do rejestracji nie spełniają podstawowych warunków technicznych i organizacyjnych, określonych w przepisach, o których mowa w art. 39a.

2. Odmawiając rejestracji zbioru danych, Generalny Inspektor, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje:

1) ograniczenie przetwarzania wszystkich albo niektórych kategorii danych wyłącznie do ich przechowywania lub

2) zastosowanie innych środków, o których mowa w art. 18 ust. 1.

3.

4. Administrator danych może zgłosić ponownie zbiór danych do rejestracji po usunięciu wad, które były powodem odmowy rejestracji zbioru.

5. W razie ponownego zgłoszenia zbioru do rejestracji administrator danych może rozpocząć ich przetwarzanie po zarejestrowaniu zbioru.

Art. 44a. Wykreślenie z rejestru zbiorów danych osobowych jest dokonywane, w drodze decyzji administracyjnej, jeżeli:

1) zaprzestano przetwarzania danych w zarejestrowanym zbiorze,

2) rejestracji dokonano z naruszeniem prawa.

Art. 45. skreślony

Art. 46. 1. Administrator danych może, z zastrzeżeniem ust. 2, rozpocząć ich przetwarzanie w zbiorze danych po zgłoszeniu tego zbioru Generalnemu Inspektorowi, chyba że ustawa zwalnia go z tego obowiązku.

2. Administrator danych, o których mowa w art. 27 ust. 1, może rozpocząć ich przetwarzanie w zbiorze danych po zarejestrowaniu zbioru, chyba że ustawa zwalnia go z obowiązku zgłoszenia zbioru do rejestracji.

Art. 46a. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, wzór zgłoszenia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, uwzględniając obo-

wiązek zamieszczenia informacji niezbędnych do stwierdzenia zgodności przetwarzania danych z wymogami ustawy.

Rozdział 7

Przekazywanie danych osobowych do państwa trzeciego

Art. 47. 1. Przekazanie danych osobowych do państwa trzeciego może nastąpić, jeżeli państwo docelowe daje gwarancje ochrony danych osobowych na swoim terytorium przynajmniej takie, jakie obowiązują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, gdy przesłanie danych osobowych wynika z obowiązku nałożonego na administratora danych przepisami prawa lub postanowieniami ratyfikowanej umowy międzynarodowej.

3. Administrator danych może jednak przekazać dane osobowe do państwa trzeciego, jeżeli:

- 1) osoba, której dane dotyczą, udzieliła na to zgody na piśmie,
- 2) przekazanie jest niezbędne do wykonania umowy pomiędzy administratorem danych a osobą, której dane dotyczą, lub jest podejmowane na jej życzenie,
- 3) przekazanie jest niezbędne do wykonania umowy zawartej w interesie osoby, której dane dotyczą, pomiędzy administratorem danych a innym podmiotem,
- 4) przekazanie jest niezbędne ze względu na dobro publiczne lub do wykazania zasadności roszczeń prawnych,
- 5) przekazanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą,
- 6) dane są ogólnie dostępne.

Art. 48. W przypadkach innych niż wymienione w art. 47 ust. 2 i 3 przekazanie danych osobowych do państwa trzeciego, które nie daje gwarancji ochrony danych osobowych przynajmniej takich, jakie obowiązują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, może nastąpić po uzyskaniu zgody Generalnego Inspektora, pod warunkiem że administrator danych zapewni odpowiednie zabezpieczenia w zakresie ochrony prywatności oraz praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Rozdział 8

Przepisy karne

Art. 49. 1. Kto przetwarza w zbiorze dane osobowe, choć ich przetwarzanie nie jest dopuszczalne albo do których przetwarzania nie jest uprawniony, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli czyn określony w ust. 1 dotyczy danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 50. Kto administrując zbiorem danych przechowuje w zbiorze dane osobowe niezgodnie z celem utworzenia zbioru, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 51. 1. Kto administrując zbiorem danych lub będąc obowiązany do ochrony danych osobowych udostępnia je lub umożliwia dostęp do nich osobom nieupoważnionym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 52. Kto administrując danymi narusza choćby nieumyślnie obowiązek zabezpieczenia ich przed zabraniem przez osobę nieuprawnioną, uszkodzeniem lub zniszczeniem, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 53. Kto będąc do tego obowiązany nie zgłasza do rejestracji zbioru danych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 54. Kto administrując zbiorem danych nie dopełnia obowiązku poinformowania osoby, której dane dotyczą, o jej prawach lub przekazania tej osobie informacji umożliwiających korzystanie z praw przyznanych jej w niniejszej ustawie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 55. – 60. pominięty

Art. 61. 1. Podmioty określone w art. 3, prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy zbiory danych osobowych w systemach informatycznych, mają obowiązek złożenia wniosków o zarejestrowanie tych zbiorów w trybie określonym w art. 41, w terminie 18 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, chyba że ustawa zwalnia ich z tego obowiązku.

2. Do czasu rejestracji zbioru danych osobowych w trybie określonym w art. 41, podmioty, o których mowa w ust. 1, mogą prowadzić te zbiory bez rejestracji.

Art. 62. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z tym że:

1) art. 8-11, art. 13 i 45 wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia,

2) art. 55-59 wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Część 2. Wzory dokumentów

Rozdział 1. Reklamacja

1.1. Wzór A

Miejscowość, data

Do

(pełna nazwa i adres siedziby przedsiębiorcy)

Oznaczenie imienia, nazwiska i adresu konsumenta

Reklamacja

Niniejszym, na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego, zawiadamiam, iż zakupiony przeze mnie w dniu ..... towar jest niezgodny z umową. Niezgodność polega na ..... Niezgodność została stwierdzona w dniu .....
Z uwagi na powyższe żądam, na podstawie art. 8 ust. 1 wskazanej powyżej ustawy doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową poprzez wymianę towaru na nowy.

W załączeniu składam kopię paragonu.

Z poważaniem

1.2. Wzór B

Miejscowość, data

Do

(pełna nazwa i adres siedziby przedsiębiorcy)

Oznaczenie imienia, nazwiska i adresu konsumenta

Reklamacja

Niniejszym, na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego, zawiadamiam, iż zakupiony przeze mnie w dniu ..... towar jest niezgodny z umową. Niezgodność polega na ..... Niezgodność została stwierdzona w dniu ..... Z uwagi na powyższe żądam, na podstawie art. 8 ust. 1 wskazanej powyżej ustawy doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową poprzez nieodpłatną naprawę towaru.

W załączeniu składam kopię paragonu.

Z poważaniem

1.3. Wzór C

Miejscowość, data

Do

(pełna nazwa i adres siedziby przedsiębiorcy)

Oznaczenie imienia, nazwiska i adresu konsumenta

Reklamacja

Niniejszym, na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego, zawiadamiam, iż zakupiony przeze mnie w dniu ..... towar jest niezgodny z umową. Niezgodność polega na ..... Niezgodność została stwierdzona w dniu ..... Charakter podanej niezgodności wskazuje, że naprawa i wymiana towaru są niemożliwe, a dodatkowo, że niezgodność towaru z umową jest istotna. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 8 ust. 4 ustawy, odstępuję od umowy sprzedaży. Zwracam zakupiony

towar i proszę o zwrot ceny towaru na konto ..... w terminie 7 dni od dnia doręczenia niniejszego pisma.

W załączeniu składam kopię paragonu.

Z poważaniem

1.4. Wzór D

Miejscowość, data

Do

(pełna nazwa i adres siedziby przedsiębiorcy)

Oznaczenie imienia, nazwiska i adresu konsumenta

Reklamacja

Niniejszym, na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego, zawiadamiam, iż zakupiony przeze mnie w dniu ..... towar jest niezgodny z umową. Niezgodność polega na ..... Niezgodność została stwierdzona w dniu ..... Charakter wskazanej niezgodności powoduje, że naprawa i wymiana towaru narażałyby mnie na znaczne niedogodności polegające na ..... Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 8 ust. 4 ustawy, żądam obniżenia ceny towaru o kwotę ..... (słownie: .....) zł, która stanowi różnicę pomiędzy ceną towaru zgodnego z umową i ceną towaru, który charakteryzuje się wskazaną powyżej niezgodnością. Proszę o zwrot podanej kwoty na konto ...../przekazem pocztowym na mój adres, w terminie 7 dni od dnia doręczenia niniejszego pisma.

W załączeniu składam kopię paragonu.

Z poważaniem

Rozdział 2. Pozew w postępowaniu uproszczonym

WZÓR FORMULARZA P - POZEW

UWAGA! PRZED WYPEŁNIENIEM NALEŻY DOKŁADNIE ZAPOZNAĆ SIĘ Z POUCZENIAMI

P	POZEW	Data wpływu (wypełnia sąd)
P o u c z e n i e 1. Formularz należy wypełnić czytelnie, dokonując wpisów bez skreśleń i poprawek. Gdy w rubrykach występuje tekst oznaczony znakiem *, to należy niepotrzebne skreślić. 2. Każdą rubrykę niezacieniowaną należy wypełnić albo skreślić. Jeśli po wpisaniu treści w rubryce pozostało wolne miejsce, należy je skreślić w sposób uniemożliwiający dopisywanie. 3. Do pozwu należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom, a ponadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale, po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych. 4. W wypadku gdy żądanie pozwu, inne wnioski pozwu, uzasadnienie lub załączniki nie zmieściły się w odpowiednich rubrykach, ciąg dalszy zamieszcza się na kolejnych, ponumerowanych kartach formatu A 4, ze wskazaniem uzupełnianej rubryki. Pod dodaną do formularza treścią należy złożyć podpis.		
1. Wartość przedmiotu sporu (kwota w złotych, cyframi i słownie)		2. Sąd, do którego jest składany pozew (nazwa i siedziba sądu, ewentualnie również właściwy wydział)
175 zł (słownie: sto siedemdziesiąt pięć złotych)		SĄD REJONOWY w Łodzi I Wydział Grodzki 90-312 Łódź, ul. Szyszkarska 10
W rubrykach 3.1.1.– 4.6. należy podać: imię i nazwisko osoby fizycznej bądź pełną nazwę osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej lub organizacji mających zdolność sądową oraz adres (siedzibę) ze wskazaniem kodu pocztowego, miejscowości, ulicy, numeru domu i lokalu.		
3. Strona powodowa		4. Strona pozwana
3.1.1. Powód i jego adres		4.1. Pozwany i jego adres
Zbigniew Kowalski 90-212 Łódź, ul. Zaborska 3 m. 1		Najlepsze Buty Sp. z o. o. 91-234 Łódź, ul. Grodzieńska 12
3.1.2. Pełnomocnik powoda		4.2. Pozwany i jego adres
-----		-----

3.1.3. Adres powoda do doręczeń (jeżeli jest on inny niż miejsce zamieszkania powoda)	4.3. Pozwany i jego adres	
-----	-----	
3.2.1. Powód i jego adres	4.4. Pozwany i jego adres	
-----	-----	
3.2.2. Pełnomocnik powoda	4.5. Pozwany i jego adres	
-----	-----	
3.2.3. Adres powoda dla doręczeń (jeżeli jest on inny niż miejsce zamieszkania powoda)	4.6. Pozwany i jego adres	
-----	-----	
5. Czy wymieniono wszystkich powodów i pozwanych? (w wypadku odpowiedzi „nie” należy wypełnić i dołączyć do pozwu formularz DS)	tak * / nie *	

6. Żądanie pozwu Należy wybrać właściwy rodzaj żądania 6.1 lub 6.2 i wypełnić odpowiednie rubryki.		
6.1. Żądanie zasądzenia	Gdy żądanie pozwu jest skierowane przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu, należy wskazać, w jaki sposób sąd ma zasądzić dochodzoną kwotę.	
	solidarnie * / w inny sposób * (wskazać jak) od pozwanego na rzecz powoda	
żądana kwota	Odsetki	
175 zł (słownie: sto siedemdziesiąt pięć złotych)	- ustawowe * - umowne * (wskazać wysokość lub sposób obliczania)	
kwota lub kwoty, od których naliczane mają być odsetki	okres, za który należą się odsetki	
	Od	do

175 zł	10 listopada 2007 roku	dnia zapłaty
6.2. Inne żądanie	~~- nakazania określonego zachowania się *~~ ~~- wydania rzeczy *~~ ~~- pozostałe *~~	
Poniżej należy opisać zachowanie, które sąd ma nakazać, lub opisać rzecz, której wydanie ma być nakazane (tak, by wyrok mógł być wykonany), o ile to niezbędne – również wskazać termin wykonania. Jeśli powyżej wskazano „pozostałe” - należy dokładnie wskazać treść takiego żądania.		
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>		
7. Żądanie zwrotu kosztów procesu		
Wnoszę o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.		
8. Inne wnioski pozwu, o których mowa w art. 187 § 2 kpc lub w art. 484 § 2 kpc (wskazać jakie)		
Wnoszę o przeprowadzenie postępowania pod nieobecność powoda, a w wypadkach przewidzianych przez prawo o wydanie wyroku zaocznego.		

9. Uzasadnienie

Należy wskazać wszystkie fakty, z których wynika, że żądanie pozwu jest zasadne (w szczególności należy wskazać umowę, z której roszczenie wynika, obowiązek, którego pozwany nie wykonał, i datę wymagalności tego obowiązku). Okoliczności faktyczne, wnioski i dowody niezgłoszone w pozwie mogą być w postępowaniu uproszczonym zgłaszane tylko wówczas, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej, lub gdy potrzeba ich powołania wynika później. W miarę potrzeby należy uzasadnić również właściwość sądu.

W dniu 30 września 2007 roku powód kupił u pozwanego buty marki Chodax służące do biegania za kwotę 175 zł (dowód: kopia paragonu). Powód użył ich dwa razy i po tygodniu od zakupu rozeszła się w każdym z butów podeszwa (dowód: przesłuchanie powoda). Z tych względów pismem z dnia 9 października 2007 roku powód zażądał w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego wymiany butów na nowe (dowód: kopia pisma). Pozwany wymienił buty na nowe, które ponownie zepsuły się w ten sam sposób po tygodniu ich użytkowania (dowód: przesłuchanie powoda). Z tych względów pismem z dnia 30 października 2007 roku, na podstawie art. 8 ust. 4 wskazanej powyżej ustawy powód odstąpił od umowy i zażądał zwrotu zapłaconej ceny w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma (dowód: kopia pisma i dowodu doręczenia w dniu 2 listopada 2007 roku). Pozwany nie uznał żądania powoda. Z opinii rzeczoznawcy wynika, że buty mają wadę, która uniemożliwia ich wykorzystywanie do biegania (dowód: kopia opinii). Z uwagi na powyższe pozew jest uzasadniony.

10. Wnioski dowodowe

Należy dokładnie wskazać każdy wnioskowany dowód i wszystkie dane, które są niezbędne, by sąd mógł ten dowód przeprowadzić (np. w wypadku dowodów niedołączonych do pisma – wskazać, gdzie i u kogo się znajdują, w wypadku świadków – wskazać ich dokładne dane i adres).

Należy dokładnie wskazać, który z faktów opisanych w uzasadnieniu ma zostać stwierdzony przez przeprowadzenie wnioskowanego dowodu.

10.1.1. Zgłaszany dowód	10.1.2. Fakt podlegający stwierdzeniu
Paragon z dnia 30 września 2007 roku	Zawarcie umowy sprzedaży butów Chodax z pozwanym.
10.2.1. Zgłaszany dowód	10.2.2. Fakt podlegający stwierdzeniu
Pismo z dnia 9 października 2007 roku Pismo z dnia 30 października 2007 roku wraz z dowodami doręczenia	Wystąpienie z żądaniem wymiany butów na nowe Odstąpienie od umowy sprzedaży, termin od którego liczone są odsetki

10.3.1. Zgłaszany dowód	10.3.2. Fakt podlegający stwierdzeniu
Opinia rzeczoznawcy	Niezgodność butów Chodak z umową
10.4.1. Zgłaszany dowód	10.4.2. Fakt podlegający stwierdzeniu
Przesłuchanie powoda	Sposób korzystania z butów, termin w którym ulegały zepsuciu, rodzaj niezgodności towaru z umową

11. Czy powyżej zgłoszono wszystkie dowody? (w wypadku odpowiedzi „nie” należy wypełnić i dołączyć formularz WD) Dowody niezgłoszone w pozwie i załączniku WD mogą być w postępowaniu uproszczonym zgłaszane tylko wówczas, gdy strona wykaże, że nie mogła ich powołać wcześniej, lub gdy potrzeba ich powołania wynika później.	tak * / nie*
--	---------------------

12. Załączniki (należy wymienić wszystkie dołączone do pozwu dokumenty)
<ol style="list-style-type: none"> 1) .....1..... odpisów pozwu i wszystkich załączników, 2) ~~pełnomocnictwo,*~~ 3) ~~dokument lub dokumenty wykazujące upoważnienie do działania w imieniu podmiotu innego niż osoba fizyczna,*~~ 4) paragon z dnia 30 września 2007 roku 5) pismo z dnia 9 października 2007 roku 6) pismo z dnia 30 października 2007 roku 7) opinia rzeczoznawcy 8) znaki opłaty sądowej w wysokości 30 zł.

13. Imię i nazwisko (czytelne) osoby (lub osób) wnoszącej pozew oraz podpis	14. Data
Zbigniew Kowalski	15 listopad 2007 roku

POUCZENIE

Pozew należy złożyć na urzędowym formularzu:

(A) w sprawach, które podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, tj. w sprawach, w których powód dochodzi:

- 1) roszczeń wynikających z umów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych,
- 2) roszczeń wynikających z rękojmi lub gwarancji jakości, lub z niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, jeżeli wartość przedmiotu umowy nie przekracza dziesięciu tysięcy złotych,
- 3) roszczeń o zapłatę czynszu najmu lokali mieszkalnych i opłat obciążających najemcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej - bez względu na wartość przedmiotu sporu.

W sprawach tych również odpowiedź na pozew, pozew wzajemny, sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i pisma zawierające wnioski dowodowe należy złożyć na urzędowych formularzach.

W postępowaniu uproszczonym jednym pozwem można dochodzić tylko jednego roszczenia. Połączenie kilku roszczeń w jednym pozwie jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy wynikają z tej samej umowy lub umów tego samego rodzaju.

(B) w sprawach, w których powód - usługodawca lub sprzedawca, dochodzi roszczeń wynikających z umów o:

- 1) świadczenie usług pocztowych i telekomunikacyjnych,
- 2) przewóz osób i bagażu w komunikacji masowej,
- 3) dostarczanie energii elektrycznej, gazu i oleju opałowego,
- 4) dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków,
- 5) wywóz nieczystości,
- 6) dostarczanie energii cieplnej.

W sprawach tych zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym należy złożyć na urzędowych formularzach również wtedy, gdy sprawy nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym. Gdy roszczenie usługodawcy lub sprzedawcy spełnia warunki wymagane do rozpoznania w trybie uproszczonym, obowiązek stosowania urzędowych formularzy dotyczy wszystkich pism wskazanych w pkt (A).

Formularze dostępne są w budynkach sądów, urzędów gmin oraz w Internecie pod adresem www.ms.gov.pl.

Pozew należy złożyć w biurze podawczym sądu lub przesać pocztą.

Niezachowanie warunków formalnych pisma, które uniemożliwia nadanie mu dalszego biegu, powoduje wezwanie do uzupełnienia braków w terminie tygodniowym. Jeżeli braki nie zostaną w tym terminie uzupełnione, pismo podlega zwrotowi.

Rozdział 3. Wniosek o zabezpieczenie dowodu

Łódź, dnia 8 lipca 2007 roku

Sąd Rejonowy w Łodzi
Wydział II Cywilny
90-913 Łódź, Al. Kusocińskiego 9

Powód:

Emil Nowicki, zam. 91-122 Łódź, ul. Linka 10 m. 2
reprezentowany przez adw. Annę Woznińską
Kancelaria Adwokacka
90-309 Łódź, ul. Lniana 7

Pozwany:

Władysław Wolniewicz, zam. 90-007 Łódź, ul. Kwadratowa 2

sygn. akt: II C 13/05

Wniosek powoda o zabezpieczenie dowodu

W imieniu powoda, pełnomocnictwo w aktach sprawy, na podstawie art. 310 i nast. kpc, w związku z art. 179 § 3 kpc, wnoszę o przeprowadzenie - w trybie zabezpieczenia - dowodu z dokumentów poprzez zwrócenia się do banku PGW S.A. Oddział III w Łodzi, Al. Krasickiego 6, 91-420 Łódź, w celu podania informacji czy pozwany miał otwarte rachunki bankowe we wskazanym banku, jeśli tak, to jaki był stan kont pozwanego na datę 14 września 2002 roku, na okoliczność stanu konta pozwanego na datę zawarcia umowy z powodem.

W oparciu o art. 313 i art. 314 kpc wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu bez wezwania przeciwnika z uwagi na przyjęcie, iż zachodzi wypadek niecierpiący zwłoki.

Uzasadnienie

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało zawieszono do czasu prawomocnego zakończenia sprawy karnej przeciwko pozwanemu. Sprawa karna nie została jeszcze prawomocnie zakończona. Stosownie do obowiązujących przepisów bank ma obowiązek przechowywać dokumentację dotyczącą danego rachunku bankowego w ciągu pięciu lat od dnia jego zamknięcia. Strony zawarły umowę w dniu 14 września 2002 roku. Pozwany miał konto bankowe w banku PGW S.A. Oddział III w Łodzi, powód nie zna numeru tego konta. W dzień po dniu zawarcia umowy, według wiedzy powoda, pozwany wypłacił z konta kwotę 50.000 zł. Jest to kwota, która umożliwiłaby pozwanemu wykonanie umowy łączącej strony. Istnieje niebezpieczeństwo, że pozwany celowo wypłacił wskazaną kwotę, a poza tym, że po dokonaniu takiej wypłaty rachunek bankowy pozwanego został zamknięty. Z tych względów istnieje obawa, iż termin pięcioletni przechowywania dokumentów dotyczących rachunku bankowego pozwanego minie w najbliższym czasie i przeprowadzenie wnioskowanego dowodu stanie się niemożliwe, a więc niewykonalne (art. 310 kpc). Stąd przesłanki do zabezpieczenia dowodu są spełnione.

Z uwagi na to, iż jedynie poprzez przeprowadzenie wnioskowanego dowodu przez Sąd ustalenie niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w sprawie informacji jest możliwe, wniosek niniejszy jest uzasadniony.

W oparciu o art. 313 i art. 314 kpc wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu bez wezwania przeciwnika. Wnoszę o przyjęcie, iż zachodzi wypadek nie cierpiący zwłoki, gdyż w dniu 15 września 2007 roku minie pięć lat od wypłaty wskazanej powyżej kwoty z rachunku pozwanego, a powód nie ma wiedzy na temat tego, kiedy ewentualnie zostały zamknięte rachunki bankowe pozwanego.

Załączniki:

- 1) odpis wniosku,
- 2) opłata sądowa w kwocie 15 zł.

Rozdział 4. Wstąpienie rzecznika konsumentów do procesu

Łódź, dnia 8 listopada 2007 roku

Sąd Rejonowy w Łodzi
Wydział II Cywilny
90-913 Łódź, Al. Kusocińskiego 9

Powód:

Emil Nowicki, zam. 91-122 Łódź, ul. Linka 10 m. 2

Pozwany:

Władysław Wolniewicz, zam. 90-007 Łódź, ul. Kwadratowa 2

Miejski Rzecznik Konsumentów w Łodzi

Gabriela Zapolska

90-304 Łódź, ul. Kownackiego 10

sygn. akt: II C 13/05

Wstąpienie rzecznika konsumentów do procesu

W załączeniu składam zgodę powoda na wstąpienie rzecznika konsumentów do procesu toczącego się w niniejszej sprawie i na podstawie art. 63³ kpc wstępuję do postępowania po stronie powodowej.

Uzasadnienie

Przedmiotowa sprawa jest sprawą o ochronę interesów konsumentów w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. Powód wyraził zgodę na wstąpienie rzecznika konsumentów do postępowania. Z uwagi na powyższe spełnione zostały przesłanki wskazane w art. 63³ kpc i z tych względów wstąpienie rzecznika konsumentów jest uzasadnione.

W załączeniu:

- oświadczenie powoda
- kopia pisma

Rozdział 5. Pozew o uznanie postanowienia wzorca umownego za niedozwolone

Warszawa, dnia 16 listopada 2007 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie
XVII Wydział Ochrony Konkurencji i Konsumentów
00-056 Warszawa, ul. Kredytowa 3

Powód: Zbigniew Ratajczyk
zam. 00-312 Warszawa, ul. Lniana 7 m. 3

Pozwany:
Xenot Sp. z o. o.
z siedzibą 00-309 Warszawa, ul. Łowicka 16

Pozew o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

W imieniu własnym, na podstawie art. 479³⁸ kpc, wnoszę o uznanie postanowienia wzorca umowy stosowanego przez pozwanego w par. 7 umowy sprzedaży w brzmieniu: „Nabywca nie może potrącić swojej wierzytelności z wierzytelnością Spółki.” za niedozwolone i zakazanie jego stosowania.

Uzasadnienie

Zawarłem z pozwanym w dniu 5 maja 2007 roku umowę sprzedaży (dowód: kopia umowy). Umowa miała charakter umowy adhezyjnej, pozwany korzystał z wzorca umowy i nie była ona negocjowana. Umowa zawiera w par. 7 postanowienie w brzmieniu: „Nabywca nie może potrącić swojej wierzytelności z wierzytelnością Spółki.” Stosownie do treści art. 385³ pkt 3 kc jest to niedozwolone postanowienie umowne. Rejestr Postanowień Wzorców Umowy Uznanych za Niedozwolone nie zawiera wskazanej powyżej klauzuli w brzmieniu identycznym, ewentualnie zbliżonym. Z tych względów pozew jest uzasadniony.

W załączeniu:

- kopia umowy z dnia 5 maja 2007 roku,
- odpis pozwu i załącznika.

Rozdział 6. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem

Łódź, dnia 20 listopada 2007 roku

Do

Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

Wydział I Cywilny

91-113 Łódź, Al. Kościuszki 2

Powód: Jan Kowalak

zam. 90-123 Łódź

ul. Szlakerska 8/13

Pozwany: Litex Sp. z o. o.

z siedzibą 90-302 Łódź

ul. Krzaczasta 34/17

sygn. akt I C 123/07

Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem

W imieniu własnym, na podstawie art. 328 § 1 kpc, wnoszę o sporządzenie uzasadnienia wyroku, który wydany został w dniu 15 listopada 2007 r. przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, w sprawie o sygnaturze akt I C 123/07 i o doręczenie mi odpisu tego wyroku wraz z uzasadnieniem.

Jan Kowalak

Rozdział 7. Wniosek o zawiązanie do próby ugodowej

Łódź, dnia 3 listopada 2007 roku

Do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi

Wydział II Cywilny

91-113 Łódź, Al. Kościuszki 2

Wnioskodawca: Jan Kowalak

zam. 90-123 Łódź, ul. Szlakerska 8/13

Przeciwnik: Mirex Sp. z o. o.

z siedzibą 90-302 Łódź, ul. Krzaczasta 34/17

Wartość przedmiotu sporu: 175 zł

Wniosek o zawiązanie do próby ugodowej w sprawie o wydanie towaru nowego

Wnoszę o:

zawiązanie do próby ugodowej Mirex Sp. z o. o. w sprawie o wydanie towaru nowego, zgodne z umową i o wyznaczenie w tym celu posiedzenia.

Uzasadnienie

W dniu 30 września 2007 roku kupiłem u przeciwnika buty marki Chodax służące do biegania, za kwotę 175 zł. Użyłem je dwa razy i po tygodniu od zakupu rozeszła się w każdym z butów podeszwa. Z tych względów pismem z dnia 9 października 2007 roku zażądałem w trybie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie kodeksu cywilnego wymiany butów na nowe. Przeciwnik odmówił, twierdząc, że w chwili wydania buty były zgodne z umową i rozcięcie się podeszwy wynikało z nieprawidłowego używania butów, niezgodnie z ich przeznaczeniem. Taka sytuacja nie zachodziła w rzeczywistości.

Przeciwnik bezpodstawnie odmawia wydania mi nowych butów.

Pragnę przed wytoczeniem powództwa załatwić spór pojednawczo i dlatego uważam niniejszy wniosek za uzasadniony.

Jan Kowalak

Załączniki:

odpis wniosku

znaki opłaty sądowej opiewające na kwotę 40 zł

Rozdział 8. Pozew w kontroli incydentalnej niedozwolonych postanowień umownych

Łódź, dnia 8 listopada 2007 roku

Sąd Rejonowy w Łodzi
Wydział II Cywilny
90-913 Łódź, Al. Kusocińskiego 9

Powód:

Emil Nowicki, zam. 91-122 Łódź, ul. Linka 10 m. 2

Pozwany:

Władysław Wolniewicz, zam. 90-007 Łódź, ul. Kwadratowa 2
prowadzący pod wskazanym powyżej adresem działalność gospodarczą pod nazwą
FineBuilding Władysław Wolniewicz

Pozew o zapłatę

W imieniu własnym wnoszę o:

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 39.500 (słownie: trzydzieści dziewięć tysięcy pięćset) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 września 2007 roku do dnia zapłaty,
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych,
3. przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność powoda,
4. wydanie wyroku zaocznego w wypadkach prawem przewidzianych,
5. przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność sposobu i okoliczności zawarcia i wykonania umowy łączącej strony.

Uzasadnienie

W dniu 3 stycznia 2007 roku strony zawarły umowę deweloperską nr 13/2007 (dowód: kopia umowy).

Umowa zawiera w § 7 postanowienie o treści „W przypadku wzrostu kursu dolara w stosunku do złotego, cena lokalu mieszkalnego rośnie w odpowiednim stosunku do tej zmiany, w przypadku spadku kursu, cena lokalu mieszkalnego nie ulega zmianie.”

Umowa zawierana pomiędzy stronami nie była indywidualnie negocjowana, przeciwnie, wpisano do niej tylko moje dane (czyli nabywcy), oznaczenie lokalu mieszkalnego oraz cenę.

Z tych względów należy przyjąć, iż wskazane powyżej postanowienie § 7 umowy nie było uzgadniane indywidualnie (stosownie do treści art. 385¹ § 3 kpc). Dodatkowo, kształtuje ono prawa i obowiązki stron w sposób całkowicie nierównoprawny, co rażąco narusza moje interesy jako konsumenta i już przez to jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Powyższy wniosek płynie z faktu, że zakwestionowane postanowienie chroni jedynie przedsiębiorcę – dewelopera przed ewentualnym wzrostem cen na rynku, ale nie gwa-

rantuje takiej ochrony konsumentowi, w przypadku, gdy ceny są obniżane.

Należy więc zakwalifikować postanowienie § 7 umowy jako niedozwoloną klauzulę umowną.

Z treści art. 385¹ § 1 kpc wynika, że niedozwolone postanowienie umowne nie wiąże konsumenta. Z tych względów obliczyłem, iż kwota, jaką nadpłaciłem w związku z treścią podanego postanowienia, począwszy od dnia zawarcia umowy do dnia sporządzenia wezwania do zapłaty, wynosiła 39.500 zł (dowód: kopia wyliczenia). Wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanemu w dniu 1 września 2007 roku i wzywało do zwrotu wskazanej kwoty w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania (dowód: kopia wezwania, kopia dowodu doręczenia wezwania). Z uwagi na powyższe pozwany jest w zwłoce od dnia 9 września 2007 roku.

Z tych względów pozew jest uzasadniony.

W załączeniu:

- dowody wymienione w treści pozwu,
- odpis pozwu i załączników,
- dowód uiszczenia opłaty sądowej w wysokości 1.975 zł.

